كتاب الطبقات الكبير

KİTÂBÜ'T-TABAKÂTİ'L-KEBÎR

Tabakât

İbn Sa'd (230/845)

[Muhammed b. Sa'd b. Menî el-Hâşimî el-Basrî]

Hanımlar

SİYER YAYINLARI

KİTÂBÜ'T-TABAKÂTİ'L-KEBÎR

İbn Sa'd (230/845)
[Muhammed b. Sa'd b. Menî el-Hâşimî el-Basrî]

Hanımlar

X

Çeviri Editörü
Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN

Çeviri:
Doç. Dr. Mehmet AKBAŞ [1-240]
Prof. Dr. Yusuf Ziya KESKİN [241-504]

SİYER YAYINLARI

Siyer Yayınları: 25
Siyer Serisi: 15

Eser Adı
Kitâbü't-Tabakâti'l-Kebîr
[Thk: Dr. Ali Muhammed Ömer, Mektebetü'l-Hanci, 1. baskı, Mısır 2001]

Yazar
İbn Sa'd (230/845)
(Muhammed b. Sa'd b. Menî el-Hâşimî el-Basrî)

Çeviri Heyeti
Prof. Dr. Abdurrahman ELMALI
Prof. Dr. Ali BAKKAL
Prof. Dr. Hikmet AKDEMİR
Prof. Dr. Musa Kazım YILMAZ
Prof. Dr. Mustafa EKİNCİ
Prof. Dr. Yusuf Ziya KESKİN
Doç. Dr. Mehmet AKBAŞ
Yrd. Doç. Dr. Abdullah YILDIZ
Yrd. Doç. Dr. Ahmet ASLAN
Yrd. Doç. Dr. Ayhan ERDOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Mahmut POLAT
Yrd. Doç. Dr. Mehmet DİLEK
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Vehbi ŞAHİNALP
Yrd. Doç. Dr. Veysel KASAR
Yrd. Doç. Dr. Yasin KAHYAOĞLU

Çeviri Editörü
Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN

Yayın Editörü
M.Ali ALİOĞLU

Son Okuma
Hüseyin YILDIRIM
Abdulkadir ALTINHAN
Ömer KAYMAZ
Mehmet İMECE

Kapak
Mehmet Emrullah İNCEARIK

Mizanpaj
Siyer Yayınları

ISBN

978-605-9283-28-1

Nişanca Mah. Zekai Dede Sk. No: 22 Eyüp/İstanbul
Tel & Fax: (0212) 544 76 96 – (0212) 544 58 46
Gsm: (0554) 930 07 04 Web: www.siyeryayinlari.com

Bu eserin e-kitap çevrimi **SaveAs Bilişim** tarafından yapılmıştır.
www.saveas.com.tr

KISALTMALAR

(a): aleyhis’s-selâm, aleyha’s-selâm (*Allah’ın selâmı onun üzerine olsun*)
b.: ibn (*oğlu*)
(c): celle celâlüh (*Şanı yücedir*)
bt.: bint (*kızı*)
(E): Editör
h.: Hicrî
m.: Miladî
(k): kerremellahu vecheh (*Allah onu şereflendirsin*)
(M): Mütercim
(r): radiyallahu anhu-radiyallahu anhâ (*Allah ondan razı olsun*)
(rh): rahimehullah (*Allah’ın rahmeti üzerine olsun*)
(sas): sallallahu aleyhi ve sellem (*Allah’ın selamı ve duası onun üzerine olsun*)
v.: Vefatı

RESÛLULLAH'IN (SAS) KADINLARDAN BİAT ALMASI

Bize Abdullah b. İdrîs el-Evdî anlattı. O Husayn b. Abdurrahman'dan, o da Âmir eş-Şa'bî'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kadınlardan, elinin üstünde bir bez parçası olduğu halde biatını almıştı.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Süfyân b. Mansûr'dan, o da İbrahim'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kadınlardan perde arkasından biat almıştı.

Bize Vehb b. Cerîr b. Hazm haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be anlattı. O el-Muğîre'den, o da eş-Şa'bî'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kadınlardan, elinin üzerine koyduğu *Katar* malı bir hırka olduğu halde biat almıştı.

Çoğu alim, Resûlullah'ın (sas) *"Ben kadınlarla musafaha yapmam."* görüşündeydi.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O da ez-Zührî'den, o da Urve'den şunu rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) biat sırasında kadınlarla musafaha etmiyordu.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes haber verdi. O Muhammed b. el-Münkedir'den, o da Ümeyme b. Rükayka'dan şunu rivayet etti:

Bir grup kadınla Resûlullah'a biat için gelmiştik. Resûlullah'a, "Ya Resûlullah (sas)! Sana, Allah'a hiç bir şey koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarımızı öldürmemek, iftirada bulunmamak ve itaat

hususunda sana karşı gelmemek üzere biat ediyoruz.” dedik. Bunun üzerine Resûlullah (sas) “Gücünüz yettiği müddetçe…” dedi. Biz de “Allah ve Resûlü bize bizden daha merhametlidir. Şimdi sana biat edelim.” sözlerini söyledik. Bu sözler üzerine Resûlullah (sas), *“Şüphesiz ki ben kadınlarla musafaha etmem [el sıkışmam]. Benim yüz kadın için söylediğim bir sözüm, bir kadın için söylediğim söz gibidir.”* dedi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiler; dediler ki: Bize Süfyân es-Sevrî anlattı. O Muhammed b. el-Münkedir’den şöyle dediğini rivayet etti: Bana Ümeyme bt. Rükayka haber verdi; dedi ki:

Bir grup kadınla beraber biat etmek için Resûlullah’a geldim. O da Kur’ân’da haber verildiği üzere hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarımızı öldürmemek ve iftira etmemek hususlarını bize şart koştu. Sonra da *“Güç yetirdiğiniz müddetçe…”* dedi. Ben de “Allah ve Resûlü bize, bizden daha merhametlidir.” dedim. Sonra da “Ya Resûlullah! Seninle musafaha etmeyecek miyiz?” dediğimde; Resûlullah (sas), *“Şüphesiz ki, ben kadınlarla musafaha etmem. Benim bir kadına söylediğim söz yüz kadına söylenmiş sözüm gibidir.”* dedi.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes haber verdi. O Hişâm b. Urve’den, o babasından, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Şüphesiz ki Resûlullah (sas) asla herhangi bir kadınla musafaha etmedi.

Bize Abdullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Mansûr’dan, o da İbrahim’den şunu rivayet etti:

Peygamber’in (sas) kadınlarla biatleşirken elinin üzerinde bir bez parçası bulundurdu.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, Ya’lâ b. Ubeyd ve İbn Nümeyr haber verdiler; dediler ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid haber verdi. O da Kays b. Ebû Hâzim’den şunu rivayet etti:

Kadınlar, Resûlullah’a biat için geldikleri sırada Resûlullah (sas) abasını elinin üzerine attı ve kadınlar o şekilde biat etti. Bazı kadınlar öne sürülen

şartlardan korktukları için biate yanaşmadılar. Diğerleri ise ellerinin üzerinde Peygamber'in abası olduğu halde biat ettiler. Resûlullah (sas) o sırada *"Sizden cennetlik olanlar vardır."* dedi ve parmaklarını göstermekle sanki cennetlik olanların az olduğunu söylemek istedi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Abdülhamîd b. Behrâm'dan, o Şehr b. Havşeb'den, o da Esmâ bt. Umeys'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle dedi: *"Şüphesiz ki ben kadınlarla musafaha etmem."*

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. Neşît el-Âmirî haber verdi; dedi ki: Şehr b. Havşeb'den işittim; dedi ki: Esmâ şöyle dedi:

Bir grup kadınla beraber Resûlullah'a (sas) biat etmek için gelmiştim. Resûlullah (sas) yanımıza geldi. Amcam kızı Resûlullah (sas) ile musafaha etmek için elini uzattı. Üzerinde altın bilezikler ve yüzükler vardı. Resûlullah (sas) elini çekti ve *"Şüphesiz ki, ben kadınlarla musafaha etmem."* dedi.[1]

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Kays b. Câbir anlattı. O Ahmesli yaşlı bir adamdan, o da Târık et-Teymî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber'e geldim. Güneş altında oturmuş halde idi ve başını sarı bir elbise ile örtmüştü. Ayağa kalktığında eşlerinden birisinin odasına girdi. Orada altı kadın vardı ve onlara selam verip eline sarı bir bez sararak onlardan biat aldı.

Bize Hişâm b. Abdülmelik Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî ve Yahya b. Hammâd haber verdiler; dediler ki: Bize Ebû Ya'kûb İshâk b. Osman anlattı. O İsmail b. Abdurrahman b. Atıyye'den, o da ninesi Ümmü Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Medine'ye* gelince Ensâr'ın hanımlarını bir evde topladı ve ardından Ömer'i onlara gönderdi. Ömer gelerek kapıda durdu ve bize

selam verdi. Biz de selamına karşılık verdik. Bize, “Ben Resûlullah’ın size gönderdiği elçisiyim.” deyince biz de “Allah’ın elçisine ve Allah’ın elçisinin elçisine merhaba!” dedik. Daha sonra “Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, çocuklarınızı öldürmemek ve iftira atmamak üzere biat eder misiniz?” diye sorunca, biz de “Evet!” dedik. Ümmü Atıyye daha sonra şunu söylemiştir: “O(Peygamber) elini dışarıdan içeriye biz de evin içinden dışarı doğru uzattık. ‘Allah’ım şahid ol!’ dedi.” [Ümmü Atıyye] dedi ki: “Bize iki bayram namazını emretti. Bu namazları *Itk* ve *Huyyaz* meydanlarında kılmamızı söyledi. Cuma namazını emretmedi. Cenazeye katılmaktan bizi nehyetti.” İsmail, “Ben nineme ***‘İyi işi işlemekte sana karşı gelmemek’***[2] ayetini sorunca, “O ayet, bizi ağıt yakmaktan nehyetti.” dedi.

> *Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka’neb haber verdi; dedi ki: Bize Haccâc b. Safvân el-Medînî haber verdi. O da Esîd b. Ebü’l-Esîd el-Berrâd’dan, o da biat eden kadınların birinden şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah’ın (sas) bizden söz aldığı hususlar arasında Allah’a itaat konusunda isyan etmemek, matem anında yüzü tırmalamamak, üst-başı yırtmamak, saçı başı yolmamak ve vaveylalar koparmamak gibi emirler vardı.

> *Bize Ya’kûb b. İbrahim b. Sa’d ez-Zührî haber verdi. O babasından, o Sâlih b. Keysân’dan, o da soy olarak Ensâr’dan gelen el-Hâris b. Fudayl el-Ensârî’den, kendisine İbn Şihâb’ın Ubâde b. Sâmit’in şöyle dediğini anlattığını rivayet etti:*

Resûlullah (sas) bize şöyle dedi: “*Sizler kadınların biat ettiği şeyler üzerine biat etmez misiniz? Bunlar Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, çocuklarınızı öldürmemek, iftira atmamak ve Allah’a itaat hususunda bana asi olmamaktır.*” Biz de bunun üzerine “Tabii ki ya Resûlullah!” dedik ve bunlar üzerine biat ettik. Resûlullah (sas), “*Bundan sonra kim bir günah işler de arkasından da bundan dolayı cezalandırılırsa bu, onun kefareti olur. Şayet cezalandırılmazsa onun işi Allah’a kalmıştır. Allah dilerse affeder; dilerse onu cezalandırır.*”

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Yezîd eş-Şeybânî anlattı; dedi ki: Şehr b. Havşeb'in şöyle dediğini işittim: Bize Ümmü Seleme el-Ensâriyye anlattı; dedi ki: -O, Peygamber'in biat aldığı kadınların içindeydi. Yanında teyzesi de vardı. O, Peygamber'den başka bir hadis de rivayet etmiştir.-

Kadınlardan birisi, "Ya Resûlullah! Hakkında, sana karşı gelmememiz gereken itaat nedir?" diye sorunca Resûlullah (sas), *"Ağıt yakmayınız."* dedi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd haber verdi. O Eyyûb'dan, o Hafsa bt. Sîrîn'den, o da Ümmü Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Biat sırasında bizden, ağıt yakmamak konusunda söz alınmıştı. Fakat şu beş kadın dışında kimse sözünü tutmadı: Ümmü Süleym, Ümmü'l-Alâ bt. Ebû Sebre, Mu'âz'ın hanımı ve annesi ve başka bir kadın.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Amr b. Ferrûh haber verdi; dedi ki: Bize Mus'ab b. Nûh haber verdi; dedi ki:

Peygamber'e biat etmiş yaşlı bir kadının zamanına ulaştım. Şunları söylemişti: "Ben Resûlullah'a biat etmek için gitmiştim. Bizden ağıt yakmamamız hususunda söz aldı. Yaşlı bir kadın, 'Ya Resûlullah! Bir grup insan bana isabet etmiş bir musibetten dolayı bana yardım etmişti. Şimdi musibet onlara isabet etmiş bulunmakta ve ben de onlara yardım etmek istiyorum.' dedi. Peygamber de *'Git ve onlara yardım et!'* deyince ben de gittim. Daha sonra geldim ve ona biat ettim. İyi işler yapmak, Allah'ın, ***"İyi işi işlemekte sana karşı gelmemeleri…"***[3] ayetinde belirttiği hususdur.

Bize Sa'îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize Cerîr haber verdi. O Mansûr'dan, o Sâlim b. Ebü'l-Ca'd'dan, o da Ebü'l-Melîh el-Hüzelî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Bir kadın Peygamber'e biat için gelmişti. Ona ayette geçen ***"İyi işi işlemekte sana karşı gelmemeleri…"***[4] kısmına gelince "Ağıt da yakmayacaksın." dedi. Kadın "Ya Resûlullah! Bir kadın bana yardım etti ve ben de ona yardım etmek istiyorum" dedi. Fakat Resûlullah (sas) durdu ve

herhangi bir şey söylemedi. Kadın da bunu iki-üç defa tekrar etti. Peygamber ona müsaade etmedi ve bundan dolayı da kadın gitmedi. Resûlullah (sas) sonra ondan biat aldı.”

Bize el-Mu’allâ b. Esed el-Ammî haber verdi; dedi ki: Bana Vehb anlattı. O Eyyûb’den, o da Bekir b. Abdullah’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) biat sırasında kadınlardan, matem anında elbiselerini yırtmamak, vaveylalar koparıp da bağırmamak, yüzü gözü tırmalamamak ve ağıt yakmamak üzere söz aldı.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Amr b. Ebû Zâide haber verdi; dedi ki: Şa’bî’yi şunu söylerken işittim:

Kadınlar Peygamber ile biatleşirken Peygamber onlara, *“Sizler, Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamak üzere söz vereceksiniz.”* deyince Hind, “Bunu kabul ediyoruz.” dedi. Peygamber bu sefer *“Hırsızlık yapmayacaksınız!”* deyince Hind, “Ben Ebû Süfyân’ın malından ondan habersiz almaktayım.” dedi. O sırada Ebû Süfyân, “Benim malımdan aldığın sana helaldir.” dedi. Peygamber (sas), *“Zina etmeyeceksiniz.”* deyince Hind, “Hür kadın zina eder mi?” diye sordu. Daha sonra Peygamber (sas), *“Çocuklarınızı öldürmeyeceksiniz.”* deyince Hind, “Onları sen öldürdün.” dedi.

Bize Abdullah b. Ca’fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ebü’l-Melîh haber verdi. O da Meymûn b. Mihrân’dan şunu rivayet etti:

Bir grup kadın Resûlullah’a biat etmek için geldi. İçlerinde Mu’âviye’nin annesi Hind bt. Utbe de vardı. Resûlullah (sas) *“Sizler, Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız, hırsızlık yapmayacaksınız.”* deyince, Hind “Ya Resûlullah! Ebû Süfyân cimri biridir. Ondan habersiz onun malından bir şey almamda benim için sakınca var mıdır?” diye sorunca Resûlullah (sas) ona taze hurma alma hususunda izin verdi, fakat kuru hurma için izin vermedi. Resûlullah (sas) daha sonra *“Zina etmeyeceksiniz.”* deyince Hind “Hür kadın zina eder mi?” diye sordu. Resûlullah (sas), “Çocuklarınızı öldürmeyeceksiniz” deyince Hind bu sefer, “Bize çocuk mu bıraktınız? Onları *Bedir* gününde öldürdünüz” dedi. Resûlullah (sas) daha sonra, *“Allah’a itaat hususunda isyan etmeyeceksiniz.”* dedi. Meymûn, “Allah,

hiçbir peygamberine, kadınların maruf olan şeyler hususunda itaat etmeleri dışında herhangi bir şey emretmemiştir. Ma'rûf da Allah'a itaat etmektir." dedi.

Bize Abdullah eş-Şeybânî'nin iki oğlu Yahya ve Muhammed haber verdiler; dediler ki: Bize Muhammed b. İshâk anlattı. O Ensârdan bir adamdan, o da annesi Selmâ bt. Kays'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Bir grup kadınla beraber biat etmek için Resûlullah'a (sas) geldim. Bize şart koştukları arasında eşlerimizi kandırmama konusu da vardı. Bizler oradan ayrılmak üzere iken "Allah'a yemin olsun ki, dönüp Resûlullah'a eşlerimizi kandırmamaktan maksadın ne olduğunu sormamız gerekir." dedik ve dönüp bunu ona sorduğumuzda, "*Onun malını başkasına vermemek ya da onun malıyla başkasını sevindirmemektir.*" dedi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O da Atâ el-Horasanî'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kadınlara ağıt yakmamaları ve erkeklerle halvet halinde bulunmamalarını şart koştu.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Ebü'l-Eşheb ve Mübârek'ten, onlar da el-Hasan'dan şunu rivayet ettiler:

Resûlullah'ın (sas) kadınlardan biat aldığı sırada onlara şart koştuğu hususlar arasında kendilerine mahrem olan erkekler dışında başka erkeklerle konuşmamaları da vardı.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Dâbi b. Amr anlattı; dedi ki:

Yakalandığı bir ağrıdan dolayı el-Hasan'ı ziyarete gitmiştik. O sırada bize, Resûlullah'ın şöyle dediğini aktardı: "Kadınlardan biat alma hususundaki ayet inince Resûlullah (sas) onlardan biat aldı ve kendilerine erkeklerle konuşmamalarını şart koştu. Bu, Allah'ın kitabında yer alan bir hususdur."

Bize Muhammed b. el-Fadl haber verdi. O el-Velîd b. Cümey'den, o da Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer ve Âişe *Mekke*'ye gittiklerinde Sâbit'in kızının evinde konakladılar. O da *Mekke*'de Peygamber'e biat eden yedi kadından biriydi."

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Abdüsselâm b. Harb anlattı. O Yunus b. Ubeyd'den, o Ziyâd b. Cübeyr'den, o da Sa'd'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) kadınlardan biat alınca aralarından biri kalktı, -zannederim Mudarlı bir kadındı- ve şöyle dedi: "Ya Resûlullah! Bizler hepimiz babalarımızın, eşlerimizin ve erkek evlatlarımızın eline bakıyoruz. Onların mallarından bize helal olan miktar nedir?" Resûlullah (sas), "*Taze hurmadan yer ve hediye olarak verirsiniz.*"dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Hüseyn'den, o Şehr b. Havşeb'den, o da Esmâ bt. Yezîd'in şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir grup kadınla beraber olduğum sırada bana uğradı ve bize selam verdi. Biz de selamına karşılık verdik.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ya'kûb b. Muhammed b. Abdurrahman anlattı. O da Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Sa'sa'a'dan şöyle dediğini rivayet etti: Ümmü Umâre şöyle dedi:

Erkekler *Akabe* biati gecesinde ellerini Resûlullah'ın elleri üzerine koyuyorlardı. Abbâs da Resûlullah'ın elinden tutmuştu. Ne zaman ki, sıra bana ve Ümmü Menî'e gelince eşim Gaziyye[5] b. Amr, "Ya Resûlullah! Bu iki kadın sana biat etmek için bizimle gelmiş bulunmaktalar." diye seslenince Resûlullah (sas), "*Sizinle biatleştiğim şeyler üzerine onlarla da biatleşiyorum. Çünkü ben kadınlarla musafaha etmem*" dedi. Adamlarımızın bulunduğu yere döndüğümüzde Selît b. Amr ve Ebû Dâvûd el-Mâzinî adında iki adamla karşılaştık. Bunlar da biat için gelmişlerdi. Fakat topluluğun biat etmiş olduğunu gördüler. Bunlar daha sonra Es'ad b.

Zürâre'ye biat ettiler. Es'ad, *Akabe* biati gecesinde yetmiş kişi arasında baş temsilciydi.

Bize Abdülazîz b. el-Hattâb haber verdi; dedi ki: Bize Ebü'l-Îzâr'ın azatlısı Nâile el-Kûfiyye anlattı. O Ümmü Âsım'dan, o es-Sevdâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Biat etmek için Resûlullah'a geldim. Bana, *"Git kına sürün!"* dedi. Ben de gittim kına süründüm ve sonra gelip biat ettim.

Bize İsmail b. Ebân el-Verrâk haber verdi; dedi ki: Bana Nâile anlattı. O Ümmü Âsım'dan, o da es-Sevdâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Biat etmek için Resûlullah'a (sas) geldim. Bana *"Git ve kına sürün ve sonra gel biatini alayım."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Üsâme b. Zeyd el-Leysî anlattı. O Amr b. Şu'ayb'dan, o babasından, o dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) hicretle beraber *Medine*'ye gelince, bazı kadınlar Müslüman olmuş ve huzuruna gitmişlerdi. "Ya Resûlullah! Adamlarımız size biat ettiler. Şüphesiz ki, biz de biat etmek istiyoruz." dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sas) bir kase su istedi ve elini suya batırdı. Sonra da o bardağı her bir kadına [ellerini batırması için] verdi. İşte bu da onların biati oldu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O İbn Ebû Hüseyn'den, o Şehr b. Havşeb'den, o da Esmâ bt. Yezîd'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'a biat ettik ve bizi şu ayettekilerden sorumlu tuttu: ***"…Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek…"*** [6] Sonra da *"Ben kadınlarla musafaha etmem. Fakat Allah'ın size şart koştuklarını şart koşuyorum."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Üsâme b. Zeyd anlattı. O Dâvûd b. el-Husayn'dan, o da İbn Ebû Ahmed'in azatlısı

Ebû Süfyân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Âmir el-Eşheliyye'yi şöyle derken işittim: "Ben, Leylâ bt. el-Hatîm ve Havvâ bt. Yezîd b. es-Seken b. Kürz b. Ze'ûra, akşam ve yatsı arasında bir vakitte örtülerimize bürünmüş olarak Peygamber'in huzuruna girdik. Ben selam verdim. Bizi yanına yaklaştırdı. Bize *"Hoş geldiniz!"* dedikten sonra ihtiyacımızın ne olduğunu sordu. Biz de "Ya Resûlullah! İslâm üzere sana biat vermeye geldik. Seni tasdik ettik. Senin getirdiğin şeyin hak olduğuna şehadet ettik." dedik. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Size İslâm ile hidayet veren Allah'a hamd olsun."* dedi. Sonra da, *"Biatinizi aldım."* dedi. Ümmü Âmir dedi ki: "Ona yaklaştım. O sırada Resûlullah (sas), *"Ben kadınlarla musafaha etmem, benim bir kadına verdiğim söz, bin kadına verdiğim söz gibidir."* dedi. Ümmü Âmir, "Bizler Resûlullah'a biat eden ilk kadınlarız" dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Habîbe anlattı. O da Âsım b. Ömer b. Katâde'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'a ilk biat eden kadınlar şunlardır: Ümmü Sa'd b. Mu'âz Kebşe bt. Râfi b. Ubeyd, Ümmü Âmir bt. Yezîd b. es-Seken, Havvâ bt. Yezîd b. es-Seken, Züferoğulları'ndan Leylâ bt. el-Hatîm, Amr b. Avfoğulları'ndan "Kızların Babası" diye bilinen ve *Uhud*'da öldürülen Ebû Süfyân'ın [7]Leylâ, Meryem ve Temîme adlı kızları, Şemûs bt. Ebû Âmir er-Râhib ve Şemûs'un kızı Cemîle bt. Sâbit b. Ebü'l-Aklah ve Tayyibe bt. en-Nu'mân b. Sâbit b. Ebü'l-Aklah."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana ez-Zührî'nin kardeşinin oğlu Muhammed b. Abdullah anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Urve b. ez-Zübeyr'in yanına gitmiştim. O sırada el-Velîd b. Abdülmelik'in arkadaşı olan Hübeyre'ye mektup yazıyordu. Ona gönderdiği mektupta, ***"Ey iman edenler! Mümin kadınlar hicret ederek size geldiği zaman, onları imtihan edin. Allah onların imanlarını daha iyi bilir."*** şeklinde Mumtehine suresinin 10. ayetini soruyordu. Hübeyre ona şu cevabı göndermişti: "Şüphesiz ki Resûlullah (sas) *Hudeybiye* günü Kureyş ile velisinin izni olmaksızın gelenleri geri çevireceği hususunda musalaha yaptı. Bu şekilde gelen erkekleri geri çeviriyordu. Kadınlar hicret edince

Allah onların İslâm ile imtihan edilmelerinden sonra iade edilmesini kabul etmedi. Onların İslâm'a isteyerek girdiklerini belirtti. Ona (Resûlullah'a) eşlerinden alıkonulmaları durumunda onlara mihrlerini geri ödemelerini ve şayet (müşrikler) böyle yaparlarsa Müslümanların da aynı karşılığı vermelerini emretti. Mümin erkeklere de ***"Mihr olarak infak ettiğinizi isteyin."***[8] dedi. [Bu süre içinde Ümmü Külsûm bt. Ukbe b. Ebû Mu'ayt Resûlullah'ın (sas) yanına hicret etti.][9] Kardeşleri [Ukbe'nin çocukları Umâre ve el-Velîd][10] ertesi gün sabah onun iade edilmesini talep ettiler. Resûlullah (sas) onların iade edilmesine karşı çıktı. Onlar da *Mekke*'ye dönüp durumu Kureyş'e haber verdiler. Kureyş bu duruma katlandı ve kadınların iade edilmesi konusunda artık hiç kimseyi göndermediler**.** ***"Ey iman edenler! Mümin kadınlar hicret ederek size geldiği zaman, onları imtihan edin. Allah onların imanlarını daha iyi bilir. Eğer siz de onların inanmış kadınlar olduklarını öğrenirseniz onları kâfirlere geri göndermeyin. Bunlar onlara helâl değildir. Onlar da bunlara helâl olmazlar. Onların [kocalarının] sarfettiklerini [mihrleri] geri verin. Mihrlerini kendilerine verdiğiniz zaman onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Kâfir kadınları nikâhınızda tutmayın, sarfettiğinizi isteyin. Onlar da sarfettiklerini istesinler. Allah'ın hükmü budur. Aranızda O hükmeder. Allah bilendir, hikmet sahibidir. Eğer eşlerinizden biri, sizi bırakıp kâfirlere kaçar, siz de [onlarla savaşıp] galip gelirseniz, eşleri gitmiş olanlara [ganimetten], harcadıkları kadar verin. İnandığınız Allah'a karşı gelmekten sakının."***[11] Sizden herhangi bir erkeğin hanımı kâfirlere kaçarsa, götürdüğü mihri, kocası kâfir olup size kaçan mümin kadınların beraberinde getirdiği mihre sayın. Müminler Allah'ın bu hükmüne uydular; fakat müşrikler buna uymadılar. Biz iman etmiş olup da daha müşriklerin safına geçen herhangi bir kadın bilmiyoruz. Fakat Allah'ın hükmü bu şekilde inmiştir ve genel geçer bir hakikattir. ***"Kâfir kadınları nikâhınızda tutmayın"*** ayetinden maksat Ehl-i kitap dışındaki kadınlardır. Bu ayetten dolayı Ömer, Müleyke bt. Ebû Ümeyye'yi boşadı. Bu kadın Ubeydullah b. Ömer'in annesidir. Onunla Ebû Cehm b. Huzeyfe evlendi. Ömer aynı şekilde Cervel el-Huzâ'iyye'nin kızı Ümmü'l-Hakem bt. Ebû Süfyân b. Harb'ı da boşadı ve onunla Abdullah b. Osman es-Sekafî evlendi. Abdullah'ın ondan Abdurrahman b. Ümmü'l-Hakem adındaki oğlu dünyaya gelmiştir.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân haber verdi. O babasından, o da İkrime'den şunu rivayet etti: "Onları imtihan edin!" ifadesi hakkında şunları söylediği bildirilmiştir:

Sizi getiren [hicret ettiren] şey Allah ve Resûlü'ne olan sevginizdir. Ne bizden olan bir adama olan sevginiz, ne de eşlerinizden kaçışınız değildir.

---

[1] Çeviriye esas aldığımız neşirde bu rivayet peş peşe iki kez yazılmış (E).

[2] Mumtehine 60/12.

[3] Mumtehine 60/12.

[4] Mumtehine 60/12.

[5] "Gaziyye" adı Leiden neşrinde "Arefe" şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu, el-Vâkıdî'den nakleden İbn Sa'd'ın rivayetine yer veren İbn Hacer'in *el-İsâbe*'sinden (VIII, 267, 303) tespit edilmiştir.

[6] Mumtahine 60/12

[7] Bu şahıs, Kureyş'in liderlerinden meşhur Ebu Süfyan b. Harb olmayıp aynı künyeyi taşıyan bir müşriktir (M).

[8] Mumtehine 60/10.

[9] Köşeli parantez içindeki kısım İbn Hişâm'dan (III, 325) nakledilmiştir.

[10] Köşeli parantez içindeki kısım İbn Hişâm'dan (III, 325) nakledilmiştir.

[11] Mumtehine 60/10-11

KUREYŞLİ MUHACİR HANIMLAR, ENSÂR'DAN BİAT EDEN HANIMLAR, ÇOK TANINMAYAN ARAP HANIMLAR VE DİĞERLERİ

4926. Hadîce ﴿خديجة﴾

[Hadîce] bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay.
[Hayatı, Nesebi, Peygamber ile Evliliği ve Müslüman Oluşu]

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

O, Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay b. Kilâb b. Mürre b. Ka'b b. Lüey b. Gâlib b. Fihr b. Mâlik b. Nadr b. Kinâne'dir. Annesi Fâtıma bt. Zâide b. el-Asam b. el-Herem b. Revâha b. Hucr b. Abd b. Ma'îs b. Âmir b. Lüey b. Gâlib b. Fihr b. Mâlik'tir. Fâtıma'nın ise annesi Hâle bt. Abdümenâf b. el-Hâris b. Munkız b. Amr b. Ma'îs b. Âmir b. Lüey'dir. Hâle'nin annesi el-Araka olup o, Kılâbe bt. Sü'ayd b. Sehm b. Amr b. Hüsays b. Ka'b b. Lüey'dir. Onun da annesi Âtike bt. Abdüluzzâ b. Kusay b. Kilâb b. Mürre b. Ka'b b. Lüey b. Gâlib'dir. Onun da annesi el-Hutyâ olup o, Rayta bt. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Mürre b. Ka'b b. Lüey b. Gâlib'dir. Onun da annesi Nâile bt. Huzâfe b. Cümah b. Amr b. Hüsays b. Ka'b b. Lüey b. Gâlib b. Fihr b. Mâlik'tir. Hadîce bt. Huveylid daha bekâr iken Varaka b. Nevfel b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay ile sözlenmiş fakat aralarında nikâh gerçekleşmemiştir. Onunla Ebû Hâle Hind b. Nebbâş b. Zürâre b. Vakdân b. Habîb b. Selâme b. Guvay b. Cirve b. Üseyyid b. Amr b. Temîm evlenmiştir. Ebû Hâle[12] kabilesi içinde yüksek bir mevkiye sahipti. *Mekke*'ye yerleşmiş olup Abdüddâr b. Kusayoğullarıyla anlaşmalı olmuştur. Kureyş, anlaşmalı olduklarıyla kızlarını evlendirirdi. Hadîce'nin ismi Hind diye bilinen (eşi) Ebû Hâle'den çocukları dünyaya geldi. Ebû Hâle'den sonra Atîk b. Âbid b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlendi.

Ondan da Hind adında bir kızı dünyaya geldi. Hind, amcasının oğlu Sayfî b. Ümeyye b. Âbid b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlendi. Ondan Muhammed adında bir oğlu oldu. Hadîce'den dolayı Muhammed'den dünyaya gelen çocuklara "Soyu pak olanın oğulları [Benî et-Tâhire]" denmiştir. Muhammed'in soyu *Medine*'de devam etmiş; fakat daha sonra bu soy kaybolmuştur. Hadîce, "Ümmü Hind" diye çağrılırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O babasından, o Urve'den, o da Âişe'den:

Hadîce'nin "Ümmü Hind" şeklinde kümyelendiğini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Amr haber verdi; dedi ki: Bize el-Muğîre b. Abdurrahman el-Esedî haber verdi. O da ailesinden şöyle dediklerini rivayet etti:

Hakîm b. Hizâm'a Resûlullah'ın (sas) mı, yoksa Hadîce'nin mi daha yaşlı olduğunu sorduk "Hadîce, Peygamber'den on beş sene daha yaşlıydı. Halam Hadîce Resûlullah (sas) daha doğmadan hayız görmeye başlamıştı." dedi.

Bize Ali b. Muhammed b. Abdullah el-Kureşî haber verdi. O da Ebû Amr el-Medenî'den rivayet etti; dedi ki: Bize Talha b. Abdullah et-Teymî haber verdi. O Ebü'l-Bahterî el-Huzâ'î'den, o Ebü'z-Zübeyr'den o Sa'îd b. Cübeyr'den, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Mekkeli kadınlar Receb ayına rastlayan bir bayramda[13] toplanmışlardı. Bu bayramı yüceltmek için yapmadık bir şey bırakmadılar. Kadınlar bir adam şeklinde olan putlarından birinin yanında bulunduğu sırada, o anda birisi onlara yaklaştı ve yüksek bir sesle şöyle dedi: "Ey Teymâlı kadınlar! Yakında Ahmed adında bir nebi zühûr edecek, o Allah'ın risaletiyle gönderilecektir. Hangi kadın ona eş olma imkânını bulursa bunu yapsın!" Bunun üzerine kadınlar onu taşladılar ve bu sözlerinden dolayı onu çok kötülediler. Ona karşı sert çıkıştılar. Hadîce de bu sözlerden dolayı kızgınık gösterdi. Fakat oradaki kadınların ona gösterdikleri tepkiyi göstermedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Musa b. Şeybe'den, o Umeyre bt. Abdullah b. Ka'b b. Mâlik'ten, o Ümmü Sa'd bt. Sa'd b. Rebî'den, o da Ya'lâ b. Ümeyye'nin kız kardeşi Nefîse bt. Ümeyye'den şunu işittiğini rivayet etti:

Hadîce, onurlu bir kadın olup zengindi ve ticaretle uğraşırdı. *Şam*'a kervanlar gönderir ve her Kureyşli gibi ticaret yapardı. Erkekleri işte çalıştırmak için ücretle tutar ve kârına ortak ederdi. Resûlullah (sas) *Mekke*'de yirmibeşine ulaşınca insanlar arasında "Emîn" sıfatıyla anılıyordu. Hadîce bt. Huveylid bu sırada ona haber gönderip kölesi Meysere ile birlikte ticaret için *Şam*'a göndermek istediğini bildirdi. Ona, "Ben sana kendi kavminin ödediğinin iki mislini ödeyeceğim." dedi. Resûlullah (sas) bunu kabul etti. Resûlullah, *Busra* pazarına gitti, orada alış-verişte bulundu. Hadîce daha önce kazandığın kat kat fazlasını kazandı. Resûlullah'a (sas) da kat kat fazla ödemede bulundu. Resûlullah (sas) kendisine söylenenden daha fazlasını kazandı. Nefîse, Hadîce'ye "Beni gizlice ona göndersen de onunla evlenmeni kendisine bildirsem!" deyince bu iş gerçekleşti. Hadîce amcası Amr b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'a gelmesi için haber gönderince, o da geldi. Peygamber, Hadîce'nin amcalarının bulunduğu eve geldi ve orada bulunan amcalarından biri nikâhını kıyıp evlendirdi. Amr b. Esed bu konuda şunu söyledi: "Bundan sonra sırtı yere gelmez." Resûlullah (sas) onunla evlendi. Bu da onun *Şam*'dan dönmesinin hemen akabinde gerçekleşmişti. O sırada Resûlullah (sas) yirmi beş yaşındaydı. Hadîce'nin Kâsım ve Abdullah adında iki oğlu oldu. Bunlardan Kâsım'ın lakabı Tâhir, Abdullah'ın ise Tayyib idi. Tayyib, İslâm geldikten sonra dünyaya geldiği için bu şekilde isimlendirilmişti. Hadîce'nin Zeyneb, Rukayye, Ümmü Külsûm ve Fâtıma isminde kız çocukları oldu. Selmâ, Ukbe'nin kölesiydi ve Hadîce'nin yanına gelirdi. Her çocuk arasında bir sene vardı. O kadın çocukları emziriyordu. Doğumundan önce bunun için hazırlık yapıyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah b. Müslim haber verdi. O babasından, o Muhammed'den, o da Cübeyr b. Mut'im'den şöyle dediğini haber verdi. Yine bize İbn Ebü'z-Zinâd anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o da Âişe'den rivayet etti. Ayrıca bize İbn Ebû Habîbe haber verdi. O Dâvûd b. el-Husayn'dan, o da İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Hadîce'nin amcası Amr b. Esed onu Resûlullah (sas) ile evlendirdi. Çünkü Hadîce'nin babası Ficar savaşında ölmüştü." Muhammed b. Ömer şunu dedi: "Bu haber arkadaşlarımız nezdinde üzerinde ittifak olunan bir haberdir. Bu konuda aralarında ihtilaf yoktur."

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Hadîce, Peygamber ile evlendiği sırada yirmi sekiz yaşında idi. Mihr olarak da on iki ûkıyye verdi. Diğer hanımlarının mihri de bu şekilde idi.

Muhammed b. Ömer şöyle dedi: Biz ve yanımızda bulunan ilim ehli kimseler deriz ki: Hadîce Fil senesinden on beş yıl önce dünyaya geldi. Resûlullah (sas) ile evlendiğinde de kırk yaşında idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O el-Münzir b. Abdullah el-Hizâmî'den, o Musa b. Ukbe'den, o da ez-Zübeyr'in azatlısı Ebû Habîbe'den şöyle dediğini rivayet etti. Hakîm b. Hişâm'ın şöyle dediğini işittim:

Resûlullah (sas) Hadîce ile evlenirken, Hadîce'nin yaşı kırk, kendisinin yaşı da yirmi beş idi. Hadîce benden iki yaş daha büyüktü. O, Fil olayından on beş sene, ben de on üç sene önce dünyaya geldim."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe şöyle dediğini rivayet etti:

Şüphesiz ki ilk Müslüman olan kimse Hadîce'dir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Vehb'den, o da Nâfi b. Cübeyr b. Mut'im'den şöyle dediğini rivayet etti:

Şüphesiz ilk Müslüman olan kimse Hadîce'dir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Zi'b'den, o da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ve Hadîce, Allah'ın dilediği bir zamana kadar gizlice namaz kılmaya devam ettiler.

Bize Yahya b. el-Fürât el-Kazzâz haber verdi; dedi ki: Bize Sa'îd b. Huseym el-Hilâlî anlattı. O Esed b. Ubeyde el-Becelî'den, o İbn Yahya b. Afîf'ten, o da dedesi Afîf el-Kindî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Cahiliye döneminde *Mekke*'ye gelmiştim. Ailem için *Mekke*'nin elbise ve kokularından satın almak istiyordum. Abbâs b. Abdülmuttalib'e misafir oldum. Güneşin yükseldiği bir vakitte Abbâs'ın yanında bulunduğum bir sırada *Kâbe*'yi seyre dalmıştım. O anda bir genç geldi ve *Kâbe*'ye yaklaştı. Başını kaldırıp gökyüzüne baktı ve sonra ayakta durmuş vaziyette *Kâbe*'ye yöneldi. O esnada başka bir genç geldi ve o da onun sağında durdu. Çok geçmemişti ki, bir kadın geldi ve o da arkalarında durdu. Genç adam eğilince diğer genç de eğildi; derken kadın da eğildi. Genç adam doğrulunca ardında diğer genç de doğruldu; derken kadın da doğruldu. Daha sonra genç adam eğilip secdeye gitti, öbür genç de secdeye gitti. Arkasından kadın da secdeye gitti. Ben, "Ey Abbâs! Ben büyük bir işe şahit oluyorum." dediğimde, Abbâs, "Büyük bir iş!" dedi ve "Bu gencin kim olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Ben "Hayır!" deyince, "Bu yeğenim Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib'dir." dedi. Daha sonra "Pekiyi, şu gencin kim olduğunu biliyor musun?" deyince ben, yine "Hayır!" cevabını verdim. "O da yeğenim Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib'dir." dedi. "Pekiyi, bu kadının kim olduğunu biliyor musun?" deyince ben yine "Hayır, bilmiyorum!" cevabını vedim. "O da yeğemin Muhammed'in eşi Hadîce bt. Huveylid'dir. Şüphesiz ki, gördüğün şu yeğenim bize Rabbinin göklerin ve yerin Rabbi olduğunu, kendisine üzerinde bulunduğu şu dini emrettiğini söylüyor. Allah'a yemin olsun ki, yeryüzünde şu üç kişiden başka bu dine tabi olmuş kimseyi bilmiyorum." dedi. Afîf bu konuda şunları söylemiştir: "O andan sonra bu dine tabi olmuş dördüncü kimse olmayı arzu ettim."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Muhammed b. Sâlih ve Abdurrahman b. Abdülazîz'den şöyle dediklerini rivayet etti:

Hadîce, Ramazan'ın onuncu gününde hicretten üç yıl önce altmış beş yaşındayken vefat etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer b. Râşid anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hadîce, namaz farz kılınmadan önce vefat etti. Bu da hicretten üç yıl önceydi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize el-Münzir b. Abdullah el-Hizâmî haber verdi. O Musa b. Ukbe'den, o da ez-Zübeyr'in azatlısı Ebû Habîbe'den şöyle dediğini rivayet etti. Hakîm b. Hizâm'dan şöyle dediğini işittim:*

Hadîce bt. Huveylid nübüvvetin 10. senesinde Ramazan ayında altmış beş yaşındayken vefat etti. Onun cenazesini evinden alıp *Hacûn*'a defnettik. Kabre inip de onu defneden Resûlullah (sas) oldu. O sırada daha cenaze namazı farz kılınmamıştı. Ebû Hâlid'e [Hakîm Hizâm] bunun ne zaman olduğu sorulunca, "Hicretten üç sene kadar önce, Hâşimoğulları'nın bundukları mahalden(Şib-i Ebû Talib) çıkmalarından kısa bir süre sonra oldu." dedi. Resûlullah'ın (sas) evlendiği ilk oydu. İbrahim b. Mâriye hariç bütün çocukları ondan dünyaya geldi. Ebû Hâle et-Teymî'den dünyaya gelen çocuğu Hind'den dolayı Hadîce, Ümmü Hind diye künyelenmişti.

---

[12] "Ebû Hâle" künyesi Leiden neşrinde "Ebûhâ [babası]" şeklinde yazılmıştır. Doğrusu III. Ahmed yazmasından tespit edilmiştir. İbnü'l-Esîr'in *Üsdü'l-gâbe*'de (VII, 79) naklettiği şu malumat da bunu tekit etmektedir: "Abdüddâr b. Kusay'ın müttefiki Ebû Hâle Mâlik b. en-Nebbâş b. Zürâre"

[13] O dönemde Nevrûz ve Mihrican adında kutlanan iki bayram vardı (M).

PEYGAMBER’İN (SAS) KIZLARI

4927. Fâtıma bt. Resûlullah (sas) ﴿فاطمة بنت رسول الله﴾

Annesi Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay’dır. Onu, nübüvvetten beş yıl önce, Kureyş *Kâbe*’yi [yeniden] inşa ederken dünyaya getirdi.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize el-Münzir b. Sa’lebe anlattı. O da İlbâ b. Ahmer el-Yeşkürî’den şunu rivayet etti:

Ebû Bekir, Fâtıma’yı Resûlullah’tan (sas) istedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *“Onun hakkında Allah’ın vereceği hükmü bekliyorum.”* dedi. Ebû Bekir bu konuyu Ömer’e açınca, Ömer ona “Resûlullah (sas) seni geri çevirmiş.” dedi. Sonra Ebû Bekir, Ömer’e “Sen Fâtıma’yı iste.” deyince, o da teklif götürdü ve Resûlullah (sas) aynı cevabı ona da verip *“Onun hakkında Allah’ın takdirini bekliyorum.”* dedi. Ömer, Ebû Bekir’e gelip durumu haber verince Ebû Bekir, “Resûlullah (sas) seni geri çevirmiş ey Ömer!” dedi. Daha sonra Ali’nin ailesi ona, “Git, Resûlullah’tan Fâtıma’yı iste.” dediğinde, o da gidip istedi ve Resûlullah (sas) onu kızı Fâtıma’yla evlendirdi. Ali, devesini ve bazı eşyalarını satınca eline 480 dirhem geçti. Resûlullah (sas) ona paranın üçte ikisiyle güzel kokular, geri kalanıyla da bazı eşyalar almasını söyledi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Kays el-Hadramî anlattı; dei ki: Hucr b. Anbes’in şöyle dediğini işittim:

Anbes, Cahiliye döneminde kan içici biriydi. Ali’nin yanında *Cemel* ve *Sıffîn* savaşlarına katılmıştı. Şunu söyledi: Ebû Bekir ve Ömer, Resûlullah’tan Fâtıma’yı istediler. Resûlullah (sas) da *“Ey Ali o senindir. Ben Deccâl, yani yalancı değilim.”* dedi. Bu da gösteriyor ki Resûlullah, Fâtıma’yı daha önce Ali’ye söz vermiştir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O da Abbâd b. Mansûr’dan şöyle dediğini rivayet etti. Atâ’nın şunu söylediğini işittim:

Ali, Fâtıma'yı isteyince Resûlullah (sas) Fâtıma'ya, *"Ali senden bahsediyor."* dedi. Fâtıma da susup ses çıkarmadı. Bunun üzerine Peygamber onu Ali ile evlendirdi.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O İbn Ebû Necîh'ten, o babasından, o da Ali'yi dinlemiş olan bir adamdan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber'e kızıyla evlenmek istediğimi bildirdim ve hiçbir şeyimin olmadığını söyledim. Peygamber *"Nasıl?"* diye sorunca ben de ona olan akrabalığımı ve yakınlığımı dile getirip kızını istedim. Bana *"Yanında bir şey var mı?"* diye sorunca, "Hayır" dedim. Bana *"Hani şöyle şöyle bir günde sana verdiğim el-Hutamiyye*[14] *denen zırhın nerede?"* deyince, yanımda olduğunu söyledim. Zırhı Fâtıma'ya vermemi söyledi."

Ali de ona zırhı verdi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Cerîr b. Hâzim haber verdi; dedi ki: Bize Eyyûb haber verdi. O da İkrime'den şunu rivayet etti:

Ali Fâtıma'ya talip olunca Peygamber (sas), *"Ona mihr olarak ne vereceksin?"* diye sordu. Ali, "Yanımda mihr olarak vereceğim bir şey yok." deyince *"Sana verdiğim o el-Hutamiyye denen zırhın nerede?"* diye sordu. Ali, "Yanımda!" deyince, Peygamber *"Ona mihr olarak onu ver."* dedi. Ali de onu mihr olarak verdi ve onunla evlendi. İkrime, "O zırhın değeri dört dirhemdi." demiştir.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Cerîr b. Hâzim anlattı. O Eyyûb'dan, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ali, Fâtıma'ya mihr olarak değeri dört dirhem olan bir demir zırh verdi.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Müslim anlattı. O Amr b. Dînâr'dan, o da İkrimi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma, demirden bir zırh mihirle evlendi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Ali b. el-Mübârek'ten, o Yahya b. Ebû Kesîr'den, o da İkrime'den şunu rivayet etti:

Ali, Fâtıma'yla evlenip de gerdeğe girmek isteyince Peygamber (sas), Ali'ye Fâtıma'ya bir şeyler takdim etmesini söyledi. Ali bir şey bulamadığını söyleyince, Peygamber (sas) *"Senin Hutamiyye denen zırhın nerede?"* diye sordu.

Bize Mâlik b. İsmail Ebû Gassân el-Nehdî haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Humeyd er-Rüâsî anlattı; dedi ki: Bize Abdülkerîm b. Selît anlattı. O İbn Büreyde'den, o da babasından şunu rivayet etti:

Ensâr'dan bir grup Ali'ye Fâtıma'yı istemesini söylediler. Ali de Resûlullah'a (sas) gidip selam verince Resûlullah (sas) *"Ebû Tâlib'in oğlunun ihtiyacı nedir?"* diye sordu. Ali, "Ben Fâtıma bt. Resûlullah'ı (sas) istiyorum" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Hoş geldin! Sen aileden birisin."* dedi. Daha da bir şey konuşmadılar. Daha sonra Ali Ensâr'dan olan o grubun yanına vardı. Onlar hâlâ oradaydılar. Ali'ye "Ne haber getirdin?" diye sorduklarında Ali "Bana *'Hoş geldin!'* sözünden başka bir şey söylediğini bilmiyorum." dedi. Onlar da "Resûlullah'ın (sas) söylediği bu sözlerden biri dahi sana yeter. Sana evden biri gözüyle baktı ve merhaba demekle sana evinden yer verdi." dediler. Peygamber onu evlendirince kendisine, *"Ey Ali! Düğün için yemek vermek gerekir."* dedi. Sa'd o esnada bir koçunun olduğunu söyledi. Ensâr'dan bir grup insan, her biri avucunda bir miktar un getirdi. Gerdek gecesi olunca Peygamber, Ali'ye, *"Benimle karşılaşıncaya kadar hiçbir şey konuşma."* dedi. Peygamber (sas) bir kap istedi ve onunla abdest aldıktan sonra abdest suyunu Ali'nin üzerine serpti. Ardından da, "Allah'ım! Her ikisine de mübarek kıl, onlara nesillerini de mübarek kıl." dedi. Mâlik b. İsmail, "O nesepten bir miktar ben de de var." demiştir.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bana Süleyman anlattı; dedi ki: Bana Ca'fer b. Muhammed anlattı. O da babasından şunu rivayet etti:

Ali, Fâtıma'ya demirden bir zırh ve eski bir hırkayı mihr olarak vemiştir.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bana Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o da İkrime'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ali'yi Fâtıma ile evlendirdiğinde Ali'ye *"Fâtıma'ya Hutamiyye denen o zırhını ver!"* demiştir.

Bize Hasan b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Câbir'den, o da Muhammed b. Ali'den şunu rivayet etti:

Ali, Fâtıma'ya bir koyun postu ve eski bir şal hediye ederek evlendi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O el-Münzir b. Sa'lebe'den, o da İlbâ b. Ahmer el-Yeşkürî'den şunu rivayet etti:

Ali 400 dirheme sattığı bir devenin parasını mihr vererek evlemişti. Peygamber ona, *"Bu paranın üçte ikisine güzel kokular, kalanına da elbise al!"* buyurmuştu.

Bize Ebû Üsâme haber verdi. O Mücâlid'den, o da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ali şöyle dedi: "Fâtıma ile evlendiğimde bir koç derisi dışında yatağımız yoktu. Onu gece yatak, gündüz de oturmak üzere sergi olarak kullanırdık. Herhangi bir hizmetçimiz de yoktu."

Bize Muhammed b. el-Fadl b. Yahya b. Sa'îd haber verdi. O da Muhammed b. İbrahim'den şunu rivayet etti:

Peygamber'in kızlarının ve eşlerinin mihri beşyüz dirhem (yani on iki buçuk ûkıyye)[15] idi.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Sa'îd b. Ebû Arûbe'den, o Eyyûb'dan, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ali'yi Fâtıma ile evlendirince ona *"Fâtıma'ya bir şeyler ver!"* dedi. Ali "Ya Resûlullah! Yanımda bir şey yok!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) *"Senin Hutamiyye denen zırhın nerede?"* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Muhammed b. Ömer b. Ali anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ali'yi Fâtıma'yla *Medine*'ye geldikten beş ay sonra Receb ayında evlendirdi. Ali, *Bedir* dönüşünden sonra gerdeğe girdi. Fâtıma bu sırada on sekiz yaşında idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Şu'ayb anlattı. O Yahya b. Şibl'den, o da Ebû Ca'fer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Medine*'ye geldiğinde Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine misafir oldu. Bu misafirliği bir sene kadar sürdü. Ali, Fâtıma'yla evlenince Resûlullah (sas) Ali'ye bir ev bulmasını söyledi. Çünkü Ali'nin oturduğu ev, Resûlullah'ın (sas) evine biraz uzaktı. Ali bu evde gerdeğe girdi. Resûlullah (sas) Fâtıma'ya *"Seni yanıma almak istiyorum."* deyince Fâtıma, "Hârise b. en-Nu'mân'a söyle de bizim için başka bir yere taşınsın." dedi. Resûlullah (sas) *"Hârise bizim için taşındı ve hatta bu yüzden de ondan utandım."* dedi. Bu haber Hârise'ye ulaşınca kalkıp Resûlullah'ın (sas) yanına geldi ve "Ya Resûlullah! Duydum ki, Fâtıma'yı yanına almışsın. İşte benim evlerim. Bunlar Neccâroğulları'nın sana en yakın olan evleridir. Şüphesiz ki, kendim de, mallarım da Allah ve Resûlü içindir. Allah'a yemin olsun ki, ya Resûlullah! Benden aldığın mal bana bıraktığından daha hayırlıdır." dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) *"Doğru söyledin, Allah sana malını mübarek kılsın!"* dedi ve daha sonra Fâtıma'yı Hârise'nin evine aldı.

Bize Muhammed b. İsmail b. Ebû Füdeyk haber verdi. O Muhammed b. Musa'dan, o Avn b. Muhammed b. Ali b. Ebû Tâlib'den, o annesi Ümmü Ca'fer'den, o da ninesi Esmâ bt. Umeys'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Esma bt. Ümeys, torunu Avn'a anlatıyor: Ninen Fâtıma ve deden Ali'nin yatağını, evlendiklerinde ben hazırladım. Yatakları ve yastık olarak kullandıkları şey hurma lifinden başkası değildi. Ali, düğünde ziyafet verdi. Onun verdiği ziyafet o zamanın en üstün ziyafetiydi. Kendi zırhını bir Yahudiye yarım çuval arpa karşılığında rehin bırakmıştı.

Bize Enes b. İyâd haber verdi. O Ca'fer b. Muhammed'den, o da babasından şöyle rivayet etti:

Ali, Fâtıma ile gerdeğe girince yatakları bir koç derisiden ibaret olup yatmak istediklerinde yün tarafını sererlerdi. Yastıkları da hurma lifindendi.

Bize Abdullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Câbir'den, o da Muhammed b. Ali'den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma'nın mihri eski bir şal ve bir koyun postu idi.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Sa'îd b. Ebû Arûbe'den, o da -[İbn Sa'd,] "Zannederim bunu İkrime'den rivayet etti." dedi- Ebû Yezîd el-Medenî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ali'yi Fâtıma ile evlendirdiğinde çeyizleri, yırtık bir yatak, içi hurma lifiyle dolu bir yastık, bir post ve bir su kırbasından ibaretti. Fâtıma'yı *Bathâ*'dan alıp eve yerleştirdiler. Resûlullah (sas) Ali'ye, "Ben gelinceye kadar Fâtıma'ya yaklaşma!" dedi. Bu dönemde Yahudiler erkeğe mani olup gerdeğe girme işini geciktirirlerdi. Fâtıma getirildiğinde Ali ona yaklaşmadı ve evin bir kenarında oturdu. Sonra Resûlullah (sas) geldi. Kapıyı çalınca Ümmü Eymen kapıyı açtı. Resûlullah (sas) *"Kardeşim nerede?"* diye sorunca Ümmü Eymen, "Ona kızını verdiğin halde nasıl olur da kardeşin olur?" dedi. Resûlullah (sas) *"Muhakkak ki, o kardeşimdir."* dedi. Kapıyı açan kadına, "Sen Esmâ bt. Umeys misin?" deyince, o da "Evet!" dedi. Resûlullah (sas) bunun üzerine, "Allah Resûlü'nün kızına ikramda bulunmak için mi geldin?" deyince, o da "Evet!" dedi. Resûlullah (sas) ona duada bulundu. Resûlullah (sas) ondan su istedi. Su, tulumla mı yoksa başka bir şeyle mi getirildi, hatırlamıyorum. Resûlullah (sas) suya tükürdü ve eliyle karştırdıktan sonra Ali'yi çağırdı ve bu sudan onun omuzlarına, göğsüne ve kollarına serpti. Daha sonra Fâtıma, Resûlullah'tan utandığından elbiselerine bürünmüş halde geldi. Resûlullah (sas) aynısını ona da yaptı ve *"Ey Fâtıma! Şüphesiz ki seni, ailem içinde en hayırlı olanla evlendirdim."* dedi.

Bize Süleyman b. Abdurrahman ed-Dımaşkî haber verdi; dedi ki: Bize Amr b. Sâlih anlattı; dedi ki: Bize Sâlih b. Ebû Arûbe anlattı. O

Katâde'den, o Sa'îd b. el-Müseyyeb'den, o da Ümmü Eymen'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) kızı Fâtıma'yı Ali ile evlendirdiğinde Ali'ye, kendisi gelmedikçe gerdeğe girmemesini söyledi. Yahudiler, erkeğin gerdeğe girmesini geciktirirlerdi. Resûlullah (sas) geldi ve kapıda durup selam verdi. İçeri girmek için izin istedi ve girmesine izin verildi. Resûlullah (sas) *"Kardeşim burda mı?"* diye sorunca, Ümmü Eymen "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Resûlü! kardeşin kim?" dedi. Resûlullah (sas), *"Ali b. Ebû Tâlib!"* karşılığını verdi ve bir kapta su getirilmesini emretti. Suda elini yıkadıktan sonra Ali'yi çağırdı ve o sudan Ali'nin göğsüne ve iki omuzu arasına serpti. Sonra Fâtıma'yı çağırdı. Fâtıma utandığından başörtüsü takmakla kalmamış; tamamen elbisesine bürünmüş bir halde geldi. Resûlullah (sas) ona da bu sudan serpti ve *"Ey Fâtıma! Şüphesiz ki seni, ailem içinde en hayırlı olanla evlendirdim."* dedi. Ümmü Eymen dedi ki: "Fâtıma'nın çeyizini hazırlayan bendim. Çeyiz, içi hurma lifiyle dolu deriden bir yatak ve evinde serili bir kilimden oluşuyordu."

Bize Musa b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bize Dârim b. Abdurrahman b. Sa'lebe el-Hanefî anlattı. O dayıları Ensârdan olan bir adamdan rivayet etti:Bu adamın ninesi gelin adayı Fâtıma'yı gerdeğe hazırlayan kadınlar arasında bulunmuş olup Fâtıma'dan şunu rivayet etti:

Bana iki boydan elbise verilmişti. Biri gümüşlerle süslenmiş olup zaferanla da sarıya boyanmıştı. Ali'nin evine girdim. Orada koyun derisinden bir yatak, içinde hurma lifleri bulunan bir yastık, bir su kırbası, bir kalbur, bir havlu ve bir de kase vardı.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O Amr'dan, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ali, Fâtıma'ya demirden bir zırh vererek onu kendisine helal kıldı.

Bize Hevze b. Halîfe haber verdi; dedi ki: Bize Avf b. Abdullah b. Amr b. Hind anlattı; dedi ki:

Fâtıma, Ali'nin evine götürüldüğü gece, Resûlullah (sas) Ali'ye *"Ben sana gelinceye kadar bir şey konuşma!"* dedi. Çok geçmeden Resûlullah

(sas) kapıda göründü ve izin isteyip içeri girdi. Ali'yi bir köşede Fâtıma'dan uzakta oturmuş vaziyette gördü. Ona, *"Bildiğime göre Allah ve Resûlü'nden korkuyorsun."* dedi. Daha sonra bir kap su istedi ve ağzına bir miktar su alıp çalkaladıktan sonra su kabına bıraktı ve ardından da o sudan alıp Ali'nin üzerine serpti.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Atâ b. es-Sâib haber verdi. O babasından, o da Ali'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ali'yi Fâtıma ile evlendirince Fâtıma'ya bir havlu, içi hurma lifiyle dolu deriden bir döşek, iki parçadan oluşan bir değirmen taşı, bir su tulumu ve iki de su testisi vermişti.

Ali, Fâtıma'ya bir gün şunları söyledi: "Allah'a yemin olsun ki, su çekmekten artık göğsüm ağrımaya başladı. Babana bir savaş esiri verilmiş. Onu bize hizmetçi olarak istesen!" Bunun üzerine Fâtıma da "Allah'a yemin olsun ki, benim de değirmen taşında un öğütmekten ellerim kabardı." dedi. Fâtıma, Resûlullah'a (sas) gittiğinde Resûlullah (sas) *"Seni buraya getiren şey nedir ey biricik kızım?"* diye sorunca Fâtıma, "Sana selam vermek için geldim." dedi ve utandığından bir şey istemeden geri döndü. Ali "Ne yaptın?" diye sorunca Fâtıma, "Utandığımdan bir şey isteyemedim." dedi. Bu sefer her ikisi birlikte Peygamber'in yanına vardılar. Ali, "Allah'a yemin olsun ki, ya Resûlullah! Su taşımaktan göğsüm ağrımaya başladı." dedi. Fâtıma da "Benim de un öğütmekten ellerim kabardı. Allah sana bir esir nasip etti. Onu bizim hizmetimize versen!" deyince Resûlullah (sas) şunları söyledi: *"Allah'a yemin olsun ki, şu Suffe ehli aç iken, onlara infak edecek bir şey bulamazken, onları bırakıp da sizlere verecek değilim. Ben o esirleri satıp ele geçeni onlara infak ediyorum."* Bu söz üzerine ikisi de eve döndü. Daha sonra Resûlullah (sas) geldi. Her ikisi de yorgana sarılmış halde idiler. Başlarını örttüklerinde ayakları, ayaklarını örttüklerinde başları açıkta kalıyordu. Her ikisi de kalkınca Resûlullah (sas) yerlerine oturmalarını söyledi ve ardından, *"İkinize de benden istediğinizden daha hayırlı bir şey söyleyeyim mi?"* deyince, ikisi de "Tabii ki!" karşılığını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), "Cibrîl'in bana öğrettiği sözler var. Her namaz sonrasında on defa "***sübhanallah***", on defa "***elhamdülillah***", on defa da "***Allahu ekber***" dersiniz. Yatağa girdiğinizde de otuz üç defa "***sübhanallah***", otuz üç defa

“***elhamdülillah***” ve otuz dört defa da “***Allahu ekber***” dersiniz” dedi. Ali “Allah’a yemin olsun ki, Resûlullah’ın onları öğrettiği günden beri okumaktan vazgeçmedik” dedi. İbnü’l-Kevvâ, “*Sıffîn* gecesinde de mi okumaktan vazgeçmedin?” deyince Ali de “Allah canınızı alsın ey *Irak* ahalisi! Onları *Sıffîn* gecesinde de okumaktan vazgeçmedim!” dedi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Cerîr b. Hâzim haber verdi; dedi ki: Bize Amr b. Sa’îd anlattı; dedi ki:

Ali’nin, Fâtıma’ya karşı sert davrandığı olurdu. Bir defasında Fâtıma, “Allah’a yemin olsun ki, seni Resûlullah’a şikayet edeceğim.” dedikten sonra kalkıp gidince Ali de peşinden gitti. Ali, Fâtıma ile Resûlullah’ın (sas) konuşmalarını duyabileceği bir yerde durdu. Fâtıma, Peygamber’e Ali’nin kabalığını ve sertliğini anlattı. Resûlullah (sas) *“Ey biricik kızım! Dinle, kulak ver ve aklet! Kocasının isteklerini yerine getirmeyen kadını idare etmek mümkün değildir.”* dedi. Ali dedi ki: “Yaptığımdan vaz geçtim ve ‘Allah’a yemin olsun ki, bir daha hoşuna gitmeyen bir şey yapmayacağım.’ dedim.”

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Siyâh haber verdi. O da Habîb b. Ebû Sâbit’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ali ile Fâtıma arasında bir tartışma olmuştu. O sırada Resûlullah (sas) içeri girdi ve kendisine bir sergi serilince üzerine uzandı. Fâtıma bir yanına, Ali de diğer yanına uzandı. Resûlullah (sas), Ali’nin elini alıp göbeği üzerine koydu. Sonra Fâtıma’nın da elini alıp göbeğinin üzerine koydu ve onları barıştırdı. Ardından çıktı. Peygamber’i görenler, “Sen içeri girerken başka bir hal üzereydin; şimdiyse yüzünde bir hoşnutluk görüyoruz.” dediklerinde Peygamber, *“Sevdiğim iki kişinin arasını bulunca beni sevinmekten hangi şey alıkoyabilir ki?”* karşılığını verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Yahya b. Şibl’den, o da Ebû Ca’fer’den şöyle dediğini rivayet etti:

Abbâs, Ali ile Fâtıma’nın yanına girdiğinde Fâtıma’nın Ali’ye, “Ben yaş olarak senden daha büyüğüm.” dediğini işitince şunu söyledi: “Ya Fâtıma!

Sen Kureyş'in, *Kâbe*'yi inşa ettiği sırada ve Resûlullah (sas) da otuz beş yaşındayken dünyaya geldin. Ey Ali, sen de bundan seneler önce dünyaya geldin."

Muhammed b. Ömer şunu dedi: Fâtıma'nın Ali'den Hasan, Hüseyn ve Zeyneb isminde çocukları oldu.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Zekeriyyâ b. Ebû Zâide anlattı. O Firâs'tan, O eş-Şabî'den, o Mesrûk'tan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Bir defasında Peygamber'in yanında oturduğum bir sırada Fâtıma çıkıp geldi. Yürüyüşü tıpkı Resûlullah'ın yürüyüşü gibiydi. Peygamber ona, "*Hoş geldin kızım!*" deyip onu ya sağına ya da soluna oturttu ve kulağına bir şeyler fısıldayınca Fâtıma ağladı. Daha sonra tekrar kulağına bir şey söyleyince bu sefer güldü. Ona, "Hayatımda böyle peş peşe ağlayıp da gülene hiç şahit olmadım. Resûlullah'ın sana özel söyleyip de senin de ağladığın o söz neydi? Resûlullah'ın sana gizlice söylediği şeyler nelerdi?" dedim. Bu sözler üzerine Fâtıma, "Onun sırrını ifşa edecek değilim!" dedi. Resûlullah (sas) vefat edince bunu ona sordum ve o da Peygamber'den şunu aktardı: "*Cibrîl her sene gelir ve bana Kur'ân'ı arz ile bir defa okurdu. Bu yıl ise gelip iki defa arz ile okudu. Ben ecelimin artık geldiğini düşünüyorum. Senin için ne güzel bir öncüyüm! Ailemden bana en erken kavuşacak olan sensin.*" Ben de bu sözlerden dolayı ağladım. Daha sonra, "*Sen şu ümmetin hanımefendisi ya da bütün hanımların efendisi olmaya razı olmaz mısın?*" deyince de güldüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Abdülhakîm b. Abdullah b. Ferve'den rivayet etti; dedi ki: Abdurrahman el-A'rec'in Medine'de bir mecliste bulunduğu sırada şunu söylediğini işittim:

Resûlullah (sas) *Hayber*'de Ali ve Fâtıma'ya arpa ve hurma olmak üzere 300 vesk[16] pay verdi. Bu verilen malın seksen beş veski arpa idi. Onlara verilen bu araziden Fâtıma'ya ikiyüz vesk düştü.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize İsmail anlattı. O da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma hastalandığı sırada Ebû Bekir evine geldi ve yanına girmek için izin istedi. Ali, Fâtıma'ya, "Ebû Bekir kapıda ve girmek için izin istemekte, şayet istersen izin verirsin." deyince Fâtıma, "İzin vermem hoşuna gider mi?" dedi. Ali'nin "Evet!" demesi üzerine, Ebû Bekir içeri girdi; onun gönlünü aldı[17] ve onunla konuştu. Fâtıma da ondan razı oldu.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd haber verdi. O Muhammed b. İshâk'tan, o Ali b. Fülân b. Ebû Râfi'den, o babasından, o da Selmâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma bt. Resûlullah (sas) yanımızda hasta düştü. Öldüğü gün vefatından hemen önce Ali çıkıp dışarı gitmişti. Fâtıma bana, "Ey anneciğim bana gusül abdesti aldır!" dedi. Ben de en güzel şekilde ona gusül aldırdım. Sonra bana, "Yeni elbiselerimi getir." dedi. Ben de getirdim ve giydirdim. Sonra "Yatağımı da evin ortasına ser!" dedi. Bunu da yaptım. Sonra uzanıp kıbleye yöneldi ve "Ey anneciğim! Ruhumu teslim etme anım geldi. Hiç kimse kemerimi açmasın!" dedi ve ruhunu teslim etti. Ali gelince ona durumu haber verdim. Ali, "Allah'a yemin olsun ki, onun kemerini hiç kimse açmayacaktır." dedi ve onu alıp o guslüyle defnetti.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Ebû Hâzim anlattı. O da Muhammed b. Musa'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Şüphesiz ki Ali, Fâtıma'yı [cenazesini] yıkadı.

Bize Ya'kûb b. İbrahim b. Sa'd ez-Zührî haber verdi. O babasından, o Sâlih b. Keysân'dan, o İbn Şihâb'dan rivayet etti: dedi ki: Bana Urve b. ez-Zübeyr, Peygamber'in (sas) hanımı Âişe'nin kendisine şunu haber verdiğini haber verdi:

Fâtıma, Resûlullah'ın vefatından sonra Resûlullah'tan geride kalan ve Allah'ın kendisine ganimet olarak bağışladığı mirası taksim etmesini isteyince Ebû Bekir ona, "Şüphesiz ki, Resûlullah (sas) "Biz [peygamberler] miras bırakmayız, bizim bıraktıklarımız infak olarak dağıtılır." dedi. Bu sözler üzerine Fâtıma kızdı. Altı ay sonra da vefat etti.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O Amr'dan, o da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma, Resûlullah'tan (sas) sonra üç ay yaşadı.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O Amr'dan, o da Ebû Ca'fer'den:

"Altı ay" şeklinde rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Cüreyc anlattı. O Amr b. Dînâr'dan, o da Ebû Ca'fer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma, Resûlullah'tan (sas) altı ay sonra vefat etti.

Muhammed b. Ömer şöyle dedi: -Onun söylediği bize göre de sağlam olanıdır.- "Fâtıma, hicretin 11. senesinde Ramazanın 3'ünde Salı günü yirmi dokuz yaşında ya da bu civarda bir yaşta vefat etti."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Muhammed b. Ömer b. Ali haber verdi. O babasından, o Ali b. Hüseyn'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma kendisine cenaze sedyesi yapılan ilk kimseydi. Bunu Esmâ bt. Umeys yaptı. Bunun nasıl yapıldığını *Habeşistan*'dayken görmüştü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Abdülazîz anlattı. O Abdullah b. Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm'dan, o da Amre bt. Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma bt. Resûlullah'ın cenaze namazını Abbâs b. Abdülmuttalib kıldırdı. Defin için de mezara Abbâs, Ali ve el-Fadl b. Abbâs indiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma'nın mezarına Abbâs, Ali ve el-Fadl b. Abbâs indiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o da Urve'den şunu rivayet etti:

Fâtıma’nın namazını Ali kıldırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kays b. er-Rebî anlattı. O Mücâlid’den, o da eş-Şa’bî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma’nın namazını Ebû Bekir kıldırdı. Allah her ikisinden de razı olsun

Bize Şebâbe b. Sevvâr haber verdi; dedi ki: Bize Abdüla’lâ b. Ebü’l-Müsâvir anlattı. O Hammâd’dan, o da İbrahim’den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma bt. Resûlullah’ın namazını Ebû Bekir kıldırdı. Namazda dört tekbir getirdi.

Bize Mutarrif b. Abdullah el-Yesârî haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Ebû Hâzim anlattı. O Muhammed b. Abdullah’tan, o da ez-Zührî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma bt. Resûlullah (sas) geceleyin defnedildi ve onu Ali defnetti.

Bize Enes b. İyâd haber verdi; dedi ki: Bize Yunus b. Yezîd el-Eylî anlattı. O da İbn Şihâb’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma geceleyin defnedildi ve onu Ali defnetti.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Ma’mer’den, o ez-Zührî’den, o da Urve’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ali, Fâtıma’yı geceleyin defnetti.

Bize Ubeydullah b. Musa ve Vekî haber verdiler; dediler ki: Bize İsrâîl anlattı. O Câbir’den, o da Muhammed b. Ali’den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma geceleyin defnedildi.

Bize Vekî haber verdi. O da Musa b. Ali’den, o da bir arkadaşından şunu rivayet etti:

Fâtıma geceleyin defnedildi.

Bize Ömer b. Sa'd Ebû Dâvûd el-Haferî haber verdi. O Süfyân'dan, o Ma'mer'den, o ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Ali, Fâtıma'yı geceleyin defnetti.

Bize Muhammed b. Mus'ab haber verdi; dedi ki: Bize el-Evzâ'î anlattı. O da Yahya b. Sa'îd'den şunu rivayet etti:

Fâtıma geceleyin defnedildi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Muhammed b. Ömer b. Ali anlattı. O babasından, o da Ali b. Hüseyn'den şöyle dediğini rivayet etti:

İbn Abbâs'a, "Fâtıma'yı ne zaman defnettiniz?" diye sordum; "Geceleyin ortalık sakinleştikten sonra defnettik." dedi. Ben "Namazı kim kıldırdı?" diye sorunca "Ali!" dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Abdurrahman b. Ebü'l-Mevâlî'ye "İnsanları, 'Fâtıma'nın mezarı, *Bakî Mezarlığı*'nda cenaze namazlarının kılındığı mescidin yanındadır.' dediklerini söyledim." Orayı yaptıran kadını kastederek, "Allah'a yemin olsun ki, bu Rukayye'nin mescididir. Fâtıma, Cahşların[18] evinin bitişiğinde *Bakî* mevkiinde Abdüddâroğulları'ndan Benî Nebîhlerin çıkışına bakan tarafta bulunan Akîl'in evinin köşesinden başka bir yere defnedilmemiştir. Kabir ve yol arasındaki mesafe yedi zirâdır."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı; dedi ki: Bana Abdullah b. Hasan anlattı; dedi ki:

Muğîre b. Abdurrahman b. Hişâm'ı gün ortasında aşırı bir sıcağın altında beni *Bakî*'de beklerken gördüm. Ona, "Seni burada bekleten nedir ey Ebû Hişâm?" diye sorduğumda "Bana ulaşan bir habere göre Fâtıma, Cahşların evinin bitişiğinde defnedilmiş. İsterim ki, onu bana bedeli karşılığında satasın. Çünkü oraya defnolunmak istiyorum." dedi. Abdullah "Allah'a yemin olsun ki, bunu yapacağım." dedi. Bunu Akîloğulları'na söyleyince

onlar buna yanaşmadılar. Abdullah b. Ca’fer dedi ki: “Onun mezarının bu mevkide olduğundan şüphe eden hiçbir kimseye rastlamadım.”

4928. Zeyneb bt. Resûlullah (sas) ﴿زينب بنت رسول الله﴾

Annesi Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay’dır. Peygamber’in (sas) en büyük kızı idi. Teyzesinin oğlu Ebü’l-Âs b. Rebî b. Abdüluzzâ b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay ile nübüvvetten önce evlendi. Resûlullah’ın (sas) evlenen ilk kızıydı. Ebü’l-Âs’ın annesi ise Hâle bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay olup Zeyneb bt. Resûlullah’ın (sas) teyzesi idi.

Zeyneb’in Ebü’l-Âs’tan Ali ve Ümâme adında iki evladı oldu. Ali daha küçük yaştayken öldü. Ümâme uzun yaşadı ve Ali, Fâtıma’nın vefatından sonra onunla evlendi.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ el-İclî haber verdi. O Dâvûd b. Ebû Hind’den, o da Âmir eş-Şa’bî’den şunu rivayet etti:

Zeyneb bt. Resûlullah (sas) Ebü’l-Âs’ın eşi iken Müslüman olmuş ve babasıyla hicret etmiş; fakat eşi Ebü’l-Âs Müslüman olmaya yanaşmamıştır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Benî Esed b. Abdüluzzâ’nın mevlası el-Münzir b. Sa’d anlattı. O İsa b. Ma’mer’den, o Abbâd b. Abdullah b. ez-Zübeyr’den, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Ebü’l-Âs b. Rebî, *Bedir*’de müşriklerin yanında yer almış ve onu Abdullah b. Cübeyr b. en-Nu’mân el-Ensârî esir almıştı. Mekkeliler kendi esirlerini kurtarmak için fidye gönderdiklerinde Ebü’l-Âs’ın fidyesini kardeşi Amr b. Rebî getirmişti. Zeyneb bt. Resûlullah (sas) o sırada *Mekke*’de idi ve onun fidyesi olması için kolyesini göndermişti. Bu kolye ona Hadîce’den kalmış olup *Yemen* tarafında bir dağ olan *Zafâr* akikinden imal edilmişti. Hadîce, Zeyneb’in Ebü’l-Âs ile evliliğinde bu kolyeyi kızına hediye etmişti. Şimdiyse onu kocasının fidyesi olarak göndermişti. Resûlullah (sas) o kolyeyi görünce etkilendi, Hadîce’yi hatırladı ve ona rahmet okudu. *“Onun esirini serbest bırakmaz mısınız ve ona eşyasını iade etmez misiniz?”* diye sorunca ashâb, “Tabii ya Resûlullah!” dedi. Sonra da Ebü’l-Âs b. Rebî’i serbest bıraktılar. Zeyneb’in kolyesini de iade ettiler.

Resûlullah (sas) Ebü'l-Âs'dan Zeyneb'e engel olmaması sözünü aldı. O da bu sözü verip gereğini de yaptı.

Muhammed b. Ömer şunu söyledi: "Bu rivayet bize göre, Zeyneb'in Resûlullah (sas) ile hicret ettiğini belirten rivayetten daha sağlamdır."

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi. O da Ma'rûf b. Harrebûz el-Mekkî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ebü'l-Âs b. Rebî, *Şam*'a yaptığı seferlerinin birinde eşi Zeyneb bt. Resûlullah'ı hatırlayıp şu beyitleri okumuştur:

Zeyneb'i hatırladım ölümle karşılaştığım anda,
Dedim ki; Mahrum kalmış şu kimseye su verin,

O, emin olanın kızıdır. Allah ona iyilikler versin.
Her koca bildiğiyle övecektir.

Muhammed b. Ömer şunu söyledi: "Resûlullah (sas), *'Ebü'l-Âs'ın evlilikten dolayı akrabamız olmasını kötü görmedik.'* derdi."

Bize Ya'lâ b. Ubeyd et-Tanâfisî haber verdi. O Muhammed b. İshâk'tan, o da Yezîd b. Rûmân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) insanlara sabah namazını kıldırınca, namazdan kalktığı sırada Zeyneb bt. Resûlullah (sas), "Ben Ebü'l-Âs'ı himayeme aldım." diye seslendi. Resûlullah (sas) oradakilere dönüp, *"Benim duyduğumu siz de duydunuz mu?"* diye sorunca onlar, "Evet!" dediler. Resûlullah (sas), *"Muhammed'in canını elinde bulunduran Allah'a yemin olsun ki, ona dair duyduğum şey hakkında sizin de duyduğunuzdan başka bir şey bilmiyorum. Şüphesiz ki, bir toplumda onların en geri konumda olanı da başkasına himaye verebilir."* dedi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize İsmail anlattı. O da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ebü'l-Âs b. Rebî *Şam*'dan geldiği sırada eşi Zeyneb Müslüman olmuş ve babasıyla hicret etmişti. Ebü'l-Âs bundan sonra Müslüman oldu ve Resûlullah (sas) da onları ayırmadı.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Sa'îd b. Ebû Arûbe'den, o da Katâde'den şunu rivayet etti:

Zeyneb bt. Resûlullah, Ebü'l-Âs b. Rebî'in nikâhı altındaydı. Resûlullah (sas) ile beraber hicret etti. Daha sonra kocası Müslüman oldu ve hicret etti. Resûlullah (sas) da eşini ona iade etti.

Katâde şunu dedi: "Bundan sonra Berâe suresi indi. Bir kadın Müslüman olduğunda kocasından ayrı kalmaktan başka çaresi yoktur. Kadının Müslüman olması bâin talakla[19] son bulur."

Bize Ebû Mu'âviye ed-Darîr ve Yezîd b. Hârûn haber verdiler. Onlar Haccâc'dan, o Amr b. Şu'ayb'dan, o babasından, o da dedesinden şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kızı Zeyneb'i Ebü'l-Âs'a yeni bir nikâhla iade etti.
Yezîd "Yeni bir mihrle de" demiştir.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. İshâk haber verdi. O Dâvûd b. el-Husayn'dan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kızını iki sene sonra Ebü'l-Âs'a ilk nikâhıyla iade etti ve harhangi bir mihr de istemedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. İbrahim b. el-Hâris et-Temîmî anlattı. O da babasından şunu şöyle dediğini rivayet etti:

Ebü'l-Âs b. Rebî bir Kureyş kervanıyla *Şam*'a gitmişti. Resûlullah'a (sas) bu kervanın *Şam*'dan döndüğü haberi ulaşınca Zeyd b. Hârise'yi 170 atlıyla beraber üzerlerine gönderdi. *el-Îs*[20] mevkiinde hicretin 6. senesinde Cemâziyelevvel ayında bu kervanla karşılaştılar. Kervanın yüklerine el koydular. Kervandakileri esir aldılar. İçlerinde Ebü'l-Âs b. Rebî de vardı. Kervan *Medine*'ye getirilir getirilmez Ebü'l-Âs, -ki henüz seher vaktiydi- eşi Zeyneb'in yanına gitti ve ondan kendisini himaye etmesini istedi. Zeyneb de onu himaye etti. Resûlullah (sas) sabah namazını kıldırınca Zeyneb kapıya çıkıp yüksek sesle, "Ben Ebü'l-Âs'ı himayeme aldım." diye seslendi. Resûlullah (sas) oradakilere dönüp, "*Benim duyduğumu siz de siz*

de duydunuz mu?” diye sorunca onlar “Evet!” dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sas*), “Muhammed’in canını elinde bulunduran Allah’a yemin olsun ki, ona dair duyduğum şey hakkında sizin de duyduğunuzdan başka bir şey bilmiyorum. Müminler başkalarına eman verebilirler. Onların konumca en geri olanı da eman verebilir. Onun eman verdiğine biz de eman verdik.”* dedi. Resûlullah (sas) eve dönünce Zeyneb onun huzuruna girdi ve Ebü’l-Âs’tan alınan eşyaların geri iade edilmesini istedi. Resûlullah (sas) da bunu yaptı. Zeyneb’e, ona yaklaşmamasını, çünkü onun bir müşrik olduğunu söyledi. Daha sonra Ebü’l-Âs *Mekke*’ye döndü ve her hak sahibine hakkını iade ettikten sonra Müslüman olup bir muhacir olarak hicretin 7. senesinde *Medine*’ye geldi. Resûlullah (sas) Zeyneb’i ona ilk nikâhı üzere iade etti.

Bize Sa’îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. el-Mübârek anlattı. O Ma’mer’den, o ez-Zührî’den, o da Enes b. Mâlik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb’in üzerinde saf ipekten bir hırka gördüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Yahya b. Abdullah b. Ebû Katâde anlattı. O da Abdullah b. Ebû Bekre b. Muhammed b. Amr b. Hazm’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) kızı hicretin 8. yılının başında vefat etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mu’âviye b. Abdullah b. Ubeydullah b. Ebû Râfi anlattı. O babasından, o da dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Resûlullah’ı yıkayanlar arasında Ümmü Eymen, Sevde bt. Zem’a ve Peygamber’in eşi Ümmü Seleme vardı.

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr haber verdi; dedi ki: Bize Âsım el-Ahvel anlattı. O Hafsa’dan, o da Ümmü Atıyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Resûlullah (sas) vefat edince Resûlullah (sas) şunu söyledi: *“Onu tek sayıya denk gelecek şekilde üç ya da beş kez yıkayın ve beşinci de*

kâfurla ya da kâfur karıştırılmış bir suyla yıkayın. Yıkamayı bitirdiğinizde bana haber salın." dedi. Biz de yıkama işini bitirince ona haber verdik ve bize izarını verip onu, onunla örtmemizi söyledi.

Bize Yezîd b. Hârûn, İshâk b. Yusuf el-Ezrak ve Ravh b. Ubâde haber verdiler. Onlar Hişâm b. Hassân'dan, o da Hafsa bt. Sîrîn'den rivayet etti; dedi ki: Bana Ümmü Atıyye anlattı; dedi ki:

Resûlullah'ın (sas) kızlarından biri vefat etmişti. Bize *"Onu tek sayıya denk gelecek şekilde üç, beş ya da uygun görürseniz daha fazla yıkayın! Onu sedir ağacı suyuyla yıkayın. Son yıkama kâfurla olsun ya da bir miktar kâfurlu su ile yıkayın! Yıkama işi bitince bana haber verin!"* dedi. Biz ona haber verince izarını bize verdi ve onu, onunla örtmemizi söyledi.

Yezîd, hadisinde şunu da söyledi: Ümmü Atıyye dedi ki: "Onun saçını ön ve yanlar olmak üzere üç örgü yapıp ön örgüyü arka tarafa attık."

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Eyyûb'dan, o Muhammed b. Sîrîn'den, o da Ümmü Atıyye el-Ensâriyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Kızı vefat ettiği sırada Resûlullah (sas) yanımıza girdi ve *"Onu tek sayıya denk gelecek şekilde üç, beş ya da uygun görürseniz daha fazla yıkayın! Onu sedir ağacı suyuyla yıkayın. Son yıkama kâfurla olsun ya da bir miktar kâfurlu su ile yıkayın. Yıkama işi bitince bana haber verin."* dedi. Biz ona haber verince izarını bize verdi ve onu, onunla örtmemizi söyledi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Yezîd b. İbrahim'den, o İbn Sîrîn'den, o da Ümmü Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bize, *"Onu tek sayıya denk gelecek şekilde üç, beş ya da uygu görürseniz fazla yıkayın! Son yıkama kâfurla ya da sedir ağacı suyuyla olsun."* dedi.

Bize Yahya b. Huleyf b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize İbn Avf anlattı. O Muhammed'den, o bir ya da iki kadından, o veya onlar da Ümmü Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) kızlarından biri vefat etti. Resûlullah (sas) bize, *“Onu tek sayıya denk gelecek şekilde üç, beş ya da uygun görürseniz daha fazla yıkayın. Son yıkamada suya biraz kâfur katın. Yıkama işi bitince bana haber verin.”* dedi. Biz ona haber verince bize izarını (veya “bir izar”) verdi ve onu, onunla örtmemizi söyledi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb’dan, o Muhammed’den, o da Ümmü Atıyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) kızlarından biri vefat etti. Resûlullah (sas) yanımıza geldi ve bize, *“Onu tek sayıya denk gelecek şekilde üç, beş ya da daha fazla yıkayın ve eğer uygun görürseniz bunu sedir suyuyla yapın. Son yıkamaya kâfur da katın (ya da “bir miktar kâfur katın”). Yıkama işi bitince bana haber verin.”* dedi. Biz de ona haber saldık. Gelip bize izarını verdi ve onu, onunla örtmemizi söyledi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb’dan, o Hafsa’dan, o da Ümmü Atıyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), “Onu üç, beş, yedi ya da eğer uygun görürseniz daha fazla yıkayın.” dedi. Ümmü Atıyye, “Onun saçını üç örgü halinde bağladık.” dedi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Süfyân’dan, o Hişâm’dan, o Hafsa bt. Sîrîn’den, o da Ümmü Atıyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) kızını yıkadığımızda saçlarını üç örgü halinde bağladık. Ön ve yanlar olmak üzere yaptık ve ön örgüyü arka tarafa attık.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Süfyân’dan, o Hâlid el-Hazzâ’dan, o Hafsa bt. Sîrîn’den, o da Ümmü Atıyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) kızını yıkadığımız esnada bize “Sağ tarafından ve abdest uzuvlarından başlayın!” dedi.

4929. Rukayye bt. Resûlullah (sas) ﴿رقية بنت رسول الله﴾

Annesi Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'dır. Resûlullah (sas) onu nübüvvetten önce Utbe b. Ebû Leheb b. Abdülmuttalib ile nişanlamıştı. Resûlullah (sas) nübüvvetle görevlendirilip de ***"Kurusun Ebû Leheb'in elleri!"***[21] ayeti nazil olunca Ebû Leheb oğluna, "Şayet onun kızını boşamazsan seninle bundan sonra bir araya gelmek bana haram olsun!" dedi. Bunun üzerine onu boşadı. Onunla gerdeğe de girmemişti. Annesi Hadîce bt. Huveylid Müslüman olunca, o da Müslüman oldu. Kız kardeşleri ve daha başka kadınlarla beraber Resûlullah'a (sas) biat etti. Onunla Osman b. Affân evlendi ve her ikisi de *Habeşistan*'a yapılan iki hicrete de katıldılar. Resûlullah (sas) bu konuda, *"Şüphesiz ki, her ikisi de Lût'tan sonra Allah Teâlâ yolunda hicret edenlerin ilkidirler."* dedi.

İlk hicrette Osman'dan olan bir çocuğu düşük yapması sonucu öldü. Bundan sonra dünyaya gelen çocuğuna Abdullah ismini verdi. Osman, Müslüman olduğu dönemde onun adıyla künyelenmişti. Altı yaşına gelince bir horozun gözünü gagalaması sonucu oluşan yaradan hastalanarak ölmüştür. Bunun dışında da çocukları olmamıştır. Resûlullah (sas) *Medine*'ye hicret edince eşi Osman'dan sonra, o da *Medine*'ye hicret etmiştir. Resûlullah (sas) *Bedir* savaşına hazırlık yaptığı sırada hastalanmış ve Resûlullah (sas) Osman'ı onun yanında bırakmıştı. Hicretin 17. ayında Ramazan'da, Resûlullah (sas) *Bedir* savaşındayken vefat etmiştir. Zeyd b. Hârise, *Bedir* müjdesini *Medine*'ye haber vermek için geldiğinde Rukayye defnedilmekteydi.

> *Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Ali b. Zeyd haber verdi. O Yusuf b. Mihrân'dan, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Rukayye bt. en-Nebi (sas) vefat edince Nebi (sas) onun için "Selefimiz Osman b. Maz'ûn'a kavuşasın!" dedi. Kadınlar, Rukayye'nin üzerine ağlayınca Ömer gelip kırbacıyla onlara vurdu. Bunun üzerine Resûlullah (sas) onun elinden tutup, *"Ey Ömer! Bırak ağlasınlar."* dedi. Sonra şunları söyledi: *"Ağlayın, fakat Şeytan'ın bağırması gibi bağırmayın! Şayet bu ağlama kalpten ve gözlerden olursa Allah'tandır ve rahmettir. Şayet bu elden ve dilden gelirse Şeytan'dan olur."* Fâtıma kabrin başında

Resûlullah’ın (sas) yanına oturdu. Ağlamaya başladı. Resûlullah (sas) elbisesinin ucuyla onun gözyaşlarını siliyordu.

Muhammed b. Sa’d dedi ki: Ben bu hadisi Muhammed b. Ömer’e anlatınca bana şunu söyledi: “Bütün rivayetlerden bize ulaşanların doğrusu şudur: Rukayye, Resûlullah (sas) *Bedir*’deyken vefat etti. Resûlullah (sas) onun defnine şahit olmadı. Muhtemelen bu hadis, onun defnine şahit olduğu diğer kızları hakkındadır. Şayet Rukayye hakkında olursa bunun doğrusu, onun *Medine*’ye geldikten sonra kabre gittiği ve kadınların da bu sırada ağladıkları şeklinde olur.”

4930. Ümmü Külsûm bt. Resûlullah (sas) ﴿أم كلثوم بنت رسول الله﴾

Annesi Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay’dır. Nübüvvetten önce Ebû Leheb’in oğlu Uteybe ile nişanlandı. Resûlullah (sas) nübüvvetle görevlendirilip de, ***“Kurusun Ebû Leheb’in elleri!”***[22] ayeti nazil olunca Ebû Leheb oğluna, “Şayet onun kızını boşamazsan seninle bundan sonra bir araya gelmek bana haram olsun.” dedi. O da onu boşadı. Onunla gerdeğe de girmemişti. Ondan sonra *Mekke*’de Resûlullah (sas) ile beraber yaşadı. Annesi Hadîce bt. Huveylid Müslüman olunca, o da Müslüman oldu. Kız kardeşleri ve daha başka kadınlarla beraber Resûlullah’a (sas) biat etti. Resûlullah (sas) *Medine*’ye hicret edince, o da Resûlullah’ın (sas) diğer evlatlarıyla beraber onlara katıldı ve *Medine*’de yaşamaya başladı. Rukayye vefat edince Osman b. Affân Ümmü Külsûm’e talip oldu. Ümmü Külsûm, o sırada bâkireydi. Bu olay, hicretin 3. senesinde Rebîülevvel ayında oldu. Osman, o senenin Cemâziyelâhir ayında onunla gerdeğe girdi. Vefatına kadar Osman ile kaldı ve ondan çocuğu olmadı. Hicretin 9. senesinde Şaban ayında vefat etti. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *“Şayet on kızım olsaydı onları da Osman ile evlendirirdim.”* dedi.

Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Üveys el-Medenî haber verdi. O Süleyman b. Bilâl’den, o Yahya b. Sa’îd’den, o İbn Şihâb’dan, o da Enes b. Mâlik’ten şunu rivayet etti:

Enes, Ümmü Külsûm bt. Resûlullah’ın üzerinde saf ipekten bir hırka görmüştü

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Sâlih b. Ebü’l-Ahdar’dan, o ez-Zührî’den Enes b. Mâlik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Külsûm bt. en-Nebi'nin (sas) üzerinde saf ipekten bir elbise gördüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O Ömer b. Abdullah el-Ansî'den, o el-Muttalib b. Abdullah b. Hantab'dan, o Fâtıma el-Huzâ'iyye'den, o da Esmâ bt. Umeys'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ben ve Safiyye bt. Abdülmuttalib, Ümmü Külsûm bt. Resûlullah'ı yıkadık. Onu bir sedyenin üzerine koydum ve hurma lifleri isteyip onunla da örttüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mâlik b. Ebü'r-Ricâl anlattı. O babasından, o da annesi Amre bt. Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Onu Ensâr'dan kadınlar yıkadılar. İçlerinde Ümmü Atıyye de vardı. Mezarına da Ebû Talha indi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Füleyh b. Süleyman anlattı. O Hilâl b. Üsâme'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ı (sas) onun kabri başında otururken gördüm. Gözlerinden yaşlar geliyordu. "*İçinizde bu gece nefsine uymayan kim var?*" diye sordu. Ebû Talha, "Ben ya Resûlullah!" deyince Resûlullah (sas) ona "*Mezara sen in!*" dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Üsâme b. Zeyd el-Leysî anlattı. O Muhammed b. Abdurrahman b. Sa'd b. Zürâre'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) onun cenaze namazını kıldırdı ve kabri başında durdu. Kabre Ali b. Ebû Tâlib, el-Fadl b. Abbâs ve Üsâme b. Zeyd indiler.

4931. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Ebü'l-Âs b. Rebî b. Abdüluzzâ b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Zeyneb bt. Resûlullah'tır (sas).

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Leys b. Sa'd anlattı; dedi ki: Bize Sa'îd b. Ebû Sa'îd el-Makburî anlattı. O da Amr b. Süleym ez-Zürakî'den, Ebû Katâde'nin şöyle dediğini işittiğini rivayet etti:

Bizler Resûlullah'ın (sas) evini kapısının yanında oturmuş vaziyetteyken bir adam Ümâme bt. Ebü'l-Âs b. Rebî'i taşıyor halde geldi. Annesi Zeyneb bt. Resûlullah (sas) idi. O sırada çocuk yaştaydı. Resûlullah (sas) onu omuzlarına aldığı halde namaz kılardı. Rükûa gittiğinde onu yere bırakırdı. Ayağa kalktığında tekrar omuzlarına alırdı. Namaz bitinceye kadar böyle devam ederdi.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled Ebû Âsım eş-Şeybânî haber verdi. O İbn Aclân'dan, o Makburî'den, o Amr b. Süleym ez-Zürakî'den, o da Ebû Katâde'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümâme bt. Ebü'l-Âs'ı omuzunda taşır vaziyette namaz kılardı. Rükûa gittiğinde yere bırakıyor, kıyama kalktığında da tekrar alıyordu.

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Füleyh b. Süleyman anlattı; dedi ki: Bize Amr b. Abdullah b. ez-Zübeyr anlattı. O Amr b. Süleym ez-Zürakî'den, o da Ebû Katâde b. Rib'î'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Resûlullah'ın (sas) kızının kızı Ümâme bt. Ebü'l-Âs'ı omuzunda taşır vaziyette namaz kılarken gördüm. Rükûa gittiğinde yere bırakıyor, kıyama kalktığında da tekrar alıyordu.

Bize el-Velîd b. Atâ b. el-Ağar el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd anlattı. O babasından, o da Ebû Süleyman b. Abdullah b. el-Hâris b. Nevfel'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) onu omuzlarına aldığı halde namaz kılardı. Rükûa gittiğinde onu yere bırakırdı. Ayağa kalktığında tekrar omuzlarına alırdı.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Ali b. Zeyd b. Cüd'ân'dan şunu rivayet etti:

Bir defasında Resûlullah (sas) elinde akikten yapılmış bir kolye ile hanımlarının yanına girdiğinde, *“Bunu içinizden en sevdiğim birine vereceğim.”* deyince onlar da “Onu Ebû Bekir’in kızına verecek.” dediler. Resûlullah (sas) Zeyneb’in Ebü’l-Âs’tan dünyaya gelen kızını çağırdı ve kendi eliyle kolyeyi onun boyuna taktı. Gözünde çapak vardı. Resûlullah (sas) onu eliyle sildi.

Bize Abdullah b. Muhammed b. Ebû Şeybe haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Nümeyr anlattı. O Muhammed b. İshâk’tan, o Yahya b. Abbâd b. Abdullah b. ez-Zübeyr’den, o annesinden, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Necaşî, Resûlullah’a (sas) bir zinet eşyası hediye etmişti. İçinde altından bir yüzük de vardı. Fakat Resûlullah (sas) altın yüzük kullanmazdı. Onu kızı Zeyneb’in kızına gönderip, *“Ey biricik kızım! Bununla süslen.”* demişti.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka’neb haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Âmir b. Abdullah b. ez-Zübeyr’den, o Amr b. Süleym ez-Zürakî’den, o da Katâde’den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümâme bt. Zeyneb’i sırtında taşıdığı halde namaz kılıyordu. Kıyamda iken onu sırtına alıyor, secdeye gittiğinde bırakıyordu.

Bize Muhammed b. İsmail b. Ebû Füdeyk el-Medînî haber verdi. O da İbn Ebû Zi’b’den şunu rivayet etti:

Ümâme bt. Ebü’l-Âs, el-Muğîre b. Nevfel b. Hâris’e, “Mu’âviye beni nişanladı.” deyince, o da “Sen insanların ciğerini yiyen kadının oğluyla mı evleniyorsun? Benimle evlensen ya?” dedi. Bunun üzerine o da “Evet!” cevabını verdi. el-Muğîre, “Seninle evlendim.” dedi. İbn Ebû Zi’b, “Nikâhları caizdir.” dedi.

---

[14] “el-Hutamiyye” “kılıçları kıran” anlamındadır. Zırhlar imal eden, kendilerine Hatme b. Muhârib denen Abdülkays’ın bir boyuna nispet edilir.

[15] Bir ağırlık birimi olup Mısır’da 37.44, Halep’te 320, Kudüs’te 240, Beyrut’ta 213.3 gramdır.

[16] Bir vesk 130.6 kg.dır.

[17] Ebû Bekir muhtemelen Fedek arazisi konusunda aralarında yaşanan tatsızlıktan ortaya çıkardığı dargınlığı gidermek istemiştir(M).

[18] Cahş ailesinin (E).

[19] Geri dönüşü olmayan talakla (E).

[20] *Medine*’ye dört mil mesafede bir mevkidir.

[21] Leheb 111/1.

[22] Leheb 111/1.

RESÛLULLAH’IN (SAS) HALALARI

4932. Safiyye bt. Abdülmuttalib ﴿صفية بنت عبد المطلب﴾

[Safiyye bt. Abdülmuttalib] b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Hâle bt. Vüheyb b. Abdümenâf b. Zühre b. Kilâb’dır. Safiyye, anne tarafından Hamza’nın kız kardeşidir. Cahiliye döneminde el-Hâris b. Harb b. Ümeyye b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay ile evlendi ve ondan bir erkek çocuğu oldu. Sonra Avvâm b. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay ile evlendi. Ondan da ez-Zübeyr, Sâib ve Abdülka’be adlarındaki çocukları oldu. Safiyye, Müslüman olmuş; Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve *Medine*’ye hicret etmiştir. Resûlullah (sas) ona ve eşine *Hayber* ganimetlerinden kırk vesk vermişti.

Bize Üsâme b. Hammâd b. Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O da babasından şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Medine* dışına savaşa çıktığında eşlerini Hassân b. Sâbit’in muhkem evine alırdı. Çünkü orası *Medine*’de en muhkem ev idi. Hassân b. Sâbit, *Uhud* savaşında *Medine*’de kalmıştı. O sırada bir Yahudi gelip eve tırmanmış ve konuşulanları dinleyip casusluk yapmak istemişti. Safiyye bt. Abdülmuttalib, Hassân’a “İnip şu Yahudiyi öldür!” demiş ve sanki o esnada Hassân bu işten çekinmiş ve endişe etmişti. Bunun üzerine Safiyye bir sırık alarak aşağı inmiş; Yahudiyi oyuna getirmiş, yavaş yavaş kapıyı açarak Yahudi’nin yanına varmış ve vurduğu darbeyle onu öldürmüştü.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd b. Seleme anlattı. O da Hişâm b. Urve’den şunu rivayet etti:

Safiyye bt. Abdülmuttalib *Uhud* savaşına katılmıştı. Müslümanların yenilmesi üzerine eline bir mızrak almış ve insanların yüzüne dokundurarak “Resûlullah’ı bırakıp da yenildiniz ha!” dedi. Resûlullah (sas) onu görünce *“Ey ez-Zübeyr! Şu kadınla ilgilen!”* dedi. Hamza’nın bu sırada karnı deşilmişti ve Resûlullah (sas) bu manzaraya bakamamıştı. Safiyye,

Hamza'nın kız kardeşiydi. O esnada ez-Zübeyr, "Ey anneciğim çekil!" deyince, o da "Annesi ölesice sen çekil!" karşılığını verdi. Safiyye geldi ve Hamza'ya baktı.

Safiyye bt. Abdülmuttalib'in kabri *Bakî Mezarlığı*'nda el-Muğîre b. Şu'be'nin evinin avlusunda, abdest alma yerinin olduğu mevkidedir. Safiyye, Ömer'in halifeliği sırasında vefat etmiştir. Peygamber'den hadis rivayet etmiştir.

4933. Ervâ bt. Abdülmuttalib ﴿أروى بنت عبد المطلب﴾

[Ervâ bt. Abdülmuttalib] b. Hâşim[23] b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Fâtıma bt. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm'dur. Cahiliye döneminde Umeyr b. Vehb b. Abdümenâf b. Kusay ile evlenmiş ve ondan Tuleyb isminde bir çocuğu olmuştur. Daha sonra Ertât b. Şürahbîl b. Abdümenâf b. Abdüddâr b. Kusay ile evlenmiş ve ondan da Fâtıma isminde bir çocuğu olmuştur. Ervâ, *Mekke*'de Müslüman olmuş ve *Medine*'ye hicret etmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. İbrahim b. el-Hâris et-Teymî anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:*

Tuleyb b. Umeyr, Erkam b. Ebü'l-Erkam el-Mahzûmî'nin evinde Müslüman olmuş, sonra Erkam'ın evinden çıkarak annesi Ervâ'nın yanına giderek, "Ben Muhammed'e tabi olup Müslüman oldum." deyince annesi, "Şüphesiz ki, senin destek vermene en layık kimse dayındır. Şayet biz de erkeklerin gücünün yettiğini yapabilseydik ona [Muhammed] tabi olur ve kendisini müdafaa ederdik." sözlerini söyledi. Tuleyb, "Ey anneciğim! Seni Müslüman olmaktan ve ona tabi olmaktan alı koyan şey nedir? Senin kardeşin Hamza da Müslüman oldu" deyince, annesi şunları söyledi: "Kızkardeşlerimin ne yaptığını gördükten sonra ben de onların yaptığı gibi yapacağım." dedi. Bunun üzerine Tuleyb şunları söyledi: "Şüphesiz ki, ben senin için Allah'tan, ona gelip selam vermeni, onu tasdik etmeni Allah'tan başka İlah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet etmeni isteyeceğim." Bundan sonra Ervâ, sözleriyle Resûlullah'a destek verdi, oğlunu ona yardım etmesi ve emirlerini yerine getirmesi hususunda teşvik etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Seleme b. Baht anlattı. O Umeyre bt. Ubeydullah b. Ka'b b. Mâlik'ten, o Ümmü Dürre'den, o da Berre bt. Ebû Ticrâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Cehil ve bir grup Kureyşli kâfir, Resûlullah'a (sas) musallat olup ona eziyet ettiler. Bu arada orada bulunan Tuleyb b. Umeyr, Ebû Cehil'in üzerine yürüyüp başına vurup yardı. Bunun üzerine onu alıp bağladılar. Neticede Ebû Leheb araya girdi ve serbest bırakılmasını sağladı. Bununla ilgili olarak Ervâ'ya gidip, "Görmez misin oğlun Tuleyb, Muhammed'i savunmak için kendini nasıl ortalığa salmakta?" dediklerinde, o da "Onun hayatında gördüğü en güzel günü, Allah katından hakkı getirmiş olan dayısının oğlunu savunduğu gündür." sözleriyle karşılık verdi. Ona, "Sen de mi Muhammed'e tabi oldun?" diye sorduklarında, o da "Evet!" cevabını verdi. Bunu Ebû Leheb'e haber verdiklerinde Ebû Leheb kalkıp Ervâ'nın evine geldi ve ona, "Senin Abdülmuttalib'in dinini bırakıp Muhammed'a tabi olmana çok şaşırdım." deyince, Ervâ, "Mesele duyduğun gibidir. Sen de kalk ve yeğenine destek ol; engel olma, onu savun! Şayet o galip gelirse, sen de bu durumda ya onun dinine geçer ya da kendi dinin üzerine kalırsın. Şayet başına bir iş gelirse, yeğeninden dolayı mazur görülürsün." sözlerini söyledi. Bunun üzerine Ebû Leheb, "Yeni bir din uydurmuş olan bu yeğenimize uyup da bütün Arapları karşımıza alacak gücümüz var mı?" dedi ve dönüp gitti.

İbn Sa'd dedi ki: Muhammed b. Ömer'den ve daha birçok kişiden şunu işittim:

Ervâ o toplantıda şöyle demişti: "Tuleyb dayısının oğluna yardım edecek, can ve malı hususunda ona destek olacak."

4934. Âtike bt. Abdülmuttalib ﴿عاتكة بنت عبد المطلب﴾

[Âtike bt. Abdülmuttalib] b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Fâtıma bt. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm'dur. Cahiliye döneminde Ebû Ümeyye b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlendi. Ondan Abdullah, Züheyr ve Kureybe isminde çocukları oldu. Âtike *Mekke*'de Müslüman oldu ve *Medine*'ye hicret etti. Gördüğü bir rüyadan çok korkmuş ve bunu gidip kardeşi Abbâs b. Abdülmuttalib'e anlatmıştı. Şunları söylemişti: "Sana anlatacaklarımı saklamanı istiyorum. Çünkü bundan

dolayı senin kavminin başına bir kötülük ya da musibet gelmesinden çekiniyorum. Rüyasında şunu görmüştü: Kureyş'in *Bedir* harbine çıkmasından önce bir adam deve üzerinde geldi ve *Abtah*[24] mevkiinde durarak yüksek bir sesle "Ey Guder ailesi![25] Üç gün içinde öldürüleceğiniz yerlere koşun!" dedi. Bunu üç defa tekrarladı. İnsanların onun etrafında toplandıklarını gördüm. Sonra *Mescid-i Haram*'a girdi ve insanlar da onu takip etti. *Kâbe*'ye doğru devesini sürüp yine üç defa aynı şeyi söyledi. Daha sonra devesini *Ebû Kubeys* dağına doğru sürdü ve aynı şeyi orada da üç defa tekrarladı. Sonra *Ebû Kubeys*'ten bir kaya parçası alıp aşağı saldı. Taş yuvarlanıp dağın altına kadar geldi ve parçalandı. *Mekke*'de hiç bir ev ve vadi kalmadı ki, o parçalardan oraya girmemiş olsun. Hâşim ve Zühreoğulları'nın evlerine bu kaya parçasından herhangi bir şey isabet etmedi." Kardeşi Abbâs, "Bu sadece bir rüyadan ibaret." karşılığını verdi. Abbâs, düşünceli bir şekilde dışarı çıktı. O esnada el-Velîd b. Utbe b. Rebî'a ile karşılaştı. Onunla arkadaş idiler. Ona rüyayı anlatıp gizli tutmasını tenbihledi. Fakat rüya çok geçmeden her tarafa yayıldı. Herkes Âtike'nin rüyasını konuşuyordu. Ebû Cehil, "Ey Abdülmuttaliboğulları! Sizin erkeklerinizin peygamberlik iddialarına razı olduk da şimdi kadınlarınız da mı bu işe el attı? Âtike şöyle şöyle bir rüya gördüğünü iddia ediyor. Sizi üç gün bekleyeceğiz. Şayet dedikleri gerçek çıkarsa tamam. Aksi taktirde sizleri Arapların en yalancıları ilan ederiz." demeye başladı. Abbâs ona, "Ey kıçını sarıya boyayan adam! Sus! Yalan ve kınanma hususunda bizden daha önce gelirsin!" sözleriyle karşılık verdi. Rüyanın üzerinden üç gün geçince Damdam b. Amr *Mekke*'ye geldi. Onu Ebû Süfyân göndermişti. Kureyş'i, kervanı korumak için savaşa çağırıyordu. Damdam o esnada devesinin kulağını yardı, elbisesini önden ve arkadan olmak üzere yırttı.[26] Semerini ters çevirip şöyle seslendi: "Ey Kureyş topluluğu! Yetim kalasınız, yetim kalasınız! Muhammed ve arkadaşları kervana tebelleş oldular. Yardıma koşun, yardıma koşun! Allah'a yemin olsun ki, yardım için yetişebileceğinize ihtimal veremiyorum." Kervanları için hemen hazırlığa başladılar ve onun da orduya katılması için Ebû Leheb'in yanına gittiler. Ebû Leheb, "Lat ve Uzzâ'ya yemin olsun ki, ne gelirim, ne de sizinle adam gönderirim!" dedi. Onu bu işten alı koyan şey, sırf Âtike'nin rüyasından duyduğu rahatsızlıktı. O "Âtike'nin rüyası işi alıp götürdü." diyordu.

Resûlullah'ın halaları içinde İslâmî döneme yetişmeyenler de bulunmaktadır.

4935. Ümmü Hakîm ﴿أم حكيم﴾

Adı, el-Beydâ bt. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay b. Kilâb olup annesinin adı Fâtıma bt. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm'dur. Cahiliye döneminde Küreyz b. Rebî'a b. Habîb b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay ile evlendi ve ondan Âmir, Ervâ, Talha ve Ümmü Talha adında çocukları oldu. Ervâ bt. Küreyz, Affân b. Ebü'l-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems ile evlendi ve ondan Osman b. Affân adlı çocuğu dünyaya geldi. Sonra Ukbe b. Ebû Mu'ayt ile evlendi. Ondan da el-Velîd, Hâlid ve Ümmü Külsûm isminde çocukları oldu.

4936. Berre ﴿برة﴾

[Berre] bt. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Fâtıma bt. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm'dur. Cahiliye döneminde Abdülesed b. Hilâl b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlendi ve ondan Ebû Seleme b. Abdülesed isminde bir oğlu oldu. Ebû Seleme, *Bedir* savaşına katılmış olup Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye b. el-Muğîre ile evlendi. Ümmü Seleme Peygamber'den önce Ebû Seleme ile evlenmişti. Berre ile daha sonra Abdülesed b. Hilâl Ebû Rühm b. Abdüluzzâ b. Ebû Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey evlendi ve ondan da *Bedir* ehlinden olan Ebû Sebre b. Ebû Rühm adındaki oğlu oldu.

4937. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Fâtıma bt. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm'dur. Cahiliye döneminde Harb b. Ümeyye b. Abdüşems'in müttefiki Cahş b. Riyâb b. Ya'mer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganm b. Dâvûd b. Esed b. Huzeyme ile evlendi. Ondan -*Bedir*'e katılan- Abdullah, Ubeydullah, Ebû Ahmed denilen Abd, -Resûlullah'ın (sas) hanımı- Zeyneb bt. Cahş ve Hamne bt. Cahş isminde çocukları olmuştur. Resûlullah (sas), Ümeyme bt. Abdülmuttalib'e *Hayber* hurmasından kırk vesk verdi.

---

[23] "Hâşim" adı Leiden neşrinde "Hişâm" şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu III. Ahmed yazmasından, *Üsdü'l-gâbe* ve *el-İsâbe*'den tespit

edilmiştir.

[24] Mekke ile Mina arasında bir mevkidir (M).

[25] “Ey Guder ailesi!” Leiden neşrinde “Ey Uzre ailesi!” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu III. Ahmed yazmasından, İbn Hişâm (II, 607); el-Vâkıdî (I, 29); *Üsdü'l-gâbe* (VII, 185), *el-İsâbe'*den (VIII, 14) tespit edilmiştir.

[26] Cahiliye döneminde insanlar bu tür davranışları vahim bir durumun habercisi olarak yaparlardı (M).

RESÛLULLAH’IN (SAS) AMCA KIZLARI

4938. Dubâ’a ﴿ضباعة﴾

[Dubâ’a] bt. ez-Zübeyr b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Âtike bt. Ebû Vehb b. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm’dur. Resûlullah (sas) Dubâ’a’yı el-Mikdâd b. Amr[27] b. Sa’lebe b. Behrâ ile evlendirdi. el-Mikdâd, Esved b. Abduyağûs ez-Zührî’nin müttefiki olup onu evlatlık edinmişti. Bu yüzden ona el-Mikdâd b. Esved denirdi. Dubâ’a’nın el-Mikdâd’dan Abdullah ve Kerîme adından iki çocuğu oldu. Abdullah, Cemel savaşında öldürülmüştür. Ali savaş sırasında onun cesedini gördüğünde, “Sen ne kötü bir yeğensin!” demişti. *Cemel*’e Âişe’nin taraftarı olarak katılmıştı. Resûlullah (sas) Dubâ’a’ya *Hayber* ganimetlerinden kırk vesk vermişti.

4939. Ümmü’l-Hakem ﴿أم حكيم﴾

[Ümmü’l-Hakem] bt. ez-Zübeyr b. Abdülmuttalib. Annesi Âtike bt. Ebû Vehb b. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm’dur. Rebî’a b. el-Hâris b. Abdülmuttalib b. Hâşim ile evlendi. Ondan Muhammed, Abdullah, Abbâs, Hâris, Abdüşems, Abdülmuttalib ve Ümeyye adında erkek çocukları ve Ervâ adında bir kız çocuğu oldu. Resûlullah (sas) Ümmü’l-Hakem’e, *Hayber* ganimetlerinden otuz vesk verdi. Resûlullah’tan (sas) hadis rivayet etmiştir.

4940. Safiyye ﴿صفية﴾

[Safiyye] bt. ez-Zübeyr b. Abdülmuttalib. Annesi Âtike bt. Ebû Vehb b. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm’dur. Resûlullah (sas) ona *Hayber* ganimetlerinden kırk vesk verdi.

4941. Ümmü’z-Zübeyr ﴿أم الزبير﴾

[Ümmü’z-Zübeyr] bt. ez-Zübeyr b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Âtike bt. Ebû Vehb b. Amr b. Âiz b. İmrân b.

Mahzûm'dur. Resûlullah (sas) ona *Hayber* ganimetlerinden kırk vesk verdi.

4942. Ümmü Hâni ﴿أم هانئ﴾

Adı, Ümmü Hâni Fâhıte bt. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay'dır. Annesi Fâtıma bt. Esed b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay'dır. Hübeyre b. Ebû Vehb el-Mahzûmî ile evlenmiş ve ondan Ca'de b. Hübeyre dünyaya gelmiştir. Resûlullah (sas) ona *Hayber* ganimetlerinden kırk vesk verdi.

4943. Ümmü Tâlib ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Tâlib] bt. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Hişâm b. el-Kelbî, *Kitâbü'n-Neseb* isimli eserinde onu Ebû Tâlib'in evlatları arasında zikretmemiştir. Onun kızlarını zikrederken Ümmü Hâni, Cümâne ve Rayta isimlerini zikretmiş. Muhtemelen Rayta isimli kızı Ümmü Tâlib'dir. Nitekim Muhammed b. Ömer *Kitabü Tu'mi'n-Nebî* adlı eserinde bu şekilde isimlendirmiştir. Çünkü Resûlullah (sas) Ümmü Tâlib bt. Ebû Tâlib'e *Hayber* ganimetlerinden kırk vesk verdi. Ebû Tâlib'in erkek ve kız çocukları Tulayk b. Ebû Tâlib hariç Fâtıma bt. Esed'den dünyaya gelmişlerdir.

4944. Cümâne ﴿جمانة﴾

[Cümâne] bt. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib. Annesi Fâtıma bt. Esed b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay'dır. Ebû Süfyân b. el-Hâris b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay ile evlendi. Ondan Ca'fer b. Ebû Süfyân adındaki oğlu dünyaya geldi. Resûlullah (sas), Cümâne'ye *Hayber* ganimetlerinden otuz vesk verdi.

4945. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Hamza b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Selmâ bt. Umeys b. Ma'd b. Teym b. Mâlik b. Kuhâfe b. Has'am'dır. Ümâme; Ali, Ca'fer b. Ebû Tâlib ve Zeyd b. Hârise'nin bakımını üstlenmek için birbirleriyle mücadele ettikleri kimsedir.

4946. Ümmü Habîb ﴿أم حبيب﴾

[Ümmü Habîb] bt. el-Abbâs b. Abdülmuttalib b. Hişâm. Annesi Ümmü'l-Fadl Lübâbe bt. el-Hâris el-Hilâliyye'dir. Mahzûm kabilesinden el-Esved b. Süfyân b. Abdülesed b. Hilâl b. Abdullah ile evlenmiş; ondan Zerkâ ve Lübâbe adında çocukları olmuştur. Bunlar *Mekke*'de ikamet etmişlerdir.

4947. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Mukavvim b. Abdülmuttalib. Annesi, Kılâbe bt. Amr b. Ca'ûne b. Gaziyye b. Hüzeym b. Sa'd b. Sehm b. Amr b. Hüsays'dır. Ebû Amre Beşîr b. Amr b. Mihsan b. Amr b. Atîk b. Amr b. el-Hâris b. Mâlik b. Neccâr ile evlenmiştir. Bu adam Ensâr'dan olup ondan Abdullah b. Abdurrahman adında bir çocuğu olmuştur.

4948. Ervâ ﴿أمامة﴾

[Ervâ] bt. el-Mukavvim b. Abdülmuttalib b. Hişâm b. Abdümenâf. Annesi, Kılâbe bt. Amr b. Ca'ûne b. Gaziyye b. Hüzeym b. Sa'd b. Sehm b. Amr b. Hüsays'dır. Ebû Mesrûh el-Hâris b. Ya'mer b. Hayyân b. Umeyre b. Millân b. Nâsıra b. Fusayye[28] b. Sa'd b. Bekir b. Hevâzin'dir. Abbâs b. Abdülmuttalib'in anlaşmalısıydı. Ondan Abdullah b. Ebû Mesrûh adındaki oğlu dünyaya geldi.

4949. Ümmü Amr ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Amr] bt. el-Mukavvim b. Abdülmuttalib b. Hâşim. Annesi, Kılâbe bt. Amr b. Ca'ûne'dir. Mes'ûd b. Mu'attib es-Sekafî ile evlenmiş ve ondan Abdullah b. Mes'ûd dünyaya gelmiştir. Daha sonra Ebû Süfyân b. el-Hâris b. Abdülmuttalib b. Hişâm ile evlenmiştir. Ondan da Âtike bt. Ebû Süfyân adındaki kızı olmuştur.

4950. Ervâ ﴿أمامة﴾

[Ervâ] bt. el-Hâris b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Gaziyye bt. Kays b. Tarîf[29] b. Abdüluzzâ b. Âmire[30] b. Amîre b. Vedî'a b. el-Hâris b. Fihr'dir. Ebû Vedâ'a b. Sabre b. Sa'îd b. Sa'd b. Sehm ile evlenmiş ve ondan el-Muttalib, Ebû Süfyân, Ümmü Cemîl, Ümmü Hakîm ve Rab'a adında çocukları olmuştur.

4951. Dürre ﴿هند﴾

[Dürre] bt. Ebû Leheb b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Ümmü Cemîl bt. Harb b. Ümeyye b. Abdüşems'tir. el-Hâris b. Âmir b. Nevfel b. Abdümenâf b. Kusay ile evlenmiş ve ondan el-Velîd, Müslim ve Ebü'l-Hasan adındaki çocukları dünyaya gelmiştir. Hâris, *Bedir* savaşında kâfir olarak öldürülmüştür. Daha sonra da Dihye b. Halîfe b. Ferve el-Kelbî ile evlenmiştir.

4952. Azze ﴿عزة﴾

[Azze] bt. Ebû Leheb b. Abdülmuttalib b. Hâşim. Annesi, Ümmü Cemîl bt. Harb b. Ümeyye b. Abdüşems'tir. Evfâ b. Hakîm b. Ümeyye b. Hârise b. el-Evkas es-Sülemî ile evlenmiş ve ondan Ubeyde, Sa'îd ve İbrahim adındaki çocukları olmuştur.

4953. Hâlide ﴿خالة﴾

[Hâlide] bt. Ebû Leheb b. Abdülmuttalib b. Hâşim. Annesi, Ümmü Cemîl bt. Harb b. Ümeyye'dir. Osman b. Ebü'l-Âs b. Bişr b. Abd b. Dühmân es-Sekafî ile evlenmiş ve ondan çocukları olmuştur.

4954. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Esed b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Fâtıma bt. Herim b. Revâha b. Hucr b. Abd b. Ma'îs b. Âmir b. Lüey'dir. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim ile evlenmiş ve ondan Ali, Ca'fer, Akîl ve Tâlib isiminde çocukları olmuştur. Tâlib içlerinde en büyükleridir. Ümmü Hâni, Cümâne ve Rayta adında kızları yine Ebû Tâlib'den dünyaya gelmiştir.

4955. Rukayka ﴿أميمة﴾

[Rukayka] bt. Ebu Sayfî b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Hâle bt. Kelede b. Abdüddâr b. Kusay'dır. Nevfel b. Üheyb b. Abdümenâf b. Zühre ile evlenmiş ve ondan Mahreme b. Nevfel dünyaya gelmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Ümmü Bekir bt. el-Misver b. Mahreme'den, o babasından, o Mahreme b. Nevfel'den, o da annesi Rukayka bt. Ebu Sayfî b. Hâşim b. Abdümenâf'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

“Amcam Şeybe’yi yani Abdülmuttalib’i şimdiki gibi hatırlıyorum. O zamanlarda ben küçük bir kızdım. el-Muttalib b. Abdümenâf onu getirdiğinde koşup boynuna ilk sarılan ben olmuştum.” Rukayka bunu hep anlatırdı.

O, Abdülmuttalib’den yaş olarak daha büyüktü. Resûlullah’ın (sas) zamanına yetişmiş ve Müslüman olmuştu. Oğlu Mahreme’ye karşı insanların içinde en sert tepki gösteren oydu.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca’fer anlattı. O Ümmü Bekir bt. el-Misver b. Mahreme’den, o babasından, o da annesi Rukayka bt. Ebu Sayfî b. Hâşim b. Abdümenâf’tan şunu rivayet etti:*

O, Resûlullah’ı (sas) [Kureyş’ten] sakındırmış ve şöyle demişti: “Kureyş aralarında toplantı yaptı ve sana evinde geceleyin baskın yapacaklar.” el-Misver bununla ilgili olarak, “Resûlullah (sas) yatağını terk etti ve onun yerine Ali b. Ebû Tâlib (a) yattı.” dedi.

---

[27] “Amr” adı Leiden neşrinde “Ömer” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu müellifin Bedir’e katılan muhacirler arasında verdiği biyografisinden ve *Üsdü’l-gâbe*’den tespit edilmiştir.

[28] İbn Hazm’ın *Cehmere*’sinde (s. 265) bu şekilde yazılmıştır. Leiden neşrinde ise “Kusayye” şeklinde yazılmıştır.

[29] “Tarîf” ismi Leiden neşrinde “Tarîk” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu Riyâd Üniversitesi yazması, İbnü’l-Kelbî’nin *Cemhere*’si ve *el-İsâbe*’den tespit edilmiştir.

[30] “Âmire” ismi Leiden neşrinde “Âmir” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu Riyâd Üniversitesi yazması, İbnü’l-Kelbî’nin *Cemhere*’sinden (I, 35) tespit edilmiştir.

RESÛLULLAH’IN (SAS) HANIMLARI

4956. Hadîce ﴿خديجة﴾

[Hadîce] bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ. Resûlullah’ın (sas) evlendiği ilk hanımdır. Onunla ilgili bilgileri, nesebini, haberleri, Resûlullah’ın (sas) nübüvvetten önce onunla yaptığı ile evliliğini, Müslüman oluşunu, çocuklarını ve vefatını daha önceki bölümde zikretmiştik.

Resûlullah (sas) ondan sonra şu hanımlarla evlenmiştir:

4957. Sevde ﴿أمامة﴾

[Sevde] bt. Zem’a b. Kays b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey. Annesi, Ensâr’dan eş-Şemûs bt. Kays b. Amr b. Zeyd b. Lebîd b. Hıdâş b. Âmir b. Ganm b. Adî b. Neccâr’dır. es-Sekrân b. Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey ile evlenmiş olup *Mekke*’de Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Eşi es-Sekrân b. Amr da Müslüman olmuştur. Birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmışlardır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mahreme b. Bükeyr anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Sekrân b. Amr eşi Sevde bt. Zem’a ile beraber *Habeşistan*’dan *Mekke*’ye geldi ve es-Sekrân *Mekke*’de öldü. İddet süresi bitince Resûlullah (sas), onunla evlenmek istediği haberini gönderdi. Sevde, bu durum karşısında “Ya Resûlullah! Benim için karar sendedir.” deyince, Resûlullah (sas) ona, kendi kabilesinden bir adama onu evlendirmesi için emir vermesini söyledi. O da Hâtıb b. Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd’e söyledi. Hâtıb da onu evlendirdi. Sevde, Resûlullah’ın Hadîce’den sonra evlendiği ilk eşidir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah b. Müslim anlattı; dedi ki: Babamı şöyle derken işittim:

Resûlullah (sas) Sevde ile nübüvvettin 10. yılı Ramazan ayında Hadîce'nin vefatından sonra, Âişe ile evlenmeden önce evlendi. Onunla gerdeğe *Mekke*'de girdi ve onunla *Medine*'ye hicret etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den rivayet etti. Ayrıca bana Muhammed b. Ömer anlattı. O İbn Ebü'z-Zinâd'dan, o Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde bt. Zem'a yaşlıydı. Resûlullah (sas) onun yanına çok gitmiyordu. Ben, Resûlullah'ın (sas) yanındaki konumumu biliyordum ve yanıma çok gelirdi. Sevde, Resûlullah'ın (sas) kendisini bırakmasından korktu ve kendi hakkından vazgeçerek, "Ya Resûlullah! Kendi günümü Âişe'ye veriyorum, bu sana helal olsun." dedi. Resûlullah (sas) da bunu kabul etti. Bu hususta şu ayet indi: ***"Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse…"***[31]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Sevde bt. Zem'a kendi günlerini Âişe'ye bağışladı. Bunu Peygamber'e olan sevgisinden yapmıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Hâtim b. İsmail anlattı. O da en-Nu'mân b. Sâbit et-Teymî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Sevde'ye *"İddetini say!"*[32] deyince, o da bir gece Resûlullah'ın yoluna durup, "Ya Resûlullah! Benim erkeklere karşı bir ilgim yok. Fakat senin eşin olarak dirilmek istiyorum. Beni nikâhına geri al!" dedi. Resûlullah (sas) onu nikâhına geri aldı.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bana Hişâm ed-Destevâî anlattı; dedi ki: Bize Kâsım b. Ebû Bezze anlattı; dedi ki:

Resûlullah (sas) Sevde'ye onu boşadığı haberini göndermişti. Bu haber ona ulaşınca Âişe'nin evine giden yolda oturup Resûlullah'ı karşılayarak ve

“Sana kitabı indiren ve mahlûkatı içinde seni seçen Allah aşkına söyle! Beni neden boşadın, bende bir kusur mu gördün?” deyince Resûlullah (sas) *“Hayır!”* dedi. Bunun üzerine Sevde, “Biraz önceki temennimi yine söylüyor ve beni nikâhına almanı istiyorum. Benim erkeklere ihtiyacım yok. Fakat ben kıyamet gününde senin eşlerin arasında yer almış halde dirilmek istiyorum.” dedi. Resûlullah (sas) da onu nikâhına geri aldı. Sevde de, “Ben de Resûlullah’a olan sevgimden dolayı günlerimi Âişe’ye veriyorum.” dedi.

Bize Muhammed b. Humeyd el-Abdî haber verdi; dedi ki: Bize Ma’mer haber verdi; dedi ki:

Bana ulaştığına göre Resûlullah (sas) Sevde’yi boşamak istemişti. Sevde de bu konuda “Ya Resûlullah! Benim erkekler konusunda herhangi bir isteğim yok. Fakat ben kıyamet gününde senin eşin olarak dirilmek istiyorum.” sözlerini söyledi.

Bize Muhammed b. Humeyd el-Abdî haber verdi. O Ma’mer’den, o da Hişâm b. Urve’den, o da babasından şunu rivayet etti:

Sevde kendi günlerini Âişe’ye (a) hibe etti.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Sâbit el-Bünânî’den, o Sümeyye’den Âişe’in şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde’den başka ayağının tozu olmayı arzu edeceğim bir kadın yoktur. Fakat o kendisinde kıskançlık bulunan bir kadındır.

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr haber verdi. O el-A’meş’ten, o da İbrahim’den şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde, Resûlullah’a (sas) “Dün arkanda namaz kıldığımda rüku esnasında kan damlamasın diye burnumu tuttum.” deyince Resûlullah (sas) güldü. Sevde zaman zaman bu tür espirilerle onu güldürürdü.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O Âmir’den, o Mesrûk’tan, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Birgün Peygamber'in zevceleri olarak bir araya gelmiştik. "Ya Resûlullah! Hangimiz sana daha çabuk kavuşacak?" diye sorduk. Resûlullah (sas), "*Kolu daha uzun olanınız!"* deyince biz de bir kamış çubuğu alıp ölçmeye başladık. Sevde'nin kolu daha uzun çıktı. Resûlullah (sas) vefat edince ona en çabuk kavuşanımız Sevde oldu. Biz de anladık ki, kolun uzunluğundan maksad sadaka vermekmiş. Çünkü o sadaka vermeyi seven bir kadındı.

Bize Muhammed b. Ömer dedi ki: "Bu hadis Sevde hakkında hatadır. Şüphesiz ki bu, Zeyneb bt. Cahş hakkındadır. Çünkü Resûlullah'a (sas) kavuşan ilk eşi odur. Ömer'in hilafeti sırasında vefat etti. Sevde ise o sırada hayatta idi. Muhammed b. Abdullah'ın bize babasından aktardığına göre Sevde hicrî 54 senesinde Şevvâl ayında Mu'âviye'nin hilafeti sırasında vefat etmiştir." Muhammed b. Ömer ayrıca "Bizce sağlam olan rivayet budur." demiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Zi'b haber verdi. O da et-Tev'eme'nin mevlası Sâlih'ten şöyle dediğini rivayet etti: Ebû Hüreyre'yi şöyle derken işittim:

Resûlullah (sas) Veda haccını hanımlarıyla beraber yaptı ve "*Bu hacdan sonra evde oturulacaktır!"* dedi. Ebû Hüreyre şunu demiştir: "Sevde bt. Zem'a ve Zeyneb bt. Cahş dışında Resûlullah'ın (sas) bütün hanımları hacca gidiyorlardı." Bu iki hanımı da "Biz Resûlullah'ın vefatından sonra hacca yeltenmedik." demiştir.

Bize Muhammed b. Ömer anlattı; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Hişâm'dan, o da İbn Sîrîn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde dedi ki: "Ben hac ve umremi yaptım ve sonra da -Azîz ve Celîl olan- Allah'ın emrettiği gibi evimden dışarı çıkmadım."

Bize Ya'kûb b. İbrahim anlattı. O babasından, o Sâlih b. Keysân'dan, o et-Tev'eme'nin mevlası Sâlih b. Nebhân'dan, o da Ebû Hüreyre'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Veda haccından döndükten sonra "Bundan sonra evde oturulacaktır!" dedi. Sâlih dedi ki: Sevde, "Bundan sonra asla hac yapmayacağım." diyordu.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb haber verdi; dedi ki: Bize Eflah b. Humeyd anlattı. O el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde, *Müzdelife*'de kaldığımız gece Resûlullah'tan, diğer insanların kalabalık yapıp da birbirlerini ezmesinden önce Şeytan taşlamak için izin istedi. Çünkü o, yavaş hareket eden bir kadındı. Resûlullah (sas) ona izin verdi. O da insanlardan önce gidip ibadetini yaptı. O ibadetini tamamlayana kadar Resûlullah (sas) bizi alıkoydu. Resûlullah (sas) bana izin verseydi, benim Sevde'den önce gitmem beni sevindirirdi.

Bize Muhammed b. Ubeyde et-Tanâfisî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Ömer anlattı. O Abdurrahman b. el-Kâsım'dan, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

"İsterdim ki, ben de Sevde gibi Resûlullah'tan izin almış olsaydım. İnsanlar gelmeden önce *Minâ*'da namazımı kılmış olurdum." Âişe'ye "Sevde izin istedi mi?" diye sorulunca, "Evet istedi. O yavaş hareket eden bir kadındı." dedi.

Bize Abdullah b. Vehb el-Mısrî haber verdi. O Eflah b. Humeyd'den, o el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Sevde bt. Zem'a Resûlullah'tan (sas), taş toplayıp *Minâ*'ya gitmek için izin istedi. O, yavaş hareket eden bir kadındı ve Resûlullah (sas) da ona izin verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Abdülhakîm b. Abdullah b. Ebû Ferve'den, şöyle dediğini rivayet etti:

Abdurrahman el-A'rec *Medine*'de bir mecliste bulunurken şunları söylediğini işittim: "Resûlullah (sas) Sevde bt. Zem'a'ya *Hayber* ganimetlerinden seksen vesk hurma ve yirmi vesk da arpa vermiştir." Bunun buğday olduğu da söylenmiştir.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Hişâm b. Hassân'dan, o da Muhammed b. Sîrîn'den[33] şunu rivayet etti:

Ömer, Sevde bt. Zem’a’ya bir harar [çuval] dirhem gönderdi. Sevde, “Bu da ne?” diye sorunca, orada bulunanlar “Dirhemler!” dediler. Sevde, “Hurma gibi hararda ha! Ey câriye! Bana bir tabak ver!” dedi ve o dirhemleri dağıttı.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih’ten, o da İbn Abbâs’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde bt. Zem’a, önceleri Süheyl b. Amr’ın kardeşi es-Sekrân b. Amr’ın eşi idi. O sırada Sevde bir rüya görmüştü. Rüyasında Peygamber (sas) yürüyerek gelip onun boynuna vurmuştu. Bunu eşine anlatınca eşi “Şayet rüyan sadık çıkarsa gerçekten ben öldükten sonra demektir ki, sen Resûlullah (sas) ile evleneceksin.” dedi. Sevde de “[Allah] korusun ve muhafaza etsin!” dedi. (Hişâm dedi ki: “Hicr” diyerek böyle bir şeyi yapmayacağını ifade etmek istedi.) Sonra başka bir rüya gördü. Rüyasında kendisi uzanmış olduğu halde gökten ayın inip üzerine çullandığını gördü. Bunu da eşine haber verince eşi, “Baban ölmeye senin! Baban hakkı için söylüyorum, şayet rüyan doğru çıkarsa ben çok geçmeden öleceğim ve sen de başkasıyla evleneceksin.” O günden sonra es-Sekrân hastalığa yakalandı ve çok geçmeden öldü. Onunla da Resûlullah (sas) evlendi

Bize Muhammed b. Ubeyd et-Tanâfisî haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Amr anlattı. O da Ebû Seleme b. Abdurrahman ve Yahya b. Abdurrahman b. Hâtıb’dan şöyle dediklerini rivayet etti:

Osman b. Maz’ûn eşi Havle bt. Hakîm b. Evkas es-Sülemiyye, Resûlullah’a (sas) geldi ve “Ya Resûlullah! Hadîce’nin vefatından dolayı senin kendisiyle ülfet peyda edeceğin birine ihtiyaç duyduğunu görüyorum.” deyince Resûlullah (sas), *“Evet, o, çocuklarımın annesi ve evimin hanımefendisi idi.”* dedi. Havle, “Senin için bir gelin adayı bulmamı istemez misin?” deyince Resûlullah (sas), *“Tabii ki, siz kadınlar bu durumu daha iyi anlarsınız.”* dedi. Havle, Resûlullah (sas) için Âmir b. Lüeyoğulları’ndan Sevde bt. Zem’a’yı ve Ebû Bekir’in kızı Âişe’yi istedi. Sevde ile *Mekke*’de evlendi. O sırada Âişe altı yaşındaydı. Peygamber, *Medine*’ye geldikten sonra gerdeğe girdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah b. Müslim haber verdi. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde *Medine*'de hicrî 54 senesi Şevvâl ayında Mu'âviye b. Ebû Süfyân'ın hilafeti zamanında vefat etti.

4958. Âişe ﴿عائشة﴾

[Âişe] bt. Ebû Bekir es-Sıddîk b. Ebû Kuhâfe b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Mürre b. Lüey. Annesi, Ümmü Rûmân bt. Umeyr b. Âmir b. Dühmân b. el-Hâris b. Ganm b. Mâlik b. Kinâne'dir.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ebû Bekir'den Âişe'yi isteyince Ebû Bekir, "Ya Resûlullah! Ben onu Mut'im b. Adî b. Nevfel b. Abdümenâf'a söz verdim. Onu oğlu Cübeyr için düşünüyordu. Bana müsaade et onlardan Âişe için verilen sözü geri alayım" dedi ve bunu yaptı. Sonra onu Peygamber ile evlendirdi. Âişe bâkire idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Abdurrahman b. Ebü'r-Ricâl'den, o babasından, o da annesi Amre bt. Abdurrahman b. Sa'd b. Zürâre'den şöyle dediğini rivayet etti: Âişe'nin şöyle dediğini işittim:

Resûlullah (sas) benimle nübüvvetin 10. senesinde Şevvâl ayında, ben altı yaşındayken evlendi. Resûlullah (sas) Rebîülevvel ayının on ikisinde Salı günü hicret edip Medine'ye geldi. Hicretin 8. ayında Şevvâl'de gelin oldum. Benimle gerdeğe girdiğinde dokuz yaşında idim.[34]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Urve b. ez-Zübeyr'in mevlası Ebû Hamza Meymûn anlattı. O Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben diğer kızlarla oyun oynarken Resûlullah (sas) benimle evlendi. Annem beni alarak evde tutup dışarıya çıkmama izin vermeyinceye kadar

evli olduğumu bilmiyordum. O andan sonra evli olduğum hissi içime yerleşti. Annem bana bunu haber verinceye kadar da ona sormamıştım.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle evlendiğinde altı yaşındaydım ve benimle gerdeğe girdiğinde de dokuz yaşındaydım. Resûlullah'ın (sas) evine girdiğimde diğer kızlarla beraber oyuncak bebeklerle oynardım. Resûlullah (sas) yanımıza geldiğinde kızlar ondan çekinip saklanırlardı. Resûlullah (sas) da onları benimle oynamaya teşvik ederdi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Süfyân'dan, o İsmail b. Ümeyye'den, o Abdullah b. Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle Şevvâl ayında evlendi ve Şevvâl ayında gerdeğe girdi. Resûlullah'ın hangi hanımları onun yanında benden daha fazla kısmet sahibidirler ki? Resûlullah, Şevvâl ayında gerdeğe girmekten hoşlanırdı.[35]

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O el-Eclah'tan, o da Abdullah b. Ebû Müleyke'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ebû Bekir'e, Âişe ile evlenmek istediğini bildirince Ebû Bekir şöyle dedi: "Ya Resûlullah! Ben Âişe'yi Mut'im'in oğlu Cübeyr'e söz vermiştim. Müsaade edersen onlardan Âişe için verdiğimiz sözü geri alayım." Onlardan Âişe için verilen sözü geri aldı, onu boşadı ve Resûlullah (sas) ile evlendirdi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize el-Fudayl b. Merzûk anlattı. O da Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Âişe ile daha o çocuk yaştayken nişanlandı. Ebû Bekir, "Ya Resûlullah! Kişi kardeşinin kızıyla evlenebilir mi?" diye sorunca Resûlullah (sas) *"Sen benim dinde kardeşimsin."* cevabını verdi. Ebû Bekir onu bir evin eşyası miktarı değerinde bir mihrle evlendirdi ki, bu da elli dirhem kadardı. O sırada Âişe'nin dadılığını yapan kadın onu almak için

gittiğinde Âişe çocuklarla oyun oynuyordu. Elinden tuttu, onu eve götürdü. Üst-başını düzeltip hazırladıktan sonra bir örtü içerisinde onu Resûlullah'ın (sas) evine götürdü.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle evlendiğinde altı yaşında, evine götürüldüğümde de dokuz yaşındaydım. O sırada salıncakta sallanıyordum ve oyun arkadaşlarım vardı. Oradan alındım, gerekli hazırlıklarım yapıldı ve Resûlullah'a götürüldüm. Yüzüm bir ipek kumaşla örtülmüştü.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Humeyd et-Tavîl'den, o da Abdullah b. Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Âişe ile evlendiğinde Hadîce'yi kaybetmesinden dolayı çektiği hüzünden kurtuldu.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Rebî'a el-Kilâbî haber verdiler. Onlar el-Fudayl b. Merzûk'tan, o da Atıyye el-Avfî'den şunu rivayet etti:

Âişe kıymeti kırk dirhem kadar tutan bir mihrle evlendi.

Bize Vekî haber verdi. O Süfyân'dan, o Ebû İshâk'tan, o da Ebû Ubeyde'den şunu rivayet etti:

Âişe yedi yaşındayken evlendi ve gerdeğe girdiğinde de dokuz yaşındaydı. Peygamber'in (sas) vefatı sırasında da on sekiz yaşındaydı.

Bize Vekî haber verdi. O Hişâm'dan b. Urve'den o da babasından şunu rivayet etti:

Âişe evlendiğinde altı ya da yedi yaşındaydı. Gerdeğe girdiğinde ise dokuz yaşında idi.

Bize Ebû Mu'âviye ed-Darîr haber verdi; dedi ki: Bize el-A'meş anlattı. O İbrahim'den, o el-Esved'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle evlendiğinde dokuz yaşındaydım. Resûlullah'ın vefatı sırasında da on sekiz yaşındaydım.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl anlattı. O Ebû İshâk'tan, o da Ebû Ubeyde'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Âişe ile evlenirken Âişe altı yaşındaydı. Resûlullah'ın vefatı sırasında da on sekiz yaşındaydı.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Ebû İshâk'tan, o da Mus'ab b. Sa'd'dan benzerini rivayet etti.

Bize Ebû Âsım en-Nebîl ed-Dahhâk b. Mahled, el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiler; dediler ki: Bize Süfyân anlattı. O İsmail b. Ümeyye'den, o Abdullah b. Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ile Şevvâl ayında evlendim. Onun evine de Şevvâl ayında girdim. Onun hangi hanımı benden daha fazla kısmet sahibidir ki? Peygamber, Şevvâl ayında gerdeğe girmeyi severdi.

Ebû Kâsım şunları söylemiştir: "İnsanlar ilk dönemlerde Şevvâl'de meydana gelen veba hastalığı sebebiyle Şevvâl'de gerdeğe girmek istemezlerdi."[36] Ebû Âsım dedi ki: Bize bu hadisi Süfyân, hicrî 146 senesinde *Mekke*'de Hasan b. Vehb el-Cümahî'nin evinde nakletti.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Süleyman haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ben daha yedi yaşındayken benimle evlendi. Dokuz yaşındayken de gerdeğe girdi. O sıralarda kız arkadaşlarımla oyun oynuyordum. Resûlullah (sas) yanımıza gelir, "Kaçmayın, oynamaya devam edebilirsiniz." derdi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Resûlullah'ın (sas) yanında kızlarla oyun oynardım. Kız arkadaşlarım gelir, fakat Resûlullah'tan (sas) çekinirlerdi. Resûlullah (sas) onların benimle oynamasını teşvik eder ve onlar da benimle oynarlardı.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Resûlullah (sas) benimle, ben daha altı yaşındayken evlendi. Dokuz yaşındayken de benimle gerdeğe girdi." Resûlullah'ın (sas) yanında dokuz sene kaldı.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle, ben daha yedi yaşındayken evlendi. Dokuz yaşındayken de benimle gerdeğe girdi.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Bürkân anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Âişe ile nikâh akdini o altı yaşındayken kıydı. Dokuz yaşında da onunla gerdeğe girdi. Resûlullah'ın (sas) vefatında Âişe onsekiz yaşındaydı.

Bize Muhammed b. Humeyd el-Abdî haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O da ez-Zührî ve Hişâm b. Urve'den şöyle dediklerini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Âişe dokuz ya da yedi yaşındayken onunla evlendi.

Bize Ahmed b. İshâk el-Hadramî haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb haber verdi. O Ubeydullah b. Ömer b. Yezîd b. Rûmân'dan, o

Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ile sözleştiğim dönemde kızlarla oyun oynardım.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Hârice b. Abdullah haber verdi. O Yezîd b. Rûmân'dan, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben kızlarla beraber oyun oynadığım bir günde Resûlullah (sas) yanıma girdi ve *"Bu da nedir ey Âişe?"* diye sorunca "Süleyman'ın atı!" dedim. O da bundan dolayı güldü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O el-A'meş'ten, o İbrahim'den, o el-Esved'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle evlendiğinde altı yaşındaydım. Benimle gerdeğe girdiğinde dokuz yaşındaydım. Resûlullah'ın (sas) vefatında ise on sekiz yaşındaydım.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. Abdurrahman anlattı. O Rayta'dan, o Amre bt. Abdurrahman'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'ye, "Ne zaman Resûlullah (sas) ile gerdeğe girdin?" diye sorulunca şu cevabı verdi. "Resûlullah (sas) *Medine*'ye hicret edince bizi ve kızlarını geride bırakmıştı. *Medine*'ye ulaştığında bize Zeyd b. Hârise'yi ve beraberinde Ebû Râfi'i gönderdi. Onlara iki deve ve 500 dirhem de para vermişti. Resûlullah (sas) bunları bir şeyler almak ve ihtiyaçları için Ebû Bekir'den almıştı. Ebû Bekir her ikisiyle birlikte Abdullah b. Uraykıt ed-Dîlî'yi, yanına da iki ya da üç deve vererek göndermişti. Abdullah b. Ebû Bekir'e de aile fertlerimiz olan annemi, Ümmü Rûmân'ı, beni, ez-Zübeyr'in eşi kız kardeşim Esmâ'yı almasını emretmişti. Beraber çıktılar. *Kudeyd* mevkiine varınca Zeyd b. Hârise 500 dirhemle üç deve satın aldı. Sonra da *Mekke*'den hareket ettiler. Yolda hicret için yola çıkmış olan Talha b. Ubeydullah ile karşılaştılar. Derken beraber yola çıktık. Zeyd, Ümmü Eymen'i ve Üsâme b. Zeyd'i yanına aldı. Abdullah b. Ebû Bekir de Ümmü Rûmân ve iki kız kardeşiyle çıktı. Bu arada Talha da yola koyuldu. Minâ'da

el-Bîd mevkiine kadar topluca geldik. O sırada annemle beraber binmiş olduğum deve başını alıp kaçtı. Annem de o anda, “Kızcağızım, gelinim!” demeye başladı. Neticede devemiz yakalandı. Allah bizi korudu. Sonra *Medine*’ye ulaştık ve Ebû Bekir’in ailesiyle konakladım. Resûlullah’ın (sas) ailesi de konakladı. O sırada Resûlullah (sas), Mescid’i ve çevresine de evler inşa ediyordu. Ailesini bu evlere yerleştirdi. Biz günlerce Ebû Bekir’in evinde ikamet ettik. Ebû Bekir, Resûlullah’a (sas) “Ya Resûlullah! Eşinle gerdeğe girmene engel olan nedir?” diye sorunca Resûlullah (sas) *“Mihr!”* diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebû Bekir ona on iki buçuk ûkıyye verdi. Resûlullah (sas) bunları bize gönderdi. Resûlullah (sas) işte şu anda içinde oturduğum ve Resûlullah’ın içinde vefat ettiği bu evimde benimle gerdeğe girdi.” Resûlullah (sas) Âişe’nin kapısının karşısında Mescid’e açılan bir kapı yaptı. Âişe şunu da aktarmıştır: “Resûlullah (sas) şu evlerden birinde benim bitişikteki evde Sevde ile gerdeğe girdi. Resûlullah (sas) ona gidip gelirdi.”

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr b. Mu’âviye haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O Urve’den, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Sevde kendi gününü “Günüm Âişe’nindir.” diyerek onu Âişe’ye bağışlamıştı. Peygamber, Âişe’nin gününün yanı sıra Sevde’nin gününde de onun yanına giderdi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Hişâm’dan (yani Urve’nin oğlundan), o Abbâd b. Hamza b. Abdullah b. ez-Zübeyr’den, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Resûlullah’a (sas), “Ya Resûlullah! Kadınlar künyelerle isimlendirilmekteler, beni de künyelendir!” dediğimde *“Seni oğlun Abdullah ile künyelendirdim.”*[37] dedi.

Bize Haccâc b. Nasr haber verdi; dedi ki: Bize İsa b. Meymûn haber verdi. O el-Kâsım b. Muhammed’den, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

“Ben Peygamber’in hanımlarından on özellikle üstün tutuldum.” Ona, “Ey Müminlerin Annesi! Bunlar nelerdir?” diye soruldu. O da şunları söyledi: “İçlerinde benden başka bakire olan yoktu. Benden başka anne-babası muhacir olan yoktu. Allah Teâla benim suçsuz olduğumu gökyüzünden bildirdi.[38] Cibrîl ipek kumaş üzerine işlenmiş suretimi gökten getirip, “Onunla [Âişe] evlen! Muhakkak ki, o senin zevcendir.” dedi. Ben ve Resûlullah (sas) aynı kaptan yıkandık ve bu benden başkasına nasip olmadı. Resûlullah (sas) namaz kılarken ben onun önünde uzanmıştım ve bunu benden başka hanımı yapmadı. O, benimle iken vahiy inerdi ve bu da benden başka hanımlarına nasip olmadı. Allah, onun ruhunu teslim alırken o benim kucağımda idi. Gece kalma sırası bende iken vefat etti ve benim evime defnedildi.”

Bize Şebâbe b. Sevvâr haber verdi; dedi ki: Bize Şu’be anlattı. O Hakem’den, o da Ebû Vâil’den şöyle dediğini rivayet etti: Ammâr, Âişe’den bahsederek şöyle dedi:

Bizim muhakkak surette bildiğimiz şey, onun hem dünyada hem ahirette Resûlullah’ın zevcesi olduğudur.

Bize el-Mu’allâ b. Esed haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb b. Hâlid ve Abdülazîz b. el-Muhtâr’dan anlattılar; dediler ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O babasından, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Resûlullah, Âişe’ye, *“Seni iki kez rüyamda gördüm. Bir adam seni ipek bir kumaşa sarıp gizlemiş halde getirerek, ‘Bu senin eşindir.’ diyordu. Ben de kumaşı açınca o kimsenin sen olduğunu gördüm. Sonra ‘Şayet bu Allah katından ise kabul ettim.’ dedim.”*

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb b. Hâlid anlattı; dedi ki: O Hişâm b. Urve’den, o Abbâd b. Hamza b. Abdullah b. ez-Zübeyr’den, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Ben, “Ya Resûlullah! Beni bir künye ile isimlendirmez misin?” diye sorunca, *“Seni oğlun Abdullah’ın ismiyle künyelendirdim.”* dedi. O, “Ümmü Abdullah” diye künye almıştı.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Mehdî b. Meymûn haber verdi; dedi ki: Bize Şu'ayb b. el-Habhâb anlattı; dedi ki: eş-Şa'bî'yi Mesrûk'tan şunu aktarırken işittim:

Mesrûk, Âişe hakkında konuşunca şunu söylerdi: "O, Allah tarafından suçsuz olduğu kabul edilmiş es-Sâdıka bt. es-Sıddîk şöyle şöyle derdi." Başka kimseler de ondan "Allah'ın sevgilisinin sevgilisi" diye bahsederlerdi.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd at-Tayâlisî anlattı; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O Firâs'tan, o Âmir'den, o da Mesrûk'tan şunu rivayet etti:

Bir kadın Âişe'ye "Ey anneciğim!" deyince Âişe "Ben senin annen değilim, sizin erkeklerinizin annesiyim." dedi.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd at-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o da babasından şunu rivayet etti:

Âişe'nin oynadığı bebek oyuncakları vardı. Resûlullah (sas) içeri girdiğinde elbisesiyle onlardan kendini gizlerdi. Ebû Avâne "çekinmesin diye" demiştir.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O Abdülmelik b. Umeyr'den, o da Âişe'nin şöyle dediğini rivayet etti:

Bana verilen şeyler başka herhangi bir kadına verilmedi. Resûlullah (sas) ben yedi yaşındayken beni nikâhladı. Melek avucunun içinde benim suretimi, Resûlullah'a getirdi, ben dokuz yaşındayken benimle gerdeğe girdi. Cibrîl'i gördüm ve onu benden başka herhangi bir kadın görmedi. Resûlullah'a hanımları içinde en sevimli olan bendim. Babam sahâbe içinde Resûlullah'ın en sevdiği kimse idi. Resûlullah (sas) benim evimde hastalandı. Onun tedavisiyle ben ilgilendim. Ruhu teslim alınırken benden ve meleklerden başka buna kimse şahit olmadı.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd at-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Şerîk anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Sevde yaşlanınca gününü bana verdi. Resûlullah (sas) bana, hem onun gününde ve hem de benim günümde gelirdi.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi. O İsrâîl'den, o Ebû İshâk'tan, o da Humeyd b. Arîb'den şöyle dediğini rivayet etti:

Cemel gününde bir adam Âişe'yi tuzağa düşürmek istedi. İnsanlar bu adamın etrafında birikince Ammâr, "Bu da nedir?" diye sorunca, orada bulunanlar adamın Âişe'ye tuzak kurmak istediğini söylediler. Bunun üzerine Ammâr, "Kes sesini rezil adam! Havlama! Sen Resûlullah'ın sevgilisine mi tuzak kurmak istiyorsun? Şüphesiz ki o Resûlullah'ın (sas) Cennet'teki eşidir." dedi.

Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana Süleyman b. Bilâl anlattı. O Üsâme b. Zeyd el-Leysî'den, o Ebû Seleme el-Mâcişûn'den, o da Gıfârîlerin mevlası Muhammed'den şunu rivayet etti:

Âişe Resûlullah'a "Hangi eşin Cennet'e girecek?" diye sorunca Resûlullah (sas) "*Sen onlardansın.*" diye cevap vemiştir.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid haber verdi. O da Mus'ab b. İshâk b. Talha'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) şöyle dediği haberini almıştım: "*Ölüm bana kolay gelsin diye Allah bana Cennet'te Âişe'yi gösterdi. Adeta onun avuçlarına bakıyor gibiydim.*"

Bize Ubeydullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Oyuncak bebeklerle oyun oynardım. Kız arkadaşlarım gelir; benimle birlikte oynarlardı. Resûlullah'ı (sas) gördüklerinde ondan çekinirlerdi. Resûlullah (sas) onları içeri alır ve benimle oynamalarını sağlardı.

Bize Ebû Mu'âviye ed-Darîr haber verdi. O İsmail b. Sümey'den, o da Müslim el-Batîn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Âişe benim Cennet’teki eşimdir.”*

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr haber verdi. O Hişâm b. Urve’den, o Abbâd b. Hamza’dan, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Resûlullah’a (sas) gelip, “Ya Resûlullah! Sen eşlerini künyelerle isimlendirdin, beni de bir künye ile isimlendir!” dediğimde bana *“Seni kız kardeşinin oğlu Abdullah ile künyelendirdim.”* buyurdu.

Bize Enes b. İyâd el-Leysî haber verdi. Oda Hişâm b. Urve’den, o da Abbâd b. Hamza’dan şunu rivayet etti:

Âişe “Ya Resûlullah! Beni bir künye ile isimlendirmez misin?” diye sorunca Resûlullah (sas), *“Seni oğlun Abdullah b. ez-Zübeyr’in ismiyle künyelendirdim.”* buyurdu.

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr haber verdi. O el-A’meş’ten, o Müslim’den, o da Mesrûk’tan şunu rivayet etti:

Mesrûk’a “Âişe feraiz [miras] konusunu iyi bilir miydi?” diye sorulunca, o da “Evet, canımı elinde bulunduran Allah’a yemin olsun ki, Muhammed’in (sas) ashâbının yaşlı olanları ona feraizi sorarlardı.”

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr ve Muhammed b. Abdullah et-Tanâfisî haber verdiler; dediler ki: Bize el-A’meş anlattı. O Müslim’den, o da Mesrûk’tan Âişe’den hadis rivayet ettiğinde şöyle dediğini rivayet etti:

Bana es-Sıddîka bt. es-Sıddîk, Allah’ın sevgilisinin sevgilisi, Allah’ın suçsuzluğunu belirttiği kimse rivayet etti.

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr haber verdi. O el-A’meş’ten, o Temîm b. Seleme’den, o da Urve’den Âişe hakkında şunu rivayet etti:

Onun 70.000 dirhem tasadduk ettiğini gördüm. Şüphesiz ki o elbisesini de yama yapardı.

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr haber verdi. O da Hişâm b. Urve’den Âişe hakkında şunu rivayet etti:

Onun 70.000 dirhem tasadduk ettiğini gördüm Şüphesiz ki o elbisesini de yama yapardı.

Bize Ebû Mu'âviye ed-Darîr haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O Muhammed b. el-Münkedir'den, o da Ümmü Zerre'den şöyle dediğini rivayet etti:

İbnü'z-Zübeyr, Âişe'ye içinde 100.000 dirhem bulunan iki harar gönderdi. Âişe bir tabak getirilmesini istedi. O sırada oruçlu idi. O parayı insanlara dağıtmaya başladı. Akşama ulaşınca, "Ey Cariye iftarlığımı getir!" dedi. Ümmü Zerre o esnada "Ey Müminlerin Annesi! Şu dağıttığın dirhemlerden bir dirhem alıp da onunla biraz iftarlık et alamaz mıydın?" diye sorunca, o da şunu söyledi: "Bana kızma, şayet önceden hatırlatsaydın yapardım."

Bize Esbât b. Muhammed haber verdi. O Mutarrif'ten, o Ebû İshâk'tan, o da Mus'ab b. Sa'd'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer, Müminlerin Annelerine 10.000 dirhem ata[39] verirdi. Âişe'ninkini ise 2.000 dirhem fazla yaptı. Neden böyle yaptığı sorulunca "Şüphesiz ki o Resûlullah'ın (sas) sevgilisidir." cevabını verdi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh ve Muhammed b. Ubeyd haber verdiler; dediler ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid anlattı. O da Kays b. Hâzim'den şunu rivayet etti:

Amr b. el-Âs Resûlullah'a (sas), "Ya Resûlullah! Hangi insanı en fazla seviyorsun?" diye sordu. Resûlullah (sas) *"Âişe!"* deyince Amr, "Ben erkekleri kasdettim." dedi. Resûlullah (sas), *"Onun babası!"* cevabını verdi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Firâs'tan, o eş-Şa'bî'den, o da Mesrûk'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Bir kadın, Âişe'ye "Ey anneciğim!" diye seslendi. O da, "Ben senin annen değilim, sizin erkeklerinizin annesiyim." cevabını verdi.

Bize Ebû Üsâme Hammâd b. Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bana, *"Seni iki kez rüyamda gördüm. Bana ipek bir kumaş içinde saklanmış halde getirildin ve ben de kumaşı açtığımda gizlenmiş şeyin sen olduğunu gördüm. Bana, 'İşte bu senin eşindir.' denildi. Ben de 'Şayet bu, Allah katından olmuşsa kabul ediyorum.' dedim."*

Bize Muhammed b. Zeyd el-Vâsıtî haber verdi; dedi ki: Bize Mücâlid b. Sa'îd haber verdi. O Âmir eş-Şa'bî'den, o da Mesrûk'tan şöyle dediğini rivayet etti: Âişe bana şöyle dedi:

Cibrîl'i şu hücremde at üzerinde durmuş vaziyette gördüm. Resûlullah (sas) onunla konuşuyordu. Resûlullah (sas) içeri girince ona "Ya Resûlullah! O konuştuğun kimdi?" diye sordum. Bana *"Onu gördün mü?"* diye sorunca "Evet!" dedim. Kime benzediğini sorunca da "Dihye el-Kelbî'ye!" dedim. Bunun üzerine bana *"Sen çok hayırlı bir şey gördün. O, Cibrîl idi."* dedi. Çok geçmemişti ki Resûlullah (sas), *"Ey Âişe, işte Cibrîl sana selam söylüyor."* dedi. Ben de "Ona da selam olsun ve kendisini ziyareti sebebiyle hayırla mükafatlandırsın." dedim.

Bize Yezîd b. Hârûn, Vekî b. el-Cerrâh ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize Zekeriyyâ b. Ebû Zâide haber verdi. O eş-Şa'bî'den, o Ebû Seleme'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bana, *"Şüphesiz ki Cibrîl sana selam söylüyor."* deyince ben de "Allah'ın selamı ve rahmeti onun üzerine olsun." karşılığını verdim.

Vekî dedi ki: Abdullah b. Habîb, eş-Şa'bî'den rivayetle şu eklemeyi de yaptı: Resûlullah (sas), *"Aferin sana!"* dedi. Mutî b. Abdullah, eş-Şa'bî'den rivayetle şu eklemeyi de yaptı: Âişe şöyle dedi: "Ey ziyarete gelen merhaba sana!"

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be anlattı; dedi ki: Bize Abdurrahman b. el-Kâsım, Kâsım'dan şunu rivayet etti:

Âişe sürekli oruç tutardı.[40]

Bize Haccâc b. Muhammed haber verdi. O da Şu'be'den, o da Sa'd b. İbrahim'den rivayet etti:

Âişe sürekli oruç tutardı.

Bize Haccâc b. Muhammed haber verdi. O İbn Cüreyc'den, o da Atâ'dan şunu rivayet etti:

Âişe, *Cevfü Sebîr'*de otururken ben ve Ubeyd b. Umeyr, onun yanına giderdik. İbn Cüreyc, "O sırada Âişe ne ile örtünmüştü?" diye sorduğumda Atâ, "O sırada kendisine ait bir kubbe içinde üzerinde bir örtü ve onunla aramızda da bir perde vardı. Fakat üzerinde yalancı safran ile boyanmış kollu bir elbise gördüm. O sıralarda ben daha çocuktum." dedi.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Bürkân anlattı; dedi ki:

ez-Zührî'ye, eşini muhayyer bırakan ve eşinin kendisini tercih ettiği adamın durumunu sordum. Bana, Urve b. ez-Zübeyr ve onun da Âişe'den aktardığı şu sözü söyledi: "Resûlullah (sas) yanıma geldi ve *'Sana bir şey söyleyeceğim; fakat ebeveyninle istişare etmedikçe bu konuda karar vermek mecburiyetinde değilsin.'* dedi. Ben de onun ne olduğunu sorduğumda bana şu ayeti okudu: ***"Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: "Eğer dünya dirliğini ve süsünü [refahını] istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim. Eğer Allah'ı, Peygamber'ini ve ahiret yurdunu diliyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükâfat hazırlamıştır."***[41] Âişe bunun üzerine şunu söyledi: "Bunun nesini ebeveynime danışacağım? Ben Allah'ı, Resûlü'nü ve ahiret yurdunu istiyorum." Bu sözler, Resûlullah'ı (sas) mutlu etti. Resûlullah (sas) daha sonra *"Bunu senin arkadaşlarına da arz edeceğim."* dedi. Âişe "Benim tercih ettiğim şeyi onlara haber verme." dedi. Resûlullah (sas) istediğini yapmadı. Resûlullah (sas) Âişe'ye söylediğinin aynısını onlara da söyledi. Adından da Âişe'nin, Allah'ı, Resûlü'nü ve ahiret yurdunu seçtiğini söylüyordu." Âişe "Resûlullah (sas) bizi muhayyer bıraktı. Ancak biz bunu talak olarak telakki etmedik." demiştir.

Bize Ebû Bekir Muhammed b. Ebû Mürre el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize Nâfi b. Ömer anlattı; dedi ki: Bana İbn Ebû Müleyke anlattı;

dedi ki:

İbn Ebü’z-Zübeyr, Âişe hakkında konuşurken şunu dedi: “Allah’a yemin olsun ki, Âişe, Resûlullah (sas) hakkında asla yalan söylemez.”

Bize Sa’îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebü’z-Zinâd anlattı. O Hişâm b. Urve’den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe bana dedi ki: Ey yeğenim! Resûlullah (sas) bana şöyle dedi: *“Kızdığın ve hoşnut olduğun anlar bana gizli kalmaz.”* Ben de “Anam babam sana feda olsun, bunu nasıl biliyorsun?” diye sorunca Resûlullah (sas) şöyle dedi: *“Hoşnut olduğun zaman ‘Muhammed’in Rabbine yemin olsun ki’ diyorsun. Kızdığın anda da ‘İbrahim’in Rabbine yemin olsun ki’ diyorsun.”* Bunun üzerine ben de “Doğru söyledin ya Resûlullah!” dedim.

Bize Muhammed b. Rebî’a el-Kilâbî haber verdi. O İsmail b. Râfi’den, o da İshâk el-A’mâ’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe’nin huzuruna girdim; örtündü. Bunun üzerine ben de, “Seni görmediğim halde örtünüyorsun!” dedim. Âişe de “Her na kadar sen beni görmüyorsan da ben seni görüyorum.” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Abdülhakîm b. Abdullah b. Ebû Ferve’den şöyle dediğini rivayet etti:

Abdurrahman’ın *Medine*’de bulunduğu mecliste şunu söylediğini işittim: “Resûlullah (sas) *Hayber* ganimetlerini dağıtırken Âişe’ye seksen vesk hurma ve yirmi vesk de arpa vermiştir.” Bunun buğday olduğu da söylemiştir.

Bize Enes b. İyâd ve Abdullah b. Nümeyr haber verdiler; dediler ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe’nin ipekten bir elbisesi vardı. Daha sonra onu Abdullah b. ez-Zübeyr’e giydirmişti.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Hassân haber verdi. O da Şümeyse'den şunu rivayet etti:

Şümeyse, Âişe'nin huzuruna girdiği sırada Âişe'nin üzerinde ince siyah deriden bir elbise, kollu başka bir elbise ve baş örtüsü vardı. Elbisesi yalancı safran ile boyalıydı.

Bize İshâk b. Yusuf el-Ezrak haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik anlattı. O bir kadından, o da halasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe, yalancı safranla boyalı elbise giyerdi.

Bize Enes b. İyâd haber verdi. O da Yahya b. Sa'îd'den şöyle dediğini rivayet etti: Abdurrahman b. el-Kâsım'ın şunu söylediğini işittim:

Âişe, ihramdayken yalancı safranla boyalı elbise giyerdi.

Bize Ebû Bekir Abdullah b. Üveys haber verdi. O Süleyman b. Bilâl'den, o Amr b. Ebû Amr'dan şöyle dediğini rivayet etti: el-Kâsım b. Muhammed'in şunu anlattığını işittim:

Âişe ihramdayken altın işlemeli ve yalancı safranla boyalı iki elbise giyerdi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Abdurrahman b. Ebü'l-Kâsım'dan, o babasından, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Âişe yalancı safranla boyalı elbise giyerdi.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Muhammed anlattı. O Amr b. Ebû Amr'dan şöyle dediğini rivayet etti:

el-Kâsım b. Muhammed'e, "İnsanlar Resûlullah'ın (sas) safranla boyalı ve altın işlemeli kırmızı elbise giymeyi yasakladığını söylüyor." dediğimde şu cevabı verdi: "Yalan söylüyorlar! Allah'a yemin olsun ki, Âişe'nin yalancı safranla boyalı elbiseler ve altın yüzükler taktığını gördüm."

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. el-Kâsım, Kâsım'ın şöyle dediğini anlattı:

Âişe, yalancı safranla boyalı kollu elbise giyerdi.

Bize Ârim b. el-Fadl anlattı; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan şöyle dediğini rivayet etti: Bana İbn Ebû Müleyke anlattı; dedi ki:

Âişe'nin üzerinde kırmızı kollu elbise gördüm.

Bize el-Mu'allâ b. Esed haber verdi; dedi ki: Bize el-Mu'allâ b. Ziyâd el-Kuta'î anlattı; dedi ki: Bize Bekre bt. Ukbe şunu anlattı:

Âişe'nin huzuruna girdiği sırada onu oturmuş vaziyette gördü. Üzerinde yalancı safranla boyalı bir elbise vardı. Ona kınanın hükmünü sorunca, "Hoş bir ağaç olup güzel bir sudur." cevabını verdi. Sonra ona yüzdeki tüyleri alma hakkında soru sordu. "Şayet evliysen bu tüyleri alman güzel olur." dedi.

Bize Haccâc b. Nusayr haber verdi; dedi ki: Bize Ali b. el-Mübârek anlattı; dedi ki: Bize Ümmü Şeybe anlattı; dedi ki:

Âişe'nin üzerinde yalancı safranla boyalı bir elbise gördüm.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mahreme b. Bükeyr anlattı. O babasından, o Amre'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Bir kadının namaz için üç elbisesinin olması gerekir. Kollu, boydan ve başını örten bir elbise." Âişe izarını giyer ve onunla boydan boya örtünürdü.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Alkame b. Ebû Alkame anlattı. O da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa bt. Abdurrahman, Müminlerin Annesi Âişe'nin huzuruna girmişti. O sırada Hafsa'nın üzerinde ince bir başörtüsü vardı. Âişe onu alıp yırttı ve ona kalın bir başörtüsü giydirdi.

Bize Müslim b. İbrahim anlattı; dedi ki: Bize Ümmü Nasr anlattı; dedi ki: Bize Mu'âze anlattı; dedi ki:

Âişe'nin üzerinde yalancı safranla boyalı bir örtü gördüm.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O İbn Cüreyc'den, o el-Hasan b. Müslim'den, o da Safiyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'yi tavaf sırasında yüzünü peçe ile örtmüş halde gördüm.

Bize Haccâc b. Nusayr haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Âmir el-Hazzâz anlattı. O da Abdullah b. Ebû Müleyke'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin üzerinde kırmızı bir elbise gördüm. Ona "Bu kırmızı elbise de nedir?" diye sorduğumda "Bu sizin "güllü" diye isimlendirdiğiniz elbisedir." cevabını verdi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Habîbe bt. Abbâd el-Bârikıyye anlattı. O da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin üzerinde kırmızı, kollu bir elbise ve siyah bir başörtüsü gördüm.

Bize Süleyman b. Harb ve Müslim b. İbrahim haber verdiler; dediler ki: Bize el-Esved b. Şeybân anlattı; dedi ki: Bize Ensâr'ın mevlası Ümmü'l-Muğîre anlattı; dedi ki:

Âişe'ye ipek elbise giyme hakkında soru sordum. Bana "Bizler Resûlullah (sas) zamanında ipek elbise giyerdik. Ona *Siyerâ* denirdi ve içinde bir miktar ipek bulunurdu."dedi.

Bize Ahmed b. Muhammed b. el-Velîd el-Ezrakî el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize Dâvûd b. Abdurrahman anlattı. O Yahya b. Sa'îd'den şöyle dediğini rivayet etti: el-Kâsım b. Muhammed'in şunu anlattığını işittim:

Kâsım, soğuk bir günde ipek-yün karışımı bir elbise giymişti. Onu kendisine Âişe giydirmiş ve bundan da men etmemişti.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı; dedi ki: O Hişâm b. Urve’den, o da babasından şunu rivayet etti:

Âişe, giydiği bir ipek-yün karışımı şalı, Abdullah b. ez-Zübeyr’e de giydirmişti.

Bize Ma’n b. İsa ve Mutarrif b. Abdullah haber verdiler; dediler ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O İbn Abdullah b. Ömer’in mevlası Nâfi’den, o da el-Kâsım b. Muhammed’den şunu rivayet etti:

Muhammed b. el-Eş’as, Âişe’ye şöyle dedi: “Kürkten bir elbise yapıp sana hediye etmemizi istemez misin? O, giydikleriniz içinde en sıcak tutan elbisedir.” dediğinde Âişe, “Ben ölmüş hayvan derisi giymeyi kerih görüyorum.” cevabını vemiştir. Muhammed bu sefer, “Ben üzerinde çalışıp o deriyi temiz hale getireceğim” deyip ona kürkten bir elbise yapmış ve hediye etmişti. Âişe de onu giymişti.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. Bilâl anlattı. O Alkame b. Ebû Alkame’den, o da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa bt. Abdurrahman b. Ebû Bekir’i Âişe’nin yanına girerken gördüm. Üzerinde ince bir başörtüsü olup bağrını gösteriyordu. Âişe bunu alıp üzerinde yırttı ve “Sen Allah’ın Nûr suresinde ne buyurduğunu bilmiyor musun?” deyip ona bir başörtüsü getirilmesini emretti ve onu giydirdi.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O da İbn Cüreyc’den şöyle dediğini rivayet etti: Bana İkrime’den şöyle dediği haber verildi:

Âişe ve Resûlullah’ın (sas) diğer eşleri ihramda iken kına yakarlardı. Bu Resûlullah’ın (sas) vefatından sonra olmuştu. Safran ile boyanmış elbise içinde de hac yaparlardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mansûr b. Seleme anlattı. O babasından, o Âişe bt. Talha’dan, o da -Resûlullah’ın (sas) hanımı- Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Bir defasında Resûlullah (sas) ile beraber dışarı çıkıp da *el-Kâha*[42] mevkiine varınca saçlarıma sürdüğüm sarı boya yüzüme akıverdi. Resûlullah (sas) bunun üzerine *"Ey kumral saçlı, şimdi rengin daha güzel!"* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize es-Sevrî anlattı. O Mu'âviye b. İshâk'tan, o Âişe bt. Talha'dan, o da -Resûlullah'ın (sas) hanımı- Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'a (sas) cihad hususunda soru sorduğumda *"Sizin cihadınız hacdır."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebü'z-Zinâd haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe ne kadar da çok kaside rivayet etmiştir. Bunlar yetmiş ya da 100 beyit kadar vardır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Abdülmecîd b. Süheyl'den, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe, Hasan ve Hüseyn'in yanında örtünürdü. İbn Abbâs, "Onların Âişe'nin yanına girmeleri helaldir." demiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O Amr b. Dînâr'dan, o da Ebû Ca'fer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hasan ve Hüseyn Peygamber'in eşlerinin yanına girmezlerdi. İbn Abbâs, "Onların Peygamber'in eşlerinin yanına girmeleri kendilerine helaldir." demiştir.

Bize Muhammed b. Ömer dedi ki: "Çünkü onlar Peygamber'in çocuğunun çocuğudurlar." Ebû Hanîfe ve Mâlik b. Enes şunu söylemiştir: "Kişi bir kadınla evlenirse o adamın erkek çocukları, erkek torunları o kadına ebediyyen helal olmaz. Ne oğullarından doğan erkek çocukları, ne

de kızlarından doğanlar ona asla helal olmaz. Bu, üzerinde icma gerçekleşmiş bir husustur.”

Bize İsmail b. İbrahim el-Esedî haber verdi. O Şu’ayb b. el-Habhâb’dan, o da Ebû Sa’îd’den şunu rivayet etti:

Bir erkek Âişe’nin yanına girmişti ve Âişe o sırada eski bir peçeyi yamamakla uğraşıyordu. Bunun üzerine içeri giren kimse, “Ey Müminlerin Annesi, Allah hayrı [malı] çoğaltmış değil midir?” diye sorunca Âişe, “Senin gibi düşünmüyorum. Eskisi olmayan kimse yeni elbisenin kıymetini bilmez.” dedi.[43]

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize İbn Avn haber verdi. O da Kâsım’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Müminlerin Annesi Âişe eski bir şeye alıştığı zaman onu bırakmak istemezdi.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd haber verdi. O Abdurrahman b. el-Kâsım’dan, o da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Âişe’nin üzerinde kıvılcım kırmızısı bir elbise gördüm. Âişe o sırada ihramlı idi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd b. Abdullah el-Asam anlattı. O da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe’nin üzerinde siyah *Ceyşân*[44] işi bir başörtüsü vardı.”

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize Ümmü Nehâr anlattı; dedi ki: Bize Emine anlattı; dedi ki:

Âişe’nin üzerinde sarı otla boyanmış bir örtü ve siyaha çalan bir başörtüsü gördüm.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Hişâm b. Urve’den, o babasından, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

İsterdim ki öldüğümde unutulup gitseydim!

Bize Ya'lâ b. Ubeyd, Vekî b. el-Cerrâh ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize Hârûn el-Berberî anlattı. O da Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe, "Tabutumu ateşle takit etmeyin.[45] Altıma da kırmızı kadife sermeyin." diye vasiyette bulunmuştu.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd haber verdi. O da bazı arkadaşlarından Âişe'nin, vefatı sırasında şunları söylediğini rivayet etti:

Keşke yaratılmamış olsaydım! Keşke su üzerinde yüzen bir ağaç parçası olsaydım!

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. el-Muğîre anlattı; dedi ki: Bana Yahya b. Amr anlattı. O babası Amr b. Seleme'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Allah'a yemin olsun ki, bir ağaç olmayı isterdim. Allah'a yemin olsun ki, çamur olmayı isterdim. Allah'a yemin olsun ki, Allah'ın beni asla yaratmamış olmasını isterdim[46].

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize İsa b. Dînâr anlattı; dedi ki: Ebû Ca'fer'den Âişe'yi sorduğumda bana şunları anlattı:

Onun için Allah'tan istiğfar diliyorum. Benim onun hakkında bildiğim şey onun şu sözleriydi: "Keşke bir ağaç olsaydım! Keşke bir taş olsaydım! Keşke bir çamur olsaydım!" Ben, Ebû Ca'fer'e "Bunları neden söyledi?" diye sorunca, o da, "Tövbe olarak!" dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hasan b. Sâlih anlattı. O da Kays'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe, vefatı sırasında şunları söyledi: "Şüphesiz ki ben Resûlullah'tan (sas) sonra bazı şeylere sebep oldum. Beni Resûlullah'ın zevceleriyle defnedin!"

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bana Amr b. Sa'îd b. Ebû Hüseyn anlattı. O da İbn Ebû Müleyke'den şunu rivayet etti:

İbn Abbâs bir defasında ölümünden kısa bir süre önce Âişe'nin huzuruna girince onu övdükten sonra, "Sevin ey Resûlullah'ın zevcesi! Resûlullah (sas) senden başka herhangi bir bakire ile evlenmedi ve Allah, senin suçsuz olduğunu gökten bildirdi." dedi. Onun hemen ardından Abdullah b. ez-Zübeyr içeri girdi. Âişe, "Abdullah b. Abbâs beni övdü. Bugün hiçbir kimsenin beni övmesini işitmek hoşuma gitmiyor. Keşke unutulup gitseydim!" dedi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Mis'ar anlattı. O Hammâd'dan, o da İbrahim'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe dedi ki: "Ey Rabbim, keşke şu ağacın bir yaprağı olsaydım!"

Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Süfyân dedi ki: Bize Abdurrahman b. el-Kâsım haber verdi. O da el-Kâsım'dan şunu rivayet etti:

Âişe [nafile] oruca hep devam etti.

Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O el-A'meş'ten, o da Hayseme'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'ye "Nasıl sabahladın?" diye sorulduğunda "Allah'a hamd olsun, iyi olarak sabahladım." derdi.

Bize Mâlik b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı; dedi ki: Bize Abdullah b. Osman anlattı; dedi ki: Bana Abdullah b. Ubeydullah b. Ebû Müleyke şunu anlattı: Ona Âişe'nin kapıcılığını yapan Zekvân şunu anlattı:

Başının yanında yeğeni Abdullah b. Abdurrahman olduğu sırada giderek "İbn Abbâs içeri girmek için izin istiyor." dedim. O sırada Abdullah b. Abdurrahman eğilip ölüm anı yaklaşmış olan Âişe'ye "İbn Abbâs senin

yanına gelmek için izin istiyor.” deyince Âişe, “İbn Abbâs’ın gelmesine ve bana tezkiyede bulunmasına ihtiyacım yok!” dedi. Abdullah b. Abdurrahman, “Ey anneciğim! İbn Abbâs senin salih oğulların arasında yer alan kimselerdendir. Sana selam söylüyor ve seninle vedalaşmak istiyor.” deyince, Âişe de “Şayet istersen izin ver.” dedi. [Zekvân devamla dedi ki:] İbn Abbâs’ı içeri aldım. Selam verip oturdu. Âişe’ye, “Müjdeler olsun sana!” dedi. Âişe “Ne müjdesi?” diye sordu. İbn Abbâs dedi ki: “Senin Muhammed’e ve sevdiğin arkadaşlarına varmanla aranızdaki şey sadece ruhun cesedden çıkmasıdır. Sen eşleri arasında Resûlullah’ın (sas) en sevdiği kadındın. Resûlullah (sas) da ancak iyi olanı severdi. Hani *el-Ebvâ*[47] savaşında geceleyin senin kolyen kabolmuştu da onu aramak için Resûlullah’a gittiğinde sabah olmuş ve insanların da yanında su olmadığından temiz toprakla teyemmüm almayı bildiren hüküm nazil olmuştu. Bu da senin vesilenle olmuştu. Allah bu ümmete bununla ruhsat tanıdı. Allah (c), senin suçsuz olduğunu Cibrîl’i göndererek yedi kat gökten bildirdi. Şu mescid dışında içinde Allah’ın sabah-akşam anıldığı başka bir mescid var olmuş değildir.” Bu sözler üzerine Âişe “Bırak beni ey İbn Abbâs! Keşke unutulup gitseydim!” dedi.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı; dedi ki: Bize Leys b. Ebû Süleym haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Sâbit anlattı. O da İbn Abbâs’tan şunu rivayet etti:

O kendisine kırgın olduğu bir konuyu görüşmek için Âişe’nin huzuruna çıktı ve ona, “Ey Müminlerin Annesi!” Ancak mutlu olman için “Müminlerin Annesi” olarak isimlendirildin. Bu, senin doğumundan önceki adındı.” dedi.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi; dedi ki: Bize İbn Avn anlattı. O da Nâfi’den şunu rivayet etti:

Âişe “Şayet bana bir şey olursa bu hastalığımda olur.” deyip vasiyette bulunmuştu.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi; dedi ki: Bize en-Nehhâş b. Kahm[48] haber verdi. O da Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr’den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe vefatı sırasında “Öldüğümde ateş yakıp da bana yaklaştırmayın ve beni kırmızı kadife kumaşla ile taşımayın.” demişti.[49]

Bize Ahmed b. Ahmed b. el-Velîd el-Ezrakî el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize Müslim b. Hâlid anlattı; dedi ki: Bana Ziyâd b. Sa’d anlattı. O Muhammed b. el-Münkedir’den, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Keşke şu yeryüzündeki bitkilerden bir bitki olsaydım da kimse beni anmasaydı!

Bize Sa’îd b. Muhammed es-Sekafî haber verdi. O Sâlih b. Hayyân’dan, o Urve b. ez-Zübeyr’den, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bana, “Ey Âişe! Şayet bana kavuşmak isitiyorsan dünyalık olarak sana yetecek olan şey, bir yolcunun azığı kadar olsun. Zenginlerle oturup kalkma! Bir elbiseyi de eskiyip yamalı hale getirmedikçe yenisini elde etmeye yeltenme!” dedi.

Bize Enes b. İyâd haber verdi. O Ca’fer b. Muhammed’den, o babasından, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Kefenlenip, bana kokular sürüldükten ve Zekvân beni mezarıma indirip mezarımı düzelttikten sonra hürdür.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebü’z-Zinâd anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

İbn Ebû Atîk, hastalığı arttığı bir sırada Âişe’nin huzuruna girmiş ve “Canım sana feda olsun ey anneciğim! Kendini nasıl hissediyorsun?” deyince Âişe “Allah’a yemin olsun ki, istediğim şey ölümdür!” karşılığını verdi. Bunun üzerine İbn Ebû Atîk “Öyleyse tamam!” dedi. [Bunu söyleyerek “O halde seni öldüreyim!” deyip espiri yapmıştı”] Âişe de “Bu halini terk etme!” diyerek espiri yapan bir insan olmasını kastetmişti.

Bize Ya’lâ b. Ubeyd haber verdi; dedi ki: Bize Hârûn el-Berberî anlattı. O da Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr’den şöyle dediğini rivayet

etti:

Âişe, “Benim yatağıma ateş yaklaştırmayın ve altıma da kırmızı kadife kumaş sermeyin.” demişti.

Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Meysere’den, o da Sâlim b. Sebelân’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe Ramazan ayının 17. gecesinde insanlar vitir namazını kıldıktan sonra vefat etti. Öldüğü gece defnedilmesini emretmişti. İnsanlar yığınlar halinde gelip toplandılar. O geceden daha kalabalık bir geceye şahit olmadık. Herkes çoluk çocuğuyla gelmişti. *Bakî Mezarlığı*’na defnedildi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Osman b. Ebû Atîk’ten, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ben [Ebû Atîk] Âişe’nin öldüğü gecede oradaydım. O sırada hurma dalının ucuna meşale halinde ateşler asılmıştı. Kadınları *Bakî Mezarlığı*’nda gördüm. Ortam düğün havasını andırıyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Cüreyc anlattı. O da Nâfi’den şöyle dediğini rivayet etti:

Bakî Mezarlığı’nda Ebû Hüreyre’nin Âişe’nin namazını kıldırdığına şahit oldum. İbn Ömer[50] de orada olup buna ses çıkarmadı. O yıl Mervân umre yaptı ve yerine Ebû Hüreyre’yi vekil bıraktı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Abdülazîz anlattı. O Abdullah b. Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Hicrî 58 senesi Ramazan ayında Ebû Hüreyre, Âişe’nin cenaze namazını kıldırdı. İnsanlar vitir namazını kıldıktan sonra da defnedildi.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Urve b. ez-Zübeyr anlattı. O Osman b. Ebü’l-Velîd’den, o da Urve’den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin kabrine inen beş kişiden biriydim. Bunlar Abdullah b. ez-Zübeyr, el-Kâsım b. Muhammed, Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman b. Ebû Bekir ve Abdullah b. Abdurrahman idi. Onun cenaze namazını Ramazan ayında insanlar vitir namazını kıldıktan sonra Ebû Hüreyre kıldırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Sebre anlattı. O Osman b. Ebû Atîk'ten, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin kabrine ben [Kâsım], Abdullah b. ez-Zübeyr, Urve b. ez-Zübeyr, Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman b. Ebû Bekir ve Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Bekir indik.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre haber verdi. O Osman b. Ebû Atîk'ten, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin (a) vefat ettiği geceyi gördüm. Onun naaşıyla beraber insanlar ellerinde hurma dalarından oluşan sopalara bez parçası bağlayıp bunları yağa batırıp yakarak meşaleler oluşturmuşlardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o da Urve'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe geceleyin defnedildi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O da Urve'den şunu rivayet etti:

Abdullah b. ez-Zübeyr Âişe'yi gece defnetti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: "Âişe hicrî 58. yılda Ramazan ayının on yedisinde Salı gecesi, vitir namazından sonra, altmış altı yaşında vefat etti."

Bize Hafs b. Gıyâs haber verdi; dedi ki: Bize İsmail anlattı. O da Ebû İshâk'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Mesrûk dedi ki: “Şayet ortam müsait olup durum el verseydi Âişe için feryad edip ağlardım.”

Bize Ubeyd’in iki oğlu Ya’lâ ve Muhammed haber verdiler; dediler ki: Bize Hârûn el-Berberî anlattı. O da Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr’den şöyle dediğini rivayet etti:

Bir adam yanımıza geldiği bir sırada babam ona, “Âişe’nin vefat ettiği gecede insanlar ne durumdaydı?” diye sorunca adam, “Onun, annesi olmadığı hiç kimse yoktu ki, üzülmemiş olsun.” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Urve’nin mevlası Abdülvâhid b. Meymûn anlattı. O da Urve’nin mevlası Habîb’den şöyle dediğini rivayet etti:

Hadîce vefat edince Resûlullah (sas) çok üzüldü. Bunun üzerine Allah (c) Cibrîl’in elinde beşikte olduğu halde Âişe’yi gönderdi ve “Ya Resûlullah! Bu senin üzüntünü giderecektir ve Hadîce’ye halef olacaktır.” dedi ve sonra alıp geri götürdü. Resûlullah (sas) Ebû Bekir’in evine gider, *“Ey Ümmü Rûmân! Sana Âişe’ye iyi bakmanı tavsiye ederim ve onu koru.”* derdi. İşte bu sayede Âişe’nin kendi evi içinde iyi bir değeri vardı; ancak Allah’ın Âişe’ye dair emir buyurduğu husus hakkında da herhangi bir bilgileri yoktu. Resûlullah (sas) her zaman olduğu gibi yine bir defasında Ebû Bekir’in evine gittiği sırada -ki Peygamber’in (sas), Ebû Bekir Müslüman olup da hicret ettiği güne kadar evine gitmediği hiçbir günü olmamıştır- Âişe’nin evin kapısının arkasında saklanmış vaziyette hüzünle ağladığını gördü. Peygamber, ona neden ağladığını sorunca, o da annesini şikâyet etti. O sırada Peygamber’in gözleri yaşardı ve Ümmü Rûmân’a *“Ey Ümmü Rumam! Ben sana Âişe’yi muhafaza etmeni söylememiş miydim?”* diye sordu. O da “Ya Resûlullah! O, benim hakkımda Sıddîk’a haber ulaştırıp beni kızdırıyor.” dedi. Resûlullah (sas), *“Bundan sonra yapmaz.”* deyince Ümmü Rûmân da “Bundan sonra ben de kesinlikle onu üzmeyeceğim.” dedi. Âişe nübüvvetin 4. yılı başlarında dünyaya geldi. Resûlullah (sas) nübüvvetin 10. yılında onunla evlendi. O sıralarda altı yaşındaydı. Sevde ile evlendikten bir ay sonra onunla evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebü’z-Zinâd anlattı. O Hişâm’dan, o babasından, o da Âişe’den şöyle dediğini

rivayet etti:

Resûlullah (sas) bana, *"Ey Âişe, senin bana kızdığın ve benden hoşnut olduğun anlar bana gizli kalmaz."* deyince Âişe "Ya Resûlullah! Bunu nerden biliyorsun?" diye sordu. Resûlullah (sas), *"Hoşnut olduğunuz zaman 'Muhammed'in Rabbine yemin olsun ki' diyorsun. Kızdığın anda da 'İbrahim'in Rabbine yemin olsun ki' diyorsun."* dedi. Bunun üzerine Âişe, "Doğru söyledin ya Resûlullah! O durumda senin adını söylemiyorum." karşılığını verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Zi'b anlattı. O el-Hâris b. Abdurrahman'dan, o Muhammed b. Abdurrahman b. Sevbân'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir defasında *"Âişe'nin kadınlara üstünlüğü, tirit yemeğinin diğer yemeklere üstünlüğü gibidir."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Tıvâle anlattı. O babasından, o Enes b. Mâlik'ten, o da Peygamber'den (sas) şöyle dediğini rivayet etti:

"Âişe'nin kadınlara üstünlüğü…." hadisinin aynısını nakletti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan, o da Âişe'den Resûlullah'ın (sas) bir gün şöyle dediğini rivayet etti:

"Ey Âişe! İşte Cibrîl sana selam ediyor." dedi. "Ona da selam olsun, Allah'ın bereketi onun üzerine olsun" dedim. Ben onu görmedim. Resûlullah (sas) benim görmediğimi görüyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Yahya anlattı. O da İsa b. Talha'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe Peygamber'in cennetteki eşidir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Ubeydullah anlattı. O da Rebî'a b. Osman'dan şöyle dediğini rivayet

etti:

Resûlullah (sas) İsra gecesinde Âişe'ye, *"Sen bana hurmanın üzerindeki yağdan daha sevimlisin."* demişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Fâtıma bt. Müslim el-Huzâ'iyye anlattı; dedi ki: Âişe'nin birgün şunu dediğini işittim:

Bir defasında Resûlullah (sas) yanıma geldi. Ona "Gün boyunca neredeydin?" diye sorduğumda *"Ey kumral! Ümmü Seleme'nin yanındaydım."* dedi. Ben de "Ümmü Seleme'den doymadın mı?" deyince güldü. Sonra, "Ya Resûlullah! Bana söyler misin? İki vadiye insen ve biri otlatılmış, diğeri de otlatılmamış ise hayvanlarını hangisinde otlatırsın?" diye sorunca *"Otlatılmamış olanda!"* dedi. Ben de, "Ben diğer eşlerin gibi değilim. Ben hariç, senin diğer eşlerin daha önce başka erkeklerin yanındaydılar." dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sas) gülümsedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Meysere'den, o da Ebû Abdullah el-Karrâz'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin (a) vefat ettiği gece benim elim Ebû Hüreyre'nin elindeydi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ubeydullah b. Urve'den, o Osman b. Urve'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe hicrî 58 senesinde Ramazanın 19'unda Salı gecesi vefat etti. Namazını da Ebû Hüreyre kıldırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ubeydullah b. Urve'den, o İsa b. Ma'mer'den, o da Abbâd b. Abdullah b. ez-Zübeyr'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin kabri üzerine bir örtü attık. O sırada elimizde aydınlatma için üzerinde meşale bulunan hurma dalları vardı. Onu Ramazan ayında insanlar vitri kıldıktan sonra geceleyin defnettik.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ömer b. Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman b. Ebû Bekir'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin kabrine geldik ve onu geceleyin defnettik.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah b. Ca'fer haber verdi. O da İbn Ebû Avn'dan şöyle dediğini rivayet etti: Âişe dedi ki:

Ben ve Safiyye birbirimize ağır sözler söyledik. O benim babama, ben de onun babasına ağır laflar kullandım. Resûlullah (sas) bunu duyunca *"Ey Safiyye! Ebû Bekir'e hakaret mi ediyorsun? Ebû Bekir'e hakaret mi ediyorsun?"* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o da İbnü'l-Müseyyeb'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), *"Ey Ebû Bekir! Benim için Âişe'yi uyarır mısın?"* deyince Ebû Bekir elini kaldırıp Âişe'nin göğsüne sert şekilde vurdu. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Allah seni bağışlasın ey Ebû Bekir! Bunu istememiştim!"* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân es-Sevrî anlattı. O el-A'meş'ten, o da Umâre b. Umeyr'den şöyle dediğini rivayet etti: Bana bu haberi Âişe'den işiten biri rivayet etti:

"Evlerinizde oturun…"[51] ayeti okuduğunda Âişe başörtüsü ıslanıncaya kadar ağlardı.

4959. Hafsa ﴿ضباعة﴾

[Hafsa] bt. Ömer b. el-Hattâb b. Nüfeyl b. Abdüluzzâ b. Riyâh b. Abdullah b. Kurt b. Rezâh b. Adî b. Ka'b b. Lüey.

Annesi de Zeyneb bt. Maz'ûn b. Habîb b. Vehb b. Huzâfe b. Cümah olup Osman b. Maz'ûn'un kız kardeşidir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Üsâme b. Zeyd b. Eslem anlattı. O babasından, o dedesinden, o da Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa, Kureyş'in nübüvvetten beş sene önce *Kâbe*'yi inşası sırasında dünyaya geldi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Abdullah b. Ca'fer'den, o İbn Ebû Avn'dan rivayet etti. Muhammed b. Ömer dedi ki: Yine bize Musa b. Ya'kûb haber verdi. O da Ebü'l-Huveyris'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Huneys b. Huzâfe b. Kays b. Adî b. Sad'd b. Sehm, Hafsa bt. Ömer b. el-Hattâb ile evlenmişti. Onunla evli olduğu sırada *Medine*'ye hicret etti. Hicretten sonra Resûlullah'ın (sas) *Bedir*'den döndüğü sırada eşi vefat etti.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Hüseyn haber verdi. O ez-Zührî'den, o Sâlim'den, o da İbn Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa dul kalınca Ömer, Hafsa'yı evlenmesi için Osman'a teklif etti. Fakat Osman bu teklife, "Benim kadınlara ihtiyacım yok!" şeklinde karşılık verdi. Daha sonra onu Ebû Bekir'e teklif edince, o da suskun kaldı. Ömer de ona kızdı. Daha sonra Resûlullah (sas) onu istedi ve kendisiyle evlendi. Ömer, Ebû Bekir ile karşılaştığı bir sırada ona, "Ben kızımı Osman'a teklif ettim, istemedi; sana söyledim, sessiz kaldın. Senin sessiz kalman, bana Osman'ın verdiği red cevabından daha ağır geldi." dedi. Bu sözler üzerine Ebû Bekir "Resûlullah (sas) bu konuda bir şeyler söylemişti ve bu da bir sır idi. Ben bunu ifşa etmek istemedim." dedi.

Bize Ya'kûb b. İbrahim b. Sa'd haber verdi. O babasından, o Sâlih b. Keysân'dan, o da İbn Şihâb'dan şöyle dediğini rivayet etti: Bana Sâlim b. Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Ömer'den şunları işittiğini haber verdi:

Hafsa, Resûlullah'ın ashâbından olup da *Medine*'de vefat eden Huneys b. Huzâfe es-Sehmî'den dul kalmıştı. Ömer dedi ki: Osman b. Affân'a gittim ve "İstersen sana Hafsa'yı nikâhlayayım." diyerek ona Hafsa ile

evlenmesini teklif ettim. Osman, “Biraz düşüneyim!” dedi. Birkaç gün sonra benimle karşılaştığında “Şimdilik evlenmemeye karar verdim.” dedi. Ebû Bekir es-Sıddîk ile karşılaşınca ona, “İstersen seni Hafsa ile evlendireyim.” dedim. Ebû Bekir buna sessiz kalıp herhangi bir cevap vermedi. Onun bu tutumu bana Osman’ın cevabından daha ağır gelmişti. Birkaç gün sonra Peygamber (sas) Hafsa’yı istedi ve onunla evlendi. Ebû Bekir ile karşılaşınca bana “Hafsayı bana teklif ettiğinde sana herhangi bir cevap vermememden dolayı belki de bana darıldın.” dedi. “Evet” dedim. Ebû Bekir, “Sana cevap vermeme engel olan şey, Resûlullah’ın (sas) Hafsa’nın adını zikremiş olmasıydı. Ben de bunu bildiğimden onun sırrını ifşa etmek istemedim. Şayet Resûlullah (sas) onunla evlenmekten vazgeçseydi bu durumda ben kabul ederdim.” cevabını verdi.

Bize İsmail b. İbrahim haber verdi. O Yunus’tan, o da Hasan’dan şunu rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) kızı Osman’ın eşi olup vefat etmişti. Ömer onu üzüntülü görüp Hafsa’yla evlenmesini teklif etti. Daha sonra Resûlullah’a (sas) gelip, “Osman ile karşılaştım ve içinde bulunduğu hazin durumdan dolayı Hafsa’yı ona teklif ettim.” deyince Resûlullah (sas), “*Sana Osman’dan daha hayırlı bir damat ve ona da senden daha hayırlı bir kayınpeder göstereyim mi?”* dedi. Ömer, “Tabii ki ya Resûlullah!” deyince Resûlullah (sas) Hafsa ile evlenip Osman’ı da kendi kızıyla evlendirdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca’fer anlattı. O İbn Ebû Avn’dan rivayet etti. Yine bana Musa b. Ya’kûb anlattı. O Ebü’l-Huveyris’ten, o da Muhammed b. Cübeyr b. Mut’im’den rivayet etti. [İki rivayetin son ravileri] dediler ki: Ömer şöyle dedi:

Huneys b. Huzâfe vefat edince, ben Hafsa ile evlenmesi için Osman’a teklifte bulundum. Fakat bunu kabul etmedi. Ben de “Ya Resûlullah! Osman’a bakmaz mısın? Ona Hafsa ile evlenmesini teklif ettim, fakat kabul etmedi.” diyerek bu durumu Resûlullah’a (sas) anlattım. Resûlullah (sas), *“Allah (c) Osman’ı senin kızından daha hayırlı biriyle, senin kızını da Osman’da daha hayırlı biriyle evlendirecektir.”* dedi. [Son iki râvî] dedi ki: Ömer, Osman’a, Resûlullah’ın kızı olan eşi Rukayye’nin ölümünden sonra teklifte bulunmuştu. Osman da o sırada Ümmü Külsûm ile evlenmek

istiyordu. İşte Osman bundan dolayı Ömer'in teklifini reddetti. Resûlullah (sas) Hafsa ile evlenip Osman'ı da kendi kızı Ümmü Külsûm ile evlendirdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O da Hüseyn b. Ebû Hüseyn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa ile *Uhud* savaşından önce hicretten otuz ay sonra Şabân ayında evlendi.

Bize Süleyman b. Harb haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Ali b. Zeyd'den, o da Sa'îd b. el-Müseyyeb'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa eşi öldüğü için dul kalmıştı. Osman da Rukayye'nin ölmesiyle dul kalmıştı. Ömer, Osman'a uğramış; o sırada onu üzüntülü görünce, "Hafsa ile evlenmek ister misin? Falancanın ölümünden dolayı iddeti doldu." dedi. Fakat Osman herhangi bir şey söylemedi. Ömer, Resûlullah'a (sas) gidip durumu ona anlattı. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Bunun daha hayırlısı ise şudur: Beni Hafsa ile evendirirsin ve ben de Osman'ı Rukayye'nin kız kardeşi Ümmü Külsûm ile evlendiririm."* dedi. Resûlullah (sas) Hafsa ile Osman da Ümmü Külsûm ile evlendi.

Bize Süleyman b. Harb haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Ali b. Zeyd'den, o da Sa'îd b. el-Müseyyeb'den benzerini rivayet etti.

Sa'îd dedi ki: Allah (c) hepsine de daha hayırlısını seçmiştir. Resûlullah (sas) Hafsa için Osman'dan, Peygamber'in kızı Ümmü Külsûm de Osman için Hafsa bt. Ömer'den daha hayırlı olmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn, Affân b. Müslim, Abdüssamed b. Abdülvâris ve Süleyman b. Harb haber verdiler. Onlar da Hammâd b. Seleme'den şöyle dediğini rivayet etti: Bize Ebû İmrân el-Cevnî haber verdi. O da Kays b. Zeyd'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa bt. Ömer'i boşayınca Hafsa'nın iki dayısı Osman ve Kudâme b. Maz'ûn, Hafsa'nın yanına geldi. Hafsa o sırada ağlayıp,

“Resûlullah (sas) beni bir kusurdan dolayı boşamadı.” dedi. O sırada Resûlullah (sas) gelip Hafsa’nın olduğu yere girdi. Hafsa başını örttü. Resûlullah (sas) dedi ki: *“Şüphesiz ki Cibrîl (a) bana gelip ‘Hafsa’ya geri dön! O, çok oruç tutan, çok namaz kılan biri olup senin Cennet’te de eşindir.’ dedi.”*

Bize Sa’îd b. Âmir haber verdi. O Sa’îd b. Ebû Arûbe’den, o da Katâde’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa’yı boşayınca Cibrîl gelip “Ey Muhammed! ‘İster boşarım, ister boşamam!’ de. Şüphesiz ki Hafsa çok oruç tutup çok namaz kılan biridir. O senin cennetteki eşlerindendir.” dedi.

Bize İsmail b. Ebân el-Verrâk haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Zekeriyyâ b. Ebû Zâide haber verdi. O Sâlih b. Sâlih’ten, o Seleme b. Küheyl’den, o Sa’îd b. Cübeyr’den, o İbn Abbâs, o da Ömer b. el-Hattâb’dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa’yı boşadı; fakat sonra ona geri döndü.

Bize Osman b. Muhammed b. Ebû Şeybe haber verdi; dedi ki: Bize Hüşeym haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd haber verdi. O da Enes b. Mâlik’ten şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa’yı boşadığında ona geri dönmesi emredilmiş ve o da geri dönmüştü.

Bize Hâlid b. Mahled el-Becelî haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ömer anlattı. O Nâfi’den, o da İbn Ömer’den şunu rivayet etti:

Ömer, Hafsa’ya vasiyette bulundu.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân haber verdi. O Muhammed b. el-Münkedir’den, o da Ebû Bekir b. Süleyman b. Ebû Hasme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa’nın yanına girdiği bir sırada yanında eş-Şişâ adında bir kadın gördü. Bu kadın karıncalardan kurtulmak için rukye

yapıyordu. Bunun üzerine Resûlullah (sas) ona *“Bunu Hafsa’ya da öğret!”* şeklinde emir verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mahreme b. Bükeyr anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa’yı boşamaya meyletmiş ve bunu birisine de söylemişti. Bunun üzerine Cibrîl gelip, “Şüphesiz ki Hafsa, çok oruç tutan, çok namaz kılan saliha bir kadındır.” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Sebre’den, o Hişâm b. Hassân’dan, o da İbn Sîrîn’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Hafsa’yı boşayınca Cibrîl gelip şöyle dedi: “Şüphesiz ki Hafsa, çok oruç tutan, çok namaz kılan biridir.” Bunun üzerine Resûlullah (sas) Hafsa’yı tekrar nikâhına aldı.

Bize Ebû Üsâme Hammâd b. Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve haber verdi. O babasından, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) tatlıyı ve balı severdi. İkindi namazını kılınca hanımlarını ziyaret eder, yanlarında otururdu. Bir defasında Hafsa’nın yanına gitti ve normal kaldığı süreden daha fazla kaldı. Ben bunun sebebini araştırınca bana Hafsa’nın kabilesinden bir kadının ona bir tulum bal hediye ettiğini ve onun da bu baldan Resûlullah’a (sas) içirdiği söylendi. Bunun üzerine, “Allah’a yemin olsun ki, Resûlullah’a bir oyun edeceğim!” dedim ve bunu Sevde’ye söyledim. Sevde’ye “Şayet Resûlullah (sas) sana gelir de sana yaklaşırsa ona, “Ya Resûlullah! Meşe ağacı zamkı mı yedin?” diye sor. O da sana “Hayır!” diyecek. Sen de “Ağzındaki bu kötü koku da nedir?” diye sorarsın.” dedim. Resûlullah (sas) üzerinde kötü koku bulunmasından son derece rahatsız olurdu. Resûlullah (sas) sana “Hafsa bana bal içirdi.” diyecek. Sen de “Herhalde o balı yapan arı meşe ağacından emmiş.” dersin. Âişe, Safiyye’ye de aynı şeyi söylemesini tenbihledi. Sevde bu konuda şunları anlatır: Resûlullah (sas) yanıma girdiğinde Allah’a yemin olsun ki, kapıda gözüktüğünde az kalsın senin bana tenbihlediğin oyunu [tuzağı] ona açıklayacaktım. Ama söylemedim. Bana yaklaştığında, “Ey Allah’ın Resûlü! Meşe ağacı zamkından mı yedin?” diye sordum. O da *“Hayır!”*

cevabını verince ben de “O halde bu üzerindeki koku da nedir?” dedim. Resûlullah (sas) *“Hafsa bana bal içirdi.”* cevabını verdi. Ben de “Herhale o balı yapan arı meşe ağacından emmiş.” dedim. Benim yanıma girdiğinde ben de aynı şeyi söyledim. Sonra Safiyye’nin yanına gitti. Safiyye de aynı şeyi söyledi. Hafsa’nın yanına gittiğinde Hafsa ona, “Ya Resûlullah! Sana ondan tekrar içireyim mi?” diye sorunca Resûlullah (sas) *“Ona ihtiyacım yok!”* dedi. Sevde o sırada “Sübhanallah! Allah’a yemin olsun ki, Resûlullah’ı ondan mahrum ettik.” deyince, ben de [Âişe] ona “Sesini çıkarma!” dedim.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize Cüveyriye b. Esmâ anlattı. O da Nâfi’den şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa oruçlu iken ruhunu teslim etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Resûlullah (sas) Hafsa’ya seksen vesk arpa tahsis etmiştir. Bunun buğday olduğu da söylenmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma’mer anlattı. O ez-Zührî’den, o Sâlim’den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa öldüğünde o sırada namazını *Medine* valisi olan Mervân b. el-Hakem kıldırmıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. İbrahim anlattı. O babasından, o da Ömer ailesinin bir hanım mevlasından şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa’nın yatağında bir cenaze gördüm ve namazını, cenazelerin bulunduğu yerde Mervân kıldırdı. Mervân, *Bakî Mezarlığı*’na kadar cenazeye katıldı ve defin müddeti boyunca orada oturdu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ali b. Müslim anlattı. O Makburî’den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Mervân’ı, Ebû Hüreyre ile Ebû Sa’îd arasında Hafsa’nın cenazesine imamlık yaparken gördüm. Mervân’ı cenaze sedyesinin iki kolu arasına girmiş, Hazmoğulları evinden el-Muğîre b. Şu’be’nin evine kadar taşırken

gördüm. Ondan sonra Ebû Hüreyre, el-Muğîre'nin evinden kabre kadar olan kısımda taşıdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Nâfi anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Hafsa'nın kabrine, Ömer'in iki oğlu Abdullah ve Âsım ile Abdullah b. Ömer'in Sâlim, Abdullah ve Hamza adındaki çocukları indiler.

Muhammed b. Ömer şunu söyledi: "Hafsa, hicrî 45 senesinde, Şaban ayında, Mu'âviye b. Ebû Süfyân'ın hilafeti sırasında altmış yaşındayken vefat etmiştir."

4960. Ümmü Seleme ﴿أم هانئ﴾

Adı, Hind bt. Ebû Ümeyye'dir. Ebû Ümeyye'nin ismi Süheyl Zâdü'r-rekb[52] b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm'dur. Annesi Âtike bt. Âmir b. Rebî'a b. Mâlik b. Alkame Cidlü't-tı'ân b. Firâs b. Ganm b. Mâlik b. Kinâne'dir. Onunla Ebû Seleme evlenmişti. Ebû Seleme'nin adı, Abdullah b. Abdülesed b. Hilâl b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm olup Ümmü Seleme ile beraber her iki *Habeşistan* hicretine de iştirak etmiştir. Orada Zeyneb bt. Ebû Seleme dünyaya gelmiştir. Daha sonra da Seleme, Ömer ve Dürre adlı çocukları olmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Osman anlattı. O Abdülmelik b. Ubeyd'den, o Sa'îd b. Abdurrahman b. Yerbû'dan, o da Ömer b. Ebû Seleme'den şunu rivayet etti:

Babam *Uhud* savaşına çıkmıştı. Ebû Seleme el-Cüşemî babamın koluna okla saldırdı. Babam bir ay boyunca süren bir tedaviden sonra iyileşir gibi oldu. Resûlullah (sas) babamı hicretin üzerinden 35 ay geçmişti ki Muharrem ayında *Katan*'a[53] bir seriyyeye gönderdi. Yirmi dokuz gün devam ettikten sonra geri döndü. Hicretin 4. yılında Safer ayının sekizinde *Medine*'ye girdi. Yarası tekrar kötüleşti ve bu yaradan dolayı hicretin 4. senesinde Cemâziyelevvel ayının sekizinde vefat etti. Annem iddet bekledi. Hicretin 4. yılı Şevvâl ayının bitimine on gün kala iddeti bitince Resûlullah (sas) Şevvâl ayının son günlerinde onunla evlendi. Ümmü Seleme, hicretin 59. senesinde Zilkâde ayında vefat etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mücemmi b. Ya'kûb anlattı. O Ebû Bekir b. Muhammed b. Ömer'den, o Ebû Seleme'den, o babasından, o da Ümmü Seleme'den şunu rivayet etti:

Resûlullah bana, *"Şayet bir musibetle karşılaşırsan şunu söyle: Allah'ım! Bana bu musibetin ecrini ver ve ardında da ondan hayırlısını ver!"* Çok geçmemişti ki, ben bunu Ebû Seleme'nin öldüğü günde söyledim. Ardından da "Ebû Seleme gibisini bulabilir miyim?" dedim. Fakat Allah (c) bana Ebû Seleme'den daha hayırlısını verdi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. O da Abdülmelik b. Kudâme el-Cümahî'den rivayet etti; dedi ki: Bana babam anlattı. O Resûlullah'ın (sas) eşi Ümmü Seleme'den, o da Ebû Seleme'den kendisine, Resûlullah'tan (sas) şunu söylediğini işittiğini rivayet etti:

"Başına bir musibet gelen ve bu sayede Allah'ın, ***'Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.'***[54] *sözüne sığınan ve "Allah'ım! Bu musibetten bana bir ecir ve ondan daha hayırlısını ver." diyen hiçbir kul yoktur ki, Allah (c) o musibetten dolayı onu mükâfatlandırmamış ve ondan hayırlısını kendisine vermemiş olsun."* [Ümmü Seleme dedi ki:] Ebû Seleme vefat ettiğinde, onun Resûlullah'tan (sas) rivayetle bana anlattığını hatırladım. ***"Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.***[55] Allah'ım! Bu musibetten bana bir ecir ve ondan daha hayırlısını ver!" Allah (c) bana o musibetten dolayı ecir verdi ve bana ondan daha hayırlısını verdi. Musibet anında "Allah bana Ebû Seleme'den daha hayırlısını mı verecek?" demiştim. Ben musibetten dolayı Allah'tan bana ecir vermesini dilerken Allah (c) bana Ebû Seleme'den daha hayırlısını verdi.

Bize Ahmed b. İshâk el-Hadramî haber verdi; dedi ki: Bize Abdülvâhid b. Ziyâd anlattı; dedi ki: Bize Âsım el-Ahvel anlattı. O da Ziyâd b. Ebû Meryem'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme, Ebû Seleme'ye dedi ki: "Duyduğuma göre hiçbir kadın yoktur ki, kendisi de, kocası da cennetlik olduğu halde kocası ölür de ondan sonra evlenmezse Allah (c) onları cennette bir araya getirir. Bir kadın ölür de kocası geride kalır evlenmezse bu durum aynı şekilde geçerlidir. Gel seninle ahitleşelim, kim ölürse geride kalan evlenmesin." Ebû Seleme,

“Bana itaat edecek misin?” diye sorunca ben de, “Bana neyi emredersen ona itaat edeceğim.” dedim. O da “Ben öldükten sonra evlen.” dedi ve ardından şu duayı yaptı: “Allah’ım! Benden sonra benden daha hayırlı, onu üzmeyecek ve ona eziyet vermeyecek birisini kendisine nasip et!” Ebû Seleme ölünce, “Bana Ebû Seleme’den daha hayırlı olacak olan genç kimdir acaba?” dedim. Bir müddet sonra Resûlullah (sas) Ümmü Seleme’nin yeğenine, oğluna veya velisine gidip onu istedi. Ümmü Seleme bu durumda, “Ya Resûlullah’ın (sas) isteğini geri çevireceğim ya da çoluk-çocuğumla ona gideceğim.” dedi. Ümmü Seleme ertesi gün olunca aynı şeyi dedi. Sonra velisine “Şayet Resûlullah (sas) gelirse evlendir.” dedi. Resûlullah (sas) da Ümmü Seleme ile evlendi.

Bize Ebû Mu’âviye ed-Darîr ve Ubeydullah b. Musa haber verdiler; dediler ki: Bize el-A’meş anlattı. O Şakîk’ten, o da Ümmü Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Bir cenazeyle karşılaştığınızda onun hakkında hayır söyleyin. Çünkü melekler sizin söylediklerinize ‘âmin’ derler.”* Ebû Seleme öldüğünde Resûlullah’a (sas) gittim ve “Ya Resûlullah! Ebû Seleme öldü. Onun ardından nasıl sözler söyleyeyim?” diye sorunca, o da şunu dedi: *“Allah’ım beni de onu da başığla! Onun ardından bana daha hayırlı birini nasip et!”* de. Ebû Mu’âviye, “Onun ardından bana iyi olanı gönder.” demiştir. Ubeydullah “Sâlih olanı gönder.” demiştir. Ümmü Seleme demiştir ki, “Ey Allah’ım! Bana ondan sonra ondan hayırlı olanı gönder.” dedim. O da Resûlullah’tır.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Rebî’a b. Ebû Abdurrahman’dan, o da Ümmü Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) şöyle dediğini işittim: *“Kimin başına bir musibet gelir de Allah’ın ona emrettiği şekilde,* ***‘Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah’a aidiz ve şüphesiz O’na döneceğiz.’***[56] *der ve ardından da ‘Allah’ım! Bu musibetten bana bir ecir ve ondan daha hayırlısını ver.’ derse Allah (c) bunu gerçekleştirir.”* Ümmü Seleme dedi ki: “Ne zaman ki Ebû Seleme öldü, ben de “Ebû Seleme’den daha hayırlı kim olabilir ki?” diye sordum. Sonra [Allah Resûlü’nün tavsiye ettiği duayı] söyledim.” Allah (c) da Ebû

Seleme'nin ardından ona Resûlü'nü nasip etti." Resûlullah (sas) da onunla evlendi.

Bize Muhammed b. Mus'ab el-Karkasânî haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Meryem anlattı. O da Damre b. Habîbe'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ebû Seleme'nin ölümü dolayısıyla Ümmü Seleme'ye taziyede bulundu ve şu duayı etti: *"Allah'ım! Onun hüznünü gider, başına gelen musibeti kaldır ve ona daha hayırlı birini nasip et!"* Allah (c) onun hüznünü giderdi, musibeti kaldırdı ve ona daha hayırlı birini nasip etti. Onu Resûlullah (sas) ile evlendirdi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Sâbit el-Bünânî, anlattı; dedi ki: Bana Minâ'da İbn Ömer b. Ebû Seleme anlattı. O da babasından şunu rivayet etti. Ümmü Seleme dedi ki:

Ebû Seleme Resûlullah'ın (sas) şöyle dediğini söyledi: *"Sizden birinin başına bir musibet gelirse,* ***'Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.'***[57] *Allah'ım! Bu musibet senin katındandır ve bundan dolayı beni mükafalatlandır! Bunu benim için daha hayırlısıyla değiştir!' desin."* Ebû Seleme vefat edeceği sırada, "Allah'ım! Ailem için hayırlı bir halef nasip et!" dedi. Ebû Seleme vefat edince, "***Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.***[58] Allah'ım! Bu musibet senin katındandır ve bundan dolayı beni mükafalatlandır!" dedim. "Bu musibeti benim için daha hayırlısıyla değiştir!" demek istedim; ancak "Ebû Seleme'den daha hayırlı kim vardır?" diye sordum. Bunu söylemeye devam ettim." Ümmü Seleme'nin iddeti bitince Ebû Bekir onunla evlenmek istedi; fakat o reddetti. Daha sonra Ömer onunla evlenmek istedi; onu da reddetti. Resûlullah (sas) ona evlenme teklifi gönderince "Resûlullah'a da onun elçisine de hoş geldinler olsun." dedi. Sonra da gelen elçiye "Resûlullah'a, benim çok kıskanç ve çok çocuğu bulunan bir kadın olduğumu, bana şahitlik edecek bir velimin de bulunmadığını bildir." dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) ona şu haberi gönderdi: "*Ben çok çocuğu olan biriyim.' sözüne gelince, Allah, sana ve çocuklarına yeter! 'Ben kıskanç bir kadınım.' sözüne gelince Allah'tan, bunu gidermesi için duada*

bulunacağım. Veliler hususuna gelince hazırda olan ve olmayan herkes benimle evlenmene razı olacaktır.” Bu sözler üzerine Ümmü Seleme, “Ey Ömer! Kalk, Resûlullah’ı evlendir” dedi. Resûlullah (sas) da “Bana gelince, senin falanca kız kardeşine verdiğim şeyleri senden kısmayacağım. Bunlar bir takım el değirmeni, iki testi ve içi hurma lifiyle dolu deriden bir yastıktır.” dedi. Resûlullah (sas) onun yanına gelirdi ve bir defasında yanına geldiğinde Ümmü Seleme (bebeği) emzirmek için odaya aldı. Resûlullah (sas) utangaç ve saygılı biriydi ve o anda haya edip geri döndü. Bunu durum defalarca oldu. Bir gün Resûlullah geldiğinde Ammar da geldi. O, Ümmü Seleme’nin anne-bir kardeşiydi. Ümmü Seleme’nin yanına girdi ve bebeği odasından aldı ve “Kendisiyle Resûlullah’a eziyet verdiğin şu çirkini bırak” dedi. Resûlullah (sas) odaya girip gözlerini gezdirerek *“Zünâb*[59] *nerede?”* diye sorunca Ümmü Seleme “Ammar gelip onu aldı” dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) eşiyle gerdeğe girdi ve *“İstersen diğer kadınların yanında yedi gün kaldığım gibi senin de yanında yedi gün kalırım”* dedi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Hayyân et-Teymî haber verdi. O da Habîb b. Ebû Sâbit’ten şöyle dediğini rivayet etti: Ümmü Seleme dedi ki:

Ebû Seleme’den sonra iddetim dolunca Resûlullah (sas) bana geldi ve perde arkasından benimle konuşup evlenmek istediğini söyledi. Ben de “Ya Resûlullah! Benden ne istersin? Benim böyle söylemem kendimi sana layık görmediğimdendir. Ben yaşı geçmiş bir kadınım. Yetimlerim var, onlara annelik yapıyorum ve ben aşırı kıskanç bir kadınım. Senin zaten eşlerin var.” dedim. Bu sözler üzerine Resûlullah (sas) *“Evlenmekten çekinme! Bana söylediğin kıskançlığa gelince, Allah onu giderecektir. Yaşın meselesine gelince ben yaşça senden büyüğüm. Yetimlerine gelince onlara bakmak Allah ve Resûlü’ne aittir.”* dedi. Ben de ona izin verdim ve o da benimle evlendi. Gece olunca evlilik hazırlıklarına başladık. Gündüzün ilk saatlerinde el değirmenini aldım ve aile fertleri için arpa, Resûlullah (sas) içinde buğday öğüttüm ve bunu ona ayırdım. Bir miktar da iç yağı ayırdım. Resûlullah (sas) bize gelince kendisine yemek takdim edildi. O da yemekten nasibini aldı. Resûlullah (sas) o geceden sonra sabaha erdiğinde, *“Ailen üzerine senin sayende bir saygınlık indi. Senin onlar katında bir değerin var. İstersen bu şekilde bir gece kalayım, istersen bunu yediye çıkarıp yedi gece kalayım. Şayet sende yedi gece kalırsam diğer hanımların*

yanında da yedişer gece kalırım. Ne dersin?” diye sorunca ben de “Ya Resûlullah! Nasıl istersen öyle yap!” dedim.

Bize el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiier dediler ki: Bize Abdülvâhid b. Eymen anlattı; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm anlattı; dedi ki:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme’ye evlilik teklifi götürdü. Ona, “Seni evlenmekten men eden nedir ey Ümmü Seleme?” deyince, o da “Üç hususta dolayı” dedi ve şunları ekledi: “Yaşım ilerlemiş bulunuyor, ayrıca çocuklarıma bakıyorum ve ben kıskanç biriyim.” Bu sözler üzerine Resûlullah (sas) *“Kıskançlık meselesine gelince onu senden giderinceye kadar Allah’a duada bulunacağız. Yaşın hususuna gelince, ben senden yaşça büyüğüm. Çocukların için de Allah ve Resûlü kefildir.”* dedi. Ümmü Seleme onunla nikâh kıydı. Onun evine gider gelirdi; fakat ona dokunmazdı, çünkü o çocuk emziriyordu. Bir gün Ammâr b. Yâsir geldi ve “Resûlullah’ın (sas) ailesini meşgul eden şu kız çocuğunu ver bakayım!” dedi. Ammâr, çocuğu aldı ve *Kuba*’ya süt annede emzirtmek için götürdü. Resûlullah (sas) içeri girdi ve “Zünâb nerede?” diyerek bebeği sordu. O esnada Ümmü Seleme’nin yanında oturan bir kadın, Ammâr’ın onu emzirtmek için götürdüğünü söyledi. Resûlullah (sas) “Yarın günleri bölüşeceğiz.” dedi. Ertesi gün Resûlullah (sas) Ümmü Seleme’nin yanındayken çıkmak üzere olduğu sırada, *“Ey Ümmü Seleme! Senin ailen katında bir saygınlığının olduğunu biliyorum. Şimdi yedi günümü sende geçirirsem daha önce yapmadığım bir şeyi yapmış olurum. Çünkü hiçbir eşime yedi günümü ayırmadım. Şayet sana yedi günümü ayırırsam onlara da ayırmam icab eder.”* dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. el-Gasîl anlattı; dedi ki: Bana teyzem Sükeyne bt. Hanzale anlattı. O da Ebû Ca’fer Muhammed b. Ali’den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas), Ebû Seleme vefat edince Ümmü Seleme’nin yanına gitmiş ona, Allah’ın Ebû Seleme’ye verdiklerinden, ona nasip ettiklerinden ve onu ne ile tafdil ettiğinden bahsetmişti. Bunu o kadar uzun anlattık ki o sırada elini koyduğu hasır elinde iz bırakmıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O, Osman b. Muhammed el-Ahnesî'den, o Abdurrahman b. Sa'îd b. Yerbû'dan, o da Ümmü Seleme'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle evlenmek istediğinde şunu söyledim: "Bende Resûlullah (sas) ile evlenmemi engelleyen bazı özellikler var. Ben yaşı ilerlemiş bir kadınım, yetimlerim var ve ben gerçekten aşırı kıskanç bir kadınım." Resûlullah (sas) bana şu haberleri gönderdi: *"Senin, 'yaşı ilerlemiş bir kadınım' sözüne gelince, ben senden yaşça daha büyüğüm. Bir kadın için de kendisinden yaşça daha büyük biriyle evlenmesi ayıp sayılacak bir durum değildir. Senin yetimlerine gelince onlara bakmak Allah ve Resûlü'ne aittir. Senin aşırı kıskanç olma konusundaki sözüne gelince Allah'tan, onu gidermesi için duada bulunacağım."* Resûlullah (sas) benimle evlendi ve beni "Miskinlerin Annesi [Ümmü'l-mesâkîn]" diye bilinen ve vefat etmiş olan Zeyneb bt. Huzeyme'nin evine aldı. Orada bir testi içinde bir miktar arpa, bir takım el değirmeni, bir çömlek ve tencere gördüm. Tencerede koyun kemiği vardı. Arpayı alıp da öğüttükten sonra içine kemikleri de atıp tencereye koydum. İşte bu Resûlullah (sas) ve ailesinin düğün yemeğiydi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kesîr b. Zeyd anlattı. O da el-Muttalib b. Abdullah b. Hantab'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Arapların dul kalmış kadını, Müslümanların efendisinin evine girdiği ilk akşam, gecenin bitimine doğru un öğütüp yemek yapmıştı. İşte bu Ümmü Seleme idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mücemmi b. Ya'kûb anlattı. O Ebû Bekir b. Muhammed b. Ömer b. Ebû Seleme'den, o da babasından şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile evlenmek istediğinde onu, oğlu Ömer b. Ebû Seleme'den istedi. O da Resûlullah'ı Ümmü Seleme ile evlendirdi. O sırada Ömer küçük yaşta bir çocuktu.

Bize Muhammed b. Ömer ve Ma'n b. İsa haber verdiler; dediler ki: Bize Enes b. Mâlik, anlattı. O Abdullah b. Ebû Bekir b. Hazm'dan, o Abdülmelik b. Ebû Bekir b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm'dan, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile gerdeğe girdiği gecenin sabahında şunu söylemişti: *"Sen ailen nazarında saygın birisin. Şayet dilersen sana yedi gece ayırır, diğer hanımların yanında da yedi gece kalırım. Şayet dilersen bunu üç gece olarak yapar ve günleri aranızda döndürürüm."* Ümmü Seleme bunu üç gece olarak kabul etti.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Şu'be'den, o da el-Hakem'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile evlendiğinde onun yanında üç gece kaldı ve *"Şayet dilersen senin yanında yedi gece kalırım. Eğer sende yedi gece kalırsam diğer hanımlarımın yanında da yedi gece kalırım?"* diye sormuştu. Şu'be, Hakem'e "Bunu nereden işittin?" diye sorunca, o da "Bu, Hicazlıların bildiği bir haberdir." cevabını vermiştir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Süfyân'dan, o Abdullah b. Ebû Bekir'den, o da Abdülmelik b. Ebû Bekir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile evlenince onun yanında üç gece kalmış ve *"Senin ailen nazarında bir değerin var. Şayet dilersen sana yedi gece ayırır, diğer hanımların yanında da yedi gece kalırım. Şayet dilersen bunu üç gün olarak yapar ve günleri aranızda döndürürüm."* demişti.

Bize Enes b. İyâd el-Leysî haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Humeyd b. Abdurrahman b. Avf anlattı. O da Abdülmelik b. Ebû Bekir b. el-Hâris b. Hişâm şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye ile evlenince onun yanında üç gece kaldı ve günleri eşleri arasında paylaşmak istedi. O sırada Ümmü Seleme Resûlullah'ın (sas) elbisesinden tutunca Resûlullah (sas) şunu söyledi: *"Sen istemedin, şayet artırmamı isteseydin arttırırdım. Fakat*

onlara da aynı hakkı verirdim.” Resûlullah (sas) sonra şöyle dedi: *“Dullara üç, bakirelere ise yedi gün vardır.”*

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca’fer anlattı. O Abdülvâhid b. Ebû Avn’dan, o da Sâlih b. İbrahim b. Abdurrahman b. Avf’tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Ümmü Seleme, Ebû Seleme’den olan çocuğunu emzirdiği sırada Resûlullah (sas) yanına girmiş ve o esnada orada bulunan Ammâr b. Yâsir “Şu kumral saçlı, Resûlullah’ın (sas), ailesine yanaşmasına engel oluyor!” demiş ve alıp emzirtmişti.

> *Bize Ravh b. Ubâde haber verdi; dedi ki: Bize İbn Cüreyc anlattı; dedi ki: Bana Habîb b. Ebû Sâbit haber verdi. Abdülhamîd b. Abdullah b. Ebû Amr ve el-Kâsım b. Muhammed b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm’ın kendisine Ebû Bekir b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm’ın şunu haber verdiğini işittiklerini haber verdiler: Resûlullah’ın (sas) eşi Ümmü Seleme kendisine şunu haber vermiş:*

Medine’ye gelip kendisinin Ebû Ümeyye b. el-Muğîre’nin kızı olduğunu söyleyince Medineliler onu yalanladılar ve “Ne de yalancı yabancılar!” dediler. Hatta bazı kimseler hacca gittikleri sırada ona, “Sen ailene bir yazı yazmaz mısın?” deyip onun söylediğinin gerçekliğini öğrenmek istediler. O da onlarla beraber bir yazı gönderdi ve Medineliler dönüp de onu tasdik ettiklerinde Ümmü Seleme’ye gösterilen ihtiram daha da arttı. Ümmü Seleme şunu anlattı: Ben Zeyneb’i doğurunca Resûlullah (sas) gelip beni istedi. Ben de “Benim gibi biri evlenmeyi ne yapacak? Çocuğum olmaz, aşırı kıskanç biriyim ve de çocuklarım var!” deyince, Resûlullah (sas) *“Ben senden yaşça büyüğüm, aşırı kıskançlığı da Allah (c) senden giderecektir. Çocuklarına gelince onlara bakmak Allah ve Resûlü’ne aittir.”* sözlerini söyledi. Resûlullah (sas) onunla evlendi. Yanına gelir ve *“Zünâb nerede?”* diye sorardı. Bu durum Ammâr’ın gelip onu almasına kadar devam etti. Ammâr onu aldı ve “Bu, Resûlullah’a (sas) engel oluyor.” dedi. O sıralarda Ümmü Seleme onu emziriyordu. Yine bir defasında Resûlullah (sas) gelip de *“Zünâb nerede?”* diye sorunca, Ümmü Seleme “Kureybe bt. Ebû Ümeyye, yanında tutuyor. Onu oraya Ammâr götürdü.” dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *“Size geceleyin geleceğim.”* dedi. Ümmü Seleme şunları anlatıyor: “Ben de el değirmenimi alıp çuvaldan bir miktar arpa çıkardım ve

biraz da iç yağı alıp içine kattım. Bu yemeği ona götürdüm. Daha sonra Resûlullah (sas) geceleyip de sabaha varınca, *"Senin ailen katında bir saygınlığın var, şayet istersen sende yedi gece kalır ve diğer hanımlarda da yedi gece kalırım."* dedi.

Bize Ali b. Abdullah b. Ca'fer haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Sa'îd anlattı; dedi ki: Bize Süfyân anlattı; dedi ki: Bana Muhammed b. Ebû Bekir b. Hazm anlattı; dedi ki: Bana Abdülmelik b. Ebû Bekir b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm anlattı. O babasından, o da Ümmü Seleme'den şunu rivayet etti:

Ümmü Seleme Resûlullah (sas) ile evlenince onun yanında üç gün kaldı. Sonra, *"Senin ailen katında bir değerin var. Şayet dilersen sende yedi gece kalır ve böylece diğer hanımlarımın yanında da yedi gece kalırım."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o da Hind bt. el-Hâris el-Firâsiyye'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) şunu söyledi: *"Şüphesiz ki Âişe'nin yanında bir yerim var ve benden başkası oraya yerleşmiş değildir."* Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile evlenince, kendisine bu yer sorulduğunda Resûlullah (sas) ses çıkarmadı. O anda anlaşıldı ki o yere Ümmü Seleme yerleşti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile evlenince insanların onun güzelliğinden bahsetmelerinden dolayı çok üzülmüştüm. Sakinleşip de onu görmek için gittiğimde bana anlatılandan da güzel olduğuna şahit oldum. Bu durumu Hafsa'ya anlattım." -Hafsa ile Âişe birlikte hareket ederlerdi.- Hafsa, "Hayır! Allah'a yemin olsun ki, bu ancak bir kıskançlıktır. O, onların dediği kadar değildir." dedi. Ben onun Ümmü Seleme'yi görmesini temin ettim. Onu görünce de "Onu gördüm ve kesinlikle senin dediğin gibidir. Gerçekten de güzeldir." dedi. Onu daha sonra da gördüm. Yemin olsun ki, Hafsa'nın dediği gibiydi. Fakat ben hâlâ kıskanıyordum.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Muhammed b. İshâk'tan, o Abdullah b. Ebû Bekir'den, o babasından, o Abdülmelik b. Ebû Bekir b. el-Hâris b. Hişâm el-Mahzûmî'den, o da babasından şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile Şevvâl ayında evlendi ve Şevvâl'de de gerdeğe girdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Osman b. Abdülmelik b. Ebû Bekir b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm anlattı. O babasından şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile Şevvâl'de gerdeğe girdi.

Bize Ahmed b. Muhammed b. el-Velîd el-Ezrakî el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bana Müslim b. Hâlid anlattı. O Musa b. Ukbe'den, o annesinden, o da Ümmü Külsûm'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme ile evlenince ona, *"Şüphesiz ki ben Necâşî'ye bir miktar misk ve kumaş hediye etmiştim. Şimdi ise onun öldüğünü ve hediyelerin bana iade edileceğini düşünüyorum. Hediyeler bana geri geldiğinde onlar senindir."* dedi. Resûlullah'ın (sas) dediği gibi oldu. Necâşî öldü ve hediyeler Resûlullah'a iade edildi. Resûlullah (sas) her bir eşine bir ûkıyye[60] verdi. Geri kalan miski ve kumaşı da Ümmü Seleme'ye verdi.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb el-Hârisî haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer ez-Zührî anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o da babasından şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Seleme'ye Kurban bayramı sabah namazını *Mekke*'de kılmasını emretti. Resûlullah'ın (sas) kalma sırası ondaydı. Resûlullah (sas) Ümmü Seleme'nin kendisiyle birlikte hareket etmesini istedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O da Abdurrahman b. el-Hâris'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) bir seferinde kendisine Safiyye bt. Huyey ve Ümmü Seleme eşlik etmişlerdi. Resûlullah (sas) Ümmü Seleme’nin hevdeci zannederek Safiyye’nin hevdecine gitmişti. Kalma sırası da o gün Ümmü Seleme’nindi. Resûlullah (sas) Safiyye ile konuşurken o esnada Ümmü Seleme aniden geldi. Resûlullah (sas), konuştuğu kimsenin Safiyye olduğunu anladı. Resûlullah (sas) Ümmü Seleme’nin yanına varınca, “Sen Allah’ın elçisi olduğun halde benim sıramda gider o Yahudi kızıyla konuşursun, öyle mi?” dedi. Fakat bu sözlerinden dolayı sonradan pişman oldu. Ondan dolayı hep istiğfarda bulunurdu. Resûlullah’a, “Ya Resûlullah! Benim için istiğfarda bulun. Çünkü beni buna sevk eden ancak kıskançlık idi.” dedi.

Muhammed b. Ömer şöyle demiştir: Resûlullah (sas) Ümmü Seleme’ye *Hayber* ganimetlerinden seksen vesk hurma ve yirmi vesk de arpa vermiştir. Bunun buğday olduğu da söylenmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Nâfi anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) eşi Ümmü Seleme hicrî 59 senesinde vefat etti. Cenaze namazını Ebû Hüreyre, *Bakî*’de kıldırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Cüreyc’den, o da Nâfi’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme’nin cenaze namazını Ebû Hüreyre *Bakî*’de kıldırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O ez-Zübeyr b. Musa’dan, o Mus’ab b. Abdullah’tan, o da Ömer b. Ebû Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme’nin kabrine ben, kardeşim Seleme, Abdullah b. Abdullah b. Ebû Ümeyye ve Abdullah b. Vehb b. Zem’a el-Esedî indik. Öldüğünde seksen dört yaşındaydı.

4961. Ümmü Habîbe ﴿أم هانئ﴾

Adı, Remle bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye b. Abdüşems olup annesi Safiyye bt. Ebü’l-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems’tir. Safiyye, Osman’ın

halasıdır. Onunla Harb b. Ümeyye'nin müttefiki olan Ubeydullah b. Cahş b. Riyâb b. Ya'mer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganm b. Dûdân b. Esed b. Huzeyme evlenmişti. Ubeydullah'ın ondan Habîbe adında bir kızı oldu ve bu yüzden "Ümmü Habîbe" diye künyelendi. Habîbe, Dâvûd b. Urve b. Mes'ûd es-Sekafî ile evlendi. Ubeydullah b. Cahş, Ümmü Habîbe ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmış, daha sonra orada İslâmiyet'i bırakıp Hıristiyan olmuş ve *Habeşistan*'da ölmüştür. Ümmü Habîbe İslâm üzere kalmış ve Hıristiyanlıktan uzak durmuştu. *Habeşistan* hicretinde yanına kızı Habîbe bt. Ubeydullah b. Cahş'ı da almış ve daha sonra onunla yine *Mekke*'ye dönmüştü.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Osman b. Muhammed el-Ahnesî'den şunu rivayet etti:*

Ümmü Habîbe kızı, Habîbe'yi *Habeşistan*'a hicret etmeden evvel *Mekke*'de dünyaya getirmişti. Abdullah b. Ca'fer şunu söylemiştir: İsmail b. Muhammed b. Sa'd'ın "Onu *Habeşistan*'da dünyaya getirdi." dediğini işittim.

> *Muhammed b. Ömer şöyle dedi: Bana Ebû Bekir b. İsmail b. Muhammed b. Sa'd haber verdi. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:*

Ben *Mekke*'den çıkarken o hamile idi ve çocuğunu *Habeşistan*'da doğurdu.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Amr b. Züheyr anlattı. O İsmail b. Amr b. Sa'îd b. el-Âs'tan, o da Ümmü Habîbe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Rüyamda eşimin yüzünün kötü bir şekle girdiğini gördüm. Çirkinleşmişti ve ben bundan oldukça korktum. Kendi kendime, "Allah'a yemin olsun ki, durumunda bir değişiklik var." dedim. O sabah eşim bana, "Ya Ümmü Habîbe! Din konusunu düşündüm. Hıristiyanlıktan daha hayırlı bir din görmedim. Bu sebeple Hıristiyanlığı kabul ettim. Sonra Muhammed'in dinine girdim. Fakat daha sonra onu bırakıp yine Hıristiyanlığa girdim." dedi. Ben, "Bu senin için hayırlı bir şey değil!" dedim. Ona gördüğüm

rüyayı anlattım, fakat hiç aldırış etmedi. Kendini tamamen içkiye verdi ve o şekilde öldü. Rüyamda onun bana, “Ey Müminlerin annesi!” diye seslendiğini gördüm. Çok korkmuştum. Fakat daha sonra bunu Resûlullah’ın benimle evleneceği şeklinde tevil ettim.

Çok geçmemişti ki, iddetim bitince kapımda Necâşî’nin hizmetlerini gören onun elbise ve güzel kokularından sorumlu, Ebrehe adındaki cariyesi kapımda belirdi. Onu Necâşî göndermişti ve içeri girmek için izin istedi. Sonra şunu söyledi: Necâşî, “Resûlullah (sas) bana, seni onunla evlendirmem için mektup yazmış.” diyor. Hizmetçi kadın bu sözlerden sonra “Allah seni en hayırlısı ile müjdeledi.” dedi. Sonra da kralın benden evlenme hususunda vekâlet istediğini belirtti. Ben de Hâlid b. Sa’îd b. el-Âs’ı vekil kıldığımı haber gönderdim. Bunu Hâlid’e bildirdim ve onu vekil tayin ettim. Ebrehe’ye getirdiği müjdeden dolayı, iki gümüş bilezik ve ayaklarımda bulunan iki halhalı, ayrıca birkaç gümüş yüzük verdim.

Akşam olunca Necâşî, Ca’fer b. Ebû Tâlib ve diğer Müslümanların gelmesi için haber saldı. Geldiklerinde Necâşî şu konuşmayı yaptı: “Mukaddes olan, esenlik veren, güven verip gözeten, Azîz ve Cebbâr olan Mülk Sahibi Allah’a hamdolsun. Şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilah yoktur. Muhammed onun kulu ve elçisidir. O, İsa b. Meryem’in müjdelediği kimsedir. Evet… Şüphesiz ki Resûlullah (sas) bana, kendisini Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân ile evlendirmem için haber saldı. Ben de onun benden istediği talebi yerine getiriyor ve Ümmü Habîbe’ye 400 dinar mihr veriyorum.” Necâşî daha sonra dinarları insanların önüne döktü. O sırada Hâlid b. Sa’îd söz aldı ve şunu söyledi: “Allah’a hamd eder, O’ndan yardım dilerim. Şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilah yoktur. Muhammed onun kulu ve elçisidir. Onu hidayet ve hak üzere göndermiştir. Müşrikler kötü görse de bütün dinlere karşı muzaffer olsun diye göndermiştir. Ben, Resûlullah’ın (sas) istediği hususa icabet ediyor ve onu Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân ile evlendiriyorum. Allah (c) Resûlullah’a mübarek kılsın!” Dinarlar Hâlid b. Sa’îd b. el-Âs’a verildi, o da teslim aldı. Orada bulunanlar kalkmak istedikleri sırada Hâlid şunu söyledi: “Oturunuz, çünkü evlendiklerinde yemek vermek peygamberlerin sünnetindendir.” dedi ve yemek getirildi. Yemekten sonra da dağıldılar.

Ümmü Habîbe dedi ki: Gönderilen eşyalar bana ulaşınca, bana müjdeyi getiren Ebrehe’ye müjdeliğini gönderim. Ona, “Verdiklerim senindir, senin bana müjde getirdiğin sırada elimde vereceğim bir şey yoktu. Bunları al ve kendin için harca!” dedim. Fakat Ebrehe bundan kaçındı. Bunun üzerine

ben de o eşyalardan bir miktar aldım ve geriye kalanları almasını söyledim. O da “Ben Necâşî’nin elbise ve süründüğü kokularına bakmakla yükümlü olduğum halde seni hiçbir şeyden mahrum bırakmamam konusunda ona söz verdim. Ben de Muhammed’in dinine tabi oldum. Allah için Müslüman oldum. Kral, hanımlarına yanlarında ne kadar koku varsa sana göndermeleri için emir verdi.” dedi. Ertesi gün Ebrehe bana öd ağacı, anber ve misk getirdi. Ben de bunların hepsini Resûlullah’a takdim ettim. Resûlullah (sas) bunları benim üzerimde görürdü de ses çıkarmazdı. Daha sonra Ebrehe yanıma geldi ve bir ihtiyacının olduğunu söyleyip Resûlullah’a selamını götürmemi ve onun dinine tabi olduğunu bildirmemi talep etti. Bana karşı oldukça hürmetkâr davrandı ve benim çeyizimi düzen kimse de o idi. Yanıma her girdiğinde de “Senden istediğim şeyi unutma.” derdi. Ben Resûlullah’ın (sas) yanına döndüğümde evlilik sürecini ve Ebrehe’nin benim için yaptıklarını anlattığımda tebessüm etti. Ona Ebrehe’nin selamını ilettiğimde de *“Allah’ın selamı, rahmet ve bereketi onun da üzerine olsun.”* karşılığını verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Muhammed anlattı. O Ca’fer b. Muhammed’den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Amr b. Ümeyye ed-Damrî’yi Necâşî’ye gönderdi. Necâşî, Resûlullah (sas) adına Ümmü Habîbe’ye evlilik teklifi götürdü. Ümmü Habîbe daha önce Ubeydullah b. Cahş’ın nikâhı altındaydı. Necâşî onu Resûlullah (sas) ile evlendirdi ve kendi yanından, Resûlullah (sas) adına Ümmü Habîbe’ye 400 dinar da mihr verdi.

Ebû Ca’fer dedi ki: Abdülmelik b. Mervân’ın kadınların mihrinin [üst sınırını] dört yüz dinar olarak belirlemesinin gerekçesinin bundan başka bir şey bilmiyoruz.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Sâlih anlattı. O da Âsım b. Ömer b. Katâde’den şöyle dediğini rivayet etti. Ayrıca [Muhammed b. Ömer] dedi ki: bana Abdurrahman b. Abdülazîz anlattı. O da Abdullah b. Ebû Bekir b. Hazm’dan rivayet etti. [Senet zincirlerindeki son râvîler] dediler ki:

Ümmü Habîbe’yi evlendiren ve onu Ümmü Habîbe’ye vekaleten Hâlid b. Sa’îd b. el-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems’ten isteyen Necâşî idi. Bu evlilik

hicrî 7. senede gerçekleşmişti. Ümmü Habîbe'nin *Medine*'ye geldiği sırada yaşı otuzu geçmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Abdülazîz anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Habîbe'yi Resûlullah'a göndermek için hazırlayan Necâşî idi ve onu Şürahbîl b. Hasene ile gönderdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da Abdülvâhid b. Ebû Avn'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Kızı Ümmü Habîbe'nin Resûlullah (sas) ile evlendiği haberi Ebû Süfyân b. Harb'e ulaşınca [Peygamber için], "O artık bir kahramandır, kimsenin gücü ona yetmez." dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Süheyl anlattı. O Muhammed b. es-Sâib'den, o Ebû Sâlih'ten, o da Mümtehine suresi yedinci ayete dair İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

"Olur ki Allah sizinle düşman olduklarınız arasında yakında bir dostluk meydana getirir."[61] ayeti Resûlullah (sas), Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân ile evlenince nazil olmuştur.[62]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Mekke* üzerine sefere çıkmak istediği sırada Ebû Süfyân b. Harb *Medine*'ye gelerek Resûlullah'ın yanına gitmiş ve *Hudeybiye* Musalahası kararlarının süresini uzatma talebinde bulunmuştu. Fakat Resûlullah (sas) bunu kabul etmedi. O esnada kalkıp kızı Ümmü Habîbe'nin yanına gitti. Resûlullah'ın (sas) yatağına oturmak isteyince Ümmü Habîbe yatağı dürüp kaldırdı. Bunun üzerine Ebû Süfyân "Ey kızcağızım! Yatağı mı bana layık görmedin, yoksa beni mi yatağa?" diye sorunca Ümmü Habîbe, "Bu Resûlullah'ın (sas) yatağıdır ve sen necis bir müşriksin." karşılığını verdi. Ebû Süfyân da "Ey kızcağızım! Benden sonra sana kötülük bulaşmış." dedi.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Şihâb anlattı. O İbn Ebû Leylâ'dan, o Nâfi'den, o da Safiyye'den şunu rivayet etti:

Ümmü Habîbe babası Ebû Süfyân vefat ettikten birkaç gün sonra güzel kokular getirip kendi kollarına ve yanaklarına sürmüş ve şöyle demiştir: Bunu yapmazdım; ancak Resûlullah'tan (sas) şunu duydum: *"Müslüman bir kadının kocası hariç, diğer ölmüşlerine üç günden fazla yas tutması helal değildir. Kocası içinse dört ay on gün yas tutar (iddetini bekler)."*

Bize ed-Dahhâk b. Mahled eş-Şeybânî Ebû Âsım en-Nebîl haber verdi. O da İbn Cüreyc'den şöyle dediğini rivayet etti: Bana Atâ haber verdi; dedi ki: Bana İbn Şevvâl şunu haber verdi:

Ümmü Habîbe, Resûlullah'ın (sas) kendisine gece vaktinde insanlarla beraber bir araya gelmemesini emrettiğini haber verdi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Resûlullah (sas) Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân'a *Hayber* ganimetlerinden seksen vesk hurma ve yirmi vesk de arpa vermişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Abdülmecîd b. Süheyl'den, o da Avf b. Hâris'ten şöyle dediğini rivayet etti: Âişe'den şunları dediğini işittim:

Resûlullah'ın (sas) eşi Ümmü Habîbe, vefatı sırasında beni yanına çağırdı ve şunu söyledi: "Bizimle Resûlullah'ın (sas) diğer eşleri arasında bir şeyler yaşanmış olabilir. Allah seni de beni de yaşananlardan dolayı bağışlasın." Ben de "Allah seni de olanlardan dolayı bağışlasın. Seni bunlardan kurtarsın ve temize çıkarsın" dedim. Bunun üzerine Ümmü Habîbe "Beni mesrur ettiğin için Allah da seni mesrur kılsın." karşılığını verdi. Ümmü Habîbe daha sonra Ümmü Seleme'ye haber gönderdi ve aynı şeyleri onun için de söyledi. Mu'âviye b. Ebû Süfyân'ın hilafeti zamanında hicrî 44 senesinde vefat etti.

4962. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Cahş b. Riyâb b. Ya’mer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganm b. Dûdân b. Esed b. Huzeyme. Annesi Ümeyme bt. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay’dır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Osman el-Cahşî anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Medine*’ye geldi. Zeyneb bt. Cahş da Resûlullah (sas) ile *Medine*’ye hicret edenlerdendi. Güzel bir kadındı ve Resûlullah (sas) onu Zeyd b. Hârise’ye nişanladı. Zeyneb, “Ya Resûlullah! Onu kendime uygun görmüyorum. Ben Kureyşli bir dulum.” dedi. Resûlullah (sas) “Ben onu senin için uygun görüyorum.” dedi. Bunun üzerine Zeyd onunla evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Âmir el-Eslemî anlattı. O Muhammed b. Yahya b. Habbân’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Zeyd b. Hârise’yi bulmak için evine gitmişti. Zeyd insanlar arasında “Zeyd b. Muhammed” diye çağrılırdı. Muhtemelen o anda Resûlullah (sas) onu bulamamış ve *“Zeyd nerede?”* diye seslenmişti. Onu evde bulamayınca eşi Zeyneb bt. Cahş evde olmadığını söylemek için Resûlullah’ı (sas) üstündeki elbisesiyle uygun olmayan bir şekilde karşılar. Resûlullah (sas) onu görmemek için yüzünü çevirir. Zeyneb, “Ya Resûlullah! Evde yok, annem babam sana feda olsun, buyur içeri gir!” der. Zeyneb acele ile Resûlullah’a cevap vermek için o esnada dış kıyafetini giymeden kapıya çıkmıştı. Resûlullah (sas) Zeyneb’i beğendi. Ne söylediği anlaşılmayacak şekilde bir şeyler mırıldanarak oradan ayrıldı. Belki de *“Yüce Allah’ı tenzih ederim. Kalpleri evirip çeviren Allah’ı tenzih ederim.”* sözünü söylüyordu. O sırada Zeyd eve gelince eşi ona durumu haber verdi. Zeyd, “Ona içeri girmesini söylemedin mi?” diye sorunca Zeyneb, “Ben bunu teklif ettim; fakat kabul etmedi.” dedi. Zeyd “Peki Resûlullah’tan herhangi bir şey işitmedin mi?” diye sorunca Zeyneb şunu söyledi: “Bir şeyler söyledi fakat tam anlayamadım. Onun *‘Yüce Allah’ı tenzih ederim. Kalpleri evirip çeviren Allah’ı tenzih ederim.’* sözünü söylediğini işittim.” Daha sonra Zeyd, Resûlullah’a (sas) gidip “Ya Resûlullah! Aldığım habere göre bize gelmişsin, içeri girseydin ya? Annem babam sana feda olsun, belki de Zeyneb senin dikkatini çekmiştir. Onu [senin için] boşayayım.” deyince, Resûlullah (sas) *“Eşini yanında tut.”* dedi. O günden sonra Zeyd,

Resûlullah'a gelip de boşamaktan bahsetmekten başka bir çıkış yolu bulamadı. Fakat Resûlullah (sas) her seferinde *"Eşini tut, boşama!"* cevabını veriyordu. O da hep "Ya Resûlullah! Onu boşayayım." diyordu. Resûlullah (sas) da aynı cevabı veriyordu. Neticede Zeyd onu boşadı, ondan uzak durdu ve zamanı gelince iddet bekleme süresi doldu. Bir gün Resûlullah (sas) Âişe'nin yanında oturup da konuştuğu bir esnada kendisini bir uyuklama aldı. Derken sevinçle uyanıp tebessüm etti. Şunu söylüyordu: *"Kim Zeyneb'e gidip de Allah'ın onu, gökler üzerinden benimle evlendirdiği müjdesini verecek?"* Resûlullah (sas) ardından, ***"[Resûlüm!] Hani Allah'ın nimet verdiği, senin de kendisine iyilik ettiğin kimseye: 'Eşini yanında tut, Allah'tan kork!' diyordun."***[63] ayeti ile devamındaki konuyla ilgili ayetleri okudu. Âişe dedi ki "Onun güzelliğine dair uzaktan yakından gelen haberler beni etkiledi. Onun bu durumu kendisine yapılanlardan dolayı büyük ve şerefli bir iştir. Allah onu gökten evlendirdi. "O, bununla bize karşı gurura kapılır." Diye düşünüyordum. Resûlullah'ın (sas) hizmetçisi Selmâ giyinip Zeyneb'in yanına gitti ve bu hususları onunla konuştu. O da Selmâ'ya açıklamalarda bulundu.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Mu'âviye anlattı. O Muhammed b. es-Sâib'den, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Zeyneb'e Resûlullah'ın kendisiyle evleneceği haberi ulaşınca bundan dolayı secdeye kapandı.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Amr b. Züheyr anlattı; dedi ki: İbrahim b. Muhammed b. Abdullah b. Cahş'ın şöyle dediğini işittim: Zeyneb bt. Cahş şunu söyledi:*

Elçi, Resûlullah'ın (sas) benimle evleneceği haberini bana ulaştırınca Allah için iki ay oruç tutmaya söz verdim. Çekilen kuralar sonucunda seferler sırasında Resûlullah (sas) ile beraber olma sırası bana çıkınca oruç tutmaya güç yetiremiyordum. Kuralar benim *Medine*'de kalmam yönünde çıktığında iki ay oruç tutmuştum.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da İbn Ebû Avn'dan şöyle dediğini rivayet etti:*

Zeyneb birgün şöyle dedi: “Ya Resûlullah! Şüphesiz ki, ben senin diğer eşlerin gibi değilim. Senin diğer eşlerinden hiçbiri yoktur ki babaları, kardeşleri ya da aileleri tarafından evlendirilmemiş olsunlar. Fakat Allah beni, seninle gökten evlendirdi.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Osman b. Abdullah b. Cahş anlattı. O babasından, o da Zeyneb bt. Ümmü Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme bir şeyler söylerken onu dinlemiştim. Bir ara Zeyneb bt. Caşh’tan bahsetti ve ona rahmet okudu. Daha sonra Âişe ile Zeyneb arasında gerçekleşen bazı hadiselerden bahsedip Zeyneb’in şöyle dediğini anlattı: “Şüphesiz ki ben, Resûlullah’ın diğer eşleri gibi değilim. Muhakkak ki, onlar mihr karşılığında velileri tarafından evlendirilmişlerdir. Fakat beni Allah, kendi Resûlü’yle evlendirdi. Kitapta da [bu konuda] Müslümanlar tarafından okunan ve asla değişmeyecek olan bir ayet indirdi: ***“[Resûlüm!] Hani Allah’ın nimet verdiği kimseye diyordun ki…”***[64] Ümmü Seleme dedi ki: “O, Resûlullah’ı kendisine hayran bırakırdı. Resûlullah (sas) onun yanına çok giderdi. O, çok oruç tutan, çok namaz kılan saliha bir kadındı. Eliyle bir şeyler yapar tasaddukta bulunurdu.”

Bize Affân b. Müslim ve Ârim b. el-Fadl haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Sâbit’ten, o da Enes’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyd b. Hârise gelip Resûlullah’a Zeyneb’i şikâyet ediyordu. Resûlullah (sas) da ona, *“Eşini yanında tut, bırakma!”* diyordu. Bunun üzerine ***“Allah’ın açığa vuracağı şeyi, insanlardan çekinerek içinde gizliyordun.”***[65] ayeti nazil oldu ve Resûlullah (sas) onunla evlendi. Resûlullah (sas) hiçbir eşine vermediği düğün ziyafetini onunla evliliğinde verdi ve bir koyun kesti.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd haber verdi. O Sâbit’ten, o da Enes’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş hakkında ***“…Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikâhladık…”***[66] ayeti nazil oldu. Zeyneb, Resûlullah’ın (sas) diğer

eşlerine karşı övünür ve “Sizleri aileleriniz evlendirdi. Beni ise yedi kat gökten Allah evlendirdi.” derdi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Âsım el-Ahvel’den şunu rivayet etti:

Esedoğulları kabilesinden bir adam bir başka adama karşı övünmüş ve “Sizin içinizde Allah’ın yedi kat gökten evlendirdiği bir kadın var mı?” demiş ve bununla Zeyneb bt. Cahş’ı kastetmişti.

Bize Affân b. Müslim ve Amr b. Âsım el-Kilâbî haber verdiler; dediler ki: Bize Süleyman b. el-Muğîre anlattı. O Sâbit’ten, o da Enes b. Mâlik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş’ın iddeti bitince Resûlullah (sas) Zeyd’e, *“Kendim için senden daha fazla itimad edeceğim bir kimseyi bilmiyorum. Zeyneb’e git ve kendisiyle evlenmek istediğimi söyle!”* dedi. Zeyd kalkıp gitti ve eve vardığında Zeyneb’in hamur yoğurdunu gördü. Zeyd bundan sonrası için şunları anlatmıştır: “Onu gördüğümde buna yüreğim tahammül edemedi ve Resûlullah, onunla evlenmek istediğini söylediği için bakamadım. Ona sırtımı döndüm ve “Ey Zeyneb müjdeler olsun! Resûlullah (sas) seninle evlenmek istiyor.” dedim. O da “Rabbim emretmedikçe bir şey yapacak değilim.” dedi ve namazgahına yöneldi. O esnada Kur’ân’ın ***“…Zeyd, o kadından ilişiğini kesince biz onu sana nikâhladık…”***[67] ayeti nazil olmuştu. Bunun üzerine Resûlullah (sas) izin almadan onun yanına girdi.

Bize Sa’îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. İsa el-Abdî anlattı. O da Sâbit el-Bünânî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Enes b. Mâlik’e, Resûlullah’a (sas) ne kadar süre hizmet ettin?” diye sorduğumda, “On yıl. Resûlullah (sas) iyi ya da kötü yaptığım bir işten dolayı asla bana kızmadı.” dedi. Ona, “O on yıl içerisinde senin en çok dikkatini çeken şey ne oldu?” diye sorduğumda şunu anlattı: “Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş ile evlenince, -ki daha önce Zeyd b. Hârise’nin eşiydi- Ümmü Süleym şunu söyledi: “Ey Enes! Resûlullah (sas) şüphesiz ki bugün damat olarak sabahlamış bulunmakta ve yanında da yiyecek olarak bir şey yok. Şu yağ tulumunu getir!” Götürdüğüm yağ tulumunu aldı. Her ikisini de yetecek miktarda Acve hurmasıyla karıştırıp hays yemeği yaptı.

Yemeği küçük bir torbanın içine koydu ve “Bunu ona götür!” dedi. Ben de alıp Resûlullah’ın huzuruna gittim. Bu durum daha hicab ayeti inmeden önce olmuştu. Resûlullah (sas) elimdekini bırakmamı söyleyince ben de onu duvarın yanına bıraktım. Bana Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali’yi çağırmamı söyledi. Çağırmam için daha başka sahâbîlerin de ismini saydı. Yemek az olduğu halde çok sayıda insanın ismini söylemesi beni şaşırtmıştı. Yemek azdı; fakat onun emrine zıt hareket etmeyi de hoş görmedim. Dediklerini çağırdım. Resûlullah (sas) bana, *“Bak mescitte kim varsa onları da çağır!”* dedi. Ben de hemen uyumakta ya da kalkmış olan kimi gördüysem “Resûlullah (sas) sizi çağırıyor. O bugün damat olarak sabahlamış bulunuyor. Davetine icabet et!” dedim. Bu şekilde ev, insanlarla doldu. Resûlullah (sas) *“Başka kimse kaldı mı?”* diye sorunca, “Hayır!” dedim. Bana, *“Bak bakalım yoldan geçenler varsa onları da çağır.”* dedi. Ben onları da çağırdım. Bu şekilde oda dolup taştı. Bana, *“Başka kimse kaldı mı?”* diye sorunca, “Hayır ya Resûlullah!” cevabını verdim. Resûlullah (sas) torbayı getirmemi söyleyince ben de alıp ona getirdim. Üç parmağını yemeğe daldırdı ve *“Allah’ın adıyla başlayarak yeyin.”* dedi. Ben hurmaların ve yağın arttığını görmeye başladım. Tıpkı bir pınardan akan su gibiydi. Odasında ve hücresinde bulunan herkes o yemekten doyuncaya kadar yedi. Fakat torbanın içindeki yemek hala getirdiğim miktarda duruyordu. Yemeği, Resûlullah’ın hanımının yanında bıraktım ve şaşırmış vaziyette oradan ayrılıp annemin yanına gittim. Annem bana, “Buna şaşırma, şayet Resûlullah (sas) bütün *Medine* halkına ondan yedirseydi yine de yeterdi.” dedi. Râvî el-Bünânî devamla dedi ki: Enes’e yemeğe iştirak edenleri sorduğumda bana, “Yetmiş bir kişiydiler, yetmiş iki kişi de olabilir.” dedi.

Bize Amr b. Âsım haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. el-Muğîre haber verdi. O Sâbit’ten, o da Enes’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş ile evlenince velime olarak ekmek ve et yedirdi. Velime gün boyunca devam etti ve bir grup sahâbî dağılmayıp Resûlullah’ın evinde sohbete devam ettiler. Resûlullah (sas) evden çıkıp gitti. Ben de peşinden çıkıp ona tabi oldum. Eşlerinin odalarına uğrayıp onlara selam veriyordu. Eşleri “Ehlini nasıl buldun?” diye sorunca Resûlullah (sas), *“Bilmiyorum.”* dedi. Topluluğun evden ayrıldıklarını kendisine haber verdim ya da haber verildi. Bunun üzerine yürüyüp eve

gitti. Ben de peşinden gittim. Kapının yanında durduğu sırada hicab ayeti indi ve insanlara o konuda vaazda bulundu.

Bize Süleyman b. Harb haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd haber verdi. O Eyyûb'dan, o da Ebû Kılâbe'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Bu ayet, yani hicab ayeti hakkında insanların en bilgilisi benim. Zeyneb, Resûlullah (sas) ile evlenince yemek yapıp insanları davet etti Onlar da geldiler. O sırada Zeyneb de Resûlullah (sas) ile beraberdi. İnsanlar konuşmaya başladılar. Resûlullah (sas) dışarı çıkıp geldiğinde insanlar hâlâ oturmuş konuşuyorlardı. Bunun üzerine şu ayet indi: ***"Ey iman edenler! Siz zamanını gözetlemeksizin, bir yemeğe davet edilmedikçe, Peygamber'in evlerine girmeyin. Ancak davet edildiğiniz vakit girin. Yemeği yediğinizde hemen dağılın, sohbete dalmayın. Çünkü bu hareketiniz Peygamber'i üzmekte, fakat o [size bunu söylemekten] utanmaktadır. Ama Allah, hakkı söylemekten çekinmez. Peygamber'in hanımlarından bir şey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin."***[68] Bunun üzerine insanlar kalktılar ve odaya bir perde gerildi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize İsa b. Tahmân anlattı; dedi ki: Enes b. Mâlik'i şöyle derken işittim:

Zeyneb bt. Cahş, Resûlullah'ın (sas) diğer eşlerine karşı "Allah beni gökler üzerinden evlendirdi." diyerek övünürdü. Onun hakkında hicab ayeti indi. İnsanlar Resûlullah'ın (sas) evinde idiler ve Resûlullah (sas) dışarı çıkıp gelince onların hâlâ oturduklarını gördü. Bundan rahatsız olduğu yüz ifadesinden anlaşılıyordu. Bunun üzerine hicab ayeti nazil oldu: ***"Ey iman edenler! Siz zamanını gözetlemeksizin, bir yemeğe davet edilmedikçe, Peygamber'in evlerine girmeyin…"*** [69]

Bize Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bana İsa b. Tahmân anlattı; dedi ki: Enes b. Mâlik'in şöyle dediğini işittim:

Resûlullah (sas) Zeyneb ile evliliğinde insanlara et ve ekmek yedirdi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd haber verdi. O da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Zeyneb ile gerdeğe girdiği sırada düğün yemeği verdi. Müslümanlar ekmek ve ete bu yemekte doydular. Daha sonra Resûlullah (sas) eşlerini odalarında ziyaret edip selam veriyor, onlara duada bulunuyor ve onlar da ona dua ediyorlardı. Bunu Zeyneb ile gerdeğe girdiği günün sabahında yapmıştı. Daha sonra döndü. Ben de beraberindeydim. Zeyneb'in evine ulaştığında iki adamın hâlâ evde oturmuş konuştuklarını gördü. Resûlullah (sas) onları görünce eve girmedi ve dönüp gitti. O iki adam Resûlullah'ın (sas) dönüp gittiğini gördüklerinde hemen ayağa fırladılar." Enes devamla şunu anlatmıştır: "Ben mi Resûlullah'a (sas) onların çıktıklarını haber verdim yoksa başka biri mi, bilmiyorum. Resûlullah (sas) eve döndü ve benimle kendisi arasına bir örtü çekti. Allah (c), hicab ayetini indirmişti."

Bize Ya'kûb b. İbrahim ez-Zührî haber verdi. O babasından, o da Sâlih b. Keysân'dan, o İbn Şihâb'dan, Enes b. Mâlik'in şöyle dediğini rivayet etti:

Ben hicab ayetini insanların en iyi bileniyim. Übey b. Ka'b bunu bana sorardı. Enes dedi ki: Resûlullah (sas) Zeyneb'in yanında damat olarak sabahlamıştı. Onunla *Medine*'de evlenmiş ve insanları gündüzün vaktinde yemeğe davet etmişti. İnsanların çoğunun dağılıp gitmesinden sonra bazı adamlar oturmaya devam ettiler. Daha sonra dışarı çıktı. Âişe'nin evine doğru gidince ben de ona eşlik ettim. Resûlullah (sas) evindeki adamların gitmiş olacaklarını düşünerek kalkıp eve geldi. Fakat eve geldiğinde hala oturmakta olduklarını gördü. Âişe'nin evine geri dönünce ben de onunla beraber döndüm. Oradan tekrar [Zeyneb'in evine] döndü. Ben de onunla birlikte döndüm. Adamlar kalkmışlardı. O esnada Resûlullah (sas) benimle kendisi arasına bir perde gerdi. Çünkü Allah (c) hicab emrini göndermişti.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd et-Tavîl haber verdi. O da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Zeyneb ile evliliğinde düğün yemeği verdi. İnsanlar o yemekte ekmek ve ete doydular. Resûlullah (sas) yemekten sonra evinden çıktı ve her evliliği sırasında yaptığı şeyi yaparak eşlerini dolaşıp onlara selam verdi. Onlar da onun selamına karşılık verip ona duada bulundular.

Bize Süleyman b. Harb haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Sâbit'ten, o da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Zeyneb ile evliliğinde diğer eşleriyle evliliğinde vermediği yemeği verdi. Bu yemekte koyun kesmişti.

Bize Haccâc b. Muhammed haber verdi. O da İbn Cüreyc'den şunu rivayet etti: Atâ, Ubeyd b. Umeyr'den şunu söylediğini işittiğini iddia etti: Âişe'yi işittim; şunu iddia ediyordu:

Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş'ın yanında kalır ve bal şerbeti içerdi. Ben ve Hafsa aramızda anlaşıp Resûlullah (sas) gelince ağzından meşe ağacı zamkı [meğâfîr] kokusu geldiğini söyleyecektik. Resûlullah (sas) birimizin yanına gelmişti. O da bunu söyledi. Resûlullah (sas) bunun üzerine "Ben Zeyneb'in yanında bal şerbeti içmiştim. Bir daha bunu asla içmeyeceğim." dedi. Bunun üzerine Tahrîm suresinin ilk ayetleri nazil oldu: "***Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir. Allah, [gerektiğinde] yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır. Sizin yardımcınız Allah'tır. O, bilendir, hikmet sahibidir. Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti. Fakat eşi, o sözü başkalarına haber verip Allah da bunu Peygamber'e açıklayınca, Peygamber bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber bunu ona haber verince eşi: Bunu sana kim bildirdi? dedi. Peygamber: Bilen, her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi, dedi. Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, [yerinde olur]. Çünkü kalpleriniz sapmıştı. Ve eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka verirseniz bilesiniz ki onun dostu ve yardımcısı Allah, Cibrîl ve müminlerin iyileridir. Bunların ardından melekler de [ona] yardımcıdır.***"[70] Burada ***"ikiniz de tövbe ederseniz"*** ifadesinden maksat Âişe ve Hafsa'dır. ***"Hani peygamber eşlerinden birine, gizli bir söz söylemişti."***[71] ifadesiyle "Ben bal şerbeti içtim." sözü kastedilmektedir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhakîm b. Abdullah b. Ebû Ferve anlattı; dedi ki: Abdurrahman b. el-A'rec'den Medine'de bir mecliste otururken şunları söylediğini işitmiştim:

Resûlullah, Zeyneb bt. Cahş'a *Hayber* ganimetinden seksen vesk hurma ve yimi vesk buğday vermiştir. Bunun arpa olduğu da söylenmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o Sâlim'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) hanımlarıyla oturduğu bir günde "Sizin kolu en uzun olanınız bana en önce ulaşacaktır." deyince, bunun üzerine eşleri kollarının uzunluğunu ölçmeye başladılar. Şüphesiz ki Resûlullah (sas) bununla tasaddukta bulunmayı kasdetmişti. Zeyneb bir şeyler yapıp [satan, elde ettiği gelirle] tasadduk eden biriydi. Resûlullah'a en çabuk ulaşan hanımı o oldu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. Abdurrahman b. Abdullah b. Hârise b. en-Nu'mân anlattı. O babasından, o annesi Amre'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Allah, Zeyneb bt. Cahş'a merhamet etsin. O, bu dünyada hiçbir kimsenin ulaşamayacağı bir şerefe ulaştı. Allah (c) onu bu dünyada kendi peygamberiyle evlendirdi ve Kur'ân ondan bahsetti. Biz Resûlullah'ın (sas) yanında olduğumuz bir esnada *"Sizin bana en çabuk ulaşacak olanınız kolu en uzun olanınızdır."* dedi ve onu, hanımları arasında kendisine en çabuk ulaşacak kişi olduğunu ve Cennet'e eşi olacağını müjdeledi.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana babam anlattı. O Yahya b. Sa'îd'den, o Amre bt. Abdurrahman el-Ensâriyye'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) eşlerine, *"Sizin eli uzun olanınız beni takip edecek"* dedi. Âişe dedi ki: Resûlullah'ın (sas) vefatından sonra bizler birimizin evinde bir araya gelir ve ellerimizi duvara doğru uzatarak hangimizin kolunun daha uzun olduğunu tespit etmeye çalışırdık. Zeyneb bt. Cahş vefat edinceye dek bunu yaptık. O kısa boylu bir kadındı. Allah ona merhamet etsin. Bizim en uzunumuz değildi. Biz de anladık ki, Resûlullah (sas) elin uzun olmasıyla sadaka vermeyi kasdetmiş. Zeyneb elinin emeğiyle bir şeyler yapardı.

Deriyi dabbağlar, onda delikler açıp ayakkabı olarak kullanılacak hale getirir ve Allah yolunda infak ederdi.

Bize Yezîd b. Hârûn, el-Fadl b. Dükeyn, Vekî b. el-Cerrâh ve Abdullah b. Nümeyr haber verdiler; dediler ki: Bize Zekeriyyâ b. Ebû Zâide haber verdi. O da eş-Şa'bî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) eşleri ona, "Hangimiz sana daha çabul ulaşacak?" diye sorduklarında Resûlullah (sas) *"Eli uzun olanınız!"* demişti. Bunun üzerine onlar da kollarını ölçmüşlerdi. Resûlullah'ın (sas) vefatından sonra anladık ki, bundan maksat hayır işlemek ve tasaddukta bulunmaktır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ömer anlattı. O Yahya b. Sa'îd'den, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş vefatı esnasında şunu söylemişti: "Ben kefenimi hazırlamış bulunuyorum. Muhtemelen Ömer bana bir kefen gönderecektir. Eğer kefen gönderirse onlardan birini infak edin. Şayet yapabilirseniz beni defnettikten sonra kefenlik izarımı da tasadduk ediniz."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Sebre anlattı. O Yezîd b. Abdullah b. el-Hâd'dan, o da Muhammed b. İbrahim b. el-Hâris et-Teymî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş, naaşının Resûlullah'ın (sas) yatağına konup taşınmasını vasiyet etti. Daha önce Resûlullah'ın (sas) yatağı üzerinde Ebû Bekir'in naaşı taşınmıştı. O zamanlarda bir kadın öldüğünde Resûlullah'ın (sas) yatağı üzerinde taşınırdı. Daha sonra Mervân b. el-Hakem yasakladı; ancak şeref ve makam sahibi kimselerin naaşlarının taşınmasına izin verdi. *Medine*'de cenazelerin taşınması için sedyeler tahsis etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Ebû Musa'dan, o da İbn Ka'b'dan şunu rivayet etti:

Zeyneb, cenazesi kaldırılırken peşinden ateş yakılmamasını vasiyet etmişti. Onun için *Bakî Mezarlığı*'nda Akîl'in eviyle İbnü'l-Hanefiyye'nin evi arasındaki yerde kabir kazıldı. Kerbiçler taşınıp kabrin yanına bırakıldı. Mevsim, sıcak bir yaz günüydü.

Bize Yezîd b. Hârûn ve Abdülvehhâb b. Atâ haber verdiler. Onlar da Muhammed b. Amr'dan şöyle dediğini rivayet etti: Bana Yezîd b. Husayfe anlattı. O Abdullah b. Râfi'den, o da Berze bt. Râfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Atıyye dağıtımı belli olunca Ömer, Zeyneb bt. Cahş'ın payına düşen miktarı kendisine göndermişti. Atıyye, huzuruna getirilince, "Allah Ömer'i bağışlasın. Benim dışımdaki hanım kardeşlerim bunu daha iyi paylaştırırlar." dedi. Orada bulunanlar "Bunların hepsi sana ait." dediklerinde o, "Subhanallah" deyip gelen mallardan bir elbise alıp diğerlerinin yere boşaltılıp üzerine bir kumaş serilmesini söyledi. Sonra da bana "Elini uzatıp içinden bir miktar al ve onu falanoğullarına mensup aileye götür. Allah o aileye ve yetimlerine merhamet etsin." dedi. Neticede o kumaşın altında bir miktar kalmıştı. Ben ona, "Allah seni bağışlasın ey Müminlerin Annesi! Bunda bizim de bir hakkımız vardı." dediğimde bana, "Şu kumaşın altında kalanlar da senindir." dedi. Baktık ki geriye seksen beş dirhem para kalmış. O esnada Zeyneb ellerini havaya kaldırmış; "Allah'ım bu seneden sonra Ömer'in göndereceği atıyye bana ulaşmasın!" dedi ve [kısa süre sonra] vefat etti. Abdülvehhâb hadisinde dedi ki: "Resûlullah'ın vefatından sonra eşleri arasında ona ilk erişen kimse Zeyneb idi."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Sâlih b. Havvât anlattı. O da Muhammed b. Ka'b'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş'ın atıyyesi 12.000 dirhem idi. Onu ancak bir sene aldı. Ona 12.000 dirhem götürülünce, "Allah'ım! Bu mallar bir daha bana ulaşmasın. Zira bu bir imtihandır." sözlerini söyledi. O malları akrabaları ile ihtiyaç sahiplerine dağıttı. Bunun haberi Ömer'e ulaşınca, "Bu kendisi için hayır temenni edilecek bir kadındır." dedi. Ömer onun kapısına durdu, ona selam verdi ve "Taksim ettiğin malların haberi bana ulaştı." dedi. Ona atıyyesinin dışında ayrıca 1.000 dirhem daha gönderdi. Daha önce kendisine gönderilen atıyyeye yaptığının aynısını bu paraya da yaptı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. Abdurrahman anlattı. O babasından, o da Amre bt. Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş'ın ölümünden kısa bir süre önce Ömer ona, hazine malından beş elbise göndererek bunlar arasından birisini seçmesi hususunda onu serbest bıraktı. Zeyneb ölünce bu elbiseyle kefenlendi. Zeyneb'in kendisi için önceden kefen olarak hazırladığı kumaşı da kız kardeşi Hamne infak etti. Amre bt. Abdurrahman dedi ki: Ben Âişe'nin "O çok hamd eden, merhum olan, yetimlere ve dullara infakta bulunan kadın gitti." dediğini işittim.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana es-Sevrî ve Mansûr b. Ebü'l-Esved anlattı. O İsmail b. Ebû Hâlid'den, o eş-Şa'bî'den, o da Abdurrahman b. Ebzâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb, Resûlullah'a vefatından sonra ilk önce ulaşan eşiydi. Ömer zamanında vefat etti. Ömer'e, "Defin için kabrine kim inecek?" diye sorulunca "Sağlığında kim yanına giriyor idiyse." cevabını verdi. Namazını Ömer kıldırdı ve dört tekbirle kıldı.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, el-Fadl b. Dükeyn ve Yezîd b. Hârûn haber verdiler; dediler ki: Bize el-Mes'ûdî anlattı. O da Kâsım b. Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş vefat edip de kabrine getirilince Ömer kalktı, Allah'a hamd edip Zeyneb'i övdükten sonra şunu söyledi: "Bu kadın hastalandığında (Resûlullah'ın hanımlarını kastederek) hanımlara, "Kim tedavisiyle ilgilenecek ve bakımını üstlenecek?" diye haber gönderdim. Kadınlar "Biz!" dediler. Onların doğru söylediğini gördüm. Daha sonra ruhunu teslim edince onlara, "Onu kim yıkayacak, kim koku sürüp kefenleyecek?" diye haber gönderdim. Onlar da "O hayattayken yanına girip çıkması helal olan kimse." dediler. Onların doğru söylediğini gördüm. Ey insanlar! Çekilin!" Böylece Ömer insanları onun kabrinden uzaklaştırdı ve onun ailesinden iki adam kabre indi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O Firâs'tan, o Âmir'den, o da Abdurrahman b. Ebzâ'dan şöyle dediğini

rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş'ın namazını Ömer kıldırdı ve namazda dört tekbir getirdi. Kendisi defin sırasında kabre inmek için Resûlullah'ın eşlerine haber gönderdi. "Senin kabre girmen helal değildir. Kabre, kendisi hayattayken ona bakması helal olanlar girsin." dediler.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o da Nâfi'den ve başkalarından şunu rivayet etti:

Bu dönemde birisi öldüğünde erkekler ve kadınlar cenazeye birlikte iştirak ederlerdi. Zeyneb bt. Cahş öldüğünde Ömer bir münadiye şöyle seslenmesini emretti: Dikkat edin! Zeyneb'in cenazesine yakınlarından başkası çıkmasın! Bintü Umeys, "Ey Müminlerin Emiri! Sana Habeşlilerin kendi ölüleri için yaptığı bir şeyi göstereyim mi?" dedi ve bir tabut yapıp üstünü bezle örttü. Ömer bunu görünce "Bu ne kadar da güzel, nasıl da güzel örtülmüş!" dedi ve bir münadiye "Haydin annenizin cenazesine!" diye seslenmesini emretti.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr b. Mu'âviye anlattı; dedi ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid, Âmir'in kendisine Abdurrahman b. Ebzâ'nın Ömer ile birlikte Zeyneb bt. Cahş'ın cenaze namazını kıldığını haber verdiğini anlattı:

Zeyneb, Resûlullah'tan (sas) sonra vefat eden ilk eşiydi. Ömer namazı dört tekbir ile kıldırdı. Daha sonra Resûlullah'ın hanımlarına haber gönderip, "Onun kabrine inmesi için kime emir vermemi istersiniz?" diye sordu. Ömer kendisi inmeyi arzu ediyordu. Resûlullah'ın hanımları da onu hayattayken kim görebiliyor idiyse onun inebileceği haberini saldılar. Bunun üzerine Ömer "Doğru söylediler." dedi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, Abdullah b. Nümeyr ve Muhammed b. Abdullah et-Tanâfisî haber verdiler. Onlar İsmail b. Ebû Hâlid'den, o Âmir'den, o da Abdurrahman b. Ebzâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Müminlerin Annesi Zeyneb bt. Cahş'ın cenazesini gördüm. Namazı kıldırmak için Ömer öne geçti ve dört tekbirle kıldırdı. Ömer, defin

sırasında kabre inmeyi arzu ediyordu. “Kim onu kabrine indirecek?” diye sorunca hanımlar da “Onu hayattayken görebilenler.” diye cevap verdiler. Ömer de bunun üzerine “Doğru söylediler.” karşılığını verdi.

İbn Nümeyr ve Muhammed b. Ubeyd bu senedle rivayet ettikleri hadislerinde şu ziyadeye yer verdiler: Zeyneb, Resûlullah’tan (sas) sonra vefat eden ilk eşiydi. İbn Nümeyr hadisinde dedi ki: Ömer, onu kendisi kabrine indirmeyi arzu ediyordu.

Bize Şebâbe b. Sevvâr haber verdi; dedi ki: Bize Yunus b. Ebû İshâk haber verdi. O da eş-Şa’bî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer, cenaze namazında Zeyneb bt. Cahş üzerine dört tekbir getirdi.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl anlattı. O Câbir’den, o Âmir’den, o da Abdurrahman b. Ebzâ’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer ile beraber Zeyneb bt. Cahş’ın namazına katıldım. Ömer namazı dört tekbir ile kıldırdı. Bir müddet bekledikten sonra “Onu kabrine kim indirecek?” deyince, “Onu kabre, hayattayken kendisini görebilenler indirmeli. Onlar da erkek kardeşinin ve kız kardeşinin çocuklarıdır.” dediler.

Bize Amr b. el-Heysem Ebû Katan ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiler; dediler ki: Bize Yunus b. İshâk anlattı. O da eş-Şa’bî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer, Zeyneb bt. Cahş’ın namazını kıldırırken dört tekbir gitirdi.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O da Muhammed b. el-Münkedir’den, Rebî’a b. Abdullah b. Hüdeyr’in şöyle dediğini işittiğini rivayet etti:

Ömer’in Zeyneb bt. Cahş’ın cenaze namazında insanların önüne geçtiğini gördüm.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Ma’şer anlattı. O da Muhammed b. el-Münkedir’den şöyle dediğini rivayet etti:

İnsanlar sıcak bir günde Zeyneb bt. Cahş için kabir hazırlarken Ömer ayağa kalktı ve “Şayet ben olsaydım onlar için çadır kurardım.” dedi. Çok geçmeden onlar için çadır kuruldu.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi. O Ebû Ma’şer’den, o da Muhammed b. el-Münkedir’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer bir yaz gününde Zeyneb’in kabrini kazıyanlara uğradı ve “Şayet ben olsaydım onlar için çadır kurardım.” dedi ve [çadır kuruldu] bu da bir kabir üzerine kurulan ilk çadır oldu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. İbrahim b. el-Hâris anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer, *Bakî*’de Zeyneb’in kabri üzerine aşırı sıcaklıktan dolayı çadır gerilmesini emretti. Bu da *Bakî*’de bir kabir üzerine kurulan ilk çadır oldu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Sâlih b. Ca’fer anlattı. O Muhammed b. Ukbe’den, o da Sa’lebe b. Ebû Mâlik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Osman’ın hilafeti zamanında el-Hakem b. Ebü’l-Âs vefat edince sıcak bir yaz günü olduğu için kabri üzerine bir çadır kuruldu. Bunun üzerine insanlar o çadır hakkında konuşmada ileri gittiler. Osman bundan dolayı, “İnsanlar şerre dalmakta nasıl da hızlı davranıp birbirlerine benziyorlar? Allah aşkına benim şu söylediğimi gidin araştırın. Siz Ömer’in Zeyneb bt. Cahş’ın kabri üzerine çadır gerdiğini bilmiyor musunuz?” deyince orada bulunanlar, “Evet! dediler.” Osman da, “Peki bunda bir sakınca gördünüz mü?” diye sorunca onlar “Hayır!” cevabını verdiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Ebû Musa’dan, o Muhammed b. Ka’b’dan, o da Abdullah b. Ebû Selît’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Ahmed b. Cahş’ın Zeyneb’in cenazesini taşırken ağladığını gördüm. Bunu gören Ömer, “Ey Ahmed! Cenazeyi taşımayı bırak, insanlar bundan dolayı sana bir şey demezler.” dedi. İnsanlar naaşı taşımak için izdiham

ettiler. Ebû Ahmed de o sırada “Ey Ömer. İşte bu, kendisiyle her hayra nail olduğumuz kimsedir. Bu, üzüntümü hafifletiyor.” dedi. Bu sözler üzerine Ömer de “Devam et, devam et!” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. İmrân b. Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Bekir es-Sıddîk anlattı. O Âsım b. Ubeydullah'tan, o da Abdullah b. Âmir b. Rebî'a'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer'in hicrî 20 yılında bir yaz gününde Zeyneb bt. Cahş'ın namazını kıldırdığını, kabrin üzerine bir örtü gerildiğini ve Ömer'in de kabrin kenarında oturduğunu gördüm. Yanında görme yeteneğini kaybetmiş olan Ebû Ahmed oturmuş vaziyette duruyordu. Derken Ömer ve ashâbın ileri gelenleri ayağa kalktılar. Ömer, Muhammed b. Abdullah b. Cahş, Üsâme, Abdullah b. Ebû Ahmed b. Cahş ve Zeyneb'in kızkerdeşi Hamne bt. Cahş'ın oğlu Muhammed b. Talha b. Ubeydullah'a kabre inmelerini söyledi. Zeyneb bt. Cahş'ın mezarına indiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Osman b. Abdullah el-Cahşî anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş ile hicrî 5. yılda Zilkâde ayının ilk gününde evlendi. O sırada Zeyneb daha otuz beş yaşındaydı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. Abdurrahman b. Abdullah b. Hârise b. en-Nu'mân anlattı. O da babası Ebü'r-Ricâl'den şöyle dediğini rivayet etti:

Annem Amre bt. Abdurrahman'ın şöyle dediği işittim: Âişe'ye “Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş ile ne zaman evlendi?” diye sorunca “Biz Müreysi gazvesinden dönerken ya da o gazveden kısa bir müddet sonra.” dedi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu rivayet Ömer b. Osman b. Abdullah el-Cahşî'nin “Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş ile hicrî 5. yılda Zilkâde ayının ilk gününde evlendi.” şeklindeki sözüyle uyuşmaktadır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Osman b. Abdullah el-Cahşî anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş geride ne bir dirhem, ne de bir dinar bıraktı. Eline geçen her şeyi infak ediyordu. O, miskinlerin sığınağı idi. Vefatından sonra evi kalmıştı. Mescid'i yıkıp genişletmek için onun evini el-Velîd b. Abdülmelik'e[72] 50.000 dirheme sattılar.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Muhammed b. Abdullah'tan, o ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Müminlerin Annesi Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş vefat ettiğinde Âişe ağlamış, onu hayırla yâd ederek merhamet dilemişti. Âişe'ye bu konu sorulduğunda "Sâliha bir kadındı." demişti. Urve "Ey teyzeciğim! Resûlullah, hangi eşine daha çok meyletmişti?" diye sorduğumda Âişe "Çok meylettiğini düşünmüyorum. Fakat Zeyneb bt. Cahş ve Ümmü Seleme'nin onun katında bir değeri vardı. Her ikisi de benden sonra Resûlullah'a sevimli gelen iki kimseydi." dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Ömer b. Osman el-Cahşî anlattı. O İbrahim b. Abdullah b. Muhammed'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Ümmü Ukkâşe b. Mihsan'a "Zeyneb bt. Cahş vefat ettiğinde kaç yaşındaydı?" diye sordum. "*Medine*'ye hicret ettiğimiz sırada otuz küsûr yaşındaydı. Hicretin 20. senesinde vefat etti." dedi.

Ömer b. Osman dedi ki: "Babam şunu söylerdi: Zeyneb bt. Cahş elli üç yaşında vefat etti."

4963. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Huzeyme b. el-Hâris b. Abdullah b. Amr b. Abdümenâf b. Hilâl b. Âmir b. Sa'sa'a. O, "Ümmü'l-Mesâkîn" olup Cahiliye döneminde böyle isimlendiriliyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Huzeyme el-Hilâliyye “Ümmü’l-Mesâkîn” diye çağrılırdı. Daha önce Tufeyl b. el-Hâris b. Abdülmuttalib b. Abdümenâf’ın eşiydi; fakat Tufeyl onu boşamıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca’fer ve Abdülvâhid b. Ebû Avn anlattı; dedi ki:

Daha sonra Ubeyde b. el-Hâris onunla evlendi ve *Bedir*’de şehid düştü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kesîr b. Zeyd anlattı. O da el-Muttalib b. Abdullah b. Hantab’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Miskinlerin Annesi Zeyneb, Ubeyde b. Hâris’in eşiydi. Ubeyde, *Bedir* savaşında şehid düştü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kesîr b. Zeyd anlattı. O da el-Muttalib b. Abdullah b. Hantab’dan şunu rivayet etti:

Miskinlerin Annesi Zeyneb Ubeyde b. Hâris’in eşiydi ve Ubeyde, *Bedir* savaşında şehid düştü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kesîr b. Zeyd anlattı. O el-Muttalib b. Abdullah b. Hantab’dan rivayet etti. Yine [Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki:] bize Muhammed b. Kudâme anlattı. O da babasından rivayet etti. [İki senetteki son râvîler] dediler ki:

Resûlullah (sas) Miskinlerin Annesi Zeyneb bt. Huzeyme el-Hilâliyye’yi istedi. Zeyneb, evlenme yetkisini Resûlullah’a (sas) verdi. Ona on iki ûkıyye bir neş[73] mihr verdi. Onunla evliliği hicretin 31. ayı başında Ramazan’da gerçekleşti. Peygamber’in yanında ancak sekiz ay kaldı ve hicretin 39. ayının başında Rebîülâhir ayında vefat etti. Cenaze namazını Resûlullah (sas) kıldırdı ve *Bakî Mezarlığı*’na defnedildi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Abdullah b. Ca’fer’e “Zeyneb’in mezarına kimler indiği.” diye sordum. “Üç kardeşi indi.” dedi. “Öldüğünde yaşı ne kadardı?” olduğunu sorduğumda, “Otuz ya da o civarda bir yaştaydı.” dedi.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana Abdülazîz b. Muhammed anlattı. O Şerîk b. Abdullah b. Ebû Nemr'den, o Atâ b. Yesâr'dan, o da Resûlullah'ın (sas) evli olduğu Hilâl kabilesine mensup hanımdan şunu rivayet etti:

Onun siyahî bir cariyesi vardı. Birgün Resûlullah'a o cariyeyi azat etmek istediğini söyledi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Onu, davarlarını gütmesi için kız ve erkek kardeşinin çocuklarına bağışlamaz mısın?"* dedi.

4964. Cüveyriye ﴿جويرية﴾

[Cüveyriye] bt. el-Hâris b. Ebû Dırâr b. Habîb b. Âiz b. Mâlik b. Cezîme. Cezîme, el-Mustalık'tır. Huzâ'a kabilesine mensuptur. Daha önce Müsâfi b. Safvân Zü'ş-Şüfr b. Serh b. Mâlik b. Cezîme ile evliydi. Müsâfi, Müreysi savaşında öldürülmüştür.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Zeyd b. Kusayt anlattı. O babasından, o Muhammed b. Abdurrahman b. Sevbân'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Mustalıkoğulları'nın kadınlarını [savaş sonrasında] ele geçirdi. Bunlardan beşte birlik kısmını ayırdı. Sonra geriye kalanları insanlar arasında dağıttı. Atlılara iki, piyadelere ise bir pay verdi. Cüveyriye bt. el-Hâris b. Ebû Dırâr, Sâbit b. Kays b. Şemmâs el-Ensârî'nin payına düştü. Cüveyriye, amcası Safvân b. Mâlik b. Cezîme Zü'ş-Şüfr'ün bu savaşta ölen bir oğlu ile evliydi. Sâbit b. Kays onunla, onu dokuz ûkıyye karşılığında serbest bırakacağına dair anlaşma yaptı. Cüveyriye, görenleri kendisine hayran bırakacak derecede çekiciydi. Resûlullah (sas) yanımda iken Cüveyriye geldi ve Resûlullah'a yaptığı anlaşma hususunda kendisine yardımcı olmasını istedi. Allah'a yemin olsun ki, onu görür görmez Resûlullah'ın (sas) yanına gelmesi hoşuma gitmedi. Zira Resûlullah'ın (sas) da benim gördüğümü göreceğini anladım. Resûlullah'a (sas), "Ya Resûlullah! Ben kavminin lideri olan el-Hâris'in kızı Cüveyriye'yim. Ben de esir edildim ve taksim sırasında Sâbit b. Kays'ın payına düştüm. Azad edilmem karşılığında dokuz ûkıyye üzerine benimle anlaştı. Bu işten kurtulmam için bana yardımcı ol!" dedi. Resûlullah (sas) ise "Bundan daha hayırlısını ister misin?" deyince o, bunun ne olduğunu sordu. Resûlullah (sas) "Senin ödemen gerekeni ben öder ve seninle evlenirim." dedi.

Cüveriye buna “Evet ya Resûlullah!” cevabını verdi. Resûlullah (sas) da “Ben de bunu yaptım.” dedi. Bu haber insanlara ulaşınca, “Sizler Resûlullah’a evlilik yoluyla akraba olanları köleleştirmek mi istiyorsunuz?” deyip Mustalıkoğulları’ndan ellerine geçmiş olan tüm esirleri serbest bıraktılar. Bu evlilik sayesinde serbest bırakılanların sayısı 100 kişiyi buldu. Ben, kendi toplumuna bu derece faydalı olmuş bir başka kadın bilmiyorum. Bu hadise, Resûlullah’ın *Müreysi* gazvesinden dönüşü esnasında oldu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mansûr b. Ebü’l-Esved ve Süfyân b. Uyeyne anlattı. Onlar Zekeriyyâ’dan, o da eş-Şa’bî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Cüveyriye, köleleştirilenler arasında idi. Resûlullah (sas) onu azat edip onunla evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Hâtim Adî b. el-Fadl haber verdi. O İsmail b. Müslim’den, o da el-Hasan’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Cüveyriye’ye iyilikte bulundu ve onunla evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O İbn Ebû Necîh’ten, o da Mücâhid’den şöyle dediğini rivayet etti:

Cüveyriye, “Ya Resûlullah! Senin eşlerin, ‘Resûlullah (sas) seninle evlenmedi.’ deyip bana karşı gururlanıyorlar.” dedi. Resûlullah (sas) buna, *“Senin mihrini arttırmadım mı, senin kavminden kırk kişiyi azat etmedim mi?”* karşılığını verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Cüveyriye’nin mevlası Abdullah b. Ebü’l-Ebyad anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Mustalıkoğulları’nı esir aldı ve Cüveyriye de esirler arasında idi. Babası gelip fidye karşılığında onu serbest bıraktırdı. Daha sonra da Resûlullah (sas) onunla evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Erkam ailesinin mevlası Muhammed b. Zeyd anlattı. O Mustalıkoğulları'nın mevlası olan dedesinden, o da Cüveyriye'den benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Osman anlattı. O Abdülmelik b. Umeyr'den, o Harnîk bt. el-Husayn'dan, o da İmrân b. el-Husayn'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Müreysi savaşı gününde Mustalıkoğulları'nın kadınları için fidye verildi. Onlar Cahiliye döneminde bizimle rekabet ederlerdi.

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Eyyûb'dan, o da Ebû Kılâbe'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Cüveyriye bt. el-Hâris'i esir alınca babası Resûlullah'ın (sas) yanına gelip. "Onun gibi biri esir edilmemeli. Onun için cömert davrancağım, onu serbest bırak." dedi. Resûlullah (sas) ise "*Ne dersin, onu tercihinde serbest bırakırsak iyi davranmış olur muyuz?*" deyince adam da "Ebette ki, hatta sana vermem gerekeni de ödeyeceğim." dedi. Daha sonra babası, Cüveyriye'nin yanına gidip "Şüphesiz ki, bu adam seni tercihinde serbest bıraktı. Bizi utanacağımız bir pozisyonda bırakma." dedi. Cüveyriye ise "Şüphesiz ki, ben Resûlullah'ı seçtim" deyince, babası "Allah'a yemin olsun ki, bizi rezil ettin." dedi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, Abdullah b. Nümeyr ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler. Onlar Zekeriyyâ'dan, o da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Cüveyriye bt. el-Hâris'i azat edip onunla evlendi. Mihrini de "Mustalıkoğulları'ndan bütün tutsakların serbest bırakılması" şeklinde verdi. Cüveyriye Resûlullah'ın payına düşen tutsaklardan idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik ve Muhammed b. Abdurrahman Ebû Zi'b anlattılar. Onlar da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Cüveyriye Resûlullah'ın (sas) eşlerindendi. Onun da örtünmesini emretmişti. Diğer eşleri için günleri taksim ettiği gibi onun için de taksim etmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Yahya b. Talha anlattı. O ez-Zührî'den, o Mâlik b. Evs'ten, o da Ömer'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Cüveyriye'nin örtünmesini emretmişti. Diğer eşleri için günleri taksim ettiği gibi onun için de taksim etmişti.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O Muhammed b. Abdurrahman'dan, o Küreyb'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Cüveyriye bt. el-Hâris'in adı Berre idi. Resûlullah (sas) onun ismini değiştirdi ve Cüveyriye yaptı. Çünkü, "Berre'nin yanından çıktı." denmesi hoşuna gitmiyordu.[74]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Abdurrahman anlattı. O Zeyd b. Ebû Attâb'dan, o Muhammed b. Amr b. Atâ'dan, o Zeyneb bt. Ebû Seleme'den, o da Cüveyriye bt. el-Hâris'ten şunu rivayet etti:

Cüveyriye'nin ismi Berre idi. Resûlullah (sas) ismini değiştirip "Cüveyriye" diye isimlendirdi. Çünkü, "Berre'nin yanından çıktı." denmesi hoşuna gitmiyordu.

Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân es-Sevrî anlattı. O Talha ailesinin mevlası Muhammed b. Abdurrahman'dan, o Küreyb'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Cüveyriye'nin adı Berre idi. Resûlullah (sas) onu Cüveyriye diye isimlendirdi. Resûlullah (sas) sabah namazını kılmak için Cüveyriye'nin yanından ayrıldı. Namazı kıldıktan sonra oturup güneş yükselinceye kadar bekledi. Namazgâhında iken Cüveyriye gelip, "Ya Resûlullah! Sen ayrıldıktan sonra ben ibadete devam ettim." deyince Resûlullah (sas) da şunu söyledi: *"Senden sonra öyle sözler söyledim ki, şayet tartılsaydı senin*

söylediklerinden ağır gelirdi. Şunu söyledim: Yarattıkları adedince Allah'ı tesbih ederim. Zatının razı olacağı kadar tesbih ederim ve sözlerinin mürekkebi miktarınca tesbih ederim."

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi. O Sa'îd b. Ebû Arûbe'den, o Katâde'den, o Sa'îd b. el-Müseyyeb'den, o da Abdullah b. Amr'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir Cuma günü Cüveyriye oruçluyken yanına girdi. Ona "Sen dün oruç tuttun mu?" diye sorunca, o da "Hayır!" cevabını verdi. Resûlullah (sas) "Peki, yarın tutacak mısın?" deyince yine "Hayır!" demesi üzerine Resûlullah (sas) *"O halde orucunu boz!"* emrini verdi.[75]

"Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm anlattı; dedi ki: Bize Katâde anlattı; dedi ki: Bana Ebû Eyyub el-Atekî anlattı. O da Cüveyriye bt. el-Hâris'ten şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir Cuma günü Cüveriye'nin yanına gitmişti. Cüveyriye o sırada oruçlu idi. Resûlullah (sas) ona "Sen dün oruç tuttun mu?" diye sorunca, o da "Hayır!" cevabını verdi. Resûlullah (sas) *"Peki, yarın tutacak mısın?"* deyince yine, "Hayır!" demesi üzerine Resûlullah (sas) *"O halde orucunu boz!"* emrini verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhakîm b. Abdullah b. Ebû Ferve anlattı; dedi ki: Abdurrahman el-A'rec'den, Medine'de bir mecliste şunu işittim:

Resûlullah (sas) *Hayber*'de Cüveyriye bt. el-Hâris'e seksen vesk hurma ve yirmi vesk de arpa verdi. Bunun buğday olduğu da söylenmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ebü'l-Ebyad anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) hanımı Cüveyriye bt. el-Hâris, Mu'âviye b. Ebû Süfyân'ın hilafeti zamanında hicrî 50 senesinde Rebîülevvel ayında vefat etti. Namazını o sırada *Medine* valisi olan Mervân b. el-Hakem kıldırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Zeyd haber verdi. O Cüveriye bt. el-Hâris'in mevlası olan ninesinden, o da Cüveyriye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benimle yirmi yaşımdayken evlendi.

Cüveyriye 50 yılında altmış beş yaşındayken vefat etti. Namazını da Mervân b. el-Hakem kıldırdı.

4965. Safiyye ﴿صفية﴾

[Safiyye] bt. Huyey b. Ahtab b. Sa'ye b. Âmir b. Ubeyd b. Ka'b b. el-Hazrec b. Ebû Habîb b. Nadîr b. Nahhâm b. Yenhûm olup İsrâîloğulları'ndan Hârûn b. İmrân'ın soyundan gelmiştir. Annesi Berre bt. Samuel olup Nadîroğulları'nın kardeşi olan Kurayzaoğulları'ndan Rifâ'a b. Samuel'in kız kardeşidir. Safiyye daha önce Selâm b. Mişkem el-Kurazî ile evliydi; fakat ondan boşandı. Daha sonra da Kinâne b. Rebî b. Ebü'l-Hukayk en-Nadrî ile evlendi. Bu adam *Hayber* savaşında öldürülmüştür.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd b. Eslem anlattı. O Hilâl b. Üsâme'den, o Atâ b. Yesâr'dan, o da Ebû Hüreyre'den şöyle dediğini rivayet etti. Yine bize Ömer b. Osman b. Süleyman b. Ebû Hasme el-Adevî anlattı. O da Ebû Gatafân b. Tarîf el-Mürrî'den şöyle dediğini rivayet etti. Yine bize Muhammed b. Musa anlattı. O İshâk b. Abdullah b. Ebû Talha'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti. Yine bize Abdullah b. Ebû Yahya anlattı. O Sübeyte bt. Hanzale'den, o da annesi Ümmü Sinân el-Eslemiyye'den rivayet etti: (Râvîlerin hadisleri iç içe girdi.)

Resûlullah (sas) *Hayber*'de savaşıp da genimet elde edince Safiyye bt. Huyey ve bir amca kızını *el-Kâmûs*'ta[76] esir almıştı. Resûlullah (sas) her ikisini de muhafaza etmesi için Bilâl'e emir verdi. Her ganimet içinden Resûlullah'ın (sas) seçip aldığı özel bir payı vardı. İşte Safiyye de Resûlullah'ın (sas) *Hayber* savaşında kendisi için seçip aldıkları arasında yer aldı. Resûlullah (sas) Allah ve Resûlünü kabul ettiği takdirde kendisini azat edeceğine dair teklif sundu. Bu teklif karşısında Safiyye "Ben Allah ve Resûlünü seçiyorum." cevabını verdi. Müslüman olunca Resûlullah (sas) onunla evlendi ve mihri de hürriyete kavuşturulması oldu. Resûlullah (sas) Safiyye'nin yüzünde, gözüne yakın bir yerde bir morarma olduğunu

görünce onun ne olduğunu sordu. Safiyye'nin buna cevabı şu şekilde oldu: Ya Resûlullah! Rüyamda bir ay gördüm. *Yesrib* tarafından geldi ve benim odama girdi. Ben de bunu kocam Kinâne'ye söyleyince, o da "Sen şu *Medine*'den gelen kralın eşi mi olmak istiyorsun?" deyip yüzüme vurdu. Safiyye iddet bekledi. İddeti bitmeden Resûlullah (sas) *Hayber*'den çıkmadı. Resûlullah (sas) *Hayber*'den ayrıldığı sırada Safiyye ile gerdeğe girmedi. Safiyye Resûlullah'ın (sas) devesine bindirilmek için getirildiğinde Resûlullah (sas) deveye binmesi için dizine basmasını istedi; fakat Safiyye ayaklarıyla Resûlullah'ın (sas) dizine basmaktan çekindi ve dizleriyle yere çökmüş olan Resûlullah'ın bacaklarına basarak deveye bindi. Resûlullah (sas) onu arkasına bindirdi ve üzerini de örttü. Hırkasını onun üzerine attı, yüzünü ve sırtını örttü, daha sonra da ayaklarına kadar örtüyü gerdi ve ona eşi gibi muamele etti. *Hayber*'e altı mil mesafede yer alan *Sibâr*[77] denen mevkiye geldiklerinde Resûlullah (sas) onunla gerdeğe girmek istedi, fakat Safiyye bundan kaçınınca Resûlullah (sas) bu davranışa sıkıldı. *Hayber*'e bir konaklık mesafede yer alan *es-Sahbâ*'ya vardıklarında Resûlullah (sas) Ümmü Süleym'e, "Sizin arkadaşınızla ilgilemeniz ve saçını taramanız gerekiyor." şeklinde emir verdi. Çünkü Resûlullah (sas) orada Safiyye ile gerdeğe girmek istiyordu. Ümmü Süleym, yanlarında çadır olarak kullanabilecekleri bir eşya olmadığını söyleyip iki parça kumaş ya da aba şeklinde iki geniş elbiseyi alıp bir ağacın yanında girilebilecek bir yer yaptı. Safiyyeyi orada tarayıp güzel kokularla bezedi. Ümmü Sinân el-Eslemiyye dedi ki: "Ben Safiyye'yi Resûlullah'a gerdeğe hazırlayanlar arasındaydım. Onun saçlarını taradık ve kokular sürdük. Safiyye genç bir kız idi ve en parlak zinetleri takındı. "Resûlullah (sas), ailesinin yanına girecek." deninceye kadar zamanın nasıl geçtiğini fark etmedik. Bir ağacın altında Safiyye'nin istenmeyen tüylerini almıştık. Resûlullah (sas) gelip ona doğru yürüyünce Safiyye ona önceden söylediğimiz şekilde ayağa kalktı. Biz yanlarından ayrıldık ve Resûlullah (sas) orada Safiyye ile gerdeğe girdi. Geceyi onunla geçirdi. Sabah yanına vardığımızda Safiyye yıkanmak istediğini belirtti. Onu alıp karargâhtan uzak, kimsenin göremeyeceği bir yere götürdük. Safiyye orada ihtiyacını giderdi ve yıkandı. Ona, Resûlullah'ı (sas) nasıl bulduğunu sorduğumda, onunla mesrur olduğunu, sabaha dek uyumadıklarını ve sohbet ettiklerini söyledi. Resûlullah (sas) daha önceki mevkide neden gerdeğe girmek istemediğini sorduğunda, "Yahudilerin sana bir şey yapmasından korktum." cevabını verdi. Bu sözler onun Resûlullah (sas) katındaki değerini arttırdı. Resûlullah (sas) o günün

sabahında düğün yemeği verdi. Düğün yemeği sadece Hays[78] denen yemekti. Yemekleri koydukları tabaklar da ancak deriden tabaklar idi. İnsanlar yemeklerini yedikten sonra Resûlullah (sas) yola koyuldu ve on altı mil mesafede olan *Kusaybe* denen yere vardı.

Bize Amr b. Âsım el-Kilâbî haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. el-Muğîre anlattı. O Humeyd b. Hilâl'den şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye bt. Huyey'den dedi ki: "Rüyamda kendimi ve kendisini Allah'ın elçi olarak gönderdiğini iddia eden şu kimseyi, bir meleğin kanadıyla örttüğünü gördüm." Râvî dedi ki: "Safiyye'nin rüyasına tepki gösterdiler ve ona ağır sözler söylediler."

Bize Yezîd b. Hârûn ve Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Sâbit el-Bünânî'den, o da Enes b. Mâlik'ten şunu rivayet etti:

Safiyye bt. Huyey, Dihye el-Kelbî'nin payına düşmüştü. Resûlullah'a (sas), "Dihye el-Kelbî'nin payına güzel bir cariye düştü." şeklinde haber verilince Resûlullah (sas) onu satın aldı ve gerdeğe hazırlaması için Ümmü Süleyme'ye gönderdi.

Ebü'l-Velîd hadisinde şunu da söylemiştir: Resûlullah'ın (sas) düğün yemeği eritilmiş yağ, süzme peynir ve hurmadan ibaretti. Yerde çukurlar açılarak içine deriler konulup tabak olarak kullanıldı. Sonra da içlerine eritilmiş yağ, süzme peynir ve hurma bırakıldı.

Yezîd b. Hârûn da hadisinde şunu söylemiştir: Resûlullah (sas) onunla evlendi mi yoksa onunla beraber olmak için mi yanına aldı, bilmiyorduk. Ne zaman ki onu devesine alıp da örtünce insanlar onunla evlendiğini anladılar. *Medine*'ye yaklaştıklarında insanlar develerini hızlıca sürünce Resûlullah (sas) da hızlıca sürdü. Nitekim insanlar böyle yaparlardı. Deve sendeleyince Resûlullah (sas) düştü; Safiyye de onunla birlikte düştü. Bu sırada Resûlullah'ın (sas) eşleri olanlara bakıyorlardı. O anda, "Allah Yahudi'yi bizden uzaklaştırsın! Allah ona yapacağını yaptı." dediler. Resûlullah (sas) kalkıp doğruldu, Safiyye'yi örttü ve arkasına aldı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Ca'fer anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye, Resûlullah'ın (sas) huzuruna girince Resûlullah (sas) ona şunu söyledi: *"Senin baban Yahudiler içinde bana karşı hep en sert tepki gösterenlerdendi. Neticede Allah onu öldürdü."* Bunun üzerine Safiyye, "Ya Resûlullah! Allah kitabında ***'Kimse kimsenin günahını yüklenmez.'***[79] buyuruyor." dedi. Resûlullah (sas) *"Seçimini yap! Şayet İslâm'ı seçersen seni yanımda tutar eşim olursun. Şayet Yahudiliği tercih edersen belki de seni azat ederim; sen de kavmine dönersin."* dedi. Safiyye bu sözler üzerine şunları söyledi: "Ya Resûlullah! Ben İslâm'a yöneldim, daha beni davet etmeden ve yolculuğa çıkacağımız sırada ben seni tasdik ettim. Yahudiliği tercih edip de ne yapacağım? Onda ne babam ne de kardeşim var. Sen beni, İslâm ve küfür tercihinde serbest bıraktın. Allah ve Resûlü bana hürriyete kavuşmamdan ve kavmime dönmemden daha hayırlıdır." Resûlullah (sas) onu kendisi için yanında tuttu. Safiyye'nin annesi Kaynukaoğulları kadınlarından olup Amroğulları koluna mensuptu. Resûlullah (sas) onun babası hakkında Safiyye'nin hoşuna gitmeyecek bir söz söylediği duyulmamıştır. Safiyye daha önce Sellâm b. Mişkem ile evliydi. Sellâm onu boşayınca da Kinâne b. Ebü'l-Hukayk ile evlenmişti.

> *Bize Amr b. Âsım el-Kilâbî haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. el-Muğîre anlattı; dedi ki: Bize Sâbit anlattı. O da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:*

Savaş esirlerinin dağıtımı sırasında Safiyye, Dihye'nin payına düşmüştü. İnsanlar onu Resûlullah'ın (sas) yanında överek, "Esirler arasında daha önce benzerini görmediğimiz bir kadın var." dediler. Resûlullah (sas) onun karşlığında Dihye'ye razı olacağı miktarda bir şeyler gönderdi ve sonra Safiyye'yi anneme gönderip, "Ona gerekli bakımı yaparsın." dedi. Resûlullah (sas) *Hayber*'den ayrıldı. Safiyye'yi arkasına almıştı ve konakladıkları yerde ona bir çadır kurdu. Sabah olduğunda insanlara, "Kimin yanında fazla yiyecek varsa onu bize getirsin." dedi. İnsanların kimisi kavurulmuş un, kimisi eritilmiş yağ, kimi de hurma getirdi. Derken ortada bir yığın oluştu. Getirilenlerle Hays denilen bir yemek yaptılar ve Resûlullah (sas) ile beraber yediler. Yağmur suyuyla oluşmuş bir gölden de su içtiler. İşte bu, Resûlullah'ın (sas) Safiyye için verdiği düğün yemeği idi. Bizler *Medine*'nin duvarlarını görünce bineklerimizi hızlıca sürmeye başladık. Safiyye Resûlullah'ın arkasında idi. Bineklerimiz o anda sendeledi. Resûlullah (sas) yere düşünce Safiyye de düştü. Hiç kimse ne

Resûlullah’a, ne de Safiyye’ye bakmadı. Resûlullah (sas) Safiyye’yi örtmüştü. İnsanlar yanına gelince Resûlullah (sas), “Bir şeyim yok!” dedi. Bizler *Medine*’ye girdiğimizde Resûlullah’ın (sas) eşlerine ait cariyeler Safiyye’yi görmek için gelmişlerdi. O esnada düşmesinden dolayı Safiyye’yle alay ettiler.

Bize el-Mu’allâ b. Esed haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. el-Muhtâr anlattı. O Yahya b. Ebû İshâk’tan anlattı; dedi ki: Enes b. Mâlik bana şöyle dedi:

Ben ve Ebû Talha, Resûlullah (sas) ile beraber geldik. Safiyye Resûlullah’ın arkasına binmişti. Hareket halinde iken develer sendeleyince Resûlullah’ın düşmesi üzerine Safiyye de düştü. Ebû Talha hemen Resûlullah’a giderek, “Ey Allah’ın elçisi bir şey oldu mu?” diye sorunca, Resûlullah (sas) *“Hayır, sen hanımla ilgilen.”* dedi. Ebû Talha elbisesini yüzüne örttü ve kadına yaklaştı; bir elbise ile onu örttü. Kadın kalkınca onu Resûlullah’ın bineğine bindirdi. Resûlullah (sas) da binince biz de bindik ve *Medine*’nin girişine ulaştık. Resûlullah (sas) o esnada, “*Medine’ye, Rabbimize hamd ile tövbe ve ibadet ederek dönüyoruz. [Âibûne tâibûn, âbidûne li-Rabbinâ hâmidûn]”* dedi. Bunu *Medine*’ye varıncaya dek söyledik.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled Ebû Âsım en-Nebîl ve Ravh b. Ubâde haber verdiler. Onlar İbn Cüreyc’den, o Ziyâd b. İsmail’den, o Süleyman b. Atîk’ten, o da Câbir b. Abdullah’tan şunu rivayet etti:

Safiyye bt. Huyey kurduğumuz çadırda Resûlullah (sas) ile gerdeğe girince Resûlullah (sas) “Anneniz için hazırlık yapın.” dedi. Akşam olunca geldik ve orada yemek olarak bir şeylerin bulunduğunu gördük. Resûlullah (sas) da o sırada hırkasının bir tarafında bir iki avuç kadar acve hurmasıyla geldi. Bizi sofraya çağırarak, “Annenizin düğün yemeğine buyurun.” dedi.

Bize İsmail b. İbrahim el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Suheyb anlattı. O da Enes b. Mâlik’ten şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye’yi azat edip onunla evlendi. Sâbit el-Bünânî, Enes’e “Peki ona mihr olarak ne verdi?” diye sorunca “Kendisini! Onu azat edip onunla evlendi.” dedi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Sâbit, Abdülazîz b. Suheyb ve Şu'ayb b. el-Habhâb'dan, onlar da Enes b. Mâlik'ten şunu rivayet ettiler:

"Resûlullah (sas) Safiyye'yi azat edip bunu da onun mihri saydı." Abdülazîz'in Sâbit'e şunu sorduğunu işittim: "Ey Ebû Muhammed! sen bunu Enes'e sormuşsundur: Safiyye'nin mihri neydi?" O da "Kendisiydi!" cevabını verdi.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize Ebân b. Yezîd anlattı. O Şu'ayb b. el-Habhâb'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'yi azat edip bunu da onun mihri olarak kabul etti.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Mehdî b. Meymûn'dan, o Şu'ayb b. el-Habhâb'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'yi azat edip bunu da onun mihri olarak kabul etti.

Bize Yezîd b. Hârûn, Sa'îd b. Âmir ve Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdiler. Onlar Sa'îd b. Ebû Arûbe'den, o Katâde'den, o da Enes b. Mâlik'ten şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'yi azat edip bunu da onun mihri saydı.

Bize el-Velîd b. Ağar el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize Abdülhamîd b. Süleyman anlattı. O Ebû Hâzim'den, o da Sehl b. Sa'd'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye bt. Huyey b. Ahtab ile gerdeğe girince düğün yemeği verdi. Râvî dedi ki: "Düğün yemeğinde ne vardı." diye sordum. "Hurma ve sevik."[80] dedi. "O sırada Safiyye'nin insanlara sıkılmış meyve suyu içirdiğini gördüm." Râvî dedi ki: "Ben içeceğin hangi şeyden üretildiğini sorduğumda da şunu söyledi: Kadınlar onu akşamdan ya da geceden, taş küplere ya da kavanozlara konulmuş hurmalardan ürettiler. Sabah olunca da Safiyye onu insanlara ikram etti."

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o da İkrime'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'yi azat edip bunu da onun mihri saydı.

Bize Ahmed b. Muhammed b. el-Velîd el-Ezrakî haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'r-Ricâl anlattı. O da Abdullah b. Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'yi getirdiğinde Âişe'nin insanlar arasında peçesiyle durduğunu gördü. Yanına gidip elbisesinden tutarak "*Ey kumralcık! Onu nasıl buldun?*" deyince Âişe "Yahudiler arasında bir Yahudi kadın gördüm." dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kesîr b. Zeyd anlattı. O el-Velîd b. Rebâh'tan, o da Ebû Hüreyre'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye ile gerdeğe girince Ebû Eyyûb el-Ensârî onun kapısında geceyi nöbetle geçirdi. Sabah olunca Resûlullah (sas) Ebû Eyyûb'u elinde kılıç ile gördü ve tekbir getirdi. Ebû Eyyûb o anda şunu söyledi: "Ya Resûlullah! Bu aramıza katılan yeni bir gelindir. Ben onun babasını, kardeşini ve eşini öldürdüğüm için senin için ondan emin olamadım." Bu sözler üzerine Resûlullah (sas) güldü ve ona hayır temennisinde bulundu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Üsâme b. Zeyd b. Eslem anlattı. O babasından, o da Atâ b. Yesâr'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) yanında Safiyye ile birlikte *Hayber*'den dönünce onu Hârise b. en-Nu'mân'ın evlerinden birine yerleştirdi. Ensâr hanımlarının onun güzelliği hakkında konuştuklarını işitti. Kadınlar gelip ona baktıklarında Âişe de gelmişti. Yüzü peçeliydi. Resûlullah (sas) onu tanıdı. Dışarı çıktığında Resûlullah (sas) hemen peşinden gitti ve "*Ey Âişe! Onu nasıl buldun?" diye* sordu. Âişe "Bir Yahudi kadın gördüm!" deyince Resûlullah (sas), "*Böyle deme ey Âişe! Şüphesiz ki o Müslüman olmuş ve bunu güzel yaşamaktadır.*" dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ebû Yahya anlattı. O Sübeyte bt. Hanzale'dan, o da annesi Ümmü Sinân el-Eslemiyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Medine'ye vardığımızda Safiyye'yi evine yerleştirinceye dek evlerimize gitmedik. Muhacirlerin ve Ensâr'ın hanımları onun geldiğini duyduklarında kılık kıyafetlerini değiştirip onun yanına gittiler. O esnada Resûlullah'ın (sas) eşlerinden dördünün yüzleri peçeli halde geldiğini gördüm. Bunlar Zeyneb bt. Cahş, Hafsa, Âişe ve Cüveyriye idi. Zeyneb'in Cüveyriye'ye, "Ey Hârise'nin kızı! Sanırım bu kız Resûlullah'ın (sas) yanında bizi geride bırakacak!" dediğini duydum. Cüveriye ise "Asla! Çünkü o, kocaların arzu ettiği türden hanımlardan değildir." dedi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Sâbit el-Bünânî anlattı. O Şümeyse'den, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir sefere çıkmıştı. O sırada Safiyye'nin devesi hastalandı. Zeyneb'in yanında fazladan bir deve vardı. Resûlullah (sas) "*Safiyye'nin devesi hastalandı, senin develerinden birini ona versen?*" deyince o, "Bu Yahudi kadına mı verececeğim?" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) Zeyneb'e, Zilhicce ve Muharrem olmak üzere iki ay ya da üç boyunca yaklaşmadı. Zeyneb dedi ki: "Ondan ümidimi kestim ve yatağımı da dürüp kaldırdım. Durum bu vaziyetteyken birgün gündüz ortasında kendimi Resûlullah'ın gölgesinde buldum; bana geliyordu."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da İbn Ebû Avn'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Bir defasında Âişe ve Safiyye'nin birbirlerine kötü sözler söylediğini duyan Resûlullah (sas) Safiyye'ye, "Sen de 'Babam Hârûn'dur ve Musa da amcamdır.' deseydin ya!" dedi. Bundan anlaşıldığına göre Âişe ona karşı üstünlük taslamıştı.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mahreme b. Bükeyr anlattı. O babasından, o da Sa'îd b. el-Müseyyeb'den şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye bt. Huyey'in yanına gitmiştim. Kulağında küpeler vardı. Onları Fâtıma ve yanında bulunan hanımlara verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Cüreyc anlattı. O da Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye için gün taksim etmemişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Zi'b anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye, Resûlullah'ın (sas) eşlerindendi ve diğer eşlerine günleri taksim ettiği gibi ona da taksim ediyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Yahya anlattı. O ez-Zührî'den, o Mâlik b. Evs b. el-Hadesân'dan, o da Ömer'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'nin de örtünmesini emretti ve diğer eşleri arasında günleri taksim ettiği gibi ona da taksim etmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd anlattı. O Hilâl b. Üsâme'den, o Atâ b. Yesâr'dan, o da Ebû Hüreyre'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye'nin de örtünmesini emretti ve diğer eşleri gibi onun için de gün taksim etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Resûlullah (sas) *Hayber* ganimetinden ona seksen vesk hurma, yirmi vesk de arpa vermiştir. Bunun buğday olduğu da söylenmiştir.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Sa'd anlattı. O da Zeyd b. Eslem'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas), vefatından önce yakalandığı hastalığında hanımlarını yanına toplanmıştı. O sırada Safiyye bt. Huyey, "Ey Allah'ın Nebisi! Keşke sana gelen bana gelseydi!" deyince, diğer eşleri onun hakkında kaş-göz işareti yaptılar. Resûlullah (sas) bunu görünce, "*Ağzınızı durulayın!*" dedi.

Onlar da “Hangi şeyden?” diye sordular. Resûlullah (sas) da *“Arkadaşınızı kaş-göz işaretiyle çekiştirmenizden, Allah’a yemin olsun ki, o sadık biridir.”* dedi.

Bize Mâlik b. İsmail ve el-Hasan b. Musa haber verdiler; dediler ki: Bize Züheyr anlattı; dedi ki: Bize Kinâne anlattı; dedi ki:

Ben, Osman’ı korumak isteyen Safiyye’ye öncülük ediyordum. Eşter onunla karşılaştığında katırının yüzüne vurdu ve katır sendeledi. Safiyye “Beni geri dönderin, bu adam beni rezil etmesin!” dedi. el-Hasan hadisinde dedi ki: Daha sonra Osman’ın evi ile kendi evi arasında bir tahta koyarak onunla yemek ve su taşıdı.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Yahya b. Sa’îd’den şunu rivayet etti:

Safiyye akrabalarından olan bir Yahudi’ye vasiyette bulunmuştu.

Bize Sa’îd b. Âmir ve Hişâm b. Ebü’l-Velîd et-Tayâlisî haber verdiler. Onlar Şu’be’den, o da Husayn b. Abdurrahman’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ben “Bu Safiyye’nin varisidir.” dedikleri yaşlı bir adam gördüm. Fakat adam, Safiyye öldükten sonra Müslüman oldu. Bu yüzden de ona varis olamadı.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Safiyye bt. Huyey, Mu’âviye b. Ebû Süfyân’ın hilafeti sırasında 50 senesinde öldü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Huveytıb b. Abdüluzzâ’nın mevlası Hârûn b. Muhammed b. Sâlim anlattı. O babasından, o da Ebû Seleme b. Abdurrahman’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye, 100.000 dirhem değerinde mal ve araziyi miras bıraktı. Bunun üçte birini Yahudi olan kız kardeşinin oğluna vasiyet etti. Ebû Seleme dedi ki: Bunu ona vermek istemediler. Neticede bu iş için Âişe’ye gidildi. O da, “Allah’tan korkun ve ona vasiyet edileni verin.” dedi. Bu malın üçte birini

aldı. Bu da 33.000 dirhemden fazla bir meblağa tekabül etti. Safiyye'nin bir evi vardı ve onu da daha hayattayken tasadduk etmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Musa anlattı. O Umâre b. el-Muhâcir'den, o da Âmine bt. Ebû Kays el-Gıfâriyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Safiyye'yi Resûlullah (sas) için gerdeğe hazırlayan kadınlar arasında yer almıştım. Şunu söylediğini duymuştum: "Resûlullah (sas) ile gerdeğe girdiğimde daha on yedi yaşıma girmemiştim."

[İbn Sa'd] dedi ki: Safiyye, Mu'âviye b. Ebû Süfyân'ın hilafeti sırasında 52 senesinde vefat etti ve *Bakî Mezarlığı*'na defnedildi.

4966. Reyhâne ﴿أمامة﴾

[Reyhâne] bt. Zeyd b. Amr b. Hunâfe b. Şem'ûn b. Zeyd. Nadîroğulları'ndandır. Daha önce Kurayzaoğulları'ndan el-Hakem denilen bir adamla evliydi. Bu yüzden bazı râvîler onu Kurayzaoğulları'na mensup saymışlardır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Yezîd b. el-Hâd'dan, o da Sa'lebe b. Ebû Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Reyhâne bt. Zeyd b. Hunâfe, Nadîroğulları'ndan olup daha önce Kurayzaoğulları'ndan el-Hakem denilen bir adamla evliydi. Resûlullah (sas) Kurayzaoğulları'nı esir aldığında Reyhâne de esir düştü. Resûlullah (sas) onu azat edip kendisiyle evlendi ve ölünceye dek Resûlullah (sas) ile kaldı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Âsım b. Abdullah b. Hakem anlattı. O Ömer b. el-Hakem'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Reyhâne bt. Zeyd b. Amr b. Hunâfe'yi azat etti. Onun, daha önce kendisine ihtiramda bulunan ve kendisini seven bir kocası vardı. Hatta bu yüzden "Ondan sonra asla kimseyle evlenmeyeceğim." diyordu. Reyhâne güzel bir kadındı. [Reyhâne dedi ki:] "Kurayzaoğulları esir alındığında ben de esir düşenler arasındaydım. Resûlullah (sas) benim

esirler arasından alınmamı emretti. Bunun üzerine oradan alındım. Resûlullah'ın ganimetler içinde kendisi için ayırdıkları olurdu. Ben esirler arasından alındığımda Resûlullah (sas) beni kendisi için seçip aldı. Beni, Ümmü'l-Münzir bt. Kays'ın evine gönderdi. Esirler öldürülüp, bazıları da taksim edilinceye dek orada kaldım. Daha sonra Resûlullah (sas) yanıma geldi. Ben ondan utandığımdan çekingenlik gösterdim. Beni çağırıp önüne oturttu ve bana, *"Şayet Allah ve Resûlü'nü tercih edersen Resûlullah (sas) seni kendisi için alacak."* dedi. Bunun üzerine, "Allah ve Resûlü'nü tercih ediyorum." dedim. Ben Müslüman olunca beni azat etti ve benimle evlenip diğer eşlerine verdiği gibi bana da on iki ûkıyye bir neş[81] mihr verdi. Benimle Ümmü'l-Münzir'in evinde gerdeğe girdi. Diğer eşlerine günlerini taksim ettiği gibi benim için de gün taksim etti. Bana örtünmemi de emretti. Resûlullah (sas) Reyhâne'den hoşlanmıştı. Ne istiyorsa veriyordu. Hatta Reyhâne'ye, "Şayet Resûlullah'tan Kurayzaoğulları'nı serbest bırakmasını isteseydin bunu yapardı." denilince o, buna karşılık, "Benimle daha gerdeğe girmeden onları taksim etmişti" cevabını verdi. Resûlullah (sas) onunla baş başa, uzun uzun kalırdı. Resûlullah'ın (sas) Veda Haccı dönüşünde vefat etti. O ana kadar hep onunla kaldı ve Resûlullah (sas) onu *Bakî Mezarlığı*'na defnetti. Resûlullah (sas) onunla hicretin 6. senesinde Muharren ayında evlenmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Sâlih b. Ca'fer anlattı. O da Muhammed b. Ka'b'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Reyhâne, Allah'ın Resûlullah'a ganimet olarak nasip ettiği bir kadındı. Güzel ve zarif biriydi. Eşi, Kurayzaoğulları ile yapılan savaşta öldürülünce esir düştü ve Resûlullah (sas) ganimetler içinden onu kendisi için seçip aldı. Resûlullah (sas) onu kendi dini ve İslâm arasında serbest bırakınca İslâm'ı tercih etti. Resûlullah (sas) onu azat etti, onunla evlendi ve ona hicabı emretti. Resûlullah'a karşı aşırı bir kıskançlık içindeydi. Resûlullah (sas) onu bir talakla boşayınca ayrılıp da herhangi bir yere gitmedi. Resûlullah'ın (sas) onu boşaması sebebiyle çok üzüldü ve bundan dolayı aşırı şekilde ağladı. Resûlullah (sas) o esnada yanına gidip tekrar nikâhına aldı. Resûlullah'tan (sas) önce vefat etti ve ölünceye dek de Resûlullah (sas) ile kaldı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Bekir b. Abdullah en-Nasrî anlattı. O Hüseyn b. Abdurrahman'dan, o Ebû Sa'îd b. Vehb'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Reyhâne bt. Zeyd b. Hunâfe Nadîroğulları'ndan olup daha önce Kurayzaoğulları'ndan Hakîm denilen bir adamla evliydi. Resûlullah (sas) onu azat edip evlendi. Resûlullah'ın eşlerinden olup diğer eşleri arasında günleri taksim ettiği gibi Resûlullah (sas) ona da gün taksim etmişti. Resûlullah (sas) ona hicabı emretti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Zi'b anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Reyhâne bt. Zeyd b. Hunâfe, Kurayzaoğulları'ndandı. Resûlullah'ın (sas) savaş esiri olarak elde ettiği kimseler arasındaydı. Onu azat edip kendisiyle evlendi ve daha sonra boşadı. Bundan dolayı ailesine, "Beni Resûlullah'tan sonra kimse göremeyecek!" diyordu.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu rivayette iki açıdan sorun vardır. O, Nadîroğullarındandır ve Resûlullah'ın (sas) yanında vefat etmiştir. Bu da bize onun azat edilmesi ve evlenmesi hususunda rivayet edilen bilgidir. Bu bizim nazarımızda ve nitekim ilim ehli katında da en doğru kabul edilen rivayettir. Ben onun Resûlullah'ın yanında olduğunu ve onu azat etmediğini, aksine onu vefat edinceye dek bir cariye olarak ilişkiye girdiğini bildiren bir rivayet de işittim.

Bize Abdülmelik b. Süleyman haber verdi. O Eyyûb b. Abdurrahman b. Ebû Sa'sa'a'dan, o da Eyyûb b. Beşîr el-Mu'âvî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Kurayzaoğulları esir edilince Resûlullah (sas) Reyhâne'yi Ümmü'l-Münzir Selmâ bt. Kays'ın evine gönderdi. Orada bir hayız görüp de temizleninceye dek kaldı. Ümmü'l-Münzir Resûlullah'a gelerek durumu ona bildirdi. Resûlullah (sas) giderek ona, *"İstersen seni azat edip evleneyim. İstersen cariyem olarak kal."* deyince, Reyhâne "Senin cariyen olarak kalmam, hem benim, hem de senin için daha kolay olur." cevabını verdi. Ölünceye dek Resûlullah'ın cariyesi olarak kaldı. Resûlullah (sas), cariyesi olarak onunla ilişkiye giriyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Seleme anlattı. O da Ebû Bekir Abdullah b. Ebû Cehm'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Reyhâne'yi esir olarak alınca ona İslâm'ı teklif etti; fakat o bundan kaçındı ve "Ben kavmimin dini üzere kalacağım." dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Şayet İslâm'ı kabul edersen Resûlullah (sas) seni kendisi için alacak."* teklifini yaptı. O da bundan kaçınınca bu durum Resûlullah'a (sas) ağır geldi. Birgün Resûlullah (sas) ashâbıyla beraber otururken bir ayak sesi duyuldu. Resûlullah (sas) o anda *"İşte İbn Sa'ye! Bana Reyhâne'nin Müslüman olduğunu müjdeleyecek."* dedi. İbn Sa'ye geldi ve Resûlullah'a Reyhâne'nin Müslüman olduğunu haber verdi. Ölünceye dek Resûlullah'ın onunla ilişkiye girdiği bir cariyesi[82] olarak kaldı.

4967. Meymûne ﴿ميمونة﴾

[Meymûne] bt. el-Hâris b. Cübeyr b. Hazn b. Rüveybe b. Abdullah b. Hilâl b. Âmir b. Sa'sa'a.

Annesi Hind bt. Avf b. Züheyr b. el-Hâris b. Hamâte b. Cerş'dir. İbn Cerş'e "İbn Cerîş" de denmiştir. Mes'ûd b. Amr b. Umeyr es-Sekafî, Meymûne ile Cahiliye döneminde evlenmişti. Daha sonra onu boşayınca bu sefer Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüeyoğulları'ndan Ebû Rühm b. Abdüluzzâ b. Ebû Kays ile evlendi. Ebû Rühm ölünce onunla Resûlullah (sas) evlendi. Bu evliliği Abbâs b. Abdülmuttalib gerçekleştirdi. Abbâs Meymûne'nin işiyle ilgileniyordu. Meymûne, onun çocuklarının annesi Ümmü'l-Fadl bt. el-Hâris el-Hilâliyye'nin aynı anne-babadan olan kız kardeşiydi. Resûlullah (sas) onunla *Mekke*'ye on mil uzaklıkta bulunan *Serif*[83] mevkiinde evlendi. Resûlullah'ın (sas) evlendiği son hanımdır. Bu evlilik Kaza umresi sırasında hicrî 7. yılda gerçekleşti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. İbrahim anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile hicrî 7. yılı Şevvâl ayında evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Muhammed b. Musa anlattı. O el-Fudayl b. Ebû Abdullah'tan,[84] o da Ali b. Abdullah b. Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) kaza umresini gerçekleştirdiği sene *Mekke*'ye doğru yola çıkmak istediği sırada Evs b. Havlî ve Ebû Râfi'i Abbâs'a, kendisini Meymûne ile evlendirmesini söylemeleri için gönderdi. Fakat her ikisinin de devesi kaybolunca günlerce *Râbiğ* mevkiinde mahsur kaldılar. Netice Resûlullah (sas) onlara *Kudeyd* mevkiinde ulaştığında develerini ancak bulabilmişlerdi. Her ikisi de Resûlullah (sas) ile *Mekke*'ye ulaştı. Resûlullah, meseleyi haber vermesi için Abbâs'a birini gönderdi. Meymûne teklifi kabul etti. Resûlullah (sas) Abbâs'ın evine geldi ve Abbâs da onu Meymûne ile evlendirdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. İsmail b. Ebû Habîbe anlattı. O Dâvûd b. el-Husayn'dan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile evlenmek isteyince bu işi Abbâs'a havale etti ve Abbâs da onu evlendirdi.

Bize Muhammed b. Ömer ve Ma'n b. İsa haber verdiler; dediler ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Rebî'a b. Ebû Abdurrahman'dan, o da Süleyman b. Yesâr'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ebû Râfi'i ve bir Ensârî'yi *Medine*'den çıkmadan önce gönderdirdi. Onlar da Resûlullah'ı (sas) Meymûne ile evlendirdiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. İbrahim anlattı. O babasından şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Memune ile Kaza umresinin olduğu yıl Şevvâl ayında ihramlı değilken evlendi. Onunla *Serif* mevkiinde gerdeğe girdi. Meymûne *Serif*'te vefat etti.

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Abdülkerîm'den, o da Meymûn b. Mihrân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye bt. Şeybe'nin huzuruna gitmiştim. O sırada yaşı epey ilerlemişti. Ona "Resûlullah (sas) ihramdayken mi evlendi?" diye sorduğumda şunu söyledi: "Allah'a yemin olsun ki, hayır! Her ikisi de ihramlı değilken evlendi."

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. O da Amr b. Meymûn b. Mihrân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. Abdülazîz babama, Yezîd'e Resûlullah'ın (sas) Meymûne ile evlendiği sırada ihramlı olup olmadığını sormasını istedi. Babam Yezîd'i çağırdı ve kendisine mektubu okuttu. Bunun üzerine Yezîd şöyle dedi: "Onu ihramlı değilken istedi ve ihramlı değilken gerdeğe girdi." Yezîd bunu söylerken ben onu işitiyordum.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Cerîr b. Hâzim haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Fezâre anlattı. O Yezîd b. el-Asam'dan, o da Ebû Râfi'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) ihramlı değilken Meymûne ile evlendi ve ihramlı değilken *Serif* denen yerde gerdeğe girdi.

Bize Vehb b. Cerîr b. Hâzim haber verdi; dedi ki: Bana babam anlattı; dedi ki: Ebû Fezâre'nin, Yezîd b. el-Asam'dan, o da Resûlullah'ın eşi Meymûne'den şunu anlattığını işittim:

Resûlullah (sas) ihramlı değilken Meymûne ile evlendi ve ihramlı değilken *Serif* denen yerde gerdeğe girdi.

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ebü'l-Melîh anlattı. O da Meymûn b. Mihrân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. Abdülazîz bana Yezîd b. el-Asam'dan Resûlullah'ın Meymûne ile evlendiği sırada ihramlı olup olmadığını sormamı istedi. Ben de bunu Yezîd'e sorunca bana, "Resûlullah (sas) onunla evlenirken ikisi de ihramlı değildi. Onunla gerdeğe girdiği sırada da ihramlı değildi." dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Bürkân anlattı. O da Meymûn b. Mihrân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Atâ'nın yanında oturduğum bir sırada bir adam gelip, "Kişi ihramlıyken evlenebilir mi?" diye sorunca o "Allah nikâhı helal kıldığı günden beri daha haram kılmamıştır." dedi. Meymûn dedi ki: Ben de şöyle dedim: Ömer b. Abdülazîz beni Yezîd b. el-Asamm'a Resûlullah'ın Meymûne ile evlendiği sırada ihramlı olup olmadığını öğrenmem için gönderdi. Yezîd b. el-Asam da Resûlullah'ın ihramlı değilken evlendiğini söyledi. Meymûne, Yezîd b. el-Asamm'ın halasıydı. Atâ dedi ki: Bu bilgiyi Meymûne dışında başkasından duymadık. Bizim duyduğumuz Resûlullah'ın ihramdayken evlendiğidir.

Bize Affân b. Müslim ve Süleyman b. Harb haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Mutarrif'ten, o Rebî'a ve Süleyman b. Yesâr'dan, o da Ebû Râfi'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlı değilken evlendi. Ben de o sırada aralarında elçi idim.

Bize Enes b. İyâd Ebû Damre haber verdi; dedi ki: Bana Rebî'a b. Ebû Abdurrahman anlattı. O da Süleyman b. Yesâr'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah, Ebû Râfi'i ve Ensâr'dan bir adamı kendisini Meymûne ile evlendirmeleri için gönderdi. Onlar da Resûlullah (sas) daha *Medine*'den çıkmadan önce onu evlendirdiler.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o da Meymûn b. Mihrân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. Abdülazîz bana Yezîd b. el-Asam'dan Resûlullah'ın Meymûne ile evlendiği sırada ihramlı olup olmadığını mektupla sordu. Ben de bunu Yezîd'e sorunca bana, "Resûlullah (sas) onunla evlenirken ihramlı değildi. Onunla gerdeğe girdiği sırada da ihramlı değildi. Onunla *Serif* mevkinde gerdeğe girdi. İşte Meymûne'nin kabri orada gölgeliğin altındadır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Yezîd b. el-Asam'dan, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) onunla ihramlı değilken evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize Hişâm b. Sa'd anlattı. O da Atâ el-Horâsânî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben İbnü'l-Müseyyeb'e, "İkrime, Resûlullah'ın (sas) ihramlıyken Meymûne ile evlendiğini iddia ediyor." dediğimde "Muzır adam yalan söylemiş, git ve ona söv. Ben bunu sana anlatayım. Resûlullah (sas) ihramlı geldi; fakat ihramdan çıktıktan sonra evlendi." dedi.

Bize Muhammed b. el-Fadl haber verdi. O Leys'ten, o da Atâ'dan, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Yezîd b. Ebû Ziyâd anlattı. O el-Hakem'den, o Muksim'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi ve ihramlıyken hacamat yaptırdı.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Hassân anlattı. O İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne bt. el-Hâris ile *Serif*'te ihramlıyken evlendi. Döndükten sonra da Serif'te onunla gerdeğe girdi. Yezîd b. Hârûn dedi ki: "Meymûne Serif'te vefat etti ve kabri de oradadır."

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi. O İbn Cüreyc'den, o Atâ'dan, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) ihramlıyken Meymûne ile evlendi.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi. O İsrâîl'den, o da Câbir'den, o da İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Rebâh b. Ebû Ma'rûf anlattı. O Atâ'dan, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile *Serif*'te ihramlıyken evlendi. İbn Abbas bunda bir beis görmüyordu.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Habîb b. eş-Şehîd anlattı. O Meymûn b. Mihrân'ın, İbn Abbâs'tan şunu anlattığını işitti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Hevze b. Halîfe haber verdi; dedi ki: Bize Dâvûd b. Abdurrahman anlattı. O Amr b. Dînâr'dan, o da Câbir Ebü'ş-Şa'sâ'dan, İbn Abbâs'tan şunu işitiğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) İbn Abbâs'ın Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb anlattı. O Abdullah b. Osman b. Huseym'den, o da Sa'îd b. Cübeyr'den şöyle dediğini rivayet etti:

İbn Abbâs'tan şunu söylediğini işittim: "Resûlullah (sas) teyzem Meymûne ile ihramlıyken evlendi"

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd haber verdi; dedi ki: Bize Eyyûb anlattı. O İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Abdülkerîm'den, o da Atâ'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Abdullah b. Nümeyr, el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Ubeyd haber verdiler. Onlar Zekeriyyâ b. Ebû Zâide'den, o da Âmir eş-Şa'bî'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

el-Fadl b. Dükeyn hadisinde "Resûlullah (sas) ihramlıyken hacamat oldu." dedi.

Bize Abdullah b. Nümeyr, Ya'lâ b. Ubeyd ve Yezîd b. Hârûn haber verdiler; dediler ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid anlattı. O Abdullah b. Ebü's-Sefer'den, o da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne'yi ihramlıyken nikâhladı ve ihramlıyken hacamat yaptırdı.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Câbir'den, o da Âmir'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne bt. el-Hâris ile ihramlıyken evlendi ve ihramlıyken hacamat yaptırdı.

Bize Cerîr b. Abdülhamîd haber verdi. O Mansûr'dan, o da Mücâhid'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize Kurre b. Hâlid anlattı; dedi ki: Bize Ebû Yezîd el-Medînî şunu anlattı:

Resûlullah (sas) Meymûne ile ihramlıyken evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Cüreyc anlattı. O Ebü'z-Zübeyr'den, o da İkrime'den şunu rivayet etti:

Meymûne bt. el-Hâris kendisini Resûlullah'a bağışladı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. Abdurrahman anlattı. O babasından, o da Amre'den rivayetle dedi ki:

Amre'ye, Meymûne'nin kendisini Resûlullah'a bağışladığı söylenince, "Resûlullah (sas) onunla 500 dirhem mihirle evlendi. Nikâh için de Abbâs b. Abdülmuttalib'i vekil kıldı." dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiler; dediler ki: Bize Süfyân anlattı. O Mansûr'dan, o da Mücâhid'den şöyle dediğini rivayet etti:

Meymûne'nin ismi Berre idi. Fakat Resûlullah (sas) ona Meymûne ismini verdi.

Bize Süfyân b. Uyeyne haber verdi. O Amr b. Ebü'ş-Şa'sâ'dan, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

Meymûne, İbn Abbâs'a, kendisinin Resûlullah (sas) ile bir kaptan yıkandıklarını haber verdi.

Bize Abdülmelik b. Amr Ebû Amr haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Nâfi anlattı. O İbn Ebû Necîh'ten, o Mücâhid'den, o da Ümmü Hâni'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ve Meymûne bir kaptan yıkandılar. Kabın içinde üzerinde hamur izi bulunan bir tas vardı.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Şihâb anlattı. O eş-Şeybânî'den, o Abdullah b. Şeddâd'dan, o da Meymûne'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) namazgâhında bir örtü üzerinde namaz kılardı. Ben de bitişiğinde uyurdum. Resûlullah (sas) bu şekilde namaz kılarken hayız olduğum halde elbisesi bana değerdi.

Bize Mâlik b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bize Şerîk haber verdi. O Simâk'tan, o İkrime'den, o İbn Abbâs'tan, o da Meymûne'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben ve Resûlullah (sas) cünüp olmuştuk. Ben bir kaptan yıkanmıştım. Geri kalan suyla da Resûlullah (sas) gelip yıkandı. Ben o kaptan

yıkandığımı söyleyince, *“Suya cünüplük bulaşmaz.”* dedi.

Bize Sa’îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Muhammed anlattı. O İbrahim b. Ukbe’den, o Küreyb’den, o da İbn Abbâs şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), *“Şunlar mümin kız kardeşlerdir: Meymûne, Ümmü’l-Fadl ve Esmâ.”* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Huzâ’a kabilesinin mevlası İbrahim b. Muhammed anlattı. O Sâlih b. Muhammed’den, o Ümmü Zerre’den, o da Meymûne’den şöyle dediğini rivayet etti:

Bir gece Resûlullah (sas) benim yanımdan çıktı. Ben de ardından kapıyı kapattım. Daha sonra dönüp kapıyı açmamı isteyince açmaya yanaşmadım. Bunun üzerine bana *“Allah’a yemin olsun ki, bana kapıyı açacaksın.”* Deyince, “Benim gecemde diğer hanımlarına gidersin, öyle mi?” karşılığını verdim. O da *“Dışarıya idrara sıkıştığım için çıktım.”* dedi.

Bize Hişâm Ebü’l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Leys b. Sa’d anlattı. O Bükeyr’den, o da Ubeydullah el-Havlânî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) eşi Meymûne’yi uzun ve kolları bol bir elbise içinde üzerinde izar olmadan namaz kılarken gördüm.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Ebû Fezâre’den, o da Yezîd b. el-Asam’dan şunu rivayet etti:

Meymûne ihramlıyken saçını tıraş etti. Vefat ettiği sırada saçı çoğalmıştı.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. Bilâl anlattı; dedi ki: Bana Ca’fer b. Muhammed anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Meymûne’ye ait bir cariye hakkında bir şey sordu. O da “Onu azat ettim.” dedi. Resûlullah (sas), “O güçlü biriydi. Onu akrabalarına

verseydin daha iyi olurdu.” dedi.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize Ca’fer b. Bürkân anlattı; dedi ki: Bize Yezîd b. el-Asam anlattı; dedi ki:

Ben ve Talha b. Ubeydullah’ın oğlu, Âişe ile karşılaştık. *Mekke*’den geliyordu. Talha’nın oğlu onun kız kardeşinin oğluydu. *Medine*’nin bahçelerinden birine girdik ve oradan nasibimizi aldık. O bahçeden yediğimiz ona haber verilince gelip yeğenini azarladı. Sonra bana dönüp etkili bir nasihatta bulundu. Sonra da şunu dedi: “Allah’ın (c) seni alıp Resûlü’nün beldesine getirdiğini bilmiyor musun? Hâlbuki Meymûne bunu yapmada serbest olduğu halde yapmadı. O, bizim en takvalımız ve akrabaya en düşkün olanımız idi.”

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize Ca’fer b. Bürkân anlattı; dedi ki: Bize Yezîd b. el-Asam anlattı; dedi ki:

Resûlullah’ın (sas) eşi Meymûne bt. el-Hâris’in misvakı temiz halde suyun içindeydi. Namaz ya da başka bir işle meşgul olmadığı zamanlarda misvağı alır; dişlerini misvaklardı.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize Ca’fer b. Bürkân anlattı; dedi ki: Bize Yezîd b. el-Asam şunu anlattı:

Meymûne’nin akrabalarından biri yanına girdiğinde onun şarap koktuğunu görünce, “Müslümanların yanına gitseydin de seni kırbaçlasalardı ya da temizleselerdi. Bir daha ebediyen yanıma gelme!” dedi.

Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Musa b. Ebû Âişe’den, o bir adamdan, o da Meymûne’den şunu rivayet etti:

Meymûne yere düşmüş bir nar tanesini görünce onu alıp, “Şüphesiz ki, Allah fesadı sevmez!” dedi.

Bize Ahmed b. İshâk el-Hadramî haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb anlattı; dedi ki: Bize İbrahim b. Ukbe anlattı. O da İbn Abbâs’ın mevlası Küreyb’den şunu rivayet etti:

Hac sırasında İbn Abbâs beni Meymûne'nin devesini sürmem için görevlendirmişti. Meymûne'nin *Akabe* cemresine varıncaya kadar hep tehlil getirdiğini işittim.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Ukbe b. Vehb el-Âmirî el-Bekkâî anlattı; dedi ki: Bize Yezîd b. el-Asam haber verdi; dedi ki:

Müminlerin annesi Meymûne'yi, Resûlullah'tan sonra başını tıraş ederken gördüm. Ben bunu Ukbe'ye sorunca "Bunu yapmakla onu Allah'a yönelmiş gördüm." dedi.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mahreme b. Bükeyr anlattı. O babasından, o Büsr b. Sa'îd'den, o da Ubeydullah el-Havlânî'den şunu rivayet etti:

O, Meymûne'nin odasında bulunurken onun izar giymeksizin uzun ve geniş bir elbise içinde ve başörtüsüyle namaz kılarken gördü.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Bürkân anlattı; dedi ki: Bana Meymûn haber verdi; dedi ki: Safiyye bt. Şeybe'ye sordum; bana dedi ki:

Resûlullah (sas), Meymûne ile *Serif*'te evlendi ve bir çadır içinde Serif'te gerdeğe girdi. Meymûne *Serif*'te vefat etti ve Resûlullah'ın onunla gerdeğe girdiği çadırın kurulduğu yerde defnedildi.

Bize Yezîd b. Hârûn ve Vehb b. Cerîr b. Hâzim haber verdiler; dediler ki: Bize Cerîr b. Hâzim anlattı. O Ebû Fezâre'den, o da Yezîd b. el-Asam'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Meymûne'yi Resûlullah'ın onunla gerdeğe girdiği gölgelikte defnettik. Öldüğü günde hactaki tıraşıyla duruyordu. Ben ve İbn Abbâs, kabre indik. Yere bıraktığımızda başı bir miktar aşağı meyledince hırkamı çıkarıp başının altına koydum. İbn Abbâs hırkayı hemen çekip yerine bir taş koydu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Cerîr anlattı. O da Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Meymûne *Serif*'te vefat etti. Ben ve İbn Abbâs, Meymûne'nin naaşının olduğu yere gittik. İbn Abbâs, "Naşı kaldırdığınızda sarsmayın ve sallamayın! Çünkü Resûlullah'ın (sas) dokuz eşi vardı ve sekizine gün taksim ediyor, birine etmiyordu." dedi. İbn Cerîr'in senedinde bulunmadığı bir hadiste de şunlar söylenmiştir: "Meymûne, *Mekke*'de vefat etti. Onu İbn Abbâs taşıdı ve beraberinde taşıyanlara, "Kaldırın onu! Şüphesiz ki, o annenizdir." dedi. Daha sonra onu Serif'te defnettiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Muharrir anlattı. O da Yezîd b. el-Asam'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Meymûne'nin kabrinin olduğu yere gitmiştim. Kabre ben, Ubeydullah el-Havlânî, İbn Abbâs ve Abdurrahman b. Hâlid b. el-Velîd indik. Namazı İbn Abbâs kıldırdı.

Muhammed b. Ömer dedi ki: O, hicrî 61 senesinde Yezîd b. Mu'âviye'nin hilafeti sırasında vefat etti. Resûlullah'ın (sas) en son vefat eden eşidir. Vefatında seksen ya da seksen bir yaşındaydı. Kabilesi olan biriydi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhakîm b. Abdullah b. Ebû Ferve anlattı; dedi ki:

Abdurrahman b. el-A'rec'i *Medine*'de bulunduğu meclisinde şunu söylerken işittim: Resûlullah (sas) *Hayber* ganimetlerinden Meymûne bt. el-Hâris'e seksen vesk hurma ve yirmi vesk arpa verdi. Bunun buğday olduğu da söylenmiştir.

---

[31] Nisa, 4/128. Ayetin tamamı şu şekildedir: " *Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse aralarında bir sulh yapmalarında onlara günah yoktur. Sulh (daima) hayırlıdır. Zaten nefisler kıskançlığa hazırdır. Eğer iyi geçinir ve Allah'tan korkarsanız şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır.*"

[32] Resûlullah (s) onu boşamaya karar vermişti (M).

[33] "Muhammed b. Sîrîn" adı Leiden neşrinde "Muhammed b. Ömer" şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu *Siyerü a'lâmi'n-nübelâ'*dan (II, 269) ve

İbn Sa’d’dan nakleden İbn Hacer’in *el-İsâbe*’sinden (VII, 721) tespit edilmiştir.

[34] Bu husus çağdaş araştırmacılar arasında tartışmalı bir konu olup Aişe’nin bu dönemde yaşının 12 ya da 17 olduğunu belirtenler de bulunmaktadır. Ayrıca 9 yaşında evlenmesinin o dönemdeki toplumun adet ve geleneklerine göre uygun bir durum olduğunu da söyleyebiliriz (M).

[35] Cahiliyye Araplarında iki bayram olan Şevvâl ayında evlenmeye iyi gözle bakılmazdı. Âişe bu sözleriyle söz konusu inancın bâtıl olduğunu ifade etmektedir (E).

[36] Peygamber (sas) de Şevval ayı hakkındaki yanlış bir düşünceyi ortadan kaldırmak için böyle davranmıştır (M).

[37] Kızkardeşi Esmâ’nın oğlu Abdullah b. ez-Zübeyr’i kastetmektedir (E).

[38] Âişe burada ifk hadisesine işaret etmektedir (M).

[39] Para, yiyecek, giyecek vb. türden devletin ödediği maaştır (M).

[40] Arapça metinde geçen “dehr orucu” ara vermeden oruç tutumaktır (E).

[41] Ahzâb 33/28-29.

[42] Medine’ye üç konaklık mesafede bir yerdir.

[43] İçeri giren kimse Âişe’nin yeni elbiseler kullanabileceğini ve buna imkanı olduğunu söylemiştir (M).

[44] Yemen’de bir şehirdir.

[45] İleriki sayfalarda görüleceği üzere Âişe’nin cenazesi geceleyin kaldırıldığı sırada insanlar, ortamı aydınlatmak için meşaleler yakmışlardı. Bu da dolayısıyla ortamı şenlendiriyor ve bir bayram ve sevinç havası oluşturuyordu. Âişe, bu yüzdendir ki meşaleler yakılmamasını, ortamın bir şenlik havasına bürünmemesini istemişti (M).

[46] Âişe hesap gününün zorluğunu ifade maksadıyla bu tür sözler söylemiş olmalıdır(M).

[47] Medine’ye yakın bir köydür.

[48] “Kahm” adı Atâ neşrinde (VIII, 60) “Fehm” şeklinde yazılmıştır (E).

[49] Âişe şayet gece vaktinde ölürse ortalığı aydınlatmak için yakılan ateşin kendisine yaklaştırılmamasını istemiştir (M).

[50] “İbn Ömer” Lieden neşrinde “İbn Amr” şeklinde yazılmıştır. Doğrusu Riyâd Üniversitesi yazmasından ve *Ensâbü’l-eşrâf*’tan (I, 420) tespit edilmiştir.

[51] Ahzâb 33/33.

[52] Kureyşli olan Zâdü’r-rekb olarak bilinenler “Ebü’l-Muğîre, el-Esved b. Abdülmuttalib b. Esed ve Müsâfir b. Ebû Amr’dır. Yolculuğa çıktıkları zaman onlarla birlikte yola çıkanlar yanlarına azık almadan çıkarlardı. Onlar beraberlerinde olanların azık ihtiyaçlarını karşılarlardı.

[53] Necid’de Feyd bölgesinde bir mevkidir (M).

[54] Bakara 2/156.

[55] Bakara 2/156.

[56] Bakara 2/156.

[57] Bakara 2/156.

[58] Bakara 2/156.

[59] Allah Resûlü, Ümmü Seleme’nin Zeyneb adlı bebeğine duyduğu şefkat sebebiyle onu “Zünâb” diye çağırırdı (E).

[60] Bir ûkıyye kırk dirhemdir (E).

[61] Mümtehine 60/7.

[62] Ebû Süfyan bu sırada müşrik olup Müslümanlara düşmandı. Bu evlilik sayesinde Müslümanlarla düşmanları arasında bir yumuşama ve yakınlaşma meydana gelmiştir (M).

[63] Ahzâb 33/37.

[64] Ahzâb 33/37.

[65] Ahzâb 33/37.

[66] Ahzâb 33/37.

[67] Ahzâb 33/37.

[68] Ahzâb 33/53.

[69] Ahzâb 33/53.

[70] Tahrîm 66/1-4.

[71] Tahrîm 66/3.

[72] Emevî halifesi (E).

[73] Bir ûkıyye kırk dirhem, bir neş ise yirmi dirhemdir. Toplam 500 dirhem eder (E).

[74] Berre, “iyi, iyi şey” anlamındadır. Peygamber de “İyinin yanından çıktı, yani iyiyi-iyi olanı terk etti.” gibi bir şeyin söylemesinden hoşlanmadığı için bunu yapmıştır (M).

[75] Burada görüldüğü üzere nafile oruca Cuma günü için izin verilmemiş, şayet Cuma günü tutulacaksa Perşembe ya da cumartesi ile birleştirtilip iki güne çıkarılması istenmiştir.

[76] *Hayber*’de bir dağın adı olup Yahudi Ebü’l-Hukayk’ın kalesi bu dağın üzerindedir.

[77] “Sibâr”, III. Ahmed, Mahmûdiye, Riyâd yazmaları ile Leiden neşrinde “Tibâr” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu el-Vâkıdî ve es-Semhûdî’den tespit edilmiştir.

[78] Hurma, peynir ve yağla yapılan bir çeşit yemek.

[79] Fatır 35/18.

[80] Buğday, arpa ya da hurma ile yapılan bir çeşit püre, ezme (M).

[81] Bir ûkıyye kırk dirhem, bir dneş ise yirmi dirhemdir. Buna göre kendisine verilen mihr, 500 dirhem etmektedir (E).

[82] Cariyelik hukukuna göre efendisi cariyesiyle nikah kıymadan ilişkiye girebilir. Reyhane de Resulullah’ın eşi olarak değil cariyesi olarak kalmıştır(M).

[83] *Mekke*’ye yedi mil mesafede olup *Merv* yolu üzerindedir (M).

[84] “el-Fudayl b. Ebû Abdullah” Leiden neşrinde “el-Fudayl b. Abdullah” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu Rİyâd yazmasından ve İbn Sa’d’dan nakleden *Siyerü a’lâmi’n-nübelâ*’dan (II, 239) tespit edilmiştir.

RESÛLULLAH'IN (SAS) EVLENİP DE BİR ARAYA GELMEDİĞİ HANIMLAR, BUNLARDAN BOŞADIKLARI VE BOŞAMA SEBEPLERİ

4968. el-Kilâbiyye ﴿الكلابية﴾

Onun ismi bize ihtilaflı şekilde gelmiştir. Kimileri onun Fâtıma bt. ed-Dahhâk b. Süfyân el-Kilâbî olduğunu söylerken, kimileri de Amre bt. Yezîd b. Ubeyd b. Rüvâs b. Kilâb b. Rebî'a b. Âmir olduğunu söylemiştir. Bir başkası onun el-Âliye bt. Zabyân b. Amr b. Avf b. Ka'b b. Abd b. Ebû Bekir b. Kilâb olduğunu söylemiştir. Bir başkası da onun Seba bt. Süfyân b. Avf b. Ka'b b. Abd b. Ebû Bekir b. Kilâb olduğunu söylemiştir. Biz bu konuda bütün duyduklarımızı yazdık. Bazıları da sadece Kilâbiyye olduğunu söylemiştir ve isminde ihtilaf etmişlerdir. Bazıları ise bütün bu isimlerin mevcut olduğunu, her birisinin, bizim ele aldığımız hanımın hikayesi dışında bir hikayesinin olduğunu söylemişlerdir. Biz bunları açıkladık ve bu konuda duyduğumuz her şeyi yazdık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

O, Fâtıma bt. ed-Dahhâk b. Süfyân'dır. Resûlullah'tan (sas) sakınması üzerine onu boşamıştır. Ağzına hayvan pisliği alır ve "Ben kötü biriyim." derdi. Resûlullah (sas) onunla hicrî 8. yılı Zilkâde ayında evlendi. Hicrî 60 yılında vefat etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Kilâbiyye ile evlenince yanına girdiğinde kadın ona, "Senden Allah'a sığınırım." demişti. Bunun üzerine Resûlullah (sas) da,

“Sen büyük olana sığındın, ailene git!” demişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca’fer anlattı. O Abdülvâhid b. Ebû Avn’dan, o da İbn Mennâh’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Kadın Resûlullah’tan (sas) sakınmıştı. Çılgınlaşmış ve aklı başından gitmişti. Resûlullah’ın (sas) eşlerinin yanına girmek için izin isteyince, “Ben kötü biriyim!” derdi. Bundan başka, “Şüphesiz ki, bana tuzak kuruldu.” derdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Süleyman anlattı. O Amr b. Şu’ayb’dan, o babasından, o da dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) onunla gerdeğe girmişti. Resûlullah (sas) ayrılabilecekleri hususunda eşlerini muhayyer bırakınca, o da kavmine gitti. Resûlullah (sas) da onu boşadı. O, yerden hayvan pisliği alıp, “Kötü biriyim!” derdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca’fer haber verdi. O da Musa b. Sa’îd ve İbn Ebû Avn’dan şöyle dediklerini rivayet etti:

Şüphesiz ki, Resûlullah (sas) onu yakalandığı alaca hastalığından dolayı boşadı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca’fer, İbn Ebû Sebre ve Abdülazîz b. Muhammed anlattılar; dediler ki: Onlar Yezîd b. el-Hâd’dan, o Sa’lebe b. Ebû Mâlik’ten, o da Hüseyn b. Ali’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Âmiroğulları’ndan bir kadınla evlenmişti. Allah Resûlü (sas) dışarı çıktığında kadın Mescid’e gelenleri gözlerdi. Resûlullah’ın (sas) hanımları bu durumu ona haber verdiklerinde Resûlullah (sas), *“Şüphesiz ki, sizler ona karşı taşkınlık yapıyorsunuz.”* dedi. Bunun üzerine hanımları, “Biz onu, bu durumdayken sana gösterelim mi?” deyince Resûlullah (sas) bunu kabul etti ve onlar da bunu yaptılar. Bundan dolayı Resûlullah (sas)

onu boşadı. Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu hadisi Abdullah b. Sa'îd b. Ebû Hind'e anlattım. Babasının şöyle dediğini haber verdi: Kadın, Resûlullah'tan (sas) sakınınca, o da ondan sakındı. Resûlullah (sas) Âmiroğulları'ndan bu kadın dışında kimseyle evlenmedi. Kinde kabilesinden de el-Cüveyniyye dışında kimseyle evlenmedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Vesîme anlattı. O da Ebû Vecze'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) onunla hicretin 8. yılında *Ci'râne*'den dönerken evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Mus'ab İsmail b. Mus'ab anlattı. O da Kilâbiyye'nin kabilesinden yaşlı bir adamdan şöyle dediğini rivayet etti:

O [Kilâbiyye], 60 senesinde vefat etti.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi; dedi ki: Bana el-Arzemî anlattı. O Nâfi'den, o da İbn Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Resûlullah'ın (sas) eşleri arasında Seba bt. Süfyân b. Avf b. Ka'b b. Ebû Bekir b. Kilâb isminde biri vardı." İbn Ömer dedi ki: Resûlullah (sas) Ebû Üseyd es-Sâ'idî'yi, Âmiroğulları'ndan ismi Amre bt. Yezîd b. Ubeyd b. Rüvâs b. Kilâb adında bir hanımı kendisine nikâhlaması için gönderdi. Resûlullah (sas) onunla evlenip de onda alaca hastalığı olduğunu haber alınca onu boşadı.

Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Kilâboğullarına mensup bir adamdan şunu anlattı:

Resûlullah (sas) el-Âliye bt. Zabyân b. Amr b. Avf b. Ka'b b. Abd b. Ebû Bekir b. Kilâb ile evlendi. Bu kadın, Resûlullah'ın yanında bir müddet kaldı. Resûlullah (sas) daha sonra onu boşadı.

4969. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. en-Nu'mân b. Ebü'l-Cevn b. el-Esved b. el-Hâris b. Şürâhîl b. el-Cevn b. Âkilü'l-Mirâr el-Kindî'dir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Ya'kûb b. Utbe anlattı. O da Abdülvâhid b. Ebû Avn ed-Devsî'den şöyle dediğini rivayet etti:

en-Nu'mân b. Ebü'l-Cevn *Medine*'ye gelir giderdi. Kardeşleriyle beraber *Necid* bölgesinde *Şerebbe* denen bir vadide otururdu. Resûlullah'ın (sas) yanına Müslüman olarak geldi ve "Ya Resûlullah! Seni Arapların en güzel dul kadınıyla evlendireyim mi? O, amcasıoğluyla evliydi. Eşi ölünce dul kaldı. O seninle evlenmek ve sana gelmek istiyor." deyince Resûlullah (sas) onunla on iki ûkıyye bir neş mihr karşılığında evlendi. Adam "Ya Resûlullah! Mihirde kısma!" deyince, Resûlullah (sas), "*Ben eşlerime bundan fazla mihr vermedim. Kızlarım da bu miktardan fazla mihr almadılar.*" dedi. en-Nu'mân, "Karar sende!" dedi. Sonra, "Ya Resûlullah! Aileni sana getirecek birini gönder de onu alıp getirsin. Ben de senin gönderdiğin kişiyle beraber olacağım. Aileni de onunla beraber göndereceğim." dedi. Resûlullah (sas) Ebû Üseyd es-Sâ'idî'yi gönderdi. Ebû Üseyd ve adam oraya varınca kadın girmeleri için izin verdi. Ebû Üseyd bunun üzerine, "Resûlullah'ın (sas) eşlerini başka bir erkek göremez." dedi. Ebû Üseyd dedi ki: Bu, hicab emrinin inmesinden sonra olmuştu. Ebû Üseyd kadına "Seninle konuştuğun erkekler arasında mahremin olanlar hariç bir perde olması gerekir." deyince, o da bunu yaptı. Ben orada üç gün kaldıktan sonra onu bir örtü içinde deveye bindirip *Medine*'ye getirdim. Onu Sa'îdeoğulları mahallesine yerleştirdim. O mahallenin kadınları yanına varıp, "Hoş geldin." dediler. Oradan ayrıldıklarında onun güzelliğini dile getirdiler. Böylece onun gelişi *Medine*'de yayıldı. Ebû Üseyd dedi ki: Resûlullah'a (sas) gittim. O sırada Amr b. Avfoğulları mahallesindeydi. Durumu ona haber verdim. Onun yanına bir kadın girdi. Çok güzel olmasından dolayı ona tuzak kurdular. Ona, "Sen bir kraliçesin, şayet istersen Resûlullah'tan (sas) istediğini alırsın. Yanına gelirse ondan Allah'a sığın. Şüphesiz sana rağbet gösterdiği bir anda ondan istediğini alacaksın." dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Ubeyde anlattı. O Ömer b. el-Hakem'den, o da Ebû Üseyd es-Sâ'idî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) beni el-Cüveyniyye'ye gönderdi. Onu alıp yola koyuldum. *Necid* tarafında oturuyorlardı. Onu Sa'îdeoğulları mahallesine getirince Resûlullah'a haber verdim. Resûlullah (sas) yaya geldi, orada dizleri üzerine durdu ve onu öpmek istedi. Resûlullah (sas) eşleriyle ilişki öncesinde böyle yapardı. el-Cüveyniyye, "Senden Allah'a sığınırım!" deyince Resûlullah (sas) ondan geri durdu ve *"Sen gerçekten sığındın!"* dedi. Ondan uzaklaştı ve bana onu götürmem için emir verdi. Ben de onu alıp kavmine iade ettim.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Amr b. Sâlih'ten, o da Sa'îd b. Abdurrahman b. Ebzâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

el-Cüveyniyye, Resûlullah'tan (sas) Allah'a sığındığını söyledi. Ona, böyle demesi halinde Resûlullah'ın (sas) ona daha çok ilgi göstereceği söylenmişti. Onun dışında herhangi bir hanımı ondan Allah'a sığındığını söylememiştir. Güzellik ve içinde bulunduğu durumdan dolayı kendisine hile yapıldı. Onu Resûlullah'a karşı bu duruma sürükleyenlerden bahsedilince Resûlullah (sas), *"O kadınlar Yusuf'un arkadaşları gibidirler. Onların tuzakları büyüktür."* dedi. Bu kadının Esmâ bt. en-Nu'mân b. Ebü'l-Cevn'dir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı; dedi ki:

O kadın Ümeyye bt. en-Nu'mân b. Ebü'l-Cevn'dir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da İbn Ebû Avn'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Kindeli kadın ile hicretin 9. senesinde Rebîülevvel ayında evlendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o da babasından şunu rivayet etti:

el-Velîd b. Abdülmelik, Urve'nin babasına "Resûlullah (sas) el-Eş'as b. Kays'ın kız kardeşi Kuteyle ile evlendi mi?" diye mektupla sorunca, o da şu cevabı verdi: "Resûlullah (sas) Kindeli bir kadın olarak sadece Cevnoğullarının kız kardeşiyle evlendi ve onu nikâhladı. Bu kadın *Medine*'ye getirildiğinde Resûlullah (sas) onu gidip gördükten sonra boşadı ve kendisiyle gerdeğe girmedi."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Kindeli bir kadın olarak sadece Cevnoğulları'nın kız kardeşiyle evlendi ve onu boşadı. Onunla gerdeğe de girmedi.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Esmâ bt. en-Nu'mân ile evlendi. Bu kadın o zamanın en güzel kadınlarından biriydi. Resûlullah (sas) yabancı kadınlarla evlenmeye başlayınca Âişe şöyle dedi: "Resûlullah (sas) yabancılarla evlenmeye başladıysa bu demektir ki, yakında bizden yüz çevirecektir." Resûlullah (sas) Kinde kabilesinin *Medine*'ye heyet halinde gelmesiyle onu babasından istedi. Resûlullah'ın (sas) eşleri o kadını gördüklerinde kıskançlığa kapıldılar ve "Şayet istersen ondan, büyük bir nasip elde edebilirsin. Bunu için de senin yanına girdiğinde ondan Allah'a sığındığını söyle." dediler. Resûlullah (sas) geldi. Yüzündeki örtüyü kaldırıp da elini ona uzatınca, "Senden Allah'a sığınırım!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), "*Benden Allah'a sığındın, öyle mi? Haydi ailene git!"* dedi.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi; dedi ki: Bana İbnü'l-Gasîl anlattı. O Hamza b. Ebû Üseyd es-Sâ'idî'den, o da Bedir ehlinden olan babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Esmâ bt. en-Nu'mân ile evlendi ve beni, Esmâ'yı getirmem için gönderdi. Hafsa, Âişe'ye ya da Âişe, Hafsa'ya şunu dedi: "Onu boyayıp saçlarını tarayalım." Bunu yaptılar. Daha sonra onlardan biri Esmâ'ya, "Resûlullah, bir kadının yanına girdiğinde onun kendisine 'Senden Allah'a sığınırım!' demesinden hoşlanır." dediler. Resûlullah (sas) Esmâ'nın yanına girip de üzerindeki örtüyü kaldırıp ona dokununca,

“Senden Allah’a sığınırım!” dedi. Resûlullah (sas) başındaki sarığını yüzüne örtüp, *“Sen gerçekten de sığındın!”* deyip bunu üç sefer tekrar etti. Daha sonra benim yanıma geldi ve *“Ey Ebû Üseyd, onu ailesine götür ve iki elbise de ver.”* dedi. Esmâ, “Bırakın beni, ben kötü biriyim!” diyordu.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled eş-Şeybânî haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Ubeyde anlattı; dedi ki: Bana Ömer b. el-Hakem anlattı. O da Ebû Üseyd’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Cevn kabilesinden bir kadınla evlendi. Bana onu getirmem için emir verdi. Ben de gidip getirdim. Onu *Medine*’nin evlerinden birine yerleştirdim ve daha sonra Resûlullah’a gelip ailesini getirdiğimi haber verdim. Beraber yürüyüp geldik. Yanına vardığında Resûlullah (sas) eğilip onu öpmek istedi. Resûlullah (sas) evlendiği eşin yüzünü açınca onu öperdi. Kadın, “Senden Allah’a sığınırım!” deyince Resûlullah (sas), *“Gerçekten de sığındın!”* dedi. Daha sonra bana, onu ailesine götürmem için emir verdi ve ben de götürdüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Süleyman b. el-Hâris anlattı. O da Abbâs b. Sehl’den şöyle dediğini rivayet etti: Ebû Üseyd es-Sâ’idî’nin şöyle dediğini işittim:

Onunla birlikte kavminin yanına gidince insanlar bağrışıp, “Şüphesiz ki sen mübarek olmayan bir kadınsın, başına ne geldi?” diye sordular. O da “Bana tuzak kuruldu ve bana şöyle şöyle yap!” denildi, deyip kendisine söylenenleri dile getirdi. Ailesi ona “Sen bizi Araplar içinde meşhur ettin!” dedi. Ebû Üseyd gitmek için davranınca Esmâ ona, “Olan oldu artık, pekiyi bundan sonra ne yapmalıyım?” deyince, o da “Evinde oturur, örtünür ve ancak mahrem olanlarınla görüşürsün, Resûlullah (sas) ile evlenmiş olmandan dolayı bundan sonra Müminlerin annesisin.” dedi. O günden sonra Esmâ, mahremleri dışında kimseyle görüşmedi ve Osman zamanında *Necid*’de ailesinin yanında vefat etti.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi; dedi ki: Bana Züheyr b. Mu’âviye el-Cu’fî şunu anlattı:

Esmâ üzüntüden öldü.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Daha sonra Esmâ bt. en-Nu'mân ile el-Muhâcir b. Ebû Ümeyye b. el-Muğîre evlendi. Bunun üzerine Ömer, Esmâ'yı cezalandırmak istedi. Esmâ, "Allah'a yemin olsun ki, bana hicâb [Resûlullah'ın (sas) hanımlarının diğer erkeklerle perde arkasından görüşmesi] uygulanmadı. 'Müminlerin Annesi' olarak da çağrılmadım." deyince Ömer onu cezalandırmaktan vazgeçti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: İrtidat hadiseleri sırasında onunla İkrime b. Ebû Cehil'in evlendiğini, [Resûlullah'ın (sas) hanımlarının diğer erkeklerle perde arkasından görüşmesi şeklindeki] Resûlullah'ın (sas) hicabının uygulanmadığını söyleyeni duydum. Fakat bu haber sağlam değildir.

4970. Kuteyle ﴿جمانة﴾

Kuteyle bt. Kays. el-Eş'as b. Kays b. Ma'dîkerib b. Mu'âviye b. Cebele b. Adî b. Rebî'a b. Mu'âviye el-Ekremîn b. el-Hâris b. Mu'âviye b. el-Hâris b. Mu'âviye b. Sevr b. Muratta b. Kinde'nin kız kardeşidir.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Esmâ bt. en-Nu'mân, Resûlullah'tan (sas) Allah'a sığındığını söyleyince Resûlullah (sas) çok kızmıştı ve kızgınlığı yüzünden okunuyordu. el-Eş'as b. Kays, "Ya Resûlullah! Bu seni üzmesin, seni güzellik bakımından bir benzeri daha olmayan biriyle evlendireyim mi?" diye sorunca Resûlullah (sas), "*Kim?*" dedi. el-Eş'as, "Kız kardeşim Kuteyle!" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), "Onu eş olarak aldım." dedi. el-Eş'as *Hadramevt*'e gitti. Onu alıp *Yemen*'den yola çıkınca Resûlullah'ın (sas) vefat ettiği haberi geldi. el-Eş'as kız kardeşiyle birlikte memleketine geri götürdü ve kendisi irtidat ettiği gibi kız kardeşi de irtidat etti. Kadının irtidat etmesiyle nikâh bozuldu. Onunla Kays b. Mekşûh el-Murâdî evlendi.

Bize el-Mu'allâ b. Esed haber verdi. O Vüheyb'den, o da Dâvûd b. Ebû Hind'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) vefatı sırasında Kinde kabilesinden adı Kuteyle olan bir kadınla nikâh kıydı. Bu kadın kabilesiyle beraber irtidat edenler arasında

yer aldı. Daha sonra onunla İkrime b. Ebû Cehil evlendi. Fakat Ebû Bekir bu işe çok öfkelendi. Ömer ona, “Ey Resûlullah’ın halifesi! O Resûlullah’ın (sas) hanımlarından değildir. Çünkü Resûlullah (sas) ne onu muhayyer bıraktı; ne de ona hicabı emretti. Kadının kavmiyle beraber irtidat etmesiyle Allah, Resûlullah’ı (sas) ondan uzak kıldı.” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Yahya b. en-Nu’mân el-Gıfârî’den, o da Yezîd b. Kusayt’tan şunu rivayet etti:

el-Eş’as’ın kız kardeşi Kuteyle bt. Kays, kendisini Resûlullah’a (sas) bağışlayan kadınlardandı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebü’z-Zinâd ve Ebü’l-Husayb anlattılar. Onlar Hişâm b. Urve’den, o da babasından -Resûlullah’ın (sas) Kuteyle’yi nikâhladığı haberini inkâr ederek- şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah ne Kuteyle bt. Kays ile, ne de –Cevnoğulları’ndan Kindeli kadın hariç- herhangi bir Kindeli kadınla evlendi. Cevnoğulları’ndan olan kadını nikâhlamış; kendisine getirilmiş; ona bakmış sonra da onu boşamış; onunla gerdeğe girmemişti.

4971. Müleyke ﴿عائشة﴾

Müleyke bt. Ka’b el-Leysî.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Ma’şer anlattı; dedi ki:

Resûlullah (sas) insanların güzelliği hakkında konuştuğu Müleyke bt. Ka’b ile evlendi. Âişe, bu kadının yanına girip, “Babanın katiliyle evlenmekten utanmıyor musun?” deyince kadın Resûlullah’tan Allah’a sığındı. Bundan dolayı Resûlullah (sas) kadını boşadı. Kadının yakınları Resûlullah’a (sas) gelip, “Ya Resûlullah! O daha yaşı küçük biridir. Bunu anlamış da değildir ve kandırılmıştır. Onu nikâhına geri al!” dediklerinde Resûlullah (sas) buna yanaşmadı. Bunun üzerine onlar da kızı Uzreoğulları’ndan bir akrabasıyla evlenmesi için izin vermesini istediklerinde Resûlullah (sas) izin verdi. O da o kabilesinden biriyle

evlendi. Bu kızın babası *Mekke*'nin fethinde öldürülmüştü. Hâlid b. el-Velîd onu *Handame* [85]mevkiinde öldürmüştü.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu hadisi zayıf kılan husus Âişe'nin zikredilmesi ve onun bu kadına, "Utanmıyor musun?" demesidir. Çünkü Âişe Resûlullah (sas) ile bu sefere katılmamıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülazîz el-Cünda'î anlattı. O babasından, o da Atâ b. Yezîd el-Cünda'î'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Müleyke bt. Ka'b el-Leysî ile hicrî 8. yılı Ramazan ayında evlendi ve onunla gerdeğe girdi. Bu kadın Resûlullah'ın yanında vefat etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Fakat bizim arkadaşlarımız bu rivayeti kabul etmeyip Resûlullah'ın (sas) hiçbir zaman Kinâneli bir kadınla evlenmediğini söylüyorlar.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den benzerini rivayet etti.

4972. Bintü Cündeb ﴿بنت جندب﴾

[Bintü Cündeb] b. Damre el-Cünda'î.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da Yezîd b. Bekir'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Cündeb b. Damre el-Cünda'î'nin kızıyla evlendi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Fakat bizim arkadaşlarımız bu rivayeti kabul etmeyip Resûlullah'ın (sas) hiçbir zaman Kinâneli bir kadınla evlenmediğini söylüyorlar.

4973. Sebâ ﴿سبا﴾

Bu kadının ismi Senâ bt. es-Salt b. Habîb b. Hârise b. Hilâl b. Harâm b. Simâk b. Avf es-Sülemî olarak da verilmiştir.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Hâzim es-Sülemî'nin kabilesinden bir adam anlattı;

dedi ki:

Resûlullah (sas) Senâ bt. es-Salt b. Habîb es-Sülemiyye ile evlendi; fakat Resûlullah'a ulaşmadan vefat etti.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. el-Velîd el-Vassâfî anlattı. O da Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr el-Leysî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Süleymoğulları'ndan bir adam Resûlullah'a (sas) gelip, "Ya Resûlullah! Benim güzel ve aklı başında bir kızım var; senden başkasıyla evlenmesi zoruma gider." deyince Resûlullah (sas) onunla evlenmeye istekli olduğunu gösterdi. Adam daha sonra "Başka bir husus daha var." deyip kızının, yanında olduğu müddetçe asla bir hastalığa yakalanmadığını belirtti. Bunun üzerine Resûlullah (sas) "*Hata ve günahlarla bize gelecek olan kızına ihtiyacımız yok. Zekât verilmeyen malda ve hasta düşmeyen bedende hayır yoktur.*" dedi.

---

[85] Mekke civarında bir dağdır (M).

RESÛLULLAH'IN (SAS) İSTEYİP DE NİKÂHI TAMAMLANMAYAN KADINLAR VE KENDİLERİNİ RESÛLULLAH'A (SAS) BAĞIŞLAYAN KADINLAR

4974. Leylâ bt. el-Hutaym ﴿ليلى بنت الخطيم﴾

Bu kadın Kays b. el-Hutaym b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer b. el-Hâris b. el-Hazrec b. Amr'ın kız kardeşidir. Amr da Nübeyt b. Mâlik b. Evs'dir.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Leylâ bt. el-Hutaym, Resûlullah'ın (sas) sırtını güneşe döndüğü bir sırada yanına gelmiş ve omuzlarına dokununca, Resûlullah (sas) *"Aslanlar yiyesice! Bu da kim?"* deyince, -ki Resûlullah (sas) çoğunlukla ona bunu derdi- kadın şunu söyledi: "Ben, kuş yiyen ve rüzgarla yarışan o kimsenin kızı, ben Leylâ bt. el-Hutaym'ım. Sana kendimi bağışlamaya geldim. Benimle evlenmen için geldim." Bu sözler üzerine Resûlullah (sas) *"Evlendim!"* dedi. Kadın o sırada kalkıp kabilesinin yanına gitti ve "Resûlullah (sas) benimle evlendi." dedi. Onlar, "Ne de kötü bir şey yapmışsın! Sen kıskanç bir kadınsın. Kaldı ki, Resûlullah'ın (sas) eşleri zaten birbirlerini kıskanmaktalar. Sana beddua ederler. Git de bu işi boz" dediler. Kadın Resûlullah'a gidip, "Ya Resûlullah! Bu işi boz!" deyince Resûlullah (sas) nikâhı bozdu. Daha sonra Mes'ûd b. Evs b. Sevâd b. Zafer o kadınla evlendi ve ondan çocuğu oldu. Bu kadın *Medine*'de etrafı duvarla çevrili bir yerde yıkanırken -Resûlullah'ın (sas) sözünün gerçekleşmesine sebep olacak şekilde- bir kurdun saldırması ve bedeninden bir parça koparması sonucu hastalanıp öldü.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da İbn Ebû Avn'dan şunu rivayet etti:

Leylâ bt. el-Hutaym, Resûlullah'a (sas) kendisini bağışlamıştı. Daha başka kadınlar da bunu yaptılar. Fakat Resûlullah'ın (sas) bunları kabul ettiğine dair bir malumat işitilmiş değildir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Sâlih b. Dînâr anlattı. O da Âsım b. Ömer b. Katâde'den şöyle dediğini rivayet etti:

Leylâ bt. el-Hutaym kendisini Resûlullah'a (sas) bağışlayınca Resûlullah (sas) onu kabul etti. Bu kadın eşlerine karşı çok sert davranırdı. Kötü ahlaklı olup şöyle demişti: "Allah'a yemin olsun ki, Muhammed bu mahalleden hiçbir Ensârî kadınla asla evlenmeyecektir. Allah'a yemin olsun ki, ona gideceğim ve kendimi ona arz edip evleneceğim." Bunun üzerine Resûlullah'a geldi. O sırada Resûlullah (sas) bazı arkadaşlarıyla olup ayakta duruyordu. Resûlullah (sas) daha onu görmeden elini Resûlullah'ın (sas) üzerine koydu. Resûlullah (sas) o anda, *"Aslanlar yiyesice! Bu da kimdir?"* deyince kadın, "Ben kavminin efendisi olan adamın kızı Leylâ'yım. Sana kendimi bağışladım." dedi. Resûlullah (sas) kabul ettiğini söyleyip, *"Git, daha sonra emrim sana ulaşacaktır."* dedi. Kadının kabilesinden olanlar ona, "Sen kumalara karşı sabırlı olabilecek bir kadın değilsin. Allah kendi elçisine istediğiyle evlenmeyi helal kılmıştır." dediler. Kadın dönüp Resûlullah'ın (sas) yanına gitti ve "Şüphesiz ki Allah sana kadınlarla evlenmeyi helal kılmıştır. Ben dili uzun bir kadınım ve kumalara karşı da sabırlı değilim." dedi. Daha sonra Resûlullah'tan nikâhı geçersiz kılmasını talep etti. Bunun üzerine Resûlullah (sas) da, *"Nikâhı geçersiz kıldım."* dedi.

4975. Ümmü Hâni ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Hâni] bt. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Adı, Fâhıte'dir. Hişâm b. el-Kelbî, onun isminin Hind olduğunu söylemiştir. Fakat bizim yanımızda daha çok Fâhıte ismi meşhurdur. Annesi, Fâtıma bt. Esed b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay'dır.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib el-Kelbî haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ebû Tâlib'in kızı Ümmü Hâni'yi Cahiliye döneminde istedi. Onu Hübeyre b. Ebû Vehb b. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm da istedi ve onunla evlendi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) *"Ey amcacığım! Hübeyre'yi evlendirip beni terk mi ettin?"* deyince Ebû Tâlib, "Ey yeğenim! Onlarla evlilikten dolayı akraba olduk. Asiller, asillere denk olur." dedi. Daha sonra Ümmü Hâni Müslüman olunca İslâm, onunla Hübeyre'nin arasını ayırdı. Böyle olunca onu Resûlullah (sas) istedi. Ümmü Hâni bunun üzerine, "Seni Cahiliye döneminde sevmişken kim bilir İslâmî dönemde ne kadar severim? Fakat ben çocukları olan bir kadınım. Sana eziyet vermelerinden korkarım." dedi. Resûlullah (sas), *"Kadınların en hayırlıları Kureyş'in, develere binip de küçük çocuklarını şefkatle büyüten ve bunun yanında da kocalarını gözeten kadınlarıdır."* dedi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid anlattı. O da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Hâni'yi isteyince şunu söyledi: "Ya Resûlullah! Sen benim için canımdan daha değerlisin. Fakat eşin hakları büyüktür. Ben de evlendikten sonra bu konuda kusur işlemekten korkuyor, çocuğumla ilgilenince eşimin hakkını zayi etmekten çekiniyorum." dedi. Resûlullah (sas) da *"Kadınların en hayırlıları Kureyş'in, develere binip de küçük çocuklarını şefkatle büyüten ve bunun yanında da kocalarını gözeten kadınlarıdır."* dedi.

Bize Haccâc b. Nusayr haber verdi; dedi ki: Bize el-Esved b. Şeybân anlattı. O da Ebû Nevfel b. Ebû Akreb'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Hâni'nin yanına gitti ve onu istedi. Ümmü Hâni, "Şu emzirdiğim iki çocuk varken kocayla nasıl ilgilenebilirim ki?" dedi. Resûlullah (sas) o sırada su istedi. Ona süt getirildi. Kendisi ondan içti ve sonra da Ümmü Hâni'ye verdi. Geri kalan sütü içen Ümmü Hâni, "Oruçluyken içtim." deyince Resûlullah (sas), *"Seni buna sevk eden ne oldu?"* diye sordu. Ümmü Hâni, "Senden arta kalanı içmek için. Yapamayacağım bir şey değildi. O yüzden de vazgeçmedim. Yapabileceğim bir şey olduğu için de onu içtim." dedi. Resûlullah (sas) ise *"Kadınların en hayırlıları Kureyş'in, develere binip de küçük çocuklarını şefkatle büyüten ve bunun yanında da kocalarını gözeten kadınlarıdır. Şayet Meryem bt.*

İmrân da deveye binen bir kadın olsaydı ben hiç kimseyi ondan daha üstün tutmazdım.” dedi.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl anlattı. O es-Süddî’den, o Ebû Sâlih’ten, o da Ümmü Hâni bt. Ebû Tâlib’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) beni isteyince ben de mazeret beyan ettim. O da mazeretimi kabul etti. Daha sonra Allah (c) şunu inzal buyurdu: ***“Ey Peygamber! Mihrlerini verdiğin hanımlarını, Allah’ın sana ganimet olarak verdiği ve elinin altında bulunan cariyeleri, amcanın, halanın, dayının ve teyzenin seninle beraber göç eden kızlarını sana helâl kıldık.”***[86] Ümmü Hâni dedi ki: “Ben, ona helal olmadım, çünkü onunla hicret etmedim. Ben *Mekke*’nin fethinden sonra serbest bırakılan [tulekâ] kimselerdendim.”

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Abdüsselâm b. Harb el-Melâî anlattı; dedi ki: Bize İsmail b. Abdurrahman anlattı; dedi ki: Bize Ebû Sâlih haber verdi; dedi ki (ya da “Ümmü Hâni’nin azatlısı Ebû Salih’ten işittim” dedi.):

Resûlullah (sas) Ümmü Hâni bt. Ebû Tâlib’i isteyince, “Ya Resûlullah! Benim küçük çocuklarım var.” dedi. Çocukları büyüyünce kendisini, evlilik için Resûlullah’a (sas) arz edince Resûlullah (sas) *“Şimdi olmaz.”* dedi. Çünkü Allah (c) şu ayeti indirmişti: ***“Ey Peygamber! Mihrlerini verdiğin hanımlarını, Allah’ın sana ganimet olarak verdiği ve elinin altında bulunan cariyeleri, amcanın, halanın, dayının ve teyzenin seninle beraber göç eden kızlarını sana helâl kıldık.”***[87] Ümmü Hâni Muhacir kadınlardan değildi. Bir başka râvî de şunu demiştir: Ümmü Hâni’nin Hübeyre b. Ebû Vehb’den Ca’de, Amr, Yusuf ve Hâni isminde çocukları oldu.

4976. Dubâ’a ﴿ضباعة﴾

[Dubâ’a] bt. Âmir b. Kurt b. Seleme b. Kuşeyr b. Ka’b b. Rebî’a b. Âmir b. Sa’sa’a.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih’ten, o da İbn Abbâs’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Dubâ’a bt. Âmir daha önce Hevze b. Ali el-Hanefî’nin eşiydi. Kocası ölünce ona büyük miktarda mal miras kaldı. Onunla Abdullah b. Cüd’ân et-Teymî evlendi. Fakat ondan çocuğu olmadı. Kadın ondan boşanma talebinde bulundu. Boşanınca bu sefer Hişâm b. el-Muğîre ile evlendi ve ondan Seleme adında bir çocuğu oldu. Seleme Müslümanların hayırlıları arasında yer aldı. Daha sonra Hişâm vefat etti. Bu kadın Arapların güzel ve en ahlaklı olanlarındandı. Oturduğunda çok yer kaplardı. Vücudunu saçıyla örterdi. Güzelliği Resûlullah’ın (sas) yanında dile getirilince onu oğlu Seleme b. Hişâm b. el-Muğîre’den istedi. O da “Ona danışayım.” dedi. Resûlullah’a (sas) “Kadın yaşlanmış.” denildi. Oğlu, annesine gitti ve “Resûlullah (sas) seni benden istedi.” dedi. Annesi, “Pekiyi sen ne dedin?” diye sordu. Oğlu Seleme dedi ki: “Anneme danışayım.” dedim.” Annesi, “Peygamber (sas) hakkında mı danışılacak? Dön ve onu evlendir!” dedi. O da Resûlullah’a döndü; fakat Resûlullah (sas) bu konuda sustu.

4977. Safiyye ﴿صفية﴾

[Safiyye] bt. Beşşâme b. Nadle. el-A’ver b. Beşşâme el-Anberî’nin kız kardeşidir.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi. O babasından, o Ebû Sâlih’ten İbn Abbâs’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye bt. Beşşâme b. Nadle el-Anberî’yi istedi. Müslümanlar tarafından esir edilenler arasında yer alıyordu. Resûlullah (sas) ona *“Dilersen bana eş olursun. Dilersen kocana gidersin.”* deyince, Safiyye kocasını tercih etti. Resûlullah (sas) onu gönderince Temîmoğulları bu kadına lanet okudular.

4978. Ümmü Şerîk ﴿أم شريك﴾

Adı, Guzeyye bt. Câbir b. Hakîm’dir.

Muhammed b. Ömer şöyle diyordu: O, Ma’îs b. Âmir b. Lüeyoğulları’ndandır. Başkaları da onun Ezd kabilesinin Devs kolundan olduğunu söylemişlerdir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. İbrahim et-Teymî anlattı; dedi ki: O da babasından

şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Şerîk Âmir b. Lüeyoğulları'nın Ma'îs kolundan bir kadındır. Bu kadın, kendisini Resûlullah'a (sas) bağışlamış; fakat Resûlullah (sas) kabul etmemiştir. Ölünceye kadar da evlenmemiştir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Zekeriyyâ b. Ebû Zâide'den, o da Âmir'den Ahzâb suresi 51. ayetindeki "Onlardan dilediğini geriye bırakırsın." ifadesi hakkında şunları söyledi:

O kadınların hepsi kendilerini Resûlullah'a bağışladılar. Resûlullah (sas) bazılarıyla evlenip gerdeğe girdi; bazılarıyla da girmedi. Onlar Resûlullah'tan (sas) başka biriyle evlenmediler. İşte Ümmü Şerîk bunlardandır.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Şeybân anlattı. O Firâs'tan, o da eş-Şa'bî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) evlilik teklifi karşısında geri durduğu kadın Ümmü Şerîk el-Ensâriyye'dir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Şerîk'ten, o Câbir'den, o el-Hakem'den, o da Ali b. el-Hasan'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü Şerîk ed-Devsiyye ile evlendi.

Bize Zeyd b. Hubâb haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be haber verdi. O el-Hakem'den, o da Ali b. el-Hasan'dan şunu rivayet etti:

Kendisini Resûlullah'a (sas) bağışlayan kadın Ümmü Şerîk adında Devs kabilesinden bir kadındı.

Bize Zeyd b. Hubâb haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be haber verdi. O da Mücâhid'den şunu rivayet etti:

O kadın kendisini Resûlullah'a bağışlamadı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Cüreyc'den, o Ebü'z-Zübeyr'den, o da İkrime'den:

"…Kendisini peygambere hibe eden mümin kadını, diğer müminlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere [helâl kıldık]…"[88] ayetinde geçen kadının Ümmü Şerîk olduğunu rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O da İbn Ebû Avn'dan benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana el-Velîd b. Müslim anlattı. O da Münîr b. Abdullah ed-Devsî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ezd kabilesinden bir kadın olan Ümmü Şerîk Guzeyye bt. Câbir ed-Devsiyye'nin eşi Ebü'l-Aker Müslüman olmuştur. Devs kabilesinden Müslüman olanlar Resûlullah'a hicret ettikleri sırada, o da Ebû Hüreyre ile beraber hicret etmiştir. Ümmü Şerîk bu esnada şunu demiştir: Ebü'l-Aker'in ailesi yanıma gelip, "Belki sen de onun dini üzeresin!" dediklerinde "Evet, Allah'a yemin olsun ki, ben de onu dini üzerineyim." dedim. Onlar, "Allah'a yemin olsun ki, seni ağır bir azaba çekeceğiz!" dediler ve sonrada bizleri evlerimizden alıp götürdüler. Bizler *Zü'l-Halasa*'[89]da otururduk. Yerimiz orasıydı. Bir yere gitmek üzere yola çıktılar. Beni en kötü ve ağır hareket eden bir deveye bindirdiler. Bana ekmek ve bal yediriyorlar ve bir damla olsun su vermiyorlardı. Öğle vakti olunca güneş tüm kızgınlığını göstermeye başladı. Sıcaktan kavruluyorduk. Derken develerden indiler ve çadırlarını kurdular. Beni güneşin altında bıraktılar. Artık göremez ve işitemez olmuş; şuurumu kaybetmiştim. Bunu bana üç gün boyunca yaptılar. Üçüncü günde bana, "Üzerinde bulunduğun dini terk et!" dediklerinde ben bir şey anlayamamıştım. Ancak hecelediklerinde anlayabiliyordum. O anda ben parmağımı semaya kaldırıp tevhidi işaret ettim. Allah'a yemin olsun ki, ben bu hal üzereyken bana güç geldi. O sırada gökten soğuk bir kovanın göğsümde olduğunu gördüm. Onu alıp bir yudum içer içmez benden geri alındı. Bir baktım ki, kova yer ile gök arasında asılı durumda duruyor. Ben ise ona ulaşmaya güç yetiremiyordum. Derken ikinci bir kez daha verildi. Ondan bir yudum içtim. Sonra kaldırıldı. Bir baktım ki, kova yer ile gök arasında asılı duruyor. Sonra kova bana üçüncü kez verildi. Ondan kana kana içtikten sonra başıma, yüzüme ve elbiselerime döktüm. Bana eziyet edenler yanıma gelip, "Ey Allah'ın düşmanı! Bu, sana nereden geldi?" dediklerinde ben de "Asıl Allah'ın

düşmanı olanlar, onun dinine muhalefet edenlerdir. Sizin, ‘Bu nerden geldi?’ sözünüze gelince, o, Allah’ın beni kendi katından rızıklandırdığı bir rızıktır.” karşılığını verdim. Hemen kendi su kırbalarının yanına vardılar ve açılmamış olduklarını gördüler. Sonra da “Şehadet ederiz ki, senin Rabbin bizim de Rabbimizdir. Burada sana yaptıklarımızdan sonra seni rızıklandıran kimsedir. O’dur İslâm’ı gönderen!” deyip Müslüman olduktan sonra topluca Resûlullah’a (sas) hicret ettiler. Benim onlara karşı üstünlüğümü ve Allah’ın bana yaptıklarını biliyorlardı.” İşte bu kadın kendisini Resûlullah’a bağışlayan kimsedir. Ezd kabilesindendir. Resûlullah’a kendisini arz etti. Güzel olup yaşı ilerlemişti. Resûlullah’a (sas), “Sana kendimi bağışlıyor ve tasadduk ediyorum.” dedi. Resûlullah (sas) onu kabul etti. Âişe dedi ki: “Kendisini bir erkeğe bağışlayan bir kadında hayır yoktur.” Ümmü Şerîk, “Ben, Allah’ın ***“… kendisini peygambere hibe eden mümin kadını …”***[90] ayetinde mümin kadın olarak nitelendirdiği kadınım.” dedi. Bu ayet inince Âişe ona, “Allah sana, arzu ettiğin şeyde hızlı davrandı.” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Yanımızda olanların şunu söylediklerini gördüm:

Bu ayet, Ümmü Şerîk hakkında inmiştir. Bize göre sahih olanı, onun Ezd kabilesinin Devs kolundan bir kadın olduğudur. Ancak Musa b. Muhammed b. İbrahim’in babasından, onun da dedesinden naklettiği rivayetinde şöyle demiştir: Ümmü Şerîk Resûlullah’tan (sas) hadisler rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Cüreyc’den, o Abdülhamîd b. Cübeyr’den, o İbnü’l-Müseyyeb’den, o da Ümmü Şerîk’ten şunu söylediğini işittiğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) el-Vizğân’ın öldürülmesini emretti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Cüreyc’den, o Ebü’z-Zübeyr’den, o da Câbir’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Şerîk bana Resûlullah’tan (sas), Deccâl’dan bahsettiği sırada şunu işittiğini anlattı: “İnsanlar ondan dolayı dağlara kaçacaklardır.” Bunun üzerine dedim ki (ya da denildi ki): “Ya Resûlullah! O sırada Araplar ne

durumda olacak?” Resûlullah (sas), “Onlar o gün az sayıda olacaklardır.” dedi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Yahya b. Sa’îd’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Şerîk ed-Devsiyye hicret etmiş ve hicreti sırasında bir Yahudiyle beraber bir müddet yolculuk yapmıştı. O gün oruç tutmuştu. Yahudi, eşine “[İftarda] Ona su verseydin ya!” dedi. Ümmü Şerîk susuz halde gecelemişti. Gecenin son vaktinde göğsü üzerine bir kova ve taslar konulmuş ve o da bundan içmişti. Sonra da su kovalarını karanlıkta öylece bıraktı. Yahudi, “Su içmiş bir kadın sesi duyuyorum.”[91] deyince, Ümmü Şerîk, “Hayır, Allah’a yemin olsun ki, hanımın bana su vermedi” dedi.” Râvî şunu da anlatmıştır: “Onun bir yağ tulumu vardı. İnsanlar gelip ondan yağ istediklerinde onlara ödünç verirdi. Bir defasında bir adam gelip ondan ödünç yağ istedi. Ümmü Şerîk “İçinde yağ tortusu bile yok.” dedi. Sonra tulumu şişirerek güneşe astı. Daha sonra bir de baktı ki, tulum yağ dolu. Bunun için insanlar, “Ümmü Şerîk’in tulumu Aallah’ın mucizelerinden biridir.” derlerdi.[92]

Bize Bekir b. Abdurrahman haber verdi; dedi ki: Bize İsa b. el-Muhtâr anlattı. O Muhammed b. Ebû Leylâ’dan, o Ebü’z-Zübeyr’den, o Câbir’den, o da Ümmü Şerîk’ten şunu rivayet etti:

Ümmü Şerîk’in bir tulumu vardı. Bununla Resûlullah’a (sas) yağ hediye etmişti. Bir defasında çocukları ondan yağ istemişlerdi ve o sırada da yanında hiç yağ yoktu. O anda kalkıp tuluma bakmış ve içinden yağ damladığını görmüştü. O da bu yağdan almış ve çocuklar ondan yemişlerdi. Sonra küpte bulunan bütün yağı boşaltmış ve bitirmişti. Artık yağları kalmamıştı. Daha sonra Resûlullah’a (sas) gidip de meseleyi anlatınca Resûlullah (sas) *“Tümünü boşalttın mı? Şayet boşaltmasaydın belli bir müddet devam ederdi.”* demişti.

4979. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Hakîm b. Ümeyye b. Hârise b. el-Evkas b. Mürre b. Hilâl b. Fâlic b. Sa’lebe b. Zekvân b. İmruülkays b. Bühse[93] b. Süleym. Annesi Da’îfe bt. el-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems’tir. Mürre b. Hilâl, *Mekke*’ye

gelmiş ve Abdümenâf b. Kusay'ın anlaşmalısı olmuştu. Abdümenâf onun kızı Âtike bt. Mürre ile evlenmişti. O, Abdümenâf'ın oğulları Hâşim, Abdüşems ve el-Muttalib'in annesidir.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Havle bt. Hakîm kendisini Resûlullah'a (sas) bağışlayan kadınlardandı. Fakat Resûlullah (sas) onu geri çevirmiştir. O, Resûlullah'a hizmet ederdi. Osman b. Maz'ûn onunla evlenmiş ve ondan önce vefat etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebü'z-Zinâd ve Ebü'l-Husayb anlattılar. Onlar Hişâm b. Urve'den, o da babasından rivayet etti. Ayrıca bize Üsâme b. Zeyd anlattı. O ez-Zührî'den, o da Urve'den şöyle dediğini rivayet etti:

Havle bt. Hakîm kendini Resûlullah'a (sas) bağışlayan kadınlardandı.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Süfyân'dan, o Ali b. Zeyd b. Cüd'ân'dan, o Sa'îd b. el-Müseyyeb'den, o da Havle bt. Hakîm'den şunu rivayet etti:

Kendisi Resûlullah'a (sas) kadının rüyada erkeğin gördüğünü görmesi hususunu [ihtilam olma] sordu. O da hadisi zikretti.

4980. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Hamza b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Has'am'dan Selmâ bt. Umeys b. Ma'd b. Teym b. Mâlik b. Kuhâfe'dir. Bu kadın Esmâ bt. Umeys'in kız kardeşidir. Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib Ümâme'yi bu şekilde isimlendirmiş; fakat başkaları onu Umâre bt. Hamza şeklinde isimlendirmişlerdir. Hişâm, "Umâre, erkek olup Hamza'nın oğludur ve Hamza onun adıyla künyelenmiştir. Annesi de Havle bt. Kays b. Fehd olup Mâlik b. Neccâroğulları'ndandır." demiştir.

Bize Abdullah b. Nümeyr ve Muhammed b. Ubeydullah haber verdiler; dediler ki: Bize el-A'meş anlattı. O Sa'd b. Ubeyde'den, o Ebû Abdurrahman'dan, o da Ali'den şöyle dediğini rivayet etti:

“Ya Resûlullah! Neden hep Kureyş’ten[94] tercih edip bizden evlenmiyorsun?” dediğimde bana, *“Yanında kimse var mı?”* diye sordu. Ben de “Evet! Hamza’nın kızı var.” dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *“O, benim süt kardeşimin kızıdır.”* dedi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Sa’îd b. Ebû Arûbe anlattı. O Katâde’den, o Câbir b. Zeyd’den, o da İbn Abbâs’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) Hamza’nın kızıyla evlenmesini istiyordum. Bana, *“O, benim süt kardeşimin kızıdır. Nesep yönünden haram olanlar, süt emmeyle de haram olur.”* dedi.

Bize Süfyân b. Uyeyne ve İsmail b. İbrahim el-Esedî haber verdiler. Onlar Ali b. Zeyd b. Cüd’ân’dan, o da Sa’îd b. el-Müseyyeb’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ali, Resûlullah’a (sas), “Amcan Hamza’nın kızıyla evlenmez misin?” dedi. Süfyân Ali’nin, “O, Kureyş’in en güzel kızıdır.” dediğini rivayet etti. İsmail ise, “O, Kureyş’in en iyi kızıdır.” dediğini rivayet etti. Resûlullah (sas) *“Ey Ali! Sen Hamza’nın benim süt kardeşim olduğunu bilmez misin? Şüphesiz ki Allah nesep yönünden haram kıldığını süt emme yoluyla da haram kılmıştır.”* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Habîbe anlattı. O Dâvûd b. el-Husayn’dan, o İkrime’den, o da Abbâs’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Umâre bt. Hamza b. Abdülmuttalib ve annesi Selmâ bt. Umeys *Mekke*’de ikamet ediyorlardı. Resûlullah (sas), [Kaza umresi için] *Mekke*’ye gidince Ali, Resûlullah (sas) ile görüşerek, “Neden amcamızın kızını bir yetim olarak müşriklerin arasında bırakıyorsun?” deyince Allah Resûlü (sas), onu götürmesine engel olmadı. O da Umâre’yi *Mekke*’den çıkardı. Zeyd b. Hârise [kendi velayeti altında olması hususunda] talepte bulundu. Çünkü Hamza’nın vasîsi idi. Ayrıca Resûlullah (sas), Muhacirleri kardeşleştirdiği zaman onları kardeş ilan etmişti. Zeyd “Kardeşimin kızını yanıma almakta ben daha çok hak sahibiyim.” dedi. Ca’fer b. Ebû Tâlib bunu duyunca, “Teyze anne gibidir. Hanımım olan teyzesi Esmâ bt. Umeys’in konumundan

dolayı onu yanıma almakta ben daha çok hak sahibiyim.” dedi. Ali ise “Görüyorum ki, amcam kızı hakkında tartışmaktasınız. Hâlbuki onu *Mekke’*den müşriklerin arasından ben çıkardım. Öte yandan ona benden daha fazla bir yakınlığınız da yok. Bu sebeple ben sizden daha çok hak sahibiyim.” dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) şunu söyledi: *“Ben aranızda hüküm vereceğim. Ey Zeyd! Sana gelince, sen Allah’ın ve elçisinin mevlasısın. Ali sen ise benim kardeşim ve arkadaşımsın. Ca’fer, sen ise yaradılış cihetiyle de ahlaken de bana benzemektesin. Ca’fer sen daha önceliklisin! Çünkü onun teyzesiyle evlisin. Bir kadınla teyzesinin ya da halasının üzerine evlenilmez.”* Resûlullah (sas) bu konuda Ca’fer’in lehine hüküm verdi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: O anda Ca’fer kalkıp Resûlullah’ın (sas) etrafında sekmeye başladı. Resûlullah (sas) onu neden yaptığını sorunca Ca’fer şunu söyledi: “Ya Resûlullah! Necâşî bir kişiden razı olunca onun etrafında sekerdi.” Resûlullah’a (sas) *“Onunla evlen.”* denildiğinde “O, benim süt kardeşimin kızıdır.” cevabını verdi. Resûlullah (sas) onu Seleme b. Ebû Seleme ile evlendirdi. Bundan dolayıdır ki, Resûlullah (sas), *“Seleme’ye karşılığını verdim mi?”* derdi.[95]

4981. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. el-Hüzeyl b. Hübeyre b. Kubaysa b. el-Hâris b. Habîb b. Hurfe b. Sa’lebe b. Bekir b. Habîb b. Amr b. Ganm b. Tağlib. Annesi, Halîfe b. Ferve b. Fedâle b. Zeyd b. İmruülkays b. el-Hazrec el-Kelbî’nin kızı, Dihye b. Halîfe’nin de kız kardeşidir.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi; dedi ki: Bana eş-Şarkî b. el-Katâmî şunu anlattı:

Resûlullah (sas), Havle bt. el-Hüzeyl ile evlendi; fakat daha Resûlullah’a varmadan yolda hayatını kaybetti. Onu yetiştiren, halası, Dihye’nin kız kardeşi Hırnık bt. Halîfe idi.

4982. Şerâf ﴿ميمونة﴾

[Şerâf] bt. Halîfe b. Ferve. Dihye b. Halîfe el-Kelbî’nin kız kardeşidir.

Bize Hişâm b. Muhammed b. es-Sâib haber verdi; dedi ki: Bize eş-Şarkî b. el-Katâmî anlattı; dedi ki:

Havle bt. Hüzeyl hayatını kaybedince Resûlullah (sas) Dihye'nin kız kardeşi Şerâf bt. Halîfe ile evlendi; fakat onunla gerdeğe girmedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana es-Sevrî anlattı. O Câbir'den, o da Abdurrahman b. Sâbıt'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Kelb kabilesinden bir kadınla evlenmek istemişti. Onu görmesi için Âişe'yi gönderdi. Âişe dönünce Resûlullah (sas) ona, *"Ne gördün?"* diye sordu. Âişe, "Uzun değildi!" cevabını verdi. Resûlullah (sas) ona, *"Sen onun uzun olduğunu gördün. Yanağında ben olduğunu da gördün. Bundan da tüylerin diken diken oldu."* dedi. Âişe, "Ya Resûlullah! Senden bir şey saklanmaz." dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana es-Sevrî anlattı. O Câbir'den, o da Mücâhid'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) biriyle evlenmek isteyip de geri çevrilince bir daha o kimseye teklif götürmezdi. Bir kadını istediğinde kadın ona, "Bunu babama danışayım." demiş ve babasına danışınca da izin verilmişti. Kadın, Resûlullah (sas) ile karşılaşıp da durumu haber verince Resûlullah (sas) *"Senden başkasını bulduk."* demişti.

■ Resûlullah'ın (sas) Eşlerinin Mihrleri

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. İbrahim anlattı. O babasından, o Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) verdiği mihr on iki ûkıyye bir neş idi. Bu da 500 dirhemdir. Âişe dedi ki: Ûkıyye kırk, neş ise yirmi dirhemdir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer ve Süleyman b. Bilâl anlattılar. Onlar da Yezîd b. el-Hâd'dan, o

Muhammed b. İbrahim'den, o Ebû Seleme'den, o da Âişe'den benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) mihri on ûkıyye altın idi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Sa'd anlattı. O Atâ el-Horâsânî'den şöyle dediğini rivayet etti: Ömer dedi ki:

Kadınların mihrinde aşırı gitmeyin. Şayet bu Allah'a karşı takva ya da dünyada bir iyilik göstergesi olsaydı Resûlullah (sas) bunu sizden önce yapardı. Onun eşlerinin ve kızlarının mihri on iki ûkıyyeyi geçmemiştir. O da dörtyüz seksen dirhemdir.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi. O İbn Uyeyne'den, o Eyyûb'dan, o İbn Sîrîn'den, o Ebü'l-Acfâ es-Sülemî'den, o da Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Mihr konusunda Resûlullah'ın (sas) evliliğinde, eşlerine ve kızlarına on iki ûkıyyeden fazla bir şey vermediği bilgisinden başka bir şey bilmiyorum.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O Eyyûb'dan, o İbn Sîrîn'den, o Ebû el-Acfâ'dan, o da Ömer'den benzerini rivayet etti.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Avf'tan, o İbn Sîrîn'den, o Ebü'l-Acfâ es-Sülemî'den, o da Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Mihr konusunda Resûlullah'ın (sas) evliliğinde eşlerine ve kızlarına on iki ûkıyyeden fazla bir şey vermediği dışında bir şey bilmiyorum. O da dörtyüz seksen dirhemdir.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. Bilâl anlattı. O Ca'fer b. Muhammed'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) eşlerinin mihri beşyüz [dirhem] idi.

■ Sa’d b. Ubâde’nin Resûlullah’ın (sas) Tâlip Olduğu Hanımlara Gönderdiği Yemek Tabağı

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca’fer anlattı. O İbn Ebû Avn’dan, o da Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm’dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir hanıma talip olduğunda *“Ona Sa’d b. Ubâde’nin yemek tabağını hatırlatın”* derdi.[96]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Sâlih anlattı. O Âsım b. Ömer b. Katâde’den, o da Resûlullah’tan (sas) benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Sa’îd b. Muhammed b. Ebû Zeyd anlattı; dedi ki:

Umâre b. Gaziyye ve Amr b. Yahya’ya Sa’d b. Ubâde’nin yemek tabağını[cefne] sordum; dediler ki: Bu bir defa et, bir defa eritilmiş yağ ve bir defa da süt konan bir tabak olup bunlar Resûlullah’a gönderilirdi. Resûlullah (sas) dolaştığında onunla yemek tabağı da dolaşırdı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz el-Leysî anlattı. O da ez-Zührî’den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir kadına talip olduğunda, *“Ona Sa’d b. Ubâde’nin tabağını hatırlatın.”* dediği şeklindeki rivayeti kabul etmemiş; fakat Sa’d’ın tabağının onunla beraber dolaştığı hususunu reddetmemiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kudâme b. Musa anlattı; dedi ki:

Muhammed b. Abdurrahman b. Zürâre’nin tabaktan bahsettiğini işittim.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana, Musa b. Yakup halasından o da Ümmü Seleme’den şunu aktardı:

Ümmü Seleme dedi ki: “Ensâr’dan Resûlullah’a (sas) yemek ikramında bulunanlar Sa’d b. Ubâde, Sa’d b. Mu’âz, Umâre b. Hazm ve Ebû Eyyüp idi. Bu da Resûlullah’a (sas) yakın oturmalarından dolayıydı. Hiçbir gün yoktu ki onlardan birisi Resûlullah’a (sas) bir hediye getirmesindi. Resûlullah (sas) nerde olursa onlar da hediyesini oraya götürürlerdi. Resûlullah (sas) nereye giderse Sa’d b. Ubâde’nin yemek tabağı da oraya giderdi. Bunun olmadığı bir gece yoktu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ebû Yahya anlattı. O Avn b. el-Hâris’den, o da Rümeyse’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme’nin şöyle dediğini işittim: “Arkadaşlarım Resûlullah (sas) ile konuşmamı istediler. Resûlullah’ın hanımları ben Ümmü Seleme, Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân, Zeyneb bt. Huzeyme, Cüveyriye bt. el-Hâris, Meymûne bt. el-Hâris ve Zeyneb bt. Cahş *Şam* tarafındaydık. Âişe, Safiyye ve Sevde ise diğer taraftaydılar.” Ümmü Seleme dedi ki: “Arkadaşlarım benimle konuştu ve bana, ‘Resûlullah (sas) ile konuş. Çünkü insanlar ona Âişe’nin evinde hediye vermekteler. Kaldı ki biz de Âişe’nin istediğini istemekteyiz. Ona hediyeleri olduğu yerde versinler.’ dediler.” Ümmü Seleme dedi ki: Resûlullah (sas) yanıma girince, “Ya Resûlullah! Arkadaşlarım benden, seninle konuşmamı istediler. Senden, insanlara, nerede bulunursan hediyeleri oraya getirmelerini söylemeni istiyorlar. Onlar “Âişe’nin istediğini şüphesiz ki, biz de istiyoruz.” diyorlar.” dedim. Resûlullah (sas), buna cevap vermedi. Arkadaşlarım Resûlullah’ın ne cevap verdiğini sorduklarında, bana herhangi bir cevap vermediğini söyledim. Onlar bunu bir daha söylememi istediler. Bir daha söyledim; fakat Resûlullah (sas) yine cevap vermedi. Üçüncü gece aynı söylediğimde bana şunu söyledi: *“Âişe konusunda bana eziyet etmeyin. Şüphesiz ki vahiy, Âişe hariç sizin herhangi birinizin yanında bulunduğum sırada inmiş değildir.”*

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ben bunu Mâlik b. Ebü’r-Ricâl’e haber verdiğimde dedi ki: Babam bana Amre’den rivayetle şunu haber verdi:

İnsanların geneli Resûlullah (sas) Âişe’ye gittiği günleri gözetler ve hediyelerini o gün verirlerdi. Misafirler, hediyelerini Resûlullah’ın Âişe’nin evinde olduğu günde getirmekten hoşlanırlardı.

■ Resûlullah’ın (sas) Eşlerinin Evleri

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Mâlik b. Ebü’r-Ricâl’e, “Resûlullah’ın (sas) eşlerinin evleri neredeydi?” diye sordum. Bana babasından, o da annesinden rivayetle şunu haber verdi:

Bütün o evler, imam minberdeyken namaza kalkıp da minberi karşısına aldığın zaman sol tarafa düşüyordu. İşte bu en uzaktakiydi. Avf b. Mâlik’in zikrettiği o hanımlar, tümüyle Resûlullah’ın yanında bir arada olmadılar. Ümmü Seleme’den önce Zeyneb bt. Huzeyme vardı. Zeyneb ölünce onun evine Ümmü Seleme girdi. O sene Resûlullah (sas) Zeyneb bt. Cahş ile evlendi. Sevde, nikâhta hem Âişe, hem de diğer bütün hanımlarından önce geliyordu. Her ikisi de Resûlullah’ın gelişinden sonra *Medine*’ye geldiler. Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân *Habeşistan*’dan, hicrî 7. senede gelen iki gemiyle geldi. Safiyye ile de bu senede evlendi. Hafsa ile Ümmü Seleme ve Zeyneb bt. Huzeyme’den önce evlenmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Muhammed b. Abdullah el-Absî’den, o da Muhammed b. Amr b. Atâ el-Âmirî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) eşi Sevde bt. Zem’a evini Âişe’ye vasiyet etti. Safiyye bt. Huyey’in velileleri ise evlerini 180.000 dirheme Mu’âviye b. Ebû Süfyân’a sattılar.

İbn Ebû Sebre dedi ki: Şamlı biri bana şunu haber verdi: Mu’âviye, Âişe’ye “Şuf’a [komşuluk hakkı] konusunda sen daha önceliklisin.” haberini gönderdi ve ona satın almayı teklif etti. Neticede Âişe’den evi satın aldı. Onu 180.000 dirheme satın aldığını söylediler. Onu 200.000 dirheme satın aldığı da söylenmiştir. Ona hayatta olduğu müddetçe oturacağı şartını koşmuştu. Mu’âviye ona parayı gönderince, oturduğu meclisten ayrılmadan Âişe’nin eline ulaşır ulaşmaz onu dağıtmıştı. Bu evi İbnü’z-Zübeyr’in satın aldığı da rivayet edilmiştir. Buna göre ona beş deve yükü mal göndermiş ve hayatta olduğu müddetçe oturacağı şartını koşmuştu. Bu mallar Âişe’ye ulaşır ulaşmaz onu dağıtmıştı. Ona “Bize bir dirhem saklasaydın ya?” denildiğinde “Bana hatırlatmış olsaydınız yapardım.” cevabını vemiştir.

Muhammed b. Ömer İbn Ebû Sebre’den, o da Ebû Bekir b. Amr ve Sâlim’den rivayetle dedi ki:

Hafsa’dan geriye kalan eve İbn Ömer varis olmuştu. Bu ev için İbn Ömer herhangi bir karşılık almadı ve ev *Mescid-i Nebevî*’ye katıldı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da İbn Ebû Sebre’den, o Sevr b. Zeyd’den, o da İkrime’den şunu rivayet etti:

Ümmü Seleme’nin varisleri evini mal karşılığında satmışlardı.
Muhammed b. Ömer, “Onun satılmadığı da söylenmektedir.” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî’den ve Muhammed b. Sâlih de Âsım b. Ömer b. Katâde’den şöyle dediklerini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Medine*’ye gelince Ebû Eyyûb’un evine yerleşti. Daha sonra Ebû Râfi ve Zeyd b. Hârise’yi çağırıp onlara iki deve ve 500 dirhem verdi. Resûlullah (sas) bunları Ebû Bekir’den almıştı. Bunları yolculuk sırasında ihtiyaçları olan şeyler satın alabilmeleri için onlara vermişti. Onlara ailesini getirmeleri için emir verdi. Ebû Bekir de onlarla beraber Abdullah b. Uraykıt ed-Di’lî’yi de iki ya da üç deveyle gönderdi. Oğlu Abdullah b. Ebû Bekir’e ailesini getirmesi emrini içeren bir mektup yazdı. Zeyd b. Hârise, Resûlullah’ın (sas) ailesini; iki kızı Fâtıma ve Ümmü Külsûm ile Sevde bt. Zem’a’yı yanına alarak yola koyuldu. Resûlullah’ın (sas) kızı Zeyneb’i de almak istedi; fakat eşi Ebü’l-Âs b. Rebî buna mani oldu. Rukayye daha önce eşi Osman b. Affân ile beraber *Medine*’ye hicret etmişti. Zeyd b. Hârise eşi Ümmü Eymen ve oğlu Üsâme b. Zeyd’i Resûlullah’ın (sas) ailesiyle beraber yanına aldı. Abdullah b. Ebû Bekir, Ümmü Rûmân ve kız kardeşleri Âişe ve Esmâ’yı alarak *Mekke*’den çıktı. Topluca *Medine*’ye ulaştılar. O sırada Resûlullah (sas) *Mescid-i Nebevî*’yi ve etrafına da evleri inşa ediyordu. Onları Hârise b. en-Nu’mân’a ait bir eve yerleştirdi. Resûlullah (sas) Âişe için bir ev inşa etti ve vefatından sonra bu eve defnedildi. *Mescid*’den bu eve bir kapı açtı. Resûlullah (sas) bu kapıdan namaza giderdi. Resûlullah (sas) itikâfa girdiği zaman başını mescitten Âişe’nin kapı eşiğine uzatır; Âişe de hayızlı olduğu halde başını yıkardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Şu’ayb anlattı. O Yahya b. Şibl’den, o da Ebû Ca’fer’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Medine*'ye gelince Ali, Fâtıma ile evlendi. Onunla gerdeğe girmek isteyince Resûlullah (sas) ona bir ev edinmesini söyledi. Ali bir ev buldu; fakat bu ev Resûlullah'ın evine biraz uzak idi. Ali bu evde gerdeğe girdi. Resûlullah (sas) Fâtıma'nın evine gidip onu yanına almayı istediğini söyledi. Fâtıma, Resûlullah'a şunu söyledi: "Hârise b. en-Nu'mân'a söylesen bizim için oradan taşınsa, onun benim için evinden taşınmasını ister misin?" Resûlullah (sas) *"Hârise bizim için taşındı, hatta bundan dolayı utandım."* dedi. Bu bilgi Hârise'ye ulaştığında taşındı ve Resûlullah'a (sas) gelip, "Ya Resûlullah! Aldığım habere göre Fâtıma'yı yanına almak istiyorsun. İşte evlerim, bunlar Neccâroğuları'na ait evlerden sana daha yakındır. Şüphesiz ki ben ve malım Allah ve Resûlü'ne fedayız. Allah'a yemin olsun ki, ya Resûlullah! Benden aldığın bana bıraktığından daha sevimli gelecektir." deyince Resûlullah (sas) *"Doğru söyledin, Allah onu sana mübarek kılsın."* dedi ve Fâtıma'yı Hârise'nin evine nakletti.

Muhammed b. Ömer şunu demiştir: Hârise b. en-Nu'mân'ın *Mescid-i Nebevî* ve civarında evleri vardı. Resûlullah (sas) her evlendiğinde en-Nu'mân bir evini boşaltıp ona veriyordu ve bu şekilde bütün evleri Resûlullah (sas) ve eşlerinin oldu.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Hârise b. Nu'man'ın Resûlullah'ın (sas) Mescidi'ne yakın evleri vardı. Mesicd'in çevresinde yer alıyordu. Resûlullah (sas) (yeni) bir aile edindiğinde Hârise b. Nu'man bir evini boşaltıp taşınıyordu. Neticede bütün evleri Resûlullah'ın (sas) ve eşlerinin oldu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Yezîd el-Hüzelî anlattı; dedi ki:

Ben, Ömer b. Abdülazîz'i, el-Velîd b. Abdülmelik zamanında *Medine*'nin valisiyken Resûlullah'ın eşlerine ait evleri yıkarken gördüm. Bunları *Mescid-i Nebevî*'ye kattı. Bunlar kerpiçten evlerdi. Odaları vardı ve tavanları da hurma dalları ve çamurla örtülüydü. Bu şekilde odalarıyla dokuz ev saydım. Bunlar, Âişe'nin, kapısı Mescid'e açılan eviyle Esmâ bt. Hasan b. Abdullah b. Ubeydullah'ın evi arasındaydı. Ben Ümmü Seleme'nin kerpiçten evini de gördüm. Ümmü Seleme'nin oğlunun oğluna şunu sordum: "Resûlullah (sas) *Dûmetülcendel*'e gazaya çıkınca Ümmü Seleme kerpiçten odasını inşa etti. Resûlullah (sas) gelip de eve bakınca -ki o sırada uğradığı ilk eşi o oldu- *"Bu yapı da nedir?"* diye sordu. Ümmü

Seleme, “İnsanların bakışlarını bastırmak istedim.” dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) *“Ey Ümmü Seleme! Müslümanın malından yaptığı kötü harcama, binalara yapılan harcamadır.”* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İsrâîl’den, o Câbir’den, o da Ömer’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) eşlerine ait evler ve geride sadaka olarak bıraktığı bir arazi dışında herhangi bir şey için vasiyette bulunmadı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mu’âz b. Muhammed el-Ensârî anlattı; dedi ki: İçinde İmrân b. Ebû Enes’in de bulunduğu bir mecliste, -ki o sırada Peygamber’in kabri ve minberi arasında bulunuyordu- Atâ el-Horâsânî’den şunu söylediğini işittim:

Ben Resûlullah’ın (sas) eşlerinin hurma dallarından yapılı evlerine, siyah kılla örtülü kapılarının olduğu zamana yetiştim. el-Velîd b. Abdülmelik’in bu evlerin yıkılıp da Mescid’e dahil edilmesini bildiren mektubunu da dinledim. İnsanların o günkü kadar çok ağladıklarını daha görmedim. Atâ dedi ki: “O gün Sa’îd b. el-Müseyyeb’in şöyle dediğini işittim: “Allah’a yemin olsun ki, o evleri olduğu gibi bırakmalarını isterdim. *Medine*’de oturan ya da dışardan gelen biri Resûlullah’ın (sas) hayatında dünyalık olarak ne ile yetindiğini görür ve bu da insanların uğruna yarışa girdikleri dünya malı hususunda kendilerini zühde götürürdü.”

Mu’âz dedi ki: Atâ el-Horâsânî hadisini bitirince İmrân b. Ebû Enes dedi ki: Onlardan dört ev kerpiçten olup odaları hurma dallarıyla birbirinden ayrılmıştı. Beş ev de üstü çamurla sıvanmış hurma dallarından yapılmış olup odasızdı. Kapılarında kıl perde vardı. Perdeyi ölçtüğümde boyunun üç zirâ, eninin ise bir buçuk zirâ veya daha az olduğunu gördüm. İnsanların çok ağlaması hususuna gelince, ben kendimi, içinde Resûlullah’ın (sas) ashâbının olduğu bir mecliste gördüm. Bunlar içinde Ebû Seleme b. Abdurrahman, Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf[97] ve Hârice b. Zeyd vardı. Öyle ağladılar ki, gözyaşlarından sakalları ıslandı. O esnada Ebû Ümâme şunu demişti: “Keşke bunlar yıkılmayıp bırakılsaydı da insanlar bina yapımında ileri gitmeselerdi ve yeryüzünün hazineleri kendisinin elindeyken Allah’ın, elçisi için bu hususta neye razı olduğunu görselerdi.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Abdullah b. Âmir el-Eslemî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Bana Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm Resûlullah'ın evine giden yol ile kabrin bulunduğu yerdeki direkler arasındaki namazgâhındayken şunu söyledi: "İşte bu, Zeyneb bt. Cahş'ın evidir. Resûlullah (sas) burada namaz kılardı. Bu saf, Esmâ bt. Hasan b. Abdullah b. Ubeydullah b. Abbâs'ın evinin kapısından Mescid'in önüne kadar uzanırdı. İşte hurma dalıyla ve çamurla örülmüş, üzerinden de kıl örtüler bulunan şu yapılar da Resûlullah'ın evleriydi."

■ Resûlullah'ın (sas) Günlerini Eşleri Arasında Taksim Etmesi

Bize İsmail b. İbrahim haber verdi. O Eyyûb'dan, o da Ebû Kılâbe'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) günlerini eşleri arasında âdil bir şekilde taksim edip sonra da şöyle dua ederdi: *"Ey Allah'ım! Taksim hususunda elimden gelen budur! Elimde olmayan hususlarda beni yerme!"* Râvî, "elimde olmayan" sözünden maksadın "içten sevgi" olduğunu izah etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Süleyman b. Bilâl anlattı. O Ca'fer b. Muhammed'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) hastayken dahi bir örtü ile taşınarak sırası gelen eşinin evine götürülürdü."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbrahim b. Sa'd'dan, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), vefatı sırasındaki hastalığına yakalandığında kızı Fâtıma, eşlerini dolaşıp "Resûlullah'ın (sas) [şu anda] sizleri dolaşması kendisine ağır gelecektir." haberini verdi. Onlar da buna karşılık "O serbesttir." dediler. O sırada Âişe'nin evinde kalıyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Hâtim b. İsmail anlattı. O Ca'fer b. Muhammed'den, o da babasından şöyle dediğini

rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) vefatı sırasındaki hastalığı ağırlaşınca, *"Yarın kalma sıram kimde?"* diye sordu. Yanındakiler "Falanca kimsede." dediler. *"Pekiyi ertesi gün nerede olacağım?"* diye sorunca ona da "Falanca kimsede." dediler. Oradakiler onun Âişe'yi arzu ettiğini anladılar ve "Ya Resûlullah! Bizler günümüzü kız kardeşimiz Âişe'ye bağışladık." dediler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. İbrahim b. Abdurrahman b. Abdullah b. Ebû Rebî'a anlattı. O babasından, o da annesinden şunu rivayet etti:

Resûlullah'ı (sas), istediğini istediğine tercih etme hususunda serbest bıraktılar. O da, Âişe ve Zeyneb'i tercih ederdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Şeybân b. Abdurrahman ve Kays anlattılar. Onlar Mansûr'dan, o da Ebû Rezîn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) eşlerini boşamak istedi. Onlar bunu anladıklarında onu, kimlerin yanında kalacağı konusunda serbest bıraktılar.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir sefere çıkacağı zaman eşleri arasında kura çeker ve kura sonucu kime çıkarsa onu yanına alırdı. Sevde dışında her eşi için gece ve gündüzlerini taksim ederdi. Sevde, günlerini, Resûlullah'ın rızasını kazanmak için Âişe'ye bağışlamıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Sevde yaşlanmıştı ve Resûlullah (sas) ona çok gitmezdi. Sevde, Âişe'nin Resûlullah (sas) katındaki değerini bilirdi. Resûlullah'ın (sas), kendisini içinde bulunduğu vaziyetten ötürü boşamasından çekindiğinden, "Ya Resûlullah! Ben günümü Âişe'ye bağışlıyorum. Bu konuda serbestsin."

dedi. Resûlullah (sas) bunu kabul etti. Bu konuda ***"Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse…"***[98] ayeti indi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Muhammed b. Ebû Musa anlattı. O Dâvûd b. el-Husayn'dan, o el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) bir sefere çıkacağı zaman eşleri arasında kura çekerdi. Kura benden başkasına çıktığında bu durum yüzündeki hoşnutsuzluktan anlaşılırdı. Seferden döndükten sonra benim yanıma gelmeden diğer eşlerine gitmezdi. Böylece günlerini taksim etmeye ilkin benimle başlardı.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O Hişâm'dan, o da babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah'ın (sas) hiçbir günü yoktu ki, hanımlarının yanına gidip de hallerini sormasın. Yanlarında oturup da onlara dokunmasın ve öpmemiş olsun. Bu şekilde son ziyaret ettiği eşi, o gün yanında kalacağı eşiyse orada oturur, değilse kalkar giderdi. Ümmü Seleme'nin yanına gittiğinde onunla bir müddet yalnız kalırdı. Ben ve Hafsa birlik olmuştuk ve diğer kadınlarla da birlikte hareket ederdik. Bir defasında diğer eşlerinin yanına gidip (cinsel beraberliği kastederek), "Resûlullah (sas) Ümmü Seleme'nin yanına gidip onunla yalnız kalıyor." dedik. Resûlullah'ın onun yanında neden kaldığını öğrenmek amacıyla gönderdiğimiz gözcüden durumu öğreninceye kadar bu durum bize ağır geliyordu. Resûlullah (sas) Ümmü Seleme'nin yanına gidince ona hediye olarak gelmiş baldan bir miktar ikram etmişti. Resûlullah (sas) balı severdi. Biz de, "Resûlullah'ın hoş görmeyeceği bir şey yapalım ki, bir daha onun yanında uzun süre kalmasın." dedik. Sonra da "Resûlullah'ın, kendisine "Senden hoş olmayan bir koku geliyor." denmesinden daha fazla rahatsız olacağı başka bir şey yoktur." dedik ve bunu söylemeyi kararlaştırdık. Hanımlardan biri Âişe'ye, "Senin yanına gelince 'Ağzından hoş olmayan bir koku var.' dersin." dedi. O da sana, "Ümmü Seleme'nin yanındaki baldan içtim." diyecektir. Sen de "Herhalde bal arısı meşe ağacından emmiş." dersin. Resûlullah (sas) Âişe'nin yanına gidip de ona yaklaşınca, "Sen bir şeyler yemişsin herhalde." deyince Resûlullah (sas), *"Ümmü Seleme'nin evinde bal yedim."* dedi. Âişe, "Ya

Resûlullah! Herhale o balı yapan arı meşe ağacından emmiş.” deyince, Resûlullah (sas) oradan ayrıldı ve Hafsa’nın yanına gitti. O da Âişe’nin dediğini dedi. Bütün kadınlar aynı şeyi söyleyince bu durum Resûlullah’a (sas) ağır geldi ve Ümmü Seleme’nin yanına gidip de kendisine bal ikram edilince, *“Onu benden uzaklaştır, ona ihtiyacım yok.”* dedi. Âişe [devamla] dedi ki: Allah’a yemin olsun ki, büyük bir iş yaptığımızı anladık. Resûlullah’ı (sas) sevdiği bir nimetten mahrum bırakmıştık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Muhammed b. Ebû Musa anlattı. O Dâvûd b. el-Husayn’dan, o da Abdullah b. Râfi’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme’ye, ***“Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah’ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun?”***[99] ayetini sorduğumda bana şunu söylemişti: “Yanımda bir kavanoz süzme yayla balı vardı. Resûlullah (sas) onu sever ve kaşıklardı. Âişe ona, “Bal arısı meşe ağacından emmiş.” deyince Resûlullah (sas) onu kendisine haram kıldı ve bunun üzerine ayet nazil oldu.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O da Abdülkerîm b. Ebû Ümeyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Abdullah b. Utbe b. Mes’ûd’a, “Resûlullah (sas) neyi haram kıldı?” diye sorunca “Balı!” dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. Abdurrahman anlattı. O babasından, o da Amre’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme Âişe’nin evindeyken ve Âişe ölmek üzereyken Ümmü Seleme’nin şöyle dediğini işittim: “Allah sana merhamet etsin, senin bütün günahlarını bağışlasın ve beni cennette seninle tanış kılsın.” Ben de bunun üzerine, “Ey anneciğim o bal hadisesi nasıl olmuştu? Âişe olayı bana anlatmıştı.” diye sorunca, Ümmü Seleme dedi ki: “Hadise sana anlattığı gibidir.” dedi. İbn Ebü’z-Zinâd’ın hadisinin aynısını Hişâm’dan, o babasından, o da Âişe’den rivayetle nakletmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o Muhammed b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) eşleri bir hususu anlatması için Resûlullah'ın kızı Fâtıma'yı Resûlullah'a gönderdiler. O sırada Resûlullah (sas) Âişe'nin yanındaydı. Fâtıma gelip "Ya Resûlullah! Eşlerin beni sana, Ebû Kuhâfe'nin kızı ile onların arasında âdil davranmanı istediklerini haber vermem için gönderdiler." deyince Resûlullah (sas), *"Ey sevgili kızım! Sen de benim sevdiğimi sevmiyor musun?"* dedi. Fâtıma, "Tabii ki ya Resûlullah!" dedi. Bunun üzerine *"Bunu (istediğini) Âişe için de iste!"* dedi. Fâtıma dedi ki: "Oradan ayrıldım ve Resûlullah'ın eşlerinin yanına gittim. Durumu onlara haber verdiğimde, "Bize bir faydan olmadı, tekrar Resûlullah'a git." dediklerinde ben, bu konuda Resûlullah (sas) ile asla konuşmayacağımı söyledim. Bu sefer Zeyneb bt. Cahş'ı gönderdiler. Zeyneb izin isteyip de Resûlullah'ın huzuruna girince, "Ya Resûlullah! Eşlerin beni sana, Ebû Kuhâfe'nin kızı ile onlar arasında âdil davranmanı istediklerini haber vermem için gönderdiler." dedi. Âişe dedi ki: O esnada Zeyneb bana döndü ve kötü sözler söyledi. Ben de Resûlullah'a, bana, ona karşılığını vermem için ne zaman izin verecek diye baktım. Resûlullah'ın ona karşı galip gelmem hususunda bana tepki vermeyeceğini anladığımda Zeyneb'e döndüm ve ağzını açmasına bile fırsat vermedim. Resûlullah (sas) bunun üzerine tebessüm edip, *"Şüphesiz ki o, Ebû Kuhâfe'nin kızıdır!"* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer ve Muhammed anlattılar. Onlar ez-Zührî'den, o da Ali b. Hüseyn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) eşleri Fâtıma bt. Resûlullah'a haber gönderip yanlarına çağırdılar. Ona, Resûlullah'a gidip Ebû Kuhâfe'nin kızı ile onlar arasında adaletli davranmasını söylemesi için istekte bulundular. Fakat Fâtıma günlerce beklediği halde bunu yapmadı ve Zeyneb bt. Cahş o esnada yanına geldi." [Râvî] dedi ki: "Zeyneb'den başka da Âişe'yle karşı karşıya gelebilecek kimse yoktu." Zeyneb bt. Cahş, Fâtıma'yla konuşunca Fâtıma bunu yapacağını söyledi. Resûlullah'ın huzuruna girip, "Şüphesiz ki, eşlerin beni sana gönderip Ebû Kuhâfe'nin kızı ile onlar arasında adaletli

davranmanı söylememi istediler.” dedi. Resûlullah (sas), “Zeyneb mi seni gönderdi?” diye sorunca Fâtıma, “Zeyneb ve diğerleri.” cevabını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sas), “Allah’a yemin olsun ki, seni gönderen odur.” deyince Fâtıma, “Evet!” dedi. O sırada Resûlullah (sas) tebessüm etti. Fâtıma da oradan ayrıldı ve Resûlullah’ın eşlerinin yanına döndü. Onlara durumu haber verdiğinde Zeyneb şunu söyledi: “Ey Resûlullah’ın kızı! Bize bir faydan olmadı.” dedi. Diğer hanımlar da Zeyneb’e, “Sen git!” deyince, o da kalkıp gitti. Resûlullah’ın huzuruna girmek için izin istedi. O esnada Resûlullah (sas) *“İşte Zeyneb!”* dedi. Orada bulunanlar girmesi için izin verdiler. Zeyneb, “Ebû Kuhâfe’nin kızının kollarının beyazlığını sana göstermesi yeter! Bizlerle onun arasında âdil ol!” dedi ve Âişe’ye dönüp kızdıracak şeyler söyledi. ez-Zührî dedi ki: Ben Ali b. el-Hüseyn’e, “Orada bulunanlar Âişe ve Zeyneb idi.” dedim. Ali b. el-Hüseyn dedi ki: “Ümmü Seleme’nin Resûlullah’ın katında bir yeri ve sevgisi vardı. Allah onlara merhamet etsin.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. Bize Mahreme b. Bükeyr anlattı. O Ziyâd b. Ebû Ziyâd’dan, o da İbn Ka’b el-Kurazî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’a günlerini eşleri arasında istediği şekilde paylaştırma hususunda genişlik tanınmıştı. Bu da Allah’ın şu sözüyle gerçekleşmiştir: ***“…Böyle yapman onların mutlu olmalarına daha uygundur…”***[100] Tabii ki onlar bunu Allah katından bildikleri zaman mutlu olacaklardır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma’mer anlattı. O da Katâde’den benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma’mer anlattı. O Katâde’den, o da Enes b. Mâlik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, tüm hanımlarına uğradıktan sonra gusül için geldiğinde ben de yıkanması için gusül suyunu dökerdim.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Sâbit’in mevlası Sâlim anlattı. O Ebû Ca’fer’in mevlası Sâlim’den, o da Ebû Ca’fer’den benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mu'âviye b. Abdullah b. Ubeydullah b. Ebû Râfi anlattı. O babasından, o da Resûlullah'ın mevlası olan ninesi Selmâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir gecede dokuz hanımını dolaşırdı. Vefatı sırasında da bu hanımlar yanındaydı. Her bir hanımının yanından çıktığında Selmâ'ya "Gusül için su hazırlayın." derdi ve birinin yanından ayrılıp da diğerine gitmeden önce gusül alırdı. Ben, "Ya Resûlullah! Bunun için bir gusül yetmez mi?" diye sorunca "Böyle yapmak daha iyi ve temizdir." dedi.

■ Resûlullah'ın (sas) Hanımlarına Başkalarıyla Aralarına Perde Çekmeyi Emretmesi

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O Muhammed b. Abdullah'tan, o ez-Zührî'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Hicabla ilgili ilk emir, Resûlullah'ın (sas) Zeyneb bt. Cahş ile gerdeğe girdiği günde oldu. Enes dedi ki: Übey b. Ka'b bana bu hadisi sormuştu. Resûlullah (sas) Zeyneb ile evlendiği günün sabahında insanları çağırıp yemek verdi. İnsanlar yemeklerini yedikten sonra bir grup orada kalıp yemekten sonra oturmaya devam ettiler. Bu işi de uzattılar. Resûlullah (sas) kalkınca ben de beraber kalkıp dışarı çıktık ve o sırada Âişe'nin evinin önüne gittik. Daha sonra Resûlullah (sas) insanlar dağılmıştır diye evine geri dönünce ben de beraberinde döndüm. Gelip Zeyneb'in evine girdik. Baktık ki insanlar hâlâ oturmakta. Bunun üzerine Resûlullah (sas) evden tekrar çıktı. Ben de yine beraberinde çıktım. Yine Âişe'nin evinin önüne gelmiştik. Daha sonra tekrar eve döndüğümüzde insanların hâlâ oturduğunu gördük. Resûlullah (sas) benimle kendisi arasında perde çekti. Çünkü artık hicab/araya perde çekme emri inmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Abdullah b. Ebû Katâde anlattı. O İshâk b. Abdullah b. Ebû Talha'dan, o da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Hicab emri Resûlullah'ın (sas) Zeyneb bt. Cahş ile gerdeğe girdiği hicrî 5. senede geldi. O gün eşlerini bana karşı hicaba aldı(araya perde çekti). O

sırada on beş yaşındaydım.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Abdullah b. Ebû Katâde anlattı. O İshâk b. Abdullah b. Ebû Talha'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Hicab emri Resûlullah'ın (sas) Zeyneb bt. Cahş ile gerdeğe girdiğinde geldi. Ümmü Süleym ona taş bir küp içinde Hays yemeği[101] hediye edince Resûlullah (sas) bana, *"Git Müslümanlardan kiminle karşılaşırsan çağır gelsin."* dedi. Ben çıkıp Müslümanlardan kiminle karşılaştıysam onları davet ettim. Gelenler yemeklerini yedikten sonra çıkıp gidiyorlardı. Resûlullah (sas) elini yemeğe koyup dua ediyordu. Bir grup, yemeğini yedikten sonra gitmedi ve orada konuşmaya devam etti. Resûlullah (sas) onlara bir şey söylemekten hayâ ettiği için çıkıp gitti. Onları evde, o şekilde bıraktı. Bunun üzerine Allah (c) şu ayeti indirdi: ***"Ey iman edenler! Yemek için çağrılmaksızın ve yemeğin pişmesini beklemeksizin (vakitli vakitsiz) Peygamber'in evlerine girmeyin, çağrıldığınız zaman girin."***[102]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O Ebû Osman'dan, o Enes b. Mâlik'ten, o da Resûlullah'tan (sas) benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Ubeyde anlattı. O da İbn Ka'b'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) evinden çıkınca onlar oturmaya devam ettiler. Resûlullah'ın bundan rahatsız olduğunu yüzünden anlama imkânı yoktu. Resûlullah (sas) onlardan utandığı için de elini yemeğe uzatmıyordu. Onlar bu konuda azarlandılar ve Allah (c) şu ayeti indirdi: ***"Ey iman edenler! Yemek için çağrılmaksızın ve yemeğin pişmesini beklemeksizin (vakitli vakitsiz) Peygamber'in evlerine girmeyin, çağrıldığınız zaman girin. Yemeği yiyince de hemen dağılın. Sohbet için beklemeyin. Çünkü bu davranışınız Peygamber'i rahatsız etmekte, fakat o sizden de çekinmektedir."***[103] Allah'ın "zamanı gözetlemek [***nâzirîne inâh***]" sözünden maksat, yemek zamanıdır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer ve Muhammed anlattılar. Onlar ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den

şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) eşleri ihtiyaçlarını gidermek için geceleyin dışarı çıkarlardı. Ömer, Resûlullah'a (sas), "Eşlerini hicaba al!" dedi. Fakat bu gerçekleşmedi. Bir gece Sevde dışarı çıktı. O uzun boylu bir kadındı. Ömer yüksek bir sesle, "Ey Sevde seni tanıdık!" dedi. Ömer bunu sırf hicaba olan isteğinden dolayı yapmıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd ve Nâfi anlattılar. Onlar Hişâm b. Urve'den, o babasndan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben ve Sevde hicab emrolunduktan sonra ihtiyacımızı gidermek için dışarı çıkmıştık. Ömer, Sevde'yi görünce tanıdı. Sevde oldukça uzun boylu bir hanımdı. Ömer ona "Allah'a yemin olsun ki, ey Sevde bize gizli kalacak değilsin!" dedi. Sevde, Resûlullah'a gidip bu durumu ona haber verdi. O sırada Resûlullah'ın (sas) elindeki bir bitki kökünden yiyiyordu. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: "*Allah size ihtiyacınız için dışarı çıkmanıza izin vermiştir.*"

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Yahya anlattı. O Mücâhid'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın eşlerine hicab emri Ömer'in Resûlullah ile beraber yemek yediği sırada elinin Resûlullah'ın eşlerinin eline değmesiyle indi ve bunun üzerine hicab emredildi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhamîd b. İmrân anlattı. O Ebû Sabbâh Musa b. Ebû Kesîr'den, o da Mücâhid'den benzerini rivayet eti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Sa'îd b. Beşîr anlattı. O Katâde'den, o Ebû Şeyh en-Hünâî'den, o da İbn Abbâs'tan benzerini rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın eşlerinin yanına kimlerin girebildiği sorulunca neseben ve süt yoluyla mahrem olan bütün akrabaları denmiştir. "Pekiyi ya diğer insanlar?" diye sorulunca da "Resûlullah'ın (sas) eşleri onlara karşı (perde ile) saklanırlardı ve perde arkasından onlarla konuşurlardı. O da tek bir örtüden oluşuyordu."

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer ve Muhammed anlattılar. Onlar ez-Zührî'den, o Nebhân'dan, o da Ümmü Seleme'den şunu rivayet etti:*

Bir defasında Ümmü Seleme ve Meymûne Resûlullah'ın (sas) yanındaydılar. Ümmü Seleme, "Hicab emrolunduktan sonra bir ara Abdullah b. Ümmü Mektûm gelip Resûlullah'ın huzuruna girdi. Resûlullah (sas) *"Ondan saklanın!"* deyince bizler, "Ya Resûlullah! O âmâ olup bizleri ne görüyor ne de tanıyor, öyle değil mi?" dediğimizde Resûlullah (sas) *"Sizler de mi âmâsınız, onu görmüyor musunuz?"* dedi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı; dedi ki: Sâlih b. Keysân'ın şöyle dediğini işittim:*

Resûlullah'ın (sas) eşlerine hicab emri, hicretin 5. senesinde Zilkâde ayında indi.

■ Hicab Öncesindeki Uygulama

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Ca'fer er-Râzî ve Hüşeym anlattılar. Onlar Husayn'dan,[104] o da Ebû Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah'ın (sas) eşleri ihtiyaçlarını gidermek için geceleyin dışarı çıkarlardı. O sırada münafıklar onlarla karşılaşır ve eziyet ederlerdi. Onlar bundan şikâyetçi oldular. Münafıklara bu durum hatırlarılınca, "Şüphesiz ki biz bunu cariyelere yapıyoruz." dediler. Bunun üzerine şu ayet indi: "***Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına [bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman] dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur."***[105]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Sa'îd b. Beşîr'den, o Katâde'den, o da el-Hasan'dan ***"Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına [bir ihtiyaç için dışarı çıktıkları zaman] dış örtülerini üstlerine almalarını söyle. Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur."***[106] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Medine'deki cariyelerin rahatsız edilmeleri, sefihlerin onlarla karşılaşıp kendilerine eziyet vermeleri şeklinde idi. Hür kimseler dışarı çıktığında, cariye zannedilip eziyete uğrarlardı. Bunun üzerine Allah onlara dış örtülerini üstlerine almalarını emretti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Sebre'den, o Ebû Sahr'dan, o da İbn Ka'b el-Kurazî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Münafıklardan bir adam, Resûlullah'ın (sas) eşlerinin karşısına çıkıp onlara eziyet veriyordu. Bu durum kendisine söylendiğinde "Ben onları cariye zannediyordum." dedi. Bunun üzerine Allah onlara cariyelerin giyinme tarzına muhalif giyinmelerini ve üstlerine örtülerini almalarını emretti. Bu konudaki ayet şu şekildedir: ***"Onların tanınması ve incitilmemesi için en elverişli olan budur."***[107] Bu ifade onların tanınmaları açısından daha iyidir anlamına gelmektedir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Müslim b. Hâlid anlattı; dedi ki:

O İbn Ebû Necîh'ten, o da Mücâhid'den ***"Mümin erkeklere ve mümin kadınlara, yapmadıkları bir şeyden dolayı eziyet edenler…"***[108] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti. "yapmadıkları" ifadesi "işlemedikleri" anlamındadır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ömer b. Habîb'den, o Sâlih b. Ebû Hassân'dan, o da Ubeyd b. Huneyn'den "Andolsun, ikiyüzlüler, kalplerinde hastalık bulunanlar [fuhuş düşüncesi taşıyanlar], şehirde kötü haber yayanlar [bu hallerinden] vazgeçmezlerse, seni onlara musallat ederiz [onlarla savaşmanı ve onları şehirden sürüp çıkarmanı sana emrederiz]."[109] ayetinden "Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın."[110] ayetine kadarki vahiy için şöyle dediğini rivayet etti:

Bu ayetlerle ileri gelenleriyle birlikte münafıklar tanıtılmıştır. O da ayetin ***"…kalplerinde hastalık bulunanlar [fuhuş düşüncesi taşıyanlar], şehirde kötü haber yayanlar…"***[111] ifadesinde zikredilenlerin hepsi münafıklardır.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O, Üsâme b. Zeyd b. Eslem'den, o da İbn Ka'b'dan "… Münafıklar [bu hallerinden] vazgeçmezlerse"[112] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:*

Ayette zikredilenler, ileri gelenleriyle birlikte münafıklardır. ***"Kalplerinde hastalık olanlar"***[113] yani "şüphe olanlar" da münafıklardır.

■ Peygamber'in (sas) Eşlerinin Yanına Girmesi Caiz Olan Kimseler

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:*

ez-Zührî'ye, "Peygamber'in (sas) eşlerinin yanına kimler girebilirdi?" diye soruldu. "Nesep veya süt sebebiyle mahrem olan her yakınları girebilirdi." dedi. "Ya diğer insanlar?" diye sorulunca, "Diğer insanlardan saklanırlardı. Hatta onlarla perde arkasından konuşurlardı. Aralarında bazen tek bir perde bulunurdu. Köle ve mükateb kölelerden ise saklanmazlardı." dedi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Zeyd el-Mekkî ve Süfyân b. Uyeyne anlattılar. Onlar Amr b. Dînâr'dan, o da Ebû Ca'fer'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Hasan ve Hüseyn, müminlerin annelerine bakmazlardı. İbn Abbâs dedi ki: Onlara bakmaları Hasan ve Hüseyn'e helaldi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Sebre'den, o Abdülmecîd b. Süheyl'den, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti: İbn Abbâs'ı şöyle derken işittim:*

-İbn Abbâs'a ulaşan habere göre- Âişe, el-Hasan b. Ali'den saklandı. İbn Abbâs dedi ki: Hasan'ın Âişe'yi görmesi helaldi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ma'mer, Abdurrahman b. Abdülazîz ve Muhammed b. Abdullah'tan, onlar ez-Zührî'den, o da Ümmü Seleme'nin mevlası Nebhân'dan şunu rivayet etti:

Nebhân, Ümmü Seleme'nin mükateb kölesi idi. Ümmü Seleme ona şöyle dedi: "Ey Ebû Yahya! Sende mükatebe anlaşmasından arta kalan fazla para var mı?" Nebhân, "Evet!" dedi. Ümmü Seleme, "Öyleyse onu kardeşimin oğluna ver. Böylece evlenmesinde ona yardım etmiş olurum." dedi. Nebhân ağladı ve şöyle dedi: "O parayı ona asla vermem." dedi. Ümmü Seleme, "Eğer bana bakma ruhsatı sebebiyle vermek istemiyorsan, zaten yine bakamayacaksın. Zira Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur: "[Ey Müminlerin anneleri!] Sizden birinin mükateb kölesi olur da o köle üzerinde anlaşmadan doğan borç kalırsa, o köleden saklanınız."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Üsâme b. Zeyd, Useym b. Nistâs ve Sa'îd b. Müslim b. Bânek'ten rivayet ettiğine göre Sâlim Sebelân, onlara şunu haber vermiştir:

Sâlim Sebelan, Benî Nasr'dan bir adamın mükateb kölesi idi. [Bir yere gidecekleri zaman] Peygamber'in (sas) eşlerini götürüp getirirdi. Onlar Sâlim'den gizlenmezlerdi. Peygamber'in eşleri zaten köle ve mükateb kölelerden saklanmazlardı. Ancak köleleri ve mükateb köleleri azat ettiklerinde onlardan saklanırlardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer ve Muhammed b. Abdullah anlattılar. Onlar ez-Zührî'den, o Nebhân'dan, o da Ümmü Seleme'den rivayet ettiğine göre:

Ümmü Seleme ve Meymûne Peygamber'in (sas) yanında idiler. Ümmü Seleme şöyle dedi: Biz Resûlullah'ın (sas) yanında iken İbn Ümmü Mektûm geldi ve Peygamber'in (sas) yanına girdi. Bu, hicab [perde arkasından konuşma] emrinden sonra idi. Peygamber (sas), *"Ondan saklanın."* dedi. Biz, "Ya Resûlullah! O âmâdır, görmez." dedik. *"Sizler de âmâ mısınız, sizler onu görmüyor musunuz?"* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize es-Sevrî anlattı. O Firâs'tan, o eş-Şa'bî'den, o Mesrûk'tan, o da Âişe'den "Peygamber, müminlere kendi canlarından daha önce gelir. Onun eşleri de

müminlerin analarıdır.”[114] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Bir kadın Âişe’ye, “Ey Anneciğim!” dedi. Âişe de, “Ben erkeklerinizin annesiyim, kadınlarınızın annesi değilim.” dedi.

Mesrûk şöyle devam etti: Bu hadisi Abdullah b. Musa el-Mahzûmî’ye anlattım. O şöyle dedi: Bana Mus’ab b. Abdullah b. Ebû Ümeyye haber verdi. O da Ümmü Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti: “Ben sizden hem erkeklerin hem de kadınların annesiyim.”

■ Resûlullah’ın (sas) Eşlerini Terk Etmesi ve Onları Muhayyer Bırakması

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Câriye b. Ebû İmrân anlattı; dedi ki: Ebû Seleme el-Hadramî’yi şöyle derken işittim:

Ebû Sa’îd el-Hudrî ve Câbir b. Abdullah ile birlikte oturuyordum. İkisi sohbet ediyorlardı. Câbir’in gözü uyuklamaya başladı. O sırada bir adam geldi, selam verip oturdu, ardından şöyle dedi: “Ey Ebû Abdullah! Urve b. ez-Zübeyr beni, Resûlullah’ın (sas) eşlerini niçin terk ettiğini sormam için sana gönderdi.” Câbir şöyle dedi: Resûlullah (sas) bir gün ve bir gece bizi terk etti, namaza da çıkmadı. Halkın orada bulunan ve bulunmayanlarını alıp kapısında toplandık. Sesimizi işitmesi ve bulunduğumuz yeri bilmesi için konuşmaya başladık. Uzun süre beklememize rağmen bize izin vermedi ve yanımıza çıkmadı. Şöyle dedik: “Muhakkak ki Resûlullah (sas) bulunduğunuz yeri bilmiştir. Size izin vermeyi istemiş olsaydı, izin verirdi. Ayrılın artık, ona eziyet etmeyin.” Bunun üzerine insanlar ayrılıp gitti. Ancak Ömer b. el-Hattâb, öksürerek boğazını temizler gibi yapıyor, konuşuyor ve izin istiyordu. Resûlullah (sas) ona izin verdi. Ömer dedi ki: Yanına girdim, elini yanağına koymuştu. Ondaki üzüntüyü anladım. “Ey Allah’ın Nebisi! Annem babam sana feda olsun. Seni endişelendiren ve insanların seni görememelerinden dolayı karşılaştıkları durum nedir?” diye sordum. Peygamber, “*Ey Ömer, bunlar -eşlerini kastediyor- yanımda bulunmayan şeyleri benden istiyorlar. Bende gördüğün bu durum bundan dolayıdır.*” dedi. “Ey Allah’ın Nebisi! Ben Cemîle bt. Sâbit’e şiddetli bir tokat vurup yanağını yere yapıştırdım. Çünkü o benden, yapamayacağım şeyi istedi. Ya Resûlullah! Sen, Rabbinden bir vaat üzeresin. O, zorluktan

sonra bir kolaylık verecektir.” dedim. Ömer şöyle devam etti: Ben onunla konuşmaya devam ettim, nihayet Resûlullah’ın biraz rahatladığını gördüm. Oradan ayrıldım, yolda Ebû Bekir es-Sıddîk ile karşılaştım. Olayı ona anlattım. Bunun üzerine Ebû Bekir, Âişe’nin yanına girip şöyle dedi: “Resûlullah’ın sizden bir şeyi esirgemediğini çok iyi biliyorum. Sahip olmadığı bir şeyi ondan istemeyin. İhtiyacını belirle, onu benden iste.” Ömer de kızı Hafsa’nın yanına gitti. Ona benzer şeyler söyledi. Sonra Ebû Bekir ve Ömer, müminlerin annelerinin yanına gittiler. Aynı uyarıları onlara yaptılar. Nihayet Ümmü Seleme’nin yanına girip aynı şeyleri söylediklerinde, Ümmü Seleme onlara şöyle dedi: “Resûlullah (sas) burada iken sizlere ne oluyor? Bizim işimizin gözcüsü müsünüz? Eğer o bizi uyarmak isteseydi uyarırdı. Resûlullah’tan istemeyeceğiz de kimden isteyeceğiz? Sizinle ailenizin arasına herhangi bir kimsenin girmesine razı olur musunuz? Biz bu konuda sizi görevlendirmedik.” Bunun üzerine Ebû Bekir ve Ömer, Ümmü Seleme’nin yanından çıkıp gittiler. Peygamber’in (sas) eşleri Ümmü Seleme’ye şöyle dediler: “Yaptığından dolayı Allah sana karşılık olarak hayır versin. Biz onlara bir şey söylemeye cesaret edemedik.”

Sonra Câbir, Ebû Sa’îd’e şöyle dedi: “Hadis böyle değil miydi?” Ebû Sa’îd dedi ki: “Evet öyledir. Hadisten anlatılmayan az bir şey kalmıştır.” Câbir şöyle dedi: “İnşaallah onu da söyleyeceğim.” Sonra şöyle devam etti: Bunun üzerine Allah bu konuda şu ayetleri indirdi: ***“Ey Peygamber! Hanımlarına de ki: “Eğer dünya hayatını ve onun süsünü istiyorsanız, gelin size mut’a [para veya mal] vereyim ve sizi güzelce bırakayım.”***[115] - Boşama mut’asını kastediyor. Yani güzel bir boşamayla boşayarak onları serbest bırakma-. ***“Eğer Allah’ı, Resûlünü ve ahiret yurdunu istiyorsanız…”***[116] Yani Allah’ı ve Resûlünü tercih ediyorsanız, Peygamberden sonra başka biriyle evlenmeyin. Bunun üzerine Allah Resûlü gitti ve ilk olarak Âişe’den başladı. Ona şöyle dedi: *“Allah bana sizi; Allah’ı, Resûlünü ve ahiret yurdunu tercih etme ile dünya hayatını ve onun süsünü seçme konusunda muhayyer bırakmamı emretti. Ben seninle başlıyorum ve seni bu konuda muhayyer bırakıyorum.”* Âişe dedi ki: “Ey Allah’ın Nebisi! Benden önce diğer eşlerinden biriyle bu konuyu görüştün mü?” Allah Resûlü, *“Hayır”* dedi. Âişe şöyle dedi: “Ben Allah’ı, Resûlü’nü ve ahiret yurdunu seçiyorum. Bu kararımı gizle ve diğer eşlerine söyleme.” Resûlullah, *“Bilakis onlara söyleyeceğim!”* dedi. Allah Resûlü durumu

hepsine haber verdi ve hepsi de Allah'ı, Resûlü'nü ve ahiret yurdunu tercih ettiler.

Peygamber'in dünya ile ahiret arasında muhayyer bırakması, ahiret veya dünyayı seçmeleri içindi. Allah şöyle buyurdu: ***"Eğer Allah'ı, Resûlünü ve ahiret yurdunu istiyorsanız, bilin ki Allah içinizden iyilik yapanlara büyük bir mükâfat hazırlamıştır."***[117] Bunun üzerine onlar, Resûlullah'tan sonra evlenmemeyi tercih ettiler. Sonra Allah şöyle buyurdu: ***"Ey Peygamber'in hanımları! İçinizden kim apaçık bir çirkinlik yaparsa [yani zina ederse], onun cezası iki kat verilir [yani ahirette]. Bu, Allah'a göre kolaydır. İçinizden kim Allah'a ve Resûlü'ne boyun eğer [yani Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederse] ve salih bir amel işlerse, ona mükâfatını iki defa veririz [ahirette ona iki kat veririz, azap da böyledir]. Biz, ona bereketli bir rızık hazırlamışızdır. Ey Peygamber'in hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer Allah'a karşı gelmekten sakınıyorsanız [erkeklerle konuşurken] sözü yumuşak bir eda ile söylemeyin ki kalbinde hastalık [günahkârlık] olan kimse ümide kapılmasın. Güzel [ve doğru] söz söyleyin. Evlerinizde oturun. Önceki Cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi siz de açılıp saçılmayın."***[118] Allah şöyle demek istiyor: Evlerinizden çıkmayın, önceki Cahiliye dönemi kadınlarının yaptığı gibi örtüyü atarak açılıp saçılmayın. Ebû Sa'îd el-Hudrî dedi ki: Bu hadis, bu şekildedir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Sa'd anlattı. O Sâlih b. Keysân'dan, o ez-Zührî'den, o Abdülhamîd b. Abdurrahman b. Zeyd b. el-Hattâb'dan, o da Muhammed b. Sa'd b. Ebû Vakkâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Ömer b. el-Hattâb, yanına girmek için Resûlullah'tan (sas) izin istedi. Onun yanında Kureyşli kadınlar vardı. Onunla seslerini yükselterek konuşuyorlar ve ondan dünyalık çok şey istiyorlardı. Ömer izin isteyince hemen perde arkasına saklandılar. Ömer içeri girince Resûlullah (sas) gülüyordu. Ömer dedi ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah seni her zaman güldürsün." Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: "*Yanımda bulunan şu kadınlara güldüm. Senin sesini duyunca, hemen saklandılar.*" Ömer şöyle dedi: "Ey kendilerinin düşmanı olan kadınlar! Resûlullah'tan değil de benden mi çekiniyorsunuz?" Kadınlar, "Sen Resûlullah'tan daha sert ve katısın." dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: "*Nefsim*

kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, şeytan geniş yolda bile seninle asla karşılaşmak istemez, karşılaştığında da başka bir yola sapar."

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. İsmail b. Muhammed b. Sa'd b. Ebû Vakkâs anlattı. O babasından, o dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:*

"Peygamber'in yanında hanımları vardı. Ondan, kendilerine elbise almalarını istiyorlardı. Bu sırada yanlarına Ömer b. Hattâb geldi." Dedesi bu ifadelerden sonra yukarıdaki olayı anlatmıştır.

■ İki Eşinin Resûlullah'a (sas) Karşı İşbirliği Yapması ve Resûlullah'ın (sas) Hanımlarını Muhayyer Bırakması

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer b. Râşid anlattı. O ez-Zührî'den, o Ubeydullah b. Abdullah b. Ebû Sevr'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Ömer b. Hattâb'a, Resûlullah'ın hanımları arasından, haklarında ***"Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, [yerinde olur]. Çünkü kalpleriniz sapmıştı."***[119] ayetinin inzal edildiği kişilerin kimler olduğunu hep sormak istiyordum. Bir gün hac niyetiyle *Mekke*'ye gelmişti. Ben de onunla beraber hac farizalarını yaptım. Onun ihtiyaçları için su kabı taşıyordum. İhtiyaç gidermek için uzaklaşıp sonra geri döndü. Dönünce yanımdaki kaptan eline su döktüm, abdest aldı. Bu arada ona, "Ey Müminlerin Emiri! Resûlullah'ın eşleri arasından, haklarında Allah Teâlâ'nın "***Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, [yerinde olur]. Çünkü kalpleriniz sapmıştı."***[120] ayetini inzal buyurduğu kişiler kimlerdir?" diye sordum. O da şöyle dedi: "Şaştım sana ey İbn Abbâs! Onlar tabii ki Âişe ve Hafsa'dır." dedi ve şöyle devam etti: "Ensâr'ın Ümeyye b. Zeydoğulları kolundan bir komşum vardı. Biz onunla nöbetleşerek, Resûlullah'a inen ayetleri gözlerdik. Bir gün o gider, Resûlullah'ın meclisinde bulunurdu; bir gün de ben giderdim. Ben gittiğimde o gün inen ayetler ve yaşanan olaylarla ilgili haberleri akşam ona anlatırdım. Sıra ondayken de o gelip bana anlatırdı. Biz Kureyşliler kadınlarına hâkim olan, onlara sözü geçen bir toplum idik. Ancak *Medine*'ye gelince bir de baktık ki, Ensâr arasında erkeklerin değil kadınların sözü geçiyor! Bu sefer bizim kadınlarımız da onlara bakıp Ensâr

kadınlarının edebiyle edeplenmeye başladılar. Bir gün evde hanımıma çıkışınca, o da bana çıkıştı ve cevap vermeye kalktı. Bu hareketini çok yadırgadığımda ise bana, “Sana karşılık vermemi niye yadırgıyorsun ki? Vallahi, Resûlullah’ın eşleri de ona karşı gelip cevap veriyorlar. Hatta içlerinden ona darılıp bir gün hatta bir gün bir gece ona küsenler var!” dedi. Söylediği bu sözler beni dehşete düşürdü. “Onlardan kim böyle yapıyorsa hakikaten hüsrandadır!” dedim ve hemen alelacele Hafsa’nın yanına gittim. Yanına varınca, “Ey Hafsa! Eşleri olarak sizlerden herhangi biri, bir gün boyunca Resûlullah’a dargın duruyor mu?” diye sordum. “Evet!” deyince ben de ona, “O zaman gerçekten büyük bir hüsrandasın! Resûlullah’ın öfkesi yüzünden Allah’ın da öfkesini celbederek helak olacağından hiç korkmuyor musun? Resûlullah’tan çok şey isteme, ona hiçbir şey için cevap yetiştirme, asla küs durma, bir ihtiyacın olursa benden iste! -Âişe’yi kastederek- Arkadaşının Resûlullah’a senden daha yakın ve daha sevimli olması seni yanlışa sevk etmesin!” dedim.

Ömer dedi ki: “Biz ashâb arasında Gassân kabilesinin Müslümanlara karşı saldırı amacıyla atları nalladıklarını konuşuyorduk. Ensâr’dan olan komşum, Resûlullah’ın meclisinde bulunma sırasının kendisinde olduğu bir gün, akşamleyin evime geldi ve sertçe kapıyı çaldı. “Yoksa Ömer uyudu mu?” diye bağırıyordu. Korku ve telaşla kapıya koştum. “Bugün çok büyük bir olay oldu!” dedi. “Ne oldu, Gassân kabilesi mi saldırdı yoksa?” dedim. “Hayır, hayır, daha kötüsü! Resûlullah (sas) hanımlarını boşadı!” deyince ben, “Hafsa hüsrana uğradı, imtihanı kaybetti! Ben de böyle bir şeyin olacağından korkuyordum işte!” dedim ve hemen alelacele *Medine*’ye indim. Sabah namazını Resûlullah ile birlikte kıldım. Namazdan sonra Resûlullah (sas) odasına girip yalnızlığa çekildi. Ben de Hafsa’nın yanına gittim. Ağlıyordu. “Ne diye ağlıyorsun! Sana dememiş miydim? Resûlullah (sas) sizi boşadı mı şimdi?” diye çıkıştım. O da “Ne diyeyim, bilmiyorum! Resûlullah (sas) işte orada, odaya çekilmiş!” dedi. Tekrar mescide girdim; baktım ki, minberin etrafında bir grup insan oturmuş, kimileri ağlıyor. Ben de oturdum. Bir süre sonra meraktan dayanamayıp kalktım, Resûlullah’ın bulunduğu odanın önüne geldim. Kapıda duran siyahî hizmetçiye, “Ömer geldi diye içerden izin iste!” dedim. Genç içeri girip çıktı ve “Senin geldiğini söyledim; fakat Resûlullah (sas) sustu, bir şey demedi.” dedi.

Ben de tekrar mescide gidip minberin yanındaki grupla birlikte oturdum. Sonra yine dayanamayıp o hizmetçinin yanına gittim ve “Ömer geldi diye izin iste!” dedim. Yine içeri girip çıktı ve “Söyledim ama ses etmedi.” dedi.

Yine gidip mescitte oturdum. Biraz sonra yine yerimde duramadım, gencin yanına gidip benim için izin istemesini söyledim. Yine gidip geldi ve "Söyledim ama ses etmedi." dedi.

Arkamı dönüp biraz ilerledim ki, genç bana seslenip "Resûlullah (sas) izin verdi, seni çağırıyor!" diye seslendi. Hemen koşup Resûlullah'ın yanına girdim. Baktım ki, altında herhangi bir minder olmaksızın, kumun üzerine uzanmış, kumluk vücudunda izler bırakmıştı; omuzunun altında da içi hurma lifiyle doldurulmuş deriden bir yastık vardı. Selam verdim ve daha ayakta iken, "Ya Resûlullah! Hanımlarını boşadın mı?" diye sordum. Bakışlarını bana doğrulttu ve *"Hayır!"* dedi. "Allahu ekber!" diye bağırdım. Daha ayaktaydım. Oturmak için Resûlullah'ın emrini bekliyordum. Şöyle devam ettim: "Ne dersin ya Resûlullah! Biz Kureyşliler kadınlarına hâkim olan, onlara sözü geçen bir topluluk idik. Ancak *Medine*'ye, kadınların sözünün geçtiği bir topluluğun yanına geldik. Bir gün evde hanımıma çıkışınca, o da bana çıkıştı ve cevap vermeye kalktı. Bu hareketini çok yadırgadığımda ise bana, "Sana karşılık vermemi niye yadırgıyorsun ki? Vallahi, Resûlullah'ın eşleri de ona karşı gelip cevap veriyorlar. Hatta içlerinden ona darılıp bir gün hatta bir gün bir gece ona küsenler var!" dedi. Ben de "Şayet Hafsa da böyle yapıyorsa hakikaten büyük hüsrandadır! Onlar, Resûlullah'ın öfkesi yüzünden Allah'ın da öfkesini çekerek helak olmaktan hiç korkmuyorlar mı?"

Ben bunları söyleyince Resûlullah (sas) tebessüm etti. Ben de şöyle dedim: "Ya Resûlullah! Hafsa'nın yanına gittim ve ona, 'Arkadaşın Âişe'nin, Resûlullah'a senden daha yakın ve daha sevimli olması seni yanlışa sevk etmesin.' dedim." Bunu da söyleyince Resûlullah (sas) bir kez daha tebessüm etti. Onun tebessüm ettiğini görünce ben de oturup gözümü odada gezdirdim. Odada işlenmek üzere asılmış üç tane hayvan postundan başka bir şey yoktu. Ben, "Ey Allah'ın Resûlü! Ümmetine genişlik ve zenginlik vermesi için Allah'a dua et! Kendisine ibadet etmedikleri halde Allah, Kisra ve Roma'ya [İran ve Bizans'a] zenginlik vermiş." dedim. Resûlullah (sas) da uzandığı yerden, *"Ey Hattâb'ın oğlu! Yoksa kalbinde bir şüphe mi var? Onların nimeti dünyada peşinen verilmiştir,* [öbür dünyada mahrum kalacaklardır, bu ise gıbtaya değmez]*."* buyurdu. Öyle deyince "Benim için Allah'tan bağışlanma dile ya Resûlullah!" dedim. Yaşanan üzücü olaylar ve Hafsa'nın Âişe'ye Resûlullah'ın sırrını vermesi sebebiyle Resûlullah (sas) yirmi dokuz gün hanımlarından uzak durdu. Kendisini çok üzdükleri için *"Bir ay kesinlikle onlara yaklaşmayacağım."*

diye yemin etmişti. Nihayet Allah, inzal buyurduğu ayetlerle onu uyardı. 29. gün ilk olarak Âişe'nin yanına vardı. Âişe "Ey Allah'ın Resûlü! bir ay yanımıza girmemeye yemin etmemiş miydin? Daha 29. gün?" diye sordu. Resûlullah (sas) *"Bu ay yirmi dokuz gün çekiyor."* dedi. Gerçekten o ay yirmi dokuz gün sürmüştü. Âişe dedi ki: "Allah muhayyer bırakılmamızla ilgili ayetler indirdi. Resûlullah (sas) da bu konuda ilk önce benimle konuştu. Bana *"Sana bir şey söyleyeceğim; ama acele etme! Anne-babana danışmadan cevap verme."* dedi. Hâlbuki ben onların Resûlullah'ı terk etmemi istemeyeceklerini çok iyi biliyordum. Bana şu ayeti okudu: ***"Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü [refahını] istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim. Eğer Allah'ı, Peygamberini ve ahiret yurdunu diliyorsanız, bilin ki, Allah, içinizden güzel davrananlar için büyük bir mükâfat hazırlamıştır."***[121] Ben Resûlullah'a, "Bu konuda mı anne-babama danışacağım? Ben tabii ki Allah'ı, elçisini ve ahireti tercih ediyorum." dedim." Resûlullah (sas) daha sonra aynı hususu diğer hanımlarıyla da konuştu. Hepsi de Âişe gibi cevap verdiler.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ma'mer'den, o ez-Zührî'den, o da Hind bt. el-Hâris'ten, o da Ümmü Seleme'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) bize darılıp da odaya çekilince ben gözyaşlarına gömüldüm. Yanıma gelenler, "Resûlullah (sas) seni boşadı mı?" diyorlar; ben de, "Vallahi bilmiyorum!" diyordum. Ömer gidip Resûlullah'a (sas) "Hanımlarını boşadın mı?" diye sorup Resûlullah (sas) *"Hayır!"* deyince Ömer öyle bir tekbir getirdi ki, onun sesini ta odalarımızdan duyduk ve ona bizi boşayıp boşamadığını sorduğunu, Resûlullah'ın da *"Hayır!"* dediğini anladık. Daha sonra kesin haber de geldi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Halef b. Halîfe anlattı. O Ebû Hâşim er-Rümmânî'den, o da Sa'îd b. Cübeyr'den ayette geçen "Müminlerin salih olan(lar)ı"[122] ifadesi hakkında şöyle dediğini rivayet etti:*

"O kişi Ömer'dir."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Ukbe haber verdi. O da Şu'be'den şöyle dediğini rivayet etti: İbn Abbâs'ın şöyle dediğini duydum:

Resûlullah'ın (sas) Âişe'nin yanında kalma sırasının geldiği bir günde Hafsa kendi odasında yokken Resûlullah (sas), Mısırlı cariyeyle birlikte Hafsa'nın odasına girdiler. Bir süre sonra Hafsa odasına gelince Resûlullah ile cariyesini kendi odasında bulunca darıldı ve "Vallahi burada ne yaptığınızı biliyorum!" dedi. Resûlullah (sas), *"Tamam, kimseye söyleme! Bu cariye bana haram olsun."* dedi. Hafsa ise daha sonra Âişe'nin yanına gidip olayı anlattı ve Resûlullah'ın cariyeyi kendi nefsine haram kıldığı, bir daha ona dokunmayacağı müjdesini verdi. Âişe de Resûlullah (sas) hakkında, "Benim günümde Kıbtî cariyeyle birlikte oluyor, diğer günler ise diğer hanımlarının hakkını ihmal etmiyor!" diyerek ileri geri konuştu. Bunun üzerine şu ayetler nazil oldu: ***"Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti [yani Hafsa'ya]. Fakat eşi, o sözü başkalarına haber verip Allah da bunu Peygamber'e açıklayınca, Peygamber bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber bunu ona haber verince eşi: "Bunu sana kim bildirdi?" dedi. Peygamber, "Bilen, her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi." dedi. Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, [yerinde olur]. Çünkü kalpleriniz sapmıştı [yani Âişe ve Hafsa'nın]. Eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka verirseniz bilesiniz ki onun dostu ve yardımcısı Allah, Cibrîl ve müminlerin iyileridir. Bunların ardından melekler de [ona] yardımcıdır. Eğer o sizi boşarsa Rabbi ona, sizden daha iyi kendini Allah'a veren, inanan, sebatla itaat eden, tövbe eden, ibadet eden, oruç tutan, dul ve bâkire eşler verebilir."***[123] Resûlullah (sas), yirmi dokuz gün onlardan ayrı kaldı. Sonra şu ayet nazil oldu: ***"Ey peygamber! Eşlerinin rızasını arayarak, Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin sen kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."***[124]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O da Zeyd b. Eslem'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas), oğlu İbrahim'in annesi Mâriye'yi kendisine haram edince ***"Allah, [gerektiğinde] yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır."***[125] ayeti indirildi. Muhammed b. Ömer dedi ki: Mâlik b. Enes

şöyle dedi: “Başkalarıyla yapılması haram olan bazı şeyler cariyelerde helaldır. Bu yüzden birisi cariyesine, “Sen bana haramsın.” derse bunun bir hükmü yoktur. Ancak “Vallahi bir daha sana elimi sürmeyeceğim.” derse ona yaklaşınca keffaret ödemesi gerekir.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Hâtim anlattı. O Cüveybir’den, o da ed-Dahhâk’tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) cariyesini kendisine haram kılmıştı. Allah bunu yasakladı ve cariyesini ona geri döndürdü. O da keffaretini ödedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize es-Sevrî anlattı. O Dâvûd b. Ebû Hind’den, o eş-Şa’bî’den, o da Mesrûk’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, cariyesine yaklaşmama yemini etmişti. Bunun üzerine “***Allah, [gerektiğinde] yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır.”***[126] ayetiyle “***Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah’ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun?”***[127] ayeti indirildi. Burada bahsedilen haram, aslında helal olan bir şeydir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Ya’kûb anlattı. O Ebü’l-Huveyris’ten, o da Muhammed b. Cübeyr b. Mut’im’den şöyle dediğini rivayet etti:

Bir gün Hafsa odasında yokken, Resûlullah (sas) cariyesini çağırttı. O da Hafsa’nın odasında olan Resûlullah’ın yanına geldi. İkisi odada iken birden Hafsa çıkageldi. Onları odasında görünce, “Ya Resûlullah! Benim odamda, benim günümde ve benim döşeğimde öyle mi?” diye çıkıştı. Resûlullah (sas) da, *“Sus, sus ey Hafsa! Tamam, yemin olsun bir daha asla ona yaklaşmayacağım. Yeter ki, kimseye söyleme!”* dedi. Hafsa ise bu olayı Âişe’ye anlattı. Bunun üzerine şu ayetler nazil oldu***: “Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah’ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun?”***[128] Bu haram kılma işi aslında helal idi. ***“Allah,*** [gerektiğinde] ***yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır.”***[129] Resûlullah (sas) yemininden dönünce keffaret ödedi. ***“Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti.”*** [yani Hafsa’ya] ***“Fakat eşi, o sözü başkalarına haber verip”*** [Âişe’ye haber vermek suretiyle] ***“Allah da***

bunu Peygamber'e açıklayınca, Peygamber bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber bunu ona haber verince" [yani Allah ona bildirdiğinde Hafsa'ya]. [Hafsa] "***Dedi ki: Bunu sana kim bildirdi?" Peygamber, "Bilen, her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi." dedi. "Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz,*** *[yerinde olur].* ***Çünkü kalpleriniz sapmıştı."*** [yani Hafsa ve Âişe] ***"Ve eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka verirseniz"*** [Âişe'ye ve Hafsa'ya] ***"bilesiniz ki onun dostu ve yardımcısı Allah, Cibrîl ve müminlerin iyileridir. Bunların ardından melekler de*** [ona] ***yardımcıdır."***[130] Resûlullah (sas) "Bir ay size yaklaşmayacağım." diye yemin etmişti.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize bu rivayetin aynısını, Abdullah b. Musa, Mus'ab b. Abdullah'tan, o da Peygamber'in (sas) hanımı Ümmü Seleme'den rivayet etti.*

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mahreme b. Bükeyr anlattı. O da babası Bükeyr'den şöyle dediğini rivayet etti: Bize Urve b. ez-Zübeyr rivayet etti; dedi ki:*

Bir gün Hafsa babasının evine gitmişti. Bu sırada Resûlullah (sas) cariyesi Mâriye'yi çağırttı. O da Hafsa'nın odasında olan Resûlullah'ın yanına geldi. İkisi odada birlikte iken dönen Hafsa onları odasında görünce çok kıskandı ve darıldı. Resûlullah (sas) Mâriye'yi gönderince Hafsa içeri girdi ve "Yanında kimin olduğunu gördüm. Vallahi, sen bana kötülük ettin!" dedi. Resûlullah (sas) da, *"Ey Hafsa! Vallahi, senin gönlünü alacağım. Sana bir sır vereceğim, sakın kimseye söyleme!"* dedi. Hafsa, "Neymiş o?" deyince Resûlullah, *"Yemin olsun ki, bir daha asla ona yaklaşmayacağım!"* dedi. Hafsa ile Âişe ise diğer hanımlara karşı birbirlerine destek oluyorlardı. Bu yüzden olayı Âişe'ye de anlattı ve "Müjdeler olsun! Allah, Resûlullah'a çocuğunun annesini haram etti!" dedi. Resûlullah'ın (sas) sırrını ifşa edince şu ayetler nazil oldu: ***"Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir. Allah,*** [gerektiğinde] ***yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır. Sizin yardımcınız Allah'tır. O, bilendir, hikmet sahibidir. Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti. Fakat eşi, o sözü başkalarına haber verip Allah da bunu Peygamber'e açıklayınca, Peygamber bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da***

vazgeçmişti. Peygamber bunu ona haber verince eşi, "Bunu sana kim bildirdi?" dedi. Peygamber, "Bilen, her şeyden haberdar olan Allah bana haber verdi." dedi. Eğer ikiniz de Allah'a tövbe ederseniz, [yerinde olur]. ***Çünkü kalpleriniz sapmıştı. Eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka verirseniz bilesiniz ki, onun dostu ve yardımcısı Allah, Cibrîl ve müminlerin iyileridir. Bunların ardından melekler de*** [ona] ***yardımcıdır. Eğer o sizi boşarsa Rabbi ona, sizden daha iyi kendini Allah a veren, inanan, sebatla itaat eden, tövbe eden, ibadet eden, oruç tutan, dul ve bâkire eşler verebilir."***[131]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Süveyd anlattı. O İshâk b. Abdullah'tan, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) cariyesi Mâriye ile Hafsa'nın odasında başbaşa kalmıştı. Resûlullah (sas) odadan çıkınca Hafsa'nın kapının önünde oturmakta olduğunu gördü. Hafsa ona, "Ya Resûlullah! Benim odamda ve benim günümde, öyle mi?" diye çıkıştı. O da, *"Tamam, bundan sonra o bana haram olsun. Yeter ki, kimseye söyleme!"* dedi. Hafsa "Yemin etmezsen kabul etmem." dedi. O da, *"Vallahi, bir daha asla ona dokunmayacağım!"* dedi." el-Kâsım b. Muhammed, sadece "haram olsun" demenin yemin olmadığı görüşünü savunmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Ma'şer anlattı; dedi ki: Bana Hârise b. Ebü'r-Ricâl anlattı; dedi ki:

Birgün el-Kâsım b. Muhammed ile birlikte Amre bt. Abdurrahman'ın yanına gittik. el-Kâsım, "Ey Muhammed'in annesi! Resûlullah (sas) niçin hanımlarına bir ay küsmüştü?" diye sordu. O da şöyle dedi: "Âişe'nin bana anlattığına göre bir gün Resûlullah'a (sas) bir hediye gelmişti. O da bu hediyeyi hanımları arasında bölüştürüp herkese payını gönderdi. Zeyneb bt. Cahş'a payını göndermiş; ancak Zeyneb razı olmamış, reddetmişti. Biraz daha artırıp gönderdiler yine kabul etmeyip geri gönderince ben "Hediyeni kabul etmeyip sana geri göndererek seni küçük düşürdü, zelil etti." dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Siz, Allah katında beni düşürdüğünüz bu halden daha aşağıdasınız! Bir ay sizlere yaklaşmayacağım!"* diye darıldı.

Odaya çekildi. Ömer b. Hattâb'ın ise Ensâr'dan bir kardeşi vardı. Ömer her duyduğunu ona, o da Ömer'e anlatırdı. O günün akşamında

karşılaştıklarında Ömer ona, “Bir haber var mı bugün?” diye sordu. Adam, “Evet, hem de çok büyük!” dedi. Ömer, “Yoksa el-Hâris b. Ebû Şemir ordusuyla yola mı çıkmış!” dedi. Adam, “Daha büyük bir haber!” dedi. “Nedir o haber?” diye sorunca adam, “Resûlullah’ın, hanımlarını boşadığını duydum.” dedi. Ömer, “Hafsa’nın burnu yere sürtünsün! Âişe’nin yaptığı gibi Resûlullah’a cevap vermekten onu menetmiştim.” dedi.

[Âişe] dedi ki: Ömer mescide gitti. İnsanlar toplanmış, sanki başlarının üzerinde kuşlar varmış gibi bekliyorlardı. Resûlullah’ın ahşaptan yapılmış bir odası vardı. Kapısında da Habeşli bir hizmetçi nöbet tutuyordu. Ömer yüksek sesle, “Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun ey Allah’ın nebisi! Girebilir miyim?” diye seslendi. Genç başını odaya soktu. Sonra çıkarıp Ömer’e ,“Hayır!” anlamında işaret etti. Ömer bir müddet bekledi, sonra dayanamadı ve tekrar, “Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun ey Allah’ın nebisi! Girebilir miyim?” diye seslendi. Genç, içeri bakıp geri döndü ve Ömer’e “Gir!” dedi. Ömer de hemen içeri girdi. Baktı ki, Resûlullah (sas) omuzunu, hurma lifiyle doldurulmuş deriden bir yastığa dayayıp uzanmış; kendisi ile yer arasında hasırdan başka bir şey yok.

[Âişe] dedi ki: Hasır Resûlullah’ın (sas) vücudunun yan tarafında iz yapmıştı. Bunu gören Ömer, dayanamayıp ağlamaya başladı. Resûlullah (sas), *“Niye ağlıyorsun ey Ömer?”* dedi. Ömer, “Ya Resûlullah! Allah’ın düşmanı olan Kisra ve Kayser, ince ve kalın ipekten elbiseler giyiyorlar; sen ise O’nun peygamberi, seçkin kulusun; fakat bedeninle toprak arasında sert bir hasırdan ve hurma lifi dolu deri bir yastıktan başka bir şey yok! Başının üstünde de kötü kokan deriler asılmış!” deyince Resûlullah (sas), *“Onlar, nimetleri bu dünyada peşinen verilmiş kimselerdir!”* buyurdu.

Sonra Ömer, “Eşlerini boşadın mı, ey Allah’ın resulü?” dedi. Peygamber, *“Hayır!”* deyince Ömer öyle bir tekbir getirdi ki sesini mescittekiler bile duydular. Sonra Ömer, “Ya Resûlullah! Hafsa’nın yanına gittim ve ona, “Resûlullah’ın, Âişe’yi daha çok sevmesi ve onun güzelliği seni yanlışa sevk etmesin. Onun yaptığı gibi Resûlullah’a cevap yetiştirme!” diye tembihledim.” dedi. Ömer Âişe’nin güzelliğini zikredince Resûlullah (sas) tebessüm etti. Sonra Ömer, “Ya Resûlullah! Şayet Hafsa’dan hoşlanmıyorsan onu boşa, Allah’a yemin olsun ki, sen benim için malımdan da ailemden de daha sevimlisin.” dedi. Resûlullah (sas) ise *“Ey Ömer! Bir kul, beni kendi canından da çok sevmedikçe iman etmiş olmaz.”* buyurdu. Ömer de, “Vallahi ya Resûlullah! Seni kendi canımdan da çok seviyorum.”

dedi. [Âişe] dedi ki: 29. gün olunca Resûlullah (sas) odadan çıktı ve önce benim odama geldi. Ben ona, “Ya Resûlullah! Annem babam sana feda olsun! Ben önemsemeden bir söz söyledim, sen de bana kızdın. Sen bir ay dememiş miydin?” dedim. O da *“Ey Âişe! Şüphesiz ki, ay şu kadar şu kadar ve şu kadardır (on, on, dokuz)*” deyip ayın yirmi dokuz çektiğini parmaklarıyla üç kez sayarak gösterdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca’fer anlattı. O İbn Ebû Avn’dan, o İbn Mennâh’tan o Âişe’den, yukarıdaki Amre rivayetine benzer bir hadis rivayet etti; ancak bu rivayette Ensârî kendisiyle karşılaştığında Ömer’in, “Yazıklar olsun Hafsa’ya!” dediği ifade edilmiştir.

Daha sonra ise Ömer, Hafsa’nın yanına gidip ona “Yoksa sen de Âişe’nin Resûlullah’a cevap verdiği gibi ona cevap mı veriyorsun? Senin ne Âişe gibi kıymetin, ne de Zeyneb gibi güzelliğin var!” diye çıkışmış, sonra Ümmü Seleme’nin yanına gidip, “Ey Ümmü Seleme! Siz Resûlullah’a cevap mı veriyorsunuz yoksa?” diye kızmış, Ümmü Seleme de “Allah Allah! Sana mı düştü Resûlullah ile hanımları arasına girmek? Biz onunla konuşuyorsak sorumluluğu bize aittir. Şayet o bizi bundan menetseydi onun emrini tutmak senin sözünü dinlemekten elbette daha üstün olurdu!” dedi. Bunun üzerine Ömer, “Resûlullah’ın hanımlarıyla bu şekilde konuştuğuma pişman oldum.” demiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebü’r-Ricâl’in oğulları Mâlik ve Abdurrahman anlattılar. Onlar babaları Ebü’r-Ricâl’den, o Amre’den, o da Âişe’nin şöyle dediğini rivayet etti:

Bir gün Resûlullah’a (sas) hediye olarak et getirilmişti. Bana, *“Bir kısmını Zeyneb bt. Cahş’a hediye et.”* dedi. Bir kısmını ona hediye ettim. Resûlullah (sas), *“Allah adı için arttır!”* dedi. Üç kez eti artırıp gönderdim; ancak iade etti. Ben de Resûlullah’a “Seni küçük düşürdü, zelil etti.” dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *“Siz, Allah katında beni düşürdüğünüz bu halden daha aşağıdasınız! Yirmi dokuz gün sizlere yaklaşmayacağım!”* dedi. Resûlullah (sas) o ayın yirmi dokuz çektiğini parmaklarıyla göstermiş, üç defa on parmağını gösterip üçüncüsünde bir parmağını kapatmıştır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî’den, o Urve’den, o da Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir hayvan kurban etmişti. Bana eti hanımları arasında taksim etmemi söyledi. Ben de taksim ettim. Zeyneb bt. Cahş kendisine gönderilen payı kabul etmedi. Resûlullah (sas) üç kez artırdı, o ise üçünde de reddetti. Ben, "Hediyeni kabul etmeyip sana geri göndererek seni küçük düşürdü." dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Siz, Allah katında beni düşürdüğünüz bu halden daha aşağıdasınız! Bir ay sizlere yaklaşmayacağım!"* diyerek darıldı. Bir odaya çekildi. Ömer de Evs b. Havlî ile kardeş kılınmıştı. Yeni nazil olan ayetleri ve duydukları haberleri birbirlerine anlatırlardı. Bir akşam karşılaştıklarında Ömer ona, "Bir haber var mı bugün?" diye sordu. Evs, "Evet, hem de çok büyük!" dedi. Ömer "Yoksa el-Hâris b. Ebû Şemir yola mı çıkmış! Çünkü onun bize karşı atlarını nallayarak hazırladığını duydum!" dedi. Evs, "Daha büyük bir haber!" dedi. "Nedir o haber?" diye sorunca Evs, "Resûlullah'ın, hanımlarını boşadığını duydum." dedi. Ömer, "Yazıklar olsun Hafsa'ya! Âişe'nin yaptığı gibi Resûlullah'a cevap vermekten onu menetmiştim." dedi. Hemen Hafsa'nın yanına vardı. Ona, "Yoksa sen de Âişe'nin Resûlullah'a cevap verdiği gibi ona cevap mı veriyorsun? Senin ne Âişe gibi kıymetin, ne de Zeyneb gibi güzelliğin var!" diye çıkıştı. Sonra Ümmü Seleme'nin yanına gitti. [Râvî,] bundan sonra hâdiseyi Abdullah b. Ca'fer'in İbn Ebû Avn'dan, onun da İbn Mennâh'tan rivayet ettiği gibi nakletmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti: Ömer b. Hattâb'ın şöyle dediğini işittim:*

Hafsa'nın, Resûlullah'ın sırrını Âişe'ye duyurması olayında Resûlullah (sas) bir aylığına bir odaya çekildi. Zira onlara olan dargınlığından dolayı, *"Bir ay sizin yanınıza gelmeyeceğim."* demişti. 29. gün olduğunda ise Ümmü Seleme'nin yanına varmış ve o ayın yirmi dokuz gün olduğunu söylemiştir. Gerçekten de o ay yirmi dokuz gündü.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Süleyman anlattı. O Amr b. Şu'ayb'dan, o babasından, o da dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah, hanımlarını muhayyer bırakma olayında Âişe ile başlamış; Ebû Bekir'e de, *"Ona karşı bana yardımcı ol!"* demiş; Âişe ise, "Hayır, vallahi bana karşı kimse bana yardımcı olmasın. Sen durumu bana anlat. Durum nedir ya Resûlullah?" diye sormuş, Resûlullah (sas) da, *"Allah seni muhayyer bıraktı."* deyince o da, "Ben Allah'ı ve Resûlünü tercih ediyorum. Ancak bu tercihimi diğer eşlerine söyleme, sende kalsın." demiştir. Resûlullah (sas) ise *"Ben insanları sıkıntıya sokmak için gönderilmedim, bilakis müjdeci olarak gönderildim. Şayet senin tercihini sorarlarsa söylerim."* buyurmuştur. Resûlullah (sas) daha sonra Hafsa ile konuşmuş, o "Âişe ne cevap verdi?" diye sorunca Resûlullah, durumu anlatmış, bunun üzerine Âmiriyyeli kadın dışında tüm eşleri Allah'ı ve Resûlü'nü tercih etmişlerdir. Âmiriyyeli kadın[132] ise kabilesi ile yaşamayı tercih etmiş; ancak daha sonraki zamanlarda bu yanlış tercihi için pişman olup "Ben şaki, çok kötü biriyim!" deyip durmuştur. Yıllar yılı tezek toplayıp satarak yaşamış; zaman zaman soru sormak için Peygamber'in hanımlarını ziyarete gelmiş, devamlı "Ben çok şaki biriyim!" deyip durmuştur.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O İbn Ebû Avn'dan, o da İbn Mennâh'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Âmiriyyeli kadın dışında tüm hanımları Resûlullah'ı (sas) tercih etmişlerdir. Kabilesi ile yaşamayı tercih Âmiriyyeli kadın ise aklî dengesini kaybetmiş; ölene dek öyle yaşamıştır.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) eşlerini muhayyer bırakınca eşleri de onu tercih ettiler. Bu, talak [boşama] değildi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebü'z-Zinâd anlattı. O Abdurrahman b. el-Hâris'ten, o el-Kâsım'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) beni muhayyer bırakmıştı. Bu, talak [boşama] sayılmadı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mansûr b. Ebü'l-Esved anlattı. O Ziyâd b. Ebû Ziyâd'dan, o da Ebû Ca'fer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ın (sas) hanımları, "Peygamber'den (sas) sonra bizden daha çok mihr alacak kadın yoktur." dediler. Allah, elçisine arka çıktı ve hanımlarını terk etmesini emretti. O da onları yirmi dokuz gün terk etti. Sonra onları muhayyer bırakmasını emretti, o da onları muhayyer bıraktı. Bunu talak [boşama] olarak değerlendirilmedi.

■ Resûlullah'a (sas) Verilen Cinsel Güç

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed b. İbrahim anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: "Allah bana Kefît'i[133] [cinsel gücü] lütfedene kadar insanların en az cinsel gücüne sahip olanlarındandım. Ancak Kefît'i (yedikten) bir müddet sonra (kendimde büyük bir cinsel güç) buldum. O, içinde et olan tenceredir."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Sebre ve Abdullah b. Ca'fer anlattılar. Onlar da Sâlih b. Keysân'dan aynısını rivayet ettiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd el-Leysî anlattı. O da Safvân b. Süleym'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur: "Cibrîl bana bir tencere getirdi ve ben de ondan yedim. Bu sayede bana cimada kırk adamın cinsel gücüne denk güç verildi."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o da Peygamber'den (sas) şöyle dediğini rivayet etti:

Rüyamda sanki bana bir kazan içinde bir yemek sunuldu. Doyasıya o yemekten yedim. Ondan yediğimden beri ne zaman hanımlarımla birlikte

olmak istesem buna gücüm yetiyor.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mu'âviye b. Abdullah b. Ubeydullah b. Râfi anlattı. O babasından, o da Resûlullah'ın mevlası olan ninesi Selmâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir gece -vefatı öncesinde nikâhında bulunan- dokuz hanımının hepsiyle tek tek birlikte oldu. Her hanımının yanından çıktığında bana "Gusül suyunu hazırla!" diyordu. Diğer hanımın yanına gitmeden önce mutlaka guslediyordu. Ben "Ya Resûlullah! Hepsiyle birlikte olduktan sonra tek gusül yetmiyor mu?" diye sordum; bana "*Böyle yapmak hem daha temiz, hem de daha güzel olur.*" dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O Katâde'den, o da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Hanımlarıyla birlikte olduğunda, Resûlullah'ın gusül suyunu hazırlıyordum.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Sâbit'in mevlası Sâlim anlattı. O Ebû Ca'fer'in mevlası Sâlim'den, o da Ebû Ca'fer'den [yukarıdaki] hadisin aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ma'mer'den, o İbn Tâvûs'tan, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'a kırk adamın cinsel gücü verilmiştir.

■ Resûlullah'ın (sas) Örtünmesi ve Diğer Bazı Meseleler

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana es-Sevrî anlattı. O Mansûr'dan, o Müslim b. Abdullah'tan, o Âişe'nin mevlalarından birinden, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Resûlullah'ın avret yerine asla bakmadım." veya "Resûlullah'ın avretini asla görmedim."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Eflah b. Humeyd anlattı. O el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Cünüplükten dolayı ben ve Resûlullah (sas) birlikte aynı kaptan yıkanırdık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Hamza anlattı. O Urve'den, o da Âişe'den naklederek aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Cüreyc anlattı. O Amr b. Dînâr'dan, o Ebü'ş-Şa'sâ'dan, o İbn Abbâs'tan, o da Meymûne'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben ve Resûlullah (sas) aynı kaptan yıkanırdık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Yukarıdaki rivayetler sağlam rivayetlerdir. Bu rivayetlerin açık ifadelerine bakıldığı takdirde (Resûlullah'ın avret mahallinin) görülmüş olması gerekir. Şayet "Âişe bunu düşünmedi" denirse bu da bir görüş olur. Bazen de insan hiç bakma niyetinde olmadığı şeyleri de farkında olmadan görebilir. Zira Mâlik b. Enes ve İbn Ebû Zi'b, karı-kocanın, birbirlerinin avret yerlerini görmelerinde bir beis olmadığını söylemişlerdir. es-Sevrî ise, "Ben bunu mekruh görüyorum, ancak gördükleri takdirde bir günah yoktur." demiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana es-Sevrî anlattı. O Âsım el-Ahvel'den, o Ebû Kılabe'den, o da Peygamber'den (sas) şöyle dediğini rivayet etti:

Herhangi biriniz hanımıyla ilişkiye girdiğinde üzerine bir şey örtsün. İkisi de develer gibi ortada çırılçıplak durmasınlar.

■ Peygamber'in (sas) Bütün Kadınlar Kendisine Helal Kılınmadan Vefat Etmediğini Söyleyenler

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Musa anlattı. O da Muhammed b. Ömer b. Ali b. Ebû Tâlib'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, dilediği kadınla evlenmesi kendisine helal kılınmadan vefat etmemiştir. Bunun delili ***"Onlardan dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın."***[134] ayetidir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize es-Sevrî anlattı. O Atâ'dan, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, mahremi olan kadınlar hariç, dilediği kadınla evlenmesi kendisine helal kılınmadan vefat etmemiştir. Bunun delili, ***"Onlardan dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın."***[135] ayetidir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Berdân b. Ebü'n-Nadr anlattı. O babasından, o Abdullah b. Vehb b. Zem'a'dan, o da Resûlullah'ın hanımı Ümmü Seleme'den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Sebre anlattı. O Sa'îd b. Muhammed'den, o Ca'fer b. Muhammed'den, o babasından, o da Âişe'den ve İbn Abbâs'tan aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Dâvûd b. Abdurrahman ve Süfyân anlattılar. Onlar Amr b. Dînâr'dan, o Atâ'dan, o da Âişe'den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd anlattı. O babasından, o da Atâ b. Yesâr'dan aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Muhammed anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Onlardan dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın."[136] ayeti nazil olunca, Âişe Resûlullah'a, "Allah istediğin şeyi sana ne de çabuk veriyor!" dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: "Resûlullah (sas) hakkındaki bu görüş memleketimizdeki yaygın görüştür."

Bize el-Mu'allâ b. Esed haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb anlattı. O İbn Cüreyc'den, o Atâ'dan, o Ubeyd b. Umeyr'den, o da Âişe'den

şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), Allah kendisine dilediği kadınla evlenmeyi helal kılmadan vefat etmemiştir.

■ Peygamber'in (sas) Evli Bulunduğu Kadınlarla Sınırlandırıldığını Söyleyenler

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer ve Muhammed b. Abdullah anlattılar. Onlar da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber başka bir kadınla evlenmeden ruhunu teslim etmiştir.[137]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O İbn Ebû Avn'dan, o İmrân b. Mennâh'tan, o da Ebû Bekir b. Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm'dan "Bundan sonra hiçbir kadın sana helal değildir."[138] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Bu ayetle Resûlullah (sas), hâlihazırdaki eşleriyle sınırlandırılmıştır. Bundan sonra başka bir kadınla evlenmemiştir. Hanımları da Resûlullah'tan başkasıyla evlenmemiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O da el-Hasan'dan aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Sa'd anlattı. O Abdülkerîm b. Ebû Hafsa'dan, o da Ebû Ümâme b. Sehl'den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû İmrân ve Sa'îd b. Beşîr anlattılar. Onlar Ebü's-Sabbâh'tan, o da Mücâhid'den "Onlardan dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın."[139] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Bu ayet, "Eşlerin arasından -boşamaksızın- dilediğinden uzak durur; dilediğini yanına alırsın. Ancak bundan sonra başka bir kadınla evlenmek

sana helal değildir.” anlamındadır. Bu ayetlerle Peygamber hâlihazırdaki eşleriyle sınırlandırılmış, başka kimseyle evlenmemiştir. Ayet, Hristiyan, Yahudi, kâfir veya Müslüman ayırımı yapmaksızın bütün kadınları kastetmektedir. Hâlihazırdaki hanımlarından birini boşayıp yerine yeni bir kadınla evlenmeyi de yasaklamaktadır. Muhammed b. Ömer dedi ki: “Mâlik’in, Mücâhid’den gelen bu tefsiri beğendiğini görmedim. O, önceki görüşü daha çok beğeniyordu.”

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Kays b. er-Rebî ve Şeybân b. Abdurrahman anlattılar. O Mansûr’dan, o da Ebû Rezîn’den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) eşlerini boşamaya niyet etmişti. Eşleri bunu fark edince, sıra gözetmeksizin dilediğini yanına alıp dilediğini reddetmesi konusunda onu serbest bıraktılar. Bunun üzerine şu ayetler nazil oldu: ***“Ey Peygamber! Biz sana mihrlerini verdiğin eşlerini, Allah’ın sana ganimet olarak verdiklerinden elinin altında bulunan kadınları; seninle beraber hicret eden, amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını ve teyzelerinin kızlarını sana helâl kıldık. Ayrıca, diğer müminlere değil de, sana has olmak üzere, mihrsiz olarak kendini Peygamber’e bağışlayan, Peygamber’in de kendisini nikâhlamak istediği herhangi bir mümin kadını da*** *[sana helâl kıldık].* ***Müminlere eşleri ve sahip oldukları cariyeleri hakkında farz kıldığımız şeyleri elbette bilmekteyiz. Bütün bunlar, sana herhangi bir zorluk olmaması içindir. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. Ey Muhammed! Bunlardan*** *[hanımlarından]* ***dilediğini geri bırakırsın, dilediğini yanına alırsın. Uzak durduklarından dilediklerini yanına almanda da sana bir günah yoktur. Bu onların gözlerinin aydın olması, üzülmemeleri ve hepsinin de kendilerine verdiğine razı olmaları için daha uygundur. Allah, kalplerinizdekini bilir. Allah, hakkıyla bilendir, halîmdir*** *[Hemen cezalandırmaz, mühlet verir].* ***Bundan sonra, güzellikleri hoşuna gitse bile başka kadınlarla evlenmek, eşlerini boşayıp başka eşler almak sana helâl değildir. Ancak sahip olduğun cariyeler başka. Şüphesiz Allah, her şeyi gözetleyendir.”***[140] Bu ayetler üzerine Resûlullah (sas), Zeyneb, Ümmü Habîbe, Safiyye, Cüveyriye ve Meymûne’den uzak durmaya, Hafsa, Âişe ve Ümmü Seleme’yle birlikte olmaya başladı. Zira ***“dilediğini geri bırakırsın”***[141] ifadesi, dilediğini yanına alıp, dilediğinden uzak

durmasında bir günah olmadığını, burada sayılanlar dışındaki kadınların, yani müşrik kadınların kendisine haram olduğunu belirtiyordu.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Mansûr'dan, o da Ebû Rezîn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hanımları, Resûlullah'ın kendilerini boşayacağından korkunca, "Kendini ve malını bize dilediğin gibi paylaştırabilirsin, ne dersen razıyız." dediler. Bunun üzerine Resûlullah, beş hanımını geri bıraktı, dördünü ise öne çıkardı.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O el-Muğîre'den, o da Ebû Rezîn'den ***"Ey Peygamber! Biz sana mihrlerini verdiğin eşlerini, Allah'ın sana ganimet olarak verdiklerinden elinin altında bulunan kadınları; seninle beraber hicret eden, amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını ve teyzelerinin kızlarını sana helâl kıldık. Ayrıca, diğer müminlere değil de, sana has olmak üzere, mihrsiz olarak kendini Peygamber'e bağışlayan, Peygamber'in de kendisini nikâhlamak istediği herhangi bir mümin kadını da*** *[sana helâl kıldık**.]…** **Bundan sonra, güzellikleri hoşuna gitse bile başka kadınlarla evlenmek, eşlerini boşayıp başka eşler almak sana helâl değildir."***[142] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti: Yani "Ey peygamber! burada sayılanlar dışında hiçbir kadın sana helal değildir."

Bize el-Mu'allâ b. Esed haber verdi. O Vüheyb'den, o Dâvûd'dan, o Muhammed b. Ebû Musa'dan, o da Ensâr'dan Ziyâd adlı bir adamdan şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Übey b. Ka'b'a, "Ne dersin, şayet Resûlullah (sas) hayatta iken tüm hanımları vefat etseydi yeniden evlenmesi helal olur muydu acaba?" diye sordum. O da "Evet, helal olurdu. Çünkü Allah, Resûlullah'a helal olan kadınları Kur'ân'da saymış ve bu sayılanlar dışındaki kadınların kendisine helal olmadığını ifade buyurmuştur." dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'kıl b. Ubeydullah anlattı. O Husayf'tan, o da Mücâhid'den, "Bundan sonra, güzellikleri hoşuna gitse bile başka kadınlarla evlenmek, eşlerini

boşayıp başka eşler almak sana helâl değildir.”[143] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

“Ey Peygamber! Sana saydığımız mihrlerini verdiğin eşlerini, Allah’ın sana ganimet olarak verdiklerinden elinin altında bulunan kadınları; seninle beraber hicret eden, amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını ve teyzelerinin kızlarını sana helâl kıldık. Ayrıca, diğer müminlere değil de, sana has olmak üzere, mihirsiz olarak kendini Peygamber’e bağışlayan, Peygamber’in de kendisini nikâhlamak istediği herhangi bir mümin kadını [sana helâl kıldık.] ***Bunlardan dilediğinle evlenebilirsin, “Bunlardan dilemediğini almaz, dilediğini alırsın.”***[144] sözü bu hususta dilediğini tercih etmesini ona helal kılmıştır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Yahya b. Vâdıh anlattı. O Ubeydullah b. Süleyman’dan, o ed-Dahhâk’tan, o da Müzâhim’den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhamîd b. İmrân b. Ebû Enes anlattı. O babasından, o da Süleyman b. Yesâr’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Kindeli kadınla evlenip Âmiriyyeli kadınları isteyince ve Câbir’in kızı Ümmü Şerîk Guzeyye de kendisini mihirsiz olarak Resûlullah’a bağışlayınca Resûlullah’ın diğer hanımları “Resûlullah (sas) böyle garip kişilerle evlendiyse artık bize hiç ihtiyacı yok demektir.” dediler. Bunun üzerine Allah, Resûlullah’ın (sas) kimlerle evlenebileceğini sınırlayan ayeti indirdi. Kendisini Resûlullah’a bağışlayan mümin kadınlarla cariyeler dışında sadece hicret eden amca, hala, dayı ve teyze kızlarıyla evlenebileceğini, bunlar dışında kalanların haram olduğunu belirtti. Kendisini Resûlullah’a bağışlayan kadın ise Ümmü Şerîk idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Rifâ’a b. Sa’lebe b. Ebû Mâlik anlattı. O babasından, o da dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) kendilerini boşamaya niyet edince hanımları onu muhayyer bıraktılar. Bunun üzerine, o da Zeyneb bt. Cahş, Âişe ve Ümmü Seleme’yi tercih edip diğerlerini geride tuttu. ***“Uzak durduklarından***

dilediklerini yanına almanda da sana bir günah yoktur.”[145] Yani onlara karşı minnet altında kalma, kendini sıkıntıya sokma! ***“Bundan sonra, güzellikleri hoşuna gitse bile başka kadınlarla evlenmek, eşlerini boşayıp başka eşler almak sana helâl değildir.”***[146] Yani sadece müşrikler değil, hâlihazırdaki dokuz hanımın dışında başka kadın sana helal değildir.

Muhammed b. Ömer dedi ki: “Sa’lebe’nin bu görüşü Ebû Rezîn’in görüşünden daha güzeldir. Bize göre sahih olanı bu ayetler sonrasında Resûlullah, hanımlarından Âişe, Ümmü Seleme ve Zeyneb’i tercih etmiştir.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İshâk b. Muhammed b. Ebû Harmele anlattı. O babasından, o da Atâ b. Ebû Yesâr’dan şöyle dediğini rivayet etti:

“Ey Peygamber’in hanımları! İçinizden kim apaçık bir çirkinlik yaparsa, onun cezası iki kat verilir. [yani ahirette] ***İçinizden kim Allah’a ve Resûlü’ne boyun eğer*** [yani Allah’a ve Resûlü’ne itaat ederse] ***ve salih bir amel işlerse*** [oruç tutar ve namaz kılarsa], ***ona mükâfatını iki kat veririz. Biz, ona bereketli bir rızık hazırlamışızdır. Ey Peygamber’in hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz. Eğer Allah’a karşı gelmekten sakınıyorsanız*** *[erkeklerle konuşurken]* ***sözü yumuşak bir eda ile söylemeyin ki kalbinde hastalık*** *[kötü niyet]* ***olan kimse ümide kapılmasın. Güzel*** *[ve doğru]* ***söz söyleyin.”***[147] Yani, “kimseye tamah etmenin olmadığı açık ve net konuşma” kastedilmektedir.[148]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O da Muhammed b. Sâlih et-Temmâr’dan İkrime’nin şöyle dediğini işittiğini rivayet etti:

“Kalbinde hastalık (kötü niyet) olan kimse ümide kapılmasın”[149] Yani zinaya.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Müslim b. Hâlid’den, o İbn Ebû Necîh’ten, o da Mücâhid’den rivayet etti. Ayrıca Muhammed b. Ömer dedi ki: Bize Kays anlattı. O Müslim el-A’ver’den, o da Mücâhid’den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Üsâme b. Zeyd b. Eslem'den, o da Übey b. Ka'b'dan "Güzel [ve doğru] söz söyleyin"[150] ayeti hakkında şunu rivayet etti:

Yani "Kimseyi ümitlendirmeyecek açık ve net söz"

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Üsâme b. Zeyd'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Yani zahiri anlaşılan açık ve net söz.

Bize Muhammed b. Ömer anlattı. O İshâk b. Yahya'dan, o da Mücâhid'den şöyle dediğini rivayet etti:

Kadınlar dışarı çıkıp erkekler arasında çalımla yürürdü. İşte bu (İslam'dan hemen) önceki devir olan Cahiliye devriydi. Sonra ***"Önceki Cahiliye dönemindeki gibi alımlı çalımlı yürümeyin."***[151] ayeti indi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Üsâme b. Zeyd b. Eslem'den, o da İbn Ka'b'dan şöyle dediğini rivayet etti:

İlk Cahiliye devri İsa ile Muhammed (sas) arasında kalan dönemdir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İsmail b. Yahya anlattı. O da İbn Ebû Necîh'ten "Önceki Cahiliye dönemi kadınlarının açılıp saçıldığı gibi siz de açılıp saçılmayın."[152] ayeti hakkında şunu rivayet etti:

["Teberrüc" kelimesiyle] "çalımlı çalımlı yürümek" kastedilmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Sebre'den, o da Abdülmecîd b. Süheyl'den, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti:

İlk Cahiliye devri İbrahim'in (a) doğduğu devir, İkinci Cahiliye devri ise Muhammed'in (sas) doğduğu devirdir.

■ Resûlullah'ın (sas) Eşlerine Dair Ayetlerin Tefsiri Babı

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Mus'ab b. Sâbit'ten, o Ebü'l-Esved'den, o da Urve'den "Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."[153] ayeti hakkında şunu rivayet etti:

Burada kast edilen Resûlullah'ın (sas) eşleridir. Ayet, Âişe'nin evinde nazil olmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Abdüsselâm b. Musa b. Cübeyr'den, o babasından, o da Ebû Ümâme b. Sehl'den "Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti hatırlayın…"[154] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) eşlerinin evinde gece ve gündüz vakitlerinde nafile namaz kılardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Sebre'den, o Sâlih b. Muhammed'den, o Ebû Ümâme b. Sehl'den, o da Ümmü Seleme'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) tüm eşlerinin evinde namaz kılardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O es-Sevrî'den, o İbn Ebû Necîh'ten, o Mücâhid'den, o da Ümmü Seleme'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Ya Resûlullah! Kur'ân'ın kadınlara dair söyledikleri şeyler nelerdir?" Bunun üzerine Allah (c) bunun üzerine şu ayeti indirdi: ***"Şüphesiz Müslüman erkeklerle Müslüman kadınlar, mümin erkeklerle mümin kadınlar, itaatkâr erkeklerle itaatkâr kadınlar, doğru erkeklerle doğru kadınlar, sabreden erkeklerle sabreden kadınlar, Allah'a derinden saygı duyan erkekler, Allah'a derinden saygı duyan kadınlar, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkeklerle namuslarını koruyan kadınlar, Allah'ı çokça anan erkeklerle çokça anan kadınlar var ya, işte onlar için Allah bağışlanma ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır."***[155]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi O Ma'mer'den, o da Katâde'den "Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti

hatırlayın…”[156] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

[“Ayetler ve hikmet” ifadesinden maksat] Kur’ân ve sünnettir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ma’mer’den, o da Katâde’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) eşleri zikredilince diğer kadınların, “Şayet bizlerde hayır olmuş olsaydı bizler de zikredilirdik.” demeleri üzerine Allah (c) şu ayeti indirdi: ***“Şüphesiz Müslüman erkeklerle Müslüman kadınlar, mümin erkeklerle mümin kadınlar, itaatkâr erkeklerle itaatkâr kadınlar, doğru erkeklerle doğru kadınlar, sabreden erkeklerle sabreden kadınlar, Allah’a derinden saygı duyan erkekler, Allah’a derinden saygı duyan kadınlar, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkeklerle namuslarını koruyan kadınlar, Allah’ı çokça anan erkeklerle çokça anan kadınlar var ya, işte onlar için Allah bağışlanma ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.”***[157]

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O es-Sevrî’den, o Firâs’tan, o eş-Şa’bî’den, o da Mesrûk’tan “Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onların analarıdır…”[158] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Bunun üzerine bir kadın, Âişe’ye, “Ey anneciğim!” diye hitap edince Âişe “Ben sizin erkeklerinizin annesiyim, kadınlarınızın değil.” karşılığını verdi.

el-Vâkıdî dedi ki: Bunu Abdullah b. Musa el-Mahzûmî’ye zikrettiğimde şunu dedi: Bana Mus’ab b. Abdullah b. Ebû Ümeyye, Peygamber’in eşi Ümmü Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, sizin erkeklerinizin ve kadınlarınızın annesiyim.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre haber verdi; dedi ki: Bana Süleyman b. Yesâr haber verdi. O da İkrime’den şöyle dediğini rivayet etti:

İlk Cahiliye dönemi İbrahim'in içinde doğduğu dönemdir. Kadınlar bu dönemde süslenirler ve vücutlarını gösteren elbiseler giyerlerdi. Muhammed'in (sas) içinde doğduğu sonraki Cahiliye dönemindeyse insanlar geçim temin etme ve giyim-kuşam konusunda zorluk içindeydiler. Bunun üzerine Allah kendi elçisine ona yeryüzünü açacağına dair vaatte bulundu ve şunu söyledi: ***"Eşlerine de ki: Şayet seni istiyorlarsa ilk Cahiliyede açılıp saçıldıkları gibi açılıp-saçılmasınlar! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor."***[159] Allah evlerinizde okunacak olan şeyin Kur'ân olduğunu söylüyor. Bunun üzerine kadınlar erkeklere dediler ki: "Biz de sizin Müslüman olduğunuz gibi Müslüman olduk, sizin yaptıklarınızı biz de yaptık. Sizler Kur'ân'da zikrolunduğunuz halde biz zikrolunmuyoruz!" İnsanlar önce "Müslüman" diye isimlendiriliyorlardı. Fakat hicret ettiklerinde "Müminler" diye isimlendirildiler. Allah bu konuda şu ayeti inzal buyurdu: ***"Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar, boyun eğen erkekler ve boyun eğen kadınlar,*** [yani itaat eden erkekler ve itaat eden kadınlar] ***doğru erkekler ve doğru kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar,*** [yani Ramazan'da sabır gösterenler] ***ırzlarını koruyan erkekler ve [ırzlarını] koruyan kadınlar,*** [yani kadınlardan] ***Allah'ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar.*** [yani Allah'ın nimetlerini zikretmek] ***İşte Allah, bunlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır."***[160] Resûlullah (sas) onları dünya ve ahiret arasında tercihte serbest bırakınca onlar Allah ve Resûlün'ü tercih ettiler. Allah da bunun üzerine şu ayeti indirdi: ***"Bundan sonra artık başka kadınlarla evlenmen, bunların yerine başka hanımlar alman sana helâl değildir.*** [Dedi ki: Seni tercih eden bu dokuz kadından sonra başkalarıyla evlenmeni yasakladı.] ***elinin altında bulunan cariyeler hariç, güzellikleri hoşuna gitse bile, bunların yerine başka hanımlar alman sana helâl değildir."***[161] [ancak senin yanında bulunan dokuz kadın hariç].[162]

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O İbn Ebû Avn'dan, o da Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm'dan "Sizin Allah'ın Resûlün'ü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikâhlamanız asla caiz olmaz."[163] ayeti hakkında şunu rivayet etti:*

Bu ayet, Talha b. Ubeydullah hakkında nazil oldu. Çünkü o, “Resûlullah (sas) vefat edince Âişe ile evleneceğim” demişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Abdurrahman b. Ebü’z-Zinâd’dan, o da İbrahim b. Ukbe’den rivayet etti. Ayrıca bana Abdüsselâm b. Musa b. Cübeyr anlattı. O babasından, o da Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf’ten rivayet etti: [İki rivayetin son râvîleri] “Bir şeyi gizleseniz de açığa da vursanız da”[164] ayeti hakkında dediler ki:

Allah, “Bu konuda konuşup ‘Resûlullah’ın falanca hanımıyla evleneceğiz.’ deseniz de bunu içinizde gizleyip dile getirmezseniz de, Allah her şeyden haberdardır.” demektedir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma’mer b. Râşid anlattı. O da ez-Zührî’den ***“…Peygamber kendisiyle evlenmek istediği takdirde, kendisini peygambere hibe eden mümin kadını, diğer müminlere değil, sırf sana mahsus olmak üzere*** *[helâl kıldık]…*”[165] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’tan (sas) sonra bir kadının kendini bir erkeğe hibe etmesi helal değildir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana es-Sevrî anlattı. O Ebû Abdülkerîm’den, o da İbrahim’den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Süfyân ve Mansûr b. Ebü’l-Esved’den, o Zekeriyyâ b. Ebû Zâide’den o da eş-Şa’bî’den “… Boşadığın hanımlarından arzu ettiğini tekrar yanına almanda…”[166] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Bu kadınlar, kendilerini Resûlullah’a (sas) hibe eden, fakat Resûlullah’ın onlarla zifafa girmediği, onlara hicabı emretmediği ve Resûlullah’tan sonra da başka bir kimsenin onlarla evlenmediği kimselerdir. Ümmü Şerîk onlardandır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd b. Eslem anlattı. O Ömer b. Abdullah el-Absî’den, o da Muhammed b. Ka’b el-Kurazî’den aynısını rivayet etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: “Bu, bizim katımızda bilinen durumdur.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Üsâme b. Zeyd b. Eslem rivayet etti: O İbn Ka’b el-Kurazî’den “Allah’ın, kendisine helâl kıldığı şeyde Peygamber’e herhangi bir vebâl yoktur. Önce gelip geçenler arasında da Allah’ın âdeti böyle idi. Allah’ın emri mutlaka yerine gelecek, yazılmış bir kaderdir.”[167] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, Allah’ın helal kıldığı bu kadınlardan istediğiyle evlenebilir. Bu diğer peygamberlerin de sünnetiydi. Süleyman b. Dâvûd’un 700’ü mihrle evlendiği kadınlar, 300’ü ise cariye olmak üzere 1000 hanımı vardı.[168] Dâvûd’un yüz eşi olup onlar içinde Süleyman’ın annesi Ûriyâ da vardı. Dâvûd onunla imtihandan sonra evlenmişti. Bu da Muhammed’in (sas) sahip olduğu eş sayısından daha çoktur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Hişâm b. Sa’d anlattı. O da Gufre’nin mevlası Ömer’den şöyle dediğini rivayet etti:

Yahudiler Resûlullah’ın kadınlarla evlendiğini görünce “Şu adama bakın, ne yemeğe doyuyor ve Allah’a yemin olsun ki, ne de kadınlardan başkasına meyl ediyor!” dediler. Eşlerinin çok olmasından dolayı ona hased ettiler ve onu bundan dolayı da ayıpladılar. “Şayet o bir peygamber olsaydı kadınlara rağbet etmezdi.” dediler. Bu konuda onların en aşırı gideni Huyey b. Ahtab idi. Bunun üzerine Allah onları yalanladı, peygamberine fazlından verdiği şeyi onlara haber verdi: ***“Yoksa onlar, Allah’ın lütfundan verdiği şeyler için insanlara hased mi ediyorlar?*** [yani Resûlullah’a] ***Oysa İbrahim soyuna Kitab’ı ve hikmeti verdik ve onlara büyük bir hükümranlık bahşettik.”***[169] Bu hükümranlık, Süleyman b. Dâvûd’a verilmiş olan hükümanlıktır. Onun 700’ü mihrle evlendiği, 300’ü de cariye olmak üzere 1000 kadını vardı. Dâvûd’un yüz kadını vardı ve Süleyman b. Dâvûd’un annesi Ûriyâ onlardandı. Dâvûd imtihandan sonra onunla evlenmişti. Bu da Muhammed (sas)’e verilenlerden çok fazladır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Yezîd el-Mekkî anlattı. O Süleyman b. el-Ahvel’den Hişâm b. Huceyr’den, onlar da Tâvûs’tan şöyle dediğini rivayet ettiler:

Ayrıca Bana Ebü'z-Zinâd anlattı. O babasından, o el-A'rec'den, o Ebû Hüreyre'den, o da Resûlullah'tan (sas) şöyle dediğini rivayet etti:

Süleyman b. Dâvûd, "Bir gecede yetmiş kadının yanına gitmekteyim. Her biri Allah yolunda savaşacak bir erkek dünyaya getirecektir." dedi. Arkadaşı ona, "inşaallah" demesini söyledi. O da bunu söylemedi ve unuttu. O kadınlardan biri dahi dünyaya çocuk getirmedi. Ancak bir kadın yarım halde bir erkek çoçuk doğurdu. Şayet "inşaallah" deseydi hata etmemiş olacaktı ve ihtiyacını elde edecekti. Onlar da Allah yolunda süvariler olarak cihad edeceklerdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Ma'şer anlattı. O da el-Makburî'den Süleyman b. Dâvûd'un şöyle dediğini rivayet etti:

"Ben bir gecede yüz kadınla beraber olacağım. Onlardan her biri Allah yolunda cihad edecek bir süvari dünyaya getirecektir." Ancak inşaallah demedi, şayet deseydi bu gerçekleşirdi. Yüz kadınla beraber oldu; fakat onlardan sadece biri hamile kaldı. Onun da çocuğu yarım doğdu. Dünyaya gelen çocukları ölüyordu. Bunun üzerine ölüm meleği bir insan suretinde yanına geldi ve Süleyman ona şunu dedi: "Şayet gücün yeterse şu oğlumun eceli geldiği zaman sekiz gün tehir et!" Ölüm meleği, "Hayır, fakat ecelinin geldiğini üç gün önceden sana haber vereceğim." dedi. Süleyman'a ölüm meleği, ecelinin gelmesinden üç önce gelip haber verince, yanında bulunan cinlere, "Hanginiz benim için bu oğlumu saklar?" diye sordu. Onlardan biri, "Onu senin için doğuya alır saklarım." dedi ve "Onu kimden saklıyorsun." diye sordu. Süleyman, "Ölüm meleğinden!" diye cevap verdi. Cin, "Ölüm meleği onu orada da bulur." Dedi. Bir diğer cin, "Ben onu batıda saklarım." dedi ve onu kimden sakladığını sordu. Süleyman aynı şekilde "Ölüm meleğinden." dedi. Cin, "Onun gözü orayı da bulur." dedi. Sonra bir diğer cin, "Ben onu yerin yedi kat altında saklarım." deyip onu kimden sakladığını sorması üzerine, Süleyman "Ölüm meleğinden." dedi. Cin, "Onun gözü orayı da bulur." dedi. Sonra bir başka bir cin "Onu görünmeyen iki bulut arasına saklayacağım." dedi. Süleyman "Olursa bu olur." dedi. Eceli geldiğinde Ölüm meleği yeryüzüne baktı. Ne doğuda, ne batıda, ne de denizlerde onu göremedi. Derken onu iki bulut arasında gördü. Onun ruhunu Süleyman'ın tahtının üzerinde aldı. İşte bu da Allah'ın şu

sözünde belirttiğidir***: "Andolsun biz Süleyman'ı imtihan ettik. Tahtının üstüne bir ceset bırakıverdik."***[170]

■ Kadınların Dövülmesi

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ne bir kadını, ne bir hizmetçiyi, ne de başka birini asla dövmemiştir. O ancak Allah yolunda savaşırken vurmuştur. O herhangi bir konuda birinden intikam almak için bir girişimde bulunmamıştır. Ancak Allah'ın yasaklarından birinin çiğnenmesi durumunda intikam alma yoluna gitmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o Âişe'den aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o da Ali b. Hüseyn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ne bir kadını ne bir hizmetçiyi asla dövmemiştir. O ancak Allah yolunda savaşırken vurmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Mahreme b. Bükeyr'den, o babasından, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) kadınlara vurmaktan nehyetmiştir. Bunun üzerine, "Ya Resûlullah! Fakat onlar fesadlık ediyorlar!" diye sorulunca da *"Onları dövünüz! (Ey kadınlar) Sizin ancak kötüleriniz dövülür*[171]*."* diye cevap vermiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Eflah b. Humeyd'den, o babasından, o da Ümmü Külsûm bt. Ebû Bekir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Erkekler kadınları dövmekten nehyedilmişti. Bunun üzerine onlar da kadınları Resûlullah'a şikâyet ettiler. Resûlullah (sas) onları dövüp dövmemede serbest bıraktı. Sonra Resûlullah (sas) şunu söyledi: *"Bu gece Muhammed'in evine yetmiş kadın şikâyete geldi ve hepsi de dövülmüştü. Ben adamı sinirden boynunun damarlarını şişmiş halde hanımıyla kavga ederken görmek istemiyorum."*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Süleyman b. Bilâl'den, o Yahya b. Sa'îd'den, o Humeyd b. Nâfi'den, o Ümmü Külsûm bt. Ebû Bekir'den, o da Peygamber'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Ben, adamı sinirden boynunun damarlarını şişmiş halde hanımıyla kavga ederken görmek istemiyorum."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Habîbe'den, o Dâvûd b. el-Husayn'dan, o Ebû Süfyân'dan, o da Ebû Eyyub'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Kocasının feci şekilde dövdüğü bir kadın Resûlullah'a geldi. Resûlullah (sas) buna çok tepki gösterdi ve *"Sizden biriniz eşini döver de sonradan da utanmadan ona sarılıp beraber olur."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Muhammed b. Abdullah'tan, o ez-Zührî'den, o Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe'den, o da İyâs b. Abdullah b. Ebû Ziâb'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber, (sas) *"Kadınları dövmeyiniz!"* dedi. İnsanlar da kadınları dövmekten el çekince Ömer, Resûlullah'a gelip "Ya Resûlullah! Kadınlar eşlerine karşı gelmeye başladılar. Dövme konusunda bana izin versen!" dedi. Resûlullah (sas) *"Bu gece Muhammed'in evine yetmiş kadın geldi ve hepsi de kocasını şikâyet ediyordu. Sizin iyi olanlarınız bunu yapmaz."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Süfyân ve İsrâîl'den, onlar Mansûr'dan, o Sâlim b. Ebü'l-Ca'd'dan, o da Abdullah b. Şeddâd'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas), *“Sizin en hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben sizin, ailesine en hayırlı olanınızım.”* buyurdu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Habîbe’den, o Dâvûd b. el-Husayn’dan, o İkrime’den, o İbn Abbâs’tan, o da Resûlullah’tan (sas) aynısını rivayet etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Muhammed el-Ensârî anlattı. O Rayta’tan, o da Amre bt. Abdurrahman’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’a (sas), “Ya Resûlullah! Ensâr’ın kadınlarıyla evlenmez misin? Muhakkak ki onlar güzeldirler.” denildi: Resûlullah (sas) buna, “Onlar aşırı kıskanç kadınlar olup kumaya sabredemezler. Benim de çok sayıda hanımım var. Ensâr kadınlarıyla evlenerek Ensâra karşı kötü olmak istemiyorum.” dedi.

Bize Ali b. Abdullah haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Mehdî anlattı. O Mu’âz b. Mu’âz’dan, o Şu’be’den, o Ebû Bekir b. Hafs’tan, o da Ebû Seleme b. Abdurrahman’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber’in eşlerinin [aralarındaki kavgadan dolayı] saçları başları dağılırdı.

■ Resûlullah’ın (sas) Hanımlarıyla Haccı

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Hâlid b. İlyâs anlattı. O Yahya b. Abdurrahman b. Hâtıb’dan, o Ebû Seleme b. Abdurrahman’dan, o da Ümmü Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Veda haccında bulunduğunda bütün hanımlarıyla beraber haccetmişti. Bu sırada hanımları hevdeclere binmişlerdi. Gece vaktinde *Zülhuleyfe’*deyken yanında gittik. Yanımızda Abdurrahman b. Avf ve Osman b. Affân da vardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ya’kûb b. Yahya b. Abbâd anlattı. O İsa b. Ma’mer’den, o Abbâd b. Abdullah’tan, o da Esmâ bt. Ebû Bekir’den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) *el-Arc*[172] denen mevkiye varınca bulunduğu evin avlusunda oturduğu sırada Âişe gelip yanına oturdu. Sonra Ebû Bekir de gelip diğer yanına oturdu. Derken Esmâ gelip Ebû Bekir'in yanına oturdu. O sırada Ebû Bekir'in hizmetindeki hizmetçi elbiselerine bürünmüş halde geldi. Ebû Bekir ona "Deven nerede?" diye sorunca, hizmetçi "Kayboldu." dedi. Ebû Bekir ayağa kalkıp onu dövmeye başladı ve döverken de "Tek bir deveye sahip çıkamadın!" dedi. Resûlullah (sas), tebessüm edip, "*Şu ihramlı adamı ve yaptığını görmüyor musunuz?*" dedi. Resûlullah (sas) onu bundan menetmedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Zi'rivayet etti: anlattı. O Tev'eme'nin mevlası Sâlih'ten, o da İbn Abbâs'tan şunu rivayet etti:

İnsanlar Arefe gününde Resûlullah'ın (sas) oruç tutup tutmadığı hususunda ihtilafa düştüler. Bunun üzerine Ümmü'l-Fadl, "Ben bunu sizden daha iyi öğrenebilirim." deyip Resûlullah'a (sas) büyük bir bardak içinde süt gönderdi. Resûlullah (sas) sütü içti. O sırada insanlara hitapta bulunuyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Eflah b. Humeyd anlattı. O el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Sevde bt. Zem'a, insanlar yığılmadan önce öne geçip haccını yapma konusunda Resûlullah'tan izin isteyince -ki kendisi ağır hareket eden bir kadındı- o da izin verdi. Diğer hanımlarını da sabaha kadar yanında tuttu. Âişe dedi ki: "Sevde bt. Zem'a gibi izin alıp insanlardan önce Şeytan taşlamaya gitseydim bu bana, Sevde'ye izin verilmesinden dolayı bu işe sevinmiş olmasından daha sevimli gelirdi".

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O İshâk b. Abdullah'tan, o İmrân b. Ebû Enes'ten, o da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Peygamber'in yaptığı hac sırasında Sevde bt. Zem'a ile öne geçtim. Daha fecir sökmeden Şeytan taşladık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Zi'rivayet etti: anlattı. O da Şu'be'den şöyle dediğini rivayet etti: İbn Abbâs'ın şöyle dediğini işittim:

Resûlullah (sas) beni [hac sırasında] ailesiyle beraber gönderdi. Onlar daha fecir sökmeden Şeytan taşladılar.

Bize Abdullah b. Vehb el-Mısrî haber verdi. O Amr b. el-Hâris'ten, o Amr b. Dînâr'dan, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) beni ailesinden zayıf kimselerle beraber *Müzdelife'*den *Minâ'*ya gönderdi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi. O İbn Uyeyne'den, o da Ubeydullah b. Ebû Yezîd'den şöyle dediğini rivayet etti: İbn Abbâs'ın şöyle dediğini işittim:

Ben ve annem zayıf kimselerdendik. Ben, Resûlullah'ın (sas) *Müzdelife'*de kalınan gecede ailesinden zayıf olanlarla önden gönderilenler arasındaydım.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Seleme b. Küheyl'den, o el-Hasan el-Urenî'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) *Müzdelife* gecesinde Abdülmuttaliboğulları'na ait bir hizmetçiyle beraber bizi merkepler üzerinde önden gönderdi. Resûlullah (sas) bu sırada avuçlarının içiyle bizim baldırlarımıza vurarak, *"Ey oğullarım! Güneş doğuncaya dek Şeytan taşlamayın."* diyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Eflah b. Humeyd anlattı. O el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Safiyye bt. Huyey'in nerede olduğunu sorunca hayız olduğunun söylenmesi üzerine *"Onu bekleyecek miyiz yoksa?"* dedi. Ona "Ya Resûlullah! O haccını yerine getirdi." *denilince "O halde beklememize gerek yok."* dedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Zi'rivayet etti: anlattı. O Tev'eme'nin mevlası Sâlih'ten, o da Ebû Hüreyre'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Veda haccı sırasında hanımlarına, *"İşte haccınız budur ve bundan sonra evlerinizde oturacaksınız."* dedi. Eşlerinden Sevde bt. Zem'a ve Zeyneb bt. Cahş hariç diğerlerinin hepsi hacca gitmişti. Her ikisi de *"Resûlullah'tan (sas) sonra hiç bir binek [hacca] hareket ettirmeyecektir."* demişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Osman b. Muhammed el-Ahnesî'den, o da Abdurrahman b. Sa'îd b. Yerbû'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) eşlerine Veda haccında şöyle demiştir: *"İşte haccınız budur ve bundan sonra evlerinizde oturacaksınız."*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Muhammed b. Ebû Harmele'den, o da Atâ b. Yesâr'dan, Resûlullah'ın (sas), eşlerine şöyle dediğini rivayet etti:

"Sizden hanginiz Allah'a karşı takvalı olur, apaçık bir fuhşiyatta bulunmaz ve evinde oturup dışarı çıkmazsa, o ahirette de benim eşimdir."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd ve Adî b. el-Fadl anlattı. Onlar Hişâm'dan, o da İbn Sîrîn'den şöyle dediğini rivayet etti: Sevde bt. Zem'a dedi ki:

Hac ve umre yaptım. Şimdiyse Allah'ın bana emrettiği gibi evimde oturuyorum.

Muhammed b. Ömer dedi ki: O, salih bir kadındı. Resûlullah'ın (sas) *"İşte haccınız budur ve bundan sonra evlerinizde oturacaksınız."* sözüne sarılmıştı. Resûlullah'tan (sas) sonra, vefat edinceye dek hacca gitmedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Ya'kûb ez-Zema'î anlattı. O halasından, o [halası] da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyneb bt. Cahş Resûlullah (sas) ile beraber yaptığı hac dışında, 20 senesinde Ömer'in hilafeti sırasında vefat edinceye dek hacca gitmedi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Abdülazîz anlattı. O Süleyman b. Bilâl'den, o Rebî'a b. Ebû Abdurrahman'dan, o da Ebû Ca'fer'den şunu rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb, Resûlullah'ın (sas) eşlerini hac ve umreden menetmişti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd anlattı. O babasından, o da dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer'in hicretin 23. senesinde yaptığı son haccında Resûlullah'ın (sas) eşleri ona haber gönderip hacca gitme konusunda izin istediler. Ömer onlara izin verdi. Onlar için hazırlık yapılması için emir verdi. Peygamber'in eşleri yeşil kumaşlarla örtülü hevdeclere bindirildi. Onlara eşlik etmesi için Osman ve Abdurrahman b. Avf'ı gönderdi. Osman bineğine binmiş vaziyette önde olup kimselerin onlara yaklaşmasına izin vermiyordu. Abdurrahman b. Avf ise arkada bineği üzerinde kimselerin onlara yaklaşmasına izin vermiyordu. Bütün menzillerde Ömer ile beraber mola verdiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd anlattı. O babasından, o dedesinden, o da Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer vefat ettiği sene beni Osman ile beraber Resûlullah'ın (sas) eşleriyle hacca gönderdi. Osman bineğine binmiş vaziyette önde olup kimselerin onlara yaklaşmasına izin vermiyordu. İnsanlar onları ancak uzaktan görebiliyorlardı. Abdurrahman b. Avf da arkada olup aynısını yapıyordu. Resûlullah'ın (sas) eşleri hevdecler içindeydiler. Mola yerlerinde durup vadilerin gölgeliklerinde kaylûle yapıyorlardı. Her ikisi de yanlarına başkalarının yaklaşmasına izin vermiyorlardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ferve b. Zeyd anlattı. O Âişe bt. Sa'd'dan, o da Ümmü Zerre'den şöyle dediğini rivayet etti: Âişe'nin şöyle dediğini işittim:

Ömer iş başına geçince bizleri hacca gitmekten menetti. Halifeliğinin son senesine girince bize hac için izin verdi. Biz de onunla beraber hacca gittik. Ömer vefat edince Osman halifeliğe geldi. Ben, Ümmü Seleme, Meymûne ve Ümmü Habîbe bir araya gelerek Osman'a haber gönderip hac için izin istedik. Osman şunu söyledi: "Ömer b. el-Hattâb gördüğünüz şeyi yaptı. Ben de Ömer'in yaptığı gibi sizinle hac edeceğim. Sizden kim hacca gitmek isterse ben de onunla birlikte hacca gideceğim." Bizden iki kişi hariç olmak üzere Osman bizimle hacta bulundu. Bize katılmayanlar Zeyneb ve Sevde bt. Zem'a idi. Zeyneb Ömer'in hilafeti döneminde vefat etti ve Ömer onunla hacca gitmedi. Sevde ise Resûlullah'tan (sas) sonra evinden çıkmadı. Bizler o sırada hicab içine alınmıştık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ali b. Zeyd anlattı. O babasından, o halasından, o da Ümmü Ma'bed bt. Hâlid b. Halîf'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Osman ve Abdurrahman b. Avf'ı Ömer zamanında Resûlullah'ın (sas) eşlerine hac yaptırırken gördüm. Onları yeşil atlas kumaşına bürülü hevdecler içinde gördüm. Onlar bir insan topluluğu oluşturmuş idiler. Önlerinde Affân'ın oğlu vardı ve bineği üzerindeydi. Herhangi bir kimse kendilerine yaklaştığında, "Sana sesleniyorum, sana sesleniyorum!" diyerek uyarıyordu. Geri taraflarında ise Avf'ın oğlu olup, o da aynısını yapıyordu. *Kudeyd* mevkiinde benim evime yakın bir yerde insanlardan uzak bir şekilde konakladılar. Onları her taraftan örtecek şekilde ağaçlarla kapattılar. Ben de yanlarına vardım. Sekiz kişiydiler. Onları gördüğümde hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Bana, "Seni ağlatan nedir?" diye sorduklarında "Resûlullah'ı hatırladım." dedim. Bunun üzerine onlar da ağladılar. Onlara, "İşte onun bana uğradığı sıradaki evim budur." dedim. Resûlullah'ın eşleri beni tanıdı ve benimle merhabalaştılar. Ben de onlara bir deve kestim ve süt ikram ettim. Bu ikramlarımı kabul ettiler. Her biri benimle ayrı yakınlık kurdu ve alaka gösterdi. Bana, "İnşallah geldiğimizde Müminlerin Emiri bize atıyyelerimizi verdiği zaman bize uğra." dediler. Ben [dönüşlerinde] yanlarına uğradım. Her bir hanım bana yetmişer dinar verdi. Osman da divanda atıyye miktarlarını Ömer'in belirlediği şekilde oluşturdu.

Bize el-Velîd b. Atâ el-Ağar el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd haber verdi. O babasından, o da dedesinden şunu

şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb yaptığı son haccında Resûlullah'ın (sas) eşlerine hac yapma izni verdi. Onlarla beraber Osman b. Affân'ı ve Abdurrahman b. Avf'ı gönderdi. Osman bu sırada "Dikkat edin! Hiç kimse onlara yaklaşmasın ve hiçbir kimse onlara bakmasın." şeklinde nidada bulunuyordu. Onlar deve üzerinde hevdeclere binmişlerdi. Mola verdiklerinde iki dağın arasındaki boşlukta dururlardı. Osman ve Abdurrahman b. Avf, o boşluğun arka kısmını gözetler ve başkalarının onların yanına varmalarına müsaade etmezlerdi.

Bize Ömer b. Hâlid el-Mısrî haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr b. Mu'âviye anlattı. O da Ebû İshâk'tan şöyle dediğini rivayet etti:

el-Muğîre zamanında Resûlullah'ın (sas) eşlerini atlas kumaşıyla örtülü hevdeclere binmiş halde hac yaparlarken gördüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O da İbn Ebû Necîh'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur: *"Benim eşlerime göz-kulak olacak kimse sadık ve iyi kimsedir."* Abdurrahman b. Avf onlarla beraber seferde bulunuyor; herhangi bir menfezin olmadığı yerlerde mola veriyor ve hevdeclerinin üzerine atlas kumaşı örtüyordu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Abdullah b. Ca'fer'den, o İbn Ebû Avn'dan, o da el-Misver b. Mahreme'den şöyle dediğini rivayet etti:

Bazen sefer esnasında yolda eşyalarını düzeltip düzen veren, develerinin bakımını yapan adamlar olurdu. Osman onun yanına varır, adamın yolun sağında ve solunda durmasına göre yolun geniş olan kısmında durur ve hanımların geçmesini temin ederdi. Osman'ı, *Mekke*'den gelen insanları karşılayıp yolun sağından ya da solundan geçmelerini söylerken gördüm. Geçenlerin, hanımları göremeyecek bir mesafede geçmelerini temin ederdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Ümmü Bekir bt. el-Misver'den, o da babasından

naklederek şunu anlattı:

Abdurrahman b. Avf, *Keydeme*'deki[173] malını Osman'a 40.000 dinara sattı. Para eline ulaşınca beni, Abdurrahman b. Esved'i ve başka bir adamı çağırıp şunu dedi: "Gördüğünüz gibi para elime geçti. Bunun dağıtımına Resûlullah'ın (sas) eşlerinden başlamak istiyorum. O maldan her biri için 1.000 dinar tarttı. Bu paralar, Resûlullah'ın hanımlarına ulaşınca ona hayır duasında bulundular ve Resûlullah'ın (sas) şu sözünü aktardılar: *"Benden sonra sizleri sadık ve iyi olan koruyup gözetecektir."* Bu da Abdurrahman b. Avf'tır. Sonra da geriye kalanı da yakın akrabalarına taksim etti. İşini bitirip de ayağa kalktığında önünde o maldan geriye herhangi bir şey kalmamıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Hârûn b. Muhammed'den, o babasından, o da Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ben Âişe'ye "Şüphesiz ki [yeğenin] Urve her istediğinde senin huzuruna girmede bizleri geride bıraktı." dedim. Bu söz üzerine Âişe şunları söyledi: "Sen de yanımıza gelmek istediğinde örtü arkasında durup otur ve dilediğini sor! Şüphesiz ki biz Resûlullah'tan (sas) sonra bize senin babandan [Abdurrahman b. Avf'tan] daha yakın bir kimse bilmiyoruz. Zira Resûlullah (sas) vefat etmeden önce bize, *"Size ancak sadık ve iyi kimse yakınlık gösterecektir"* demişti. O da Abdurrahman b. Avf'tır."

4983. Resûlullah'ın (sas) Oğlu İbrahim'in Annesi Mâriye ﴿خولة﴾

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ya'kûb b. Muhammed b. Ebû Sa'sa'a anlattı. O da Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Sa'sa'a'dan şöyle dediğini rivayet etti:

İskenderiyye valisi Mukavkıs, hicretin 7. senesinde Mâriye'yi ve kız kardeşi Sîrîn'i, ayrıca 1.000 miskal altın ve yumuşak kumaştan üretilmiş yirmi kat elbiseyi Resûlullah'a (sas) gönderdi. Bunları ve bunun yanında Düldül ismindeki katırı, merkebi Ufeyr'i (Ya'fûr da denir) ve adına Me'bûr denilen hadım edilmiş yaşlı bir adam olan Mâriye'nin erkek kardeşini Hâtıb b. Ebû Belta'a ile göndermişti. Hâtıb b. Ebû Belta'a Mâriye'ye Müslüman olması yönünde teşvikte bulununca Müslüman oldu. Kız kardeşi de

Müslüman oldu. Bu sırada hadım edilmiş olan adam dini üzere kaldı ve ancak daha sonra *Medine*'de Resûlullah (sas) zamanında Müslüman oldu.

Resûlullah (sas) Ümmü İbrahim'den hoşlanırdı. Beyaz tenli olup güzeldi. Resûlullah (sas) onu el-Âliye'de bugün Meşrebetü Ümmü İbrahim denen yere yerleştirdi. Resûlullah (sas) sık sık yanına giderdi ve ona örtünmesini emretti. Onunla bir cariye statüsünde ilişkide bulunurdu. Hamile olduğunda doğumunu aynı yerde gerçekleştirdi. Doğum yaptığında yanında Resûlullah'ın (sas) mevlası Selmâ vardı. Resûlullah (sas), İbrahim'in doğumunu müjdeleyen Selmâ'nın eşi Ebû Râfi'e bir köle hibe etti. Bu, hicretin 8. senesinde Zilhicce ayında oldu. Ensâr, İbrahim'in bakımını üstlenme konusunda yarışa girdi. Bunu da Mâriye, tamamen Resûlullah (sas) ile alakadar olsun diye yaptılar. Çünkü Resûlullah'ın (sas) Mâriye'ye olan ilgisini biliyorlardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. Abdurrahman b. el-Hârise b. en-Nu'mân anlattı. O babasından, o Amre'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Mâriye'yi kıskandığım kadar başka bir kadını kıskanmadım. Bu da onun güzel bir kadın ve kıvırcık saçlarının olmasından kaynaklanıyordu. Resûlullah (sas) onu çok beğenmişti. Geldiği ilk günde onu Hârise b. en-Nu'mân'a ait bir eve yerleştirdi. Bize komşu idi. Resûlullah (sas) gece gündüz onun yanına giderdi. Öyle oldu ki, biz Mâriye'den dolayı korkmaya başladık. Bu durumdan, Mâriye de korktu. Resûlullah (sas) onu *el-Âliye* mevkiine yerleştirdi. Resûlullah (sas) oraya ara sıra gidiyordu. Bu bize daha da ağır gelmeye başladı. Derken Allah ona bir çocuk nasip etti. Biz ise çocuk sahibi olmaktan mahrum kaldık.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah b. Müslim anlattı. O ez-Zührî'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü İbrahim kendi odasında Resûlullah'ın (sas) cariyesi idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes haber verdi. O da Zeyd b. Eslem'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Ümmü İbrahim'i, *"O bana haramdır."* deyip kendisine yasaklamıştı. *"Allah'a yemin olsun ki, ona asla yaklaşmayacağım."* dedi. Bunun üzerine şu ayet nazil olmuştu: ***"Allah,** [gerektiğinde] **yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır."***[174]

Bize Muhammed b. Ömer dedi ki: Mâlik b. Enes şöyle dedi:

İma yoluyla bir şeyi haram kılmak o şeyi haram kılmaz. Bir adam kendi cariyesine "Sen bana haramsın." derse bir şey olmaz. Şayet "Allah'a yemin olsun ki, sana yaklaşmayacağım." derse bu durumda kefaret gerekir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Hâtim b. Cüveybir anlattı. O da ed-Dahhâk'tan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) cariyesini kendisine yasaklamıştı. Fakat Allah bunu kabul etmedi; onu kendisine geri çevirdi ve yemininden dolayı kefareti şart koştu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O da Katâde'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) onu kendisine haram kıldı. Söylediği söz yemin idi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize es-Sevrî anlattı. O Dâvûd b. Ebû Hind'den, o eş-Şa'bî'den, o da Mesrûk'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) cariyesinden dolayı yemin içti ve onu kendisine haram kıldı. Bunun üzerine Allah yemin konusunda şunu inzal buyurdu: ***"Allah,*** [gerektiğinde] ***yeminlerinizi bozmanızı size meşru kılmıştır."*** Allah, şunu da inzal buyurdu: ***"Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helâl kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun?"***[175] (Cariyeleri kastederek) onlarla ilgili meselelerde haram, helal olabilir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Süveyd b. Abdülazîz anlattı. O İshâk b. Abdullah b. Ebû Ferve'den, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bir defasında Hafsa'nın evinde cariyesi Mâriye ile yalnız kalmış; bir süre sonra da dışarı çıkmıştı. O esnada Hafsa evin kapısında oturmuş ve "Ya Resûlullah! Benim evimde ve benim günümde bunu nasıl yaparsın?" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) *"O* [Mâriye] *bana haramdır. Gördüğünü kimseye söyleme."* dedi. Hafsa "Bana yemin etmedikçe bunu kabul etmeyeceğim." deyince, Resûlullah (sas) da *"Allah'a yemin olsun ki, ona ebediyyen dokunmayacağım."* dedi. Râvîlerden el-Kâsım, Resûlullah'ın (sas) "haram olsun" ifadesinin haramlık doğurmadığı görüşündedir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Mâriye'yi ve kız kardeşi Sîrîn'i Resûlullah'a (sas) Mukavkıs hediye etmişti. Resûlullah (sas) Mâriye'yi kendisine aldı ve Sîrîni de Hassân b. Sâbit'e verdi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Mâriye, *Ensâ* ya da *Ensinâ*[176] bölgesindeki *Hafn* köyündendi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer ve Muhammed b. Abdullah anlattılar. Onlar ez-Zührî'den, o İbn Ka'b'dan, o da Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), *"Kıbtîler hakkında hayrı konuşunuz. Çünkü onların bir zimmeti ve yakınlığı vardır. Onların yakınlığı İbrahim'in oğlu İsmail'in ve Resûlullah'ın (sas) oğlu İbrahim'in annesinin onlardan olması sebebiyledir."* buyurdu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O ez-Zührî'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü İbrahim, Resûlullah'ın cariyesiydi ve kendi odasında ikamet ederdi. Bir Kıptî yanına gidip gelir, ona hizmet eder, su ve odun getirirdi. Mâriye'nin bu durumundan dolayı insanlar kötü konuşmaya başladılar. "Kötü bir adam kötü bir kadınla beraber oluyor." diyorlardı. Bu söz Resûlullah'a (sas) ulaşınca Resûlullah (sas) Ali'yi durumu araştırması için gönderdi. Ali onu bir hurma ağacı üzerinde gördü. Ali'nin elinde kılıç

bulunduğunu görünce içine bir korku düştü. Sırtındaki sepeti yere attı ve soyundu. Ali, adamın erkeklik uzvunun ve husyelerinin olmadığını gördü. Resûlullah'ın yanına dönüp şöyle diyerek durumu anlattı: "Ya Resûlullah! Sen birimize bir emir verdiğinde o kişi durumun bilinenden farklı olduğunu görünce sana müracaat etsin mi?" Resûlullah (sas) *"Evet!"* deyince, Ali, Kıptî kölenin durumunu ona anlattı. [Râvî] dedi ki: Mâriye İbrahim'i dünyaya getirdi. Cibrîl Resûlullah'ın (sas) yanına gelip, "Selam sana ey İbrahim'in babası!" dedi. Resûlullah (sas) bunu duyunca kalbinde bir huzursuzluk ve şüphe kalmadı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Muhammed b. Ömer anlattı. O babasından, o da Ali'den -şu farkla-benzer bir rivayeti anlattı:

Ali çıkıp adamın olduğu yere gidince adamı, başında bir kırba ile Mâriye'ye, içme suyu götürürken gördü. Ali kılıcını çekip ona doğru hareket edince Kıptî su kırbasını atıp bir hurma ağacına tırmandı ve soyundu. Ali, adamın erkeklik uzvunun ve husyelerinin alındığını görünce kılıcı kınına koydu ve Resûlullah'ın (sas) yanına döndü. Durumu ona haber verince Resûlullah (sas) *"Doğru olanı yaptın. Olaya şahit olan, şahit olmayanın görmediğini görür."* dedi.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Aden kâdısı Sa'îd b. Küleyb anlattı. O Hüseyn b. Abdullah b. Ubeydullah b. Abbâs'tan, o İkrime'den, o da İbn. Abbâs'tan rivayet etti. Ayrıca bize Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb, Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Üveys ve Muhammed b. Ömer haber verdiler; dediler ki: Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Hüseyn b. Abdullah b. Ubeydullah b. Abbâs'tan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan naklederek rivayet etti. Ayrıca bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Yunus anlattı. O Ebû Bekir b. Ebû Sebre'den, o Hüseyn b. Abdullah'tan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü İbrahim doğum yapınca Resûlullah (sas) *"Oğlu onu azat etmiştir."*[177] dedi.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana babam anlattı. O Hüseyn b. Abdullah b. Ubeydullah'tan, o İkrime'den, o İbn Abbâs'tan, o da Peygamber'den şöyle dediğini rivayet etti:

"Herhangi bir cariye efendisinden bir çocuk sahibi olursa efendisi öldüğünde o hürdür. Ancak efendisi, daha ölmeden önce de onu azat edebilir."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd anlattı. O el-Münzir b. Ubeyd'den, o Abdurrahman b. Hassân b. Sâbit'ten, o annesinden -ki annesi, Mâriye'nin kardeşi Sîrîn olup Resûlullah (sas) onu Hassân b. Sâbit'e bağışlamıştı ve ondan Abdurrahman dünyaya geldi- şöyle dediğini rivayet etti:

İbrahim doğup da Resûlullah'a (sas) götürülünce ben sevinçten çığlık attım. O sırada kız kardeşim de yanımdaydı ve Resûlullah (sas) bizi bundan menetmedi. İbrahim ölünce Resûlullah (sas) bizi çığlık atmaktan menetti. Onu el-Fadl b. Abbâs yıkadı. O sırada Resûlullah (sas) orada oturmuş vaziyetteydi. Derken onu kabrin başında dururken gördüm. Yanında Abbâs da vardı. İbrahim'in kabrine el-Fadl ve Üsâme b. Zeyd indi. O esnada güneş tutulması oldu. İnsanlar bunun İbrahim'in ölümü sebebiyle gerçekleştiğini söylediler. Bunun üzerine Resûlullah (sas), *"Bu durum, herhangi bir kimsenin ölmesinden ya da hayatta kalmasından dolayı gerçekleşmez."* dedi. Resûlullah (sas) mezarda taşlardan birinin eğri durduğunu görünce düzeltilmesini istedi. İnsanlar bunda bir sakınca olmadığını söyleyince Resûlullah (sas), *"Böyle olması herhangi bir zarar vermez ve bir fayda da sağlamaz. Fakat insanın gözü güzel görmek ister. Kul bir iş yaptığında Allah kulun o işi sağlam yapmasından hoşlanır."* buyurdu.

Bize Yahya b. Ubeyd ed-Dımaşkî haber verdi; dedi ki: Bize Sa'îd b. Abdülazîz anlattı. O da Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) vefat edince, ümmü veledi olan Mâriye, üç hayız dönemi iddet saydı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O el-Velîd b. Müslim'den, o Sa'îd b. Abdülazîz'den, o da Atâ'dan şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) vefat edince Mâriye üç hayız dönemi bekledi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. İbrahim anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:*

Ebû Bekir vefat edinceye dek Mâriye'nin ihtiyaçlarını karşılardı. Daha sonra Ömer de onun ihtiyaçlarını karşıladı. Ancak Mâriye onun zamanında vefat etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Resûlullah'ın (sas) oğlu İbrahim'in annesi Mâriye hicretin 16. senesi Muharrem ayında vefat etti. O sırada Ömer insanları cenaze namazı için topladı ve namazı kıldırdı. Kabri *Bakî Mezarlığı'*ndadır.

■ Resûlullah'ın (sas) Eşlerinin Sayısı

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Abdullah anlattı. O da ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti. Ayrıca bize Kesîr b. Zeyd anlattı. O da el-Muttalib b. Abdullah b. Hantab'dan rivayet etti. [İki rivayetin son râvîleri] dediler ki:*

Resûlullah'ın (sas) nübüvvetten önce evlendiği ilk kadın Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'dır. Resûlullah (sas) ile evlenmeden önce Atîk b. Âbid el-Mahzûmî'nin eşiydi. Atîk'ten bir kızı oldu ve ona Hind adını verdi. Atîk'ten sonra Hadîce ile Abdüddâroğulları'nın müttefiki olan Ebû Hâle b. Nebbâş b. Zürâre et-Temîmî evlendi. Ondan da Hind adını verdikleri bir oğlu oldu. Daha sonra Hadîce ile Resûlullah (sas) evlendi. O sırada Resûlullah (sas) yirmi beş, Hadîce ise kırk yaşındaydı. Resûlullah'ın (sas) ondan Kâsım ve Tâhir -ki ona Mutahhir de denmiştir- adında oğulları oldu. Her ikisi de nübüvvetten önce öldü. Kız çocuk olarak da Ebü'l-Âs b. Rebî ile evlenen Zeyneb dünyaya geldi. O, Resûlullah'ın (sas) en büyük kızıydı. Daha sonra Rukayye dünyaya geldi. Onunla da Uteybe b. Ebû Leheb evlendi. Fakat onunla gerdeğe girmeden kendisini boşadı. Onunla nübüvvetten sonra Osman b. Affân evlendi. Daha sonra Resûlullah'ın (sas) Ümmü Külsûm adındaki kızı oldu. Osman Rukayye'den sonra onunla evlendi. Daha sonra Fâtıma adındaki kızı dünyaya geldi ve onunla da Ali b. Ebû Tâlib evlendi.

Hadîce nübüvetin 10. yılında, hicretten üç yıl önce altmış beş yaşındayken Ramazan'ın 10. gününde vefat etti.

Resûlullah (sas) Hadîce'den sonra Sevde bt. Zem'a el-Âmiriyye ile evlendi. Sevde, Resûlullah'tan (sas) önce Süheyl b. Amr'ın kardeşi es-Sekrân b. Amr ile evliydi. es-Sekrân, Sevde'yle beraber *Habeşistan*'a hicret etmişti. Daha sonra *Mekke*'ye döndü ve orada öldü. Resûlullah (sas) nübüvvetin 10. yılında daha *Medine*'ye hicret etmeden önce Ramazan ayında Sevde ile evlendi. Resûlullah (sas) hicretin 10. yılı Ramazan ayında onu *Medine*'ye götürdü.

Sevde'nin ardından hicretin 10. senesi Şevvâl ayında altı yaşında olan Âişe bt. Ebû Bekir ile *Mekke*'de evlendi. Onunla *Medine*'de hicretin 8. ayının başında Şevvâl'de dokuz yaşındayken gerdeğe girdi. Âişe on sekiz yaşındayken Resûlullah (sas) vefat etti.

Resûlullah (sas) ondan sonra Hafsa bt. Ömer ile evlendi. Resûlullah'tan (sas) önce Huneys b. Huzâfe es-Sehmî ile evliydi. *Bedir* savaşı dönüşünde Huneys geride çocuk bırakmadan vefat etti. Resûlullah (sas) hicretin 30. ayı başında Şaban'da *Uhud* savaşından iki ay önce onunla evlendi.

Resûlullah (sas) daha sonra Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlendi. Daha önce Ebû Seleme b. Abdülesed'in eşiydi. Ondan Ömer, Seleme, Zeyneb ve Berre isminde çocukları olmuştu. Ebû Seleme *Medine*'de *Uhud* savaşından sonra vefat etti. Resûlullah (sas) onunla hicretin 4. yılı Şevvâl ayının bitimine birkaç gün kala evlendi.

Resûlullah (sas), daha sonra Mustalıkoğuları'ndan Cüveyriye bt. el-Hâris b. Ebû Dırâr ile evlendi. Cüveyriye ondan önce amcası oğlu Safvân Zü'ş-Şüfr b. Mâlik b. Cezîme ile evliydi. Safvân, *Müreysi* savaşında öldü. Cüveyriye, Resûlullah'a (sas) Allah tarafından verilen ganimetten idi. Resûlullah (sas) onu azat etti ve kendisiyle evlendi. *Müreysi* gazvesi hicretin 6. yılı Şaban ayında gerçekleşti.

Resûlullah (sas) daha sonra Zeyneb bt. Cahş b. Riyâb el-Esediyye ile evlendi. Annesi Ümeyme bt. Abdülmuttalib b. Hâşim'dir. Resûlullah'tan (sas) önce Zeyd b. Hârise'nin nikâhı altındaydı. Ondan çocuk sahibi olmamıştır. Resûlullah (sas) onunla hicretin 5. yılı Zilkâde ayında evlendi.

Resûlullah (sas) daha sonra Zeyneb bt. Huzeyme el-Hilâliyye ile evlendi. O, miskinlerin annesidir [Ümmü'l-mesâkîn]. Resûlullah'ın (sas) yanında vefat etti. Daha önce Tufeyl b. el-Hâris b. el-Muttalib ile evliydi.

Resûlullah (sas) ondan sonra Reyhâne bt. Zeyd b. Amr b. Hunâfe en-Nadriyye ile evlendi. Bu hanım daha önce Nadîroğulları'ndan el-Hakem isminde biriyle evliydi. Hakem vefat etmişti. Reyhâne de daha Resûlullah (sas) hayattayken vefat etti. Kurayzaoğulları gazvesi hicretin 5. senesi Zilkâde'nin ya da Zilhicce'nin başlarında meydana geldi.

Resûlullah (sas) daha sonra Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân b. Harb ile evlendi. Bu evlilik *Hudeybiye* musalahası sırasında gerçekleşti. Ümmü Habîbe o sırada *Habeşistan*'daydı. Resûlullah (sas) ile evlendirilmesi için Necâşî'ye haber gönderildi. Necâşî bunu yaptı ve bu işte Ümmü Habîbe'nin velisi Hâlid b. Sa'îd b. el-Âs oldu. Ümmü Habîbe, Resûlullah (sas) ile evlenmeden önce Ubeydullah b. Cahş ile evliydi. Ubeydullah, Müslüman olmuş ve *Habeşistan*'a hicret eden Müslümanlarla beraber, o da hicret etmişti. Daha sonra orada İslâm'dan çıkıp Hıristiyan oldu ve Hıristiyanlık üzere öldü.

Resûlullah (sas) sonra Safiyye bt. Huyey b. Ahtab ile evlendi. Safiyye Resûlullah'ın (sas) cariyesiydi. Resûlullah (sas) onu azat edip evlendi. Daha önce Selâm b. Mişkem ile evliydi. Ondan boşandıktan sonra Kinâne b. Rebî b. Ebü'l-Hukayk ile evlendi. Kinâne *Hayber* gününde öldürüldü. Bunların hiçbirinden çocukları olmadı. Safiyye, *Hayber*'de *el-Kamûs* kalesinde esir alınmıştı. Resûlullah (sas) onunla hicretin 7. senesi Cemâziyelâhir ayında *es-Sahbâ*'da[178] gerdeğe girdi.

Sonra hicretin 7. yılı Zilkâde ayında Meymûne bt. el-Hâris el-Hilâliyye ile evlendi. O yıl Kaza umresinin yapıldığı yıldı. Meymûne daha önce Ebû Rühm b. Abdüluzzâ el-Âmirî ile evliydi. Ebû Rühm, Meymûne'nin ondan çocuğu olmadan öldü.

Resûlullah (sas) daha sonra Fâtıma bt. ed-Dahhâk b. Süfyân el-Hilâliyye ile evlendi. Resûlullah (sas) yanına vardığında Fâtıma ondan Allah'a sığındığını söyledi ve Resûlullah (sas) da onu boşadı. Bu kadın Resûlullah'ın (sas) eşlerinin yanına gider gelirdi ve "Ben kötü biriyim." derdi. Resûlullah'ın (sas) onu vücudundaki bir beyazlıktan dolayı boşadığı da söylenir. Resûlullah'ın (sas) onunla evliliği hicretin 8. senesi Zilkâde ayında *Ci'râne*'den dönüşü sırasında olmuştu. Fâtıma, 60 senesinde öldü.

Resûlullah (sas) daha sonra Esmâ bt. en-Nu'mân el-Cüveniyye ile evlendi. Fakat onunla gerdeğe girmedi. Resûlullah'tan (sas) Allah'a sığındığını söyleyen oydu. Onunla evliliği hicretin 9. senesi Rebîülevvel ayında olmuştu. Osman zamanında *Necid*'de ailesinin yanında vefat etti. Bunların dışında isimleri Resûlullah'ın (sas) evlendiği kadınlar arasında

zikredilenlerin hepsini reddetmektedirler. el-Eş'as b. Kays'ın kız kardeşi Kuteyle bt. Kays ile evliliğini reddettikleri gibi Kinâne kabilesinden olan kadınla evliliği ile bu hadisin başında zikrettiğimiz kadınların dışında kalan kadınlarla evlilik yaptığını reddetmektedirler. Dediler ki: Resûlullah (sas) ondört kez evlendi. Bunlardan altısı Kureyşli olup bu konuda şüphe yoktur. Bu kadınlar: Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ, Teymoğulları'ndan Âişe bt. Ebû Bekir es-Sıddîk, Âmir b. Lüeyoğulları'ndan Sevde bt. Zem'a, Mahzûmoğulları'ndan Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye, Ümeyyeoğulları'ndan Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye, Adî b. Ka'boğulları'ndan Hafsa bt. Ömer b. el-Hattâb, Araplardan Zeyneb bt. Cahş b. Riyâb el-Esediyye, Meymûne bt. el-Hâris el-Esediyye, Cüveyriye bt. el-Hâris b. Ebû Dırâr el-Mustalıkıyye, kendisiyle gerdeğe girmediği Esmâ bt. en-Nu'mân el-Cüveniyye, Fâtıma bt. ed-Dahhâk b. Süfyân el-Kilâbiyye, Miskinlerin Annesi Zeyneb bt. Huzeyme el-Hilâliyye, Nadîroğulları'ndan Reyhâne bt. Zeyd -Allah onu ganimet olarak nasip etmişti- ve Safiyye bt. Huyey -Allah onu da ganimet olarak nasip etmişti-.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl anlattı. O Câbir'den, o da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) ondört hanımla evlenmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Ubeyde anlattı. O da Muhammed b. Ka'b el-Kurazî, Ömer b. el-Hakem ve Abdullah b. Ubeydullah'tan şunu rivayet etti:

"Resûlullah (sas) on üç kadınla evlenmiştir." Bu rivayetin ardından, bizim yukarıda verdiğimiz isimler içinden Reyhâne bt. Zeyd hariç diğer isimlerin hepsini saymışlardır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Nübeyt b. Câbir anlattı. O da Muhammed b. Yahya b. Habbân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

"Resûlullah (sas) on beş kadınla evlenmiştir." Bizim verdiğimiz rivayetteki on dört isim zikredildikten sonra "Resûlullah (sas) Leysoğulları'ndan, ismi Müleyke bt. Ka'b olan bir kadınla evlenmiştir."

denmektedir. Muhammed b. Ömer dedi ki: Ebû Ma'şer, Resûlullah'ın (sas) Müleyke bt. Ka'b ile evlendiğini zikretmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülazîz el-Cünda'î anlattı. O babasından, o da Atâ b. Yezîd el-Cünda'î'den şunu rivayet etti:

Resûlullah (sas) Müleyke bt. Ka'b ile Ramazan ayında evlendi ve onunla gerdeğe girdi. O, Resûlullah'ın (sas) yanında vefat etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Abdullah anlattı. O da ez-Zührî'den şunu rivayet etti:

O Resûlullah'ın (sas) Leys kabilesinden bir kadınla evlendiğini reddediyordu.

Muhammed b. Ömer dedi ki: "İcma olunan husus şudur ki, Resûlullah (sas) ilk rivayette zikrettiğimiz gibi on dört kadınla evlenmiştir. Onlardan el-Cüveyniyye'yi ve Kilâbiyye'yi boşamıştır. Resûlullah'ın (sas) yanında vefat eden kadınlar, Hadîce bt. Huveylid, Zeyneb bt. Huzeyme el-Hilâliyye, Reyhâne bt. Zeyd en-Nadriyye'dir. Resûlullah'ın (sas) vefatı sırasında hayatta olanlar ise dokuz hanım olup bunda ihtilaf yoktur. Bunlar Âişe bt. Ebû Bekir es-Sıddîk, Hafsa bt. Ömer b. el-Hattâb, Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye b. Ömer b. Mahzûm, Ümmü Habîbe bt. Ebû Süfyân b. Harb, Sevde bt. Zem'a, Zeyneb bt. Cahş, Meymûne bt. el-Hâris el-Hilâliyye, Cüveyriyye bt. el-Hâris el-Mustalıkıyye ve Safiyye bt. Huyey b. Ahtab en-Nadriyye'dir.

■ Resûlullah'ın (sas) Eşlerinin İddetleri

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Amr b. Süleym'den, o da Urve b. ez-Zübeyr'den şunu rivayet etti:

Amr b. Süleym, Urve'ye Resûlullah'ın (sas) vefatından sonra eşlerinin iddet sürelerini sayıp saymadıklarını sorunca, o da şu cevabı vermişti: "Evet, dört ay on gün iddet saydılar." Amr, "Ey Ebû Abdullah! Onlar başka bir insana helal olmadıkları halde neden iddet beklesinler ki? İddet evlenebilmek için değil mi?" deyince Urve kızdı ve şunu dedi: "Belki de

sen Allah'ın şu sözünden dolayı bunu söylüyorsun: ***"Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz."***[179] İddet konusuna gelince onlar bu konuda kitapla amel ettiler."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O da Ömer b. Abdullah el-Ansî'den şöyle dediğini rivayet etti: Bana Ca'fer b. Abdullah b. Ebü'l-Hakem rivayet etti; dedi ki:

Resûlullah'ın (sas) eşleri dört ay on gün iddet saydılar. Birbirlerini ziyaret ederlerdi. Evlerinden ayrılmazlardı. Hatta rahibeler gibi eve kapandılar. İki ya da üç gün geçmezdi ki, evlerinden hıçkırık sesleri duyulmamış olsundu.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O İbn Ebû Sebre'den, o da Ömer b. Abdullah el-Ansî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben İkrime'ye, Resûlullah'ın (sas) eşlerinin iddet sayıp saymadıklarını sordum. O "Onlardan Resûlullah'ın gerdeğe girip de sonra boşadığı hiç kimse yoktur ki, üç hayız dönemi iddet saymamış olsun." dedi. Sonra da şunu ekledi: "Kilâbiyye üç hayız dönemi iddet saydı. Sevde bt. Zem'a Peygamber ile evlenmeden önce iddet saymıştı. Eşleri onun vefatından sonra dört ay on gün iddet saydılar."

---

[86] Ahzâb 33/50.
[87] Ahzâb 33/50.
[88] Ahzâb 33/50.
[89] Mekke civarında bir mevkidir (M).
[90] Ahzâb 33/50.
[91] Sesin su içmiş bir insanın sesine benziyor (E).
[92] Râvî, metnin Arapçasında geçen "sefen" ibaresinin kırba anlamına geldiğini belirtmiştir.
[93] Leiden neşrinde "Bühse" şeklinde yazılmıştır. Doğrusu Riyad yazması ve İbn Hazm'ın Cemhere'sinden (s. 263) tespit edilmiştir.
[94] Burada Ali "Kureyş" derken, Haşimoğullarını kasdedip onun hep bu batnın dışında Kureyş'in diğer kollarından olan hanımlarla evlendiğini dile

getirmiş ve Resûlullah'ın Haşimoğulları'ndan da evlenmesini arzu etmiştir (M).

[95] Resûlullah (sas), Seleme'nin annesi Ümmü Seleme ile evlenmiş; daha sonra da onu amcası kızıyla evlendirmiş; bir manada *"Sen bana anneni verdin; ben de sana amcam kızını verdim."* demiştir (M).

[96] Bu ve sonraki paragraflarda anlatılmak istenen şudur: Resûlullah (s) evlendiğinde komşuları evliliğin ilk gününde ona yemek ikramında bulunur ve bunu tabaklara koyarak evine götürürlerdi. Bu adet günümüzde de geçerli olup gelin ve damat adayına evliliğin ilk gününde yemek götürülür (M).

[97] "Huneyf" adı Leiden neşrinde "Hufeyf" şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu Mahmûdiye ve III. Ahmed yazmaları ile el-Vâkıdî'nin rivayetini nakleden es-Sâlihî'den tespit edilmiştir.

[98] Nisa 4/128. Ayetin devamı şu şekildedir: *"…aralarında bir sulh yapmalarında onlara günah yoktur. Sulh (daima) hayırlıdır. Zaten nefisler kıskançlığa hazırdır. Eğer iyi geçinir ve Allah'tan korkarsanız şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır."* (M)

[99] Tahrîm 66/1.

[100] Ahzâb 33/51. Ayetin tam metni şu şekildedir: "*Onlardan dilediğini geriye bırakır, dilediğini de yanına alırsın. Boşadığın hanımlarından arzu ettiğini tekrar yanına almanda, senin üzerine bir günah yoktur. Böyle yapman onların mutlu olmalarına, üzülmemelerine ve hepsinin, senin verdiklerine razı olmalarına daha uygundur. Allah, kalplerinizde olanı bilir. Allah hakkıyle bilendir, halîmdir.*" (M)

[101] Un ve hurma karışımıyla yapılan bir tür yemektir (M).

[102] Ahzâb 33/53.

[103] Ahzâb 33/53.

[104] Çeviriye esas aldığımız neşirde "Hudayn (حضين)" şeklinde geçen kelime Atâ neşrinde (VIII, 141) "Hüseyn (حسين)" şeklinde yazılmıştır. Doğrusu "Husayn (حضين)" olmalıdır (E).

[105] Ahzâb 33/59.

[106] Ahzâb 33/59.

[107] Ahzâb 33/59.

[108] Ahzâb 33/58.

[109] Ahzâb 33/60.

[110] Ahzâb 33/62.

[111] Ahzâb 33/60.

[112] Ahzâb 33/60.
[113] Ahzâb 33/60.
[114] Ahzâb 33/6.
[115] Ahzâb 33/28.
[116] Ahzâb 33/29.
[117] Ahzâb 33/29.
[118] Ahzâb 33/30-33.
[119] Tahrîm 66/4.
[120] Tahrîm 66/4.
[121] Ahzâb 33/28.
[122] Tahrîm 66/4.
[123] Tahrîm 66/3-5.
[124] Tahrîm 66/1. İtalik olarak yazılanlar ayet meali, aradaki köşeli parantez içinde normal yazılanlar ise tefsir olarak rivayette yer alan açıklamalardır (E).
[125] Tahrîm 66/2.
[126] Tahrîm 66/2.
[127] Tahrîm 66/1.
[128] Tahrîm 66/1.
[129] Tahrîm 66/2.
[130] Tahrîm 66, 1-2. İtalik olarak yazılanlar ayet meali, aradaki köşeli parantez içinde normal yazılanlar ise tefsir olarak rivayette yer alan açıklamalardır (E).
[131] Tahrîm 66/1-5.
[132] Peygamber'in (sas) kendisiyle nikah kıyıp gerdeğe girmediği bir kadındır (M).
[133] İbnü'l-Esir'in Nihaye'sinde "keft" konusunda şu bilgiler verilmiştir: Resûlullah (s) şöyle buyurdu: "Bana kadınlar ve güzel koku sevdirildi. Rızık olarak da "kefit" verildi. Buna göre kefit Resûlullah'ın kendisiyle geçimini sağladığı halini düzelttiği metadır. Denilmiştir ki, bununla kast edilen cima gücüdür. Bu başka bir hadistede geçmektedir: Resûlullah (s) şöyle buyurdu: "Cebrail bana kefit denilen bir tencere getirdi. (İçindekini yemekle) kendimde cimada kırk erkek gücüne denk bir kuvvet buldum." Küçük tencereye de "kift" denilmiştir.
[134] Ahzâb 33/51.
[135] Ahzâb 33/51.
[136] Ahzâb 33/51.

[137] Peygamber son evliliğini hicri 7. Yılda yapmış ve "*Bundan sonra hiçbir kadın sana helal değildir.*" şeklinde Ahzâb 52. Ayetinin inmesi üzerine herhangi bir evlilik yapmamıştır (M).
[138] Ahzâb 33/52.
[139] Ahzâb 33/52.
[140] Ahzâb 33/50-51.
[141] Ahzâb 33/50.
[142] Ahzâb 33/50.
[143] Ahzâb 33/52.
[144] Ahzâb 33/51.
[145] Ahzâb 33/51.
[146] Ahzâb 33/52.
[147] Ahzâb 33/31-32.
[148] İtalik olarak yazılanlar ayet meali, aradaki köşeli parantez içinde normal yazılanlar ise tefsir olarak rivayette yer alan açıklamalardır (E).
[149] Ahzâb 33/32.
[150] Ahzâb 33/32.
[151] Ahzâb 33/33.
[152] Ahzâb 33/33.
[153] Ahzâb 33/33.
[154] Ahzâb 33/34.
[155] Ahzâb 33/35.
[156] Ahzâb 33/34.
[157] Ahzâb 33/35.
[158] Ahzâb 33/6.
[159] Ahzâb 33/33-34.
[160] Ahzâb 33/35.
[161] Ahzâb 33/52.
[162] İtalik olarak yazılanlar ayet meali, aradaki köşeli parantez içinde normal yazılanlar ise tefsir olarak rivayette yer alan açıklamalardır (E).
[163] Ahzâb 33/53.
[164] Ahzâb 33/54.
[165] Ahzâb 33/50.
[166] Ahzâb 33/51.
[167] Ahzâb 33/38.
[168] Tevrat'ta şöyle bir ibare yer alır: "Süleyman'ın kral kızlarından 700 karısı ve 300 cariyesi vardı." (1. Krallar 11/3) (E).

[169] Nisâ 4/54.
[170] Sâd 38/34.
[171] Hadisin metni *"(Ey erkekler) Sizin ancak kötü olanlarınız döver"* şeklinde de okunmaya müsaittir (M).
[172] *Medine*'ye üç mil mesafede *Mekke* yolu üzerinde bulunan bir köydür.
[173] *Medine*'de bir yer adıdır. Bu arazi Benî en-Nadîr'in mallarından Abdurrahman'ın payına düşmüştü (E).
[174] Tahrîm 66/2.
[175] Tahrîm 66/1.
[176] Mısır'da Nil'in kuzeyinde Said bölgesinde bir mevkidir(M).
[177] Çocuk doğurduğu için azadlık hakkını kazanmıştır (E).
[178] Hayber ile Ravha arasında bir mevkidir (M).
[179] Ahzâb 33/32.

KUREYŞ KABİLESİ İLE ONLARIN ANLAŞMALILARI VE MEVLALARINDAN BİAT EDEN MÜSLÜMAN KADINLAR VE ÇOK TANINMAYAN ARAP KADINLAR

4984. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Esed b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Fâtıma bt. Kays b. Herim b. Revâha b. Hacer b. Abd b. Ma'îs b. Âmir b. Lüey'dir. Fâtıma bt. Kays, Resûlullah'ın (sas) eşi Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'ın anne tarafından dedesi Zâide b. el-Asam b. Herim b. Revâha'nın amcasının kızıdır.

Fâtıma bt. Esed, Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay'ın eşi olup ondan Tâlib, Ukayl, Ca'fer, Ali, Ümmü Hâni, Cümâne ve Rayta adındaki çocukları doğurmuştur. Müslüman olan Fâtıma bt. Esed, sâliha (dindar) bir kadındı. Resûlullah (sas) onu ziyaret eder ve onun evinde kaylule (öğle uykusu) yapardı.

4985. Rukayka ﴿أميمة﴾

[Rukayka] bt. Ebû Sayfî b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Hâle'dir. Hâle'ye, Tumâdır bt. Kelede bt. Abdümenâf b. Abdüddâr b. Kusay da denir. Rukayka, Nevfel b. Üheyb b. Abdümenâf b. Kusay b. Zühre b. Kilâb ile evli olup ondan Mahreme, Safvân ve Ümeyye adındaki çocukları doğurmuştur.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Ümmü Bekir bt. el-Misver b. Mahreme'den, o babasından (el-Misver'den), o Mahreme b. Nevfel'den, o da annesi Rukayka bt. Ebû Sayfî b. Hâşim b. Abdümenâf'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Sanki ben, şu an amcam Şeybe'ye -Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf'ı kastediyor- bakar gibiyim. el-Muttalib b. Abdümenâf bize geldiğinde ben o zaman genç bir kızdım. Onu ilk karşılayan ben idim. Onunla ilgilendim ve geldiğini ailemize haber verdim.

Rukayka o zaman Abdülmuttalib'den yaşça büyüktü. Rukayka Resûlullah'a yetişmiştir. O, oğlu Mahreme'ye karşı insanların en sert davrananı idi. Mahreme'nin Müslüman olmasından önceki zamanı kastediyor.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O Ümmü Bekir bt. el-Misver'den, o da babasından rivayet ettiğine göre Rukayka bt. Ebû Sayfî b. Hâşim b. Abdümenâf -o Mahreme b. Nevfel'in annesidir-, Resûlullah'ı (sas) şöyle diyerek uyardı:

Kureyşliler toplandı, bu gece ansızın sana saldırmayı düşünüyorlar.

el-Misver dedi ki: "Bunun üzerine Resûlullah (sas) yatağından çıktı, O'nun yatağında Ali b. Ebû Tâlib (r) geceledi."

4986. Ümmü Eymen ﴿ضباعة﴾

Adı Bereke'dir. Resûlullah'ın cariyesi ve dadısıdır. Ümmü Eymen, Resûlullah'a (sas) babasından miras kalmıştır. Ayrıca babasından, misvak ağacıyla beslenmiş beş erkek deve ve bir miktar koyun kalmıştır. Resûlullah (sas), Hadîce bt. Huveylid ile evlenince Ümmü Eymen'i azat etti. Ümmü Eymen, Benî el-Hâris b. el-Hazrec'den Ubeyd b. Zeyd ile evlendi ve ondan Eymen'i doğurdu. Eymen, Peygamber'e (sas) sahabî olmuş ve Huneyn savaşında şehit düşmüştür. Hadîce bt. Huveylid, kendi kölesi Zeyd b. Hârise b. Şerâhîl el-Kelbî'yi Resûlullah'a hibe etmiş, o da Zeyd'i azat etmiştir. Peygamber nübüvvetten sonra Zeyd'i Ümmü Eymen ile evlendirmiştir. Ümmü Eymen, Zeyd'den Üsâme b. Zeyd'i doğurmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Yahya b. Sa'îd b. Dînâr'dan, o da Benî Sa'd b. Bekr'den olan yaşlı birinden şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, Ümmü Eymen'e, "Ey Anneciğim!" derdi. Ona bakınca da şöyle derdi: "Bu, ehl-i beytimden geriye kalan kimsedir."

Bize Ebû Üsâme, yani Hammâd b. Üsâme haber verdi. O Cerîr b. Hâzim'den şöyle dediğini rivayet etti: Osman b. el-Kâsım'ı işittim, şöyle anlatıyordu:

Ümmü Eymen hicret ettiğinde er-Revhâ'nın aşağı kısmında el-Munsaraf'ta akşamladı. Susamıştı, yanında da su yoktu. Üstelik oruçlu idi. Susuzluk onu bitkin hale getirmişti. O sırada gökten beyaz bir iple su dolu bir kova ona doğru belirdi. Onu alıp susuzluğunu giderinceye kadar içti. Şöyle diyordu: Bundan sonra hiç susuzluk çekmedim. Eskiden oruçlu iken öğle sıcağında susuzluk çekerdim. Bu suyu içtikten sonra ise susuzluk çekmedim. Hatta sıcak günde oruç tutsam dahi yine susuzluk çekmezdim.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Fudayl b. Merzûk haber verdi. O da Süfyân b. Ukbe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Eymen, Peygamber'e (sas) karşı nazik davranır, ona ilgi gösterirdi. Resûlullah (sas) şöyle buyurmuştur: *"Kim cennet ehlinden bir kadınla evlenmekten hoşlanıyorsa, Ümmü Eymen ile evlensin."* Bunun üzerine Zeyd b. Hârise onunla evlendi ve Ümmü Eymen ondan Üsâme b. Zeyd'i doğurdu.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Ebû İshâk'tan, o Mücâhid'den, o da Peygamber'den (sas) şöyle buyurduğunu rivayet etti:

"Ey Ümmü Eymen! Peçeni ört."

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Ma'şer anlattı. O da Muhammed b. Kays'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Eymen, Peygamber'e (sas) gelip, "Beni bir bineğe bindir." dedi. Resûlullah, *"Seni dişi deve yavrusuna bindireyim."* dedi. O, "Ya Resûlullah! O beni taşıyamaz, onu istemiyorum." dedi. Peygamber, *"Seni dişi deve yavrusundan başkasına bindirmem."* buyurdu. Allah Resûlü ona şaka yapıyordu. Resûlullah şaka yaptığında sadece doğruyu söylerdi. Zira bütün develer dişi develerin yavrusudur.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Süfyân anlattı. O Ca'fer'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Eymen (Resûlullah'a) gelir, (sadece) "Selam" derdi ("aleyküm" demezdi). Bunun üzerine Resûlullah (sas) onun "Selam" demesine izin verdi.

Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Ca'fer'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Eymen, Peygamber'in yanına girdiğinde sadece "Selam" derdi, "aleyküm" demezdi. Bunun üzerine Peygamber onun sadece "es-Selam" demesine ruhsat verdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Âiz b. Yahya'dan, o da Ebü'l-Huveyris'ten şöyle rivayet etti:

Ümmü Eymen, *Huneyn* savaşında (müminlere) şöyle sesleniyordu: "Allah konumunuzu güçlendirsin." Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: *"Sus, ey Ümmü Eymen! Sen, dili zor birisin."*[180]

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize el-Mu'temir b. Süleyman anlattı; dedi ki: Babamı şöyle derken işittim: Bize Enes b. Mâlik anlattı. O da Allah'ın Nebisi'nden (sas) rivayet etti:

(Ensârdan olan) kimseler kendi hurmalığından bazı hurma ağaçlarını veya Allah'ın dilediği miktarı Peygamber'e tahsis ederlerdi. Bu durum Kurayza ve Nadîr'in fethine kadar sürdü. Bundan sonra Peygamber, bu kimselerin hurma ağaçlarını kendilerine geri vermeye başladı. Enes b. Mâlik dedi ki: Ailem bana, Peygamber'e (sas) gitmemi ve kendisine vermiş oldukları ağaçların hepsini veya bir kısmını istememi emretti. Peygamber (sas) ise kendisine verilen hurma ağaçlarını Ümmü Eymen'e veya Allah'ın dilediği kimseye vermişti. Peygamber'den ağaçları istedim, bana geri verdi. Bu sırada Ümmü Eymen geldi, elbiseyi boynuma atmaya başlayarak, "Olmaz! Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin olsun ki, Allah Resûlü onları sana vermedi, bana verdi." dedi veya benzer bir şey söyledi. Allah'ın Nebisi (sas) şöyle buyurdu: *"Onların yerine sana şu şu vardır."* Ümmü Eymen yine, "Allah'a yemin olsun ki, olmaz!" dedi veya dediği gibi...

Resûlullah, Ümmü Eymen'e, *"Sana şu kadar fazla vardır."* dedi. Yani ona verdiğinin şu kadar fazlası. Sanırım Allah Resûlü şöyle dedi: *"Sana o ağaçların on katı veya on katına yakını vardır."* veya benzer bir şey söyledi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Eymen, *Uhud* savaşına katılmıştı. Su taşıyor ve yaralıları tedavi ediyordu. Resûlullah (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına da katılmıştır.

Bize Süleyman b. Abdurrahman ed-Dımaşkî haber verdi; dedi ki: Bize el-Velîd b. Müslim anlattı; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Nemir anlattı. O ez-Zührî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Üsâme b. Zeyd'in mevlası Harmele'nin bana anlattığına göre o, Abdullah b. Ömer ile birlikte otururken el-Haccâc b. Eymen geldi, rüku ve secdesini tam yapmadığı bir namaz kıldı. el-Haccâc selam verince, İbn Ömer onu çağırıp şöyle dedi: Ey kardeşim! Namaz kıldığını mı sanıyorsun? Sen namaz kılmadın, namazını iade et. Harmele dedi ki: el-Haccâc idareci olunca, Abdullah b. Ömer bana, "Bu kimdir?" diye sordu. Ben, "el-Haccâc b. Eymen b. Ümmü Eymen'dir." dedim. İbn Ömer şöyle dedi: Eğer Resûlullah bunu görseydi, onu severdi. İbn Ömer, Peygamber'in Ümmü Eymen'in çocuklarına olan sevgisini anlattı. Ümmü Eymen, Peygamber'in (sas) dadısı idi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Kays b. Müslim'den, o da Târık b. Şihâb'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber (sas) vefat edince Ümmü Eymen ağladı. Kendisine "Niçin ağlıyorsun?" denilince, "Gök haberlerine (vahyin kesilmesine) ağlıyorum." dedi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki Bize Hammâd anlattı. O Sâbit'ten, o da Enes'ten rivayet ettiğine göre

Peygamber (sas) vefat edince Ümmü Eymen ağladı. Kendisine "Ağlıyor musun?" diye sorulunca, şöyle dedi: "Evet, Allah'a yemin olsun ki ben, Resûlullah'ın (sas) öleceğini biliyorum. Ancak ben, semadan gelen vahyin kesilmesine ağlıyorum."

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî ve Kabîsa b. Ukbe haber verdiler; dediler ki: Bize Süfyân anlattı. O Kays b. Müslim'den, o da Târık b. Şihâb'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer öldürülünce Ümmü Eymen ağladı ve "Bugün İslâm güç kaybetti." dedi. Kabîsa, rivayet ettiği hadiste şöyle dedi: Ümmü Eymen, Peygamber (sas) vefat ettiğinde de ağlamıştı. Niçin ağladığı sorulduğunda, "Ben, gök haberlerine (vahyin kesilmesine) ağlıyorum." demişti.

Kabîsa dedi ki: Süfyân, hem Ca'fer tarikiyle gelen hadisi naklederken bu olayı zikretmiş, hem de Târık tarikiyle gelen hadisi naklederken bu olayı zikretmiştir. Bundan dolayı biz şöyle derdik: Süfyân, bu olayın hangi hadiste geçtiğini iyi ezberlememiştir.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Eymen, Osman'ın hilafetinin ilk yıllarında vefat etti.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki:

Üsâme b. Zeyd'in mevlası İbn Ebü'l-Furât, el-Hasan b. Üsâme b. Zeyd ile tartışıp münakaşa etti. İbn Ebü'l-Furât, konuşmasında el-Hasan'a, "Ey İbn Bereke!" dedi. Bununla Ümmü Eymen'i kastediyordu. el-Hasan, "Şahit olun!" dedi ve olayı, o dönemde *Medine* kadısı veya Ömer b. Abdülazîz'in *Medine* valisi olan Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm'a taşıdı ve olanları ona anlattı. Ebû Bekr, İbnü'l-Furât'a, "Ey İbn Bereke!" sözünle neyi kastettin?" diye sordu. "Onu ismiyle çağırdım." dedi. Ebû Bekir şöyle dedi: Sen bu sözle onu ve onun İslâm'daki durumunu küçümsemeyi kastettin. Resûlullah ona, "Ey Anneciğim ve Ey Ümmü Eymen!" derdi. Sana ceza vermezsem Allah beni affetmez. Bunun üzerine ona 70 kırbaç vurdu.

4987. Selmâ ﴿فاطمة﴾

Resûlullah'ın (sas) mevlasıdır. Bazılarının, onun Safiyye bt. Abdülmuttalib'in mevlası olduğunu söylediğini işittim. Selmâ, Resûlullah'ın mevlası Ebû Râfi'in eşi ve çocuklarının annesi idi. Selmâ, Hadîce bt. Huveylid b. Esed'e, Resûlullah'tan doğurduğu çocuklarda ebelik yapmış ve doğum öncesi ihtiyaçlarını hazırlamıştı. Peygamber'in oğlu İbrahim'in annesi Mâriye'ye de ebelik etmişti. Eşi, Ebû Râfi'e gidip Mâriye'nin bir erkek çocuk doğurduğunu söylemiş, Ebû Râfi de

Resûlullah’a gidip onu müjdelemiş, Resûlullah da ona bir köle bağışlamıştı. Selmâ, Resûlullah (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına katılmıştır.

4988. Hadîce ﴿خديجة﴾

[Hadîce] bt. el-Husayn b. el-Hâris b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay. Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Resûlullah *Hayber* savaşında ona ve kız kardeşi Hind’e 100 vesk[181] yiyecek vermiştir.

4989. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. el-Husayn b. el-Hâris b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay. Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Resûlullah ona ve kız kardeşi Hadîce’ye *Hayber* savaşında 100 vesk yiyecek vermiştir.

4990. Ümmü Rimse ﴿الكلابية﴾

Ümmü Rumeyse bt. Amr b. Hâşim b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay da denir. Müslüman olmuş ve Resûlullah’a biat etmiştir. Resûlullah *Hayber* savaşında ona kırk vesk hurma, beş vesk de arpa vermiştir. Ümmü Rimse, Hakîm Ebü’l-Ka’kâ b. Hakîm’in annesidir. Hakîm, Benî el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay’ın halîfi olan el-Ezd kabilesindendir.

4991. Buhayne ﴿خالة﴾

İsmi Abde bt. el-Hâris’tir. el-Hâris ise, el-Eret b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay’dır. Buhayne’nin annesi, Ümmü Sayfî bt. el-Esved b. el-Muttalib b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay’dır. Ezd kabilesinden -onların halîfi- olan Mâlik ile evlenmiş ve ondan Abdullah b. Buhayne ve Cübeyr b. Buhayne’yi doğurmuştur. Buhayne, Peygamber’e (sas) sahâbîyye olmuştur. Müslüman olmuş ve Resûlullah’a biat etmiştir. Resûlullah ona otuz vesk tahsis etmiştir.

4992. Hind bt. Üsâse ﴿هند بنت أثاثة﴾

[Hind] bt. Üsâse b. Abbâd b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Ümmü Mistah bt. Ebû Rühm b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay’dır. Hind Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Resûlullah *Hayber* savaşında kardeşi Mistah b. Üsâse ile birlikte ona otuz vesk yiyecek

vermiştir. Hind, kabile dışından bir kadın olarak Ebû Cündeb ile evlenmiş ve ondan Rayta'yı doğurmuştur.

4993. Ümmü Mistah ﴿أم مسطح﴾

[Ümmü Mistah] bt. Ebû Rühm b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Rayta bt. Sahr b. Âmir b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Mürre'dir. Ümmü Mistah, Üsâse b. Abbâd b. el-Muttalib b. Abdümenâf ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Mistah'ı ve Hind'i doğurmuştur. Ümmü Mistah Müslüman olmuş ve İslâm'ı güzelce yaşamıştır. Ümmü Mistah, İfk ehli ile birlikte Âişe (r) hakkında (aleyhte) konuştuğunda Mistah'a karşı insanların en sert davrananı idi.

4994. Ervâ bt. Küreyz ﴿أروى بنت كريز﴾

[Ervâ bt. Küreyz] b. Rebî'a b. Habîb b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Ümmü Hakîm el-Beydâ bt. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay'dır. Ervâ, Affân b. Ebü'l-Âs b. Ümeyye ile evlenmiş ve ondan Osman ve Âmine'yi doğurmuştur. Sonra Ukbe b. Ebû Mu'ayt ile evlenmiş ve ondan el-Velîd, Umâre, Hâlid, Ümmü Külsûm, Ümmü Hakîm ve Hind'i doğurmuştur. Ervâ bt. Küreyz Müslüman olmuş, Resûlullah'a biat etmiş, kızı Ümmü Külsûm bt. Ukbe'den sonra *Medine*'ye hicret etmiş ve Osman b. Affân'ın hilafeti döneminde vefat edinceye kadar *Medine*'de kalmıştır.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Dâvûd b. Bekir b. Ebü'l-Furât el-Eşca'î haber verdi; dedi ki: Osman ailesinin mevlası Abdullah b. Ka'b'ı işittim; dedi ki: Abdullah b. Hanzale b. er-Râhib'i şöyle derken işittim:*

Osman b. Affân'ın annesinin vefatında cenazesine katıldık. Onu *el-Bakî*'e defnettik. Ardından geri dönüldü. İnsanlar mescidde namaz kıldı, Osman da mescidde tek başına namaz kıldı, ben de yanında kıldım. Abdullah dedi ki: Secdede iken onun şöyle dediğini işittim: "Allah'ım! Anneme merhamet et." veya "Allah'ım! Annemi bağışla." Bu, onun halifeliği döneminde idi.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Yahya haber verdi; dedi ki: Bana amcam İsa b. Talha haber verdi; dedi ki:*

Osman b. Affân'ı gördüm, annesinin tabutunu Gutayş'ın evi tarafındaki iki direk arasında götürdü ve cenazelerin koyulduğu yere bırakıncaya kadar onu bu şekilde taşıdı. [Râvî] İsa dedi ki: Annesini defnettikten sonra Osman'ı, annesinin kabrine karşı ayakta ona dua ederken gördüm.

4995. Ümmü Külsûm ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Külsûm] bt. Ukbe b. Ebû Mu'ayt b. Ebû Amr b. Ümeyye b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi Ervâ bt. Küreyz b. Rebî'a b. Habîb b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay'dır. Ümmü Külsûm *Mekke*'de Müslüman olmuş ve hicretten önce biat etmiştir. O, Resûlullah'ın (sas) hicretinden sonra *Medine*'ye hicret eden ilk kadındır. Ümmü Külsûm bt. Ukbe dışında anne-babasını bırakıp Allah ve Resûlü'ne hicret eden Kureyşli başka bir Müslüman kadın bilmiyoruz. Ümmü Külsûm, *Mekke*'den tek başına çıkmış, yolda Huzâ'alı bir adamla yol arkadaşı olmuş, nihayet *Hudeybiye* Barış Antlaşması sırasında *Medine*'ye varmıştır. Onun peşinden kardeşleri el-Velîd b. Ukbe ile Umâre b. Ukbe gitmiş ve Ümmü Külsûm'un vardığı günün ertesi günü *Medine*'ye ulaşmışlar. Şöyle demişler: "Ya Muhammed! Koştuğumuz şartı ve bizimle yaptığın anlaşmayı yerine getir." Ümmü Külsûm dedi ki: "Ya Resûlullah! Ben bir kadınım. Kadınların güçsüzlüğünü bilirsin. Beni kâfirlere teslim edersen, dinim konusunda bana baskı yaparlar, ben de buna tahammül edemem." Bunun üzerine Allah, *Hudeybiye* Barış Antlaşması'ndaki kadınlarla ilgili maddeyi iptal etti, onlar hakkında Mihne (sınama) hükmünü indirdi ve bu konuda herkesin razı olduğu bir kararla hükmetti. Ümmü Külsûm hakkında şu ayet nazil olmuştur: ***"Ey iman edenler! Mümin kadınlar muhacir olarak size geldiklerinde, onları imtihan edin. Allah, onların imanlarını daha iyi bilir."***[182] Allah Resûlü, Ümmü Külsûm'u ve daha sonra (hicret eden) kadınları, *"Allah'a yemin olsun ki, Allah, Resûlü ve İslâm'a olan sevgi (mi) sizi buraya getirdi, bir erkekle evlenme veya bir mal için gelmediniz (değil mi?)"* diyerek imtihan etti. Bu maksatla geldiklerini söylediklerinde bırakılır, geri gönderilmez ve ailesine teslim edilmezlerdi. Resûlullah (sas), el-Velîd b. Ukbe ve Umâre b. Ukbe'ye, *"Bildiğiniz gibi Allah, kadınlar hakkındaki hükmü iptal etti."* dedi. Bunun üzerine geri döndüler. Ümmü Külsûm'un *Mekke*'de bir kocası yoktu. *Medine*'ye gelince Zeyd b. Hârise b. Şerâhîl el-Kelbî ile evlendi ve ondan çocuk doğurdu. Zeyd onunla evli iken

Mu’te savaşında öldürüldü. Bunun üzerine Ümmü Külsûm, ez-Zübeyr b. el-Avvâm b. Huveylid ile evlendi ve ondan Zeyneb’i doğurdu.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. O Amr b. Meymûn’dan, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Külsûm bt. Ukbe b. Ebû Mu’ayt, ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evli idi. ez-Zübeyr, kadınlara karşı sert davranıyordu. Ümmü Külsûm ondan hoşlanmıyordu. ez-Zübeyr’den kendisini boşamasını istiyor, o ise boşamaktan kaçınıyordu. Nihayet Ümmü Külsûm’u doğum sancısı tuttu. ez-Zübeyr bu durumu bilmiyordu. Ümmü Külsûm boşanmak konusunda ısrar etti. ez-Zübeyr o sırada namaz için abdest alıyordu. Bunun üzerine onu tam olarak boşadı. Ümmü Külsûm çıkıp gitti, daha sonra doğum yaptı. ez-Zübeyr’in yakınlarından biri ona rastladı ve Ümmü Külsûm’un doğum yaptığını haber verdi. ez-Zübeyr şöyle dedi: “Beni kandırdı, Allah da onu kandırsın!” Peygamber’in (sas) yanına gitti ve durumu ona anlattı. Allah Resûlü şöyle buyurdu: *“Onun hakkında Allah’ın hükmü nazil olmuştur. Dolayısıyla ona tekrar talip ol.”* ez-Zübeyr ise şöyle dedi: O bir daha ebedî olarak bana dönmez.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Külsûm daha sonra Abdurrahman b. Avf ile evlenmiş ve ondan İbrahim ile Humeyd’i doğurmuştur. Abdurrahman vefat edince Amr b. el-Âs ile evlenmiş ve onun yanında iken vefat etmiştir.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bana Abdurrahman b. Abdülazîz anlattı; dedi ki: Bana İbn Şihâb anlattı; dedi ki:

Hudeybiye antlaşmasının yapıldığı gün Müşrikler Resûlullah’a şunu şart koşmuşlardı: “Senin dinin üzere olsa da bizim tarafımızdan biri (sana) geldiğinde onu bize geri vereceksin, senin tarafından biri bize geldiğinde de biz onu sana geri vereceğiz.” Bundan sonra Allah Resûlü, kendi dinine giren biri müşriklerin tarafından kendisine geldiğinde onu iade ediyordu. Ümmü Külsûm bt. Ukbe b. Ebû Mu’ayt muhacir olarak geldiğinde, iki kardeşi gelip onu almayı ve kendi kabilelerine geri götürmeyi istediler. Bunun üzerine Allah Tebâreke ve Teâlâ şu ayetleri indirdi: ***“Ey iman edenler! Mümin kadınlar Muhacir olarak size geldiklerinde, onları imtihan edin. Allah, onların imanlarını daha iyi bilir. Eğer onların inanmış kadınlar olduklarını anlarsanız, onları kâfirlere geri***

göndermeyin. Çünkü Müslüman hanımlar kâfirlere helâl değillerdir. Kâfirler de Müslüman hanımlara helâl olmazlar. Mehir olarak harcadıklarını onlara (kocalarına geri) v***erin. Mehirlerini verdiğiniz takdirde, bu kadınlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Müşrik karılarınızın nikâhlarına tutunmayın.*** (Zira bu nikâhlar ortadan kalkmıştır.) ***Onlara harcadığınız mehri,*** (evlendikleri kâfir kocalarından) ***isteyin. Kâfirler de*** (İslâm'ı kabul eden ve sizinle evlenen eski hanımlarına) ***harcamış oldukları mihri*** (sizden) ***istesinler. Bu, Allah'ın hükmüdür."***[183] İbn Şihâb, (harcamış oldukları şeyin) mihr olduğunu söyledi. ***"Eğer eşlerinizden biri kâfirlere kaçar ve siz de onlarla çarpışıp ganimet alırsanız, eşleri gidenlere sarf ettikleri (mihr) kadarını verin."***[184] İbn Şihâb şöyle dedi: Bu şöyle olur: (Müşrik) Kadın Müslüman olur, Müslümanlar da onun aldığı mihri kâfirlere geri verir. Ayrıca Müslümanların, yanlarındaki kâfir kadınları boşadıklarında onların mihrlerini müşriklere geri vermeleri gerekir. Müşrikler, kâfir kadınlardan ayrılan Müslümanların o kadınlara ödedikleri herhangi bir mihri geri vermezlerse, Müslümanlar da müşrikler tarafından gelen Müslüman kadınların mihrlerini geri vermezler.

4996. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Ebü'l-Âs b. er-Rebî' b. Abdüşems b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Resûlullah'ın (sas) kızı Zeyneb'dir.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled Ebû Âsım en-Nebîl haber verdi. O İbn Aclân'dan, o el-Makburî'den, o Amr b. Süleym ez-Zürakî'den, o da Ebû Katâde'den şöyle rivayet etti:

Resûlullah (sas), (torunu) Ümâme bt. Ebü'l-Âs omuzunda olduğu halde namaz kılıyordu. Rükûa gittiğinde onu yere bırakır, (diğer rekat için ayağa) kalktığında tekrar alırdı.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Leys b Sa'd anlattı; dedi ki: Bize Sa'îd b. Ebû Sa'îd el-Makburî anlattı. O Amr b. Süleym ez-Zürakî'den rivayet ettiğine göre Amr, Ebû Katâde'yi şöyle derken işitti:

Biz, Resûlullah'ın kapısında beklerken Allah Resûlü yanımıza geldi. Ümâme bt. Ebü'l-Âs b. er-Rebî'i (kucağında) taşıyordu. Ümâme'nin annesi, Resûlullah'ın kızı Zeyneb idi. Ümâme o sırada henüz sabi bir çocuktu.

Ebû Katâde dedi ki: Resûlullah, Ümâme omuzunda olduğu halde namaz kıldı. Rükûa varınca onu indiriyor, (diğer rekat için ayağa) kalktığında yine omuzuna alıyordu. Namazı bitinceye kadar böyle yapıyordu. Allah Resûlü ona böyle davranıyordu.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka'neb haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Âmir b. Abdullah b. ez-Zübeyr'den, o Amr b. Süleym ez-Zürakî'den, o da Ebû Katâde'den şöyle rivayet etti:

Resûlullah (sas), Ümâme bt. Zeyneb bt. Resûlullah'ı (omuzunda) taşıdığı halde namaz kılıyordu. Ayağa kalktığında onu alır, secdeye vardığında indirirdi.

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Füleyh b. Süleyman anlattı; dedi ki: Bize Âmir b. Abdullah b. ez-Zübeyr anlattı. O Amr b. Süleym'den, o da Ebû Katâde b. Rib'î'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ı, kızının kızı Ümâme bt. Ebü'l-Âs'ı omuzunda taşırken gördüm. Rükûa gittiğinde onu bırakır, ayağa kalktığında ise tekrar alırdı.

Bize el-Velîd b. el-Atâ b. el-Ağar el-Mekkî haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd anlattı. O babasından, o Ebû Süleyman'dan, o da Abdullah b. el-Hâris b. Nevfel'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah, omuzunda Ümâme bt. Ebü'l-Âs olduğu halde namaz kılardı. Rükûa varınca onu indirir, ayağa kalkınca tekrar alırdı.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Ali b. Zeyd'den şöyle rivayet etti:

Resûlullah (sas), beraberinde akik taşından bir kolye olduğu halde eşlerinin yanına gitti ve *"Bunu sizin en merhametlinize vereceğim."* dedi. Eşleri, onu Ebû Bekir'in kızına (Âişe'ye) vereceğini söylediler. Peygamber, Ebü'l-Âs'ın Zeyneb'den olma kızını (Ümâme'yi) çağırdı. Kolyeyi, eliyle

onun (boynuna) taktı. Ümâme'nin gözünde çapak vardı. Onu eliyle meshetti. [Râvî] bu şekilde "çapak" dedi.

Bize Abdullah b. Muhammed b. Ebû Şeybe haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Nümeyr anlattı. O Muhammed b. İshâk'tan, o Yahya b. Abbâd b. Abdullah b. ez-Zübeyr'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle rivayet etti:

en-Necâşî, Resûlullah'a (sas) üzerinde altından bir mühür bulunan bir takı hediye etti. Resûlullah onu aldı, fakat takmadı. Onu kızı Zeyneb'in kız çocuğuna (Ümâme'ye) gönderdi ve *"Yavrucuğum, bunu tak."* buyurdu.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ali b. Ebû Tâlib, Resûlullah'ın kızı Fâtıma'nın vefatından sonra Ümâme bt. Ebü'l-Âs b. er-Rebî ile evlendi. Ali, onunla evli iken öldürüldü. Ümâme'nin Ali'den çocuğu olmamıştır. Ümâme daha sonra el-Muğîre b. Nevfel b. el-Hâris b. Abdülmuttalib ile evlenmiştir.

Bize Muhammed b. İsmail b. Ebû Füdeyk haber verdi. O da İbn Ebû Zi'b'den şöyle rivayet etti:

Ümâme bt. Ebü'l-Âs, el-Muğîre b. Nevfel'e, "Mu'âviye benimle evlenmek istiyor." dedi. el-Muğîre ona, "Ciğerleri yiyen kadının oğlu ile mi evleneceksin? Keşke benimle evlensen!" dedi. Ümâme "Tamam!" dedi. el-Muğîre şöyle dedi: "Öyleyse seninle evlendim." İbn Ebû Zi'b dedi ki: Onun (bu şekilde) nikâh yapması caizdir.

4997. Ümmü Hâlid ﴿أم خالد﴾

O, Eme bt. Hâlid b. Sa'îd b. el-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems'dir. Annesi, Huzâ'a kabilesinden Humeyne bt. Halef b. Es'ad b. Âmir b. Beyâda b. Sübey b. Cu'süme b. Sa'd b. Müleyh b. Amr'dır. Hâlid b. Sa'îd, eşi Humeyne bt. Halef ile birlikte *Habeşistan*'a hicret etmiş ve Humeyne orada Eme bt. Hâlid'i doğurmuştur. İki gemiyle birlikte geri dönünceye kadar orada kalmışlar ve Eme orada büluğ çağına girmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ca'fer b. Muhammed b. Hâlid anlattı. O Ebü'l-Esved'den, o da Ümmü Hâlid bt. Hâlid'den şöyle dediğini rivayet etti:

(*Habeşistan*'dan) geri döndüğümüz gün en-Necâşî'yi, iki gemiye binen Müslümanlara şöyle derken işittim: "Hepiniz benden Resûlullah'a selam söyleyin." Eme dedi ki: Ben de en-Necâşî'den Resûlullah'a selam getiren kimseler arasında idim. Eme, Resûlullah'tan (sas) bazı hadisler rivayet etmiştir.

Bize el-Fadl b. Dükeyn ve Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdiler; dediler ki: Bize İshâk b. Sa'îd anlattı; dedi ki: Bana babam anlattı; dedi ki: Bana Ümmü Hâlid bt. Hâlid şöyle diyerek anlattı:

Resûlullah'a üzerinde iki alamet bulunan kare şeklinde küçük siyah bir giysi getirildi. Şöyle buyurdu: *"Bu giysiyi kime giydireceğimi düşünüyorsunuz?"* [Râvî] dedi ki: İnsanlar sustular. *"Bana Ümmü Hâlid'i getirin!"* dedi. (Kucakta) taşınarak Resûlullah'a getirildim. O, elbiseyi eliyle bana giydirdi. İki veya üç defa *"Eskitesin, yıpratasın!"* buyurdu. Allah Resûlü, elbisedeki sarı veya kırmızı alamete bakmaya başladı ve parmağı ile alamete işaret ederek, *"Ey Ümmü Hâlid! Bu 'sena'dır. Ey Ümmü Hâlid! Bu 'sena'dır"* buyurdu. Ümmü Hâlid dedi ki: "Sena", Habeş dilinde "güzel" demektir.

İshâk şöyle dedi: Yakınlarımdan bir kadının bana anlattığına göre o, bu elbiseyi Ümmü Hâlid'in yanında görmüştür.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ca'fer b. Muhammed b. Hâlid b. ez-Zübeyr anlattı. O da İbrahim b. Ukbe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Hâlid bt. Hâlid b. Sa'îd b. el-Âs'ı yaşlılığında dinlediğime göre o, *Habeşistan*'da doğmuştur. Ona, "Resûlullah'tan bir şey duydun mu?" diye sordum. "(Evet) Resûlullah'tan (sas) işittim. Kabir azabından Allah'a sığınıyordu." dedi.

Muhammed b. Ömer dedi ki: ez-Zübeyr b. el-Avvâm, Eme bt. Hâlid ile evlendi ve ondan Amr ve Hâlid adlarında iki çocuğu oldu. Bundan dolayı Eme'ye Ümmü Hâlid denirdi.

4998. Hind bt. Utbe ﴿هند بنت عتبة﴾

[Hind bt. Utbe] b. Rebî'a b. Abdüşems b. Abdumenâf. Annesi Safiyye bt. Ümeyye b. Hârise b. el-Evkas b. Mürre b. Hilâl b. Fâlic b. Zekvân b.

Sa’lebe b. Bühse b. Süleym’dir. Hind, Hafs b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlenmiş ve ondan Ebân adındaki çocuğu doğurmuştur.

Bize Mâlik b. İsmail Ebû Gassân en-Nehdî haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Ziyâd el-Hilâlî anlattı. O da, Benî Âmir b. Lüey’den Medineli yaşlı bir zat olan Abdülmelik b. Nevfel b. Müsâhik’den şöyle dediğini rivayet etti:

Hind, babasına şöyle dedi: “Ben, kararımı kendim verecek bir kadınım. Bana danışmadan beni kimseyle evlendirme.” Babası, “Karar senindir.” dedi. Sonra ona bir gün şöyle dedi: Kabilenden iki adam sana taliptir. Onların her birini sana tavsif edinceye kadar, isimlerini sana söylemeyeceğim. Birinciye gelince o, gerçek şeref sahibi, soylu ve saygın biridir. Ancak onun gafletinden istifade edebilirsin. Bu onun bağışlayıcı bir huya sahip olmasındandır. Arkadaşlığı iyi, her şeye güzel karşılık verendir. Ona uyarsan, o da sana uyar. Ona meyledersen, o da sana meyleder. Malında istediğin gibi tasarruf edebilirsin. Fakir olduğunda ise, görüşünle yetinirsin. Diğerine gelince o, soyluların en soylusu, ileri görüşlü, soyunun dolunayı ve aşiretinin şereflisidir. Ailesini eğitir, ancak ailesi onu eğitmez. Ona tabi olduklarında onlara kolaylık gösterir, ondan uzaklaştıklarında onlara sert davranır. Uyanık ve kavrayışı hızlıdır. Evi korunaklı olan, bir şeyi yapmak istediğinde mutlaka onu gerçekleştiren, mücadele edildiğinde yenilmeyen biridir. Her ikisinin durumunu sana açıkladım.

Hind şöyle dedi: “Birincisine gelince o, hanımefendisini yok eden ve onu öldüren birisidir. Eşi ona sarılmasa da, isteksiz durmasından sonra yumuşaması ve sertleşmesinden sonra mülayim olması muhtemeldir. Eğer eşi onun için doğurursa çok ahmak olur. Eğer şerif ve kerim tabiatlı birisini dünyaya getirirse, imalat hatası olmuş demektir. Bunun bahsini kapat ve ismini bana söyleme!

Diğeri ise, özgür ve şerefli bir kadının kocasıdır. Ben, bunun ahlakına uygun bir eşim. Ben onunla tam uyum içindeyim. Evime bağlı kalmakla beraber ve dışa dönük bir yüze sahip olmadığım halde, onun kocalık haklarına da riayet edeceğim. İkimizden dünyaya gelecek olan çocuk, onun aşiretinin şerefini müdafaa eden, aşiretin askerî birliklerini savunan, aşiretin gerçek yüzünü koruyan ve kökünü süsleyen bir şahsiyet olmaya layıktır. Yoğun olayların kopuşu esnasında ne acizdir, ne ikinci adamdır. Söyle; o

kimdir?” Babası, “O Ebû Süfyân b. Harb’dir.” dedi. Hind, “Onu benimle evlendir; ancak bir atın, boynu bükük tayını atması gibi beni önüne atma ve onunla, baskın ve dişli bir şekilde pazarlık da yapma! Gökteki Allah ile istiharede bulun; ilmiyle hüküm vermede sana ses verecektir.”

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Muhammed b. Şürahbîl el-Abderî anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Süfyân b. Harb, Hind bt. Utbe b. Rebî’a ile evlenince, Utbe b. Rebî’a, oğlu el-Velîd’i Benî Ebü’l-Hukayk’a gönderdi. Onların mücevherini ödünç olarak aldı. el-Velîd, Benî Abdüşems’ten bir grupla birlikte kendisini onlara rehin kıldı ve mücevheri alıp götürdü. Bir ay sonra mücevheri fazlasıyla geri verip rehini kaldırdılar.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbn Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Ukbe’den, o ez-Zübeyr’in mevlası Ebû Habîbe’den, o da Abdullah b. ez-Zübeyr’den şöyle dediğini rivayet etti:

Hind bt. Utbe ve beraberindeki kadınlar *Mekke* Fethi sırasında Müslüman oldular. *el-Ebtah*’ta[185] bulunan Resûlullah’ın yanına gelip ona biat ettiler. Hind şöyle diyerek konuştu: “Ya Resûlullah! Akrabalığının bana fayda vermesi için kendi nefsine seçtiği dini güçlendiren Allah’a hamd olsun. Ya Muhammed! Ben Allah’a inanan ve Resûlünü tasdik eden bir kadınım.” Sonra peçesini açıp, “Ben Hind bt. Utbe’yim!” dedi. Resûlullah, *“Merhaba sana!”* buyurdu. Hind, “Allah’a yemin olsun ki, yeryüzünde bana, çadır sahiplerinden olup da senin çadırından dolayı zelil olanlardan daha sevimli kimse yoktu. Allah’a yemin olsun ki, (bugün) sabahladığımda, yeryüzünde bana, çadır sahiplerinden olup da senin çadırından dolayı aziz olanlardan daha sevimli kimse olmadı.” Allah Resûlü, *“Daha fazlası!”* dedi. Onlara Kur’an okudu ve onlarla biatleşti. Aralarından Hind, “Ya Resûlullah! Tokalaşabilir miyiz?” dedi. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: *“Benim bir kadına söylediğim bir söz, yüz kadına söylediğim söze denktir.”*

Muhammed b. Ömer dedi ki: Hind Müslüman olunca, evindeki puta, paramparça edinceye kadar keserle vurmaya başladı. Hind şöyle diyordu: “Senden dolayı aldanmıştık”.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hind, Resûlullah'a (sas) gelip, "Ya Resûlullah! Ebû Süfyân cimri bir adamdır. Bana ve çocuklarıma yetecek kadar (para) vermiyor. Ben de kendisinden habersiz onun malından alıp (harcıyorum)." dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Sana ve çocuklarına yetecek kadarını örfe uygun olarak alabilirsin."*

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ebü'l-Melîh anlattı. O da Meymûn b. Mihrân'dan şöyle rivayet etti:

Bazı kadınlar Peygamber'e (sas) geldi. Aralarında Hind bt. Utbe b. Rebî'a da vardı. O, Mu'âviye'nin annesidir. Kadınlar Resûlullah'a (sas) biat ediyorlardı. Resûlullah, *"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmazlar, hırsızlık yapmazlar."* buyurunca, Hind şöyle dedi: "Ya Resûlullah! Ebû Süfyân çok cimri bir adamdır. Onun malından onun izni olmaksızın alsam aleyhime bir günah olur mu?" [Râvî] dedi ki: Resûlullah ona yaş gıdalar için izin verdi, kuru gıdalar için ruhsat vermedi. Allah Resûlü şöyle devam etti: *"Zina etmezler."* Hind, "Hiç hür kadın zina eder mi?" dedi. Resûlullah devamla, *"Çocuklarını öldürmezler."* buyurdu. Hind, "Bizde çocuk mu bıraktın ki, onları *Bedir* Savaşı'nda öldürdün?" dedi. Peygamber, *"Maruf (dini yönden uygun görülen) konularda sana (Peygamber'e) isyan etmezler."*[186] buyurdu. ([Râvî]) Meymûn dedi ki: Allah, maruf konular hariç, kadınlar üzerine Nebi'sine itaati gerekli kılmadı. Maruf da "Allah'a itaat" demektir.

Bize Abdullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Ebû Zâide haber verdi; dedi ki: eş-Şa'bî'yi, (Resûlullah'a) gelip biat eden kadınlardan bahsederken işittim. (Şöyle anlattı:)

Peygamber (sas) (kadınlara hitaben) şöyle buyurdu: *"Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak üzere biat edersiniz."* Hind, "Muhakkak ki, biz onu söyleyeceğiz." dedi. Peygamber, *"Çalmazsınız!"* buyurdu. Hind, "Ben, (eşim) Ebû Süfyân'ın malından (izni olmaksızın) alıyordum. Ebû Süfyân dedi ki: "Malımdan aldığın şeyler sana helal olsun." Peygamber, *"Zina etmezsiniz!"* buyurdu. Hind, "Hür kadın zina eder mi hiç?" dedi. Peygamber, *"Çocuklarınızı (geçim endişesiyle) öldürmezsiniz!"* buyurdu. Hind, "Onları sen öldürdün!" dedi.

4999. Ümmü Külsûm ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Külsûm] bt. Utbe b. Rebî'a b. Abdüşems. Annesi, Bint Hârise b. el-Evkas'tır. Ümmü Külsûm, İslâm'dan önce Abdurrahman b. Avf ile evlenmiş ve ondan Sâlim el-Ekber'i doğurmuştur.

5000. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Utbe b. Rebî'a b. Abdüşems b. Abdümenâf. Annesi, Safiyye bt. Ümeyye b. Hârise b. el-Evkas b. Mürre b. Hilâl b. Fâlic b. Zekvân b. Sa'lebe b. Bühse b. Süleym b. Mansûr'dur. Fâtıma, Karaza b. Abduamr b. Nevfel b. Abdümenâf b. Kusay ile evlenmiş ve ondan el-Velîd, Hişâm, Übey, Âmine, Utbe ve *Cemel* savaşında öldürülen Müslim ile Mu'âviye b. Ebû Süfyân'dan çocuk doğuran Fâhite'yi doğurmuştur. Fâtıma, daha sonra Abdullah b. Âmir b. Küreyz ile evlenmiştir. Dediklerine göre Ebû Huzeyfe b. Utbe b. Rebî'a, Fâtıma bt. Utbe'yi, Ebû Huzeyfe'nin mevlası Sâlim ile evlendirmiştir. Fâtıma Müslüman olmuş ve (Resûlullah'a) biat etmiştir.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled Ebû Âsım en-Nebîl haber verdi. O İbn Cüreyc'den, o da İbn Ebû Müleyke'den şöyle dediğini rivayet etti:

Akîl b. Ebû Tâlib, Fâtıma bt. Utbe b. Rebî'a ile evlendi. Fâtıma, malı çok olan bir kadındı. (Fâtıma, evlenmeden önce Akîl'e) şöyle dedi: "Senin (evliliğe devamı) bana garanti etmen ve benim de sana harcama yapmam üzere seninle evleniyorum." ([Râvî] İbn Ebû Müleyke) dedi ki: Akîl onunla evlendi. Akîl, Fâtıma'nın yanına girince, Fâtıma şöyle dedi: "Utbe b. Rebî'a nerede, Şeybe b. Rebî'a nerede?" [Râvî] devamla dedi ki: Yine bir gün Akîl, bıkkın bir vaziyette iken Fâtıma'nın yanına girdi. Fâtıma yine, "Utbe b. Rebî'a nerede, Şeybe b. Rebî'a nerede?" dedi. Akîl, "Cehennem'e girdiğinde (onlar) senin solunda olacak!" dedi. Fâtıma elbiselerini sıkıca giyindi ve şöyle dedi: "(Anlaşılan) ikimizin kafası hiçbir konuda (birbiriyle) uyuşmayacak." Fâtıma, Osman'a geldi. Osman, (meseleyi çözmek üzere) Mu'âviye ile İbn Abbâs'ı gönderdi. İbn Abbâs, "Vallahi ben, her ikisini birbirinden ayıracağım." dedi. Mu'âviye de, "Benî Abdümenâf'tan olan (bu) iki yaşlının arasını ayırmam!" dedi. [Râvî] dedi ki: Mu'âviye ve İbn Abbâs geldiler, onların elbiselerini üzerlerine sıkıca giydirdiler ve aralarını düzelttiler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Tâvûs haber verdi. O İkrime'den, o da İbn Abbâs ve Mu'âviye'den rivayet etti. İkrime dedi ki:

Onları gönderdi. Bildiğime göre Osman'ın onları gönderdiğini söyledi. Osman (onlara) şöyle dedi: "Eğer ikisini uzlaştırabilecekseniz, uzlaştırın. Eğer ayrılacaklarsa da onları ayırın." İkrime dedi ki: Bu olay, Fâtıma bt. Utbe b. Rebî'a ile Akîl b. Ebû Tâlib hakkındadır. İkrime devamla şöyle dedi: (Fâtıma), Akîl'e karşı itaatsizlik etmişti.

5001. Remle ﴿خالة﴾

[Remle] bt. Şeybe b. Rebî'a b. Abdüşems b. Abdümenâf. Annesi, Benî Âmir b. Lüey'den Ümmü Şirâk bt. Vakdân b. Abdüşems b. Abdüvüd'dür. Remle, Osman b. Affân ile evlendi ve ondan Osman'ın kızları Âişe, Ümmü Ebân ve Ümmü Amr'ı doğurdu. Adı Abdullah b. Zekvân olan Ebü'z-Zinâd, Remle bt. Şeybe b. Rebî'a'nın mevlasıdır. Remle Müslüman olmuş ve (Resûlullah'a) biat etmiştir.

5002. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye b. Abdüşems b. Abdümenâf. Annesi, Sufeyyâ bt. Ebü'l-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems'tir. Ümeyme, Huveytıb b. Abdüluzzâ b. Ebû Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey ile evlenmiş ve ondan Ebû Süfyân'ı doğurmuştur. Daha sonra Safvân b. Ümeyye b. Halef ile evlenmiş ve ondan da Abdurrahman'ı doğurmuştur.

5003. Cüveyriye ﴿جويرية﴾

[Cüveyriye] bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye b. Abdüşems b. Abdümenâf. Annesi, Hind bt. Utbe b. Rebî'a'dır. Cüveyriye, (önce) es-Sâib b. Ebû Hubeyş b. el-Muttalib b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay ile, daha sonra ise Abdurrahman b. el-Hâris b. Ümeyye el-Asğar b. Abdüşems ile evlenmiştir.

5004. Ümmü'l-Hakem ﴿أم حكيم﴾

[Ümmü’l-Hakem] bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye. Annesi, Hind bt. Utbe b. Rebî’a’dır. Ümmü’l-Hakem, Abdullah b. Osman b. Abdullah b. Rebî’a b. el-Hâris b. Habîb b. el-Hâris b. Mâlik b. Hutayt b. Cüşem es-Sakafî ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman’ı doğurmuştur. Abdurrahman’a, İbn Ümmü’l-Hakem denirdi.

5005. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye. Annesi, Safiyye bt. Ebû Amr b. Ümeyye b. Abdüşems’tir. Hind, el-Hâris b. Nevfel b. el-Hâris ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Muhammed el-Ekber, Rebî’a, Abdurrahman, Remle ve Ümmü’z-Zübeyr’i doğurmuştur. Hind, (aynı zamanda) el-Muğîre ve Zureybe’nin de annesidir.

5006. Sahra ﴿ميمونة﴾

[Sahra] bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye. Annesi, Safiyye bt. Ebû Amr b. Ümeyye’dir. Sahra, Sa’îd b. el-Ahnes b. Şerîk es-Sakafî ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur.

5007. Meymûne ﴿ميمونة﴾

[Meymûne] bt. Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye. Annesi, Lübâbe bt. Ebü’l-Âs b. Ümeyye’dir. Meymûne, Urve b. Mes’ûd es-Sakafî ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Meymûne, daha sonra el-Muğîre b. Şu’be es-Sakafî ile evlenmiştir.

5008. Hamne ﴿عزة﴾

[Hamne] bt. Cahş b. Riyâb b. Ya’mer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganm b. Dûdân b. Esed. Annesi, Ümeyme bt. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay’dır. Cahş b. Riyâb, Harb b. Ümeyye b. Abdüşems’in halîfi idi. Hamne, Abdüddâroğulları’ndan Mus’ab b. Umeyr b. Hâşim b. Abdümenâf’ın eşi idi. Ondan bir kız çocuğu doğurmuştur. Mus’ab onunla evli iken *Uhud* savaşında öldürülmüştür.

Bize Hâlid b. Mahled el-Becelî ve Muhammed b. Ömer haber verdiler; dediler ki: Bize Abdullah b. Ömer anlattı. O Abdullah b.

İbrahim'den, o babasından, o da Muhammed b. Abdullah b. Cahş'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah *Uhud*'dan döndüğünde kadınlar, aile fertlerini insanlara soruyorlardı. Kimse bilgi vermeyince Peygamber'e (sas) geldiler. Allah Resûlü soru soran her kadına (ailesinin durumu hakkında) bilgi verdi. Hamne bt. Cahş gelince Resûlullah, *"Ya Hamne! Kardeşin Abdullah b. Cahş için sabret, karşılığını Allah'tan bekle."* dedi. Hamne, "İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râci'ûn [Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.] Allah ona rahmet eylesin ve onu bağışlasın." dedi. Peygamber, *"Ya Hamne! Dayın Hamza b. Abdülmuttalib için sabret, karşılığını Allah'tan bekle."* dedi. Hamne, ***"İnnâ lillahi ve innâ ileyhi râci'ûn,*** Allah ona rahmet eylesin ve onu bağışlasın." dedi. Peygamber, *"Ya Hamne! Eşin Mus'ab b. Umeyr için sabret, karşılığını Allah'tan bekle."* dedi. Hamne, "Yazık oldu, vah vah" dedi. Bunun üzerine Peygamber (sas) şöyle buyurdu: *"Erkeğin (kocanın), hiçbir şeyde olmadığı kadar kadının yanında (önemli bir) yeri vardır."*

Muhammed b. Ömer, rivayet ettiği hadisinde şöyle dedi:

Peygamber (sas), Hamne'ye dedi ki: *"(Niçin) başkası için söylemediğin sözü Mus'ab için söyledin?"* Hamne, "Ya Resûlullah! Yetim çocuklarını hatırladım (da ondan dolayı böyle söyledim)." dedi. ([Râvî] Muhammed b. Abdullah b. Cahş) dedi ki: Hamne, *Uhud* savaşına katılmıştı. Susayanlara su dağıtıyor ve yaralıları tedavi ediyordu. [Râvî] devamla dedi ki: Resûlullah, *Hayber* savaşında Hamne'ye otuz vesk[187] (ganimet) tahsis etti. [Râvî] dedi ki: Bundan sonra Hamne, Talha b. Ubeydullah ile evlendi ve ondan Muhammed b. Talha es-Seccâd ile İmrân b. Talha'yı doğurdu. Talha, (oğlu) Muhammed ile künyelenirdi.

5009. Habîbe ﴿أميمة﴾

O, Ümmü Habîb bt. Cahş b. Riyâb b. Ya'mer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganm b. Dûdân b. Esed'dir. Annesi, Ümeyme bt. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf'tır. Habîbe, el-Müstahâza[188] bir kadındır. Bazı hadisçiler onun ismini değiştirip ona Ümmü Habîbe derler. Ancak o(nun künyesi) Ümmü Habîb'dir. Adı da Habîbe'dir.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Zi'b haber verdi. O ez-Zührî'den, o Urve'den, o Amre bt. Abdurrahman'dan, o da Âişe'den şöyle rivayet etti:

Ümmü Habîbe bt. Cahş, yedi yıl boyunca adet (kanı) gördü. Ümmü Habîbe, Abdurrahman b. Avf ile evli idi. (Hayız) durumunu Resûlullah'a sordu. Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Bu bir damar (akıntısı)dır, hayız (kanı) değildir. Yıkan ve namaz kıl."* Âişe dedi ki: Ümmü Habîbe, her namaz vaktinde yıkanır (sonra namaz kılar)dı. [189]

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bazı kimseler hata yapıp el-Müstahâza olan kadının Hamne bt. Cahş olduğunu nakleder ve onun künyesinin Ümmü Habîbe olduğunu zannederler. Doğrusu bizim kaydettiğimizdir. Onun adı Habîbe Ümmü Habîb bt. Cahş el-Müstahâza'dır. Habîbe, Abdurrahman b. Avf'tan herhangi bir çocuk doğurmamıştır.

5010. Ümmü Kays ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Kays] bt. Mihsan b. Hürsân b. Kays b. Mürre b. Bükeyr b. Ganm b. Dûdân b. Esed. Ümmü Kays, Harb b. Ümeyye'nin anlaşmalılarından *Bedir* savaşına katılan Ukkâşe b. Mihsan'ın kız kardeşidir. Resûlullah'tan (sas) rivayette bulunmuştur. *Mekke*'de erken dönemde Müslüman olmuş ve ailesi ile birlikte *Medine*'ye hicret etmiştir.

Bize Ya'kûb b. İbrahim b. Sa'd ez-Zührî haber verdi. O babasından, o Sâlih b. Keysân'dan, o da İbn Şihâb'dan şöyle rivayet etti: Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe, İbn Şihâb'a, Ukkâşe b. Mihsan'ın kız kardeşi Ümmü Kays bt. Mihsan'dan rivayetle onun şöyle dediğini haber verdi:

Resûlullah'a (sas), henüz bir şey yememiş olan (yeni doğmuş) bir oğlumu getirdim. Allah Resûlü onu kucağına aldı. Çocuk Resûlullah'ın elbisesine işedi. Peygamber bir miktar su istedi. Suyu çiş yapılan yere serpiştirdi, orayı yıkamadı.

5011. Âmine ﴿آمنة﴾

[Âmine] bt. Rukayş b. Riyâb b. Ya'mer b. Sabire b. Mürre b. Kebîr b. Ganm b. Dûdân b. Esed. O, *Bedir* Savaşı'na katılan Yezîd b. Rukayş'ın kız

kardeşidir. *Mekke*'de erken dönemde Müslüman olmuş ve ailesi ile birlikte *Medine*'ye hicret etmiştir.

5012. Cüdâme[190] ﴿جدامة﴾

[Cüdâme] bt. Cendel el-Esediyye. *Mekke*'de erken dönemde Müslüman olmuş, (Resûlullah'a) biat etmiş ve ailesi ile birlikte *Medine*'ye hicret etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Osman el-Cahşî haber verdi. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Benî Ganm b. Dûdân b. Esed -ki onlar Harb b. Ümeyye'nin halîfleridir- Müslüman idiler. *Mekke*'de Müslüman olmuşlar ve (evlerinin) kapılarını kilitleyip bütün erkekleri ve kadınlarıyla birlikte hicret etmişlerdir. Kadınlardan; Cahş'ın kızları Zeyneb, Habîbe ve Hamne ile Cüdame bt. Cendel, Ümmü Kays bt. Mihsan, Âmine bt. Rukayş ve Ümmü Habîb bt. Nübâte hicret etmişlerdir.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Cüdâme bt. Cendel, Üneys b. Katâde b. Rebî'a b. Hâlid b. el-Hâris b. Ubeyd b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf b. Ayyûk b. el-Evs ile evli idi. Üneys, *Bedir* savaşına katılmış ve *Uhud* savaşında şehid olarak öldürülmüştür. Cüzâme, Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Muhammed b. Abdurrahman b. Nevfel'den, o Urve'den, o Peygamber'in eşi Âişe'den, o da Cüzâme el-Esediyye'den rivayet etti. Âişe dedi ki:

Cüzâme'nin bana haber verdiğine göre kendisi Resûlullah'ı (sas) şöyle derken işitmiştir: *"Gıyle'yi yasaklamayı düşündüm, fakat Rumlar ve İranlıların bunu yaptıklarını ve çocuklarına zarar vermediklerini hatırladım (da yasaklamaktan vazgeçtim)."*

Mâlik b. Enes dedi ki: Gıyle, erkeğin emzikli eşiyle cinsel ilişkiye girmesidir.

5013. Ümmü Habîbe ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Habîbe] bt. Nübâte el-Esediyye. *Mekke*'de Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş ve kabilesinden hicret edenlerle birlikte *Medine*'ye hicret etmiştir.

5014. Nefîse ﴿عائشة﴾

[Nefîse] bt. Ümeyye b. Ebû Ubeyde b. Hemmâm b. el-Hâris b. Bekir b. Zeyd b. Mâlik b. Hanzale b. Mâlik b. Zeydümenât b. Temîm. Annesi, Münye bt. Câbir b. Vehb b. Nüseyb b. Zeyd b. Mâlik b. el-Hâris b. Avf b. Mâzin b. Mansûr'dur. Münye, Utbe b. Gazvân b. Câbir'in halasıdır. Bunların hepsi, el-Hâris b. Nevfel b. Abdümenâf b. Kusay'ın halîfleridir.

Nefîse bt. Münye, Resûlullah ile Hadîce bt. Huveylid arasında (evlenmeleri için aracılık yapmaya) çalışmış, nihayet Resûlullah, Hadîce ile evlenmiştir. Allah Resûlü (sas) onu bu şekilde tanıtırdı.

5015. el-Havlâ ﴿جويرية﴾

[el-Havlâ] bt. Tuveyt b. Habîb b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay. Müslüman olmuş ve hicretten sonra Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5016. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Ebû Hubeyş b. el-Muttalib b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay. Fâtıma, Abdullah b. Cahş b. Riyâb ile evlenmiş ve ondan Muhammed b. Abdullah b. Cahş'ı doğurmuştur.

> *Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O babasından, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Fâtıma bt. Ebû Hubeyş, Peygamber'e (sas) gelip şöyle dedi: "Ya Resûlullah! Ben sürekli hayız oluyor, temizlenemiyorum. (Bu durumda iken) namazı bırakayım mı?" Resûlullah şöyle buyurdu: "*Muhakkak ki bu, damar (akıntısı)dır, hayız kanı değildir. Normal hayız olduğunda namazı bırak, hayız bitince kanı yıka ve namaz kıl.*"

5017. Büsre ﴿أميمة﴾

[Büsre] bt. Safvân b. Nevfel b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay. Annesi, Sâlime bt. Ümeyye b. Hârise b. el-Evkas b. Mürre b. Hilâl b. Fâlic b.

Zekvân b. Sa’lebe b. Bühse b. Süleym’dir. Anne bir kardeşi, Ukbe b. Ebû Mu’ayt b. Ebû Amr b. Ümeyye’dir. Büsre, el-Muğîre b. Ebü’l-Âs ile evli idi. Ondan Mu’âviye b. el-Muğîre’yi doğurmuştur. Mu’âviye, Resûlullah’ın *Uhud* dönüşü sırasında öldürülmüştür. O, Abdülmelik b. Mervân’ın dedesidir. Abdülmelik’in annesi, Âişe bt. Mu’âviye b. el-Muğîre b. Ebü’l-Âs b. Ümeyye’dir. Büsre, Resûlullah’tan (sas) zekere (erkek cinsel organına) dokunma(nın hükmü) ile ilgili bir hadis rivayet etmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma’mer haber verdi; dedi ki: Bize ez-Zührî haber verdi. O Abdullah b. Ebû Bekir b. Hazm’dan şöyle dediğini rivayet etti: Urve b. ez-Zübeyr’i şöyle derken işittim: Mervân b. el-Hakem’i işittim, şöyle diyordu: Büsre bt. Safvân’ı şöyle derken işittim:*

Resûlullah’ı (sas) işittim, şöyle buyuruyordu: *“Sizden biriniz zekerine (erkek cinsel organı) dokununca abdest alsın.”*

5018. Bereke ﴿أمامة﴾

[Bereke] bt. Yesâr. O, Beni Abdüddâr’ın mevlası Ebû Ticrât’ın kız kardeşidir. Onlar, kendilerinin Benî Abdüddâr’ın anlaşmalıları, Ezd kabilesine mensup, Yemenli olduklarını söylerler. Bereke ilk dönemde *Mekke*’de Müslüman olmuş, biat etmiş ve eşi Kays b. Abdullah el-Esedî ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır. (Bereke’nin babası) Yesâr, Ebû Fükeyhe diye künyelenirdi.

5019. Kız Kardeşi Fükeyhe ﴿فاطمة﴾

[Fükeyhe] bt. Yesâr. Yesâr, Ebû Fükeyhe olarak künyelenir. Fükeyhe, ilk dönemde *Mekke*’de Müslüman olmuş, biat etmiş ve eşi Hattâb b. el-Hâris b. Ma’mer b. Habîb el-Cümahî ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır.

5020. Berre ﴿برة﴾

[Berre] bt. Ebû Ticrât b. Ebû Fükeyhe. Ebû Fükeyhe’nin ismi Yesâr’dır. Onlar, Benî Abdüddâr’ın halîfleri, Ezd kabilesinden olduklarını söylerler. (Berre) ailesinin, Benî Abdüddâr ile birlikte yaşarken çocukları olmuştur. Berre, Resûlullah’tan (sas) rivayette bulunmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ali b. Muhammed b. Ubeydullah el-Umerî haber verdi. O Mansûr b. Abdurrahman'dan, o annesinden, o da Berre bt. Ebû Ticrât'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), Allah kendisine ikramda bulunmayı murad edip de bu ikrama nübüvvetle başladığı zaman, bir ihtiyaç için çıktığında hiçbir evi görmeyecek (mesafeye) kadar uzaklaşırdı. Dağ yollarına ve vadilerin içlerine doğru giderdi. Uğradığı her taş ve ağaç ona *"es-Selâmü aleyke yâ Resûlallah"* derdi. Resûlullah sağa, sola ve arkasına bakardı, fakat bir şey görmezdi.

5021. Kız Kardeşi Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Ebû Ticrât. Habîbe, Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Mu'âz b. Hâni el-Behrânî haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. el-Müemmil el-Mekkî anlattı; dedi ki: Bana Ömer b. Abdurrahman b. Muhaysin es-Sehmî anlattı. O da Atâ b. Ebû Rebâh'tan şöyle dediğini rivayet etti: Bana Safiyye bt. Şeybe anlattı. O da kendisine Habîbe bt. Ebû Ticrât denilen bir kadının şöyle dediğini rivayet etti:

Beraberimde Kureyşli bazı kadınlar olduğu halde Ebû Hüseyn'in evine girdik. Peygamber (sas) tavaf ediyordu. Elbisesi etrafına dolanıyordu. O, ashâbına şöyle buyuruyordu: *"Sa'y edin (remel*[191] *yapın). Muhakkak ki, Allah Tebâreke ve Teâlâ sizin üzerinize (tavaf sırasında) sa'yi farz kılmıştır."*

5022. Âtike ﴿فاطمة﴾

[Âtike] bt. Avf b. Abduavf b. Abdülhâris b. Zühre b. Kilâb. Âtike, Abdurrahman b. Avf'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin de annesi eş-Şifâ bt. Avf b. Abdülhâris b. Zühre'dir. Âtike, Mahreme b. Nevfel b. Üheyb b. Abdümenâf b. Zühre b. Kilâb ile evlenmiş ve ondan, Mahreme'nin çocukları el-Misver, Safvân el-Ekber, es-Salt el-Ekber ve Ümmü Safvân'ı doğurmuştur. Âtike bt. Avf ile annesi eş-Şifâ bt. Avf Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmişlerdir.

5023. eş-Şifâ ﴿ميمونة﴾

[eş-Şifâ] bt. Avf b. Abd b. el-Hâris b. Zühre b. Kilâb. Annesi, Huzâ'a kabilesinden Selmâ bt. Âmir b. Beyâda b. Sübey b. Cu'süme b. Sa'd b. Müleyh'tir. eş-Şifâ, Avf b. Abduavf b. Abd b. el-Hâris b. Zühre ile evlenmiş ve ondan, Avf'ın çocukları olarak *Bedir* savaşına katılan Abdurrahman, Müslüman olup *Mekke* fethinden önce hicret eden el-Esved, Âtike ve Eme'yi doğurmuştur. eş-Şifâ bt. Avf ile kızı Âtike bt. Avf b. Abduavf Müslüman olmuşlar ve Resûlullah'a (sas) biat etmişlerdir. Abdurrahman b. Avf'ın annesi olan eş-Şifâ, hicret eden kadınlardandı. Ölü adına köle azat etme sünneti onun hakkında varid olmuştur. eş-Şifâ, Resûlullah hayatta iken vefat etmiştir. Abdurrahman b. Avf, "Ya Resûlullah! Annem adına köle azat edebilir miyim?" diye sordu. Allah Resûlü, "*Evet!*" diye cevap verdi. Bunun üzerine Abdurrahman, annesi adına köle azat etti.

5024. Hâlide ﴿فاطمة﴾

[Hâlide] bt. el-Esved b. Abduyağûs b. Vehb b. Abdümenâf b. Zühre. Annesi, Âmine bt. Nevfel b. Vüheyb b. Abdümenâf b. Zühre'dir. Hâlide bt. el-Esved *Medine*'de Müslüman olmuş, Resûlullah'a biat etmiş ve Abdullah b. el-Erkam b. Abduyağûs b. Abdümenâf b. Zühre ile evlenmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O da ez-Zührî'den, "Allah, diriyi ölüden çıkarır, ölüyü de diriden çıkarır."[192] ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah eşlerinden birinin yanına girdi. Orada güzel görünümlü bir kadınla karşılaştı. "*Bu kimdir?*" diye sordu. Eşi, "Teyzelerinden biri!" dedi. Peygamber, "*Benim teyzelerim bu topraklarda tanınan kimseler değillerdir. Bu benim hangi teyzemdir?*" diye sordu. Oradakiler, "Hâlide bt. el-Esved b. Abduyağûs!" dediler. Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: "*Ölüden diriyi çıkaran Allah, her türlü noksanlıklardan beridir.*" Hâlide saliha (dindar) bir kadındır. Babası ise kâfir olarak ölmüştür.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Musa b. Muhammed b. İbrahim anlattı. O babasından, o Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan, o Âişe'den, o da Nebi'den (sas) aynısını rivayet etti.*

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu rivayet, Mümin'in kâfirden çıkarılması kastedilerek ***"Allah, diriyi ölüden çıkarır."***[193] ayetinin tefsiri kapsamına girmiştir.

5025. Ümmü Ferve ﴿أم خالد﴾

[Ümmü Ferve] bt. Ebû Kuhâfe. Ebû Kuhâfe'nin ismi Osman b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym b. Mürre'dir. Ümmü Ferve'nin annesi Hind bt. Nukayd b. Büceyr b. Abd b. Kusay'dır. Ebû Bekir es-Sıddîk, Ümmü Ferve'yi el-Eş'as b. Kays el-Kindî ile evlendirmiş ve Ümmü Ferve ondan Muhammed, İshâk, İsmail, Hubâbe ve Kureybe adındaki çocukları doğurmuştur.

5026. Kureybe ﴿أمامة﴾

[Kureybe] bt. Ebû Kuhâfe Osman b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym. Annesi Hind bt. Nukayd b. Büceyr b. Abd b. Kusay'dır. Kureybe, Kays b. Sa'd b. Ubâde b. Düleym es-Sâ'idî ile evlenmiş ancak ondan çocuğu olmamıştır.

5027. Ümmü Âmir ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Âmir] bt. Ebû Kuhâfe Osman b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym. Annesi Hind bt. Nukayd b. Büceyr b. Abd b. Kusay'dır. Ümmü Âmir, Âmir b. Ebû Vakkâs ile evlenmiş ve ondan Da'îfe adındaki çocuğu doğurmuştur.

5028. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. Ebû Bekir es-Sıddîk b. Ebû Kuhâfe Osman b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym. Annesi, Kuteyle bt. Abdüluzzâ b. Es'ad b. Câbir b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey'dir. Esmâ, Abdullah b. Ebû Bekir es-Sıddîk'ın anne-baba bir kız kardeşidir. *Mekke*'de ilk dönemde Müslüman olmuş ve Resûlullah'a biat etmiştir. O, *Zâtü'n-nitâkayn* (iki kuşaklı) olarak anılır. Esmâ, Resûlullah ile Ebû Bekir (*Medine*'ye hicret için Sevr adındaki) mağaraya gittikleri gece kuşağını alıp iki parçaya ayırmış; birini Resûllulah'ın azık torbası için kullanmış, diğerini ise kırbanın (su kabının ağzına) kayış yapmıştır. Bundan dolayı kendisine *Zâtü'n-nitâkayn* (iki kuşaklı) denmiştir. Esmâ, ez-Zübeyr b. el-Avvâm b. Huveylid b. Esed b.

Abdüluzzâ b. Kusay ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Urve, el-Münzir, Âsım, el-Muhâcir, Hadîce el-Kübra, Ümmü'l-Hasan ve Âişe'yi doğurmuştur.

Bize Ebû Üsâme Hammâd b. Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O babası ve Fâtıma'dan, onlar da Esmâ'dan şöyle dediğini rivayet ettiler:

"Peygamber (sas) *Medine*'ye hicret etmeye karar verdiğinde onun azık torbasını Ebû Bekr'in evinde hazırladım." Esmâ dedi ki: Allah Resûlü'nün azık torbasının ve su kabının ağızlarını bağlayacak bir şey bulamadık. Ebû Bekr'e, "Allah'a yemin olsun ki, kuşağımdan başka onları bağlayacak bir şey bulamıyorum." dedim. Ebû Bekir şöyle dedi: "Onu ikiye ayır. Bir parçasıyla su kabını, diğer parçasıyla da azık torbasını bağla." Dediğini yaptım. Bundan dolayı *"Zâtü'n-nitâkayn"* (İki kuşaklı) diye isimlendirildim.

Bize Ebû Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O da babasından şöyle rivayet etti:

Şamlılar (Abdullah) b. ez-Zübeyr ile savaşıyorlar ve ona "Ey Zâtü'n-nitâkayn'in oğlu!" diye sesleniyorlardı. (Abdullah) b. ez-Zübeyr (Esmâ'ya) dedi ki: Bu, kusuru açıkça sana ait olan bir ayıplamadır. Esmâ ona, "Onunla mı seni ayıpladılar?" diye sordu. "Evet!" dedi. Esmâ, "Vallahi o doğrudur!" dedi.

Bize Ebû Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve anlattı. O babasından, o da Esmâ bt. Ebû Bekir'den şöyle dediğini rivayet etti:

ez-Zübeyr benimle evlendiğinde yeryüzünde bir malı ve bir kölesi yoktu, atından başka bir şeyi bulunmuyordu. Esmâ dedi ki: Ben atına yem verir, yiyeceğini temin eder, tımarını yapardım. Su devesi için (hurma) çekirdeği öğütür, ona yem verir ve onu suvarırdım. (Zübeyr'in) büyük kovasını diker, hamur yoğururdum, ancak iyi ekmek yapamazdım. Ensâr'dan olan komşularım bana ekmek yaparlardı. Onlar samimi kadınlardı. Esmâ dedi ki: (Hurma) çekirdeklerini Resûlullah'ın ikta[194] olarak verdiği ez-Zübeyr'in arazisinden başımın üzerinde taşırdım. Bu arazi 2/3 fersah[195] uzunlukta idi. Esmâ dedi ki: Bir gün geldim, çekirdekler de başımın üzerinde idi.

Resûlullah ile karşılaştım, beraberinde ashâbından bir grup vardı. Beni çağırdı, ardından beni terkisine almak için *“Ihh Ihh”*[196] dedi. Ben ise erkeklerle birlikte gitmekten utandım, ez-Zübeyr’i ve onun kıskançlığını düşündüm. Esmâ dedi ki: ez-Zübeyr, insanların en kıskancı idi. Esmâ dedi ki: Resûlullah benim utandığımı anladı ve geçip gitti. ez-Zübeyr’in yanına gelip, “Resûlullah ile karşılaştım, başımda da çekirdekler vardı. Peygamber ile birlikte bir grup sahâbî vardı. Benim binmem için devesini çöktürdü, ancak ben utanıp senin kıskançlığını düşündüm.” dedim. ez-Zübeyr şöyle dedi: “Allah’a yemin olsun ki, çekirdekleri taşıman, Peygamber ile birlikte deveye binmenden benim için daha ağırdır.” Esmâ dedi ki: Nihayet bu olaydan sonra Ebû Bekir bana bir hizmetçi gönderdi. Bana da atın tımarını yapmak kaldı. Böylece Ebû Bekir sanki beni azat etmiş oldu.

> *Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize el-Furât b. Selmân anlattı. O Abdülkerîm’den, o da İkrime’den rivayet etti. Ayrıca Bize Abdullah b. Ca’fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Abdülkerîm’den, o da İkrime’den şöyle rivayet etti:*

Esmâ bt. Ebû Bekir, ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evli idi. ez-Zübeyr ona katı davranıyordu. Esmâ babasına gelip durumu ona şikâyet etti. Ebû Bekir şöyle dedi: “Kızım, sabret. Muhakkak ki bir kadın, salih (dindar) bir kocaya sahip olur da kocası öldükten sonra başka biriyle evlenmezse (Allah) her ikisini Cennet’te bir araya getirir.”

> *Bize Haccâc b. Muhammed, Ebû Âsım en-Nebîl ve Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdiler. Onlar da İbn Cüreyc’den şöyle dediğini rivayet ettiler: Bana İbn Ebû Müleyke haber verdi. O da Abbâd b. Abdullah b. ez-Zübeyr’den rivayet etti. Abbâd’ın Esmâ bt. Ebû Bekir’den rivayet ederek İbn Ebû Müleyke’ye haber verdiğine göre:*

Esmâ, Peygamber’e (sas) gelip, “Ey Allah’ın Nebisi! Evimde hiçbir şeyim yoktur. Sadece ez-Zübeyr’in bana getirdikleri vardır. ez-Zübeyr’in bana getirdiklerinden dağıttığım zaman bana bir günah var mıdır?” diye sordu. Resûlullah şöyle buyurdu: *“Yapabildiğin kadar ölçülü dağıt, fakat cimrilik etme. Cimrilik edersen Allah da sana karşı cimrilik eder.”*

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Humeyd'den, o Ubeyd'den, o da Umeyr'den şöyle rivayet etti:

Esmâ'nın boynunda bir şişkinlik olmuştu. Peygamber onu meshetmeye başladı ve *"Allah'ım! Şişkinliğin çirkinliğini ve acısını gider."* buyurdu.

Bize Yahya b. Abbâd anlattı; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Ebû Âmir el-Hazzâz'dan, o da İbn Ebû Müleyke'den şöyle rivayet etti:

Esmâ bt. Ebû Bekir es-Sıddîk, başı ağrıdığında elini başına kor ve şöyle derdi: Bedenim ve Allah'ın (benim için) bağışladıkları daha çoktur.

Bize Ebû Üsâme haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o Fâtıma bt. el-Münzir'den, o da Esmâ bt. Ebû Bekir'den şöyle rivayet etti:

Esmâ bir çeşit hastalığa yakalanmış ve sahip olduğu bütün kölelerini azat etmişti.

Bize Ebû Üsâme haber verdi. O Hişâm'dan, o Fâtıma'dan, o da Esmâ'dan rivayet etti. Fâtıma dedi ki: Esmâ, kızlarına ve aile efradına şöyle derdi:

İnfak edin ve sadaka verin, fazla olanı bekletmeyin. Fazla olanı beklettiğinizde hiçbir şeyi artıramazsınız. Sadaka verdiğinizde ise, yokluğunu hissetmezsiniz.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme anlattı. O da Muhammed b. el-Münkedir'den şöyle rivayet etti:

Resûlullah (sas), Esmâ bt. Ebû Bekir'e şöyle dedi: *"Cimrilik etme. Cimrilik edersen Allah da sana karşı cimrilik eder."* Esmâ cömert bir kadındı.

Bize Musa b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. el-Mübârek anlattı; dedi ki: Bize Mus'ab b. Sâbit haber verdi. O Âmir b.

Abdullah b. ez-Zübeyr'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Beni Mâlik b. Hısl'dan olan Kuteyle bt. Abdüluzzâ b. Abdues'ad, kızı Esmâ bt. Ebû Bekir'in yanına geldi. Ebû Bekir onu Câhiliye döneminde boşamıştı. Kuteyle hediye olarak kuru üzüm, yağ ve bir çeşit akasya çiçeği getirmişti. Esmâ, onun hediyesini kabul etmekten veya onu evine almaktan çekindi ve Âişe'ye haber gönderip, "Durumu Resûlullah'a (sas) sor." dedi. Resûlullah şöyle buyurdu: *"Kuteyle'yi evine alsın ve hediyesini kabul etsin."* [Râvî] dedi ki: Allah Tebâreke ve Teâlâ şu ayetleri indirdi: "***Allah, sizi, din konusunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere iyilik etmekten, onlara âdil davranmaktan menetmez. Şüphesiz Allah, âdil davrananları sever. Allah, sizi ancak, sizinle din konusunda savaşan, sizi yurtlarınızdan çıkaran ve çıkarılmanız için destek verenleri dost edinmekten meneder. Kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin ta kendileridir.***"[197]

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Şerîk anlattı. O er-Rükeyn b. er-Rebî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Esmâ bt. Ebû Bekir'in yanına gittim, o yaşlanmış, kocamış ve âmâ olmuştu. Onu namaz kılar halde buldum. Yanında da bir kişi vardı, adam ona şöyle dikte ediyordu: "Kalk, otur, yap."

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana babam anlattı. O da Hişâm b. Urve'den şöyle rivayet etti:

el-Münzir b. ez-Zübeyr, *Irak*'tan gelince Esmâ bt. Ebû Bekir'e; gözlerini kaybettikten sonra eski, ince, *Merv* ve *Kûhistân* mamulü bir kumaştan bir elbise gönderdi. Hişâm dedi ki: Esmâ eliyle o kumaşa dokundu, sonra "Üff! Kumaşını ona geri verin!" dedi. Hişâm dedi ki: Bu, el-Münzir'in ağırına gitti ve "Ey Anneciğim! Bu incelmeyecek bir kumaştır." dedi. Esmâ, "Eğer incelmeyecekse, muhakkak ki o yumuşayacaktır." dedi. Hişâm dedi ki: Bunun üzerine el-Münzir ona *Merv* ve *Kûhistân* mamülü (başka) bir kumaş aldı. Esmâ (bu kumaşı) kabul etti ve "Bana, bunun gibisini giydir." dedi.

Bize Enes b. İyâd haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Ebû Yahya anlattı. O, Muhammed b. Ziyâd'ın mevlası İshâk'tan, o da

Peygamber'in (sas) sahâbîsi Ebû Vâkıd el-Leysî'den rivayet etti. Ebû Vâkıd, kendisinin Yermûk savaşına katıldığına dair rivayet ettiği bir hadisi İshâk'a haber vererek dedi ki:

Esmâ bt. Ebû Bekir, ez-Zübeyr ile evli idi. Ebû Vâkıd dedi ki: Esmâ'yı işittim, ez-Zübeyr'e şöyle diyordu: "Ey Ebû Abdullah! Allah'a yemin olsun ki, düşmandan bir adam koşarak geçer, ayağı çadırımın ipinin sapına takılır, silah kendisine isabet etmediği halde yüzüstü düşerek ölürdü."

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o babasından veya Fâtıma bt. el-Münzir'den şöyle rivayet etti:

Esmâ bt. Ebû Bekir, Sa'îd b. el-Âs döneminde hırsızlara karşı bir hançer edindi. (O dönemde) hırsızlar *Medine*'de çoğalmıştı. Esmâ hançeri başının altına koyardı.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize el-Furât b. Selmân anlattı. O Abdülkerîm'den, o da İkrime'den şöyle dediğini rivayet etti:

Esmâ bt. Ebû Bekir'e, "Selef'ten herhangi bir kimse (Allah) korkusu sebebiyle kendinden geçer miydi?" diye sordum. Esmâ, "Hayır, ancak onlar (Allah korkusu sebebiyle) ağlıyorlardı." dedi.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Ebû İshâk'tan, o da Mus'ab b. Sa'd'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer, (ashâba) maaş ödemeyi hükme bağladı. Esmâ bt. Ebû Bekir için 1.000 dirhem belirledi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Hişâm b. Urve'nin anlattığına göre:

ez-Zübeyr, Esmâ'yı boşayınca Urve'yi yanına aldı. Urve o zaman henüz küçüktü.

Bize Enes b. İyâd haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o da Fâtıma bt. el-Münzir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Allah'a kavuşuncaya kadar Esmâ'nın aspurla (yalancı safran) boyanmış elbise dışında bir elbise giydiğini görmedim. İç gömlek giyeceği zaman bile onu aspurla boyardı.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Hişâm'dan, o da Fâtıma bt. el-Münzir'den şöyle rivayet etti:

Esmâ, aspur katılarak boyanmış iç elbise ile ihrama girerdi.

Bize Yahya b. Hammâd haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Avâne anlattı. O Yezîd b. Ebû Ziyâd'dan, o da Kays b. el-Ahnef en-Neha'î'den şöyle dediğini rivayet etti:

Bana el-Kâsım b. Muhammed es-Sakafî'nin rivayet ettiğine göre Esmâ gözlerini kaybettikten sonra cariyeleri ile birlikte el-Haccâc'ın yanına gitti ve "el-Haccâc nerede?" diye sordu. "Burada değildir." dediler. Esmâ dedi ki: Gelince, ona söyleyin; bu kemiklerin indirilmesini emretsin.[198] Ona haber verin ki ben, Resûlullah'ı (sas) şöyle derken işittim: *"Sakîf kabilesinde iki adam vardır. Biri kezzâb [yalancı], diğeri zâlim."*

Bize İshâk el-Ezrak anlattı. O Avf el-A'râbî'den, o da Ebü's-Sıddîk en-Nâcî'den rivayet ettiğine göre el-Haccâc, Esmâ bt. Ebû Bekir'in yanına gitti ve ona şöyle dedi:

Senin oğlun şu *Kâbe*'de doğru yoldan saptı. Allah da ona acı bir azabı tattırdı ve yapacağını yaptı. Esmâ ona "Yalan söyledin. O anne-babaya iyilik yapan, oruç tutan, namaz kılan biriydi. Fakat Allah'a yemin olsun ki, Resûlullah, bize şöyle haber vermiştir: *"Sakif kabilesinden iki yalancı çıkacaktır. Onların sonuncusu ilkinden daha şerlidir. O dedikoducudur."* dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hafs b. Gıyâs anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o Fâtıma bt. el-Münzir'den, o da Esmâ bt. Ebû Bekir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Şöyle vasiyet ettim: Öldüğümde beni yıkayın, kefenleyin ve üzerime güzel koku serpin. Fakat kefenime koku serpmeyin, beni ateşle takip etmeyin.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o Fâtıma bt. el-Münzir'den, o da Esmâ bt. Ebû Bekir'den rivayet ettiğine göre o şöyle vasiyet etmiştir:

Kefenimin üzerine koku koymayın.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o da babasından bu şekilde rivayet etti. Abdullah b. Nümeyr dedi ki: Esmâ bt. Ebû Bekir, ailesine şöyle dedi:

Ben öldüğümde elbisemin üzerine buhur yakın, üzerime koku serpin. Fakat kefenime koku serpmeyin ve beni ateşle takip etmeyin.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Hişâm b. Urve'den, o da Fâtıma bt. el-Münzir'den rivayet ettiğine göre Esmâ bt. Ebû Bekir şöyle dedi:

Elbisemin üzerine buhur yakın, üzerime koku serpin. Fakat kefenimin üzerinden bana koku serpmeyin.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Esmâ bt. Ebû Bekir'den rivayet ettiğine göre Esmâ, ailesine şöyle dedi:

Ben öldüğümde elbisemin üzerine buhur yakın, sonra üzerime koku serpin. Fakat kefenime koku serpmeyin ve beni ateşle takip etmeyin.

Bize Amr b. Âsım haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o da Fâtıma bt. el-Münzir'den rivayet ettiğine göre Esmâ bt. Ebû Bekir şöyle dedi:

Elbisemi askı üzerine koyup tütsüleyin, üzerime koku serpin, fakat elbisemin üzerine koku serpmeyin.

(Kaynağımız olan âlimler) dediler ki: Esmâ bt. Ebû Bekir es-Sıddîk, oğlu Abdullah b. ez-Zübeyr'in öldürülmesinden birkaç gün sonra vefat etti. Abdullah'ın öldürülmesi 73 yılı Cemâziyelevvel ayının 17'sinde Salı günü idi.

5029. Rayta ﴿أسماء﴾

[Rayta] bt. el-Hâris b. Cübeyle b. Âmir b. Ka'b b. Sa'd b. Teym. Annesi, Huzâ'a kabilesinden Zeyneb bt. Abdullah b. Sâ'ide b. Meşnû b. Abd b. Habter'dir. Rayta, Subeyha b. el-Hâris'in kız kardeşidir. Rayta *Mekke*'de ilk dönemde Müslüman olmuş, (Resûlullah'a) biat etmiş ve eşi el-Hâris b. Hâlid b. Sahr b. Âmir b. Ka'b b. Sa'd b. Teym ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır. Rayta orada Musa, Âişe ve Zeyneb'i doğurmuştur. Musa *Habeşistan*'da vefat etmiştir. Rayta bt. el-Hâris, *Habeşistan*'dan dönerken yolda ölmüştür.

5030. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Rukayka. Kendisinden Muhammed b. el-Münkedir'in rivayette bulunduğu bir kimsedir. Ümeyme, Resûlullah'tan kadınların kendisine biat etmesiyle ilgili bir hadis rivayet etmiştir. O, Ümeyme bt. Abdullah b. Becâd b. Umeyr b. el-Hâris b. Hârise b. Sa'd b. Teym b. Mürre'dir. Annesi, Rukayka bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'dır. Peygamber'in eşi Hadîce bt. Huveylid'in kız kardeşidir. Ümeyme kimsesiz kalınca Habîb b. Ku'ayb b. Uteyr es-Sakafî onunla evlenmiştir. Ümeyme, ondan en-Nehdiyye, Bint Ümeyme, Ümmü Ubeys ve Zinnîre adlarındaki çocukları doğurmuştur. Hepsi de *Mekke*'de ilk dönemde Müslüman olmuşlardır. Bu kızlar Allah yolunda işkence gören kimselerdi. Ebû Bekir es-Sıddîk onları alıp azat etmiştir. Babası Ebû Kuhâfe, Ebû Bekir'e şöyle dedi: "Ey Oğlum! Bu adama bağlanıp kavmini terk ettin. Bir de bu zayıfları mı satın alıyorsun?" Ebû Bekir ona, "Babacığım, ben ne yaptığımı biliyorum." dedi. Ebû Bekir, en-Nehdiyye'yi satın aldığında onun beraberinde hanım efendisine ait un vardı. en-Nehdiyye, taneleri hanım efendisi için öğütür veya ufalardı. Ebû Bekir ona şöyle dedi: Ununu veya tanelerini ona geri ver. en-Nehdiyye, "Hayır, onları öğüteceğim." dedi. Bu, hanımefendinin onu satmasından sonra idi. Ebû Bekir onu azat etmiştir. Zinnîre ise, gözünden rahatsızlandı ve kör oldu. Kendisine, "Seni Lât ve Uzzâ (putları) çarptı!" dendi. O "Hayır, Allah'a yemin olsun ki, onlar

çarpmadı. Bu Allah'tandır." dedi. Bunun üzerine Allah, Zinnîre'nin gözündeki körlüğü giderip gözünü ona iade etti. Bu sefer Kureyşliler, "Bu, Muhammed'in sihirlerinden biridir!" dediler.

5031. Câriye ﴿عائشة﴾

[Câriye] bt. Amr b. Müemmil. *Mekke*'de ilk dönemde Müslüman oldu. Allah yolunda işkence görenlerdendi. Ömer b. el-Hattâb Müslüman olmadan önce Câriye'yi İslâm'dan döndürmek için usanıncaya kadar ona işkence eder, sonra onu bırakır ve şöyle derdi: "Allah'a yemin olsun ki, usanma dışında seni bırakmayacağım." Bunun üzerine Câriye, "Rabbin de sana aynısını yapsın." derdi.

5032. Berîre ﴿خولة﴾

Âişe bt. Ebû Bekir es-Sıddîk'in mevlâsıdır.

> *Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Abdülvâhid b. Eymen anlattı; dedi ki: Babam bana şöyle anlattı:*

Âişe'nin yanına girip ona, "Ey müminlerin annesi! Ben Utbe b. Ebû Leheb'in idim. Onun çocukları ve karısı, velâ[199] şartı ile beni sattılar. Bu durumda ben kimin mevlâsıyım?" diye sordum. Âişe, "Ey oğulcuğum! Berîre mükâtebe[200] idi. Yanıma gelip, "Beni satın al." dedi. Ben, "Olur." dedim. Fakat o, "Sahiplerim, velâyı şart koşarak beni satmak istiyorlar." deyince, "Öyleyse sana ihtiyacım yok." dedim. Bu konuşmamızı Resûlullah (sas) işitince veya konuşmamız ona ulaşınca, *"Berîre'nin durumu nedir?"* diye sordu. Ben de durumu ona anlattım. Şöyle buyurdu: *"Berîre'yi satın al, onu azat et ve sahiplerini çağır. İstediklerini şart koşsunlar."* Bunun üzerine onu satın alıp azat ettim. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"[Sahipleri] yüz defa şart koşsalar da velâ [hakkı] azat edenindir."*

> *Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm b. Yahya anlattı; dedi ki: Nâfi'i rivayet ederken işittim, İbn Ömer'in kendisine şöyle anlattığını zannederek dedi ki:*

Âişe, Berîre ile pazarlık yaptı. Bu sırada Peygamber (sas) namaza gitti. Namazdan dönünce Berîre dedi ki: "Sahiplerim, velâ [hakkına sahip]

olmadan beni satmak istemiyorlar.” Bunun üzerine Nebî (sas), “*Şüphesiz velâ [hakkı] azat edenindir.”* buyurdu.

Hemmâm dedi ki: “Nâfi’e, ‘Berîre’nin kocası hür müydü, yoksa köle miydi?’ diye sordum. ‘Bilmiyorum.’ dedi.”

Bize Ubeydullah b. Abdülmecîd el-Hanefî haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Hurre anlattı. O da el-Hasan’dan Âişe’nin şöyle dediğini rivayet etti:

“Ya Resûlullah! Ben, Berîre’yi satın alıp azat etmek istiyorum. Fakat sahipleri velâyı şart koşuyorlar.” Bunun üzerine Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Velâ [hakkı], parayı verenindir.”*

Bize Muhammed b. Humeyd el-Abdî haber verdi. O Ma’mer’den, o ez-Zührî’den, o Urve’den, o da Âişe’den şunu rivayet etti:

Âişe, Berîre’yi azat edip de [eski] sahipleri velâ [hakkını] şart koştuklarında, Nebî (sas) ayağa kalkıp Berîre’nin durumuyla ilgili şu konuşmayı yaptı: *“Bazı topluluklara ne oluyor ki, Allah’ın kitabında olmayan şartları ileri sürüyorlar. Kim, Allah’ın kitabında olmayan bir şartı ileri sürerse, yüz defa şart koşsa da onun şartı batıldır. Allah’ın şartı daha geçerli ve daha sağlamdır.”*

Bize Affân b. Müslim ve Amr b. Âsım haber verdiler; dediler ki: Bize Hemmâm anlattı; dedi ki: Bize Katâde anlattı. O İkrime’den, o da İbn Abbâs’tan şöyle rivayet etti:

Berîre’nin kocası, Muğîs adında siyahî bir köle idi. Nebî (sas), Berîre hakkında şu dört hükmü verdi: [1] Mevlâları [sahipleri, onu satarken] velâ [hakkını] şart koşmuşlardı. Velâ [hakkı]nın, azat edene ait olduğuna hükmetti. [2] [Berîre azat edilince, kocasının yanında kalmak veya ondan ayrılmak arasında] muhayyer bırakıldı. O, kendi başına kalmayı tercih etti. [3] Bunun üzerine Nebî (sas) ona, iddet beklemesini emretti. İbn Abbâs dedi ki: Kocasını görüyordum, *Medine* sokaklarında Berîre’nin peşine takılır, onun için gözyaşı dökerdi. İbn Abbâs devamla şöyle dedi: [4] Berîre’ye sadaka verilir, o da bir kısmını Âişe’ye hediye ederdi. Bu, Peygamber’e anlatılınca, *“Ona sadaka, bize ise hediyedir.”* buyurdu.

Bize Abdullah b. Mesleme b. Ka’neb haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. Bilâl anlattı. O Rebî’a’dan, o el-Kâsım b.

Muhammed'den, o da Âişe'den şöyle rivayet etti:

Berîre, kocası varken azat edilince Resûlullah (sas) onu; kocasının yanında kalmak veya ondan ayrılmak konusunda muhayyer bıraktı. Bu arada Berîre'ye sadaka olarak bir parça et verilmişti. Onu parçaladılar [ve bir miktar da Peygamber'e gönderdiler]. Ardından etsiz bir katığı yemek olarak Resûlullah'a takdim ettiler. Bunun üzerine, *"Yanınızda et yok muydu?"* dedi. "Ya Resûlullah! O, Berîre'ye sadaka olarak verilen bir ettir [bundan dolayı sana göndermedik]." dediklerinde, Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"O, Berîre'ye sadaka, bize ise [ondan] hediyedir."* Berîre, sahipleriyle olan mukâtebe akdi konusunda yardım almak üzere Âişe'ye geldi. Âişe, "Eğer sahiplerin kabul ederse, seni satın alıp ücretini onlara peşin olarak defaten ödeyeyim." dedi. Berîre, sahiplerine gidip bunu onlara söyledi. "Senin velâ [hakkın] bizde olmak kaydıyla [kabul ederiz]." dediler. Berîre tekrar Âişe'ye gelip, "Onlar, 'Velâ [hakkı] bizde olmak kaydıyla [kabul ederiz].' diyorlar." dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sas) [Âişe'ye], *"Onu satın al. Onların söylediklerinin sana bir zararı yok. Çünkü velâ* [hakkı], *azat edenindir."* buyurdu.

Bize Hevze b. Halîfe haber verdi; dedi ki: Bize Avf anlattı. O da Muhammed'in şöyle dediğini rivayet etti:

Berîre hakkında üç hüküm verildi: 1. Âişe onu satın alıp azat etmişti. Onu satan sahipleri, velâ [hakkını] şart koşmuşlardı. Resûlullah (sas), velâ [hakkı]nın parayı verene ait olduğuna hükmetti. 2. Berîre'nin kocası vardı. Kendisi de cariye idi. Azat edilince Resûlullah (sas), kocasının yanında kalmak veya ondan ayrılmak konusunda onu muhayyer bıraktı. Bunun üzerine Berîre, kendi nefsini tercih edip kocasından ayrıldı. Muhammed dedi ki: "Üçüncüsünün ne olduğunu bilmiyorum."

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Üsâme'den, o el-Kâsım b. Muhammed'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Berîre hakkında üç sünnet oluşmuştur: [1] Ben onu satın alıp azat etmek istediğimde mevlâları [sahipleri], "Onu ancak velâ [hakkı bizde olmak] şartıyla satarız." dediler. Onların bu tutumu Nebî'ye (sas) ulaşınca şöyle buyurdu: *"Bazı insanlara ne oluyor da Allah'ın kitabı ve Nebî'sinin sünnetinde olmayan şartları ileri sürüyorlar? Bu şartlar geçersizdir. Velâ*

[hakkı], azat edene aittir.” [Râvî] dedi ki: [2] “Berîre azat edilince, Resûlullah (sas) ona, “*Seç!”* dedi. Yine râvî dedi ki: “Onun kocası vardı.” Âişe şöyle dedi: [3] “Berîre’ye sadaka verilirdi. O da bir kısmını bize hediye ederdi. Bunun üzerine Resûlullah, “*Bu ona sadaka, bize ise Berîre’den hediyedir.”* buyurdu.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Sa’îd b. Ebû Arûbe’den, o da Atâ el-Horasanî ve Katâde’den şöyle rivayet etti:

Allah Resûlü (sas), Berîre hakkında dört hüküm verdi: [1] Âişe onu azat etmek üzere satın almak istedi. Ancak mevlâları [sahipleri], velâ [hakkını] şart koştular. Bu durum Peygamber’e (sas) ulaşınca şöyle buyurdu: “*Bazı topluluklara ne oluyor da velâyı şart koşuyorlar? Oysa velâ, azat edenindir.”* [2] Resûlullah (sas) onu muhayyer bıraktı. O da kendi nefsini tercih etti [kocasından ayrıldı] ve [3] hür kadınların beklediği süreyle iddet bekledi. [4] Nebî (sas), Âişe’nin yanına girince yanında bir et parçası gördü. “Bu nereden?” dedi. Âişe, “Bize onu Berîre kendisine sadaka olarak verilen koyundan gönderdi.” dedi. Bunun üzerine Peygamber, “*Bu ona sadaka, bize ise Berîre’den hediyedir.”* buyurdu.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Dâvûd b. Ebû Hind’den, o da Âmir eş-Şa’bî’den şöyle rivayet etti:

Berîre azat edilince Allah Resûlü (sas) ona şöyle dedi: “*Seninle beraber nikâhın da azat edilmiştir. Dolayısıyla [kocanla evli kalma veya ondan ayrılma arasında] tercih yap.”*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O es-Sevrî’den, o İbn Ebû Leylâ’dan, o da Atâ’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Berîre’nin kocası, Benî el-Muğîre’nin mülkiyetinde olan Muğîs adında bir köle idi. Berîre azat edilince Resûlullah (sas) onu muhayyer bıraktı. [Râvî] dedi ki: İbn Ebû Leylâ muhayyerliğin, köleden [ayrılmak isteyen] cariye için olabileceği, hürden [ayrılmak isteyen] cariye için olmayacağı kanaatinde idi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb’dan, o da Muhammed’den şöyle rivayet etti:

Resûlullah (sas), Berîre'yi muhayyer bırakıp onunla bu mesele hakkında konuşunca Berîre, "Ya Resûlullah! Bu, üzerime vacip bir şey midir?" diye sordu. Resûlullah, *"Hayır! Ancak onun [kocan] için aracılık yapıyorum."* dedi. Bunun üzerine Berîre, "Öyleyse benim ona ihtiyacım yok." dedi.

Bize Amr b. el-Heysem Ebû Katan haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be anlattı. O Katâde'den, o da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'a (sas) bir et parçası getirildi. "Bu, Berîre'ye sadaka olarak verilmiş bir şeydir." dediler. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Bu ona sadaka, Bize ise [ondan] hediyedir."*

Bize Muhammed b. Humeyd el-Abdî haber verdi. O Ma'mer'den, o da Katâde'den şöyle rivayet etti:

Berîre'ye sadaka olarak bir koyun verildi. O da bir kısmını Âişe'ye hediye etti. Ancak Âişe, ondan yemeyi uygun görmedi. Bunun üzerine Peygamber (sas), *"O Berîre için sadaka, bizim için ise [ondan] hediyedir."* buyurdu.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Saîd anlattı. O Eyyûb'dan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle rivayet etti:

Berîre azat edildiği sırada kocası, Benî el-Muğîre'ye ait Muğîs adında siyahî bir köle idi. Allah'a yemin olsun ki, ben, *Medine* sokaklarında onunla beraberdim. Berîre'yi takip ediyor ve gözyaşı dökerek onu [kendisiyle evli kalmaya] razı etmeye çalışıyordu. Fakat o, kabul etmedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi. O İbn Uyeyne'den, o Eyyûb'dan, o da İkrime'den şöyle rivayet etti: İbn Abbâs'ın yanında Berîre'nin kocasından bahsettiklerinde dedi ki:

Şu zat, Benî Fulân'ın [Benî el-Muğîre'nin] kölesi Muğîs idi. Onu görmüştüm. [*Medine*] sokaklarında Berîre'nin peşine takılıyor, arkasından ağlıyordu [onu, kendisiyle beraber kalması için razı etmeye çalışıyordu].

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi. O Şu'be'den, o Katâde'den, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan -Berîre'nin kocasını kastederek- şöyle dediğini rivayet etti:

Onu gördüm, bir köle idi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle rivayet etti:

Berîre'nin kocası bir köle idi. İbn Abbâs devamla dedi ki: Onun, *Medine* sokaklarında Berîre'nin peşine takılıp arkasından ağladığını hala görür gibiyim.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Eyyûb'dan -Berîre'nin kocasını kastederek- şöyle dediğini rivayet etti:

Medineliler ile Mekkelilerin, onun köle olduğu konusunda ihtilaf ettiklerini bilmiyorum.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Sa'îd'den, o Eyyûb'dan, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Berîre muhayyer bırakıldığında kocası, Benî el-Muğîre'ye ait Muğîs adında siyahî bir köle idi. Ben onunla *Medine* sokaklarında karşılaştım. Berîre'nin peşine takılıp ona yanaşırdı. Gözyaşları sakalına damlardı. Ancak Berîre, "Sana ihtiyacım yok!" derdi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Sa'îd anlattı; dedi ki: Ebû Ma'şer, en-Neha'î'den, o da el-Esved'den şöyle rivayet etti:

el-Esved, Berîre'nin kocasının hür bir kimse olduğunu ileri sürdü.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi. O Sa'îd'den, o Ebû Ma'şer'den, o İbrahim'den, o el-Esved'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:

Berîre muhayyer bırakıldığı gün, kocası hür bir kimse idi.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be anlattı. O el-Hakem'den, o da İbrahim'den şöyle dediğini rivayet etti:

Berîre’nin kocası hür bir kimse idi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Ömer anlattı. O da Nâfi’den şöyle dediğini rivayet etti: Bana Safiyye bt. Ebû Ubeyd haber verdiğine göre:

Berîre’nin kocası hür bir kimse idi.

5033. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. el-Velîd b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi Hanteme bt. Şeytân’dır. O [yani Şeytân], Abdullah b. Amr b. Ka’b b. Vâile b. el-Ahmer b. el-Hâris b. Abdümenât b. Kinâne’dir. Fâtıma, el-Hâris b. Hişâm b. el-Muğîre ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman b. el-Hâris ile Ümmü Hakîm adında iki çocuğu olmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Ukbe’den, o ez-Zübeyr’in mevlâsı Ebû Habîbe’den, o da Abdullah b. ez-Zübeyr’den şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma bt. el-Velîd b. el-Muğîre, *Mekke* Fethi’nde Müslüman oldu ve Resûlullah’a (sas) gelip biat[201] etti.

5034. Ümmü Hakîm ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Hakîm] bt. el-Hâris b. Hişâm b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi Fâtıma bt. el-Velîd b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm’dur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Ukbe’den, o ez-Zübeyr ailesinin mevlâsı Ebû Habîbe’den, o da Abdullah b. ez-Zübeyr’den şöyle dediğini rivayet etti: *Mekke* Fethi olunca, İkrime b. Ebû Cehil’in karısı Ümmü Hakîm bt. el-Hâris b. Hişâm Müslüman oldu ve Resûlullah’a (sas) gelip biat etti.

5035. Cüveyriye ﴿جويرية﴾

[Cüveyriye] bt. Ebû Cehil b. Hişâm b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi Ervâ bt. Ebü'l-Îs b. Ümeyye b. Abdüşems'tir. Cüveyriye Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Önce Attâb b. Esîd b. Ebü'l-Îs b. Ümeyye, daha sonra da Ebân b. Sa'îd b. el-Âs b. Ümeyye ile evlenmiştir. Ebân'dan çocuğu olmamıştır. Cüveyriye, Ali b. Ebû Tâlib'in evlenme teklifinde bulunduğu bir kadındır. Muğîreoğulları, bu konuda istişare etmek üzere Resûlullah'a (sas) gelmişler, ancak Cüveyriye'yi Ali ile evlendirmelerine izin vermemiş ve şöyle buyurmuştur: *"Fâtıma benden bir parçadır. Onu üzen şey, beni de üzer."*

5036. el-Hunefâ ﴿ضباعة﴾

[el-Hunefâ] bt. Ebû Cehil b. Hişâm b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi, Ervâ bt. Ebü'l-Îs b. Ümeyye b. Abdüşems'tir. el-Hunefâ Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Süheyl b. Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey ile evlenmiş ve ondan Hind adında bir kızı olmuştur. Üsâme b. Zeyd b. Hârise ile de evlendiği rivayet edilir.

5037. Karîbe es-Suğrâ ﴿قريبة الصغرى﴾

[Karîbe es-Suğrâ] bt. Ebû Ümeyye b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi, Âtike bt. Utbe b. Rebî'a b. Abdüşems'tir. Karîbe, Peygamber'in (sas) eşi Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye'nin baba bir kız kardeşidir. Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Abdurrahman b. Ebû Bekir es-Sıddîk ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Ümmü Hakîm ve Hafsa adında üç çocuğu olmuştur.

> *Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o da İbn Ebû Müleyke'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Abdurrahman b. Ebû Bekir, Ümmü Seleme'nin kız kardeşi Karîbe bt. Ebû Ümeyye ile evlendi. Abdurrahman biraz sert mizaçlı idi. Karîbe bir gün ona, "Allah'a yemin olsun ki, seni uyarıyorum [bir daha böyle davranırsan, boşanırım]!" dedi. Abdurrahman da, "İstersen ayrılabilirsin!" dedi. Bunun üzerine Karîbe [yumuşadı ve], "İbnü's-Sıddîk'in üzerine hiç kimseyi tercih etmem." dedi. Abdurrahman da onu boşamayıp birlikte yaşamaya devam etti.

5038. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. el-Esved b. Abdülesed b. Hilâl b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Hırsızlık yaptığı için Peygamber (sas) onun elini kesmiştir.

Bize İbn Nümeyr haber verdi. O Eclah›tan, o da Habîb b. Ebû Sâbit'ten rivayet etti. Habîb, hadisi merfû[202] olarak şöyle nakletti:

Fâtıma bt. el-Esved b. Abdülesed, Resûlullah (sas) döneminde bir ziynet eşyası çaldı. Pek çok kimse onu affetmesi için Peygamber'den (sas) şefaat diledi. Resûlullah ile konuşması için Üsâme b. Zeyd ile de görüştüler. Allah Resûlü, onun şefaatini [genelde] kabul ederdi. Üsâme'nin yaklaştığını görünce, *"Ey Üsâme! Bu konuyu benimle görüşme. Zira hadler [şerî cezalar] bana ulaşınca, onu uygulamamak olmaz. [Suçu işleyen] eğer Muhammed'in kızı Fâtıma olsaydı, onun da elini keserdim."* buyurdu.

Muhammed b. Sa'd şöyle dedi: Bu, Fâtıma bt. el-Esved ile ilgili bir rivayettir. Medineliler ve bazı Mekkelilerin rivayetine göre hırsızlık yapıp da Resûlullah'ın elini kestiği kadın, Ümmü Amr bt. Süfyân b. Abdülesed b. Hilâl b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm'dur. Ümmü Amr'ın annesi, Abdüluzzâ b. Ebû Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey'in kızı olup Huveytıb b. Abdüluzzâ'nın kız kardeşidir. Ümmü Amr, Veda Haccı sırasında geceleyin konaklamakta olan bir kafilenin yanına yaklaşıp bir çantayı çaldı. Oradakiler onu yakalayıp bağladılar. Sabah olunca da Peygamber'e (sas) getirdiler. Kadın, Resûlullah'ın (sas) eşi Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye'nin beline sarılıp yardım diledi. Ancak Peygamber emretti; iki eli de Ümmü Seleme'nin belinden çekildi. Resûlullah, *"Allah'a yemin olsun ki, eğer Muhammed'in kızı Fâtıma olsaydı, onun da elini keserdim."* buyurdu. Sonra emretti de Ümmü Amr'ın eli kesildi. Ümmü Amr, elinden kan akar vaziyette çıkıp Benî Abdüleşhel'in kardeşi Üseyd b. Hudayr'ın eşinin yanına gitti. Üseyd'in eşi onu tanıdı, ona kucak açtı ve yemek pişirdi. Bu arada Üseyd b. Hudayr, Peygamber'in (sas) yanından geldi. Eve girmeden önce hanımına, "Ey kadın! Ümmü Amr bt. Süfyân ile ilgili karşılaştığım olayı biliyor musun?" diye seslendi. Hanımı, "O kadın şurada, yanımda!" deyince, Üseyd geri dönüp durumu Resûlullah'a (sas) haber verdi. Peygamber, *"Ona merhamet et ki, Allah da sana merhamet etsin."* buyurdu. Ümmü Amr babasının yanına gidince babası, "Bunu Benî Abdüluzzâ'ya götürün, çünkü onlara benzemiştir." dedi.

Rivayete göre bunun üzerine dayısı Huveytıb b. Abdüluzzâ onu himayesine aldı.

İbn Sa’d dedi ki: el-Hüseyn b. el-Velîd b. Ya’lâ b. Ümeyye et-Temîmî, Abdullah b. Süfyân b. Abdülesed’e -ki Ümmü Amr, Abdullah’ın kız kardeşidir- kızarak şöyle demiştir:

Ebû Süleymân’ın, kervanların çantalarını çalan nice kızları vardır.

Sağ eliyle onların torbalarını yürütür; nihayet parmakları olmadan itirafta bulunur.

5039. Sümeyye ﴿سمية﴾

[Sümeyye] bt. Hubbât. Sümeyye, Ebû Huzeyfe b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm’un mevlâsı olup Ammâr b. Yâsir’in annesidir. *Mekke*’de ilk yıllarda Müslüman olmuş, dininden dönmesi için Allah yolunda işkence görmüştür. Buna rağmen o dininden dönmemiş ve sabretmiştir. Ancak bir gün Ebû Cehil ona uğrayıp mızrağını avret yerine saplamış ve bunun üzerine Sümeyye şehit olmuştur. O, İslâm’daki ilk şehittir. Sümeyye yaşlı ve zayıf biriydi. Ebû Cehil *Bedir* savaşında öldürülünce, Peygamber, Ammâr b. Yâsir’e, *“Allah, annenin katilini öldürdü.”* demiştir.

> *Bize İsmail b. Ömer Ebü’l-Münzir haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân es-Sevrî anlattı. O Mansûr’dan, o da Mücâhid’den şöyle dediğini rivayet etti:*

İslâm’da şehit edilen ilk kimse, Ammâr’ın annesi Sümeyye’dir. Ebû Cehil yanına gelip mızrağı avret yerine saplamıştır.

5040. Âtike ﴿فاطمة﴾

[Âtike] bt. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl b. Abdüluzzâ b. Riyâh b. Abdullah b. Kurt b. Rizâh b. Adî b. Ka’b. Annesi, Ümmü Kürz bt. el-Hadramî b. Ammâr b. Mâlik b. Rebî’a b. Lükeyz b. Mâlik b. Avf’tır. Âtike Müslüman olmuş, biat ve hicret etmiştir.

> *Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Amr haber verdi. O da Yahya b. Abdurrahman b. Hâtıb’ın şöyle dediğini rivayet etti:*

Âtike bt. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl, Abdullah b. Ebû Bekir es-Sıddîk ile evli idi. Abdullah, kendisinin vefatından sonra başka biriyle evlenmemek şartıyla kendi malından bir miktarını Âtike'ye verdi. Abdullah ölünce Ömer, Âtike'ye şöyle haber gönderdi: "Allah'ın sana helal kıldığı bir şeyi kendine haram kıldın. Aldığın malı Abdullah'ın yakınlarına geri ver, evlen." dedi. O da öyle yaptı. Ardından Ömer ona evlilik teklif etti, [kabul edince de] onunla evlendi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Ali b. Zeyd şöyle haber verdi:

Âtike bt. Zeyd, Abdullah b. Ebû Bekir ile evli idi. Abdullah, kendisi vefat ettikten sonra başka biriyle evlenmemesini Âtike'ye şart koşmuştu. [Abdullah ölünce] Âtike evlenmedi. Erkekler evlilik teklifinde bulunuyorlardı, fakat o kabul etmiyordu. Ömer onun velisine, "Benim için teklifte bulun." dedi. Velisi teklifi iletti, ancak Âtike, Ömer'in teklifini de geri çevirdi. Ömer onun velisine, "Onu benimle evlendir." dedi. Veli, Ömer'i Âtike ile evlendirdi. Ömer, Âtike'nin yanına gitti. Hararetli konuşmadan sonra Âtike'yi evliliğe ikna edip onu nikâhladı. [Zor da olsa] onu ikna edince, "Öf, öf, öf!" diyerek Âtike'nin yanından ayrıldı. Bir müddet ona uğramadı. Daha sonra Âtike, bir mevlâsı aracılığıyla Ömer'e, "Gel, seninle arayı düzelteceğim." dedi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O da Hâlid b. Seleme'den şöyle rivayet etti:

Âtike bt. Zeyd, Abdullah b. Ebû Bekir ile evli idi. Abdullah onu seviyordu. Kendisinden sonra başka biriyle evlenmemek şartıyla bazı arazilerini ona bağışladı. [Abdullah ölünce] Ömer b. el-Hattâb onunla evlendi. Bunun üzerine Âişe, o arazileri geri vermesi için Âtike'ye haber gönderdi. Âtike, Abdullah b. Ebû Bekir ölünce şöyle demişti:

Yemin ettim, nefsim ve bedenim,
Senin için mahzun olmaya devam edecek.

Âtike, Ömer b. el-Hattâb ile evlenince, Âişe şöyle dedi:

Yemin ettim, sana karşı gözüm aydın olmaya,

Ve bedenim huzurlu olmaya devam edecek.

Sonrasında da “Arazimizi bize geri ver!” demişti.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Amr haber verdi. O da Yahya b. Abdurrahman b. Hâtıb’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Rebî’a b. Ümeyye, Ömer b. el-Hattâb’a gelip dedi ki: Rüyamda Ebû Bekir’in ölüp onun yerine sizin geçtiğinizi gördüm. Daha sonra siz, şu evlenmeyen kadına nikâh teklif edip onunla evlendiniz. Gerdek günü size uğradığımda kapınızda büyük bir halka vardı. Bu kadın, Âtike bt. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl’dir. Abdullah b. Ebû Bekir ile evli idi. Abdullah, *Tâif* savaşında ölmüştü. Kendisinden sonra evlenmemek şartıyla Âtike’ye bir miktar mal bırakmıştı. [Rebî’a rüyasını anlatınca] Ömer, “Ağzına taş değsin [ağzından yel alsın]. Bilakis Allah onu yaşatacak ve bizi onunla faydalandıracaktır. Şu kadınla evlenmemize de bir sebep yoktur.” dedi. Ebû Bekir vefat edince yerine Ömer geçti. Ömer, Âtike’ye şöyle haber gönderdi: “Allah’ın sana helal kıldığını nefsine haram kıldın. Malı Abdullah’ın yakınlarına geri ver ve evlen.” Âtike, Ömer’in dediğini yaptı. Ömer ona evlilik teklifinde bulundu ve onunla evlendi. Rebî’a b. Ümeyye gerdek günü Ömer’in huzuruna girmek için izin istedi ve “Allah’ım! Onu ilk ben göreyim!” dedi. Kendisine izin verildi ve içeri girdi. Kapısının üzerindeki büyük halkaya bakıyordu.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bana Yahya b. Sa’îd haber verdi. O Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm’dan, o da Abdullah b. Abdullah b. Ömer’den şöyle rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb oruçlu iken eşi Âtike bt. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl onu öpmüş, Ömer ise onu engellememiştir.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik anlattı. O da Yahya b. Sa’îd’den şöyle rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb oruçlu iken eşi Âtike bt. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl onun başını öperdi. Ancak Ömer onu engellemezdi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o da Humeyd b. Abdurrahman b. Avf'tan şöyle rivayet etti:

Ömer'in eşi Âtike bt. Zeyd mescide gitmek için eşinden izin istediğinde Ömer ona, "Mescidlere gitmekle ilgili müsamahamı biliyorsun." der; o da, "İznini kullanacağım." derdi. Âtike izin istediğinde Ömer ona mani olmazdı. Nitekim Ömer öldürüldüğünde Âtike de mescidde idi.

5041. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. el-Hattâb b. Nüfeyl b. Abdüluzzâ b. Riyâh b. Abdullah b. Kurt b. Rizâh b. Adî b. Ka'b. Ömer b. el-Hattâb'ın kız kardeşidir. Annesi Hanteme bt. Hâşim b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm'dur. Fâtıma, Sa'îd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl ile evlenmiştir. Kendisi ve eşi, Ömer b. el-Hattâb'dan ve Peygamber'in (sas) *Darü'l-Erkam*'a girmesinden önce Müslüman olmuştur. Hadiste Fâtıma bt. el-Hattâb olarak geçmektedir. *en-Neseb* adlı eserde ise Sa'îd b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'in evlendiği kadının Remle adında Ümmü Cemîl bt. el-Hattâb olduğu ifade edilir.

5042. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Ebû Hasme b. Huzeyfe b. Gânim b. Âmir b. Abdullah b. Ubeyd b. Avîc b. Adî b. Ka'b. Annesi, Tenûh kabilesine mensup Arap esirlerden olup ümmü veleddir.[203] İlk Müslümanlardan olan Leylâ, biat etmiş ve *Habeşistan*'a yapılan iki hicrete, el-Hattâb b. Nüfeyl'in halîfi olan eşi Âmir b. Rebî'a el-Anzî ile birlikte katılmıştır. Eşi Âmir b. Rebî'a'dan çocuğu olmuştur. Âmir'in oğlu, Benî Adî kabilesi içinde evlenmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer anlattı. O ez-Zührî'den, o da Abdullah b. Âmir b. Rebî'a'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Medine'nin binek hayvanları *Medine*'ye, Leylâ bt. Ebû Hasme'den daha önce gelmemişlerdir. Leylâ, benimle beraber hicret etmiştir.

5043. eş-Şifâ ﴿ميمونة﴾

[eş-Şifâ] bt. Abdullah b. Abdüşems b. Halef b. Saddâd b. Abdullah b. Kurt b. Rizâh b. Adî b. Ka’b. Annesi, Fâtıma bt. Vehb b. Amr b. Âiz b. İmrân b. Mahzûm’dur. eş-Şifâ, hicretten çok önce Müslüman olmuş ve Peygamber’e (sas) biat etmiştir. Ebû Hasme b. Huzeyfe b. Gânim b. Âmir b. Abdullah b. Ubeyd b. Avîc b. Adî b. Ka’b ile evlenmiş ve ondan Süleyman b. Ebû Hasme dünyaya gelmiştir. Merzûk b. Huzeyfe b. Gânim b. Âmir b. Abdullah b. Ubeyd b. Avîc b. Adî b. Ka’b ile olan evliliğinden ise Ebû Hâkim b. Merzûk doğmuştur. Ebû Hâkim saygın biri idi. eş-Şifâ, *Medine*’ye hicret etmiştir.

5044. Remle ﴿خالة﴾

[Remle] bt. Ebû Avf b. Subeyre b. Sa’îd b. Sa’d b. Sehm. Annesi, Ümmü Abdullah Sırmâ bt. el-Hâris b. Avf b. Amr b. Yerbû b. Nâdire b. Gâdire b. Hutayt’tır. Hutayt, güneş takipçisidir.

Remle, Resûlullah (sas) Dâru’l-Erkam’a girmeden önce *Mekke*’de ilk yıllarda Müslüman olmuş; biat etmiş ve eşi el-Muttalib b. Ezher b. Abduavf b. Abd b. el-Hâris b. Zühre ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmış ve orada el-Muttalib’den olma çocuğu Abdullah b. el-Muttalib’i doğurmuştur.

5045. Rayta ﴿أسماء﴾

[Rayta] bt. Münebbih b. el-Haccâc b. Âmir b. Huzeyfe b. Sa’d b. Sehm. Annesi Has’amlıdır. Rayta, Amr b. el-Âs b. Vâil es-Sehmî ile evlenmiş ve ondan Abdullah b. Amr dünyaya gelmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Ukbe’den, o ez-Zübeyr’in mevlâsı Ebû Habîbe’den, o da Abdullah b. ez-Zübeyr’den şöyle dediğini rivayet etti:*

Rayta bt. Münebbih b. el-Haccâc, *Mekke*’nin fethinde Müslüman olmuştur. O, Abdullah b. Amr b. el-Âs’ın annesidir. Resûlullah’a (sas) gelip biat etmiştir.

5046. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Osman b. Maz’ûn b. Habîb b. Vehb b. Huzâfe b. Cümah.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. el-Muttalib anlattı. O Amr b. Hüseyn'den, o da Nâfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Abdullah b. Ömer, Zeyneb bt. Osman b. Maz'ûn ile, onun babasının vefatından sonra evlenmişti. Onları Zeyneb'in amcası Kudâme b. Maz'ûn evlendirmişti. Ancak el-Muğîre b. Şu'be, daha yüksek bir mihr istemeleri için kızın ailesini teşvik etti. Kızın annesi kızına, "[Abdullah ile evliliği] kabul etme!" deyince, kız nikâhı kabul etmedi ve annesiyle birlikte durumu Resûlullah'a (sas) bildirdi. Peygamber de nikâhı onaylamadı. Bunun üzerine kızı el-Muğîre b. Şu'be nikâhladı.

Muhammed [b. Sa'd] dedi ki: el-Hasan b. Musa, İbn Lehî'a'dan naklen Abdurrahman el-A'rec'in şöyle dediğini anlattı:

Abdullah b. Ömer'in Peygamber (sas) döneminde hayızlı iken boşadığı kadın, Âmine bt. Affân'dır.

5047. et-Tev'eme ﴿ضباعة﴾

[et-Tev'eme] bt. Ümeyye b. Halef b. Vehb b. Huzâfe b. Cümah. Annesi, Leylâ bt. Habîb b. Amr b. el-Hâris'tir. el-Hâris, Benî Temîm kabilesinin el-Berâcim[204] grubundandır. et-Tev'eme, Âsım b. el-Ca'd el-Fezârî'nin himayesinde yetişmiş ve ondan çocuğu olmuştur. et-Tev'eme, kız kardeşiyle birlikte bir batında ikiz olarak doğmuş, kız kardeşi kendi ismiyle anılırken ona [Arapçada ikiz anlamına gelen] et-Tev'eme ismi verilmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Cüreyc anlattı. O Amr b. Dînâr'dan, o Abdullah b. Seleme'den, o da Süleyman b. Yesâr'dan naklettiğine göre et-Tev'eme bt. Ümeyye b. Halef, [eşi tarafından] mutlak olarak [yani bir defada üç talakla] boşanınca durumu Ömer b. el-Hattâb'a sormuş; Ömer de bunu bir talak saymıştır.

5048. Sehle ﴿أميمة﴾

[Sehle] bt. Süheyl b. Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey. Annesi Fâtıma bt. Abdüluzzâ b. Ebû Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey'dir. Sehle, *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman olmuş; biat etmiş ve eşi Ebû Huzeyfe b. Utbe b. Rebî'a

b. Abdüşems ile birlikte *Habeşistan*'a yapılan iki hicrete katılmış ve orada Ebû Huzeyfe'den olma çocuğu Muhammed b. Ebû Huzeyfe'yi doğurmuştur. Ebû Huzeyfe'den sonra Benî Mâlik b. Hısl'den olan Abdullah b. el-Esved b. Amr ile evlenmiş ve ondan Selît b. Abdullah'ı doğurmuştur. Sonra Şemmâh b. Sa'îd b. Kâif b. el-Ekvas b. Mürre b. Hilâl b. Fâlic b. Zekvân b. Sa'lebe b. Bühse b. Süleym b. Mansûr ile evlenmiş ve ondan Âmir b. Şemmâh'ı doğurmuştur. Sonra Abdurrahman b. Avf b. Abduavf b. el-Hâris b. Zühre ile evlenmiş ve ondan da Sâlim b. Abdurrahman'ı doğurmuştur. Sehle bt. Süheyl, Ebû Huzeyfe'nin mevlâsı Sâlim'i evlatlık edindiği için Sâlim onun yanına [rahatlıkla] girip çıkardı. Bu konuda Resûlullah (sas), Sâlim'i beş defa emzirmesini söyleyerek Sehle'ye ruhsat vermiştir.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Abdülazîz b. Abdullah b. Ebû Seleme haber verdi. O da ez-Zührî'den şöyle rivayet etti:

Ebû Huzeyfe'nin eşi Sehle bt. Süheyl, Resûlullah'a (sas), "Ya Resûlullah! Biz Sâlim'i oğlumuz gibi biliriz. Bazen kıyafetim uygun olmadığı halde yanıma giriyor ve beni görüyor [ne yapayım?]" diye sordu. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Onu beş defa emzir! Ondan sonra yanına girebilir."* ez-Zührî dedi ki: Âişe bu hükme göre fetva veriyordu. Ayrıca bana haber verdiğine göre Sâlim, Âişe'nin yanına rahatça girip hadis öğrenmek maksadıyla beş defa emzirmesi için [Âişe'nin kız kardeşi] Ümmü Külsûm bt. Ebû Bekir'in yanına gitmiş; Ümmü Külsûm iki veya üç defa Sâlim'i emzirmiş, sonra hastalanmış [ve böylece beş emzirme gerçekleşmemiştir]. Bunun üzerine Sâlim, Âişe'nin yanına girmemiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer ve Muhammed b. Abdullah anlattı. İkisi ez-Zührî'den, o Ebû Ubeyde'den, o Abdullah b. Zem'a'dan, o annesinden, o da Ümmü Seleme'den şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber'in (sas) hanımları bu hükme göre amel etmekten kaçınmışlar ve bunun Resûlullah (sas) tarafından Sehle bt. Süheyl için verilmiş bir ruhsat olduğunu söylemişlerdir.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. Bilâl anlattı. O da Yahya b. Sa'îd'den nakletti. Yahya dedi ki: Bana Amre bt.

Abdurrahman şöyle anlattı:

Ebû Huzeyfe b. Utbe'nin hanımı [Sehle] Resûlullah'a (sas), Ebû Huzeyfe'nin mevlâsı Sâlim'in kendi yanına girip çıkmasını anlattı. Peygamber (sas) Sehle'ye, Sâlim'i emzirmesini emretti, o da emzirdi. Bu sırada Sâlim, *Bedir* savaşına katılmış büyük bir adamdı [gençti].

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize ez-Zührî'nin kardeşi oğlu Muhammed b. Abdullah anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Sehle bir içimlik sütü bir kutuya veya kaba sağar, Sâlim de beş gün olmak üzere her gün o sütü içerdi. Bundan sonra Sâlim, bir tarafı açık olsa da Sehle'nin yanına girerdi. Bu, Resûlullah'ın Sehle bt. Süheyl için verdiği bir ruhsattır.

5049. Ümmü Külsûm ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Külsûm] bt. Süheyl b. Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey. Annesi Fâhıte bt. Âmir b. Nevfel b. Abdümenâf b. Kusay'dır. Ümmü Külsûm, *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman olmuş, biat etmiş ve eşi Ebû Sebre b. Ebû Rühm b. Abdüluzzâ b. Ebü'l-Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır. Ümmü Külsûm'un Ebû Sebre'den Muhammed ve Abdullah adında iki çocuğu olmuştur.

5050. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] Ümmü Cemîl bt. el-Mücellil b. Abd b. Ebû Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey. Annesi, Ebû Uhayha Sa'îd b. el-Âs b. Ümeyye'nin kız kardeşi Ümmü Habîb bt. el-Âs b. Ümeyye b. Abdüşems'tir. Fâtıma *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman olmuş, biat etmiş ve eşi Hâtıb b. el-Hâris b. Ma'mer b. Habîb el-Cümahî, çocukları Muhammed b. Hâtıb ve el-Hâris b. Hâtıb ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır.

5051. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] Ümmü Kıhtem bt. Alkame b. Abdullah b. Ebû Kays b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey. Annesi, Âtike bt. Es'ad b. Âmir b. Beyâda b. Sübey b. Cu'süme b. Sa'd b. Müleyh'tir. Müleyh, Huzâ'alıdır. Fâtıma *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman olmuş, biat etmiş ve eşi Selît b. Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır. Eşi Selît'ten Selît b. Selît adında çocuğu olmuştur.

5052. Amîre ﴿فاطمة﴾

[Amîre] bt. es-Sa'dî -es-Sa'dî'nin ismi Amr'dır- Amr b. Vakdân b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey. *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman olmuş, biat etmiş ve Benî Âmir b. Lüey'den olan eşi Mâlik b. Zem'a b. Kays ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmıştır. Mâlik, Resûlullah'ın eşi Sevde bt. Zem'a'nın kardeşidir.

5053. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Kays. ed-Dahhâk b. Kays b. Hâlid el-Ekber [büyük olanı] b. Vehb b. Sa'lebe b. Vâile b. Amr b. Şeybân b. Muhârib b. Fihr'in kız kardeşidir. Annesi Ümeyme bt. Rebî'a b. Hizyem b. Âmir b. Mebzûl b. el-Ahmer b. el-Hâris b. Abdümenât b. Kinâne'dir.

Fâtıma bt. Kays, Ebû Amr b. Hafs b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evli idi. Ebû Amr onu boşayınca, Mu'âviye b. Ebû Süfyân b. Harb ile Ebû Cehm b. Huzeyfe b. Gânim el-Adevî ona evlilik teklifinde bulundu. Fâtıma durumu Resûlullah'a (sas) bildirince şöyle buyurdu: *"Mu'âviye'ye gelince o,* (cimriliği sebebiyle sana verecek) *malı olmayan avare biridir. Ebû Cehm ise sopasını boynundan indirmez. Bana kalırsa sen Üsâme b. Zeyd ile evlen."* Bunun üzerine Üsâme ile evlendi. Fâtıma dedi ki: Üsâme ile evliliğimden dolayı gıpta edilir oldum.

> *Bize Ma'n b. İsa haber verdi. O Mâlik b. Enes'ten, o el-Esved b. Süfyân'ın mevlâsı Abdullah b. Yezîd'den, o Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan, o da Fâtıma bt. Kays'tan şöyle rivayet etti:*

Ebû Amr b. Hafs, Fâtıma'yı onun gıyabında mutlak olarak [yani üç talakla] boşadı. Ona da vekili vasıtasıyla bir miktar arpa gönderdi. Fâtıma buna kızdı. Vekîl, "Allah'a yemin olsun ki, senin bizim üzerimizde bir

hakkın yok!” dedi. Fâtıma Resûlullah’a (sas) geldi. Peygamber de, *“Senin onun üzerinde bir nafaka hakkın yoktur.”* dedi ve ona Ümmü Şerîk’in evinde iddet beklemesini emretti. Sonra, *“Bu kadının yanına Sahâbîlerim gelip giderler. İyisi mi sen görme özürlü olan İbn Ümmü Mektûm’un evinde iddet bekle. Çünkü bazen elbiseni çıkarman gerekebilir [böylesi daha uygundur]. İddetin bitince de bana haber ver.”* buyurdu. Fâtıma dedi ki: İddetim bitince, Mu’âviye b. Ebû Süfyân ile Ebû Cehm b. Huzeyfe’nin bana evlilik teklif ettiklerini Resûlullah’a haber verdim. Peygamber (sas) şöyle buyurdu: *“Ebû Cehm’e gelince o, sopasını boynundan indirmez. Mu’âviye ise malı olmayan fakir biridir. İyisi mi sen Üsâme ile evlen.”* Ben bu teklifi hoş karşılamadım. Ancak tekrar, “Üsâme ile evlen!” buyurunca onunla evlendim. Allah bu evliliği hayırlı kıldı ve ben bundan dolayı gıpta edilir oldum.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Musa b. Ubeyde anlattı. O da Ya’kûb b. Zeyd ve Abdullah b. Ubeyde’den şöyle rivayet etti:

ed-Dahhâk b. Kays’ın kız kardeşi Fâtıma bt. Kays, Ebû Amr b. Hafs ile evli idi. Ebû Amr onu mutlak olarak [yani üç talakla] boşadı. Bunun üzerine Fâtıma, Ebû Amr’ın vekili Ayyâş b. Ebû Rebî’a’yı nafaka istemek üzere Ebû Amr’a gönderdi.

Bize Abdullah b. İdrîs haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Amr anlattı. O da Ebû Seleme’den şöyle dediğini rivayet etti: Fâtıma bt. Kays yanıma gelip dedi ki:

Resûlullah’a (sas) gidip ev ve nafaka istediğimi söyledim. Şöyle buyurdu: *“Ya Fâtıma! Ev ve nafaka, koca eşine döndüğü zaman [ric’î talak için] geçerlidir. Sen Ümmü Şerîk’in evine git, ortalıkta kalma.”* Sonra, *“Ümmü Şerîk’in yanına muhacirlerden olan kardeşleri gelip giderler, iyisi mi sen İbn Ümmü Mektûm’un yanında kal. Çünkü o görme özürlü biridir.”* Fâtıma’nın iddet süresi bitince; Mu’âviye, Ebû Cehm ve Üsâme ona evlilik teklifinde bulundular. Peygamber şöyle buyurdu: *“Mu’âviye’ye gelince o, malı olmayan fakir biridir. Ebû Cehm ise sopasını boynundan indirmez. Üsâme’yi düşünmez misin?”* Ebû Seleme devamla dedi ki: Sanki Fâtıma’nın ailesi bu teklifi hoş karşılamadılar. Ancak Fâtıma, “Resûlullah’ın (sas) söylediğinden başkasıyla evlenmem” dedi.

Bize Ya'lâ b. Ubeyd haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Amr anlattı. O Ebû Seleme'den, o da Fâtıma bt. Kays'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Benî Mahzûm'dan bir adamla evli idim. Beni mutlak olarak [yani üç talakla] boşadı. Yakınlarına, nafaka istediğime dair haber gönderdim. Onlar, "Senin bizde nafaka hakkın yoktur." dediler. [Râvî], bundan sonrasını yukarıda geçen Abdullah b. İdrîs'in rivayetine benzer şekilde nakletti. Ancak bu rivayette [yani Ya'lâ b. Ubeyd rivayetinde] Resûlullah'ın ifadesi şöyledir: *"Ümmü Şerîk'in yanına ilk muhacirlerden olan kardeşleri girmektedir."* İbn Ümmü Mektûm hakkında ise şöyle demiştir: *"O, gözlerini kaybetmiş bir kimsedir. Bazı kıyafetlerini çıkardığında bir şey görmez."* [Râvî] bu rivayette Fâtıma'ya evlilik teklifinde bulunanlar arasında Üsâme'nin ismini zikretmemiştir. Bunun yerine rivayette Peygamber'in (sas), *"Üsâme'yi düşünmez misin?"* ifadesi yer almıştır. [Ya'lâ b. Ubeyd], rivayetin sonunda, "Fâtıma, Üsâme ile evlendi." ifadesini zikretmiştir.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Sa'îd b. Zeyd el-Ahmesî anlattı; dedi ki: Bize eş-Şa'bî anlattı; dedi ki:

Bana Fâtıma bt. Kays'ın anlattığına göre o, Benî Mahzûm'dan Fülân b. el-Muğîre veya el-Muğîre b. Fülân ile evli idi. Eşi, *Yemen*'e yaptığı bir savaş yolculuğunda Fâtıma'ya, onu boşadığına dair haber gönderdi. Bunun üzerine Fâtıma, eşinin yakınlarından nafaka ve kalacak ev talebinde bulundu. Ancak onlar kabul etmeyip, "O, bize bu konuda herhangi bir şey söylememiştir." dediler. Fâtıma dedi ki: Resûlullah'ın (sas) yanına gittim ve *"Ben, Hâlidoğulları'nın kızıyım. Eşim beni boşadığına dair haber gönderdi. Onun yakınlarından nafaka ve kalacak ev istedim, kabul etmediler."* Adamın yakınları [Resûlullah'a gelip], "Ya Resûlullah! Eşi, üç boşama hakkını kullandığına dair ona haber göndermiştir." dediler. [Râvî] dedi ki: Bunun üzerine Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Kadın için nafaka ve ev [hakkı], eşi ona döndüğü zaman [ric'î talak için] geçerlidir."*

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Amr haber verdi. O Ebû Seleme'den, o da Fâtıma bt. Kays'tan rivayet etti. Fâtıma Ebû Seleme'ye anlattığına ve ondan yazılı olarak kaydettiklerine göre:

Kendisi [Fâtıma], Benî Mahzûm'dan Kureyşli bir adam ile evli idi. Adam onu mutlak olarak [yani üç talakla] boşadı. Fâtıma'nın anlatmasına göre, iddet süresi bitince, Mu'âviye ve Ebû Cehm ona evlenme teklifinde bulundu. O da durumu Resûlullah'a (sas) bildirdi. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Mu'âviye'ye gelince o, malı olmayan biridir. Ebû Cehm ise ailesinden sopayı eksiltmez. Üsâme b. Zeyd'i düşünmez misin?"* Sanki Fâtıma'nın ailesi bunu hoş karşılamadılar. Ancak Fâtıma şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sas) söylediği kimseden başkasıyla evlenmem." Bunun üzerine Üsâme b. Zeyd ile evlendi.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Zekeriyyâ haber verdi. O Âmir'den, o da Fâtıma bt. Kays'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Eşim beni üç talakla boşadı. Resûlullah (sas), iddetimi İbn Ümmü Mektûm'un yanında geçirmemi emretti, fakat benim için nafakaya hükmetmedi.

Bize Ya'lâ b. Ubeyd haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Amr anlattı; dedi ki: Bana Muhammed b. İbrahim'in anlattığına göre Âişe şöyle dedi:

Ya Fâtıma! Allah'tan kork. Bunun hangi olayla ilgili olduğunu biliyorsun.

---

[180] Ümmü Eymen duasında "sebbete [ثبت]" fiilini [سبت] şeklinde telaffuz ettiği için Resûlullah tarafından uyarılmış olmalıdır (M).

[181] Vesk, yaklaşık 200 kg'lık bir ağırlık ölçüsüdür. Yarım vesk ise 100 kg'dır. Burada belirtilen miktarın elde edildiği arazi kastedilmektedir (M).

[182] Mümtehine, 60/10.

[183] Mümtehine, 60/10.

[184] Mümtehine, 60/11.

[185] Mekke ile Mina arasında bir yer (M).

[186] Rivayette italik olarak gösterilen kısımlar Mümtehine, 60/12. ayetin mealindendir (M).

[187] Vesk, yaklaşık 200 kg'lık bir ağırlık ölçüsüdür. Yarım vesk ise 100 kg'dır (M).

[188] Âdet gören bir kadından üç günden az, on günden fazla gelen kana istihaza kanı denir. Böylesi bir kadına da Müstahaza denir. Ümmü Habibe, 7 yıl boyunca sürekli hayız kanı gördüğü için kendisine Müstahaza denmiştir (M).

[189] Âlimlerin çoğunluğuna göre müstahaza olan kadın, hayız kanının kesildiği gün yıkanır, ondan sonra yıkanmasına gerek yoktur, namaz için sadece abdest alması yeterlidir. Bununla birlikte bazı âlimler Müstahaza olan kadının her namaz için yıkanması gerektiğini, bazıları ise günde bir defa yıkanmasının yeterli olacağını söylemişlerdir (M).

[190] Diğer nüshalarda da Cüdâme olarak geçmektedir. Dârekutnî, Cüzâme olarak yazılmasının yanlış olduğunu söylemiştir.

[191] Remel, tavafta kısa adımlarla koşarak ve omuzları silkerek çalımlı bir şekilde yürümek demektir (M).

[192] Rûm, 30/19.

[193] Rûm, 30/19.

[194] İkta, devlete ait bir arazinin menfaat ve tasarrufunun, yönetici tarafından, hazinede istihkakı bulunan kimseye verilmesine denir (M).

[195] Farsça kökenli olan Fersah, bir yol ölçüsü olup uzunluğu hakkında farklı rakamlar verilmiştir. Yuvarlak bir rakamla ifade etmek gerekirse 5-5,5 km'lik bir mesafe denebilir (M).

[196] "Ihh Ihh", deveyi çöktürmek için kullanılan bir tabirdir.

[197] Mümtehine, 60/8-9.

[198] Esmâ, "kemikler" ifadesi ile oğlu Abdullah b. ez-Zübeyr'in asılı cesedini kastetmiş olmalıdır (M).

[199] Velâ hakkı, kölelikten azad edilmiş olan birisi öldüğünde, mirasını alabilecek bir akrabası yoksa bırakmış olduğu malın kendisini azad eden eski efendisine, yoksa onun nesep bakımından olan asabesine intikal etmesi hakkıdır (M).

[200] Mükatebe, bir köle veya cariyeyi kölelikten kurtulması hususunda daha sonra ödenmek üzere belli bir meblağ karşılığında hürriyetine kavuşturmak için yapılan anlaşmaya denir (M).

[201] Biat, bir mükellefin, meşru halife'ye, devlet başkanına veya yöneticiye itaat edeceğine ve sadık kalacağına dair söz vermesidir (M).

[202] Merfû, lügatta yükseltilmiş demektir. Hadis ıstılahında ise, Peygamber'e nispet edilen söz, fiil ve takrirlere denir. Sahâbîye nispet edilen sözlere mevkuf, tabiuna nispet edilenlere de maktu denir (M).

[203] Ümmüveled, efendisinden çocuğu olan cariye, köle kadındır. Efendisi ölünce hür olur (M).

[204] el-Berâcim, parmaktaki boğum anlamına gelen Bürcüme kelimesinin çoğuludur. Temîm kabilesinden Hanzala b. Mâlik'in, birlikte hareket eden beş çocuğu için kullanılan bir isimdir (M).

BİAT EDİP HİCRET EDEN MÜSLÜMAN ARAP KADINLARDAN ÇOK TANINMAYANLAR

5054. Ümmü Rûmân ﴿أم حبيب﴾

[Ümmü Rûmân] bt. Âmir b. Uveymir b. Abdüşems b. Attâb b. Üzeyne b. Sübey b. Dühmân b. el-Hâris b. Ganm b. Mâlik b. Kinâne.

Muhammed b. Sa'd dedi ki: Ümmü Rûmân'ın nisbesini yukarıdakinden farklı zikredenleri işittim, şöyle söylüyorlardı: Ümmü Rûmân bt. Âmir b. Umeyre b. Zühl b. Dühmân b. el-Hâris b. Ganm b. Mâlik b. Kinâne.

Ümmü Rûmân, el-Hâris b. Sahbere b. Cürsûme b. Âdiye b. Mürre b. Cüşem b. el-Evs b. Âmir b. Hufeyr b. en-Nemir b. Osman b. Nasr b. Zehrân b. Ka'b ile evli idi. Ka'b, Ezd kabilesindendir. el-Hâris'ten, et-Tufeyl adında çocuğu olmuştur. el-Hâris b. Sahbere, eşi Ümmü Rûmân ve ondan olma çocuğuyla birlikte [*Şam* bölgesinde bir şehir olan] *es-Serrât*'tan *Mekke*'ye gelmiş ve Ebû Bekir ile hilf [anlaşma] yapmıştır. el-Hâris *Mekke*'de vefat edince Ebû Bekir, Ümmü Rûmân ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman ile Peygamber'in (sas) eşi Âişe dünyaya gelmiştir. Ümmü Rûmân *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman olmuş, biat etmiş ve hicret yıllarında Resûlullah'ın ailesi, çocukları ve Ebû Bekir'in ailesi *Medine*'ye götürülürken onlarla birlikte *Medine*'ye hicret etmiştir. Ümmü Rûmân sâliha bir kadındı. Peygamber (sas) döneminde hicretin 6. yılı Zilhicce ayında *Medine*'de vefat etmiştir.

> *Bize Yezîd b. Hârûn ve Affân b. Müslim haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Ali b. Zeyd'den, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Ümmü Rûmân kabre konulduğunda Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: "*Kim ahu gözlü hurilerden bir kadına bakmak istiyorsa, Ümmü Rûmân'a baksın.*" Affân'ın rivayetinde, "Resûlullah (sas) onun kabrine indi." ziyadesi vardır.

5055. Ümmü'l-Fadl ﴿أم الفضل﴾

[Ümmü’l-Fadl] Lübâbe el-Kübrâ bt. el-Hâris b. Hazn b. el-Büceyr b. el-Hüzem b. Rüveybe b. Abdullah b. Hilâl b. Âmir b. Sa’sa’a b. Mu’âviye b. Bekir b. Hevâzin b. Mansûr b. İkrime b. Hasafe b. Kays b. Aylân b. Mudar. Annesi, Hind’dir. O [yani Hind], Havle bt. Avf b. Züheyr b. el-Hâris b. Hamâte b. Zû Huleyl’dir. Zû Huleyl, Cüreş kabilesindendir. Cüreş de Himyer’e dayanır. Hind’in annesi, Âişe bt. el-Muhazzim b. Ka’b b. Mâlik b. Kuhâfe’dir. Kuhâfe de Has’am kabilesindendir. Ümmü’l-Fadl, Hadîce bt. Huveylid’den sonra *Mekke*’de Müslüman olan ilk kadındır. Resûlullah (sas) onu ziyaret eder ve onun evinde kaylûle [öğle uykusu] yapardı. Ümmü’l-Fadl’ın kız kardeşleri şunlardır:

1. Peygamber’in (sas) eşi Meymûne bt. el-Hâris b. Hazn. Anne-baba bir kız kardeşidir.
2. Lübâbe [küçük olanı] el-Asmâ bt. el-Hâris b. Hazn. Bu, Hâlid b. el-Velîd b. el-Muğîre’nin annesidir. Baba bir kız kardeşidir.
3. Azze bt. el-Hâris b. Hazn. Baba bir kız kardeşidir.
4. Hüzeyle bt. el-Hâris b. Hazn. Baba bir kız kardeşidir.

Anne bir erkek kardeşleri ve kız kardeşleri şöyledir: Resûlullah’ın (sas) arkadaşı Mahmiye b. Cez ez-Zübeydî.

Umeys b. Ma’d b. el-Hâris b. Has’am’dan olanlar ise Avn, Esmâ ve Selmâ’dır.

Ümmü’l-Fadl bt. el-Hâris, el-Abbâs b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay ile evlenmiş ve ondan el-Fadl, Abdullah, Ubeydullah, Ma’bed, Kusem, Abdurrahman ve Ümmü Habîb adında çocukları olmuştur. Abdullah el-Hilâlî şöyle demiştir:

Hiçbir soylu kadın, orta yaşlı erkek ve kadınlardan olup da, güçlü bir erkekten,
Ümmü’l-Fadl’ın doğurduğundan daha şerefli altı çocuk doğurmamıştır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. İbrahim b. Ukbe haber verdi. O babasından, o da Küreyb’den şöyle rivayet etti:

Resûlullah’ın (sas) yanında Meymûne bt. el-Hâris, Ümmü’l-Fadl bt. el-Hâris ve kız kardeşleri küçük Lübâbe, Hüzeyle, Azze ile Umeys’in kızları Esmâ ve Selmâ’dan bahsedilince şöyle buyurdu: *“Bu kız kardeşler, şüphesiz mümindirler.”*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre'den, o Abdülmecîd b. Süheyl'den, o İkrime'den, o da İbn Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Karnına düştüğümden bu yana annem, Pazartesi ve Perşembe günleri oruç tutardı.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü'l-Fadl bt. el-Hâris *Medine*'ye, el-Abbâs b. Abdülmuttalib'in Müslüman olmasından sonra hicret etmiştir. Resûlullah (sas) onu sıkça ziyaret eder ve onun evine giderdi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O da el-Eclah'tan şöyle dediğini rivayet etti: Zeyd b. Ali b. Hüseyn'i şöyle derken işittim:

Resûlullah, peygamberlikten sonra Ümmü'l-Fadl hariç, kendisine haram olan hiçbir kadının kucağına başını koymamıştır. Ümmü'l-Fadl, Resûlullah'ın saçını temizler ve ona sürme çekerdi. Yine bir gün sürme çekerken Ümmü'l-Fadl'ın gözünden bir damla yaş Resûlullah'ın yanağına damladı. Peygamber başını ona doğru kaldırdı ve *"Ne oldu sana?"* dedi. Ümmü'l-Fadl, "Allah bize, senin ölüm haberini bildirdi. İster yönetim bizde olsun, ister başkalarında olsun, senden sonra kimin başa geçeceğini bize tavsiye etsen!" dedi. Peygamber şöyle buyurdu: *"Sizler benden sonra mağlup olacak, zayıf görülecek kimseler olacaksınız."*

Bize Abdullah b. Bekir b. Habîb es-Sehmî haber verdi; dedi ki: Bize Hâtim b. Ebû Sağîre anlattı. O da Simâk b. Harb'den naklettiğine göre el-Abbâs b. Abdülmuttalib'in hanımı Ümmü'l-Fadl şöyle dedi:

"Ya Resûlullah! Rüyamda organlarından bir organın evimde olduğunu gördüm." Peygamber, *"Hayır görmüşsün. Fâtıma, bir erkek çocuk doğuracak ve sen de oğlun Kusem'in sütüyle onu emzireceksin."* buyurdu. Fâtıma, Hüseyn'i doğurunca, Ümmü'l-Fadl onun bakımını üstlendi. Ümmü'l-Fadl şöyle anlattı: Çocuğu Resûlullah'a (sas) götürdüm. Onu sevip öptü. Derken çocuk Allah Resûlü'nün üzerine çiş yaptı. *"Ya Ümmü'l-Fadl! Çocuğumu [torunumu] al, üzerime çiş yaptı."* dedi. Ben çocuğu aldım ve ona öyle bir çimdik attım ki, çocuk ağlamaya başladı ve "Resûlullah'a eziyet ettin, üzerine işedin" dedim. Çocuk ağlayınca Resûlullah, *"Ya Ümmü'l-Fadl! Çocuğumu [torunumu] ağlatarak beni incittin."* buyurdu. Sonra biraz su istedi ve idrarın üzerine serpti. Ardından şöyle buyurdu:

“Eğer erkek çocuk idrarı olursa üzerine su serpin. Kız çocuk idrarı olursa iyice yıkayın.”

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâil anlattı. O Simâk’tan, o da Kâbûs b. el-Muhârik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü’l-Fadl rüyada, Peygamber ailesinden bir grubun evinde olduğunu gördü. Resûlullah’a gelip rüyasını anlattı. Allah Resûlü, *“Hayırdır inşaallah! Fâtıma bir erkek çocuk doğuracak, sen de oğlun Kusem’in sütüyle onu emzireceksin.”* Fâtıma Hüseyn’i doğurdu. Sonra onu bana gönderdi, ben de onu emeklemeye başlayıncaya kadar emzirdim. [Râvî] dedi ki: Ümmü’l-Fadl onu Peygamber’e (sas) getirdi. O, çocuğu kucağına aldı. O sırada çocuk çiş yaptı. Bunun üzerine Ümmü’l-Fadl çocuğun iki omuzu arasına eliyle vurdu. Allah Resûlü, *“Oğlumu [torunumu] acıttın, Allah seni ıslah etsin -veya Allah sena merhamet etsin-.”* dedi. Ben, “Alt elbiseni çıkar, başka elbise giy, ben onu yıkayayım.” dedim. Şöyle buyurdu: *“Erkek çocuğun idrarına su püskürtülür. Kız çocuğun idrarı ise yıkanır.”*

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ömer anlattı. O Sâlim Ebü’n-Nadr’dan, o da Ümmü’l-Fadl bt. el-Hâris’ten naklettiğine göre:

Ümmü’l-Fadl, [Kurban bayramı] arife günü devesinin üzerinde olan Peygamber’e bir bardak süt gönderdi. Allah Resûlü de onu içti.

5056. Lübâbe es-Suğrâ ﴿لبابة الصغرى﴾

O [yani Lübâbe], el-Asmâ bt. el-Hâris b. Hazn b. el-Büceyr b. el-Hüzem b. Rüveybe b. Ubeydullah b. Hilâl b. Âmir b. Sa’sa’a’dır.

Annesi Fâhıte bt. Âmir b. Mu’attib b. Mâlik es-Sekafî’dir. Lübâbe, el-Velîd b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile *Mekke*’de evlendi ve ondan Allah’ın kılıcı Hâlid b. el-Velîd’i doğurdu. Lübâbe hicretten sonra Müslüman oldu ve Resûlullah’a (sas) biat etti.

5057. Hüzeyle ﴿صفية﴾

[Hüzeyle] bt. el-Hâris b. Hazn b. Büceyr b. el-Hüzem b. Rüveybe. Hicretten sonra Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5058. Azze ﴿عزة﴾

[Azze] bt. el-Hâris b. Hazn b. Büceyr b. el-Hüzem b. Rüveybe b. Abdullah b. Hilâl b. Âmir b. Sa'sa'a. Abdullah b. Mâlik b. el-Hüzem b. Rüveybe ile evlendi. Ondan Ziyâd, Abdurrahman ve Berze adlarında çocukları oldu. Berze, el-Asam el-Bekkâî'den Abdullah b. el-Abbâs b. Abdülmuttalib'in arkadaşı Yezîd b. el-Asamm'ı dünyaya getirmiştir. Başka bir rivayete göre Yezîd b. el-Asamm'ın annesi Berze, Azze bt. el-Hâris'in baba bir kız kardeşidir. Berze'nin annesi, Âmir b. Mu'attib es-Sekafî'nin kızıdır. Azze bt. el-Hâris ise, Benî Kilâb'dan bir adamın yanında idi. Onların arasında iken çocuk doğurdu.

5059. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. Umeys b. Ma'd b. Teym b. el-Hâris b. Ka'b b. Mâlik b. Kuhâfe b. Âmir b. Rebî'a b. Âmir b. Mu'âviye b. Zeyd b. Mâlik b. Nesr b. Vehbullah b. Şehrân b. İfris b. Eftel. Eftel, Has'am kabilesini bir araya toplayan kimsedir. Annesi Hind'dir. O [yani Hind], Havle bt. Avf b. Züheyr b. el-Hâris b. Hamâta'dır. Hamâta, Cüreş kabilesindendir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Sâlih b. Yezîd b. Rûmân şöyle anlattı:*

Esmâ bt. Umeys, Resûlullah (sas) *Mekke*'de *Dâru'l-Erkam*'a girmeden önce Müslüman oldu. Biat etti ve kocası Ca'fer b. Ebû Tâlib ile birlikte *Habeşistan*'a hicret etti. Orada Ca'fer'den olma Abdullah, Muhammed ve Avn adında çocukları oldu. Esmâ ile evliliği devam ederken Ca'fer, hicrî 8. yıl Cemâziyelevvel ayında *Mu'te*'de şehit oldu.

> *Bize Abdullah b. ez-Zübeyr el-Humeydî haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı; dedi ki: Bize İsmail anlattı. O da eş-Şa'bî'den rivayet etti. [Süfyân ayrıca] dedi ki: Bize [İsmail'den başka] Ebû Hamza da senedli olarak rivayet etti. [İsmail ve Ebû Hamza] dediler ki:*

Esmâ bt. Umeys *Habeşistan*'dan dönünce Ömer ona, "Ey Habeşli! Hicrette sizi geçtik!" dedi. Esmâ, "Ömrüme yemin olsun ki, doğru söyledin. Siz Resûlullah ile birlikte idiniz. O, açlarınızı doyurur, cahillerinize öğretirdi. Biz ise uzaklaştırılan ve kovulan kimseler idik. Allah'a yemin

olsun ki, Resûlullah'a (sas) gidecek ve bunu ona anlatacağım." dedi. Peygamber'e (sas) geldi ve olayı ona anlattı. Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: "*İnsanlar için bir hicret vardır. Sizin için ise iki hicret vardır.*"

"Ey Habeşli!" ifadesini Ebû Hamza fazladan rivayet etmiştir. Bu ifade İsmail'in rivayetinde geçmemektedir.

Bize Muhammed b. Ubeyd et-Tanâfisî ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize Zekeriyyâ b. Ebû Zâide anlattı. O da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Esmâ bt. Umeys dedi ki: "Ya Resûlullah! Bazı kimseler Bize karşı övünüyorlar ve bizim ilk muhacirlerden olmadığımızı ileri sürüyorlar." Bunun üzerine Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: "*Bilakis sizin için iki hicret vardır. Bizler Mekke'de rehin alınmışken sizler Habeşistan'a hicret ettiniz. Bundan sonra yine hicret ettiniz.*" Âmir dedi ki: Onlar *Hayber*'in [fethedildiği günlerin] gecelerinde *Habeşistan*'dan döndüler.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O el-Eclah'tan, o da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Esmâ bt. Umeys dedi ki: "Ya Resûlullah! Şu kimseler bizim muhacirlerden olmadığımızı ileri sürüyorlar." Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: "*Bunu söyleyen yalan söylemiştir. Sizin için iki hicret vardır: Sizler hem en-Necâşî'ye, hem de bana hicret ettiniz.*"

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize İsmail anlattı. O da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Habeşistan'dan geldiğinde, [ölen] kadının tabutla kaldırılmasını ilk tavsiye eden kimse Esmâ bt. Umeys'tir. Hristiyanların orada bu şekilde yaptıklarını görmüştür.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mâlik b. Ebü'r-Ricâl anlattı. O Abdullah b. Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm'dan, o Ümmü İsa bt. el-Cezzâr'dan, o Ümmü Ca'fer bt. Muhammed b. Ca'fer'den, o da ninesi Esmâ bt. Umeys'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ca’fer ve arkadaşlarının vurulduğu gün Allah Resûlü (sas) bana geldi. Ben kırk deriyi tabaklamış, hamurumu yoğurmuş, çocuklarımın yüzünü yıkamış ve onlara yağla bakım yapmıştım. Resûlullah (sas) yanıma gelip, *“Ey Esmâ! Ca’fer’in çocukları nerede?”* diye sordu. Onları Allah Resûlü’ne getirdim. Peygamber onlara sarıldı, onları kokladı, sonra gözleri yaşardı, ağlamaya başladı. “Ya Resûlullah! Sanırım sana Ca’fer ile ilgili bir haber ulaşmıştır.” dedim. *“Evet, bugün öldürüldü.”* dedi. Çığlık atmaya başladım. Kadınlar yanıma toplandı. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Ey Esmâ! Kötü söz söyleme ve göğsüne vurma.”* Ardından Resûlullah, kızı Fâtıma’nın yanına gitti. O, “Vah amcama!” diyordu. Allah Resûlü (sas) de, *“Ağlayanlar, Ca’fer gibisine ağlasın!”* dedi. Sonra Resûlullah, *“Ca’fer ailesine yemek hazırlayın! Çünkü bugün onlar meşguldürler [yapacak durumda değillerdir]”* buyurdu.

Bize Affân b. Müslim ve İshâk b. Mansûr haber verdiler; dediler ki: Bize Muhammed b. Talha anlattı; dedi ki: el-Hakem b. Uyeyne’yi işittim. O Abdullah b. Şeddâd b. el-Hâd’dan, o da Esmâ bt. Umeys’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ca’fer b. Ebû Tâlib vefat ettiğinde Resûlullah (sas) bana şöyle emretti: *“Üç gün [Allah’ın emrine] boyun eğ. Sonra istediğini yap.”* Muhammed b. Ömer dedi ki: Esmâ bt. Umeys, Ca’fer b. Ebû Tâlib’den sonra Ebû Bekir es-Sıddîk ile evlendi ve ondan Muhammed b. Ebû Bekir’i doğurdu. Ebû Bekir vefat ettiğinde Esmâ ile evli idi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Yahya b. Sa’îd’den, o da Sa’îd b. el-Müseyyeb’den şöyle rivayet etti:

Esmâ bt. Umeys, Muhammed b. Ebû Bekir es-Sıddîk’i *Zülhuleyfe*’de doğurduğunda veda haccına gidiyorlardı. Ebû Bekir ona yıkanmasını ve hac için tehlîl getirmesini [lâ ilâhe illallah demesini] emretti.

Bize Vekî b. el-Cerrâh ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize Süfyân anlattı. O Abdülkerîm’den, o da Sa’îd b. el-Müseyyeb’den şöyle dediğini rivayet etti:

Esmâ bt. Umeys, Muhammed b. Ebû Bekir’i *Zülhuleyfe*’de doğurduğunda Ebû Bekir onu geri göndermeyi düşündü. Durumu Peygamber’e (sas)

sorunca, *“Ona yıkanmasını, sonra da ihrama girmesini emret.”* buyurdu.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize el-Fürât b. Selmân anlattı. O Abdülkerîm’den, o da Sa’îd b. el-Müseyyeb’den şöyle rivayet etti:

Esmâ bt. Umeys lohusa olduğu halde ihrama girmesi emredildi.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Abdurrahman b. el-Kâsım’dan, o babasından, o da Esmâ bt. Umeys’ten şöyle rivayet etti:

Esmâ, Muhammed b. Ebû Bekir’i el-Beydâ’da doğurduğunda Ebû Bekir durumu Resûlullah’a sordu. Resûlullah, *“Yıkansın, sonra da tehlîl getirsin.”* buyurdu.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize İbn Cüreyc anlattı; dedi ki: Bana Ca’fer b. Muhammed haber verdi. O babasından, o Câbir’den, o da Peygamber’den (sas) anlattığına göre:

Resûlullah (sas) *Zülhuleyfe*’ye geldiğinde insanlara namaz kıldırdı. O sırada Esmâ bt. Umeys, Muhammed b. Ebû Bekir’i doğurdu. Esmâ, Resûlullah’a haber gönderdi. Allah Resûlü ona, bir bezle temizlenmesini, sonra yıkanıp tehlîl getirmesini emretti.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid haber verdi. O da Kays b. Ebû Hâzim’den şöyle dediğini rivayet etti:

Babamla birlikte Ebû Bekir’in yanına girdik. Beyaz tenli zayıf biriydi. Orada Esmâ’nın ellerini gördük, dövmeli idi.

İbn Sa’d dedi ki: Bize Affân b. Müslim, Hâlid b. Abdullah’tan, o İsmail’den, o da Kays’tan, “Ebû Bekir’den [sinekleri] kovuyordu.” cümlesini ziyade olarak rivayet etti.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Şu’be’den, o da Sa’d b. İbrahim’den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir, [vefat ettiğinde] hanımı Esmâ'nın kendisini yıkamasını vasiyet etti.

Bize Vekî haber verdi. O Muhammed b. Şerîk'ten, o da İbn Ebû Müleyke'den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir, Esmâ'nın kendisini yıkamasını vasiyet etti.

Bize Vekî b. el-Cerrâh ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler. Onlar Süfyân'dan, o İbrahim b. Muhâcir'den, o da İbrahim'den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir'i, hanımı Esmâ yıkadı.

Bize Amr b. Âsım el-Kilâbî haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm anlattı. O da Katâde'den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir es-Sıddîk'i, hanımı Esmâ bt. Umeys yıkadı.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Sa'îd'den, o Katâde'den, o da el-Hasan'dan şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir, kendisini Esmâ'nın yıkamasını vasiyet etti.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid anlattı. O Sa'îd b. Ebû Bürde'den, o da Ebû Bekir b. Hafs'tan şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir, Esmâ bt. Umeys'e, öldüğünde kendisini iftardan sonra yıkamasını vasiyet edip sıkıca tembih etti ve bunun Esmâ için daha kolay/yararlı olacağını söyledi. [Ebû Bekir vefat edince] Esmâ, günün sonunda (iftar vaktinde) bu tavsiyeyi hatırladı ve su istedi. Ardından suyu içti ve "Allah'a yemin olsun ki, bugün onun vasiyetine aykırı davranmam." dedi.

Bize Mu'âz b. Mu'âz el-Anberî ve Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdiler; dediler ki: Bize el-Eş'as anlattı. O Abdülvâhid b. Sabre'den, o da el-Kâsım b. Muhammed'den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir es-Sıddîk, kendisini eşi Esmâ'nın yıkamasını; eğer zorlanırsa, ona kendisinden olma oğlu Muhammed'in yardım etmesini vasiyet etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu bir yanılgıdır.

Bize İbn Cüreyc haber verdi. O da Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Bekir, kendisini eşi Esmâ bt. Umeys'in yıkamasını; eğer yardıma ihtiyaç duyarsa, Abdurrahman b. Ebû Bekir'den yardım istemesini vasiyet etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Bu güvenilir bir rivayettir. Oğlu Muhammed, Esmâ'ya nasıl yardım edebilir? Zira onu [hicrî] 10. yılda veda haccında *Zülhuleyfe*'de doğurmuştur. Ebû Bekir vefat ettiğinde de Muhammed üç yaşında veya o civarda idi.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Ma'şer anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da Âişe'den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir'i Esmâ yıkadı.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O da Abdullah b. Ebû Bekir'den şöyle rivayet etti:

Ebû Bekir es-Sıddîk vefat ettiğinde onu eşi Esmâ bt. Umeys yıkadı. Sonra çıkıp orada bulunan Muhacirlere, "Ben orucum. Bugün de çok soğuk bir gündür. Yıkanmam gerekir mi?" diye sordu. Onlar, "Hayır!" dediler.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca'fer anlattı. O, Süleyman'ın hâcibi [kapı görevlisi] Ebû Ubeyd'den, o da Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

[Esmâ, Ebû Bekir'i] soğuk bir günde tan yeri ağarırken yıkadı. Ardından Osman'a, "Benim yıkanmam gerekir mi?" diye sordu. O da "Hayır!" dedi. Ömer de bunu işittiği halde ses çıkarmadı.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Ebû İshâk'tan, o da Mus'ab b. Sa'd'dan şöyle rivayet etti:

Ömer, [hazineden her bir vatandaşa] maaş bağlanmasını hükme bağladı. Esmâ bt. Umeys'e de 1.000 dirhem tahsis etti.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Esmâ bt. Umeys, Ebû Bekir es-Sıddîk'ten sonra Ali b. Ebû Tâlib ile evlendi ve ondan Yahya ve Avn adında çocukları oldu.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Zekeriyyâ b. Ebû Zâide anlattı; dedi ki: Âmir'i şöyle derken işittim:

Esmâ bt. Umeys, Ali b. Ebû Tâlib ile evlendi. Oğulları Muhammed b. Ca'fer ile Muhammed b. Ebû Bekir, birbirlerine üstünlük taslayıp her biri, "Ben senden daha asilim ve benim babam senin babandan daha hayırlıdır." dedi. Bunun üzerine Ali, Esmâ'ya, "Ey Esmâ! Aralarında sen hükmet!" dedi. Esmâ şöyle dedi: "Araplar içerisinde Ca'fer'den daha hayırlı bir genç görmedim. Ebû Bekir'den daha hayırlı orta yaşlı bir kimseyi de görmedim." Bunun üzerine Ali şöyle dedi: "Bize bir şey bırakmadın. Şayet bu söylediğinden farklı bir şey söylemiş olsaydın sana kızardım." Esmâ da, "Bu üç kişi arasında sen, en az tercih edilensin." dedi.

Bize Abdullah b. ez-Zübeyr el-Humeydî haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O İsmail'den, o da Kays'tan naklettiğine göre Ali b. Ebû Tâlib şöyle dedi:

Sizler aşırı şehvetli kadınları tercih edin. Onlardan biri de Esmâ bt. Umeys'tir.

5060. Selmâ ﴿فاطمة﴾

Selmâ bt. Umeys b. Ma'd b. Temîm b. el-Hâris b. Ka'b b. Mâlik b. Kuhâfe b. Âmir b. Rebî'a b. Âmir b. Mu'âviye b. Zeyd b. Mâlik b. Nesr b. Vehbullah b. Şehrân b. İfris b. Eftel. Eftel, Has'am kabilesini bir araya toplayan kimsedir. Annesi Hind'dir. O [yani Hind], Havle bt. Avf b. Züheyr b. el-Hâris b. Hamâta b. Cüreş'tir.[205] Kız kardeşi Esmâ bt. Umeys ile birlikte [*Mekke*'de] ilk yıllarda Müslüman oldu. Hamza b. Abdülmuttalib b. Hâşim ile evlendi ve ondan kızı Umâre doğdu. Umâre *Mekke*'de iken Ali b. Ebû Tâlib, Umretu'l-kaza[206] sırasında *Medine*'ye götürmek üzere onu yanına aldı. Orada Ali, Zeyd b. Hârise ve Ca'fer b. Ebû Tâlib, Umâre hakkında birbirleriyle tartıştılar. Her biri onun kendi yanında kalmasını

istiyordu. Umâre'nin teyzesi Esmâ bt. Umeys, Ca'fer b. Ebû Tâlib ile evli olduğu için Allah Resûlü (sas), onun Ca'fer'in yanında kalmasına hükmetti ve şöyle buyurdu: "Kadın, halası ve teyzesi üzerine nikâh edilmez." Hamza b. Abdülmuttalib *Uhud*'da şehit olunca Selmâ bt. Umeys dul kaldı. Sonra Şeddâd b. el-Hâd el-Leysî ile evlendi ve ondan Abdullah b. Şeddâd'ı doğurdu. Abdullah, Hamza b. Abdülmuttalib'in kızının anne bir kardeşi olup el-Abbâs b. Abdülmuttalib'in Ümmü'l-Fadl bt. el-Hâris'ten olma çocuklarının teyzesi oğludur. Ayrıca Abdullah, Hâlid b. el-Velîd b. el-Muğîre'nin de teyzesi oğludur.

5061. Hümeyne ﴿أسماء﴾

[Hümeyne] bt. Halef b. Es'ad b. Âmir b. Beyâda b. Sübey b. Cu'süme b. Sa'd b. Müleyh b. Amr. Amr, Huzâ'alıdır. *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman oldu. İkinci *Habeşistan* hicretine eşi Hâlid b. Sa'îd b. el-Âs b. Ümeyye ile birlikte katıldı ve orada Sa'îd b. Hâlid ve Eme bt. Hâlid'i doğurdu. Eme bt. Hâlid, ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evlenmiş ve ondan Amr b. ez-Zübeyr ile Hâlid b. ez-Zübeyr'i doğurmuştur.

5062. Harmele ﴿جدامة﴾

[Harmele] bt. Abd b. el-Esved b. Cezîme b. Ukayş b. Âmir b. Beyâda b. Sübey b. Cu'süme b. Sa'd b. Müleyh b. Amr. Amr, Huzâ'alıdır. *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman oldu ve biat etti. İkinci *Habeşistan* hicretine eşi Cehm b. Kays b. Abdüşurahbîl b. Hâşim b. Abdümenâf b. Abdüddâr b. Kusay ile birlikte katıldı ve eşi Cehm b. Kays'tan Hureymile, Abdullah ve Amr adında çocukları oldu. Harmele *Habeşistan*'da vefat etti. Kendisine Ümmü Hureymile denirdi. Annesi, Amr b. Abdüşems b. Abdüvüd b. Nasr b. Mâlik b. Hısl b. Âmir b. Lüey'in cariyesidir.

5063. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Safvân b. Muharris b. Haml b. Şık. *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman oldu ve biat etti. İkinci *Habeşistan* hicretine eşi Amr b. Sa'îd b. el-Âs b. Ümeyye ile birlikte katıldı.

5064. Hasene ﴿عائشة﴾

Şürahbîl b. Hasene'nin annesidir. Şürahbîl, Abdullah b. el-Mutâ b. Amr el-Kindî'nin oğludur. Hasene, *Mekke*'de ilk yıllarda Müslüman oldu ve biat etti. İkinci *Habeşistan* hicretine oğlu Şürahbîl b. Hasene ile birlikte katıldı.

5065. Hırnîk ﴿أم قيس﴾

[Hırnîk] bt. el-Husayn b. Ubeyd b. Halef b. Abdünühm b. Hureybe b. Cehme b. Gâdire b. Hubşiyye b. Ka'b b. Amr. Amr, Huzâ'alıdır. Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

5066. Sübey'a ﴿ضباعة﴾

[Sübey'a] bt. el-Hâris el-Eslemiyye. Sa'd b. Havle ile evli iken Sa'd vefat etmiştir.

> *Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Hişâm b. Urve'den, o babasından, o da el-Misver b. Mahreme'den şöyle rivayet etti:*

Sübey'a el-Eslemiyye, kocasının vefatından birkaç gün sonra doğum yaptı. Resûlullah'a gelip evlenmek için izin istedi. Allah Resûlü ona izin verince de evlendi.

> *Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân anlattı. O Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Cehm'den, o da Ubeydullah b. Abdullah b. Utbe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Ebü's-Senâbil b. Ba'kek, Sübey'a bt. el-Hâris'i [kocasının vefatından kısa bir süre sonra evlenmesinden dolayı] ayıpladı. Bunun üzerine Sübey'a ona, Resûlullah'a gittiğini ve onun kendisine evlenmeyi emrettiğini haber verdi.

> *Bize Musa b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bize Ebân b. Yezîd anlattı; dedi ki: Bize Yahya b. Ebû Kesîr anlattı. O da Ebû Seleme b. Abdurrahman'dan şöyle rivayet etti:*

Ebû Seleme ile İbn Abbâs, Sübey'a el-Eslemiyye rivayeti hakkında münakaşa ettiler. İbn Abbâs, küçük hizmetçisi Küreyb'e, "Ümmü Selmâ'ya git, durumu ona sor." dedi. Bunun üzerine Ümmü Selmâ şöyle dedi: "Sübey'a bt. el-Hâris el-Eslemiyye, kocasının vefatından yirmi gün sonra

doğurdu. Resûlullah (sas) ona evlenmesini emretti. Ebü's-Senâbil, ona talip olanlar arasında idi."

5067. Ümmü Ma'bed ﴿أم قيس﴾

Adı Âtike bt. Hâlid b. Huleyf b. Munkız b. Rebî'a b. Asrem b. Dubeys b. Harâm b. Hubşiyye b. Selûl b. Ka'b b. Amr'dır. Amr, Huzâ'alıdır. Amcasının oğlu ile evli idi. Amcasının oğluna Temîm b. Abdüluzzâ b. Munkız b. Rebî'a b. Asrem b. Dubeys b. Harâm b. Hubşiyye b. Selûl b. Ka'b b. Amr derlerdi. Amr, Huzâ'alıdır. Ümmü Ma'bed'in evi Kudeyd'de idi. Resûlullah (sas) *Medine*'ye hicret sırasında onun yanında konaklamıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Nâfi anlattı. O İbn Ebû Necîh'ten, o da Esmâ bt. Ebû Bekir'in mevlâsı Abdullah'tan şöyle dediğini rivayet etti. Ayrıca bana Hizâm b. Hişâm anlattı. O da babasından ve başkalarından şöyle dediklerini rivayet etti:

Kureyş, Resûlullah'ın (sas) Pazartesi gecesinin sonunda seher vaktinde, -bir rivayette Salı günü- [Hira] mağarasından çıkıp Kudeyd'e gittiğinin farkına varmadı. O sırada köle, çocuk ve kadınların peşine takıldığı, şahsı görülmeyen bir kimseden, *Mekke*'nin aşağı taraflarından gelip *Mekke*'nin yükseklerine doğru çıkan şöyle bir ses duydular:

İnsanların Rabbi olan Allah, iki arkadaşa hayırlı mükâfat versin.
Dediler ki: Onlar, Ümmü Ma'bed'in iki çadırına varıp konakladılar.

Şüphesiz ki, Muhammed'in arkadaşı olarak geceleyen kurtuluşa ermiştir.
Benî Ka'b'a tebrikler olsun. Onların genç kızlarının bulundukları ve oturdukları mekân, Müslümanlar için bir gözetleme yeridir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Hizâm b. Hişâm'dan, o babasından, o da Ümmü Ma'bed'den şöyle dediğini rivayet etti:

İki yük devesi üzerinde dört kişi bana geldi ve yanımda konakladı. Resûlullah'a (sas), kesmek maksadıyla [sütü olmayan] bir koyun getirdim. [O ana kadar sütü olmayan bu hayvan] birdenbire bol sütü olan bir koyun oluverdi. Onu Allah Resûlü'ne yaklaştırdım. Memesine dokundu ve "*Onu*

kesme.” buyurdu. Ben de onu geri gönderdim. Sonra başka bir koyunu getirip kestim, onlara yemek yaptım. O ve arkadaşları yediler. Hişâm dedi ki: “Beraberinde kimler vardı?” diye sordum. Ümmü Ma’bed şöyle dedi: İbn Ebû Kuhâfe [Ebû Bekir], İbn Ebû Kuhâfe’nin mevlâsı ve müşrik olan İbn Ureykıt. Ümmü Ma’bed devamla dedi ki: Resûlullah (sas) ve ashâbı o koyundan yediler, heybelerinin alabildiğince onlara yol yemeği koydum. Bir miktar et veya etin çoğu da yanımızda kaldı. Resûlullah’ın, memesine dokunduğu koyuna gelince o, Ömer b. el-Hattâb zamanında, hicrî 18. yılda ölünceye kadar yanımızda kaldı. Onun sütünü sabah akşam sağardık. Üstelik yerde -az ya da çok- bir şey [yiyeceği bitki] yoktu. Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Ma’bed, [Allah Resûlü kendisine geldiği] sırada Müslüman olmuştu. Başkaları ise, “Bilakis bu olaydan sonra Ümmü Ma’bed geldi, Müslüman oldu ve biat etti.” demişlerdir.

5068. Ümmü Abdullah ﴿أم عبد الله﴾

[Ümmü Abdullah] b. Mes’ûd. O, Ümmü Abd bt. Abdüvüd b. Süvey b. Kureym b. Sâhile b. Kâhil b. el-Hâris b. Temîm b. Sa’d b. Hüzeyl b. Müdrike b. İlyâs b. Mudar’dır. Annesi Hind bt. Abd b. el-Hâris b. Zühre b. Kilâb’dır. Ümmü Abd Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Ebû İshâk’tan, o da Mus’ab b. Sa’d’dan şöyle rivayet etti:

Ömer [hazineden her bir vatandaşa] maaş bağlanmasını hükme bağladığında Ümmü Abd’e 1.000 dirhem tahsis etti.

5069. Rayta ﴿أسماء﴾

Rayta bt. Abdullah. Abdullah b. Mes’ûd’un eşi ümmü veleddir. Zanaatkâr bir kadın idi. Şöyle demiştir: “Ya Resûlullah! Ben zanaatkâr bir kadınım. Yaptığım ürünleri satarım. Benim, eşimin ve çocuğumun bir malı da yoktur.” Devamla dedi ki: Resûlullah’a, onlar için harcama yapmayı sordum. Allah Resûlü şöyle buyurdu: *“Onlara yaptığın harcamalarda senin için mükâfat vardır.”*

5070. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Ebû Mu’âviye es-Sakafiyye. Abdullah b. Mes’ûd’un eşidir. Müslüman olmuş, biat etmiş ve Resûlullah’tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Ya’kûb b. İbrahim b. Sa’d ez-Zührî haber verdi. O babasından, o Sâlih b. Keysân’dan, o Muhammed b. Abdullah b. Amr b. Hişâm’dan, o Bükeyr b. Abdullah b. el-Eşec’den, o da Büsr b. Sa’îd’den şöyle dediğini rivayet etti:

Abdullah b. Mes’ûd’un eşi Zeyneb es-Sakafiyye bana haber verdiğine göre Resûlullah (sas) ona şöyle demiştir: *“Yatsı namazına gittiğinde koku sürünme.”*

5071. Bint Habbâb ﴿بنت خباب﴾

[Bint Habbâb] b. el-Eret b. Cendele b. Sa’d b. Huzeyme b. Ka’b b. Sa’d. Sa’d, Benî Sa’d b. Zeydümenât b. Temîm’dendir. Bint Habbâb Müslüman olmuş, Resûlullah (sas) dönemine yetişmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi; dedi ki: Bize el-A’meş anlattı. O Ebû İshâk’tan, o Abdurrahman b. Abd el-Fâişî’den, o da Bint Habbâb’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Habbâb bir seriyyeye katılmıştı. Resûlullah (sas) da zaman zaman bize gelir, keçimizin sütünü çanağımıza sağardı. Hatta dolup taşıncaya kadar sağardı. Habbâb gelince, o da keçiyi sağardı; ancak keçinin sütü çekilirdi. Vekî, “eksilirdi” demiştir. Bint Habbâb devamla dedi ki: Biz Habbâb’a, “Resûlullah (sas), kap dolup taşıncaya kadar sağardı, sen sağdığında ise sütü çekilirdi.” dedik.

Bize Abdullah b. Recâ el-Basrî haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Ebû İshâk’tan, o Abdurrahman b. Müdrik’ten, o da Bint Habbâb b. el-Eret’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Babam bir gazveye gitmiş ve bize bir koyundan başka bir şey bırakmamıştı. Babam şöyle demişti: “Koyunun sütünü sağmak istediğinizde onu Ehl-i Suffe’ye götürün.” Bint Habbâb devamla dedi ki: Onu götürdüğümüzde Resûlullah (sas) oturuyordu. Onu alıp bağladı ve sağmaya

başladı. Sonra, *“Yanınızdaki en büyük kabı bana getirin.”* dedi. Gittim, fakat içerisinde hamur yaptığımız bir çanaktan başka bir şey bulamadım. Onu getirdim, sağmaya başladı ve ağzına kadar doldurdu. Ardından, *“Gidip için ve komşularınızı da gözetin. Sağmak istediğinizde de onu bana getirin.”* buyurdu. Biz onu Resûlullah’a götürür, o da bizim için bolca sağardı. Babam gelince, [sütünü sağmak üzere] koyunu alıp bağladı, ancak sütü eski haline döndü [azaldı]. Annem, “Koyunumuzun süt düzenini bozdun.” dedi. Babam, “Ne oldu ki?” diye sordu. Annem, “Şu çanak dolusu süt veriyordu.” dedi. “Kim onu sağıyordu?” deyince, “Resûlullah (sas)!” dedi. Bunun üzerine babam, “Onu benimle denk mi kılıyorsun? Allah’a yemin olsun ki, onun eli benimkinden daha bereketlidir.” dedi.

5072. Ku’aybe ﴿صفية﴾

[Ku’aybe] bt. Sa’d el-Eslemiyye. Hicretten sonra biat etmiştir. O *Mescid-i Nebevî*’de kalırdı. Orada hasta ve yaralıları tedavi ettiği bir çadırı vardı. Sa’d b. Mu’âz *Hendek* savaşında yaralandığında ölünceye dek onun yanında tedavi olmuştur. Ku’aybe, Resûlullah (sas) ile beraber *Hayber* savaşına katılmıştır.

5073. Ümmü Mutâ ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Mutâ] el-Eslemiyye. Hicretten sonra Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Resûlullah (sas) ile beraber *Hayber* savaşına katılmıştır.

5074. Ümmü Sinân ﴿الكلابية﴾

Ümmü Sinân el-Eslemiyye. Hicretten sonra Müslüman olmuş ve biat etmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ebû Yahya anlattı. O Sübeyte bt. Hanzale el-Eslemiyye’den, o da annesi Ümmü Sinân el-Eslemiyye’den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) *Hayber* üzerine gitmeye karar verdiğinde ona gelip şöyle dedim: “Ya Resûlullah! Seninle birlikte, gideceğin şu sefere katılmak istiyorum. Su taşımaya yardım eder, yaralananlar olursa -inşaallah olmaz-, onları ve hastaları tedavi eder ve kafileyi gözetlerim.” Allah Resûlü şöyle buyurdu: *“Allah’ın bereketi üzere katıl. Seninle beraber kabilenden ve diğer*

kabilelerden katılan başka kadınlar da vardır. Onlar benimle konuştular, ben de onlara izin verdim. İstersen kabilenden olanlarla, istersen bizimle birlikte olabilirsin." Ben, "Seninle beraber." dedim. *"Öyleyse eşim Ümmü Seleme ile birlikte ol."* buyurdu. Ben de onunla beraber katıldım.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ömer b. Sâlih el-Hûtî anlattı. O Hureys b. Zeyd el-Eslemî'den rivayet etti; dedi ki: Bize Sübeyte bt. Hanzale anlattı. O da annesi Ümmü Sinân el-Eslemiyye'den -ki o, biat eden kadınlardan olup Peygamber (sas) ile birlikte Hayber'in fethine katılmıştır- şöyle dediğini nakletti:

"Evlenme umudundan kesilecek yaşa gelinceye kadar Cuma ve Bayram namazlarına gitmezdik." Ümmü Sinân şöyle devam etti: Resûlullah'a (sas) gelip biat ettim. Ellerime bakınca şöyle dedi: *"Sizden birinin tırnaklarının rengini değiştirmesinde ve sırımla da olsa ellerine bakım yapmasında bir mahzur yoktur."*

5075. Ümeyye ﴿هند﴾

[Ümeyye] bt. Kays Ebü's-Salt el-Gıfâriyye. Hicretten sonra Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Resûlullah (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına katılmıştır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Süleyman b. Suhaym'dan, o Ümmü Ali bt. Ebü'l-Hakem'den, o da Ümeyye bt. Kays Ebü's-Salt el-Gıfâriyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Gıfaroğulları'ndan bir grup kadınla birlikte Resûlullah'a (sas) gelip, "Ya Resûlullah (sas)! Seninle birlikte, gideceğin şu sefere -*Hayber*'i kastediyor- katılmak istiyoruz. Yaralıları tedavi eder, gücümüz yettiğince Müslümanlara yardım ederiz." dedik. Resûlullah (sas), *"Allah'ın bereketi üzere katılın."* buyurdu. Ümeyye şöyle devam etti: Onunla beraber sefere katıldık. Ben genç bir kız idim. Allah Resûlü (sas) beni, bineğinin terkisindeki heybesine aldı. Sabah vakti girince konaklayıp devesini çöktürdü. Bir de baktım ki, heybede benim kanımın izi var. Gördüğüm ilk hayız kanım idi. Hemen devenin üzerine kapandım ve utandım. Resûlullah (sas) bendeki hâli ve kanı görünce, *"Sanırım adet oldun."* dedi. "Evet" dedim. Allah Resûlü, *"Kendi*

durumuna bak, sonra su dolu bir kap al, içine biraz tuz at, sonra heybeye değen kanı temizle, ardından da geri dön.” buyurdu. Ben de öyle yaptım. Allah, bize *Hayber*’in fethini müyesser kılınca Resûlullah, ganimetten bize az bir mal verdi, Bize [*Hayber* arazilerinden] pay ayırmadı. Boynumda gördüğünüz şu kolyeyi aldı, bana verdi ve kendi eliyle onu boynuma taktı. Allah’a yemin olsun ki, onu ebedi olarak takacağım. O kolye ölünceye kadar Ümeyye’nin boynunda idi. Ölünce kendisiyle birlikte defnedilmesini vasiyet etti. Ayrıca Ümeyye hayızdan temizleneceği zaman, yıkanacağı suya bir miktar tuz katardı. Öldüğünde yıkanacağı suya da tuz katılmasını vasiyet etti.

5076. Ümmü Hufeyd ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Hufeyd] el-Hilâliyye. Hicretten sonra Müslüman olmuş ve Resûlullah’a biat etmiştir. Resûlullah’a (sas) keler hediye etmiş bir kadındır.

5077. Ümmü Sünbüle ﴿أم الزبير﴾

[Ümmü Sünbüle] el-Mâlikiyye. Mâlikîler, Huzâ’a kabilesinden Eslemlilerin kardeşleridir. Ümmü Sünbüle, Hicretten sonra Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ca’fer anlattı. O Abdurrahman b. Harmele’den, o Abdullah b. Niyâr’dan,[207] o Urve b. ez-Zübeyr’den, o da Peygamber’in (sas) eşi Âişe’den şöyle dediğini rivayet etti:*

Medine’ye geldiğimizde Resûlullah (sas) bizleri bedevîlerden hediye almaktan nehyetmişti. Ümmü Sünbüle el-Eslemiyye bir miktar süt getirip yanımıza girdi. Biz sütü kabul etmekten kaçındık. Biz bu halde iken Resûlullah (sas) Ebû Bekir ile birlikte geldi. *“Bu nedir?”* diye sordu. Ben, “Ya Resûlullah! Bu Ümmü Sünbüle’dir. Bize süt hediye etti. Sen de bizi herhangi bir bedevîden bir şey almaktan nehyetmiştin.” dedim. Resûlullah (sas), *“Onu alın. Çünkü Eslemliler bedevî değildirler. Onlar bizim köylülerimiz, biz ise onların şehirlileriyiz. Onları çağırdığımızda gelirler, onlardan yardım istediğimizde de yardım ederler. [Sütü kaba] dök, ey Ümmü Sünbüle!”* buyurdu. O da sütü döktü. Peygamber ona, *“Ebû Bekir’e ver.”* dedi. Ebû Bekir içti. Sonra yine *“Dök!”* dedi. Ümmü Sünbüle döktü,

Resûlullah (sas) içti. Ardından yine *“Dök!”* dedi. O da döktü. Peygamber onu alıp Âişe’ye verdi, o da içti. Âişe şöyle dedi: “Ciğeri soğutuyor! Sen bizi bir bedevîden hediye almaktan nehyetmiştin.” Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Eslemliler bedevî değildirler. Onlar bizim köylülerimiz, biz ise onların şehirlileriyiz. Onları çağırdığımızda gelirler, onlardan yardım istediğimizde de yardım ederler.”*

5078. Ümmü Kürz ﴿جويرية﴾

[Ümmü Kürz] el-Huzâ’iyye. Resûlullah (sas) Hudeybiye günü kurbanının etini taksim ederken Ümmü Kürz onun yanına gelmiş ve Müslüman olmuştur. O, Peygamber’den (sas) rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. İshâk haber verdi. O Atâ b. Ebû Rebâh’tan, o Habîbe bt. Meysere’den, o da Ümmü Kürz el-Huzâ’iyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’a (sas) akika kurbanını sordum. *“Erkek çocuk için iki koyun, kız çocuk için bir koyun.”* buyurdu.

5079. Ümmü Ma’kıl ﴿الكلابية﴾

[Ümmü Ma’kıl] el-Esediyye. Müslüman olmuş, Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize Muhammed b. Mus’ab el-Karkasânî haber verdi; dedi ki: Bize el-Evzâ’î anlattı. O Yahya b. Ebû Kesîr’den, o Ebû Seleme b. Abdurrahman’dan, o da Ümmü Ma’kıl’dan şöyle dediğini rivayet etti:

“Ya Resûlullah! Ben haccetmek istiyorum. Ancak devem zayıftır, bana neyi tavsiye edersin?” Allah Resûlü şöyle buyurdu: *“Ramazan’da umre yap. Çünkü Ramazan’da umre yapmak, haccetmeye denktir.”*

5080. Ümmü Subeyye ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Subeyye] Havle bt. Kays el-Cüheniyye. Hicretten sonra Müslüman olmuş, biat etmiş ve Resûlullah’tan (sas) hadisler rivayet etmiştir.

Bize Enes b. İyâd el-Leysî haber verdi. O Üsâme b. Zeyd'den, o Sâlim Ebü'n-Nu'mân b. Harrebûz'dan, o da Ümmü Subeyye el-Cüheniyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Abdest alırken benim ve Resûlullah'ın (sas) eli aynı kaba girip çıkmıştı.

Bize Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi. O Süleyman b. Bilâl'den, o Üsâme'den, o Sâlim Ebü'n-Nu'mân b. Harrebûz'dan, o da Ümmü Subeyye'den aynı rivayeti nakletti.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana Hârice b. el-Hâris anlattı. O da Ümmü Subeyye'nin mevlâsı Sâlim b. Serc'den nakletti. Ümmü Subeyye, Havle bt. Kays'tır. Hârice b. el-Hâris'in ninesidir. Hârice, onu şöyle derken işitmiştir:

Benim ve Resûlullah'ın (sas) eli, [abdest alırken] aynı kaba girip çıkmıştı. Muhammed b. Ömer dedi ki: O, Hârice b. el-Hâris b. Râfi b. Mekîs el-Cühenî, sonra er-Rib'î'dir.

Bize Hâlid b. Mahled el-Becelî haber verdi; dedi ki: Bana Hârice b. el-Hâris b. Râfi b. Mekîs el-Cühenî anlattı; dedi ki: Bana Ümmü Subeyye'nin mevlâsı Serc'in iki oğlu Sâlim ve Nâfi anlattı. Onlar da Havle bt. Kays'ın şöyle dediğini rivayet etti:

Benim ve Resûlullah'ın eli, [abdest alırken] aynı kaba girip çıkmıştı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Üsâme b. Zeyd el-Leysî'den rivayet etti. Üsâme dedi ki: Bana Sâlim b. Serc Ebü'n-Nu'mân haber verdi; dedi ki: Havle bt. Kays Ümmü Subeyye el-Cüheniyye'nin şöyle dediğini işittim:

Benim ve Resûlullah'ın (sas) eli, abdest alırken aynı kaba girip çıkmıştı.

Muhammed b. Ömer dedi ki: [Râvînin ismini] Sâlim b. Serc Ebü'n-Nu'mân olarak ifade eden kimsenin görüşü daha sağlamdır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Yahya b. en-Nadr anlattı. O Sâlim Ebü'n-Nu'mân'dan, o da Ümmü Subeyye Havle bt. Kays el-Cüheniyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Cuma günü Resûlullah'ın hutbesini işitirdim. Ben o sırada mescidin geri tarafında kadınların arka sırasındaydım. Onun minber üzerinde "***Kâf. Ve'l-Kur'âni'l-mecîd*** [***Kâf. Şerefli Kur'ân'a andolsun.***]" [Kâf, 50/1] ayetini okumasını işitmiştim.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ömer b. Sâlih b. Nâfi anlattı; dedi ki: Bana Sevde bt. Ebû Dubeys el-Cühenî anlattı - Sevde, Peygamber dönemine yetişmiş ve ona biat etmiştir. Ebû Dubeys de sahâbîdir-. Sevde de Ümmü Subeyye Havle bt. Kays'tan şöyle dediğini rivayet etti:*

Peygamber ve Ebû Bekir dönemleri ile Ömer'in hilafetinin ilk yıllarında biz kadınlar mescidde sohbet eder, ip eğirirdik. Bazımız da gözünden rahatsız olan kimseyi tedavi ederdi. Ömer şöyle dedi: "Siz hür kadınları [mescidde oturmaktan] menedeceğim." Bunun üzerine bizleri mescidden çıkardı. Sadece vakit namazlarına gelebiliyorduk. Ömer yatsı namazını kılınca, sopasıyla mescidde bulunan kimseleri dolaşır, onları kontrol eder, araştırır, onları yüzlerinden tanır, onlara akşam yemeği yiyip yemediklerini sorar, yemeyen varsa götürüp onlara akşam yemeği verirdi.

5081. Sevde ﴿أمامة﴾

[Sevde] bt. Ebû Dubeys el-Cüheniyye. Hicretten sonra Müslüman oldu ve biat etti. Babası da Sahâbî idi.

5082. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] (Ümâme de denir) bt. Süfyân b. Vehb b. el-Eşyem. el-Hâris b. Abdümenât b. Kinâneoğulları'ndan olup annesi Ümmü Abdullah'tır. Ümeyme, Ebû Süfyân b. Harb b. Ümeyye'nin hanımı idi. [*Mekke*'nin] fethedildiği gün Müslüman oldu ve biat etti. *Mekke* fethinden kısa bir süre sonra Müslüman olduğu da söylenir.

5083. Berze ﴿خالة﴾

[Berze] bt. Mes'ûd b. Amr b. Umeyr es-Sekafî. Annesi Eme bt. Halef b. Vehb b. Huzâfe b. Cümah'tır. Berze, Safvân b. Ümeyye b. Halef el-Cümahî ile evlenmiş ve ondan Abdullah el-Ekber'i [büyük olanı] doğurmuştur. Abdullah uzun boylu olup Abdullah b. ez-Zübeyr'in öldürüldüğü gün

onunla birlikte öldürülmüştür. Berze yine Safvân'dan, Hişâm el-Ekber'i [büyük olanı], Ümeyye ve Ümmü Habîb'i de doğurmuştur. Berze, veda haccı sırasında Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5084. el-Beğûm ﴿فاطمة﴾

el-Beğûm bt. el-Mu'addel.[208] O [yani el-Mu'addel], Hâlid b. Amr b. Süfyân b. el-Hâris b. Zebbân b. Abdüyâlîl'dir. Abdüyâlîl, Benî el-Hâris b. Abdümenât b. Kinâne'dendir. el-Beğûm, Abdullah el-Asğar [küçük olanı] b. Safvân b. Ümeyye, Safvân b. Safvân ve Amr b. Safvân'ın annesidir. el-Beğûm veda haccı sırasında Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. İbn Sa'd dedi ki: Bize rivayet edildiğine göre el-Beğûm, veda haccından önce *Mekke* fethi günü Müslüman olmuştur.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Musa b. Ukbe'den, o ez-Zübeyr'in mevlâsı Ebû Habîbe'den, o da Abdullah b. ez-Zübeyr'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Mekke fethedildiğinde Safvân b. Ümeyye'nin eşi, Kinâne kabilesinden el-Beğûm bt. el-Mu'addel Müslüman oldu ve Resûlullah'a gelip biat etti.

5085. Ümmü Hakîm ﴿أم حكيم﴾

[Ümmü Hakîm] bt. Târık el-Kinâniyye. Veda haccında Müslüman oldu ve Resûlullah'a (sas) biat etti.

5086. Kuteyle ﴿جمانة﴾

[Kuteyle] bt. Amr b. Hilâl el-Kinâniyye. Veda haccında Müslüman oldu ve Resûlullah'a (sas) biat etti.

5087. Tumâdır ﴿عائشة﴾

Tumâdır bt. el-Esbağ b. Amr b. Sa'lebe b. Hısn[209] b. Damdam b. Adî b. Cenâb b. Hübel. Kelb kabilesindendir. Annesi, Kelb kabilesinin Benî Kinâne b. Avf b. Azra b. Zeydüllât b. Rüfeyde kolundan Cüveyriye bt. Vebre b. Rûmânis'tir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ca'fer anlattı. O İbn Ebû Avn'dan, o da Sâlih b. İbrahim b. Abdurrahman'dan şöyle rivayet etti:

Nebî (sas), Abdurrahman b. Avf'ı Kelb kabilesine gönderdi ve *"Eğer İslâm davetine olumlu cevap verirlerse hükümdarlarının veya liderlerinin kızıyla evlen."* dedi. Abdurrahman gidip onları İslâm'a davet edince, bir kısmı Müslüman oldu, bir kısmı ise cizye vermeyi kabul etti. Abdurrahman b. Avf, onların lideri el-Esbağ b. Amr'ın kızı Tumâdır ile evlendi. Sonra onu *Medine*'ye getirdi. Tumâdır, Ebû Seleme b. Abdurrahman b. Avf'ın annesidir.

Bize Muhammed b. Ömer şöyle haber verdi:

Tumâdır, bir Kureyşlinin evlendiği ilk Kelbli kadındır. Abdurrahman'dan, Ebû Seleme dışında başka çocuk doğurmamıştır.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize İbrahim b. Sa'd haber verdi. O babasından, o da [İbrahim'in] dedesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Tumâdır, kötü ahlaklı [geçimsiz] bir kadındı. İki talakı verilmişti. Abdurrahman hastalandığında onunla Tumâdır arasında tatsızlık meydana geldi. Abdurrahman ona, "Allah'a yemin olsun ki, eğer benden boşanmayı istersen, seni mutlaka boşarım." dedi. Tumâdır da, "Vallahi senden isteyeceğim." dedi. Abdurrahman, "Şimdi olmaz. Aybaşı olup temizlendiğinde bana bildir." dedi. [Râvî] dedi ki: Tumâdır aybaşı olup temizlenince, haber vermek üzere [elçisini] Abdurrahman'a gönderdi. Elçisi [yolda] Abdurrahman'ın yakınlarından birine rastladı ve onun boşanma konusu için geldiğini sandı. Adam elçiyi çağırıp, "Nereye gidiyorsun?" dedi. Elçi, "Tumâdır beni Abdurrahman'a, kendisinin aybaşı olup temizlendiğini ona bildirmem için gönderdi." dedi. Adam, "Ona geri dön ve de ki: Yapma, Allah'a yemin olsun ki, Abdurrahman yemininden geri dönmeyecektir." dedi. Elçi, Tumâdır'a gidip bunları anlattı. Bunun üzerine Tumâdır, "Vallahi ben de yeminimden asla dönmeyeceğim. Abdurrahman'a git ve durumu bildir." dedi. [Râvî] dedi ki: Elçi Abdurrahman'a gidip durumu anlattı. Abdurrahman da onu boşadı.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Muhammed b. İshâk'tan, o Sa'd b. İbrahim'den, o babasından, o da [Sa'd'ın] ninesi Ümmü Külsûm'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Abdurrahman b. Avf, eşi Tumâdır el-Kelbiyye'yi boşayınca ona siyah bir cariye verdi. Yani boşanma sonrası Tumâdır'a mal olarak o cariyeyi verdi.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Abdülazîz b. Abdullah b. Ebû Seleme el-Mâcişûn'dan, o Sa'd b. İbrahim'den, o da Küseyf es-Sülemî'den şöyle rivayet etti:

Abdurrahman b. Avf, Tumâdır bt. el-Esbağ el-Kelbiyye'yi boşadığında mal olarak ona bir cariye verdi.

Bize Haccâc b. Muhammed haber verdi. O Şu'be'den, o Sa'd b. İbrahim'den, o Humeyd b. Abdurrahman'dan, o da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Sanki ben, Abdurrahman'ın ona [Tumâdır'a] mal olarak verdiği siyah cariyeye bakar gibiyim.

Bize Muhammed b. Mus'ab el-Karkasânî haber verdi; dedi ki: Bize el-Evzâ'î anlattı. O ez-Zührî'den, o da Talha b. Abdullah'tan şöyle rivayet etti:

Osman b. Affân, Tumâdır bt. el-Esbağ el-Kelbiyye'ye Abdurrahman'ın malından miras verdi. Abdurrahman onu [ölüm] hastalığında boşamıştı. Bu onun [Tumâdır'ın] son [üçüncü] talakı idi.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb'dan, o da Nâfi ve Sa'd b. İbrahim'den şöyle rivayet etti:

O, onu üç talakla boşadı. Yani Abdurrahman b. Avf, Tumâdır'ı boşadı. Osman, iddetin bitiminden sonra Abdurrahman'ın malından Tumâdır'a miras verdi.

Sa'd dedi ki: Tumâdır bt. el-Esbağ, Ebû Seleme'nin annesidir.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Tumâdır bt. el-Esbağ el-Kelbiyye, Abdurrahman b. Avf'tan sonra ez-Zübeyr b. el-Avvâm b. Huveylid ile evlendi. Ancak onun yanında kısa bir süre kaldıktan sonra ez-Zübeyr onu boşadı.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana babam anlattı. O Ömer b. Ebû Seleme b. Abdurrahman b. Avf'tan, o babasından, o da [Ömer'in] ninesi Tumâdır bt. el-Esbağ el-Kelbiyye'den şöyle rivayet etti:

ez-Zübeyr b. el-Avvâm, Tumâdır'ı boşadığında o, ez-Zübeyr'in yanında yedi gece kalmıştı. Ardından ez-Zübeyr onu boşadı. Bunun üzerine Tumâdır, kadınlara şöyle diyordu: "Sizden biriniz evlendiğinde; ez-Zübeyr'in bana yaptıklarından sonra, yedi gün sizi aldatmasın [kendinize dikkat edin]."

5088. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. Muharribe b. Cendel b. Übeyr b. Nehşel b. Dârim. Benî Temîm'dendir. Annesi el-İnâk bt. el-Cebbâr b. Avf b. Ebû Hârise b. Zeyd b. Amr b. Ganm b. Tağlib b. Vâil'dir. Esmâ, Hişâm b. el-Muğîre b. Abdullah b. Mahzûm ile evlenmiş ve ondan Ebû Cehil ile el-Hâris'i doğurmuştur. Hişâm b. el-Muğîre vefat edince Esmâ, onun kardeşi Ebû Rebî'a b. el-Muğîre ile evlenmiş ve ondan Ayyâş, Abdullah ve Ümmü Huceyr'i doğurmuştur. Esmâ Müslüman olmuş, biat etmiş, *Medine*'ye gelmiş ve Ömer b. el-Hattâb'ın hilafetine veya sonrasına kadar yaşamıştır.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhamîd b. Ca'fer ve Abdullah b. Ebû Ubeyde anlattı. Onlar Ebû Ubeyde b. Muhammed b. Ammâr b. Yâsir'den, o da er-Rübeyyi bt. Mu'avviz b. Afrâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb zamanında Ensâr'dan bazı kadınlarla birlikte Ebû Cehil'in annesi Esmâ bt. Muharribe'nin yanına girdim. Oğlu Abdullah b. Ebû Rebî'a ona *Yemen*'den güzel koku gönderiyor, o onu isteyenlere satıyor, biz de ondan satın alıyorduk. Kokuyu şişeme koyup diğer arkadaşlarımınkini tarttığı gibi benimkini de tartınca, "Üzerinizdeki hakkımı benim için yazın." dedi. Ben, "Evet, onu er-Rübeyyi bt. Mu'avviz

üzerine yazıyorum.” dedim. Esmâ dedi ki: “Uzak dur. Sen efendisini öldüren kimsenin kızısın.” Ben, “Hayır! Bilakis ben, kölesini öldürenin kızıyım.” dedim. “Vallahi sana asla bir şey satmayacağım.” dedi. “Ben de vallahi senden asla bir şey almayacağım. Allah’a yemin olsun ki, o, iyi ve güzel bir koku değildir.” dedim. Vallahi ey yavrularım, ondan daha güzel bir koku asla koklamamıştım. Fakat ben kızmıştım [bunun için öyle söylemiştim].

5089. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. Sellâme b. Muharribe b. Cendel b. Übeyr b. Nehşel b. Dârim. Benî Temîm’dendir. Annesi, Benî Temîm’den Selmâ bt. Züheyr b. Übeyr b. Nehşel b. Dârim’dir. Esmâ, *Mekke*’de ilk yıllarda Müslüman olmuş ve biat etmiştir. Eşi Ayyâş b. Ebû Rebî’a b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile birlikte ikinci *Habeşistan* hicretine katılmış ve orada Abdullah b. Ayyâş’ı doğurmuştur.

5090. Ümmü Sibâ ﴿أم الزبير﴾

Bize Abdullah b. İdrîs haber verdi; dedi ki: Bize Eslem el-Minkarî haber verdi. O da Atâ’dan şöyle rivayet etti:

Ümmü Sibâ, Resûlullah’a şöyle sordu: “Ya Resûlullah! Çocuklarımız için akika kurbanı kesecek miyiz?” Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: *“Evet. Erkek çocuk için iki koyun, kız çocuk için bir koyun.”*

5091. Mâviyye ﴿خولة﴾

Huceyr b. Ebû İhâb’ın mevlâsıdır. Hubeyb b. Adî, *Mekke*’de onun evinde hapsedilmiş, haram aylar bitince de öldürülmüştür. Mâviyye, Hubeyb’in olayını sonraları anlatırdı. Mâviyye Müslüman olmuş ve İslâm’ı güzel bir şekilde yaşamıştır. O şöyle anlatır: Vallahi ben, Hubeyb’den daha hayırlı birini görmedim. Onu kapı aralığından izledim. Zincire vurulmuştu. Yerde yenecek üzüm tanesi olmadığı halde, onun elinde erkek başı büyüklüğünde üzüm salkımı vardı, onu yiyordu. Bu, Allah’ın rızıklandırmasından başka bir şey değildi. Hubeyb geceyi Kur’ân okuyarak geçirirdi. Kadınlar onu dinler, ağlarlar ve ona acırlardı. Ona, “Ya Hubeyb! Bir ihtiyacın var mı?” diye sordum. “Hayır, yalnız bana tatlı su içirmeni, putlar adına kesilmiş

yiyecek yedirmemeni ve beni öldürecekleri zaman bana haber vermeni istiyorum.” dedi. Haram aylar çıkınca, [müşrikler] onu öldürmeye karar verdiler. Gidip ona haber verdim. Allah’a yemin olsun ki, onun bundan etkilendiğini görmedim. “Bana bir demir parçası [ustra] gönder de kişisel bakımımı yapayım.” dedi.

Oğlum Ebû Hüseyn ile birlikte ona bir ustura gönderdim. [Râvî], “Ebû Hüseyn, Mâviyye’nin öz oğlu değildi. Onun yanında yetişmişti.” dedi. Mâviyye devamla dedi ki: Çocuk gidince, “Vallahi adam intikamını almaya fırsat buldu. Ben ne yaptım? Bu çocuğu şu demir parçasıyla gönderdim. Adam onu öldürecek ve bir adama karşılık bir adam diyecek.” dedim. Oğlum usturayı ona götürünce, ondan aldı ve şaka yollu, “Baban hakkı için sen cesur birisin. Sizler beni öldürmek isterken, annen seninle birlikte demir parçasını gönderdiğinde, sana ihanet etmemden korkmadın mı?” Mâviyye dedi ki: Ben bunları işitiyordum. Şöyle dedim: “Ey Hubeyb! Ben Allah’ın güveniyle sana güvendim ve ilahın hakkı için sana demiri gönderdim. Onu sana oğlumu öldürmen için vermedim.” Hubeyb, “Onu öldürecek değilim. İhaneti dinimize göre helal görmeyiz.” dedi. Sonra ona, kendisini sabahleyin erken vakitte çıkarıp öldüreceklerini haber verdim. Sonra geldiler ve zincirlerini çözüp onu *et-Ten’îm*’e götürdüler.

Beraberinde çocuklar, kadınlar, köleler ve Mekkeliler de gittiler. Geride kimse kalmamıştı. Hasta olanlar, hastalığından şifa bulmak ümidiyle, hasta olmayanlar ise İslâm’a ve Müslümanlara muhalif oldukları için gelmişlerdi. Hubeyb’i *et-Ten’îm*’e getirdiklerinde beraberinde Zeyd b. ed-Desinne de vardı. Uzun bir ağaç isteyip çukur kazdılar. Hubeyb’i darağacına asacakları sırada, “İki rekât namaz kılmama izin verir misiniz?” dedi. “Evet!” dediler. O da uzatmaksızın iki rekât namaz kıldı.

İbn Sa’d dedi ki: Bunların hepsini bize, Muhammed b. Ömer, ilim ehli olan hocalarından naklen haber verdi.

5092. Ümmü Târık ﴿أم عمرو﴾

Sa’d [b. Ubâde]’nin mevlâsıdır.

Bize Ya’lâ b. Ubeyd haber verdi; dedi ki: Bize el-A’meş anlattı. O Ca’fer b. Abdurrahman el-Ensârî’den, o da Sa’d’ın mevlâsı Ümmü Târık’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber (sas), Sa’d’ın yanına gelip [eve girmek için] izin istedi. Üç defasında da Sa’d sustu [cevap vermedi]. Bunun üzerine Nebî (sas) geri döndü. Sa’d, beni Resûlullah’a gönderip, “İzin istemenizi artırma arzumuz, size izin vermemize mani oldu” dedi. Ümmü Târık dedi ki: [Resûlullah’ın] kapısı önünde izin isteyen bir ses işittim, fakat kimseyi göremedim. Peygamber (sas), *“Sen kimsin?”* diye sordu. “Ben Ümmü Meldem’im!” dedi. Resûlullah, *“Sana merhaba yok, hoş da gelmedin! Kubalılara yol gösterecek misin?”* diye sordu. Kadın “Evet!” dedi. Allah Resûlü de, *“Öyleyse onlara git.”* buyurdu.

5093. Ümmü Ferve ﴿أم عمرو﴾

el-Kâsım b. Gannâm’ın ninesidir.

> *Bize Yezîd b. Hârûn ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize Abdullah b. Ömer haber verdi. O el-Kâsım b. Gannâm’dan, o da yakınlarından nakletti. el-Fadl b. Dükeyn şöyle dedi: Annelerimden biri bana haber verdi. O da ninesi Ümmü Ferve’den rivayet ettiğine göre -Ümmü Ferve, Peygamber’e (sas) biat etmiş ve Resûlullah’tan (sas) hadis dinlemiştir.-:*

Bir adam en faziletli amelleri sorunca, Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“İlk vaktindeki namazdır.”*

5094. Meymûne ﴿ميمونة﴾

[Meymûne] bt. Kerdem.

> *Bize el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiler; dediler ki: Bize Abdullah b. Abdurrahman b. Ya’lâ b. Ka’b anlattı; dedi ki: Bana Yezîd b. Mıksem haber verdi. O da kendi mevlâsı Meymûne bt. Kerdem’den şöyle dediğini rivayet etti:*

Babamın terkisinde idim. Onun Peygamber’e (sas) şöyle sorduğunu işittim: “Ya Resûlullah! Ben *Büvâne*’de[210] kurban kesmeyi nezrettim [ne dersin?].” Allah Resûlü, *“Orası ibadet edilen bir put veya tâğut yeri mi?”* diye sordu. O, “Hayır!” dedi. Resûlullah, *“Öyleyse adağını yerine getir.”*

buyurdu. Ebû Nu’aym [el-Fadl b. Dükeyn rivayetinde], *“Nezrettiğin yerde”* demiştir.

> *Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Yezîd b. Mıksem -ki o İbn Dabbe’dir- haber verdi; dedi ki: Bana halam Sâre bt. Mıksem anlattı. O da Meymûne bt. Kerdem’den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah’ı *Mekke*’de devesi üzerinde gördüm. Ben de babamla birlikte idim. Resûlullah’ın elinde eğitmenlerin elindeki gibi bir kamçı vardı. Bedevîlerin ve insanların “et-Tabtabiyye et-Tabtabiyye”[211] dediklerini duydum. Babam Resûlullah’a yaklaşıp ayağını tuttu ve onun Allah’ın Resûlü (sas) olduğunu ikrar etti. Resûlullah’ın ayak işaret parmağının diğer ayak parmaklarına olan uzunluğunu unutmadım. Babam ona, “Ben Asrân[212] ordusu içerisinde idim.” dedi. Resûlullah (sas) o savaşı hatırladı. Târık b. el-Mürakka[213] dedi ki: “Kim bana sevabı karşılığında bir mızrak verir?” Kerdem şöyle dedi: “Onun sevabı nedir?” diye sordum. Târık, “Onu, doğacak ilk kız çocuğumla evlendireceğim.” dedi. Kerdem dedi ki: Mızrağımı ona verdim ve bekledim. Nihayet onun bir kızı oldu. Kız büluğ çağına gelince ona gelip, “Eşimi bana hazırla!” dedim. “Hayır, vallahi, mızrak dışında bana başka bir mihr vermedikçe onu sana hazırlamam.” dedi. Ben de vermeyeceğime dair yemin ettim. Resûlullah (sas), *“O hangi kadınlara denktir?”*[214] dedi. Kerdem, “Saçına ak düşmüştür.” dedi. Kerdem devamla dedi ki: Resûlullah (sas) bana, *“Bırak onu, ondan sana hayır yoktur.”* dedi. Böylece beni korkuttu. Ben ona bakınca, *“Sen de arkadaşın da günaha girmemiş olursunuz.”* buyurdu. Meymûne dedi ki: İşte bu sırada babam, “*Büvâne*’de bir miktar koyun kesmeyi nezrettim.” dedi. Elli koyun dediğini hatırlıyorum. Resûlullah, *“Orada şu putlardan bir şey var mı?”* diye sordu. “Hayır” dedi. Allah Resûlü, *“Öyleyse nezrettiğin şeyi Allah için yerine getir.”* buyurdu. Meymûne dedi ki: Babam koyunları toplayıp kesmeye başlayınca, onlardan biri kaçtı.“Allah’ım! Nezrimi yerine getir.” diyerek peşine düştü. Sonunda onu da yakalayıp kesti.

5095. Meymûne ﴿ميمونة﴾

[Meymûne] bt. Sa’îd. Resûlullah’ın (sas) mevlâsı.

Bize Ubeydullah b. Musa ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdiler; dediler ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Zeyd b. Cübeyr'den, o Ebû Yezîd[215] ed-Dınnî'den, o da Meymûne bt. Sa'îd'den şöyle rivayet etti:

Nebî'ye (sas), her ikisi de oruçlu olduğu halde eşini öpen adamın durumu soruldu. "*Orucu bozulmuştur.*" buyurdu. Yine Resûlullah'a (sas) zinadan doğan çocuğun durumu soruldu. "*Onda hayır yoktur. Kendisiyle cihad edeceğim bir çift ayakkabı bana, zinadan doğan çocuğu azat etmemden daha sevimlidir.*" buyurdu.

Bize Musa b. Mes'ûd haber verdi; dedi ki: Bize İkrime b. Ammâr anlattı. O Târık b. el-Kâsım b. Abdurrahman'dan, o da Peygamber'in mevlâsı Meymûne'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) buyurdu ki: Ey Meymûne, kabir azabından Allah'a sığın. Ben, "Ya Resûlullah, o gerçek midir?" diye sorunca, "*Evet ey Meymûne! Kıyamet gününün en şiddetli azabı, gıybet ve idrardan [sakınmamak] sebebiyledir.*" buyurdu.

5096. Ümmü'l-Husayn ﴿أم الحصين﴾

[Ümmü'l-Husayn] el-Ahmesiyye.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Ebû İshâk'tan, o Yahya b. Ümmü'l-Husayn'dan, o da ninesi Ümmü'l-Husayn'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ı (sas) *Minâ*'da insanlara hitap ederken gördüm. Elbisesine bürünmüştü. Kollarının pazuları sallanıyor ve şöyle diyordu: "*Ey insanlar! Allah'a karşı gelmekten sakının. Onu dinleyin ve itaat edin. Size yönetici olarak Habeşli bir köle dahi tayin edilse, Allah'ın kitabını uyguladığı sürece onu dinleyin ve ona itaat edin.*"

Bize el-Hasan b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr haber verdi; dedi ki: Bize Ebû İshâk haber verdi. O Yahya b. Husayn'dan, o da ninesi Ümmü'l-Husayn'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ı (sas) eşya yüklü devesinin üzerinde gördüm. Husayn da kucağımda idi. Şöyle buyuruyordu: *“Ey insanlar!* -Resûlullah, elbisesini koltuğunun altına aldı. [Râvî] Züheyr, eliyle işaret edip elini uzattı- *Allah’a karşı gelmekten sakının. Habeşli de olsa yöneticinizi dinleyin ve ona itaat edin. Aranızda Allah’ın kitabını uyguladığı sürece, uzuvları kesik Habeşli bir köle dahi olsa, onu dinleyin ve ona itaat edin.”*

Bize el-Fadl b. Dükeyn, Muhammed b. Abdullah el-Esedî ve Amr b. el-Heysem Ebû Katan haber verdiler; dediler ki: Bize Yunus b. Ebû İshâk anlattı. O el-Ayzâr b. el-Hureys’ten rivayet etti; dedi ki: Ümmü’l-Husayn el-Ahmesiyye’yi şöyle derken işittim:

Resûlullah’ı (sas) veda haccında gördüm. Üzerinde, koltuğunun altına aldığı bir hırka vardı. Onun sallanan pazularına bakıyordum. Şöyle buyuruyordu: *“Ey insanlar! Allah’a karşı gelmekten sakının. Üzerinize uzuvları kesik Habeşli bir köle dahi idareci olsa, Allah’ın kitabını uyguladığı sürece onu dinleyin ve ona itaat edin.”*

5097. Ümmü Cündeb ﴿أم مسطح﴾

Ümmü Cündeb el-Ezdiyye. O, Süleym b. Amr b. el-Ahvas’ın annesidir. Müslüman olmuş, Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize Abdullah b. İdrîs haber verdi; dedi ki: Yezîd b. Ziyâd’ı, Süleyman b. Amr b. el-Ahvas’tan naklederken işittim. Süleyman da annesinden şöyle rivayet etti:

Annesi [Ümmü Cündeb], Nebî’yi (sas) *Minâ* vadisinde büyük cemrede sapan taşına benzer yedi taş atarken gördü. Resûlullah (sas) şöyle buyuruyordu: *“Ey insanlar, [taş atarken] birbirinizi öldürmeyin.”* Resûlullah’ın ardında da bir adam, insanların attığı taştan onu koruyordu. Süleyman dedi ki: Kim olduğunu sordum. “el-Abbâs b. Abdülmuttalib.” dendi. Allah Resûlü yedi taş attıktan sonra ayrıldı. Bir kadın gelip, “Ya Resûlullah! Biricik oğlum hastadır.” dedi. Resûlullah, *“Şu çadırlardan bana bir miktar su getir.”* dedi. Kadın taş bir kap içerisinde su getirdi. Ümmü Cündeb dedi ki: Resûlullah (sas) o sudan içti, sonra içine püskürttü

ve *“Oğluna içir ve Allah’tan şifa dile.”* dedi. Kadın da ona içirdi ve oğlu iyileşti.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Mindel anlattı. O Yezîd b. Ebû Ziyâd’dan, o Süleyman b. Amr b. el-Ahves’ten, o da annesi Ümmü Cündeb’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ı (sas) katırı üzerinde *Akabe* cemresini atarken gördüm. Arkasında bir adam vardı, [insanların attığı] taşlardan onu koruyordu. “Resûlullah’ın (sas) arkasındaki kimdir?” diye sordum. “Şu el-Fadl b. el-Abbâs’tır.” denildi. Resûlullah’ın (sas) şöyle buyurduğunu işittim: *“Ey insanlar! Sakin olun! Atacağınız zaman, sapan taşı gibisini atın.”*

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. Deki ki: Bize el-Haccâc haber verdi. O Abdullah b. el-Hâris’in mevlâsı Yezîd’den, o Abdullah b. el-Hâris’ten, o da Ümmü Cündeb el-Ezdiyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Ey insanlar! Akabe cemresi yanında [taş atarken] birbirinizi öldürmeyin. Sapan taşı gibisini atın.”*

5098. Ümmü Hakîm ﴿أم حكيم﴾

Ümmü Hakîm bt. Veddâ el-Huzâ’iyye. Müslüman olmuş ve Resûlullah’tan (sas) bazı hadisler rivayet etmiştir.

Bize Musa b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bize Habbâbe bt. Aclân el-Huzâ’iyye anlattı. O annesinden, o Ümmü Hafs bt. Cerîr’den, o da Ümmü Hakîm bt. Veddâ’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber’e (sas), “Zenginin fakirden alacağı nedir?” dedim. *“Nasihat [samimiyet] ve duadır.”* buyurdu.

Ümmü Hakîm, -aynı isnadla- Peygamber’den (sas) başka hadisler de rivayet etmiştir.

5099. Ümmü Müslim ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Müslim] el-Eşca’iyye. Müslüman olmuş ve Resûlullah’tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Kabîsa b. Ukbe haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân haber verdi. O Habîb'den, o bir adamdan, o da Ümmü Müslim el-Eşca'iyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, deri çadırımın içinde iken Resûlullah (sas) bana geldi ve *"Leş derisinden değilse ne kadar güzeldir!"* buyurdu. Bunun üzerine ben de çadıra dikkatle baktım.

5100. Ümmü Kebşe ﴿أم عمرو﴾

Kudâ'a kabilesinden bir kadındır. Müslüman olmuş ve Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Abdullah b. Muhammed b. Ebû Şeybe haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd b. Abdurrahman er-Rüâsî anlattı. O Hasan b. Sâlih'ten, o el-Esved b. Kays'tan, o Sa'îd b. Amr'dan, o da Kudâ'alı bir kadın olan Ümmü Kebşe'den şöyle rivayet etti:

O [Ümmü Kebşe], kendisiyle beraber savaşa katılmak için Peygamber'den (sas) izin istedi. Resûlullah, *"Hayır!"* dedi. Ümmü Kebşe, "Ya Resûlullah! Yaralıları tedavi eder ve hastalara bakarım." dedi. Ümmü Kebşe dedi ki: Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Otur oturduğun yerde! Sonra insanlar, 'Muhammed, bir kadınla savaşa çıkıyor.' demesinler."*

5101. Ümmü's-Sâib ﴿أم السائب﴾

Resûlullah (sas) dönemine yetişmiş ve Müslüman olmuştur.

Bize Şebâbe b. Sevvâr haber verdi; dedi ki: Bana el-Muğîre b. Müslim anlattı. O Ebü'z-Zübeyr'den, o da Câbir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü's-Sâib titrer vaziyette iken Peygamber onun yanına girdi. *"Ne oldu sana?"* diye sordu. Ümmü's-Sâib, "Humma, Allah onun belasını versin." dedi. Bunun üzerine Peygamber şöyle buyurdu: *"Sus! Hummaya sövme. Çünkü o, demirin kirini gideren körük gibi, Müslümanların günahlarını giderir."*

5102. Kuteyle ﴿جمانة﴾

[Kuteyle] bt. Sayfî el-Cüheniyye. Müslüman olmuş ve Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh ve Muhammed b. Ubeyd haber verdi. Onlar el-Mes'ûdî'den, o Ma'bed b. Hâlid'den, o Abdullah b. Yesâr'dan, o da Kuteyle bt. Sayfî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ehl-i Kitap âlimlerinden biri Peygamber'e (sas) gelip, "Ya Muhammed! Şirk koşmasanız, sizler ne iyi bir topluluksunuz!" dedi. Nebî (sas) ona, "Nasıl yani?" diye sordu. O, "Sizden biriniz 'Hayır, Ka'be'ye yemin olsun ki!' diyor." dedi. Peygamber (sas) şöyle buyurdu: "Onu söyleyen söylemiş. Kim yemin ederse, Ka'be'nin Rabbi adına yemin etsin." O âlim tekrar, "Ya Muhammed! Allah'a ortak koşmasanız, sizler ne iyi bir topluluksunuz!" dedi. Nebî, "Nasıl oluyor?" diye sordu. Âlim, "Sizden biriniz 'O diledi, ben de diledim.' diyor." dedi. Bunun üzerine Peygamber (sas) şöyle buyurdu: "Onu söyleyen söylemiş. Sizden kim böyle demek isterse, 'Allah'ın dilemesinden sonra ben dilerim.' desin."

5103. Selâme ﴿خديجة﴾

[Selâme] bt. el-Hur. Müslüman olmuş ve Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Ümmü Gurâb'dan, o Akîle adındaki bir kadından, o da Selâme bt. el-Hur'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ı (sas) işittim, şöyle diyordu: *"İnsanlara öyle bir zaman gelecek ki, bir saat ayakta bekleyecekler de kendilerine namaz kıldıracak bir imam bulamayacaklar."*

5104. Yüseyre[216] ﴿عائشة﴾

Humayda bt. Yâsir'in ninesidir. Müslüman olmuş, biat etmiş ve Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

Bize Muhammed b. Bişr el-Abdî haber verdi; dedi ki: Bana Hâni b. Osman anlattı. O annesi Humayda bt. Yâsir'den, o da -hicret eden

kadınlardan biri olan- ninesi Yüseyre'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) Bize şöyle buyurdu: *"Ey Mümin kadınlar! Tehlil* [yani la ilahe illallah], *tesbih* [yani sübhanallah] *ve takdise* [yani Allah'ı yüceltmek, subbûhun kuddûsun demeye] *sarılın. Gafil olmayın. Yoksa merhameti unutursunuz.* [Tehlil, tesbih ve takdisi] *parmaklarınızın ucuyla yapın. Çünkü onlar* [ahirette] *sorgulanacak ve konuşturulacaktır."*

5105. Serrâ ﴿خولة﴾

Serrâ bt. Nebhân el-Ganeviyye. Müslüman olmuş ve Resûlullah'tan hadisler rivayet etmiştir.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled Ebû Âsım haber verdi. O Rebî'a b. Abdurrahman el-Ganevî'den rivayet etti; dedi ki: Bana ninem Serrâ bt. Nebhân anlattı:

O, Cahiliye devrinde ev kadını idi. Peygamber'i (sas), insanların saçlarını tıraş ettikleri Kurban bayramının [ilk] gününden sonra gelen ikinci günde şöyle derken işitti: *"Bu hangi gündür?"* Dediler ki, "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." *"Bu, kurban bayramı günlerinin ortasıdır"* dedi. *"Buranın hangi belde olduğunu biliyor musunuz?"* dedi. Dediler ki, "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." *"Burası meş'ar-i haramdır* [haccın yapıldığı beldedir]." Sonra Ali'ye şöyle dedi: *"Bu yılımdan sonra* [belki] *sizinle görüşemem. Dikkat edin! Kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız, şu beldenizde bu gününüzün haram olması gibi birbirinize haramdır. Yakında olanlar* [bu bilgileri] *uzaktakilere ulaştırsın. Zira sizler, Rabbinize kavuşup amellerinizden sorguya çekileceksiniz."* Serrâ şöyle devam etti: Sonra [Allah Resûlü] *Medine*'ye gitti. Orada birkaç gün kaldıktan sonra da vefat etti. Allah'ın salâvatı, rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun!

Bize Ahmed b. el-Hâris el-Gassânî el-Basrî haber verdi; dedi ki: Bize Sâkine bt. el-Ca'd el-Ganeviyye anlattı; dedi ki: Serrâ bt. Nebhân el-Ganeviyye'yi şöyle derken işittim:

Cahiliye devrinde ev kadını idim. İbn Sa'd dedi ki: [Serrâ], bu isnadla Resûlullah'tan (sas) başka hadisler de rivayet etmiştir.

5106. Rüzeyne ﴿خولة﴾

Resûlullah'ın (sas) hizmetçisidir. Müslüman olmuş ve Peygamber'den (sas) hadisler rivayet etmiştir.

> *Bize Müslim b. İbrahim haber verdi. O Uleyle bt. el-Kümeyt el-Atekiyye'den, o annesi Ümeyne'den, o Emetüllah bt. Rüzeyne'den, o da Rüzeyne'den rivayet etti.*

Rüzeyne, Resûlullah'ın (sas) hizmetçisi idi. Allah Resûlü'nden aşura orucu, Deccâl ve başka konularla ilgili hadisler rivayet etmiştir.

5107. Kayle ﴿عزة﴾

[Kayle] Ümmü Benî Enmâr. Resûlullah'tan (sas) bir hadis rivayet etmiştir.

> *Bize İsmail b. Hâlid es-Sükkerî haber verdi; dedi ki: Bana, Kureyş kabilesinden Benî Esed'in mevlâsı Ya'lâ b. Şebîb el-Mekkî el-Esedî anlattı; dedi ki: Bize Abdullah b. Osman b. Huseym el-Kârî[217] anlattı. O da Kayle Ümmü Benî Enmâr'dan şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas), umrelerinden birinde ihramdan çıkmak için Merve'ye geldi. Ben bir bastona dayanmış olarak yanına gidip oturdum. Dedim ki: "Ya Resûlullah! Ben ticaret yapan bir kadınım. Bazen bir malı satın almak istediğimde, o mala, almayı düşündüğüm rakamdan daha düşük bir fiyat verir, ardından biraz artırır, sonra tekrar artırır ve nihayet almayı düşündüğüm rakama alırım. Bazen de bir malı satmak istediğimde, satmayı düşündüğüm rakamdan daha yüksek bir fiyat söyler, sonra biraz düşürür, ardından biraz daha düşürür ve nihayet o malı, satmayı düşündüğüm rakama satarım." Bunun üzerine Resûlullah (sas) bana şöyle dedi: *"Böyle yapma, ey Kayle! Bir şey satın almak istediğinde, almayı düşündüğün rakamı ver. Ya sana verilir, ya da verilmez. Bir şey satmak istediğinde de, satmayı düşündüğün rakamı söyle. Ya kabul edilir, ya da edilmez."*

5108. Kayle ﴿عزة﴾

[Kayle] bt. Mahreme et-Temîmiyye. Benî Cenâb'ın kardeşi Habîb b. Ezher ile evli idi. Ondan kız çocukları dünyaya geldi. Habîb, İslâm'ın ilk yıllarında vefat edince, amcaları Esveb b. Ezher, kız çocuklarını Kayle'den

aldı. Bunun üzerine Kayle, İslâm'ın ilk yıllarında kendisini Resûlullah'a götürecek sahâbîleri arıyordu. Nihayet Resûlullah'a giden Bekir b. Vâil kabilesinin temsilcisi Hureys b. Hassân eş-Şeybânî'ye rastladı. Onunla birlikte Allah Resûlü'nün (sas) yanına gitti. Kayle'nin olayını anlatan Abdullah b. Hassân el-Anberî'nin naklettiğine göre, Resûlullah'a soru sordu, ondan hadis dinledi ve onunla birlikte namaz kıldı. Kayle'nin Hizâm adında bir oğlu vardı. Hatırladığım kadarıyla o, Peygamber (sas) ile birlikte *er-Rebeze* savaşına katıldı. Sonra *Hayber*'e gitti. Oranın sıtmasına yakalandı ve öldü. Geriye kız çocukları bıraktı.

5109. el-Âs b. Amr b. et-Tufâvî'nin Halası ﴿عمة العاص بن عمرو الطفاوى﴾

Resûlullah'tan bir hadis rivayet etmiştir.

> *Bize el-Mu'allâ b. Esed el-Ammî haber verdi; dedi ki: Bize Temmâm b. Büzay Ebû Sehl anlattı; dedi ki: Bana el-Âs b. Amr et-Tufâvî anlattı; dedi ki:*

Halamdan işittiğime göre o, kabilesinden bir grup insanla birlikte Peygamber'e (sas) geldi ve dedi ki: "Ey Allah'ın Nebîsi! Bana Allah'ın beni onunla faydalandıracağı bir hadis söyle." Bunun üzerine Allah Resûlü şöyle buyurdu: *"Kulağa hoş gelmeyen sözden sakın! Kulağa hoş gelmeyen sözden sakın!"* Bunu üç defa tekrar etti.

5110. Şeybe'nin Ümmü Veledi ﴿أم ولد شيبة﴾

> *Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hişâm ed-Destevâî anlattı. O Büdeyl'den, o Safiyye bt. Şeybe'den, o da Şeybe'nin ümmü veledinden şöyle rivayet etti:*

O, Resûlullah'ı (sas) *Safâ* ve *Merve* arasında sa'y ederken görmüş, Allah Resûlü şöyle diyordu: *"Ebtah,*[218] *ancak dinç bir şekilde geçilir."*

> *Bize Haccâc b. Nusayr haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Zekvân el-Cehdamî Ebü'l-Hasan anlattı. O Büdeyl b. Meysere el-Ukaylî'den, o da Safiyye bt. Osman'dan şöyle dediğini rivayet etti:*

Ben, Ebû Hüseyn'in evinin küçük kapısından Resûlullah'a baktım, *Safâ* ve *Merve* arasında sa'yediyordu. İzarını kaldırınca dizlerini gördüm. Şöyle diyordu: *"Vadi, ancak dinç bir şekilde geçilir. Sa'y, derenin ortasında yapılır."*

5111. Huleyde ﴿خديجة﴾

Huleyde bt. Kays b. Sâbit b. Hâlid b. Eşca. Eşca, Benî Dühmân'dandır.

Benî Selime'den el-Berâ b. Ma'rûr ile evlenmiştir. el-Berâ, [*Akabe* biatlarındaki] temsilcilerden biridir. Huleyde, el-Berâ'dan Bişr b. el-Berâ'yı doğurmuştur. Bişr, *Bedir* savaşına katılmış olup, Resûlullah (sas) ile birlikte zehirli koyun etinden yiyen kişidir. Bişr b. el-Berâ'nın annesi Huleyde Müslüman olmuş, Resûlullah'a biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Eflah b. Sa'îd el-Müzenî anlattı; dedi ki: Bana Âsım b. Ömer b. Katâde anlattı. O Mahmûd b. Lebîd'den, o da Bişr b. el-Berâ'nın annesinden şöyle rivayet etti:*

O, Resûlullah'a şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü! Ölüler tanışıp görüşürler mi?" Bunun üzerine Resûlullah, "*Ellerini toprak bürüsün!*" dedi yahut şöyle buyurdu: "*Alnını toprak bürüsün! İyi ruhlar cennette yeşil kuş gibidir. Nasıl ki kuşlar ağaç tepelerinde tanışıp görüşüyorlarsa, onlar da [Cennet'te] tanışıp görüşürler.*"

> *Bize İsmail b. Abdullah b. Hâlid es-Sükkerî haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Seleme anlattı. O Muhammed b. İshâk'tan, o İbn Ebû Necîh'ten, o Mücâhid'den, o da Bişr b. el-Berâ b. Ma'rûr'un annesinden şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah'ı (sas) işittim, ashâbına şöyle diyordu: "*İnsanların en hayırlı erkeğini size haber vereyim mi?*" Ashâb, "Evet ya Resûlullah!" dediler. Bişr'in annesi dedi ki: Resûlullah, eliyle Batı tarafına doğru (bir taş) attı. Ardından şöyle buyurdu: "*Atının yularını tutup saldırmayı veya kendisine saldırılmayı bekleyen kimsedir. Ondan sonra insanların en hayırlı erkeğini size haber vereyim mi?*" Ashâb, "Evet ya Resûlullah!" dediler. Bişr'in annesi dedi ki: "Resûlullah, eliyle Hicaz tarafına doğru (bir taş) attı. Ardından şöyle buyurdu: "*Davarları arasında namazı kılan, zekâtı veren ve*

malında Allah'ın hakkı olduğunu bilen, kötü insanlardan uzak duran kimsedir."

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ma'mer ve Mâlik anlattı. Onlar ez-Zührî'den, o Urve'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) humma olup ölüm hastalığına yakalandığında Bişr b. el-Berâ b. Ma'rûr'un annesi Allah Resûlü'nün yanına girip onu meshetti ve şöyle dedi: "Senin ateşin gibisini başka birinde görmedim." Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Mükâfat bize kat kat verildiği gibi, bela da kat kat veriliyor. İnsanlar ne konuşuyorlar?"* Bişr'in annesi dedi ki: Şöyle dedim: "İnsanlar, Resûlullah'ın zâtü'l-cenb [böğür ağrısı hastalığı] olduğunu düşünüyorlar." Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Allah o hastalığı bana musallat etmez. O, şeytanın bir vesvesesidir. Ancak hastalığım, benim ve oğlunun Hayber savaşında yediğimiz yemekten [zehirli etten] dolayıdır. Onun etkisi zaman zaman kendisini gösterir ve beni bu hale sokar, nefesimi kesecek hale getirir."* Sonunda Resûlullah (sas) şehit olarak vefat etti.

---

[205] Esmâ bt. Umeys ve başkalarının biyografisinde bu ifade "b. Cüreş" değil de "min Cüreş" şeklindedir. Doğrusu da "min Cüreş" dir. Buna göre tercüme şöyle olur: "Annesi Hind'dir. O, Cüreş kabilesinden Havle bt. Avf b. Züheyr b. el-Hâris b. Hamâta'dır." (M)

[206] Hudeybiye barış anlaşması gereği yapılamadığı için daha sonraya kalan umre (M).

[207] Atâ nüshasında Dînâr olarak geçer (M).

[208] Atâ neşrinde (VIII, 230) "el-Mu'azzel (المعذل)" şeklinde yazılmıştır (E).

[209] Atâ neşrinde (VIII, 231) "Hadr (حضر)" şeklinde yazılmıştır (E).

[210] Büvâne, Mekke ile Medine arasında, cahiliye döneminde puta tapılan bir yer (M).

[211] Kamçıdan kinayedir, kamçıyla vurulduğunda çıkan sese işarettir (M).

[212] Cahiliyede meydana gelen bir savaş (M).

[213] Atâ neşrinde (VIII, 235) "el-Mür" şeklinde yazılmıştır (E).

[214] Leiden neşrinde “bi-kadri” şeklinde yazılmıştır. Aynısı III. Ahmed ve Riyâd Üniversitesi yazmalarında da geçmektedir. Ancak bu, yanlıştır. Doğrusu Mahmudiye yazmasından tespit edilmiştir.

[215] Atâ neşrinde (VIII, 235) “Zeyd” şeklinde geçer (M).

[216] “Yüseyre” ismi Leiden neşrinde “Büseyre” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu yazmalardan ve İbnü’l-Esîr’in *Üsdü’l-gâbe*’sinden tespit edilmiştir.

[217] “el-Kârî (القاري)” nispesi Leiden neşrinde “el-Kâri (القاري)” şeklinde yanlış yazılmıtır. Doğrusu III. Ahmed, Riyâd Üniversitesi ve Mahmûdiye yazmalarından ve *et-Takrîb*’den tespit edilmiştir.

[218] Mekke ile Mina arasında bir yer (M).

ENSÂR'DAN BİAT EDEN MÜSLÜMAN KADINLAR EVS KABİLESİ'NDEN OLANLAR

BENÎ ABDÜLEŞHEL B. CÜŞEM B. EL-HÂRİS B. EL-HAZREC B. AMR’DAN OLANLAR

Amr, en-Nebît b. Mâlik b. el-Evs’tir.

5112. er-Rebâb ﴿الرباب﴾

er-Rebâb bt. en-Nu’mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi, Mu’âze bt. Enes b. Kays b. Ubeyd b. Zeyd b. Mu’âviye b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Bunlar Benî Hudeyle kabilesindendir. er-Rebâb bt. en-Nu’mân, Sa’d b. Mu’âz’ın halasıdır. er-Rebâb bt. en-Nu’mân, Zürâre b. Amr b. Adî b. el-Hâris b. Mürre b. Ka’b ile evlendi. Ka’b, Zafer b. el-Hazrec b. Amr’dır. Amr da en-Nebît b. Mâlik b. el-Evs’tir. er-Rebâb, Zürâre’den Mu’âz b. Zürâre’yi doğurdu. Mu’âz, Resûlullah’ın (sas) arkadaşı Ebû Nemle’nin babasıdır. er-Rebâb daha sonra Ma’rûr b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Seleme ile evlendi. Seleme, el-Hazrec kabilesindendir. er-Rebâb, Ma’rûr’dan el-Berâ b. Ma’rûr’u doğurdu. el-Berâ, [*Akabe* biatındaki] 12 temsilciden biridir. el-Berâ, Resûlullah’ın *Medine*’ye hicretinden önce vefat etti. Daha sonra Resûlullah, kabrine gelip üzerine namaz kılmıştır. er-Rebâb bt. en-Nu’mân, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5113. Akreb ﴿ميمونة﴾

[Akreb] bt. Mu’âz b. en-Nu’mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi Kebşe bt. Râfi b. Mu’âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer’dir. el-Ebcer, Hudre b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec’dir. Akreb, Sa’d b. Mu’âz’ın anne-baba bir kardeşidir. Akreb, Yezîd b. Kürz b. Za’ûrâ b. Abdüleşhel ile evlendi ve Yezîd b. Kürz’den Râfi ve Havvâ adında iki çocuk dünyaya getirdi. Daha sonra Akreb, Kays b. el-Hatîm b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer ile evlendi ve Kays’tan olma Yezîd ve Sâbit adında iki çocuk dünyaya getirdi. Kays, oğlu Yezîd ile künyelenirdi. Kays, *Ebû Ubeyd Köprüsü*[219]

savaşında öldürüldü. Akreb, Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5114. Hind ﴿هند﴾

Hind bt. Simâk b. Atîk b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi, Ümmü Cündeb bt. Rifâ'a b. Zenber b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf'tır. Avf, Evs kabilesindendir. Hind, Üseyd b. Hudayr b. Simâk b. Atîk'in halasıdır. Hind, Sa'd b. Mu'âz b. en-Nu'mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlendi ve Sa'd'dan olma iki oğlu Amr ve Abdullah'ı dünyaya getirdi. Hind daha sonra Sa'd b. Mu'âz'ın kardeşi Evs b. Mu'âz b. en-Nu'mân ile evlendi ve ondan el-Hâris b. Evs'i dünyaya getirdi. el-Hâris, *Bedir* savaşına katılmıştır. Hind, Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5115. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Simâk b. Atîk b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi, Evs kabilesinden Ümmü Cündeb bt. Rifâ'a b. Zenber b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf'tır. Ümâme de [Hind gibi], Üseyd b. Hudayr'ın halasıdır. Ümâme, Şerîk b. Enes b. Nâfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Ümmü Sahr, Ümmü Süleyman ve Ceybe adında çocukları dünyaya getirmiştir. Ümâme bt. Simâk Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5116. Havvâ ﴿خولة﴾

[Havvâ] bt. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Muhammed b. Ömer, Havvâ'nın nesebini bu şekilde vermiş ve onu biat eden kadınlar arasında saymıştır. Ancak biz, *Nesebü'l-Ensâr* adlı kitapta Râfi b. İmruülkays'ın sadece bir kızını tespit ettik. Onun da ismi es-Sa'be'dir. es-Sa'be'nin annesi, Benî Adî b. en-Neccâr'dan Huzeyme bt. Adî b. Abs b. Harâm b. Cündeb'dir. es-Sa'be, Ebü'l-Hayser Enes b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel'in kız kardeşidir.

5117. Ümmü İyâs ﴿أم خالد﴾

[Ümmü İyâs] bt. Enes b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi Ümmü Şerîk bt. Hâlid b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b.

Sa’lebe b. el-Hazrec b. Sâ’ide’dir. Ümmü İyâs, Benî Abdüddâr b. Kusay’dan Ebû Sa’d b. Talha b. Ebû Talha ile evlenmiştir. Ümmü İyâs Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5118. Ümmü’l-Hakem ﴿أم حكيم﴾

Adı, Vedde bt. Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel’dir. Annesi, Kudâ’a kabilesinin Benî Selâmân b. Sa’d Hüzeym kolundan Ümmü’l-Benîn bt. Huzeyfe b. Rebî’a b. Sâlim b. Mu’âviye b. Dırâr b. Zübyân’dır. Ümmü’l-Hakîm, Mahmûd b. Lebîd b. Ukbe’nin halasıdır. Ümmü’l-Hakîm, Kays b. Mahreme b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. O, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5119. Ümmü Sa’d ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Sa’d] bt. Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi, Benî Sâ’ide’den Selmâ bt. Amr b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd’dir. Ümmü Sa’d, [kardeşi Ümmü’l-Hakîm Vedde bt. Ukbe gibi] Mahmûd b. Lebîd’in halasıdır. Kays b. Mahreme b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay, Ümmü Sa’d’ın kız kardeşi Vedde bt. Ukbe’den sonra [yani onun vefatından sonra] Ümmü Sa’d ile evlenmiştir. Ümmü Sa’d bt. Ukbe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5120. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel Annesi, Benî Sâ’ide’den Selmâ bt. Amr b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd’dir. Havle, Mahmûd b. Lebîd b. Ukbe’nin halasıdır. Havle, Benî Mâlik b. en-Neccâr kabilesinin Benî Amr b. Mebzûl kolundan el-Hâris b. es-Samme b. Atîk ile evlendi ve ondan Sa’d’ı dünyaya getirdi. Daha sonra -Evs kabilesinden- Abdullah b. Katâde b. en-Nu’mân b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer ile evlendi ve ondan da Amr’ı dünyaya getirdi. Havle bt. Ukbe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5121. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Yezîd b. es-Seken b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel. Annesi, Ümmü Sa’d bt. Huzeym b. Mes’ûd b. Kal (قلع) b. Harîş

b. Abdüleşhel'dir. Umeyre, Manzur b. Lebîd b. Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlendi ve ondan el-Hâris ve Useyre'yi doğurdu. Umeyre bt. Yezîd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5122. Ümmü Âmir ﴿أم خالد﴾

[Ümmü Âmir] el-Eşheliyye. Adı Fükeyhe'dir. Ona Esmâ bt. Yezîd b. es-Seken b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel de denir. Annesi, Ümmü Sa'd bt. Huzeym b. Mes'ûd b. Kal b. Harîş b. Abdüleşhel'dir. Ümmü Âmir Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş, ondan hadisler rivayet etmiş ve Allah Resûlü ile birlikte bazı savaşlara katılmıştır.

> *Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. İsmail b. Ebû Habîbe anlattı. O Abdurrahman b. Abdurrahman b. Sâbit b. Sâmit el-Ensârî'den, o da Ümmü Âmir bt. Yezîd b. es-Seken'den rivayet etti. [Râvî] dedi ki:*

Ümmü Âmir, biat eden kadınlardandı. Peygamber (sas) Benî Abdüleşhel'in mescidinde iken ona etin en iyi yerini getirdi. Allah Resûlü eti ısırarak yedi. Ardından kalkıp namaz kıldı, fakat abdest almadı.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. İsmail b. Ebû Habîbe anlattı. O Abdullah b. Ebû Süfyân'dan, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:*

Ben Ümmü Âmir el-Eşheliyye'yi işittim -ki o, [Resûlullah'a] biat etmişti- şöyle diyordu: Resûlullah (sas) evimize gelince şöyle buyurdu: *"Bu evlerde ne kadar çok hayır vardır! Bu, Ensâr'ın en hayırlı evleridir."*

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. İsmail b. Ebû Habîbe anlattı. O Dâvûd b. el-Husayn'dan, o Ebû Süfyân'dan, o da Ümmü Âmir Esmâ bt. Yezîd b. es-Seken'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Bizim mescidimizde Resûlullah'ın akşam namazını kıldığını gördüm. Eve gidip ona etin en iyi yeri ve ekmek getirdim. "Annem-babam hakkı için akşam yemeğini ye!" dedim. Ashâbına, *"Allah'ın adıyla yeyiniz."* buyurdu. Kendisi, onunla birlikte gelen ashâbı ve orada bulunan ev halkı birlikte

yediler. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, etin bir parçasının hiç ısırılmadığını ve ekmeğin tamamının durduğunu gördüm. Oysa oradakiler kırk kişiydiler. Sonra Allah Resûlü yanımda bulunan Şecb denen kaptan su içti, ardından gitti. Bu kabı aldım, yağlayıp sakladım. Ondan hastalara su içirir, zaman zaman da bereket ümidiyle ondan su içerdik.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Şecb, eskidiğinde alt tarafı bırakılan, üst tarafı kesilen, büyük kovaya benzer kırbadır.

[Râvî] devamla şöyle dedi: Ümmü Âmir el-Eşheliyye, Allah Resûlü (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına katılmıştır.

> *Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân b. Uyeyne anlattı. O Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Hüseyn'den, o Şehr b. Havşeb'den, o da Esmâ bt. Yezîd'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Ben bir grup kadınla birlikte iken Peygamber (sas) bana uğradı, Bize selam verdi, biz de ona karşılık verdik.

> *Bize Hâlid b. Mahled el-Becelî haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. İsmail b. Ebû Habîbe anlattı; dedi ki: Abdurrahman b. Abdurrahman b. Sâbit'i işittim, [Ümmü Âmir'den naklen][220] dedi ki:*

Ümmü Âmir bt. Yezîd -ki, biat eden kadınlardandı-, Peygamber'e (sas) etin en iyi yerini getirdi. Allah Resûlü eti ısırarak yedi. Ardından kalkıp namaz kıldı, fakat abdest almadı.

5123. er-Rebâb ﴿الرباب﴾

[er-Rebâb] bt. Ka'b b. Adî b. Abdüleşhel. Halîfleri olan el-Yemân b. Câbir el-Absî ile evlendi. er-Rebâb, el-Yemân'dan Huzeyfe, Sa'd, Safvân, Müdlic ve Leylâ adındaki çocukları dünyaya getirdi. er-Rebâb bt. Ka'b Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5124. Ümmü Niyâr ﴿جدامة﴾

[Ümmü Niyâr] bt. Zeyd b. Mâlik b. Adî b. Ka'b b. Abdüleşhel. O, Sa'd b. Zeyd el-Eşhelî'nin kız kardeşidir. Sa'd, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılmıştır. Muhammed b. Ömer, Ümmü Niyâr'ın nesebini bu şekilde

vermiş ve onu biat eden kadınlar arasında saymıştır. Biz *Nesebü'l-Ensâr* adlı kitapta onun hakkında bir bilgiye rastlamadık.

5125. Ümmü Amr ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Amr] bt. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Selmâ bt. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Ümmü Amr, Seleme b. Selâme b. Vakş'ın anne-baba bir kız kardeşidir. Seleme, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılmıştır. Ümmü Amr bt. Selâme, Muhammed b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Ümmü Amr bt. Selâme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5126. Nâile ﴿آمنة﴾

[Nâile bt. Selâme] b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Ümmü Amr bt. Atîk b. Amr b. Abdüla'lem b. Âmir b. Za'ûrâ b. Cüşem'dir. Za'ûrâ b. Cüşem, Abdüleşhel b. Cüşem'in kardeşidir. Nâile, Seleme b. Selâme'nin baba bir kız kardeşidir. Nâile, Evs kabilesinin Benî Mu'âviye b. Mâlik kolunun halîfi, Gassân kabilesinden Abdullah b. Semmâl[221] b. Amr b. Gaziyye ile evlendi ve ondan çocuğu oldu. Daha sonra Benî Selime'den Kays b. Ka'b b. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd ile evlendi ve ondan da *Uhud* savaşında şehid olan Sehl'i doğurdu. Nâile Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5127. Akreb ﴿ميمونة﴾

[Akreb] bt. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Evs kabilesinin Benî Vâkıf kolundan Süheyme bt. Abdullah b. Rifâ'a b. Necde b. Nümeyr'dir. Akreb, Seleme b. Selâme b. Vakş'ın baba bir kız kardeşidir. Akreb, Râfi b. Yezîd b. Kürz b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel ile evlendi ve ondan Üseyd'i doğurdu. Akreb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5128. el-Muhayyât ﴿جدامة﴾

[el-Muhayyât] bt. Silkân b. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Ümmü Sehl bt. Rûmî b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b.

Abdüleşhel'dir. Abdullah b. Muhammed b. Umâre el-Ensârî'nin rivayetine göre el-Muhayyât Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

Muhammed b. Ömer dedi ki: O, Abbâde bt. Ebû Nâile Silkân b. Selâme'dir. Silkân b. Selâme'nin sadece bir kızı vardır. Onun isminde de ihtilaf edilmiştir.

5129. Ümmü Hanzale ﴿أم حنظلة﴾

[Ümmü Hanzale] bt. Rûmî b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Evs kabilesinin Benî Nümeyr kolundan Süheyme bt. Abdullah b. Rifâ'a b. Necde'dir. Ümmü Hanzale, Sa'lebe b. Enes b. Adî b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel ile evlendi ve ondan çocuk doğurdu. Muhammed b. Ömer'in rivayetine göre Ümmü Hanzale Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5130. Ümmü Sehl ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sehl] bt. Rûmî b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Evs kabilesinin Benî Vâkıf kolundan Süheyme bt. Abdullah b. Rifâ'a b. Necde b. Nümeyr'dir. Ümmü Sehl, Silkân b. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel ile evlendi ve ondan çocuk doğurdu. Muhammed b. Ömer'in rivayetine göre Ümmü Sehl Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5131. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Bişr b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Fâtıma bt. Bişr b. Adî b. Ebû Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec'dir. Ümâme, Abbâd b. Bişr'in kız kardeşidir. Abbâd, *Bedir* savaşına ve Resûlullah (sas) ile beraber bütün olaylara katılmıştır. Yemâme savaşında şehit olarak öldürülmüştür. Ümâme bt. Bişr, Evs kabilesinden Mahmûd b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlendi ve ondan çocuk doğurdu.

Muhammed b. Ömer'in anlattığına göre Ümâme bt. Bişr, Ali b. Esed b. Ubeyd b. Sa'ye el-Hedlî'nin annesidir. el-Hedlîler, Kurayza kabilesinin kardeşleri olup Benî Kurayza ile birlikte anılırlar. Abdullah b. Muhammed b. Umâre şöyle dedi: Ali b. Esed b. Ubeyd b. Sa'ye el-Hedlî'nin annesi, Ümmü Ali bt. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel'dir.

Muhammed b. Ömer'e göre Ümâme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5132. Havvâ ﴿خولة﴾

[Havvâ] bt. Yezîd[222] b. Seken b. Kürz b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel. Annesi, Akreb bt. Mu'âz b. en-Nu'mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel'dir. Havvâ, *Bedir* savaşına katılan Râfi b. Yezîd'in kız kardeşidir. Havvâ, Kays b. el-Hatîm b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiş ve ondan Sâbit'i doğurmuştur. Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. Resûlullah'ın Kays b. el-Hatîm'e, iyi davranması için tavsiye ettiği kadındır. Resûlullah (sas) hicretten önce *Mekke*'de iken Havvâ ilk dönemde İslâm'ı kabul etmiş, samimi bir Müslüman olmuş ve bu durum Resûlullah'a ulaşmıştı. Kays b. el-Hatîm, *Mekke* çarşılarından biri olan *Zülmecâz*'a geldi. Resûlullah (sas) da oraya gelip onu İslâm'a davet etti ve davetinde ısrarcı oldu. Kays dedi ki: "Çağırdığın şey ne güzeldir! Davet ettiğin şey güzeldir, ancak savaş beni bu çağrıdan alıkoydu." Resûlullah (sas) ise ona ısrar etmeye ve künyesiyle hitap etmeye başladı. *Ona "Ey Ebû Yezîd! Seni Allah'a [inanmaya] çağırıyorum"* dedi. Kays da ilk söylediğini tekrar ediyordu. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Yezîd! Bana ulaştığına göre sen, dinini bırakmasından bu yana eşin Havvâ'ya kötü davranıyormuşsun. Allah'tan kork! Benim için onu koru ve ona dokunma."* Kays şöyle dedi: "Peki, ona değer vereceğim. İstediğini yapacağım. Ona iyilikten başka bir şey yapmayacağım." Kays, bundan önce Havvâ'ya her türlü kötülüğü yapıyordu. Daha sonra *Medine*'ye gelip eşine, "Ey Havvâ, arkadaşın Muhammed ile karşılaştım. Benden, seni korumamı istedi. Allah'a yemin olsun ki, ona verdiğim sözü yerine getireceğim. İstediğini yapabilirsin. Vallahi benden sana asla zarar gelmeyecektir." Bunun üzerine Havvâ, gizlemiş olduğu Müslümanlığını açığa vurdu. Kays da ona karışmadı. Bu olay üzerine konuşulur ve Kays'a şöyle denirdi: "Ey Ebû Yezîd! Eşin, Muhammed'in dinine tabi oldu." Kays da şöyle derdi: "Ben Muhammed'e, ona kötülük etmemeye, onun hatırına onu korumaya söz verdim."

5133. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Amr b. Sehl b. Ma'bed b. Mahreme b. Kal b. Harîş b. Abdüleşhel. Muhammed b. Ömer'in rivayetine göre Ümeyme Müslüman

olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5134. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Sehl b. Zeyd b. Âmir b. Amr b. Cüşem. Amr b. Cüşem, Râticli [yer ismi] olup Abdüleşhel b. Cüşem’dendir. Muhammed b. Ömer’in rivayetine göre Hind, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5135. Müleyke ﴿عائشة﴾

[Müleyke] bt. Sehl b. Zeyd b. Âmir b. Amr b. Cüşem. Muhammed b. Ömer’in rivayetine göre Müleyke, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Müleyke, Ebü’l-Heysem b. et-Teyyehân’ın eşi olup ondan çocuk doğurmuştur.

5136. es-Sa’be ﴿الرباب﴾

es-Sa’be bt. Sehl b. Zeyd b. Âmir b. Amr b. Cüşem. Muhammed b. Ömer’in rivayetine göre es-Sa’be Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5137. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Ebü’l-Heysem Mâlik b. et-Teyyehân b. Mâlik. Kudâ’a’nın Belî kolundan olup Benî Abdüleşhel b. Cüşem’in halîfidirler. Ümeyme’nin annesi, Müleyke bt. Sehl b. Zeyd b. Âmir b. Amr b. Cüşem’dir. Muhammed b. Ömer’in rivayetine göre Ümeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5138. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

Fâtıma bt. el-Yemân. Fâtıma, Huzeyfe b. el-Yemân el-Absî’nin kız kardeşidir. el-Absîler, Benî Abdüleşhel’in halîfidir. Fâtıma Müslüman olmuş, Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

> *Bize Abdülmelik b. Amr Ebû Âmir el-Akadî haber verdi; dedi ki: Bize Şu’be anlattı. O Husayn b. Abdurrahman’dan şöyle dediğini rivayet etti:*

Ebû Ubeyde b. Huzeyfe'yi işittim, halası Fâtıma'nın şöyle dediğini anlatıyordu: Resûlullah'ı, kadınların arasında iken ziyaret ettim. Baktım ki, humma ateşinin şiddetli etkisinden dolayı, asılı bir su kabından üzerine su damlatılıyordu. Şöyle dedik: "Ya Resûlullah! Allah'a dua etsen de, şu hastalığı senden giderse!" Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"İnsanlardan en şiddetli imtihana tabi tutulanlar Nebîler, sonra onları takip edenler, sonra onları takip edenlerdir."*

Bize Muhammed b. Abdullah el-Esedî ve Kabîsa b. Ukbe haber verdiler; dediler ki: Bize Süfyân anlattı. O Mansûr'dan, o Rib'î b. Hirâş'tan,[223] o bir kadından,[224] o da Huzeyfe'nin kız kardeşinden rivayet etti:

Huzeyfe'nin, Peygamber'e (sas) yetişen kız kardeşleri vardı. Kız kardeşi dedi ki: Resûlullah (sas) bize şöyle hitap etti: *"Ey kadınlar topluluğu! Süs olarak gümüş takmanız yetmiyor mu? Bilin ki, sizden biriniz süs olarak altın takıp da onu açığa çıkarırsa, o altınla azap olunur."* Mansûr dedi ki: Bunu Mücâhid'e anlattım. Şöyle dedi: O kadınlara yetiştim. Onlardan biri, yüzüğünü gizlemek için elbisesinin koluna düğme yapardı.

---

[219] Ebû Ubeyd Köprüsü, Ömer'in emri üzerine Ebû Ubeyd b. Mes'ûd es-Sakafi tarafından *Fırat* nehri üzerinde yapılan köprüdür. *el-Hîre* yakınlarında olan bu köprü üzerinde Müslümanlarla İranlılar arasında savaş meydana gelmiş ve bundan dolayı bu savaşa Ebû Ubeyd Köprüsü savaşı denmiştir (M).

[220] Metinde Ümmü Âmir ifadesi geçmemektedir. Ancak dört rivayet önce geçen İsmail b. Abdullah rivayeti incelendiğinde, arada Ümmü Âmir'in olması gerektiği anlaşılır. Bunun, dizgiden kaynaklanan bir hata olması muhtemeldir. Nitekim Atâ neşrinde (VIII, 245) rivayet zinciri "kâlet [bayan dedi]" şeklinde devam ederken, çeviriye esas aldığımız neşirde "kâle [erkek dedi]" ifadesi yer almaktadır (M).

[221] "Semmâl" adı Leiden neşri, III. Ahmed ve Riyâd yazmalarında "Simâk" şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu Mahmûdiye nüshasından, İbn Sa'd'dan nakleden el-İsâbe'den (VIII, 137) tespit edilmiştir.

[222] Asıl nüshalarda bu şekilde zikredilmiştir. İbn Sa’d’dan nakleden İbn Hacer’in *el-İsâbe*’sinde de (VII, 588) böyledir. Leiden neşrinde ise “Zeyd” şeklinde yazılmıştır. *Üsdü’l-gâbe*’de de böyledir.

[223] İbn Hacer *et-Takrîb*’de “Hirâş (حراش)” şekilde kaydetmiştir. III. Ahmed, Mahmûdiye ve Riyâd yazmalarında da aynı şekilde yazılmıştır. Leiden neşrinde ise “Hırâş (حراش)” şeklinde yanlış yazılmıştır.

[224] Beyhaki’nin *Sünen*’inde ve başka kaynaklarda “bir kadından” ifadesi yerine “Rib’î’nin hanımından” ifadesi yer almaktadır. V, 434, Şamile Programı (M).

BENÎ HÂRİSE B. EL-HAZREC'DEN OLAN KADINLAR

el-Hazrec, en-Nebît b. Mâlik b. el-Evs'tir.

5139. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Hadîc b. Râfi b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise. Râfi b. Hadîc'in kız kardeşidir. Muhammed b. Ömer, "Ümâme bt. Râfi" demiştir.

Müslüman olmuş ve Resûlullah'a biat etmiştir. Annesi, el-Hazrec'den Halîme bt. Urve b. Mes'ûd b. Sinân b. Âmir b. Adî b. Ümeyye b. Beyâda'dır. Ümâme, Evs kabilesinden Üseyd b. Züheyr b. Râfi b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Sâbit, Muhammed, Ümmü Külsûm ve Ümmü'l-Hasan'ı doğurmuştur.

5140. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Züheyr b. Râfi b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise. Annesi, Fâtıma bt. Bişr b. Adî b. Übey b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf'tır. Benî Abdüleşhel'in halîfleri olan el-Hazrec kabilesinin Benî Kavkal kolundandır. Umeyre, Evs kabilesinden Mirba b. Kayzî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Zeyd ve Surâre ile *el-Cisr* [köprü] savaşında şehit olan Abdurrahman ve Abdullah'ı doğurmuştur. Bu ikisinin nesli devam etmemiştir. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5141. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Nehîk b. Yesâf b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise. Annesi, Ümmü Abdullah bt. Eslem b. Harîş[225] b. Mecde'a b. Hârise b. el-Hâris'tir. Leylâ, Sehl b. er-Rebî b. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiştir. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5142. Sübeyte ﴿آمنة﴾

[Sübeyte] bt. er-Rebî b. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise. Annesi, Sehle bt. İmruülkays b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Sübeyte, Evs b. Kayzî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Kübâse ve Urâbe'yi doğurmuştur. Sübeyte bt. er-Rebî Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5143. Cemîle ﴿أسماء﴾

[Cemîle] bt. Sayfî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise. Annesi, en-Nevvâr bt. Kays b. Levzân b. Sa'lebe b. Adî b. Mecde'a b. Hârise b. el-Hâris'tir. Cemîle, Gulbe b. Zeyd b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise'nin anne bir kız kardeşidir. Cemîle, Benî Amr b. Avf'tan Atîk b. Kays b. Heyşe b. el-Hâris b. Ümeyye b. Mu'âviye ile evlenmiştir. Cemîle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5144. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Ukbe b. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise. Annesi, Benî Temîm'in Benî Hanzale kolundan Ümmü Umeyr bt. Amr b. Adî'dir. Ümeyme, Mebzûl'un torunlarından Sehl b. Atîk b. en-Nu'mân b. Amr ile evlenmiştir. Mebzûl, Âmir b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5145. Ümmü Âmir ﴿أم خالد﴾

[Ümmü Âmir] bt. Süleym b. Dabu b. Âmir b. Mecde'a b. Cüşem b. Hârise. Ümmü Âmir'in ismi Hibbâne'dir.[226] Annesi, Su'âd bt. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise'dir. Ümmü Âmir, Üseyd b. Sâ'ide b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Yezîd'i doğurmuştur. Abdullah b. Muhammed b. Umâre el-Ensârî'nin rivayetine göre Ümmü Âmir, Müslüman olmuş ve Resûlullah'a biat etmiştir.

5146. Cemîle ﴿أسماء﴾

Cemîle bt. Sinân b. Sa'lebe b. Âmir b. Mecde'a b. Cüşem b. Hârise. Cemîle, Ubeyd es-Sehhâm b. Süleym b. Dabu b. Âmir b. Mecde'a b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Sâbit'i doğurmuştur. Cemîle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5147. Umeyre ﴿فاطمة﴾

Umeyre bt. Ebû Hasme. Ebû Hasme'nin adı, Abdullah b. Sâ'ide b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise'dir. Umeyre'nin annesi, Ümmü'r-Rebî bt. Eslem b. Harîş b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Umeyre, önce Yezîd b. Üseyd b. Sâ'ide b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise'yle, daha sonra Yezîd b. Berze b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiştir. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5148. Ümmü Sehl[227] ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sehl] bt. Ebû Hasme. Ebû Hasme'nin adı, Abdullah b. Sâ'ide b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise'dir. Ümmü Süheyl'in annesi, Hucce bt. Umeyr b. Ukbe b. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise'dir. Ümmü Süheyl, Yezîd b. el-Berâ b. Âzib b. el-Hâris b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a ile evlenmiş ve ondan Mahled'i doğurmuştur. Ümmü Süheyl Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5149. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. Ebû Hasme. Ebû Hasme'nin adı, Abdullah b. Sâ'ide b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise'dir. Ümeyme'nin annesi, Hucce bt. Umeyr b. Ukbe b. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise'dir. Ümeyme, önce Hilâl b. el-Hâris b. Rebî'a b. Munkız b. Afîf ile, daha sonra Ebû Sender b. el-Husayn b. Beccâd el-Eslemî ile evenmiştir. Ümeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5150. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Sa'd b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Ümmü Âmir bt. Süleym b. Dabu b. Âmir b. Mecde'a b. Cüşem b. Hârise'dir. Umeyre, Kübâse b. Evs b. Kayzî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiştir. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5151. el-Vaksâ ﴿أم هانئ﴾

[el-Vaksâ] bt. Maksûd b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Kebşe bt. Evs b. Adî b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme'dir. Hatme,

Abdullah b. Cüşem b. Mâlik b. el-Evs'tir. el-Vaksâ, en-Nu'mân b. Mâlik b. Âmir b. Mecde'a b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiştir. el-Vaksâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5152. en-Nevvâr ﴿أمامة﴾

[en-Nevvâr] bt. Kays b. el-Hâris b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise. Babası Kays, onunla künyelenirdi. en-Nevvâr, Zeyd b. Nüveyre b. el-Hâris b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Âzib'i doğurmuştur. en-Nevvâr Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5153. Ümmü Abdullah ﴿أم عبد الله﴾

[Ümmü Abdullah] bt. Âzib b. el-Hâris b. Âmir b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise. Ümmü Abdullah, el-Berâ b. Âzib'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Benî Mâlik b. en-Neccâr'dan Ümmü Habîbe bt. Ebû Habîbe b. el-Hubâb b. Enes b. Zeyd'dir. Annelerinin, Ümmü Hâlid bt. Sâbit b. Sinân b. Ubeyd b. el-Ebcer -Ebcer'in adı Hudre'dir- olduğu da söylenir. Ümmü Abdullah Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5154. Ümmü Abs ﴿الكلابية﴾

[Ümmü Abs] bt. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Ümmü Sehm'dir. Ümmü Sehm'in ismi, Huleyde bt. Ebû Ubeyd b. Vehb b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa'lebe b. el-Hazrec b. Sâ'ide'dir. Ümmü Abs, Mesleme'nin iki oğlu Muhammed ve Mahmûd'un anne-baba bir, kız kardeşidir. Ümmü Abs, Ebû Abs b. Cebr b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Ümmü Abs Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5155. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Mahmûd b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Benî Selime'den eş-Şemûs bt. Amr b. Harâm b. Sa'lebe'dir. Hind, Amr b. Sa'd b. Mu'âz b. en-Nu'mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiştir. Hind Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5156. Ümmü Manzûr ﴿أم حنظلة﴾

[Ümmü Manzûr] bt. Mahmûd b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Benî Selime'den eş-Şemûs bt. Amr b. Harâm b. Sa'lebe'dir. Ümmü Manzûr, Lebîd b. Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiş ve ondan -fakîh olan- Mahmûd b. Lebîd, Manzûr b. Lebîd ve Meymûne bt. Lebîd'i doğurmuştur. Ümmü Manzûr bt. Mahmûd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5157. Ümmü Amr ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Amr] bt. Mahmûd b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Ümâme bt. Bişr b. Vakş b. Zuğbe b. Za'ûrâ b. Abdüleşhel b. Cüşem'dir. Ümmü Amr, önce Abdullah b. Muhammed b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Amr ve Humeyd'i doğurmuş; daha sonra ise Zeyd b. Sa'd b. Zeyd b. Mâlik b. Abd b. Ka'b b. Abdüleşhel ile evlenmiştir. Ümmü Amr Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5158. Ümmü'r-Rübeyyi ﴿أم طالب﴾

[Ümmü'r-Rübeyyi] bt. Eslem b. Harîş b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Su'âd bt. Râfi b. Ebû Amr b. Âiz b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü'r-Rübeyyi, *Bedir* savaşına katılan Seleme b. Eslem b. Harîş'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Ümmü'r-Rübeyyi, Ebû Hasme b. Sâ'ide b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Sehl, Umeyre ve Ümmü Damre'yi doğurmuştur. Ümmü'r-Rübeyyi Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5159. Süheyme ﴿ضباعة﴾

[Süheyme] bt. Eslem b. Harîş b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Su'âd bt. Râfi b. Ebû Amr b. Âiz b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Süheyme, *Bedir* savaşına katılan Seleme b. Eslem b. Harîş'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Süheyme, Muhayyisa b. Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiştir. Süheyme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5160. Lübâbe ﴿آمنة﴾

[Lübâbe] bt. Eslem b. Harîş b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Su'âd bt. Râfi b. Ebû Amr b. Âiz b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Lübâbe, *Bedir* savaşına katılan Seleme b. Eslem b. Harîş'in anne-baba bir kız kardeşidir. Lübâbe, Zeyd b. Sa'd b. Mâlik b. Abd b. Ka'b b. Abdüleşhel ile evlenmiştir. Lübâbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5161. Ümmü Abdullah ﴿أم عبد الله﴾

Adı Selmâ bt. Eslem b. Harîş b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Annesi, Ümmü Hâlid bt. Hâlid b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Ümmü Abdullah, Seleme b. Eslem b. Harîş'in baba bir, kız kardeşidir. Ümmü Abdullah, Nehîk b. İsâf b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiştir. Ümmü Abdullah Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5162. Selâme ﴿خديجة﴾

[Selâme] bt. Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Benî Selime'den Edâm bt. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm'dır. Selâme, Mes'ûd b. Ka'b'ın çocukları Huveyyise, Muhayyisa ve el-Ahvas'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Selâme, Mürşide b. Cebr b. Mâlik b. Huveyrise b. Hârise ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Selâme bt. Mes'ûd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5163. Lübnâ ﴿هند﴾

[Lübnâ] bt. Kayzî b. Kays b. Levzân b. Sa'lebe b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Ümmü Habîb bt. Kurâd b. Mevhibe b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dır. Lübnâ, önce Ebû Sâbit b. Abduamr b. Kayzî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise'yle, daha sonra Ebû Ahmed b. Kays b. Levzân b. Sa'lebe b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiştir. Lübnâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5164. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Râfi b. Amr b. Adî b. Mecde'a b. Hârise. Annesi, Evs kabilesinden Ümmü'l-Berâ bt. Seleme b. Urfuta b. Mâlik b. Levzân b. Amr b. Avf'tır. Onlar Benî s-Semî'a'dır. Leylâ, Cebr b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Ebû Abs b. Cebr'i doğurmuştur. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5165. Esmâ ﴿أسماء﴾

Esmâ bt. Mürşide b. Cebr b. Mâlik b. Huveyrise b. Hârise. Annesi, Selâme bt. Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Esmâ, ed-Dahhâk b. Halîfe b. Sa'lebe b. Adî b. Ka'b b. Abdüleşhel ile evlenmiş ve ondan Sâbit, Ebû Cübeyre, Ebû Bekir, Ömer, Sübeyte -Sübeyte, Muhammed b. Mesleme ile evlenmiştir-, Bekre, Hammâde ve Safiyye'yi doğurmuştur. Esmâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5166. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Mürşide b. Cebr b. Mâlik b. Huveyrise b. Hârise. Annesi, Selâme bt. Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise'dir. Umeyre, Süveyd b. en-Nu'mân b. Mâlik b. Âmir b. Müceydi'a b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiştir. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. Ensâr'dan birinin zikrettiğine göre Mürşide b. Cebr, Resûlullah'ın (sas) koru olarak belirlediği akdarı otlağının sahibidir.

5167. Ümmü'd-Dahhâk ﴿أم الضحاك﴾

[Ümmü'd-Dahhâk] bt. Mes'ûd el-Hârisiyye. Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş ve Resûlullah (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına katılmıştır. Muhammed b. Ömer el-Vâkıdî bu şekilde nakletmiştir. Ancak ben *Nesebü'l-Ensâr*'da onun hakkında herhangi bir bilgi bulamadım.

---

[225] Atâ neşrinde (VIII, 249) "Harî" şeklinde yazılmıştır (E).

[226] İbn Hacer, *el-İsâbe*'de bu şekilde kaydetmiştir. Leiden neşrinde "Habbâbe" şeklinde yanlış yazılmıştır.

[227] Atâ neşrinde (VIII, 250) "Süheyl" şeklinde yazılmıştır (M).

BENÎ ZAFER’DEN OLANLAR

Zafer, Ka’b b. el-Hazrec b. Amr’dır. Amr da en-Nebît b. Mâlik b. el-Evs’tir. el-Evs, en-Nebît’in son nesebidir.

5168. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. el-Hatîm. Leylâ, Kays b. el-Hatîm b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer’in kız kardeşidir. Annesi, Benî Amr b. Avf’tan Şerakatuddâr bt. Heyşe b. el-Hâris b. Ümeyye b. Mu’âviye b. Mâlik’tir. Leylâ, Cahiliye döneminde Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiş ve ondan Amre ve Umeyre’yi doğurmuştur. Mes’ûd, Leylâ ile evli iken vefat etmiştir. Resûlullah (sas) *Medine*’ye geldiğinde Leylâ, Peygamber’in (sas) kendisiyle biat ettiği ilk kadındı. Beraberinde iki kızı ve bu iki kızından olma iki kız çocuğu daha vardı. Leylâ kendi nefsini Peygamber’e (sas) hibe etti. Sonra Benî Zafer Resûlullah’tan, Leylâ’dan vazgeçmesini istediler. Allah Resûlü de vazgeçip ondan ayrıldı. Leylâ kıskanç bir kadındı. Ona “Ükletü’l-esed” [Aslan lokması] denirdi.[228]

5169. Lübnâ ﴿هند﴾

Lübnâ bt. el-Hatîm b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer. Lübnâ ve Kays b. el-Hatîm’in annesi, Karîbe bt. Kays b. el-Kureym b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Ganm b. Selime’dir. Lübnâ, Abdullah b. Nehîk b. İsâf b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Lübnâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5170. Ümmü Sehl ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sehl] bt. en-Nu’mân b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer. Ümmü Sehl, *Bedir* savaşına katılan Katâde b. en-Nu’mân’ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Annesi, Üneyse bt. Kays b. Amr b. Ubeyd b. Mâlik b. Amr b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr’dır. Ümmü Sehl Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5171. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Kays b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Umeyre bt. Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer’dir. Habîbe, önce Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Mu’âz b. el-Hâris b. Rifâ’a b. Afrâ ile evlenmiş ve ondan Ubeydullah’ı doğurmuş; daha sonra Ebû Fedâle b. Sâbit b. Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik b. Sa’lebe b. Ka’b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan da Hârice’yi doğurmuştur. Habîbe bt. Kays Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5172. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Leylâ bt. el-Hatîm b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer’dir. Amre, Muhammed b. Mesleme b. Seleme b. Hâlid b. Adî b. Mecde’a b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Abdullah’ı doğurmuştur. Amre bt. Mes’ûd, annesi ile birlikte Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5173. Umeyre ﴿فاطمة﴾

Umeyre bt. Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Leylâ bt. el-Hatîm b. Adî b. Amr b. Sevâd b. Zafer’dir. Umeyre, Kays b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiş ve ondan, -biat etmiş olan- Habîbe’yi ve Sâbit b. Kays b. el-Hatîm ile evlenen Ümmü Cündeb’i doğurmuştur. Umeyre bt. Mes’ûd, annesi Leylâ bt. el-Hatîm ile birlikte Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5174. Süheyme ﴿ضباعة﴾

[Süheyme] bt. Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Benî Selime’den eş-Şemûs bt. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm’dır. Süheyme, dayısı oğlu Câbir b. Abdullah b. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman ve Ümmü Habîb’i doğurmuştur. Süheyme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5175. Ümmü Seleme ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Seleme] bt. Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Benî Selime’den eş-Şemûs bt. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm’dır. Ümmü Seleme, Benî Mâzin b. en-Neccâr’dan Evs b. Mâlik b. Kays b.

Muharris b. el-Hâris ile evlenmiş ve ondan el-Hâris'i doğurmuştur. Ümmü Seleme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5176. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Mes'ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Benî Selime'den eş-Şemûs bt. Amr b. Harâm b. Sa'lebe b. Harâm'dır. Habîbe, halîfleri olan Benî Selâmân b. Sa'd Hüzeym'den Sinân b. Amr b. Talk b. Amr ile evlenmiş ve ondan el-Mukanna ve Ümmü'l-Hâris'i doğurmuştur. Habîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5177. Ümmü Cündeb ﴿أم مسطح﴾

[Ümmü Cündeb] bt. Mes'ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer. Annesi, Benî Selime'den eş-Şemûs bt. Amr b. Harâm b. Sa'lebe b. Harâm'dır. Ümmü Cündeb, Nasr b. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer ile evlenmiş ve ondan el-Hâris'i doğurmuştur. Ümmü Cündeb bt. Mes'ûd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5178. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Sevde bt. Sevâd b. el-Heysem b. Zafer'dir. Umeyre, *Bedir* savaşına katılan Nasr b. el-Hâris'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Umeyre, Adî b. Harâm b. el-Heysem b. Zafer ile evlenmiştir. Muhammed b. Ömer'in rivayetine göre Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5179. Beşîre ﴿عائشة﴾

[Beşîre] bt. en-Nu'mân b. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Ümmü Sahr bt. Şerîk b. Enes b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel'dir. Beşîre, Sehl b. el-Hâris b. Urve b. Abdürezâh b. Zafer ile evlenmiş ve ondan er-Rebî ve Ümmü'l-Hâris'i doğurmuştur. Beşîre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5180. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. en-Nu'mân b. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Ümmü Sahr bt. Şerîk b. Enes b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b.

Abdüleşhel’dir. Ümeyme, Ubeyd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiş ve ondan en-Nu’mân’ı doğurmuştur. Ümeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5181. Beşîre ﴿عائشة﴾

[Beşîre] bt. Sâbit b. en-Nu’mân b. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Şümeyle bt. el-Hâris’tir. el-Hâris, Übeyrik b. Amr b. Hârise b. el-Heysem b. Zafer’dir. Beşîre, Ebû Nemle b. Mu’âz b. Zürâre b. Amr b. Adî b. el-Hâris b. Mür b. Zafer ile evlenmiştir. Beşîre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5182. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Sâbit b. en-Nu’mân b. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Şümeyle bt. el-Hâris’tir. el-Hâris, Übeyrik b. Amr b. Hârise b. el-Heysem b. Zafer’dir. Umeyre bt. Sâbit Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5183. Âişe ﴿خديجة﴾

[Âişe] bt. Cüzey b. Amr b. Âmir b. Abdürezâh b. Zafer. Âişe, Benî Selime’den Ebü’l-Münzir Yezîd b. Âmir b. Hadîde b. Amr b. Sevâd ile evlenmiştir. Ebü’l-Münzir, *Bedir* savaşına katılan Kutbe b. Âmir b. Hadîde’nin kardeşidir. Âişe, Ebü’l-Münzir ile olan evliliğinden el-Münzir ve Abdurrahman’ı doğurmuştur. Âişe bt. Cüzey Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5184. Huleyde ﴿خديجة﴾

Huleyde bt. el-Hubâb b. Cüzey b. Amr b. Âmir b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Müdlic b. el-Yemân b. Câbir el-Absî’nin kızıdır. el-Absîler, Benî Abdüleşhel’in halîfidir. Huleyde, Abdullah b. Sa’d b. Mu’âz b. en-Nu’mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiş, ancak ondan çocuk doğurmamıştır. Huleyde Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5185. Ümmü’l-Hâris ﴿أم الحارث﴾

[Ümmü’l-Hâris] bt. el-Hâris b. Urve b. Abdürezâh b. Zafer. Annesi, Sehle bt. İmruülkays b. Ka’b b. Âmir b. Adî b. Mecde’a b. Hârise’dir. Ümmü’l-Hâris Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5186. Aysâ ﴿جدامة﴾

[Aysâ] bt. el-Hâris b. Sevâd b. el-Heysem b. Zafer. Annesi, Kılâbe bt. Sayfî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise’dir. Aysâ, Enes b. Fedâle b. Adî b. Harâm b. el-Heysem b. Zafer ile evlenmiş ve ondan Muhammed b. Enes’i doğurmuştur. Muhammed b. Enes’in 22 erkek, 5 kız çocuğu olmuştur. Aysâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5187. Habîbe ﴿أميمة﴾

O, Ümmü Habîb bt. Mu’atteb b. Ubeyd b. Sevâd b. el-Heysem b. Zafer’dir. Habîbe, Üseyr b. Urve b. Sevâd b. el-Heysem b. Zafer ile evlenmiş ve ondan Ebû Bürde’yi doğurmuştur. Habîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5188. Şümeyle ﴿أمامة﴾

[Şümeyle] bt. el-Hâris. el-Hâris, Übeyrik b. Amr b. Hârise b. el-Heysem b. Zafer’dir. Şümeyle’nin annesi, el-Evs kabilesinden Üseyle bt. Abdülmünzir b. ez-Zübeyr b. Zeyd b. Ümeyye b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf’tır. Üseyle, Ebû Lübâbe b. Abdülmünzir’in kız kardeşidir. Şümeyle bt. el-Hâris, Sâbit b. en-Nu’mân b. el-Hâris b. Abdürezâh b. Zafer ile evlenmiş ve ondan Hâlid ve Büşeyre’yi doğurmuştur. Şümeyle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5189. Büreyde ﴿صفية﴾

[Büreyde] bt. Bişr b. el-Hâris. el-Hâris, Übeyrik b. Amr b. Hârise b. el-Heysem b. Zafer’dir. Büreyde’nin annesi, Ümeyme bt. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise’dir. Büreyde, önce Abbâd b. Nehîk b. İsâf b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise’yle, sonra Abbâd’ın kardeşi Ebû Ma’kıl b. Nehîk b. İsâf ile evlenmiş ve ondan Abdullah’ı doğurmuş; daha sonra ise Ebû Bürde b. Üseyr b. Urve b. Sevâd b. el-Heysem b. Zafer ile evlenmiş ve ondan da Mu’atteb’i doğurmuştur. Büreyde bt. Bişr Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5190. Ümmü Simâk ﴿أم خالد﴾

[Ümmü Simâk] bt. Fedâle b. Adî b. Harâm b. el-Heysem b. Zafer. Ümmü Simâk, Fedâle'nin iki oğlu Enes ve Mü'nis'in kız kardeşidir. Hepsinin annesi de Sevde bt. Süveyd b. Harâm b. el-Heysem b. Zafer'dir. Ümmü Simâk Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

---

[228] Rivayete göre Resûlullah (s) ona bu şekilde hitap etmiş; daha sonra Leylâ, *Medine* bahçelerinden birinde yıkanırken siyah bir kurt onu parçalamış, ardından vefat etmiş ve böylece Allah Resûlü'nün dediği çıkmıştır (M).

BENÎ AMR B. AVF B. MÂLİK B. EL-EVS'TEN OLANLAR

5191. eş-Şemûs ﴿الشموس﴾

eş-Şemûs bt. Ebû Âmir er-Râhib. Ebû Âmir'in adı, Abduamr b. Sayfî b. en-Nu'mân b. Mâlik b. Eme b. Dubey'a b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf'tır. eş-Şemûs'un annesi, Benî Vâkıf'tan Amîk bt. el-Hâris'tir. eş-Şemûs, Sâbit b. Ebü'l-Aklah -Ebü'l-Aklah'ın ismi, Kays b. Usayme b. Mâlik b. Eme b. Dubey'a'dır- ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan ve *er-Recî* Vakası'nda şehit olan İsâm b. Sâbit'i -ki eş-Şemûs, onu arkadan korumuştu- ve Cemîle bt. Sâbit'i doğurmuştur. Cemîle biat etmiş, Ömer b. el-Hattâb ile evlenmiş ve ondan Âsım b. Ömer'i doğurmuştur. eş-Şemûs bt. Ebû Âmir Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5192. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Ebû Âmir er-Râhib. Ebû Âmir'in adı, Abduamr b. Sayfî b. en-Nu'mân b. Mâlik b. Eme b. Dubey'a'dır. Habîbe'nin annesi, Benî Amr b. Avf'tan Selmâ bt. Âmir b. Huzeyfe b. Âmir b. Amr b. Cehcebâ b. Külfe'dir. Habîbe, önce Zeyd b. el-Hattâb b. Nüfeyl el-Adevî ile evlenmiş ve ondan Esmâ bt. Zeyd'i doğurmuş; daha sonra Sa'd b. Hayseme ile evlenmiş ve ondan da Abdullah b. Sa'd'ı doğurmuştur. Habîbe bt. Ebû Âmir Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5193. Usayme ﴿عصيمة﴾

[Usayme] bt. Ebü'l-Aklah. Ebü'l-Aklah'ın ismi, Kays b. Usayme b. Mâlik b. Eme b. Dubey'a'dır. Usayme'nin annesi, el-Fâri'a bt. Sayfî b. en-Nu'mân b. Mâlik b. Eme b. Dubey'a'dır. Usayme, Âmir b. Ebû Âmir er-Râhib ile evlenmiştir. Âmir'in hiç çocuğu olmamıştır. Usayme bt. Ebü'l-Aklah Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5194. Cemîle ﴿أسماء﴾

[Cemîle] bt. Sâbit b. Ebü'l-Aklah. Ebü'l-Aklah'ın ismi, Kays b. Usayme b. Mâlik b. Eme b. Dubey'a'dır. Cemîle, önce Ömer b. el-Hattâb ile evlenmiş ve ondan Âsım b. Ömer'i doğurmuş; daha sonra Yezîd b. Câriye b. Âmir b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a ile evlenmiş ve ondan da Abdurrahman b. Yezîd'i doğurmuştur. Cemîle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5195. eş-Şemûs ﴿أم حبيب﴾

[eş-Şemûs] bt. en-Nu'mân b. Âmir b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a b. Zeyd. Annesi, Sâlime bt. Mutarrif b. el-Hâris b. Zeyd b. Ubeyd b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf'tır. eş-Şemûs, Ebû Süfyân b. el-Hâris b. Kays b. Zeyd b. Dubey'a ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. eş-Şemûs bt. en-Nu'mân Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5196. Temîme ﴿أسماء﴾

[Temîme] bt. Ebû Süfyân b. el-Hâris b. Kays b. Zeyd b. Dubey'a b. Zeyd. Annesi, eş-Şemûs bt. en-Nu'mân b. Âmir b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a'dır. Temîme, Evs kabilesinin Benî Vâkıf kolundan Abdullah b. Sehl b. Adî b. Zeyd b. Ka'b b. Âişe ile evlenmiştir. Temîme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5197. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Ebû Süfyân b. el-Hâris b. Kays b. Zeyd b. Dubey'a b. Zeyd. Annesi, Selmâ bt. Amr b. Ya'mer b. Ucre'dir. Ucre, Hüzeyl kabilesindendir. Leylâ, Mu'âz b. Âmir b. Câriye b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a ile evlenmiştir. Onun [Mu'âz ile değil de] Bükeyr b. Câriye b. Âmir b. Mücemmi ile evlendiği söylenir. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5198. Âişe ﴿خديجة﴾

Abdullah b. Muhammed b. Umâre, Âişe'nin, Meryem bt. Ebû Süfyân b. el-Hâris b. Kays b. Zeyd b. Dubey'a b. Zeyd olduğunu söylemiştir. Annesi, Hüzeyl kabilesinden Selmâ bt. Amr b. Ya'mer b. Ucre'dir. Âişe, Mu'âz b. Âmir b. Câriye b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a ile evlenmiştir. Âişe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5199. Lübâbe ﴿آمنة﴾

Lübâbe bt. Ebû Lübâbe b. Abdülmünzir b. Rifâ'a b. ez-Zübeyr b. Zeyd b. Ümeyye b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr. Annesi, Nüseybe bt. Fedâle b. en-Nu'mân b. Kays b. Amr b. Zeyd b. Ümeyye b. Zeyd'dir. Lübâbe, Zeyd b. el-Hattâb b. Nüfeyl ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Zeyd, *Yemâme* savaşında şehit olunca, Ebû Sa'îd b. Evs b. el-Mu'allâ b. Levzân ile evlenmiş ve ondan da çocuk doğurmuştur. Lübâbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5200. Nüseybe ﴿صفية﴾

[Nüseybe] bt. Simâk b. en-Nu'mân b. Kays b. Amr b. Ümeyye b. Zeyd. Annesi, Bessâme bt. Abdullah b. Ümeyye b. Ubeyd b. Amr b. Zeyd'dir. Nüseybe, önce Benî Abdüddâr b. Kusay'dan Osman b. Talha b. Ebû Talha ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuş; daha sonra ise Bicâd b. Osman b. Âmir b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a ile evlenmiştir. Nüseybe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5201. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Sâ'ide b. Âiş b. Kays b. en-Nu'mân b. Zeyd b. Ümeyye. Üneyse, *Bedir* savaşına katılan Uveym b. Sâ'ide'nin kız kardeşidir. Üneyse'nin annesi, Umeyre bt. Sâlim b. Seleme b. Ümeyye b. Zeyd b. Mâlik'tir. Üneyse, Benî Adî b. en-Neccâr'dan Amr b. Sürâka b. Hârise ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5202. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Umeyr b. Sâ'ide b. Âiş b. Kays b. en-Nu'mân b. Zeyd b. Ümeyye. Annesi, Ümâme bt. Bükeyr b. Sa'lebe b. Cüdeyye b. Âmir b. Ka'b b. Mâlik b. Adb b. Cüşem b. el-Hazrec'dir. Umeyre, Bicâd b. Osman b. Âmir b. Mücemmi b. el-Attâf b. Dubey'a ile evlenmiştir. Umeyre bt. Umeyr Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5203. Hafsa[229] ﴿ضباعة﴾

O, Ümmü Zürâre bt. Hâtıb b. Amr b. Ubeyd b. Ümeyye b. Zeyd'dir. Hafsa, el-Hâris b. Hâtıb ve *Bedir* savaşına katılan Sa'lebe b. Hâtıb'ın kız

kardeşidir. Hepsinin annesi de Ümâme bt. Sâmit b. Hâlid b. Atıyye b. Havt b. Habîb b. Amr b. Avf'tır. Hafsa Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5204. Sa'îde ﴿جدامة﴾

[Sa'îde] bt. Beşîr b. Ubeyd b. Amr b. Ubeyd b. Ümeyye b. Zeyd. Sa'îde Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5205. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Külsûm b. el-Hidm b. İmruülkays b. el-Hâris b. Zeyd b. Ubeyd b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf. Umeyre, Utbe b. Uveym b. Sâ'ide b. Âiş b. Kays b. en-Nu'mân b. Zeyd b. Ümeyye ile evlenmiştir. Umeyre bt. Külsûm Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5206. Umeyre ﴿فاطمة﴾

O, Amre bt. Ubeyd b. Mutarrif b. el-Hâris b. Zeyd b. Ubeyd b. Zeyd'dir. Umeyre, Sa'lebe b. Sinân b. Âmir b. Adî b. Ümeyye b. Beyâda ile evlenmiş ve ondan Lebîd ve Amre'yi doğurmuştur. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

---

[229] Çeviriye esas aldığımız neşirde mütercem numarasının yanında isim zikredilmemiş . Hafsa adı Ata neşrinden (VIII, 262) tespit edilmiştir.

BENÎ UBEYD B. ZEYD B. MÂLİK B. AVF KADINLARI

5207. Sübeyte ﴿أمامة﴾

Sübeyte bt. Ye’âr. O, Ebû Huzeyfe b. Utbe b. Rebî’a’nın eşidir. Sübeyte, Sâlim’i azat etmiş, Ebû Huzeyfe de onu evlatlık edinmiştir. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Sübeyte Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5208. Selmâ ﴿فاطمة﴾

[Selmâ] bt. Ye’âr. Sübeyte’nin kız kardeşidir. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Selmâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5209. en-Nevvâr ﴿جدامة﴾

[en-Nevvâr] bt. el-Hâris b. Kays b. Heyşe b. el-Hâris b. Ümeyye b. Mu’âviye b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf. en-Nevvâr, Kayzî b. Amr b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. en-Nevvâr Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5210. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Hâtıb b. Kays b. Heyşe b. el-Hâris b. Ümeyye b. Mu’âviye b. Mâlik. Kebşe, önce Ebû Nemle b. Mu’âz b. Zürâre ez-Zaferî ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuş; daha sonra Evs’ten Beşîr b. Ümeyye b. Âmir b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan da çocuk doğurmuştur. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5211. Ümmü Sâbit ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sâbit] bt. Cebr b. Atîk b. Kays b. Heyşe b. el-Hâris b. Ümeyye b. Mu’âviye. Annesi, Hedbe bt. Amr b. Mâlik b. Sübey’dir. Ümmü Sâbit, Atîk b. el-Hâris b. Atîk b. Kays b. Heyşe b. el-Hâris b. Ümeyye b. Mu’âviye ile

evlenmiştir. Ümmü Sâbit Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5212. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Muhammed b. Ukbe b. Uhayha b. el-Cülâh b. el-Harîş b. Cehcebâ b. Külfe b. Amr b. Avf. Annesi, Hüzeyl kabilesinden Ebû Ferve ailesine mensuptur. Umeyre, *Bedir* savaşına katılan el-Münzir b. Muhammed b. Ukbe'nin kız kardeşidir. Umeyre, Ubeyd b. Nâfiz[230] b. Suheybe b. Asram b. Cehcebâ b. Külfe ile evlenmiş ve ondan Fedâle b. Ubeyd'i doğurmuştur. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5213. Nüseybe ﴿جدامة﴾

[Nüseybe] bt. Niyâr b. el-Hâris b. Bilâl b. Uhayha b. el-Cülâh. Nüseybe, Ukbe b. Atûde b. Ukbe b. Uhayha b. el-Cülâh ile evlenmiştir. Nüseybe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5214. Sümeyye ﴿سمية﴾

[Sümeyye] bt. Ma'bed b. Beşîr b. Sehl b. Uhayha b. el-Cülâh. Sümeyye, Abdullah b. Ebû Ahmed ile evlenmiştir. Sümeyye Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5215. Mutî'a ﴿عائشة﴾

[Mutî'a] bt. en-Nu'mân b. Mâlik b. Huzeyfe b. Âmir b. Amr b. Cehcebâ. Mutî'a, el-Cez b. Mâlik b. Âmir b. Huzeyfe ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Mutî'a Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. İsmi Âsiye idi. Resûlullah (sas) ona Mutî'a adını vermiştir.

5216. el-Fürey'a ﴿الرباب﴾

el-Fürey'a [Kureybe de denir] bt. Kays b. Umeyr b. Levzân b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Mecde'a b. Amr b. Cüşem. Cüşem'e, Bahzec b. Haneş b. Avf b. Amr b. Avf denir. el-Fürey'a'nın annesi, el-Ce'âdire'den[231] Kebşe bt. Amr b. Cüşem b. Vâil b. Zeyd b. Kays b. Âmir b. Mürre b. Mâlik b. el-Evs'tir. el-Fürey'a, Ebû Ahmed b. Cahş b. Riyâb[232] el-Esedî ile evlenmiş ve ondan

Abdullah b. Ebû Ahmed'i doğurmuştur. el-Fürey'a Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5217. Habte ﴿جمانة﴾

[Habte] bt. Cübeyr b. en-Nu'mân b. Ümeyye b. İmruülkays. İmruülkays, el-Berk b. Sa'lebe b. Amr b. Avf'tır. Habte'nin annesi, Benî Abdullah b. Gatafân'dandır. Habte, Cübeyr'in *Bedir* savaşına katılan iki oğlu[233] Abdullah ve Havvât'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Habte Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5218. Ümmü Cemîl ﴿أم الزبير﴾

[Ümmü Cemîl] bt. el-Cülâs b. Süveyd eş-Şâir b. Sâmit b. Hâlid b. Atıyye b. Havt b. Habîb b. Amr b. Avf. Ümmü Cemîl, Benî Amr'dan Sâlim b. Utbe b. Sâlim b. Seleme b. Ümeyye b. Zeyd ile evlenmiştir. Ümmü Cemîl Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

---

[230] Bu isim Atâ neşrinde (VIII, 264) "Nâkıd" şeklinde geçmektedir (E).

[231] el-Ce'âdire, Arapçada "kısa" anlamına gelen el-Ca'der kelimesinin çoğulu olup el-Ezd kabilesinden Cahiliye dönemi dedesi Mürre b. Mâlik b. el-Evs'in çocukları ve torunları için kullanılan bir isimdir. Bu ismin onlara, çevrelerine komşu olarak gelen kimseye "شئت فانت آمنٌ جَعْدِر حيثُ" yani "istediğin gibi davran, güvendesin" dedikleri için verildiği rivayet edilir (M).

[232] Atâ neşrinde (VIII, 264) Riâb şeklinde geçer (M).

[233] "ibney" kelimesi Leiden neşrinde hatalı olarak "ebî" şeklinde yazılmıştır. Doğrusu Mahmûdiye yazmasından tespit edilmiştir.

BENÎ HATME B. CÜŞEM B. MÂLİK B. EL-EVS'TEN OLANLAR

5219. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Evs b. Adî b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme. Hatme, Abdullah b. Cüşem b. Mâlik b. el-Evs'tir. Hind'in annesi, Leylâ bt. Ubeyd b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme'dir. Hind, önce Amr b. Sâbit b. Külfe b. Sa'lebe b. Amr b. Avf b. Mâlik b. el-Evs ile evlenmiş ve ondan *Bedir* savaşına katılan Ebû Hanne'yi doğurmuş; daha sonra ise Benî es-Selm b. İmruülkays b. Mâlik b. el-Evs'ten Hayseme b. el-Hâris b. Mâlik b. Ka'b b. en-Nehhât ile evlenmiş ve ondan da Sa'd b. Hayseme'yi doğurmuştur. Sa'd, Benî Amr b. Avf'ın temsilcisi olup *Bedir* savaşına katılmış ve bu savaşta şehit olmuştur. Hind bt. Evs Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5220. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Evs b. Adî b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme. Hatme, Abdullah b. Cüşem b. Mâlik b. el-Evs'tir. Kebşe'nin annesi, Leylâ bt. Ubeyd b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme'dir. Kebşe, önce Sâbit b. el-Fâkih b. Sa'lebe b. Sâ'ide b. Âmir b. Gayyân b. Âmir b. Hatme ile evlenmiş ve ondan, şahitliği iki kişilik kabul edilen Huzeyme b. Sâbit'i ve başka çocukları doğurmuş; daha sonra ise Mes'ûd b. Âmir b. Adî b. Cüşem b. Mecde'a b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan da biat etmiş olan el-Vaksâ'yı doğurmuştur. Kebşe bt. Evs Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5221. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Evs b. Adî b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme. Leylâ'nın annesi, Leylâ bt. Ubeyd b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme'dir. Leylâ bt. Evs, el-Hâris b. Gıyâs b. Rezâh el-Hatmî ile evlenmiş ve el-Hâris'in bütün çocukları ondan olmuştur. Leylâ bt. Evs Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5222. Su'dâ ﴿ميمونة﴾

[Su’dâ] bt. Evs b. Adî b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme. Annesi, Leylâ bt. Ubeyd b. Ümeyye b. Âmir b. Hatme’dir. Su’dâ, önce Belhâris [b. el-Hazrec] kabilesinden Sâmit b. Adî b. Kays b. Zeyd b. Mâlik el-Ağar ile evlenmiş ve ondan Süveyd b. Sâmit’i doğurmuş; daha sonra ise Benî Vâkıf’tan Sehl b. el-Hâris b. Cu’dübe ile evlenmiş ve ondan da çocuk doğurmuştur. Su’dâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5223. Safiyye ﴿صفية﴾

[Safiyye] bt. Sâbit b. el-Fâkih b. Sa’lebe b. Sâ’ide b. Âmir b. Gayyân b. Âmir b. Hatme. Safiyye’nin annesi, [Resûlullah’a] biat eden Kebşe bt. Evs b. Adî b. Ümeyye el-Hatmî’dir. Safiyye, Abdurrahman b. Evs b. Amr el-Hatmî ile evlenmiştir. Safiyye Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. O, şahitliği iki kişilik kabul edilen Huzeyme b. Sâbit’in anne-baba bir, kız kardeşidir.

5224. Müleyke ﴿عائشة﴾

[Müleyke] bt. Sâbit b. el-Fâkih b. Sa’lebe b. Sâ’ide b. Âmir b. Gayyân b. Âmir b. Hatme. Annesi, Kebşe bt. Evs b. Adî b. Ümeyye el-Hatmî’dir. Müleyke, Şüteym b. Zeyd b. Cumeha b. Harîş b. Levzân b. Hatme ile evlenmiştir. Müleyke Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5225. Rifâ’a ﴿أمامة﴾

O, Ümmü’l-Kâsım bt. Sâbit b. el-Fâkih b. Sa’lebe b. Sâ’ide b. Âmir b. Gayyân b. Âmir b. Hatme’dir. Annesi, Kebşe bt. Evs b. Adî b. Ümeyye el-Hatmî’dir. Rifâ’a, Mahmûd b. Vahvah b. el-Eslet ile evlenmiştir. Rifâ’a Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5226. er-Râi’a ﴿جدامة﴾

O, Hasene bt. Sâbit b. el-Fâkih b. Sa’lebe b. Sâ’ide b. Âmir b. Gayyân b. Âmir b. Hatme’dir. Annesi, Kebşe bt. Evs b. Adî b. Ümeyye’dir. er-Râi’a Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5227. Umâre ﴿خديجة﴾

Umâre bt. Hubâşe b. Cüveybir b. Ubeyd b. Gayyân b. Âmir b. Hatme. Annesi, Eşca kabilesinden Leylâ bt. Suhbe'dir. Umâre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5228. Umeyre ﴿فاطمة﴾

O, Ümmü'l-Kuheyd bt. Hubâşe b. Cüveybir b. Ubeyd b. Gayyân b. Âmir b. Hatme'dir. Annesi, Eşca kabilesinden Leylâ bt. Suhbe'dir. Umeyre, Evs b. Amr b. Ubeyd ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5229. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Rukaym b. el-Hâris b. Ubeyd b. Levzân b. Hatme. Annesi, Selmâ bt. Amr b. Gıyâs b. Rezâh'tır. Üneyse, Vahvah b. Sâbit b. el-Fâkih el-Hatmî ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5230. Nesîbe ﴿نَسِيبة﴾

[Nesîbe] bt. Ebû Talha. Ebû Talha'nın adı, Sâbit b. Usayme b. Zeyd b. Mahled b. Hârise b. Amr b. Levzân b. Hatme'dir. Nesîbe'nin annesi, Ümmü Talha bt. Mahled b. Zeyd b. Mahled el-Hatmî'dir. Nesîbe, Umeyr el-Kâri b. Adî ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Nesîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

EL-CE’ÂDİRE’DEN OLANLAR

el-Ce’âdire, Benî Sa’îd b. Mürre b. Mâlik b. el-Evs’tir. Onlar Benî Abdüleşhel kabilesinin içinde yer alırlar.

5231. Selmâ ﴿فاطمة﴾

Selmâ bt. Zeyd b. Teym b. Ümeyye b. Beyâda b. Hufâf b. Sa’îd b. Mürre b. Mâlik b. el-Evs. Selmâ’nın annesi, Hazrec’den er-Rehhâle bt. el-Münzir b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Seleme’dir. Selmâ, Hazrec’den Amr b. Abbâd b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Seleme ile evlenmiştir. Selmâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

BENÎ ES-SELM B. İMRUÜLKAYS B. MÜRRE B. MÂLİK B. EL-EVS'TEN OLANLAR

5232. Hayre ﴿أمامة﴾

[Hayre] bt. Ebû Ümeyye b. el-Hâris b. Mâlik b. Ka'b b. el-Hannât [Şöyle de denir] en-Nehhât b. Ka'b b. Hârise b. Ganm b. es-Selm. Hayre, Müknif b. Muhayyisa b. Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise b. el-Hâris ile evlenmiştir. Hayre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

Bunların hepsi, el-Evs kabilesinden biat eden kadınlardır.

HAZREC'TEN BİAT EDEN KADINLAR
BİAT EDEN EL-HAZREC B. HÂRİSE B. SA'LEBE
B. AMR B. ÂMİR'DEN BENÎ EL-HÂRİS B. EL-HAZREC'DEN OLANLAR

5233. Mehabbe ﴿خالة﴾

[Mehabbe] bt. er-Rebî b. Amr b. Ebû Züheyr b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar b. Sa'lebe b. Ka'b b. el-Hazrec b. el-Hâris. Annesi, Hüzeyle bt. Utbe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir. Mehabbe, *Bedir* savaşına katılan ve [İkinci *Akabe* biatında] temsilci olan Sa'd b. er-Rebî'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Mehabbe, Ebü'd-Derdâ Âmir b. Zeyd b. Kays b. Âişe b. Ümeyye b. Mâlik b. Adî b. Ka'b b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan Bilâl'i doğurmuştur. Mehabbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5234. Cemîle ﴿أسماء﴾

Cemîle bt. Sa'd b. er-Rebî b. Amr b. Ebû Züheyr b. Mâlik b. İmruülkays. Annesi, Benî Mâlik b. en-Neccâr'dan Amre bt. Hazm b. Zeyd b. Levzân'dır. Sa'd b. er-Rebî'in Cemîle'den başka çocuğu olmamıştır. Cemîle, Zeyd b. Sâbit b. ed-Dahhâk b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Abduavf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Sa'd, Hârice, Yahya, İsmail, Süleyman, Ümmü Osman ve Ümmü Zeyd'i doğurmuştur. Cemîle, Ümmü Sa'd diye çağrılırdı.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd'ı şöyle derken işittim: Hârice b. Zeyd'in annesi Ümmü Sa'd bt. Sa'd şöyle demiştir:*

Hendek savaşında iki yaşındaydım. Ben yetişkin olduktan sonra *Hendek* savaşındaki [Müslümanların] durumlarını annem bana anlatırdı. [Râvî] dedi

ki:] Bu, Cemîle'nin yaşıdır. Sa'd b. er-Rebî *Uhud* savaşında öldürüldüğünde, Cemîle'nin annesi ona hamile idi. Muhammed b. Ömer, küçük yaşta olmasına rağmen Cemîle'yi biat eden kadınlar arasında zikretmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O, Abdurrahman b. Ebü'z-Zinâd'dan rivayet etti; dedi ki: Bana İbrahim b. Yahya b. Zeyd b. Sâbit anlattı; dedi ki: Ümmü Sa'd bt. Sa'd b. er-Rebî'i şöyle derken işittim:*

Ömer'in hilafeti döneminde Zeyd b. Sâbit yanıma gelip, "Babandan kalan mirasla ilgili konuşmak istiyorsan konuş. Çünkü bugün Müminlerin Emiri Ömer, anne karnında [iken babası ölen] çocuklar için de miras belirledi." dedi. [Râvî] dedi ki: [Cemîle'nin babası] *Uhud* savaşında öldürüldüğünde Cemîle, annesinin karnında idi.

5235. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Hârice b. Zeyd b. Ebû Züheyr b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Annesi, Hüzeyle bt. Utbe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem'dir. Sa'd b. er-Rebî b. Ebû Züheyr, Habîbe'nin anne bir, kardeşidir. Habîbe, önce Ebû Bekir es-Sıddîk ile evlenmiş ve ondan Ümmü Külsûm'u doğurmuş; Ebû Bekir'den sonra ise Hubeyb b. İsâf b. İnebe b. Amr ile evlenmiştir. Habîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5236. Zeyneb ﴿صفية﴾

Zeyneb bt. Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Annesi, Havle bt. Amr b. Kays b. İmruülkays'tır. İmruülkays, Benî el-Hâris b. el-Hazrec'dendir. Zeyneb, Resûlullah'ın hatîbi Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın baba bir, kız kardeşidir. Zeyneb bt. Kays, Hubeyb b. İsâf b. İnebe b. Amr b. Hadîc ile evlenmiş ve ondan Üneyse'yi doğurmuştur. Zeyneb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5237. Ümmü Sâbit ﴿أم صبية﴾

Ümmü Sâbit bt. Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Annesi, Havle bt. Amr b. Kays b. İmruülkays'tır. İmruülkays, Benî el-Hâris b. el-Hazrec'dendir. Ümmü Sâbit, Sâbit b. Kays b. Şemmâs'ın baba bir, kız kardeşidir. Ümmü Sâbit bt. Kays, Sâbit b. Süfyân b. Adî b. Amr b.

İmruülkays ile evlenmiş ve ondan Simâk'ı doğurmuştur. Ümmü Sâbit Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5238. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Revâha b. Sa'lebe b. İmruülkays b. Amr b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Annesi, Kebşe bt. Vâkıd b. Amr b. Âmir b. Zeydümenât b. Mâlik b. Sa'lebe b. Ka'b b. el-Hazrec'dir. Amre, *Bedir* savaşına katılan Abdullah b. Revâha b. Sa'lebe'nin anne-baba bir, kız kardeşidir. Amre bt. Revâha, Beşir b. Sa'd b. Sa'lebe b. Cülâs b. Zeyd b. Mâlik ile evlenmiş ve ondan en-Nu'mân b. Beşîr'i doğurmuştur. Amr b. Âmir b. Zeydümenât'a İbnü'l-İtnâbe[234] denirdi. Amre bt. Revâha Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5239. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Simâk b. Sâbit b. Süfyân b. Adî b. Amr b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Muhammed b. Ömer, Leylâ'nın Müslüman olduğunu ve Resûlullah'a (sas) biat ettiğini zikretmiş, bunun dışında başka bilgi vermemiştir.

5240. Ümmü Eyyûb ﴿أم الزبير﴾

[Ümmü Eyyûb] bt. Kays b. Sa'd b. Kays b. Amr b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Muhammed b. Ömer, Ümmü Eyyûb'un Müslüman olduğunu ve Resûlullah'a (sas) biat ettiğini zikretmiş, bunun dışında başka bilgi vermemiştir.

5241. Mendûs ﴿أم قيس﴾

Şöyle de denir: Sedûs bt. Hallâd b. Süveyd b. Sa'lebe b. Amr b. Hârise b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar. Muhammed b. Ömer, Mendûs'un Müslüman olduğunu ve [Resûlullah'a] biat ettiğini zikretmiş, bunun dışında başka bilgi vermemiştir.

5242. Ümeyme ﴿أميمة﴾

Şöyle de denir: Übeyye bt. Beşîr b. Sa'd b. Sa'lebe b. Cülâs b. Zeyd b. Mâlik el-Ağar. Annesi, Amre bt. Revâha b. Sa'lebe b. İmruülkays'tır.

Ümeyme, en-Nu’mân b. Beşîr’in anne-baba bir kız kardeşidir. Ümeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5243. Hüzeyle ﴿صفية﴾

[Hüzeyle] bt. Sâbit b. Sa’lebe b. Cülâs b. Zeyd b. Mâlik el-Ağar. Hüzeyle, önce el-Hâris b. Sâbit b. Hârise b. Sa’lebe b. Cülâs ile sonra Ebû Mes’ûd Ukbe b. Amr b. Sa’lebe b. Esîre b. Asîre b. Atıyye b. Hudâre ile daha sonra ise Belhâris [b. el-Hazrec] kabilesinden Abdurrahman b. Sâ’ide b. el-Eşyem b. Cüşem b. Kays b. Amr b. İmruülkays b. Mâlik ile evlenmiştir. Hüzeyle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5244. Üneyse ﴿صفية﴾

Şöyle de denir: Nüfeyse bt. Sa’lebe b. Zeyd b. Kays b. en-Nu’mân b. Mâlik el-Ağar. Annesi, Üneyse bt. Vâkıd b. Amr b. el-İtnâbe’dir. Üneyse bt. Sa’lebe, es-Sâib b. Hallâd b. Süveyd ile evlenmiştir. Üneyse bt. Sa’lebe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5245. Kebşe ﴿عائشة﴾

Kebşe bt. Vâkıd b. Amr b. Âmir b. Zeydümenât b. Mâlik el-Ağar b. Sa’lebe b. Ka’b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec. [Kebşe’nin dedesi] Amr b. Âmir, şair İbnü’l-İtnâbe’dir. Kebşe’nin annesi, Tay kabilesinden Hind bt. Rühm b. Tarîf’tir. Kebşe bt. Vâkıd, önce Revâha b. Sa’lebe b. İmruülkays b. Amr b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Abdullah b. Revâha ile en-Nu’mân b. Beşîr’in annesi Amre bt. Revâha’yı doğurmuş; daha sonra ise Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays ile evlenmiş ve ondan da Sâbit b. Kays’ı doğurmuştur. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5246. Hüzeyle ﴿صفية﴾

[Hüzeyle] bt. Utbe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris b. el-Hazrec. Annesi, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Ümeyme bt. Sühaym b. el-Esved b. Harâm’dır. Hüzeyle, önce er-Rebî b. Amr b. Ebû Züheyr ile evlenmiş ve ondan Sa’d b. er-Rebî’i doğurmuş; daha sonra Hârice b. Zeyd b. Ebû Züheyr ile evlenmiş ve ondan da Osman b. Affân’ın hilafeti

döneminde, öldükten sonra konuşan Zeyd b. Hârice'yi doğurmuştur.[235] Hüzeyle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5247. Üneyse ﴿أنيسة﴾

Üneyse bt. Hubeyb b. Yesâf b. İnebe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris b. el-Hazrec. Annesi, Zeyneb bt. Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays'tır. Üneyse, Zeyd b. Hârice b. Zeyd b. Ebû Züheyr ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Muhammed ve Ümmü Külsûm'u doğurmuştur. Üneyse Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş ve onunla birlikte haccetmiştir.

> *Bize Abdülmelik b. Amr Ebû Âmir el-Akadî ve Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdiler; dediler ki: Bize Şu'be anlattı. O Hubeyb b. Abdurrahman'dan, o da halası Üneyse'den rivayet etti. [Râvî] dedi ki:*

Üneyse, Nebî (sas) ile birlikte haccetmişti. Üneyse şöyle dedi: Ömer'in hilafeti döneminde erkeklerimiz Cuma namazından sonra, elbiseleri başlarında olduğu halde duvar gölgelerine gelir, kaylûle [öğle uykusu] yaparlardı.

> *Bize Ebû Dâvûd et-Tayâlisî ve Hişâm Ebü'l-Velîd haber verdiler; dediler ki: Bize Şu'be haber verdi. O Hubeyb b. Abdurrahman'dan rivayet etti; dedi ki: Halam Üneyse'yi şöyle derken işittim:*

Resûlullah'ın iki müezzini vardı: Bilâl ve İbn Ümmü Mektûm. Onların ezanları arasında,[236] şunun [Bilâl'in] inmesi ve şunun [İbn Ümmü Mektûm'un] çıkması kadar bir süre vardı. İbn Ümmü Mektûm'u engeller ve "Bekle de sahur yapalım!" derdik.

> *Bize Süleyman Ebû Dâvûd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be haber verdi. O Hubeyb b. Abdurrahman'dan rivayet etti; dedi ki: Halam Üneyse'yi şöyle derken işittim:*

Yakınımızda küçük bir kabile vardı. Koyunlarını Ebû Bekir es-Sıddîk'a getirirler, o da onlara, "Sizin için İbn Afrâ'nın süt sağması gibi süt sağmamı ister misiniz?" derdi.[237]

5248. Ümmü Zeyd ﴿جدامة﴾

[Ümmü Zeyd] bt. es-Seken b. Utbe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris b. el-Hazrec. Ümmü Zeyd, Benî Mâlik b. en-Neccâr'dan Sürâka b. Ka'b b. Abdüluzzâ b. Gaziyye ile evlenmiş ve ondan Zeyd'i doğurmuştur. Ümmü Zeyd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5249. Karîbe ﴿أمامة﴾

[Karîbe] bt. Zeyd b. Abdürabbih b. Zeyd b. el-Hâris b. el-Hazrec. Karîbe, *Bedir* savaşına katılan Abdullah b. Zeyd'in kız kardeşidir. Abdullah, rüyada kendisine ezan gösterilen kimsedir. Muhammed b. Ömer'in zikrettiğine göre Karîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5250. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Sâbit b. Hârise b. Sa'lebe b. Cülâs b. Ümeyye b. Cüdâre b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec. Annesi, Selâme bt. Hasan b. Abdullah b. Vehb b. Beşîr b. Nasr b. Subh b. Mâlik b. Gıtrîf b. Abd b. Sa'd'dır. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5251. Mu'âze ﴿صفية﴾

[Mu'âze] bt. Abdullah b. Amr b. Büzeyn b. Kays b. Adî b. Ümeyye b. Cüdâre. Muhammed b. Ömer'in zikrettiğine göre Mu'âze Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5252. Ümmü'l-Hakem ﴿أم حكيم﴾

Şöyle de denir: Ümmü Hakîm bt. Abdurrahman b. Mes'ûd b. Sa'lebe b. Esîre b. Asîre b. Atıyye b. Hudâre. Ümmü'l-Hakem, Ebû Mes'ûd Ukbe b. Amr b. Sa'lebe b. Esîre b. Asîre b. Atıyye b. Cüdâre ile evlenmiştir. Ümmü'l-Hakem Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5253. Nâile ﴿آمنة﴾

Nâile bt. er-Rebî b. Kays b. Âmir b. Abbâd b. el-Ebcer. el-Ebcer, Hudre b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir. Nâile'nin annesi, Fâtıma bt. Amr b. Atıyye b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr'dır. Nâile, *Bedir* savaşına ve *Akabe* biatına katılan Abdullah b. er-Rebî'in anne-baba

bir, kız kardeşidir. Nâile, Evs b. Hâlid b. Kurt b. Kays b. Vehb b. Ka'b b. Mu'âviye b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Nâile Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5254. el-Fürey'a ﴿الرباب﴾

el-Fürey'a bt. Mâlik b. Sinân b. Sa'lebe b. Ubeyd b. el-Ebcer. el-Ebcer, Hudre [b. Avf]'dir. el-Fürey'a, Ebû Sa'îd el-Hudrî Sa'd b. Mâlik'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Üneyse bt. Ebû Hârice'dir. Ebû Hârice, Amr b. Kays b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Her ikisinin anne bir kardeşi, Katâde b. en-Nu'mân b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer'dir. el-Fürey'a, önce Sehl b. Râfi b. Beşîr b. Amr b. el-Hâris b. Ka'b b. Zeyd b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiş; daha sonra ise Sehl b. Beşîr b. Anbese b. Zeyd b. Âmir b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiştir. el-Fürey'a Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

> *Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Sa'îd anlattı. O, Sa'd b. İshâk b. Ka'b b. Ucre'den, o da halası Zeyneb bt. Ka'b'dan rivayet etmiştir. Zeyneb de el-Fürey'a bt. Mâlik'in şöyle anlattığını işitmiştir:*

el-Fürey'a'nın kocası, *Medine* yolundaki *Tarafu'l-Kadûm* denen bir yerde öldürüldü. el-Fürey'a, kocasının evinden kendi ailesinin yanına taşınmak niyetiyle durumu Resûlullah'a (sas) bildirdi. el-Fürey'a'nın anlattığına göre Resûlullah (sas) ona bu konuda ruhsat verdi. el-Fürey'a kalkıp giderken, Allah Resûlü onu çağırıp, "*Farz olan bekleme süresi* [4 ay 10 gün] *doluncaya kadar evinde kal.*" buyurdu.

> *Bize Ya'kûb b. İbrahim b. Sa'd haber verdi. O babasından, o Sâlih b. Keysân'dan, o da İbn Şihâb'dan nakletti; dedi ki: Bana ulaştığına göre Sa'd b. İshâk b. Ka'b b. Ucre, halası Zeyneb bt. Ka'b b. Ucre'den, o da Ebû Sa'îd el-Hudrî'nin kız kardeşi Fürey'a bt. Mâlik'ten nakletti -Zeyneb, Ka'b b. Ucre'nin kızı olup Ebû Sa'îd el-Hudrî ile evli idi-. Fürey'a'nın anlattığına göre:*

Kendisi, Benî el-Hâris b. el-Hazrec'den bir adamla evli idi. Fürey'a dedi ki: "Kocam, firar eden iri yapılı kölelerini aramak için yola çıktı. *Tarafu'l-Kadûm* denen yerde onlara yetişti. Fakat köleler saldırıp onu öldürdüler."

Fürey’a Resûlullah’a gelip kocasının öldürüldüğünü, kendisine bir nafaka ve çocuklara da bir ev bırakmadığını haber verdi. Resûlullah’tan da kardeşlerinin yanına gidip evlerinde kalmasına izin vermesini istedi. Allah Resûlü ona izin verdi. Fürey’a dedi ki: Odadan çıkmış veya henüz odada idim. [Râvî] devamla dedi ki: Resûlullah (sas) onu çağırdı. Durumunu kendisine tekrar anlatmasını emretti. Fürey’a tekrar anlattı. Fürey’a dedi ki: Bunun üzerine Allah Resûlü, kocamın ölüm haberinin bana ulaştığı evi, farz olan bekleme süresi doluncaya kadar terk etmememi emretti. Zeyneb dedi ki: Fürey’a o evde dört ay on gün iddet bekledi. Fürey’a dedi ki: [Halife] Osman’a benzer bir konu sorulduğunda, ben kendisine haber verildim. Bunun üzerine bana haber gönderdi. O, bir grup insanla birlikte otururken onun huzuruna girdim. Bana durumumu ve bu konuda Resûlullah’ın bana neyi emrettiğini sordu. Ben de haber verdim. Bunun üzerine kocası ölen kadına haber gönderip farz olan bekleme süresi doluncaya kadar evini terk etmemesini emretti.

> *Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı; dedi ki: Bize Sa’d b. İshâk b. Ka’b b. Ucre anlattı. O, Ebû Sa’îd el-Hudrî ile evli olan halasından [Zeyneb bt. Ka’b’dan] rivayet etti. Sa’d’ın halası [Zeyneb] da Ebû Sa’îd el-Hudrî’nin kız kardeşi el-Fürey’a bt. Mâlik b. Sinân’dan şöyle nakletti:*

Peygamber döneminde Fürey’a’nın kocası, [firar eden] iri yapılı kölelerini aramak için yola koyuldu. *Tarafu’l-Kadûm* denen yerde onlara yetişti. Fakat köleler onu öldürdüler. Bu haber Fürey’a’ya ulaşınca, Resûlullah’ın yanına gidip şöyle dedi: “Ya Resûlullah! Kocamın ölüm haberi geldi. Ben, Ensâr’ın evlerinden dar bir evde oturuyorum. Kocam bana, varis olacağım bir mal, mâlik olunacak bir mesken ve hiçbir nafaka bırakmadı. Eğer uygun görürsen, ailem ve kardeşlerimin yanına gitmek istiyorum. Zira bu, benim için daha yararlı olur.” Allah Resûlü, -eğer isterse- kardeşlerinin yanına gitmesine izin verdi. Fürey’a buna sevinerek mesrur bir şekilde ayağa kalktı. Odaya veya mescide doğru gitmişti ki, Allah Resûlü onu çağırdı veya emretti de çağrıldı. *“Olayını tekar anlat.”* dedi. Fürey’a, olayı ona tekrar anlattı. Bunun üzerine Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Farz olan bekleme süresi doluncaya kadar, kocanın ölüm haberinin ulaştığı evinde kal.”* Zeyneb dedi ki: Fürey’a, o evde 4 ay 10 gün iddet bekledi.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes haber verdi. O Sa'd b. İshâk b. Ka'b b. Ucre'den nakletti. [O halası Zeyneb'den rivayet etti. Zeyneb de][238] Ebû Sa'îd el-Hudrî'nin kız kardeşi el-Fürey'a bt. Mâlik b. Sinân'dan şöyle nakletti:

Fürey'a, Resûlullah'a gelip, ailesi olan Benî Hudre'nin yanına gitmeye izin istedi. Kocası, kaçan kölelerini aramak için yola koyulmuş, *Tarafu'l-Kadûm* denen yere gelince onlara yetişmişti. Ancak köleler onu öldürmüştü. Fürey'a dedi ki: Resûlullah'tan, ailemin yanına gitmem için bana izin vermesini istedim. Zira kocam bana, mülk edinilebilecek bir mesken ve hiçbir nafaka bırakmamıştı. Allah Resûlü, *"Evet [gidebilirsin]!"* dedi. Ben de çıktım. Henüz odada veya mescidde iken beni çağırdı veya emretti de çağrıldım. *"Nasıl demiştin?"* diye sordu. Ben de olayı, kocamın durumunu ona tekrar anlattım. Bunun üzerine Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Farz olan bekleme süresi doluncaya kadar evinde kal."* Fürey'a dedi ki: Ben de orada 4 ay 10 gün iddet bekledim. Osman b. Affân bana haber gönderip benden bu olayı sorunca, olayı ona anlattım. Bu hükme tabi oldu ve onunla hükmetti.

5255. er-Rebâb ﴿الرباب﴾

[er-Rebâb] bt. Hârise b. Sinân b. Ubeyd b. el-Ebcer. el-Ebcer, Hudre [b. Avf]'dir. er-Rebâb, Küleyb b. Yesâf b. İnebe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris ile evlenmiştir. er-Rebâb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5256. er-Rübeyyi ﴿عائشة﴾

[er-Rübeyyi] bt. Hârise b. Sinân b. Ubeyd b. el-Ebcer. Muhammed b. Ömer, onun Müslüman olduğunu ve Resûlullah'a (sas) biat ettiğini zikretmiştir.

5257. Huleyde ﴿خديجة﴾

[Huleyde] bt. Sâbit b. Sinân b. Ubeyd b. el-Ebcer. Huleyde, önce Ka'b b. Amr b. el-İtnâbe ile evlenmiş, daha sonra ise Abdullah b. Enes b. Seken b. Utbe b. Yesâf b. İnebe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris ile evlenmiştir. Huleyde Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5258. Ümmü Sâbit ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sâbit] bt. Sâbit b. Sinân b. Ubeyd b. el-Ebcer. Muhammed b. Ömer, onun Müslüman olduğunu ve Resûlullah'a (sas) biat ettiğini zikretmiştir.

5259. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer. el-Ebcer, Hudre [b. Avf]'dir. Annesi, Ümmü'r-Rebî bt. Mâlik b. Âmir b. Füheyre b. Beyâda'dır. Kebşe, Mu'âz b. en-Nu'mân b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiş ve ondan Sa'd b. Mu'âz, Amr b. Mu'âz ile Mu'âz b. en-Nu'mân'ın diğer çocukları olan İyâs, Evs, Akreb ve Ümmü Hizâm'ı doğurmuştur. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. Kebşe, oğlu Sa'd b. Mu'âz'dan sonra vefat etmiştir.

5260. Su'âd ﴿خولة﴾

[Su'âd] bt. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer. Annesi, Ümmü'r-Rebî bt. Mâlik b. Âmir b. Füheyre b. Beyâda'dır. Su'âd, Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Benî en-Neccâr'ın temsilcisi Ebû Ümâme Es'ad'ı, ayrıca Sa'd, Mes'ûd, Rüveybe ve el-Fürey'a'yı doğurmuştur -Bunlar, Zürâre b. Udus'un çocuklarıdır-. Su'âd bt. Râfi Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5261. Ümmü'l-Hubâb ﴿أم مسطح﴾

Adı, el-Fürey'a bt. el-Hubâb b. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer'dir. Ümmü'l-Hubâb, önce Mes'ûd b. Halde b. Âmir b. Zürayk b. Âmir b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuş; daha sonra ise Mürey b. Simâk b. Atîk b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiştir. Ümmü'l-Hubâb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5262. Akreb ﴿ميمونة﴾

[Akreb] bt. es-Seken b. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer. Akreb, Sâbit b. Suheyb b. Kürz b. Abdümenât b. Amr b. Gayyân b. Sa'lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ'ide ile evlenmiştir. Akreb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

[234] Amr b. Âmir b. Zeydümenât, meşhur bir cahiliyye şairi olup Hazrec kabilesinin ileri geleni idi. Annesine nispetle İbnü'l-İtnâbe denmiştir (M).

[235] Rivayete göre Zeyd b. Hârice vefat edip de henüz cenaze namazı kılınmamışken Zeyd, yüzündeki örtüyü açıp "es-Selâmü aleyküm, es-Selâmü aleyküm! Susun, Susun! Muhammed Allah'ın Resûlüdür…" demiştir (M).

[236] Peygamber döneminde Ramazan ayında sahurda iki ezan okunur; birinci ezanı Bilâl, sahur vaktinin dolmak üzere olduğunu bildirmek üzere, ikinci ezanı ise İbn Ümmü Mektûm, orucun başladığını ilan etmek üzere okurdu (M).

[237] İbn Afrâ, Ebû Bekir'in lakabıdır. Halife olmadan önce, bahsi geçen küçük kabilenin koyunlarını sağardı. Halife olunca, o kabileden bir kız, artık sütlerini sağmayacağını düşününce, Ebû Bekir bu sözü söylemiştir (M).

[238] İbn Sa'd'ın kaydettiği senedde Zeyneb'in ismi geçmemekle birlikte, önceki senedlere ve rivayetteki atıflara baktığımızda arada Zeyneb'in olması gerektiği açık bir şekilde görülür. Bu sebeple Zeyneb'i parantez içinde zikrettik (M).

BENÎ SÂ’İDE B. KA’B B. EL-HAZREC KADINLARI

5263. Mendûs ﴿أم قيس﴾

[Mendûs] bt. Amr b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa’lebe b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Annesi, Hind bt. el-Münzir b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Mendûs, el-Münzir b. Amr’ın anne-baba bir, kız kardeşidir. el-Münzir, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılmış, nakîb[239] olmuş ve *Bi’rü Ma’ûne* savaşında şehit olmuştur/düşmüştür. Mendûs, Mahled b. Sâmit b. Niyâr b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa’lebe b. el-Hazrec b. Sâ’ide ile evlenmiş ve ondan Mesleme b. Mahled’i doğurmuştur. Mendûs, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5264. Selmâ ﴿فاطمة﴾

[Selmâ] bt. Amr b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa’lebe b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Annesi, Hind bt. el-Münzir b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Selmâ, el-Münzir b. Amr’ın anne-baba bir, kız kardeşidir. el-Münzir, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılmış, temsilci olmuş ve *Bi’rü Ma’ûne* savaşında şehit olmuştur. Selmâ, Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiştir. Selmâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5265. el-Fürey’a ﴿الرباب﴾

[el-Fürey’a] bt. Hâlid b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa’lebe b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Annesi, Hind bt. el-Eber b. Vehb b. Amr b. Vakş b. Sa’lebe b. Tarîf b. el-Hazrec’dir. Fürey’a, Sâbit b. el-Münzir b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan şair Hassân b. Sâbit’i doğurmuştur. Bir görüşe göre Hassân b. Sâbit’in annesi, Amr b. Huneys ile Hâlid b. Huneys’in kız kardeşi el-Fürey’a bt. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa’lebe b. el-Hazrec

b. Sâ’ide’dir. el-Fürey’a bt. Hâlid Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5266. Ümmü Şerîk ﴿أم شريك﴾

[Ümmü Şerîk] bt. Hâlid b. Huneys b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa’lebe b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Annesi, Hind bt. el-Eber b. Vehb b. Amr b. Vakş b. Sa’lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ’ide’dir. Ümmü Şerîk, Enes b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel ile evlenmiş ve ondan el-Hâris b. Enes’i doğurmuştur. Ümmü Şerîk Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5267. Mendûs ﴿أم قيس﴾

[Mendûs] bt. Ubâde b. Düleym b. Hârise b. Ebû Hazîme b. Sa’lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Mendûs, Sa’d b. Ubâde’nin kız kardeşidir. Annesi, Amre es-Sâlise bt. Mes’ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Mendûs bt. Ubâde, Simâk b. Sâbit b. Süfyân b. Adî b. Amr b. İmruülkays b. Mâlik b. Sa’lebe b. Ka’b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan Sâbit’i doğurmuştur. Mendûs bt. Ubâde Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5268. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Ubâde b. Düleym b. Hârise b. Ebû Hazîme b. Sa’lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Leylâ, Sa’d b. Ubâde’nin kız kardeşidir. Annesi, Amre es-Sâlise bt. Mes’ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Leylâ, Hallâd b. Süveyd b. Sa’lebe b. Amr b. Hârise b. İmruülkays b. Mâlik b. Sa’lebe b. Ka’b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan es-Sâib b. Hallâd’ı doğurmuştur. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5269. Fükeyhe ﴿فاطمة﴾

[Fükeyhe] bt. Ubeyd b. Düleym b. Hârise b. Ebû Hazîme b. Sa’lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Fükeyhe, Sa’d b. Ubâde b. Düleym b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Kays b. Sa’d ve Ümâme bt. Sa’d’ı doğurmuştur. Fükeyhe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5270. Gaziyye ﴿أسماء﴾

[Gaziyye] bt. Sa’d b. Halîfe b. el-Eşref b. Ebû Hazîme b. Sa’lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Annesi, Kudâ’a kabilesinden Selmâ bt. Âzib b. Hâlid b. el-Eceş’dir. Gaziyye, Sa’d b. Ubâde b. Düleym b. Hârise b. Ebû Hazîme ile evlenmiş ve ondan Sa’îd b. Sa’d’ı doğurmuştur. Gaziyye Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5271. Kebşe ﴿عائشة﴾

O, Kübeyşe bt. Abduamr b. Ubeyd b. Kamîe b. Âmir b. Avf b. Hârise b. Amr b. el-Hazrec b. Sâ’ide’dir. Kebşe, Ebû Humeyd Abdurrahman b. Amr b. Sa’d b. Mâlik b. Hâlid b. Sa’lebe b. Hârise b. Amr b. el-Hazrec b. Sâ’ide ile evlenmiştir. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5272. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Sa’d b. Mâlik b. Hâlid b. Sa’lebe b. Hârise b. Amr b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Annesi, Benî Uzre’den Hind bt. Amr’dır. Amre bt. Sa’d, Sehl b. Sa’d b. Sa’d b. Mâlik es-Sâ’idî’nin halasıdır. Amre, Mübeşşir b. el-Hâris -el-Hâris, Übeyrik b. Amr b. Hârise b. el-Heysem b. Zafer’dir- ile evlenmiş ve ondan Rifâ’a’yı doğurmuştur. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5273. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Sa’d b. Sa’d b. Mâlik b. Hâlid b. Sa’lebe b. Hârise b. Amr b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Amre, Sehl b. Sa’d es-Sâ’idî’nin kız kardeşidir. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5274. Nâile ﴿آمنة﴾

Nâile bt. Sa’d b. Sa’d b. Mâlik b. Hâlid b. Sa’lebe b. Hârise b. Amr b. el-Hazrec b. Sâ’ide. Nâile, Sehl b. Sa’d es-Sâ’idî’nin kız kardeşidir. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Nâile Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

[239] Nakîb, bir cemaatin büyüğü, bir topluluğun başkanı, başkan vekili veya temsilcisi olan kimseye denir. Resûl-i Ekrem, Akabe'de kendisine biat eden Medineliler arasından on iki kişiyi Medine'deki müslümanların meseleleriyle ilgilenmek, İslâm'a davette bulunmak ve oradaki gelişmeleri kendisine bildirmek için nakîb tayin etmiştir (M).

EL-KAVÂKİLE'DEN[240] OLANLAR

Onlar, Avf b. el-Hazrec el-Kebîr'in çocuklarıdır.

5275. Kurretü'l-ayn ﴿أم حبيب﴾

Kurretü'l-ayn bt. Ubâde b. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Annesi, Umeyre bt. Sa'lebe b. Sinân b. Âmir b. Adî b. Ümeyye b. Beyâda b. el-Hazrec'dir. Kurretü'l-ayn, es-Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr b. Sa'lebe b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan *Akabe* biatı ile *Bedir* savaşına katılan ve temsilci olan Ubâde b. es-Sâmit'i, es-Sâmit'in diğer çocukları Evs ve Havle'yi doğurmuştur. Kurretü'l-ayn Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5276. Habîbe ﴿أنيسة﴾

[Habîbe] bt. Müleyl b. Vebre b. Hâlid b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Annesi, Ümmü Zeyd bt. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec'dir. Habîbe, Ferve b. Amr b. Vezefe b. Ubeyd b. Âmir b. Beyâda ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman'ı doğurmuştur. Habîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5277. Bişre ﴿أميمة﴾

Bişre bt. Müleyl b. Vebre b. Hâlid b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Annesi, Ümmü Zeyd bt. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf'tır. Bişre, Hamza b. el-Abbâs b. Ubâde b. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd ile evlenmiş ve ondan, Hamza'nın çocukları Muhammed, Humeyd, Hadîce ve Külsüm'ü doğurmuştur. Bişre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5278. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Hezzâl b. Amr b. Kurbûs b. Amr b. Ümeyye b. Levzân b. Sâlim b. Avf. Muhammed b. Ömer'in zikrettiğine göre Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5279. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Riâb b. Huneyf b. Ziyâd b. Ümeyye b. Zeyd b. Sâlim. Annesi, Benî Damre b. Bekr'den Emetüllah bt. Guneyme b. Abdullah'tır. Leylâ, önce İtbân b. Mâlik b. Amr b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman b. İtbân'ı doğurmuş; daha sonra Abdurrahman b. Âmir b. en-Nu'mân b. Züheyr b. el-Hâris b. Ahmer b. Mecde'a b. Âmir b. Ka'b b. Vâkıf -Vâkıf, Sâlim b. İmruülkays'tır- ile evlenmiş ve ondan en-Nu'mân, Ümâme ve Ümmü Hüseyn'i -Bunlar Abdurrahman'ın çocuklarıdır- doğurmuş; daha sonra ise Abdullah b. Amr b. Süveyd b. Harâm b. el-Heysem b. Zafer ile evlenmiş ve ondan da Su'de bt. Abdullah'ı doğurmuştur. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5280. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr b. Sa'lebe b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Havle, *Bedir* savaşına katılan Ubâde b. es-Sâmit ve Evs b. es-Sâmit'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Anneleri, Kurretü'l-ayn bt. Ubâde b. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec'dir. Havle, -Benî Avf b. el-Hazrec'in halîfi- Belî kabilesinin Benî Guseyne kolundan Ebû Abdurrahman Yezîd b. Sa'lebe b. Hazme b. Asrem b. Amr b. Umâre ile evlenmiş ve ondan Âmir ve Ümmü Osman'ı doğurmuştur. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. Râvîlerden biri, kocası hakkında tartışıp da Allah'ın (c), "***Allah, kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü işitmiştir.***"[241] ayetini indirdiği kadının Havle bt. Sâmit olduğunu eş-Şa'bî'nin rivayeti olarak nakletmiştir.

[eş-Şa'bî'nin rivayetini] Bize Ya'lâ b. Ubeyd, Muhammed b. Ubeyd ve el-Fadl b. Dükeyn haber verdi. Onlar Zekeriyâ'dan, o da Âmir [eş-Şa'bî]'den rivayet etti. Ancak bu yanlıştır. [Zira kocası hakkında tartışan] kadın, Havle bt. Sa'lebe'dir.

5281. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr b. Sa’lebe. Annesi, Evs kabilesinden er-Rebâb bt. Mâlik b. Amr b. Azîz b. Mâlik b. Avf b. Amr’dır. Ümâme, Ubâde b. es-Sâmit’in baba bir, kız kardeşidir. Ümâme, Cümey’ b. Mes’ûd b. Amr b. Asrem b. Ubeyd b. Sâlim b. Avf ile evlenmiştir. Ümâme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5282. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Sa’lebe b. Asrem b. Fihr b. Sa’lebe b. Ganm b. Avf. Havle, Ubâde b. es-Sâmit’in kardeşi Evs b. es-Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr ile evlenmiştir. Mücâdele suresi 1. ayette bahsi geçen kadın budur. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

Bize Ya’kûb b. İbrahim b. Sa’d ez-Zührî haber verdi. O babasından, o da Sâlih b. Keysân’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Bize ulaştığına göre Müslümanlardan karısına ilk zihâr[242] yapan kişi, Evs b. es-Sâmit el-Vâkıfî’dir. Amcası kızı Havle bt. Sa’lebe ile evli idi. Söylendiğine göre o, kendisinde delilik olan bir adamdı. Amcası kızına, “Sen bana, annemin sırtı gibisin.” dedi. Havle, “Vallahi sen, büyük bir laf ettin. Bunun nereye varacağını bilmiyorum.” dedi. Ardından Resûlullah’ın (sas) yanına gidip durumunu ve kocasının kendi aleyhine yaptığı olayı anlattı. Resûlullah, Evs b. Sâmit’e haber gönderdi. Evs gelince, *“Amcan kızı ne diyor?”* dedi. Evs, “Doğru söyledi. Ona zihâr yaptım ve onu annemin sırtı gibi kıldım. Bu konuda ne emredersin ya Resûlullah!” dedi. Resûlullah, *“Ona yaklaşma, sana izin verinceye kadar onunla cinsel ilişkiye girme.”* buyurdu. Havle dedi ki: “Ya Resûlullah! Onun bir malı yoktur. Onun adına ben infak etmek [kefaretini ödemek] istiyorum.” Bu konuda aralarında bir saatlik bir konuşma geçmişti ki, Allah, Kur’ân’dan şu ayeti sonuna kadar indirdi: “***Allah, kocası hakkında seninle tartışan ve Allah’a şikâyette bulunan kadının sözünü işitmiştir. Allah, sizin sürdürdüğünüz konuşmayı [zaten] işitmekteydi.***”[243] Bunun üzerine Resûlullah, Allah’ın kendisine bildirdiği zihâr kefaretini Evs’e emretti. Evs dedi ki: Havle olmasaydı, ben helak olmuştum.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdülhamîd b. İmrân b. Ebû Enes anlattı. O da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Cahiliye döneminde zihâr yapan kimseye, ömür boyu karısı kendisine haram olurdu. İslâm döneminde ilk zihâr yapan kimse, Evs b. Sâmit idi. Onda delilik vardı. Bazen ayılır, aklı başına gelirdi. Ayıldığı zamanlardan birinde, Ebû Abdurrahman Yezîd b. Sa'lebe'nin kız kardeşi olan eşi Havle bt. Sa'lebe'yi karşısında görünce, "Sen bana, annemin sırtı gibisin." dedi. Sonra dediğine pişman olup eşine, "Artık bana haram olduğunu düşünüyorum." dedi. Havle, "Talakı zikretmedin. Bu haramlık aramızda; Allah, Resûlünü göndermeden önce geçerli idi. Resûlullah'a git ve yaptığın şeyi ona sor." dedi. Evs, "Bunu ona sormaktan utanırım. Sen Resûlullah'a (sas) git. Umulur ki ondan, daha bilgili olması hasebiyle, içinde bulunduğumuz durumdan bizi kurtaracak bir hayır elde edersin." dedi. [Havle] dedi ki: Bir elbise giyip çıktım ve Âişe'nin odasında Resûlullah'ın yanına girdim ve şöyle dedim: "Ya Resûlullah! Evs'i tanıyorsun. Çocuğumun babası, amcam oğlu ve insanların bana en sevimlisidir. Ona isabet eden deliliği, gücünün azlığını, kuvvetinin zayıflığını ve konuşma güçlüğü çektiğini biliyorsun. Ona bir zarar geldiğinde ona yardımcı olmaya en layık benim. Bana bir zarar geldiğinde bana yardımcı olmaya en layık odur. Bir söz söyledi. Fakat kitabı sana indirene yemin olsun ki, talakı zikretmedi. 'Sen bana, annemin sırtı gibisin' dedi." Resûlullah, *"Senin ona haram olduğunu düşünüyorum"* dedi. Havle, [bir çıkar yol için] Resûlullah (sas) ile ısrarla tartıştı. Sonra şöyle dedi: "Allah'ım! Şiddetli üzüntümü ve ondan ayrılma sıkıntımı sana şikâyet ediyorum. Allah'ım! Nebî'nin diliyle bize ferahlık verecek hükmü indir." Âişe dedi ki: Havle ağladı. Ev halkından bizimle beraber olanlar da ona olan merhamet ve acımadan dolayı ağladı. Havle bu şekilde Resûlullah'ın huzurunda onunla konuşuyordu. Resûlullah'a vahiy geldiği zaman, başını içine çeker, yüzü bembeyaz kesilir, ön dişleri titrer ve ondan inci gibi ter akardı. Âişe dedi ki: "Ey Havle! Resûlullah'a, başkası için değil, senin hakkında vahiy iniyor." Havle, "Allah'ım! Hayırlı kıl! Ben Nebî'nden sadece hayrı istedim." dedi. Âişe dedi ki: Resûlullah (sas) vahyin etkisinden sakinleşinceye kadar ayrılık hükmü ineceği korkusuyla Havle'nin canının çıkacağını sandım. Nihayet Resûlullah (sas) rahatlayınca tebessüm etti ve *"Ya Havle!"* dedi. Havle, "Lebbeyk [Buyur]" dedi. Resûlullah'ın tebessümüne sevincinden ayağa kalktı. Resûlullah, "Allah, senin ve onun hakkında vahiy indirdi." dedi ve ona, "***Allah, kocası hakkında seninle tartışan kadının sözünü işitmiştir.***"[244] ayetini, olayı [anlatan ayetleri] sonuna kadar okudu. Sonra şöyle buyurdu: *"Evs'e, bir köle azat etmesini emret."* Havle, "Ne kölesi!

Vallahi onun kölesi yoktur. Benden başka hizmetçisi de bulunmamaktadır.” dedi. Resûlullah, *“Öyleyse ona, iki ay peşpeşe oruç tutmasını emret.”* dedi. Havle, “Vallahi ya Resûlullah! Evs buna güç yetiremez. O bir günde birkaç defa su içer. Bedeninin zayıflığıyla birlikte gözleri de görmemektedir. O çorak arazi gibidir.” dedi. Resûlullah, *“Öyleyse ona, altmış fakiri doyurmasını emret.”* dedi. Havle, “O nerden bulacak! O bir öğüne muhtaçtır.” dedi. Resûlullah, *“Öyleyse ona, Ümmü’l-Münzir bt. Kays’a gidip ondan yarım vesk*[245] *hurma almasını ve onu altmış fakire dağıtmasını emret.”* dedi. Havle kalkıp Evs’e doğru gitti. Onu kapının önünde oturmuş, kendisini bekler halde buldu. Evs ona, “Ya Havle! Ne yaptın?” diye sordu. Havle, “Çirkin olduğun halde sonuç hayırdır. Resûlullah (sas) sana, Ümmü’l-Münzir bt. Kays’a gidip ondan yarım vesk hurma almanı ve onu altmış fakire dağıtmanı emretti.” dedi. Havle dedi ki: Evs yanımdan hızla ayrılıp gitti. Bildiğim kadarıyla o, beş sâ’[246] [ağırlığı] taşıyamazken, yarım vesk hurmayı sırtında getirdi. Havle dedi ki: Evs, her bir fakir için iki müd[247] hurma dağıtmaya başladı.

5283. el-Fürey’a ﴿الرباب﴾

[el-Fürey’a] bt. Mâlik b. ed-Duhşum b. Mâlik b. ed-Duhşum b. Mardaha b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Annesi, Cemîle bt. Abdullah b. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim b. Ganm’dır. Abdullah b. Übey, İbn Selûl’dur. el-Fürey’a, Hilâl b. Ümeyye b. Âmir b. Kays b. Abdüla’lem b. Âmir b. Ka’b b. Vâkıf ile evlenmiştir. Vâkıf, el-Evs kabilesinden Sâlim b. İmruülkays’tır. el-Fürey’a Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5284. Cemîle ﴿أسماء﴾

Cemîle bt. Huzeyme[248] b. Hazeme b. Adî b. Ebû Bekir b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Cemîle’nin isminin Habîbe olduğu da söylenir. Annesi, Evs kabilesinin Benî Amr b. Avf kolundan Umeyre bt. Adî b. Mâlik b. Harâm b. Hadîc b. Mu’âviye b. Mâlik’tir. Cemîle, Abdullah b. Sa’d b. Zeyd b. Mâlik b. Abd b. Ka’b b. Abdüleşhel ile evlenmiştir. Cemîle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5285. Ümmü Enes ﴿جويرية﴾

[Ümmü Enes] bt. Vâkıd b. Amr b. Zeyd b. Merdaha b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Ümmü Enes, Amr b. Utbe b. Sa'lebe b. Cerve b. Adî b. Âmire b. Adî b. Ka'b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiştir. Ümmü Enes Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5286. Bezî'a ﴿خولة﴾

[Bezî'a] bt. Ebû Hârice b. Evs b. es-Seken b. Adî b. Ubeyd b. Fihr b. Sa'lebe b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec. Annesi, Meryem bt. İsme b. Zeyd b. Müleyl b. Vebre b. Hâlid b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf'tır. Bezî'a, el-Velîd b. Ubâde b. es-Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr b. Sa'lebe b. Ganm ile evlenmiştir. Bezî'a Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

---

[240] el-Kavâkile (القَواقِلَة), Arapçadaki "القَوقل/el-Kavkal" kelimesinin çoğulu olup erkek keklik ve bağırtlak kuşunun cinsel organı anlamına gelir. Kavkal, Ensar'dan bir kabile babasının ismidir. O da Ğanm (Kavkal) b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec b. Hârise olup onun nesline el-Kavâkile denir. Biri kendisine sığındığında veya *Medine*'ye yerleştiğinde, o kimseye "قَوقِل في هذا الجَبلِ وقد أمِنْت" "Şu dağa çık, sen güvendesin" dediği için bu adla anılmıştır (M).

[241] Mücâdele 58/1.

[242] Arapçada "sırt" anlamına gelen zihâr, bir kimsenin karısına "Sen bana anamın sırtı gibisin" diyerek, onu kendisine haram kılmasıdır. Zihar yapan kimsenin, keffaret verinceye kadar eşiyle cinsel ilişkiye girmesi haramdır (M).

[243] Mücâdele 58/1.

[244] Mücâdele 58/1.

[245] Vesk, yaklaşık 200 kg'lık bir ağırlık ölçüsüdür. Yarım vesk ise 100 kg'dır (M).

[246] Sâ', bin kırk dirhem ağırlığındaki buğday veya arpayı alabilen bir hacim ölçeğidir. 1 sâ', şerî dirheme göre yaklaşık 2,917 kg; örfî dirheme göre ise 3,333 kg. ağırlığa denktir (M).

[247] Müd, Iraklılara göre 832 gramlık bir ölçektir (M).

[248] Leiden neşrinde “Cüzeyme” şeklinde yazılmıştır. Doğrusu Mahmûdiye yazmasından, *el-Muhabber*’den (s. 424) ve *Tavdîhu’l-müştebeh*’ten (III, 217) tespit edilmiştir.

BELHUBLÂ’DAN OLANLAR

el-Hublâ, Sâlim b. Ganm b. Avf b. el-Hazrec’dir. Karnının büyüklüğü sebebiyle el-Hublâ diye isimlendirilmiştir.

5287. Ümmü Mâlik ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Mâlik] bt. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim b. Ganm b. Avf. Ümmü Mâlik, Abdullah b. Übey b. Selûl’un kız kardeşidir. Selûl, Huzâ’a kabilesinden bir kadındır. Ümmü Mâlik’in annesi, Evs kabilesinden Selmâ bt. Matrûf’tur. Matrûf’un adı, Hâlid b. el-Hâris b. Zeyd b. Ubeyd b. Zeyd b. Mâlik b. Avf b. Amr b. Avf’tır. Ümmü Mâlik Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Ümmü Mâlik, Râfi b. Mâlik b. el-Aclân b. Amr b. Âmir b. Zürayk b. Âmir b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan her ikisi de *Bedir* savaşına katılan Rifâ’a b. Râfi ve Hallâd b. Râfi’i doğurmuştur. Ümmü Mâlik’in [büyük] dedesi Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim, şair el-Müremmak’tır.

5288. Cemîle ﴿أسماء﴾

[Cemîle] bt. Abdullah b. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim b. Ganm b. Avf. Annesi, Benî Meğâle’den Havle bt. el-Münzir b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Cemîle, Evs kabilesinin Benî Amr b. Avf kolundan Hanzale b. Ebû Âmir er-Râhib Abduamr b. Sayfî b. en-Nu’mân b. Mâlik b. Eme b. Dubey’a b. Zeyd ile evlenmiştir. Hanzale, Cemîle ile evli iken *Uhud* savaşında şehit olmuştur. Cemîle, Abdullah b. Hanzale’yi, Hanzale’nin vefatından sonra doğurmuştur. Cemîle, Hanzale’dan sonra Sâbit b. Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik b. Sa’lebe b. Ka’b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan Muhammed’i doğurmuştur. Cemîle daha sonra Mâlik b. ed-Duhşum b. Merdaha b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec ile ondan sonra da Hubeyb b. Yesâf b. İnebe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiştir. Cemîle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. *Bedir* savaşına katılan Abdullah b. Abdullah b. Übey, Cemîle’nin anne-baba bir, kardeşidir. Cemîle’nin iki oğlu

Abdullah b. Hanzale b. Ebû Âmir er-Râhib ve Muhammed b. Sâbit b. Kays b. Şemmâs, *el-Harre* savaşında öldürülmüştür. Cemîle'nin kocası Hanzale b. Ebû Âmir er-Râhib, meleklerin yıkadığı kişidir.[249]

5289. Müleyke ﴿عائشة﴾

[Müleyke] bt. Abdullah b. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim b. Ganm. Annesi, Ümmü Hâlid bt. Âmir b. Sinân b. Vehb b. Levzân b. Abdüvüd b. Zeyd b. Sa'lebe b. el-Hazrec b. Sâ'ide'dir. Müleyke, Evs kabilesinden Hilâl b. Ümeyye b. Âmir b. Kays b. Abdüla'lem b. Âmir b. Ka'b b. Vâkıf ile evlenmiştir. Müleyke Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5290. Remle ﴿خالة﴾

[Remle] bt. Abdullah b. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim b. Ganm. Annesi, Lübnâ bt. Ubâde b. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf'tır. Remle, İsme b. Zeyd b. Müleyl b. Vebre b. Hâlid b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf ile evlenmiştir. Remle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5291. Ümmü Sa'd ﴿عصيمة﴾

Şöyle de denir: Ümmü Sa'îd bt. Abdullah b. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim b. Ganm. Annesi, Lübnâ bt. Ubâde b. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf'tır. Ümmü Sa'd, Cübeyr b. Sâbit b. ed-Dahhâk b. Sa'lebe b. Cüşem b. Mâlik b. Sâlim ile evlenmiştir. Sâlim, el-Hublâ b. Ganm b. Avf b. el-Hazrec'dir. Ümmü Sa'd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5292. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Havlî b. Abdullah b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim. Havle, Evs b. Havlî'nin anne-baba bir, kız kardeşidir. Evs, *Bedir* savaşına katılmış ve Peygamber'in [cenazesinin] yıkanmasında bulunmuştur. Havle'nin annesi, Cemîle bt. Übey b. Mâlik b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim'dir. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5293. Füshum ﴿ميمونة﴾

[Füshum] bt. Evs b. Havlî b. Abdullah b. el-Hâris b. Ubeyd b. Mâlik b. Sâlim. Füshum, Benî el-Hublâ'nın halîfi Benî Esed b. Huzeyme'den İtbân b. Mürre ile evlenmiştir. Füshum Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5294. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Sehl b. es-Sa'b b. Kays b. Amr b. Mâlik b. Sâlim el-Hublâ. Zeyneb, Vedî'a b. Amr b. Kays b. Adî b. Mâlik b. Sâlim el-Hublâ ile evlenmiştir. Zeyneb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5295. Leylâ ﴿ليلى﴾

[Leylâ] bt. Tabât b. Mu'îs b. Cüşem b. el-Hezm b. Sâlim el-Hublâ. Leylâ, Benî el-Hublâ'nın halîfi Benî Abdullah b. Gatafân'dan Vehb b. Kelede ile evlenmiştir. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

---

[249] Rivayete göre Hanzala, Cemîle ile zifafa girdiği gecenin sabahında *Uhud* ordusuna katılmak için acele ederken yıkanması gerektiğini unutmuş ve katıldığı *Uhud* savaşında şehit düşmüştür. Cemîle, Hanzala'nın durumunu Resûlullah'a iletince Allah Resûlü, Hanzala'yı meleklerin yıkadığını söylemiştir. Bundan dolayı Hanzala'ya "Ğasîlu'l-melâike" yani "Meleklerin Yıkadığı" denmiştir (M).

BENÎ BEYÂDE B. ÂMİR B. ZÜRAYK B. ABD B. HÂRİSE B. MÂLİK B. GADB B. CÜŞEM B. EL-HAZREC'DEN OLANLAR

5296. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Urve b. Mes'ûd b. Sinân b. Âmir b. Adî b. Ümeyye b. Beyâda. Annesi, Ruğaybe bt. Sa'lebe b. Mâlik b. Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec'dir. Üneyse, Hanzale b. Mâlik b. Hâlid b. Küleyb b. Âmir b. Hazeme b. Beyâda ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5297. Halîme ﴿خديجة﴾

Ona şöyle de denir: Cemîle bt. Urve b. Mes'ûd b. Sinân b. Âmir b. Adî b. Ümeyye b. Beyâda. Annesi, Ruğaybe bt. Sa'lebe b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim'dir. Halîme, Evs kabilesinden Hadîc b. Râfi b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Râfi b. Hadîc ve Rifâ'a b. Hadîc'i doğurmuştur. Halîme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5298. Hâlide ﴿فاطمة﴾

[Hâlide] bt. Amr b. Vezefe b. Ubeyd b. Âmir b. Beyâda. Annesi, Hind bt. Hâlid b. Yesâf b. Utbe b. Amr b. Hadîc b. Âmir b. Cüşem b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir. Hâlide, Ebû Ubâde Sa'd b. Osman b. Hâlid b. Mahled b. Âmir b. Zürayk b. Âmir b. el-Hazrec ile evlenmiştir. Hâlide Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılan Ferve b. Amr'ın baba bir kız kardeşidir.

5299. Kebşe ﴿عائشة﴾

O, Kübeyşe bt. Ferve b. Amr b. Vezefe b. Ubeyd b. Âmir b. Beyâda'dır. Annesi ümmü veleddir. Kebşe, Abdurrahman b. Sa'd b. Kays b. Mâlik b. el-

Aclân b. Âmir b. Beyâda ile evlenmiştir. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5300. Ümmü Şürahbîl ﴿بنت خباب﴾

[Ümmü Şürahbîl] bt. Ferve b. Amr b. Vezefe b. Ubeyd b. Âmir b. Beyâda. Annesi ümmü veleddir. Ümmü Şürahbîl, el-Yakzân b. Ubeyd b. Ukbe b. Amr b. Ubeyd b. Âmir b. Beyâda ile evlenmiştir. Ümmü Şürahbîl Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5301. Büseyne ﴿آمنة﴾

[Büseyne] bt. en-Nu’mân b. Amr b. en-Nu’mân b. Halde b. Amr b. Ümeyye b. Âmir b. Beyâda. Annesi, Habîbe bt. Kays b. Süfyân b. Abdümenâf b. el-A’cem b. el-Hâris b. el-Edrem b. Gâlib b. Fihr’dir. el-Edrem Kureyş’ten olup ismi Teymüllât’tır. Büseyne, Muhammed b. Amr b. Hazm b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Abd b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Büseyne Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5302. el-Fâri’a ﴿عصيمة﴾

[el-Fâri’a] bt. İsâm b. Âmir b. Atıyye b. Beyâda. el-Fâri’a, Amr b. en-Nu’mân b. Halde b. Amr b. Ümeyye b. Âmir b. Beyâda ile evlenmiştir. el-Fâri’a Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5303. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. İsâm b. Âmir b. Atıyye b. Beyâda. Ümâme, Kebşe b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümâme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5304. Ümeyye ﴿هند﴾

[Ümeyye] bt. Halîfe b. Adî b. Amr b. Mâlik b. Âmir b. Füheyre b. Beyâda. Ümeyye, Ferve b. Amr b. Vezefe b. Ubeyd b. Âmir b. Beyâda ile evlenmiş ve ondan Ümmü Sa’d bt. Ferve’yi doğurmuştur. Ümeyye Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5305. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Abdullah b. Amr b. Mâlik b. el-Aclân b. Âmir b. Beyâda. Üneyse, önce Abbâs b. Ubâde b. Nadle b. Mâlik b. el-Aclân b. Zeyd b. Ganm b. Sâlim b. Avf b. Âmir b. Avf b. el-Hazrec ile daha sonra ise Amr b. Evs b. Âmir b. Sa’lebe b. Vakş b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ’ide ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

BENÎ ZÜRAYK B. ÂMİR B. ZÜRAYK B. ABDUHÂRİSE B. MÂLİK B. GADB B. CÜŞEM B. EL-HAZREC'DEN OLANLAR

5306. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Osman b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Ümâme, *Bedir* savaşına katılan Ebû Ubâde Sa'd b. Osman'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Ebû Ubâde ve Ümâme'nin annesi, Ümmü Cemîl bt. Kutbe b. Âmir b. Hadîde b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka'b b. Seleme'dir. Ümâme, Sâbit b. el-Ceza (الجذع) b. Zeyd b. el-Hâris b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Seleme b. el-Hazrec ile evlenmiştir. Ümâme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5307. Ümmü Râfi ﴿جويرية﴾

[Ümmü Râfi] bt. Osman b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Ümmü Râfi, *Bedir* savaşına katılan Ebû Ubâde Sa'd b. Osman'ın kız kardeşidir. Ümmü Râfi'in annesi, Ümmü Cemîl bt. Kutbe b. Âmir b. Hadîde b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka'b b. Seleme'dir. Ümmü Râfi, Hallâd b. Râfi b. Mâlik b. el-Aclân b. Amr b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Ümmü Râfi Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5308. Fükeyhe ﴿فاطمة﴾

O, Ümmü'l-Hakem bt. el-Muttalib b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk'tır. Annesi, Hind bt. el-Aclân b. Gannâm b. Âmir b. Beyâda'dır. Fükeyhe, önce er-Rebî b. Âmir b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile daha sonra ise Amr b. Hâlide b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Fükeyhe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5309. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Mes'ûd b. Halde b. Âmir b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Annesi, el-Fâri'a bt. el-Hubâb b. er-Rebî b. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b.

el-Ebcer’dir. el-Ebcer, Hudre b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec’dir. Habîbe, Abdurrahman b. Amr b. Hâlide b. Âmir b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Habîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5310. Büheyse ﴿بُهيسة﴾

[Büheyse] bt. Amr b. Hâlide b. Âmir b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Ümmü’l-Hakem’dir. O da Fükeyhe bt. el-Muttalib b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Büheyse, en-Nu’mân b. Aclân b. en-Nu’mân b. Âmir b. el-Aclân b. Amr b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Büheyse Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5311. Ümmü Kays ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Kays] bt. Hısn b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Ümmü Kays, *Bedir* savaşına katılan Kays b. Hısn’ın kız kardeşidir. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Ümmü Kays Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5312. Ümmü Sa’d ﴿عصيمة﴾

[Ümmü Sa’d] bt. Kays b. Hısn b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Havle bt. el-Fâkih b. Kays b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Ümmü Sa’d, önce Kays b. Amr b. Hısn b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile daha sonra ise Mes’ûd el-Ekber b. Ubâde b. Ebû Ubâde Sa’d b. Osman b. Hâlide b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Ümmü Sa’d Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5313. Habbe ﴿هند﴾

[Habbe] bt. Amr b. Hısn b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Habîbe bt. Kays b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Habbe, Sayfî b. Esved b. Abbâd b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Seleme ile evlenmiştir. Habbe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5314. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. el-Fâkih b. Kays b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Selmâ bt. Ümeyye b. Hârise b. Amr b. el-Hazrec’dir. el-Hazrec, Benî

Sâ’ide’dendir. Kebşe, önce Mes’ûd b. Sa’d b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk ile daha sonra ise el-Aclân b. en-Nu’mân b. Âmir b. el-Aclân b. Amr b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5315. Leylâ ﴿آمنة﴾

[Leylâ] bt. Rib’î b. Âmir b. Halde b. Âmir b. Zürayk. Leylâ, önce Benî Selime’den et-Tufeyl b. Mâlik b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd ile daha sonra ise Benî Amr b. Avf’ın halîfi Sayfî b. Râfi b. Uncude el-Belevî ile evlenmiştir. Leylâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5316. Sünbüle ﴿صفية﴾

[Sünbüle] bt. Mâ’is b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Benî Selime’den Suhtî bt. Evs b. Abbâd b. Amr b. Sevâd b. Ganm’dır. Sünbüle, Ebû Ubâde Sa’d b. Osman b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Sünbüle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Sünbüle, her ikisi de *Bedir* savaşına katılan Mu’âz b. Mâ’is ve Âiz b. Mâ’is’in baba bir, kız kardeşidir.

5317. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Mu’âz b. Mâ’is b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Ümmü Sâbit bt. Ubeyd b. Vehb b. Eşca’dır. Üneyse, Âmir b. Amr b. Hâlide b. Âmir b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5318. Ümmü Sa’d ﴿عصيمة﴾

[Ümmü Sa’d] bt. Mes’ûd b. Sa’d b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Kebşe bt. el-Fâkih b. Kays b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Ümmü Sa’d Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5319. Ümmü Sâbit ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sâbit] bt. Mes’ûd b. Sa’d b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Kebşe bt. el-Fâkih b. Kays b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Ümmü Sâbit Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5320. Ümmü Sehl ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sehl] bt. Mes’ûd b. Sa’d b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk. Annesi, Kebşe bt. el-Fâkih b. Kays b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Ümmü Sehl Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5321. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Mâlik b. Bişr b. Sa’lebe b. Amr b. Âmir b. Zürayk. Havle, Ziyâd b. Zeyd b. en-Nu’mân b. Halde b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

BENÎ HABÎB B. ABDUHÂRİSE B. MÂLİK B. GADB B. CÜŞEM B. EL-HAZREC'DEN OLANLAR

5322. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Hilâl b. el-Mu'allâ b. Levzân b. Hârise b. Adî b. Zeyd b. Sa'lebe b. Mâlik b. Zeydümenât b. Habîb b. Abduhârise. Annesi, Benî Süleym'den Selmâ bt. Tâlık b. el-Ukeym b. Abdümenâf'tır. Üneyse, el-Aclân b. en-Nu'mân b. Âmir b. Aclân b. Amr b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5323. Nüseybe ﴿صفية﴾

[Nüseybe] bt. Râfi b. el-Mu'allâ b. Levzân b. Hârise b. Adî b. Zeyd b. Sa'lebe b. Mâlik b. Zeydümenât b. Habîb b. Abduhârise. Annesi, Benî Abdullah b. Gatafân'dandır. Nüseybe, Ebû Sa'îd b. Evs b. el-Mu'allâ b. Levzân b. Hârise ile evlenmiştir. Nüseybe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

BENÎ SELİME B. SA’D B. ALİ B. ESED B. SÂRİDE B. TEZÎD B. CÜŞEM B. EL-HAZREC’DEN OLANLAR

5324. eş-Şemûs ﴿أم حبيب﴾

[eş-Şemûs] bt. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Hind bt. Kays b. el-Kureym b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. eş-Şemûs, önce Benî Hârise’den Mahmûd b. Mesleme b. Selime b. Hâlid ile daha sonra ise Benî Zafer’den Mes’ûd b. Evs b. Mâlik b. Sevâd ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. eş-Şemûs Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5325. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Hind bt. Kays b. el-Kureym b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Hind, Amr b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Hind Müslüman olmuş, Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve *Hayber* savaşına Resûlullah (sas) ile birlikte katılmıştır.

5326. Lemîs ﴿جمانة﴾

[Lemîs] bt. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Hind bt. Kays b. el-Kureym b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Lemîs, Zeyd b. Yezîd b. Cüzâm b. Sübey b. Hansâ b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime ile evlenmiştir. Lemîs Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5327. Ümmü Amr ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Amr] bt. Amr b. Harâm b. Sa’lebe b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Hind bt. Kays b. el-Kureym b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Ümmü Amr, Ebü’l-Yüsr b. Amr b.

Abbâd b. Amr b. Sevâd ile evlenmiştir. Ümmü Amr Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5328. Ümmü Mu'âz ﴿جويرية﴾

[Ümmü Mu'âz] bt. Abdullah b. Amr b. Harâm b. Sa'lebe b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Muhammed b. Ömer'in zikrettiğine göre Ümmü Mu'âz Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5329. Ümmü Hibbân ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Hibbân] bt. Âmir b. Nâbi b. Zeyd b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Fükeyhe bt. Seken b. Zeyd b. Ümeyye b. Sinân b. Ka'b b. Adî b. Ka'b b. Selime'dir. Ümmü Hibbân, *Bedir* savaşına katılan Ukbe b. Âmir b. Nâbi'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Ümmü Hibbân, Evs kabilesinden Harâm b. Muhayyisa b. Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiştir. Ümmü Hibbân Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5330. İdâm ﴿سمية﴾

[İdâm] bt. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Rühm bt. el-Kayn b. Ka'b'dır. İdâm, Mes'ûd b. Ka'b b. Âmir b. Adî b. Mecde'a b. Hârise ile evlenmiştir. İdâm, *Uhud* savaşında şehit edilen Amr b. el-Cemûh'un anne-baba bir, kız kardeşidir. İdâm Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5331. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. Amr b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Hind bt. Amr b. Harâm b. Sa'lebe b. Harâm'dır. Hind, Benî Hârise'den Muhayyisa b. Mes'ûd ile evlenmiş ve ondan Harâm b. Muhayyisa, Dihye b. Muhayyisa ve er-Rebî b. Muhayyisa'yi doğurmuştur. Hind Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5332. Humeyme ﴿صفية﴾

[Humeyme] bt. el-Humâm b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Humeyme, *Bedir* savaşına katılan ve orada şehit edilen Umeyr b. el-Humâm’ın kız kardeşidir. Humeyme’nin annesi, en-Nevvâr bt. Âmir b. Nâbi b. Zeyd b. Harâm’dır. Humeyme, Sinân b. Kays b. el-Esved b. Müriy b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime ile evlenmiş ve ondan Mes’ûd’u doğurmuştur. Humeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5333. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. el-Münzir b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Hind, *Bedir* savaşına katılan el-Hubâb b. el-Münzir’in anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Benî Selime’den eş-Şemûs bt. Hak b. Ümeyye b. Harâm’dır. Hind, Amr b. Huneys b. Levzân ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan ve Bi’rü Ma’ûne’de öldürülen el-Münzir b. Amr’ı doğurmuştur. Hind Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5334. Ümmü Cemîl ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Cemîl] bt. el-Hubâb b. el-Münzir b. el-Cemûh b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime kabilesinin Benî Ubeyd kolundan Zeyneb bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ’dır. Ümmü Cemîl, Benî Sâ’ide’nin temsilcisi el-Münzir b. Amr b. Huneys ile evlenmiştir. Ümmü Cemîl Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5335. Ümmü Sa’lebe ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Sa’lebe] bt. Zeyd b. el-Hâris b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Ümmü Sa’lebe, el-Ciz (الجذع) denen Sa’lebe b. Zeyd’in anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Ümâme bt. Hâlid b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk’tır. Ümmü Sa’lebe, Amr b. Evs b. Âiz b. Adî b. Ka’b b. Amr b. Üdey b. Sa’d -Üdeyy, Selime b. Sa’d’ın kardeşidir- ile evlenmiştir. Ümmü Sa’lebe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5336. Ümmü’l-Hâris ﴿أم الحصين﴾

Ona şöyle de denir: Ümmü İyâs bt. Sâbit b. el-Ciz. el-Ciz, Sa’lebe b. Zeyd b. el-Hâris b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Ümmü’l-

Hâris'in annesi, Ümâme bt. Osman b. Hâlide b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk'tır. Ümmü'l-Hâris, Mirdâs b. Mervân b. el- Ciz ile evlenmiştir. el-Ciz, Sa'lebe b. Zeyd b. el-Hâris b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime'dir. Ümmü'l-Hâris Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5337. Âişe ﴿خديجة﴾

[Âişe] bt. Umeyr b. el-Hâris b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Harâm b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Muhammed b. Ömer'in zikrettiğine göre Âişe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5338. Fükeyhe ﴿فاطمة﴾

[Fükeyhe] bt. es-Seken b. Zeyd b. Ümeyye b. Sinân b. Ka'b b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, ez-Zühre bt. Evs b. el-Kayn b. Ka'b'dır. Fükeyhe, Benî Selime'den Âmir b. Nâbi b. Zeyd b. Harâm ile evlenmiştir. Fükeyhe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5339. Kubeyse ﴿عائشة﴾

[Kubeyse] bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Nâile bt. Kays b. en-Nu'mân b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime'dir. Kubeyse, önce Benî Selime'den Câbir b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ b. Ubeyd ile evlenmiş ve ondan Âişe bt. Câbir'i doğurmuş; daha sonra ise Bişr b. el-Berâ b. Marûr ile evlenmiş ve ondan da el-Âliye'yi doğurmuştur. Kubeyse Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5340. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Nâile bt. Kays b. en-Nu'mân b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime'dir. Zeyneb, el-Hubâb b. el-Münzir b. el-Cemûh ile evlenmiş ve ondan Hışrim b. el-Hubâb ve el-Münzir b. el-Hubâb'ı doğurmuştur. Zeyneb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5341. Humeyme ﴿صفية﴾

[Humeyme] bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Nâile bt. Kays b. en-Nu’mân b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Humeyme, önce el-Berâ b. Ma’rûr ile daha sonra ise Resûlullah’ın (sas) dostu Zeyd b. Hârise el-Kelbî ile evlenmiştir. Humeyme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5342. Müleyke ﴿عائشة﴾

[Müleyke] bt. Abdullah b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Büsre bt. Zeyd b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Selime’dir. Müleyke, Mes’ûd b. Zeyd b. Sübey b. Hansâ b. Ubeyd ile evlenmiş ve ondan Ebû Cihâd b. Mes’ûd, Abdurrahman b. Mes’ûd ve Hüzeyle bt. Mes’ûd’u doğurmuştur. Müleyke Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5343. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. el-Berâ b. Ma’rûr b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Humeyme bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd’dir. Hind, Benî Selime’den Câbir b. Atîk b. Kays b. el-Esved ile evlenmiştir. Hind Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5344. Sülâfe ﴿فاطمة﴾

[Sülâfe] bt. el-Berâ b. Ma’rûr b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Humeyme bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd’dir. Sülâfe, Benî Selime’den Ebû Katâde b. Rib’î b. Beldeme ile evlenmiş ve ondan Abdullah ile Abdurrahman’ı doğurmuştur. Sülâfe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5345. er-Rebâb ﴿الرباب﴾

[er-Rebâb] bt. el-Berâ b. Ma’rûr b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Humeyme bt. Sayfî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd’dir. er-Rebâb, Benî Selime’den Mu’âz b. el-Hâris b. Sürâka b. Hunâs ile evlenmiş ve ondan Sa’d b. Mu’âz’ı doğurmuştur. er-Rebâb Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5346. Ümmü'l-Hâris ﴿أم الحصين﴾

[Ümmü'l-Hâris] bt. Mâlik b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Ümmü'l-Hâris, *Bedir* savaşına katılan et-Tufeyl b. Mâlik'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Benî Selime'den Esmâ bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. Ümmü'l-Hâris, Benî Selime'den Sâbit b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ b. Ubeyd ile evlenmiştir. Ümmü'l-Hâris Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5347. Ervâ ﴿أمامة﴾

[Ervâ] bt. Mâlik b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Ervâ, *Bedir* savaşına katılan et-Tufeyl b. Mâlik'in anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Benî Selime'den Esmâ bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. Ervâ, Amr b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd ile evlenmiş ve ondan Hâlid b. Amr ve Ümmü Menî bt. Amr'ı doğurmuştur. Ervâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5348. Ümmü'l-Hâris ﴿أم الحصين﴾

[Ümmü'l-Hâris] bt. en-Nu'mân b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Hansâ bt. Rebâb b. en-Nu'mân b. Sinân b. Ubeyd'dir. Ümmü'l-Hâris, Benî Selime'den Sevâd b. Rezn b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd ile evlenmiştir. Ümmü'l-Hâris Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5349. er-Rübeyyi ﴿عائشة﴾

[er-Rübeyyi] bt. et-Tufeyl b. en-Nu'mân b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Esmâ bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime'dir. er-Rübeyyi, Ebû Yahya Abdullah b. Abdümenâf b. en-Nu'mân b. Sinân b. Ubeyd ile evlenmiştir. er-Rübeyyi Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5350. Amîre ﴿فاطمة﴾

[Amîre] bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Mâviyye bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. Amîre, Kutbe b. Abduamr b. Mes'ûd b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b.

en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Mendûs'u doğurmuştur. Amîre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5351. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Mâviyye bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. Esmâ, et-Tufeyl b. en-Nu'mân b. Hansâ b. Sinân ile evlenmiş ve ondan er-Rübeyyi'i doğurmuştur. Esmâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5352. İdâm ﴿سمية﴾

[İdâm] bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Mâviyye bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. İdâm, et-Tufeyl b. Mâlik b. Hansâ ile evlenmiş ve ondan Abdullah ve en-Nu'mân'ı doğurmuştur. İdâm Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5353. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Mâviyye bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. Ümâme, Yezîd b. Kayzî b. Sahr b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd ile evlenmiştir. Ümâme Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5354. Âmine ﴿آمنة﴾

[Âmine] bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Mâviyye bt. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd'dır. Âmine, Benî Gadb[250] b. Cüşem b. el-Hazrec'den Evs b. el-Mu'allâ b. Levzân b. Hârise ile evlenmiş ve ondan Ebû Sa'îd b. Evs b. el-Mu'allâ'yı doğurmuştur. Âmine Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5355. Hansâ ﴿ميمونة﴾

[Hansâ] bt. Riâb b. en-Nu'mân b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Edâm bt. Harâm b. Rebî'a b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Seleme'dir. Hansâ, *Bedir* savaşına katılan Câbir b. Abdullah b. Riâb'ın

halasıdır. Hansâ önce Âmir b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd ile daha sonra ise en-Nu’mân b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm ile evlenmiştir. Hansâ Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5356. Ümmü Zeyd ﴿جدامة﴾

[Ümmü Zeyd] bt. Kays b. en-Nu’mân b. Sinân b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Edâm bt. el-Kayn b. Ka’b b. Sevâd’dır. Ümmü Zeyd, Hâlid b. Adî b. Amr b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd ile evlenmiştir. Ümmü Zeyd Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5357. Ümmü Sâbit ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sâbit] bt. Hârise b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Beyâda’dan Hind bt. Mâlik b. Âmir’dir. Ümmü Sâbit, Eşca kabilesinden Abdullah b. el-Himyer ile evlenmiştir. Eşca, Benî Selime kabilesinden Benî Ubeyd’in halîfidir [anlaşmalısıdır]. Ümmü Sâbit Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5358. Ümâme ﴿أمامة﴾

[Ümâme] bt. Muharris b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Selmâ bt. Ebü’d-Dahdâha’dır. O, Cennette sarkmış hurma ağacı olan[251] Ebü’d-Dahdâha b. Temîm b. İyâs’tır. Ebü’d-Dahdâha, Benî Amr b. Avf’ın halîfi Benî Kudâ’a’dandır. Ümâme, önce Benî Selime’den er-Rebî b. et-Tufeyl b. Mâlik b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd ile daha sonra ise Benî Selime’den ed-Dahhâk b. Hârise b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ubeyd ile evlenmiştir. Ümâme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5359. Ümmü Abdullah ﴿أم عبد الله﴾

[Ümmü Abdullah] bt. Sevâd b. Rezn b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Ümmü’l-Hâris bt. en-Nu’mân b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd’dir. Ümmü Abdullah, Ebû Muhammed b. Mu’âz b. Enes b. Kays b. Zeyd b. Mu’âviye b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Abdullah Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5360. Ümmü Rezn ﴿الرباب﴾

[Ümmü Rezn] bt. Sevâd b. Rezn b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Benî Selime'den Ümmü'l-Hâris bt. en-Nu'mân b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd'dir. Ümmü Rezn, Benî Selime'den Yezîd b. ed-Dahhâk b. Hârise b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b ile evlenmiştir. Ümmü Rezn Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5361. Su'âd ﴿خولة﴾

[Su'âd] bt. Seleme b. Züheyr b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Ümmü Kays bt. Harâm b. Levzân b. Hârise b. Adî b. Zeyd b. Sa'lebe'dir. Sa'lebe, Gadb[252] b. Cüşem b. el-Hazrec'in çocuklarındandır. Su'âd, Cübeyr b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ b. Ubeyd ile evlenmiştir. Su'âd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. O Resûlullah'tan, hamile iken karnındaki bebek adına biatinin kabul edilmesini istemiş, Allah Resûlü de, *"Sen, hürlerin en iyisisin."* demiştir.

5362. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Cübeyr b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime. Annesi, Su'âd bt. Seleme b. Züheyr b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka'b b. Selime'dir. Umeyre, Ka'b b. Mâlik b. Ebû Ka'b b. el-Kayn b. Ka'b b. Sevâd b. Ganm b. Ka'b b. Selime ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Ubeydullah, Fudâle, Vehb, Ma'bed, Havle ve Su'âd'ı doğurmuştur. Umeyre -ki o, Ümmü Ma'bed'dir- Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş, onunla birlikte her iki kıbleye [Mescid-i Aksa ve *Kâbe*'ye] doğru namaz kılmış ve ondan rivayette bulunmuştur.

> *Bize Muhammed b. es-Salt haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Şihâb anlattı. O Muhammed b. İshâk'tan, o Ma'bed b. Ka'b'dan, o da annesinden [Umeyre'den] rivayet etti:*

Umeyre, Nebî (sas) ile birlikte her iki kıbleye doğru namaz kılmıştı. Umeyre dedi ki: Resûlullah'ı şöyle derken işittim: "Kuru hurma ve kuru üzümü birlikte nebîz[253] yapmayın. Onlardan her birini ayrı ayrı nebîz yapın."

5363. Sümeyke ﴿عائشة﴾

[Sümeyke] bt. Cebbâr b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Ümmü’l-Hâris bt. Mâlik b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd’dir. Sümeyke, en-Nu’mân b. Cübeyr b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ ile evlenmiştir. Sümeyke Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5364. Usayme ﴿عصيمة﴾

[Usayme] bt. Cebbâr b. Sahr b. Ümeyye b. Hansâ b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Muhammed b. Ömer el-Vâkıdî’nin zikrettiğine göre Usayme Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5365. Hüzeyle ﴿صفية﴾

[Hüzeyle] bt. Mes’ûd b. Zeyd b. Sübey b. Hansâ b. Ubeyd b. Adî b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Müleyke bt. Abdullah b. Sahr b. Hansâ b. Sinân’dır. Hüzeyle, Benî Sevâd’ın halîfi Abdullah b. Üneys ile evlenmiştir. Hüzeyle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5366. Ümmü Süleym ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Süleym] bt. Amr b. Abbâd b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Ümmü Süleym, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılan Ebü’l-Yeser Ka’b b. Amr’ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Benî Selime’den Nesîbe bt. Kays b. el-Esved b. Mürey’dir. Ümmü Süleym, Nâbi b. Zeyd b. Harâm b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime ile evlenmiştir. Ümmü Süleym Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5367. Ümmü Menî ﴿جويرية﴾

[Ümmü Menî] bt. Amr b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. O Ümmü Şubâs’tır. Annesi, Benî Selime’den Ervâ bt. Mâlik b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd’dir. Ümmü Menî, Benî Harâm’ın halîfi Ebû Şubâs Hadîc b. Selâme b. Evs b. Amr b. Ka’b b. el-Kurâkır b. ed-Dahyân ile evlenmiş ve *Akabe* biatı gecesi Şubâs’ı doğurmuştur. Hadîc, eşi Ümmü Menî ile birlikte *Akabe* biatına katılmıştır. Ümmü Menî Müslüman

olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Ümmü Şubâs, Resûlullah (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına da katılmıştır.

5368. Üneyse ﴿صفية﴾

[Üneyse] bt. Aneme b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Cehîze bt. el-Kayn b. Ka’b’dır. Üneyse, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılan Sa’lebe b. Aneme’nin anne-baba bir, kız kardeşidir. Üneyse, Abdullah b. Amr b. Harâm ile evlenmiştir. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5369. Ümmü Bişr ﴿الرباب﴾

[Ümmü Bişr] bt. Amr b. Aneme b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Ümmü Zeyd bt. Âmir b. Hadîc b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Ümmü Bişr, önce Abdurrahman b. Hırâş b. es-Sımme b. Harâm ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuş; daha sonra ise Evs kabilesinden Abdullah b. Beşîr b. Enes b. Ümeyye b. Âmir b. Cüşem b. Hârise b. el-Hâris ile evlenmiştir. Ümmü Bişr Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5370. Suhtî ﴿أم قيس﴾

[Suhtî] bt. Esved b. Abbâd b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Humeyme bt. Ubeyd b. Ebû Ka’b b. el-Kayn b. Ka’b b. Sevâd’dır. Suhtî, önce Mâ’is b. Kays b. Halde b. Âmir b. Zürayk b. Abduhârise ile daha sonra ise Gadb b. Cüşem b. el-Hazrec’in çocuklarından Ubeyd b. el-Mu’allâ b. Levzân b. Hârise b. Adî b. Zeyd ile evlenmiştir. Suhtî Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5371. Ümmü Amr ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Amr] bt. Amr b. Hadîde b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Benî Selime’den Ümmü Süleym bt. Amr b. Abbâd b. Amr b. Sevâd’dır. Ümmü Amr, Kutbe b. Âmir b. Hadîde b. Amr b. Sevâd ile evlenmiştir. Ümmü Amr, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Ümmü Amr, *Akabe* biatına ve *Bedir* savaşına katılan Süleym b. Amr b. Hadîde’nin anne-baba bir, kız kardeşidir.

5372. Ümmü Cemîl ﴿عصيمة﴾

[Ümmü Cemîl] bt. Kutbe b. Âmir b. Hadîde b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Ümmü Amr bt. Amr b. Hadîde b. Amr b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime’dir. Ümmü Cemîl, önce Osman b. Halde b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiş ve ondan Ümâme’yi doğurmuş; ardından Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Zeyd b. Sâbit b. ed-Dahhâk ile evlenmiş; daha sonra ise Benî Adî b. en-Neccâr’dan Enes b. Mâlik b. en-Nadr b. Damdam ile evlenmiştir. Ümmü Cemîl Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir. Ümmü Cemîl’in hem annesi hem de anneannesi [Resûlullah’a] biat etmişlerdir.

5373. Suhtî ﴿أم قيس﴾

[Suhtî] bt. Kays b. Ebû Ka’b b. el-Kayn b. Ka’b b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Nâile bt. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za’ûrâ b. Abdüleşhel’dir. Suhtî, Benî Selime’den el-Hâris b. Sürâka b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd ile evlenmiştir. *Bedir* savaşına katılan ve *Uhud* savaşında şehit edilen Sehl b. Kays’ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Suhtî Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5374. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Kays b. Ebû Ka’b b. el-Kayn b. Ka’b b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Nâile bt. Selâme b. Vakş b. Zuğbe b. Za’ûrâ b. Abdüleşhel’dir. Amre, Benî Sâ’ide’den Ziyâd b. Sa’lebe ile evlenmiştir. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5375. Fükeyhe ﴿فاطمة﴾

[Fükeyhe] bt. es-Seken b. Zeyd b. Ümeyye b. Sinân b. Ka’b b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Fükeyhe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

---

[250] “Gadb (حراش)” ismi Atâ neşrinde (VIII, 298) “Adb (حضين)” şeklinde yazılmıştır (E).

[251] Rivayete göre Ebû Lübâbe adındaki bir sahâbî ile komşusu olan yetim bir çocuk arasında hurma ağacı konusunda ihtilaf çıkmıştı. Allah Resûlü, Ebû Lübâbe'den, o ağacı yetim çocuğa vermesini istedi. Ebû Lübâbe kabul etmedi. Bu sefer Resûlullah, o ağaç karşılığında kendisine cennette bir ağaç verileceğini söyledi. Yine kabul etmedi. Bunu duyan Ebu'd-Dahdâha, Allah Resûlüne, "Ya Resûlallah! Eğer ben o ağacı alır da yetim çocuğa bağışlarsam, bana Cennette sarkmış bir hurma ağacı var mıdır?" dedi. Allah Resûlü, "*Evet*" buyurdu. Bunun üzerine Ebu'd-Dahdâha, Ebû Lübâbe'den o ağacı alıp yetim çocuğa bağışladı. Ebu'd-Dahdâha *Uhud* savaşında şehit edilince Resûlullah, "*Ebu'd-Dahdâha'nın Cennette nice sarkmış hurma ağaçları vardır*" buyurdu (M).

[252] "Gadb (حراش)" ismi Atâ neşrinde (VIII, 299) "Adb (حضين)" şeklinde yazılmıştır (E).

[253] Nebîz; kuru üzüm, hurma, arpa, buğday vb. şeylerin suda bekletilmesiyle elde edilen bir içki çeşidi olup helal ve haram olan kısımları vardır (M).

SELİME B. SA’D’IN KARDEŞİ BENÎ ÜDEY B. SA’D’DAN OLANLAR

5376. es-Sa’abe ﴿الرباب﴾

[es-Sa’abe] bt. Cebel b. Amr b. Evs b. Âiz b. Adî b. Ka’b b. Amr b. Üdey b. Sa’d. Annesi, Cüheyne’nin Benî el-Vakfe kolundan Hind bt. Sehl’dir. es-Sa’abe, Mu’âz b. Cebel’in anne-baba bir, kız kardeşidir. es-Sa’abe, Sa’lebe b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Ubeyd b. Sa’lebe’yi doğurmuştur. es-Sa’abe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5377. Ümmü Abdullah ﴿أم عبد الله﴾

Ümmü Abdullah bt. Mu’âz b. Cebel b. Amr b. Evs b. Âiz b. Adî b. Ka’b b. Amr b. Üdey b. Sa’d. Annesi, Benî Selime’den Ümmü Amr bt. Hallâd b. Amr b. Adî b. Sinân b. Nâbi b. Amr b. Sevâd’dır. Ümmü Abdullah, Benî Selime’den Abdullah b. Âmir b. Mervân b. Sa’lebe b. Zeyd b. el-Hâris b. Harâm ile evlenmiş ve ondan Âmine bt. Abdullah’ı doğurmuştur. Ümmü Abdullah bt. Mu’âz Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

BENÎ EN-NECCÂR KADINLARI

Benî en-Neccâr, Teymüllah b. Sa’lebe b. Amr b. el-Hazrec b. Hârise b. Sa’lebe b. Amr b. Âmir’dir.

BENÎ MÂZİN B. EN-NECCÂR'DAN OLANLAR

5378. Ümmü Umâre ﴿أم حكيم﴾

O, Benî Mâzin b. en-Neccâr'dan Nesîbe bt. Ka'b b. Amr b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm'dır. Ümmü Umâre'nin annesi, er-Rebâb bt. Abdullah b. Habîb b. Zeyd b. Sa'lebe b. Zeydümenât b. Habîb b. Abduhârise b. Gadb b. Cüşem b. el-Hazrec'dir. Ümmü Umâre, *Bedir* savaşına katılan Abdullah b. Ka'b'ın ve Bekkâîlerden[254] biri olan Ebû Leylâ Abdurrahman b. Ka'b'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Ümmü Umâre bt. Ka'b, önce Zeyd b. Âsım b. Amr b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, her ikisi de Nebî'nin (sas) Sahâbîsi olan Abdullah ve Habîb'i doğurmuştur. Daha sonra ise Gaziyye b. Amr b. Atıyye b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da Temîm ile Havle'yi doğurmuştur. Ümmü Umâre Müslüman olmuş, *Akabe* biatı gecesinde hazır bulunmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş, *Uhud*, *el-Hudeybiye* ve *Hayber*'e, *Kaza Umresi*'ne, *Huneyn* ve *Yemâme* savaşına katılmış, [Yemâme savaşında] eli kesilmiş ve Nebî'den hadisler işitmiştir.

> *Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Ya'kûb b. Muhammed anlattı. O Abdurrahman b. Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Sa'sa'a'dan şöyle dediğini rivayet etti: Ümmü Umâre Nesîbe bt. Ka'b şöyle dedi:*

Nebî'nin (sas) yaptığı anlaşmaya ve *Akabe* biatı gecesinde kendisine yapılan biata şahit oldum ve ben de o gece toplulukla birlikte biat ettim.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Umâre bt. Ka'b, *Uhud* savaşına eşi Gaziyye b. Amr ve iki oğlu ile birlikte katıldı. Yaralılara su dağıtmak düşüncesiyle günün erken vaktinde kendisine ait küçük su kırbasını alarak onlarla birlikte yola çıktı. O gün savaştı, güzel bir imtihana tabi oldu. Mızrak dokunuşu veya kılıç darbesiyle 12 yerinden yaralandı. Ümmü Sa'd bt. Sa'd b. Rebî şöyle anlatıyor: Ümmü Umâre'nin yanına girdim ve "Bana *Uhud* savaşındaki olayını anlat." dedim. O da şöyle anlattı: Günün ilk vaktinde *Uhud*'a gittim. İnsanların yaptıklarını izliyordum. Yanımda içinde

su olan bir su kabı vardı. Resûlullah'ın yanına gittim. Ashâbıyla birlikteydi. Üstünlük ve hâkimiyet Müslümanlardan yanaydı. Müslümanlar bozguna uğrayınca, Resûlullah'ın yanına gittim. Savaşmaya, Resûlullah'ı kılıçla korumaya ve yayla ok atmaya başladım. Nihayet yaralandım. Ümmü Sa'îd dedi ki: Omzunda derin bir yara gördüm. "Ey Ümmü Umâre! Bunu kim yaptı?" dedim. Şöyle dedi: İbn Kamîe geldi. İnsanlar Resûlullah'ın etrafından kaçtılar. Şöyle bağırıyordu: "Muhammed'i bana gösterin. O kurtulursa bana yaşamak haram olsun." Mus'ab b. Umeyr ve beraberindeki kimseler ona engel oldu. Ben de onların arasında idim. O sırada [İbn Kamîe] bana şu darbeyi vurdu. Bunun üzerine ben de ona birkaç darbe vurdum. Ancak Allah düşmanının üzerinde iki zırh vardı.

Damre b. Sa'îd el-Mâzinî, ninesinden -Damre'nın ninesi, Uhud savaşına katılmış, su dağıtmıştı- şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah'ı (sas) şöyle derken işittim: "*Bugün Nesîbe bt. Ka'b'ın makamı, falan ve falanın makamından daha hayırlıdır.*" Resûlullah (sas) o gün onu, şiddetli bir şekilde savaşırken görmüştü. Nesîbe, elbisesini beline toplamıştı. Nihayet 13 yerden yaralanmıştı. Damre'nın ninesi şöyle diyordu: Ben İbn Kamîe'ye bakıyordum, Nesîbe'nin omuzuna vuruyordu. Bu, onun en büyük yarasıydı. O yarayı bir yıl tedavi etti. Resûlullah'ın müezzini *Hamrâülesed* savaşına çağrıda bulunca, Nesîbe'nin elbiseleri üzerine bağlandı, ancak kan kaybından dolayı savaşa katılamadı. O gece kalıp sabaha kadar yarasının üzerine ısıtılmış bez koyuyorduk. Resûlullah (sas) *el-Hamrâ*'dan dönünce, henüz evine gitmeden Abdullah b. Ka'b el-Mâzinî'yi, durumunu öğrenmek üzere Nesîbe'ye gönderdi. Abdullah onun sağlık haberini Allah Resûlü'ne getirince, Nebî (sas) buna sevindi.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdülcebbâr b. Umâre haber verdi. O da Umâre b. Gaziyye'den rivayet etti; dedi ki: Ümmü Umâre şöyle dedi:

Baktım ki insanlar Resûlullah'ın etrafından dağılıyorlar. Etrafında 10 kişiden az bir grup kaldı. Ben, iki oğlum ve kocam Resûlullah'ın önünde onu savunuyorduk. İnsanlar bozguna uğrayarak kaçışıyorlardı. Allah Resûlü kalkanımın olmadığını gördü. Yanında kalkanı olan kaçan bir adam gördü. Kalkan sahibine, "Ey kalkan sahibi! Kalkanını savaşan birine bırak!" dedi. Adam kalkanı bırakınca ben onu aldım ve Resûlullah'ı kalkanla korumaya

başladım. Başımıza gelenler süvari grup yüzündendi. Eğer bizim gibi kahramanlık gösterselerdi, onları yenerdik inşaallah. Atlı bir adam gelip bana bir darbe vurmak istedi. Ben ona kalkanla karşılık verdim, kılıcı bir şey yapamadı. Adam kaçtı. Ben de atının bacağına bir darbe vurdum. Adam sırtüstü yere düştü. Nebî (sas) şöyle bağırıyordu: *"Ey Ümmü Umâre'nin oğlu! Annene bak! Annene!"* Ümmü Umâre dedi ki: Resûlullah (sas) adama karşı bana yardım etti. Nihayet adamı öldürdüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Amr b. Yahya'dan, o annesinden, o da Abdullah b. Zeyd'den şöyle dediğini rivayet etti:

O gün [*Uhud* savaşında] sol pazumdan yaralandım. Hurma ağacı gibi uzun biri beni vurdu. Adam ısrar etmeyip geçip gitti. Kanım ise durmuyordu. Resûlullah, "Yaranı sar!" dedi. Annem bana doğru geldi. Beraberinde, yan tarafında yaralılar için hazırlamış olduğu sargılar vardı. Yaramı sardı. Nebî ise ayakta bana bakıyordu. Sonra [annem] şöyle dedi: "Kalk yavrum! Toplulukla savaş!" Bunun üzerine Nebî (sas) şöyle buyurdu: "Ey Ümmü Umâre! Senin yaptığına kim güç yetirebilir?" Ümmü Umâre şöyle devam etti: Oğlumu vuran adam yaklaşınca Resûlullah (sas), "Şu, senin oğlunu vurandır." dedi. Adamın karşısına çıkıp alt bacağına vurmak istedim; yere çöktü. Resûlullah'ı gördüm, tebessüm ediyordu. O kadar ki, azı dişlerini gördüm. Şöyle buyurdu: *"İntikamını aldın, ey Ümmü Umâre!"* Sonra adamı silahla vurmaya başladık. Nihayet adamı öldürdük. Bunun üzerine Nebî (sas) şöyle buyurdu: *"Seni muzaffer kılan, düşmanına karşı gözünü aydın eden ve [dünya] gözüyle intikamını sana gösteren Allah'a hamd olsun!"*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Abdullah b. Ebû Sebre anlattı. O Abdurrahman b. Abdullah b. Ebû Sa'sa'a'dan, o da el-Hâris b. Abdullah'tan şöyle dediğini rivayet etti: Abdullah b. Zeyd b. Âsım'ı işittim, şöyle diyordu:

Resûlullah ile birlikte *Uhud* savaşına katıldım. İnsanlar Allah Resûlü'nden uzaklaşınca ben ve annem ona yaklaştık, onu korumaya başladık. Resûlullah, *"Ey Ümmü Umâre'nin oğlu!"* dedi. "Efendim!" dedim. *"At!"* dedi. Bunun üzerine, müşriklerden olan önündeki bir adama taş attım. Adam atın üzerindeydi. Atın gözüne isabet ettirdim. At

sersemledi. Nihayet at ve sahibi yere düştü. Yere yıkıncaya kadar üzerine çıkıp taşla vurmaya başladım. Nebî (sas) ise bakıp tebessüm ediyordu. Annemin omuzundaki yarasına bakınca, *"Annene yetiş, annene! Yarasını sar! Allah ailenizi mübarek kılsın! Annenin makamı, falan ve falanın makamından daha hayırlıdır. Allah ailenize merhamet etsin. Üvey babanın* - annesinin kocasını kastediyor- *makamı, falan ve falanın makamından daha hayırlı olsun. Allah ailenize merhamet etsin."* Ümmü Umâre dedi ki: "[Ya Resûlullah!] Cennet'te sana arkadaş olmamız için Allah'a dua et." Bunun üzerine [Resûlullah], "Allah'ım! Onları Cennet'te arkadaşlarım kıl!" buyurdu. Ümmü Umâre dedi ki: "Artık dünyada başıma ne gelirse gelsin aldırmam."

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Ya'kûb b. Muhammed anlattı. O Musa b. Damre b. Sa'îd'den, o da babasından şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb peştemallar getirmişti. İçlerinde iyi ve geniş bir peştemal vardı. İnsanlardan biri, "Şu peştemal, şu kadar para değerindedir. Onu, Abdullah b. Ömer'in eşi Safiyye bt. Ebû Ubeyd'e gönderseniz!" dedi. [Râvî] dedi ki: Safiyye çok gençti, henüz İbn Ömer'in yanında yatmıyordu. Ömer b. el-Hattâb dedi ki: Onu, Safiyye'den daha layık birine; Ümmü Umâre Nesîbe bt. Ka'b'a göndereceğim. Resûlullah'ı (sas) *Uhud* savaşında şöyle derken işitmiştim: *"Sağa sola her baktığımda Ümmü Umâre'nin arkamda savaştığını gördüm."*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Mu'âz b. Muhammed b. Amr b. Mihsan en-Neccârî'den, o Hubeyb b. Abdurrahman b. Hubeyb b. Yesâf'tan, o Leylâ bt. Sa'd'dan, o da Ümmü Umâre Nesîbe bt. Ka'b'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) beni ziyaret için yanıma geldi. Ona Tafşîle [et suyu] yemeği ve arpa ekmeği ikram ettim. Ondan yedi ve [bana], *"Gel, ye!"* dedi. "Ya Resûlullah! Ben orucum." dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Oruçlunun yanında yemek yendiğinde, yiyen kimse yemekten kalkıncaya kadar melekler ona (oruçluya) dua eder."*

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Şu'be'den, o Hubeyb b. Zeyd el-Ensârî'den, o Leylâ denen kadından, o da Ümmü Umâre'den şöyle

dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) yanımıza geldi. Ona yemek ikram ettik. Yanındakilerden biri oruçlu idi. Bunun üzerine Nebî (sas) şöyle buyurdu: *"Oruçlunun yanında yemek yendiğinde, melekler ona (oruçluya) dua eder."*

Bize Süleyman Ebû Dâvûd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Şu'be haber verdi. O da Hubeyb b. Zeyd'den şöyle dediğini rivayet etti:

Leylâ'yı gördüm, Benî en-Neccâr'dan olan ninesi Ümmü Umâre el-Ensâriyye'den naklettiğine göre Ümmü Umâre, Peygamber ile (sas) görüşmüş ve onun şöyle dediğini işitmiştir: *"Yemek yiyenler yemekten ayrılıncaya* -veya şöyle dedi: *doyuncaya- kadar melekler* [orada bulunan] *oruçluya dua ederler."*

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana, Benî ez-Zübeyr'in mevlâsı el-Münzir b. Sa'îd anlattı. O da Muhammed b. Yahya b. Habbân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Umâre, *Uhud* savaşında 12 yerinden yaralandı. *Yemâme* savaşında da eli kesildi. *Yemâme* savaşında, eli dışında 11 yerinden yaralandı. Yaralı olarak *Medine*'ye geldi. O vakit halife olan Ebû Bekir'in gelip onun durumunu sorduğu görüldü. [Râvî] dedi ki: Ümmü Umâre üç kişiyle evlendi ve her üçünden de çocuğu oldu: [1] Gaziyye b. Amr el-Mâzinî. Bundan Temîm b. Gaziyye doğmuştur. [2] Zeyd b. Âsım b. Ka'b el-Mâzinî. Bundan, Müseylime'nin parçalayarak öldürdüğü Habîb ile *el-Harre* savaşında öldürülen Abdullah b. Zeyd doğmuştur. [3] İsmini unuttum. Bundan olan çocuğu ölmüş, nesli devam etmemiştir.

5379. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Munkız b. Amr b. Mâlik b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr. Annesi ümmü veleddir. Fâtıma, Dâvûd b. Ebû Dâvûd Umeyr b. Âmir b. Mâlik b. Hansâ b. Mebzûl ile evlenmiş ve ondan çocuğu olmuştur. Fâtıma Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5380. Zeyneb ﴿صفية﴾

Zeyneb bt. el-Hubâb b. el-Hâris b. Amr b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr. Zeyneb, Kays b. Amr b. Sehl b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Sa'îd b. Kays'ı doğurmuştur. Zeyneb Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5381. Cemîle ﴿أسماء﴾

[Cemîle] bt. Ebû Sa'sa'a. [Ebû Sa'sa'a'nın] İsmi, Amr b. Zeyd b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr'dır. Cemîle'nin annesi, Üneyse bt. Âsım b. Amr b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr'dır. Cemîle, önce Ubâde b. es-Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr b. Sa'lebe b. Ganm b. Avf b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan el-Velîd b. Ubâde'yi doğurmuş; sonra er-Rebî b. Sürâka b. Amr b. Zeyd b. Abde b. Âmir b. Adî b. Ka'b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan da Abdullah, Muhammed ve Büseyne'yi doğurmuş; daha sonra ise Hazrec'den Halde b. Ebû Hâlid b. Kays b. Hâlid b. Muhalled b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiştir. Cemîle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5382. Nâile ﴿آمنة﴾

[Nâile] bt. Ubeyd b. el-Hur b. Amr b. el-Ca'd b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr. Annesi, Ruğaybe bt. Evs b. Hâlid b. el-Ca'd b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr'dır. Nâile, Ma'mer b. Hazm b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Abd b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman'ı doğurmuştur. Nâile Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5383. Üseyle ﴿آمنة﴾

[Üseyle] bt. el-Hâris b. Sa'lebe b. Sahr b. Harâm b. Ümeyye b. Âmir b. Mâzin b. en-Neccâr. Annesi, Fâtıma bt. Zeydümenât b. Amr b. Mâzin'dir. Mâzin, Gassân kabilesindendir. Üseyle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5384. Şakîka ﴿فاطمة﴾

[Şakîka] bt. Mâlik b. Kays b. Muharris b. el-Hâris b. Sa’lebe b. Mâzin b. en-Neccâr. Annesi, Süheyme bt. Uveymir b. el-Eşkar b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr’dır. Şakîka, el-Hâris b. Sürâka b. el-Hâris b. Adî b. Mâlik b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Abdullah b. el-Hâris ile Ümmü Ubeyd bt. el-Hâris’i doğurmuştur. Şakîka Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5385. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Mâlik b. Kays b. Muharris b. el-Hâris b. Sa’lebe b. Mâzin b. en-Neccâr. Annesi, Süheyme bt. Uveymir b. el-Eşkar b. Hansâ b. Mebzûl’dur. Kebşe, önce Sa’lebe b. Amr b. Mihsan b. Amr b. Atîk b. Amr b. Mebzûl b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş; daha sonra ise el-Hubâb b. el-Hâris b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, [Resûlullah’a] biat eden Zeyneb bt. el-Hubâb’ı doğurmuştur. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5386. eş-Şemûs ﴿أم حبيب﴾

[eş-Şemûs] bt. Mâlik b. Kays b. Muharris b. el-Hâris b. Sa’lebe b. Mâzin b. en-Neccâr. Annesi, Süheyme bt. Uveymir b. el-Eşkar b. Hansâ b. Mebzûl’dur. eş-Şemûs Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5387. Ümmü Selît ﴿أم عمرو﴾

[Ümmü Selît] en-Neccâriyye. O, Ümmü Kays bt. Ubeyd b. Ziyâd b. Sa’lebe b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr’dır. Annesi, es-Sekâsik’ten Ümmü Abdullah bt. Şibl b. el-Hâris b. Avf’tır. Ümmü Selît, Ebû Selît b. Ebû Hârise Amr b. Kays b. Mâlik b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Selît ve Fâtıma’yı doğurmuştur. Ümmü Selît Müslüman olmuş, [Resûlullah’a] biat etmiş, *Hayber* ve *Huneyn* savaşlarına katılmıştır.

---

[254] İslâm tarihinde Bekkâîler (Ağlayanlar) diye anılan sahâbîler Resûlullah’a (s) gelerek, *Tebük* savaşına katılmak istediklerini, fakat binit ve yiyeceklerinin bulunmadığını bildirmişler, Peygamber’in kendilerine

binit kalmadığını söylemesi üzerine bu kahraman Sahâbîler ağlayarak geri dönmüşlerdi. Bundan dolayı onlara Bekkâîler denmiştir. Onların bu hali Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber verilir: *"Kendilerini bindirip (cepheye) sevk edesin diye sana geldikleri zaman, senin, "Sizi bindirebileceğim bir şey bulamıyorum" dediğin; bu uğurda harcayacakları bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş döke döke geri dönen kimselere de bir sorumluluk yoktur."* Tevbe, 9/92 (M).

BENÎ ADÎ B. EN-NECCÂR'DAN OLANLAR

5388. en-Nevvâr ﴿أمامة﴾

[en-Nevvâr] bt. Mâlik b. Sırma b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Selmâ bt. Âmir b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. en-Nevvâr, önce Sâbit b. ed-Dahhâk b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Abd b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Zeyd b. Sâbit ile Yezîd b. Sâbit'i doğurmuş; daha sonra ise Umâre b. Hazm b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Abd b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da [kısa süre sonra] ölen Mâlik'i doğurmuştur. en-Nevvâr Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Eflah b. Humeyd anlattı. O babasından, o da Zeyd b. Sâbit'in annesi en-Nevvâr bt. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, Zeyd b. Sâbit'e hamile iken onu doğurmadan önce *Kâbe*'nin üzerinde yeşil ve sarı ipek kumaş, ipten yapılmış kumaş, göçebe Arap dokuması örtü ve kıldan mamul uzun bez parçası gördüm.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Mu'âz b. Muhammed anlattı. O Yahya b. Abdullah b. Abdurrahman b. Sa'd b. Zürâre'nin şöyle dediğini rivayet etti: Zeyd b. Sâbit'in annesi en-Nevvâr'ı işiten kimsenin bana haber verdiğine göre en-Nevvâr şöyle demiştir:

Evim, mescid çevresindeki evlerin en yükseği idi. Bilâl, okuduğu ilk ezandan itibaren Resûlullah'ın kendi mescidini inşa edinceye kadar evimin üzerinde ezan okurdu. [Mescid'in inşasından] sonra Mescid'in üzerinde okudu. Mescidin üzerinde Bilâl için bir şey [basamak] yükseltildi.

Bize Amr b. el-Heysem haber verdi; dedi ki: Bize el-Mes'ûdî anlattı; dedi ki:

Sâbit b. Ubeyd, Zeyd b. Sâbit'in, annesinin üzerine [cenaze namazında] dört tekbir getirdiğini söyledi.

5389. Ümmü Ubeyd ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Ubeyd] bt. Sürâka b. el-Hâris b. Adî b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Ümmü Ubeyd, *Bedir* savaşına katılıp orada şehit olarak öldürülen Hârise b. Sürâka'nın anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Ümmü Hârise er-Rübeyyi bt. en-Nadr b. Damdam b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Ümmü Ubeyd, önce Râfi b. Zeyd b. Adî b. Kays b. Katan b. Hıdâş b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş; daha sonra ise Temîm b. Gaziyye b. Amr b. Atıyye b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Ubeyd ve annesi Müslüman olmuş, Ümmü Ubeyd Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5390. Üneyse ﴿صفية﴾

Üneyse bt. Amr. Amr, Ebû Hârice b. Kays b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Üneyse, *Bedir* savaşına katılan Ebû Selît Üseyre b. Amr'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Benî Avf b. el-Hazrec'in halîfi olan Belî kabilesinden Âmine bt. Evs b. Ucre'dir. Üneyse, önce Evs'ten en-Nu'mân b. Âmir b. Sevâd b. Zafer ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Katâde'yi ve Ümmü Sehl'i doğurmuş; daha sonra ise Mâlik b. Sinân b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd el-Ebcer -el-Ebcer, Hudre b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir- ile evlenmiş ve ondan da Ebû Sa'îd el-Hudrî ve el-Fürey'a'yı doğurmuştur. Üneyse Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5391. Ümmü Sehl ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sehl] bt. Amr. Amr, Ebû Hârice b. Kays b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Ümmü Sehl'in annesi, Âmine bt. Evs b. Ucre'dir. Ucre, Benî Avf b. el-Hazrec'in halîfi olan Belî kabilesindendir. Ümmü Sehl, Muhriz b. Âmir b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Sehl Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5392. Ümmü'l-Münzir ﴿الكلابية﴾

[Ümmü'l-Münzir] bt. Kays b. Amr b. Ubeyd b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Ümmü'l-Münzir, *Bedir* savaşına katılan ve Ebû Ubeyd Köprüsü savaşında şehit olarak öldürülen Selît b. Kays'ın anne-baba bir, kız kardeşidir. Her ikisinin annesi, Ruğaybe bt. Zürâre b. Udes b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü'l-Münzir, Kays b. Sa'sa'a b. Vehb b. Adî b. Mâlik b. Adî b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan el-Münzir'i doğurmuştur. Ümmü'l-Münzir Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

> *Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Füleyh anlattı; dedi ki: Bana Eyyûb b. Abdurrahman anlattı. O Ya'kûb b. Ebû Ya'kûb'dan, o da Ümmü'l-Münzir bt. Kays el-Adeviyye'den şöyle dediğini rivayet etti: -Ümmü'l-Münzir, Resûlullah'ın teyzelerinden biridir-*

Resûlullah, beraberinde Ali olduğu halde yanıma geldi. Ali, bir hastalığın nekahet döneminde idi. Bizim asılı taze hurma salkımımız vardı. Resûlullah (sas) ondan yemeye başladı. Ali de yemeye başlayınca, Resûlullah (sas) ona, "*Dur! Sen nekahet dönemindesin.*" dedi. Ali oturdu, Resûlullah (sas) ise ondan yedi. Silk [bir çeşit yeşil bitki] ve arpa yemeği yapıp Resûlullah'a getirince, Ali'ye "*Bundan ye. Bu sana faydalıdır.*" dedi.

5393. Ümmü Süleym ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Süleym] bt. Kays b. Amr b. Ubeyd b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Muhammed b. Ömer, Ümmü Süleym'in Müslüman olduğunu ve Resûlullah'a (sas) biat ettiğini zikretmiştir.

5394. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Kays b. Amr b. Ubeyd b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Muhammed b. Ömer, Umeyre'nin Müslüman olduğunu ve Resûlullah'a (sas) biat ettiğini zikretmiştir.

5395. Sübeyte ﴿آمنة﴾

[Sübeyte] bt. Selît b. Kays b. Amr b. Ubeyd b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Suhayle bt. es-Samme b. Amr b. Ubeyd

b. Amr b. Mebzûl b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Sübeyte, Abdullah b. Sa'sa'a b. Vehb b. Adî b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman, Sâlime ve Meymûne'yi doğurmuştur. Sübeyte Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5396. Esmâ ﴿أسماء﴾

[Esmâ] bt. Muhriz b. Âmir b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Sehl bt. Ebû Hârice Amr b. Kays b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Esmâ, Ebû Beşîr Kays b. Ubeyd b. el-Hur b. Amr b. el-Ca'd b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Beşîr ve el-Ca'd'ı doğurmuştur. Esmâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5397. Külsüm ﴿عائشة﴾

[Külsüm] bt. Muhriz b. Âmir b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Sehl bt. Ebû Hârice Amr b. Kays b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Külsüm, Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5398. Ümmü Hârise ﴿أم عمرو﴾

İsmi er-Rübeyyi bt. en-Nadr b. Damdam b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Annesi, Hind bt. Zeyd b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü Hârise, Sürâka b. el-Hâris b. Adî b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan ve orada şehit olarak öldürülen Hârise'yi ve Ümmü Umeyr'i doğurmuştur. Ümmü Hârise Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5399. Ümmü Hakîm ﴿أم طالب﴾

Ümmü Hakîm bt. en-Nadr b. Damdam b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Hind bt. Zeyd b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü Hakîm, Amr b. Sa'lebe b. Vehb b. Adî b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Ebû Hakîm, Abdurrahman ve Ümmü Hakîm'i -ki bunun

ismi, Sehle bt. Sa’lebe’dir- doğurmuştur. Ümmü Hakîm Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5400. Ümmü Süleym ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Süleym] bt. Milhân b. Hâlid b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. İsmi el-Gumeysâ’dır. Ancak isminin er-Rümeysâ, Sehle, Rümeyle, Üneyfe veya Rümeyse olduğu da söylenir. Annesi, Müleyke bt. Mâlik b. Adî b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Ümmü Süleym, önce Mâlik b. en-Nadr b. Damdam b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Enes b. Mâlik’i doğurmuş; daha sonra ise Ebû Talha Zeyd b. Sehl b. el-Esved b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da Abdullah ile Ebû Umeyr’i doğurmuştur. Ümmü Süleym Müslüman olmuş, Resûlullah’a biat etmiş ve Abdullah b. Ebû Talha’ya hamile olduğu halde *Huneyn* savaşına katılmıştır. Bundan önce de *Uhud* savaşına katılmış; susayanlara su dağıtmış, yaralıları tedavi etmiştir.

Bize Ebû Üsâme Hammâd b. Üsâme haber verdi; dedi ki: Bize İbn Avn haber verdi. O da Muhammed’den şöyle rivayet etti:

Ümmü Süleym, *Uhud* savaşında Nebî (sas) ile birlikte idi. Yanında da bir hançer vardı.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Süleyman b. Bilâl anlattı. O da Umâre b. Gaziyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Süleym, *Huneyn* savaşına Resûlullah (sas) ile birlikte katıldı. Yanında bir hançer vardı, onu [karnının] orta yerine bağlamıştı. Ümmü Süleym o sırada Abdullah b. Ebû Talha’ya hamile idi.

Bize Yezîd b. Hârûn ve Affân b. Müslim haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Seleme haber verdi. O Sâbit’ten, o da Enes’ten şöyle rivayet etti:

Ümmü Süleym, *Huneyn* savaşında bir hançer edindi. [Kocası] Ebû Talha dedi ki: “Ya Resûlullah! Şu Ümmü Süleym’dir; yanında bir hançer var.”

Ümmü Süleym, “Ya Resûlullah! Onu, müşriklerden biri bana yaklaştığında karnını yarmak için edindim.” dedi. Affân, [hadisi şu lafızla rivayet ederek] dedi ki: “[Hançeri] onun karnını ayırmak için [edindim, Ya Resûlullah!] Sana karşı bozguna uğrayan Tulekâ’yı [*Mekke* fethi sırasında Müslüman olanları] öldürür, onların boyunlarını vururum.” [Râvî] dedi ki: Resûlullah (sas) tebessüm etti ve şöyle buyurdu: “*Ey Ümmü Süleym! Şurası muhakkak ki, Allah [bize] kâfidir ve O, en güzelini yapar.*”

Bize Amr b. Âsım haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm anlattı. O İshâk b. Abdullah’tan, o da ninesi Ümmü Süleym’den şöyle rivayet etti:

Ümmü Süleym, Resûlullah’a iman etmiştir. [Râvî] dedi ki: Enes’in babası [Mâlik], kayıp iken çıka geldi ve [Ümmü Süleym’e], “Âşık mı oldun?” dedi. Ümmü Süleym, “Âşık olmadım. Lakin ben, şu adama iman ettim.” dedi. [Râvî] dedi ki: Ümmü Süleym, Enes’e, “*Lâ ilâhe illallah, eşhedu enne muhammeden resûlullah*” demesi için telkinde bulunmaya ve işaret etmeye başladı. Enes de [Ümmü Süleym’in dediğini] yaptı [Müslüman oldu]. Enes’in babası, Ümmü Süleym’e “Oğlumu bana karşı ifsat etme.” dedi. Ümmü Süleym, “Ben onu ifsat etmiyorum.” dedi. [Râvî] dedi ki: Daha sonra Enes’in babası Mâlik çıkıp gitti. Bir düşman onunla karşılaştı ve Mâlik’i öldürdü. Mâlik’in ölüm haberi Ümmü Süleym’e ulaşınca, “Muhakkak ki, Enes memeyi bırakıncaya kadar hayat boyu onu sütten kesmeyeceğim. [255] Enes bana emredinceye kadar da evlenmeyeceğim.” dedi. [Râvî] diyor ki: Zaman ilerledi ve Enes memeyi bıraktı. Ardından müşrik olan Ebû Talha, Ümmü Süleym’e evlenme teklifinde bulundu. Ancak Ümmü Süleym kabul etmedi. Dendiğine göre bir gün Ümmü Süleym ona şöyle dedi: “Sana fayda ve zarar vermeyen bir taşa veya marangoza gidip de onun senin için işlediği, sana fayda ve zarar vermeyen bir kütüğe ibadet ettiğini hiç düşündün mü?” [Râvî] dedi ki: Ümmü Süleym’in söyledikleri Ebû Talha’nın kalbine tesir etti. Bunun üzerine Ümmü Süleym’e gelip, “Muhakkak ki, söylediklerin kalbimi etkiledi.” dedi. Nihayet Ebû Talha iman etti. Ümmü Süleym dedi ki: “Öyleyse ben de seninle evleneceğim. Bunun [yani Müslüman olman] dışında senden bir mihr de almayacağım.”

Bize Hâlid b. Mahled el-Becelî haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Musa anlattı. O Abdullah b. Abdullah b. Ebû Talha’dan, o da Enes

b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Talha, Ümmü Süleym'e evlenme teklif etti. Ümmü Süleym dedi ki: "Ben şu adama iman ettim ve onun Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik ettim. Eğer bana tabi olursan, seninle evlenirim." Ebû Talha şöyle dedi: Ben de senin üzerinde olduğun [iman] üzereyim." Bunun üzerine Ümmü Süleym onunla evlendi. Onun mihri, Ebû Talha'nın Müslüman oluşu idi.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Musa anlattı. O da Abdullah b. Abdullah b. Ebû Talha'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Talha, Ümmü Süleym bt. Milhân'a evlenme teklif etti. Ümmü Süleym şöyle dedi: Enes büluğa erip meclislerde oturuncaya kadar evlenmeyeceğim. Enes dedi ki: Allah anneme iyilik versin. Velayetimi güzelce yaptı. [Ümmü Süleym'e talip olan] Ebû Talha, Ümmü Süleym'e şöyle dedi: Enes, meclislerde oturmaya ve oralarda konuşmaya başladı. Ümmü Süleym dedi ki: Şu iki şeyden hangisini bana verirsen, seninle evlenirim: Ya benim üzerinde olduğum inanca tabi olursun, ya da inancını benden saklarsın. Çünkü ben şu adama, Allah'ın Resûlü'ne iman ettim. Ebû Talha şöyle dedi: Ben, senin üzerinde olduğun [iman] üzereyim." [Râvî] dedi ki: Aralarındaki mihr, Müslüman olmak idi.

Bize Muhammed b. el-Fadl haber verdi. O Abdurrahman b. İshâk'tan, o Hüseyn b. Ebû Süfyân'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), Ümmü Süleym'i ziyaret edip onun evinde nâfile namaz kıldı ve [ardından] şöyle buyurdu: *"Ey Ümmü Süleym! Farz namazları kıldığında on defa "sübhânallah", on defa "elhamdülillah" ve on defa da "Allahu Ekber" de. Sonra dilediğini Allah'tan iste. Bu takdirde sana "Evet! Evet! Evet!" denir."*

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman b. el-Muğîre anlattı; dedi ki: Bize Sâbit anlattı. O da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Talha gelip Ümmü Süleym'e evlenme teklif etti. Ümmü Süleym şöyle dedi: "Müşrik biriyle evlenmem benim için uygun değil. Ey Ebû Talha! Sen bilmez misin ki, taptığınız ilahlarınızı falan ailenin marangoz olan kölesi yapmaktadır ve siz orada bir ateş yaksanız o ilah yanacaktır?" [Râvî] dedi ki: Ebû Talha ondan uzaklaştı. Ancak bu söz onun kalbine tesir edip yer yaptı. Her geldiği gün Ümmü Süleym ona aynı şeyleri söyledi. Yine bir gün Ebû Talha geldi ve Ümmü Süleym'e, "Bana teklif ettiğin şeyi [İslâm'ı] kabul ediyorum." dedi. [Râvî] dedi ki: Ümmü Süleym'in mihri, Ebû Talha'nın Müslüman oluşu idi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O da Sâbit'den şöyle rivayet etti: Ümmü Süleym dedi ki:

Ey Ebû Talha! Bilmez misin ki, ibadet ettiğin ilahın topraktan biten bir ağaçtır ve onu Falanoğullarının Habeşli [kölesi] yapmıştır?" Ebû Talha "Evet!" dedi. Ümmü Süleym, "Topraktan biten ve Falanoğullarının Habeşli [kölesinin] yaptığı bir odun parçasına secde etmekten utanmıyor musun?" dedi. Ümmü Süleym tekrar, "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet getirir misin? [Şayet kabul edersen] ben de seninle evlenir ve senden bunun dışında bir mihr istemem." dedi. Ebû Talha ona, "Düşünmem için bana izin ver" dedi. Ümmü Süleym dedi ki: Ebû Talha gitti, düşündü, sonra gelip, "Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet ederim." dedi. Ümmü Süleym de, "Ey Enes! Kalk, Ebû Talha'yı [benimle] evlendir." dedi.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize el-Müsennâ b. Sa'îd haber verdi; dedi ki: Bize Katâde anlattı. O da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Nebî (sas), zaman zaman Ümmü Süleym'i ziyaret eder, namaz vakti girdiğinde bize ait yaygı -ki o hasırdır- üzerinde namaz kılar, ona su serperdi.

Bize Müslim b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bize Rib'î b. Abdullah b. el-Cârûd el-Hüzelî haber verdi; dedi ki: Bana el-Cârûd anlattı; dedi ki: Enes b. Mâlik'in bana anlattığına göre:

Nebî (sas), Enes'in annesi Ümmü Süleym'i ziyaret eder, o da ona [eliyle] yaptığı bir şeyi hediye ederdi. Enes dedi ki: Künyesi Ebû Umeyr olan benden küçük bir kardeşim vardı. Yine bir gün Nebî (sas) bizi ziyaret etmişti. Şöyle buyurdu: *"Ey Ümmü Süleym! Oğlun Ebû Umeyr'i keyifsiz görüyorum. Ne oldu?"* Ümmü Süleym, "Ey Allah'ın Nebîsi! Oynadığı küçük kuşu öldü." dedi. Enes dedi ki: Nebî onun başını okşuyor ve *"Ey Ebû Umeyr! Küçük kuş ne yaptı?* [***Yâ Ebâ Umeyr mâ fe'ale'n-nuğayr***]" diyordu.

Bize Amr b. Âsım haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm haber verdi; dedi ki: Bize İshâk b. Abdullah anlattı. O da Enes b. Mâlik'in kendilerine şöyle anlattığını rivayet etti:

Resûlullah, kendi eşleri hariç, Ümmü Süleym'in evi dışında kimsenin evine gitmezdi. Kendisine sebebi sorulunca şöyle buyurdu: "Ben ona acıyorum. Onun kardeşi benimle birlikte [savaşırken] öldürüldü."

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr b. Eyyûb anlattı. O Muhammed b. Sîrîn'den, o da Ümmü Süleym'den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), evimde kaylûle [öğle uykusu] yapardı. Ben ona bir deri sererdim, o da üzerinde uyur ve terlerdi. Ben biraz suk [bir çeşit koku] alır ve onu teriyle karıştırırdım. Muhammed dedi ki: Ümmü Süleym'den, bu sukten bir miktar bana hibe etmesini istedim. Ondan bir miktar bana hibe etti. Eyyûb dedi ki: [Ben de] Muhammed'den, bu sukten bir miktar bana hibe etmesini istedim. Ondan bir miktar bana hibe etti. O şu anda yanımdadır. [Râvî] dedi ki: Muhammed vefat edince, bedeni bu suk ile kokulandırıldı. [Râvî] dedi ki: Muhammed, ölünün suk ile kokulandırılmasından hoşlanırdı.

Bize Abdullah b. Ca'fer haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Abdülkerîm'den, o da el-Berâ b. Zeyd'den şöyle rivayet etti:

Nebî (sas), Ümmü Süleym'in evinde bir deri üzerinde kaylûle [öğle uykusu] yaptı ve terledi. Resûlullah (sas) uyandığında Ümmü Süleym [onun] terini siliyordu. Allah Resûlü, *"Ey Ümmü Süleym! Ne yapıyorsun?"*

diye sordu. [Râvî] dedi ki: Ümmü Süleym, “Şunu, senden çıkan [teri] bereket için alıyorum.” dedi.

Bize Abdullah b. Ca’fer haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Abdülkerîm’den, o el-Berâ b. Zeyd’den, o da Enes b. Mâlik’ten şöyle rivayet etti:

Nebî (sas), Ümmü Süleym’in evine gitti. Evde, içinde su olan asılı bir kırba [su kabı] vardı. Resûlullah (sas) onu aldı ve ayakta [durarak] kırbanın ağzından su içti. Bunun üzerine Ümmü Süleym o kırbayı alıp ağzını kesti ve onu [kestiği parçayı] yanında sakladı.

Bize Ebû Âsım en-Nebîl haber verdi. O İbn Cüreyc’den, o Abdülkerîm b. Mâlik el-Cezerî’den, o Enes b. Mâlik’in kızının oğlu el-Berâ’dan, o Enes b. Mâlik’ten, o da annesinden rivayet ettiğine göre.

Nebî (sas), onların yanına gitti. [Orada] içinde su olan asılı bir kırba vardı. Resûlullah (sas) ayakta [durarak] kırbanın ağzından su içti. Bunun üzerine Ümmü Süleym kalkıp kırbanın ağzına doğru yöneldi, ardından onu kesti.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Sâbit haber verdi. O da Enes’ten şöyle rivayet etti:

Nebî (sas), *Minâ*’da saçını tıraş etmek isteyince Ebû Talha, onun saçının bir tarafını tuttu, hacamatçı da kesti. Ebû Talha onu [saçı] Ümmü Süleym’e getirdi. Ümmü Süleym onu, sukk’ünün [bir çeşit koku] içine koydu. Ümmü Süleym dedi ki: Nebî (sas) gelir, yanımda bir derinin üzerinde kaylûle yapardı. Resûlullah (sas) çok terlerdi. Yine bir gün geldi [kaylûle yaptı.] Ben [oluşan] teri silmeye başladım ve onu bana ait şişenin içine koydum. Nebî (sas) uyandı ve *“Ey Ümmü Süleym! Ne yapıyorsun?”* dedi. Ümmü Süleym dedi ki: Terinizin kalan kısmıdır. Onu kokuma [parfümüme] katmayı düşünüyorum.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd anlattı. O da Enes’ten şöyle rivayet etti:

Nebî (sas), Ümmü Süleym'in yanına gitti. Ümmü Süleym ona hurma ve sadeyağ getirdi. Resûlullah (sas) şöyle dedi: *"Sadeyağını sıvı kabınıza koyunuz, hurmayı da kabınıza koyunuz. Çünkü ben orucum."* Sonra kalkıp evin kenarında farz olmayan bir namaz kıldı; ardından Ümmü Süleym'e ve onun aile efradına dua etti. Ümmü Süleym, "Ya Resûlullah! Benim sana hizmet edecek bir çocuğum var. [Ona da dua etseniz]" dedi. Resûlullah, *"O kimdir?"* diye sorunca, Ümmü Süleym, "Hizmetçin Enes!" dedi. [Enes dedi ki]: "Allah Resûlü, hiçbir dünya ve ahiret iyiliği bırakmayıp [her konuda] bana dua etti. Sonra, "Allah'ım! Onu mal ve evlat ile rızıklandır. [Verdiklerini] ona mübarek kıl." diye dua etti. Ben, Ensâr'ın malı en çok olan kimselerindenim. [Büyük] kızım Ümeyne'nin bana anlattığına göre de, Haccâc'ın [h. 75 yılında] *Basra*'ya gelişine kadar [geçen sürede] benim neslimden 129 kişi defnedilmiştir.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bana Humeyd anlattı. O da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Süleym, Resûlullah'a (sas) benimle birlikte bir sepet taze hurma gönderdi. Ben onu evinde bulamadım. Resûlullah, terzilik yapan veya kendisi için meslek öğrenen mevlâsının yanında imiş. Mevlâsı ona et ve kabaktan tirit yapmış. Resûlullah (sas) beni de çağırdı. Kabaktan hoşlandığını görünce kabağı ona yaklaştırmaya başladım. Evine dönünce sepeti önüne koydum. Ondan yemeye ve dağıtmaya başladı. Nihayet sonunu getirip bitirdi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hemmâm anlattı; dedi ki: Bize Katâde anlattı. O da Enes'ten şöyle rivayet etti:

Ümmü Süleym, Nebî'ye (sas), Enes ile birlikte bir tabak içinde taze hurma gönderdi. Enes dedi ki: Resûlullah (sas) bir avuç alıp onu eşlerinden birine gönderdi. Sonra da iştahla yediği anlaşılan kimsenin yemesi gibi yedi.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Humeyd anlattı. O da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Nebî (sas) buyurdu ki: *"Cennet'e girdiğimde önümde bir hışırtı duydum. Bir de baktım ki, karşımda [Ümmü Süleym] el-Gumeysâ bt. Milhân."*

Bize Affân b. Müslim ve Süleyman b. Harb haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Sâbit'ten, o Enes b. Mâlik'ten, o da Nebî'den (sas) şöyle buyurduğunu rivayet etti:

"Cennete girdiğimde bir hışırtı duydum. 'Bu ne?' dedim. 'er-Rümeysâ bt. Milhân.' denildi." Affân böyle dedi. Süleyman ise, "el-Gumeysâ" dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Ma'kıl b. Ubeydullah anlattı. O Atâ'dan, o da Ümmü Süleym el-Ensâriyye'den şöyle rivayet etti:

Nebî (sas), ona şöyle dedi*: "Ümmü Süleym'e ne oldu ki, bizimle birlikte bu yıl hac yapmadı?"* Ümmü Süleym dedi ki: "Ey Allah'ın Nebîsi! Eşimin iki su taşıyıcı devesi vardı. Eşim onlardan biri üzerinde hac yaptı. Diğerini ise hurma ağaçlarına su taşınması için bıraktı." Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Ramazan veya oruç ayı gelince onda umre yap. Çünkü Ramazan ayı içinde umre yapmak, hac gibidir veya hac yerine geçer."*

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Şihâb anlattı. O İbn Ebû Leylâ'dan, o Atâ'dan, o da İbn Abbâs'tan şöyle rivayet etti:

Ümmü Süleym şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Resûlü! Ebû Talha ve oğlu, kendilerine ait su taşıyıcı iki deve üzerinde hac yaptılar, beni ise geride bıraktılar." Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Ramazanda umre yapmak, benimle birlikte hac yapman gibidir."*

Bize Abdülvehhâb b. Atâ haber verdi; dedi ki: Bize Süleyman et-Teymî haber verdi. O da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Süleym, Nebî'nin (sas) eşleriyle birlikte idi. Yürüten kişi onları sevkediyordu. [Râvî] dedi ki: Nebî onların yanına gelip, *"Ya Enceşe! Kadınları sevkederken yavaş ol."* dedi.

Bize el-Hasan b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Süleyman et-Teymî'den, o Enes b. Mâlik'ten, o da Ümmü Süleym'den şöyle rivayet etti:

Ümmü Süleym, Nebî'nin (sas) eşleriyle birlikte idi. Yürüten kişi onları sevkediyordu. Nebî (sas) şöyle buyurdu: *"Ey Enceşe! Kadınları sevkederken yavaş ol."* dedi.

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Eyyûb'dan, o Ebû Kılâbe'den, o da Enes'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Enceşe'yi gördüm, Nebî'yi (sas) sevkediyordu. Beraberinde de Ümmü Süleym vardı. Nebî (sas) şöyle buyurdu*: "Yavaş ol, ey Enceşe! Kadınları sevkederken dikkatli ol!"*

Bize Yahya b. Abbâd anlattı; dedi ki: Bize Umâre b. Zâzân anlattı; dedi ki: Bize Sâbit el-Bünânî anlattı. O da Enes'ten şöyle rivayet etti:

Ebû Talha'nın, künyesi Ebû Umeyr olan bir oğlu vardı. Nebî onu karşılar ve *"Ey Ebû Umeyr! Ne yaptı Nuğayr?"* derdi. Nuğayr, [bir çeşit] kuştur. Enes dedi ki: Ebû Umeyr hastalandı. Ebû Talha, bahçelerinden birinde olduğu için o anda yoktu. Ebû Umeyr öldü. Ümmü Süleym kalkıp onu yıkadı, kefenledi, kokuladı, üzerine bir elbise örttü ve "Kimse Ebû Talha'ya [çocuğun öldüğünü] haber vermesin. Ona ben haber vereceğim." dedi. Ebû Talha gelince Ümmü Süleym onun için koku süründü ve özenerek süslendi. Ardından akşam yemeğini getirdi. Ebû Talha, "Ebû Umeyr ne yaptı?" diye sordu. Ümmü Süleym, "Akşam yemeğini yedi ve kalktı." dedi. Ebû Talha akşam yemeğini yedi ve daha sonra bir erkeğin eşiyle ilişkiye girmesi gibi onunla cinsel ilişkiye girdi. Sonra Ümmü Süleym dedi ki: "Ey Ebû Talha! Bir ailenin başka bir aileye eğreti bir şey verip de daha sonra sahiplerinin onu geri istemeleri hakkında ne düşünürsün. O şeyi geri vermeleri mi gerekir, yoksa onu [ellerinde] tutmaları mı?" Ebû Talha, "Tabi ki onu sahiplerine geri vermeleri gerekir." dedi. Ümmü Süleym, "Ebû Umeyr'in [vefatı sebebiyle uğradığın musibetin] sevabını Allah'tan iste." dedi. Ebû Talha [sabahleyin] hemen Nebî'nin (sas) yanına gitti ve Ümmü Süleym'in dediklerini haber verdi. Resûlullah, "Allah, geçen gecenizi hakkınızda bereketli kılsın." buyurdu. Enes dedi ki: Ümmü Süleym, Abdullah b. Ebû Talha'ya hamile kaldı, nihayet doğurdu. Yedinci günde Ümmü Süleym, [Enes'e] dedi ki: Şu çocuğu ve içinde bir miktar hurma olan şu sepeti al, Resûlullah'a götür de onu tahnik[256] etsin ve ismini koysun." Enes dedi ki: Çocuğu Nebî'ye (sas) götürdüm. Nebî ayaklarını uzattı, onu [üzerine]

yatırdı. Bir hurma alıp onu çiğnedi, sonra hurmayı çocuğun ağzına sürdü. Çocuk onu yalamaya başladı. Bunun üzerine Nebî, *"Ensâr, hurma sevgisi dışında her şeyden vazgeçebilir."* buyurdu.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Musa anlattı; dedi ki: Bana Abdullah b. Abdullah b. Ebû Talha haber verdi. O da amcası Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Annem Ümmü Süleym bt. Milhân [bir çocuk] doğurdu. Onu benimle birlikte Resûlullah'a (sas) gönderdi. [Resûlullah'a] şöyle dedim: Şu benim kardeşim. Annem onu size gönderdi. Enes dedi ki: Resûlullah (sas) çocuğu [kucağına] aldı. Onun için bir hurma alıp çiğnedi ve onunla çocuğa tahnik yaptı. Çocuk da [hurmayı] yaladı. Bunun üzerine Resûlullah, *"Ensâr'ın hurma sevgisine [bak]!"* buyurdu.

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî ve Abdullah b. Bekir es-Sehmî haber verdiler; dediler ki: Bize Humeyd anlattı; dedi ki: Enes şöyle dedi:

Ümmü Süleym'in Ebû Talha'dan olma bir oğlunun hastalığı ağırlaştı. Ebû Talha mescite gitmişti. Ardından çocuk öldü. Ümmü Süleym onun [defin öncesi] işini hazırladı ve şöyle dedi: "Ebû Talha'ya oğlunun öldüğünü haber vermeyin." Ebû Talha mescitten döndü. Ümmü Süleym, her zaman yaptığı gibi ona akşam yemeğini hazırladı. Ebû Talha, "Çocuk veya küçük çocuk ne yaptı?" dedi. Ümmü Süleym, "Eskisinden daha hayırlı haldedir." dedi. Ümmü Süleym, Ebû Talha'ya akşam yemeğini getirdi. O da beraberinde olanlarla birlikte akşam yemeğini yedi. Ümmü Süleym, bir kadının kocasına hazırlık yapması gibi hazırlandı. Ebû Talha da eşiyle cinsel ilişkiye girdi. Gece geç vakit olunca Ümmü Süleym, "Ey Ebû Talha! Falan aileyi görmez misin? Bir şeyi ödünç aldılar, ondan yararlandılar; [daha sonra] kendilerinden [o şey] istenince de ağırlarına gitti." dedi. Ebû Talha, "İnsaflı davranmadılar." dedi. Ümmü Süleym, "Falan oğlun da Allah tarafından [bize verilen] bir ödünçtü, onu geri aldı." dedi. Enes dedi ki: Ebû Talha istircada bulundu [yani "***innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn***" dedi] ve Allah'a hamdetti. Sabah olunca Resûlullah'ın yanına gitti. Allah Resûlü onu görünce, "Allah gecenizi bereketli kılsın." buyurdu. Daha sonra Ümmü Süleym, Abdullah b. Ebû Talha'ya hamile kaldı. Bir gece onu doğurdu. Ümmü Süleym, çocuğu kendisinin tahnik etmesini hoş görmeyip

Resûlullah’ın onu tahnik etmesini istedi. Çocuğu Enes ile birlikte Resûlullah’a gönderdi. Bir miktar Acve hurması da alıp [Enes’e verdi]. [Enes dedi ki]: Çocuğu Resûlullah’a götürdüm. O, [tedavi maksadıyla] yük develerine katran sürüyor ve onları dağlıyordu. Şöyle dedim: Ya Resûlullah! Ümmü Süleym bu gece bir çocuk doğurdu. Kendisinin tahnik etmesini hoş görmeyip sizin tahnik etmenizi istedi. Resûlullah, *“Yanında bir şey var mı?”* diye sordu. “Bir miktar Acve hurması var.” dedim. Hurmalardan birini alıp çiğnedi, sonra tükrüğüyle birleştirip çocuğun ağzına koydu. Çocuk da [onu] yaladı. Bunun üzerine Resûlullah, *“Ensâr’ın hurma sevgisine bak!”* buyurdu. “Ya Resûlullah! İsmini koysanız!” dedim. *“O, Abdullah’tır.”* buyurdu.

Bize Abdülvehhâb b. Atâ anlattı; dedi ki: Bize Humeyd haber verdi. O da Enes’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Talha’nın bir çocuğu oldu. Nebî (sas) onun ismini Abdullah koydu.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Sâbit el-Bünânî haber verdi. O da Enes’ten şöyle rivayet etti:

Ebû Talha’nın bir çocuğu öldü. Ümmü Süleym dedi ki: “[Çocuğun öldüğünü] Ebû Talha’ya haber vermeyin. Ben ona söyleyeceğim.” Ümmü Süleym çocuğun üzerine bir elbise örttü. Ebû Talha [eve] gelince önüne yemeğini koydu, o da yedi. Sonra onun için süslendi. Ardından Ebû Talha onunla cinsel ilişkiye girdi ve Ümmü Süleym hamile kaldı. Ümmü Süleym, Ebû Talha’ya dedi ki: Ey Ebû Talha! Falan aile, falan aileden ödünç bir şey aldı. [O şeyin sahipleri], “Ödünç aldığınız şeyi Bize geri verin.” diye onlara haber gönderdiler. Ancak onlar, o şeyi geri vermekten kaçındılar. Ebû Talha, “Onların buna hakkı yok! Zira ödünç alınan şeyin sahiplerine geri verilmesi gerekir.” dedi. Ümmü Süleym dedi ki: “Oğlun da Allah’ın [bize verdiği] bir ödünçtü. Allah onu geri aldı.” Bunun üzerine Ebû Talha istircada bulundu. Enes dedi ki: [Olay] Nebî’ye (sas) haber verilince, *“Allah onlara gecelerini bereketli kılsın.”* buyurdu. Enes dedi ki: Ümmü Süleym hamile kaldı. Ümmü Süleym [çocuğu doğurunca] onu benimle birlikte Nebî’ye (sas) gönderdi. Beraberimde bir miktar hurma da götürdüm. Nebî’nin yanına gittim, üzerinde bir aba vardı. Yük devesine katran sürüyordu. Resûlullah, “Yanında hurma var mı?” diye sordu. “Evet!”

dedim. Bunun üzerine birkaç hurma alıp ağzına koydu ve çiğnedi. Sonra tükürüğünü topladı, ağzını açtı ve hurmayı çocuğun ağzına koydu. Çocuk [onu] yalamaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah, "Ensâr'ın hurma sevgisine bak!" buyurdu. Ardından çocuğu tahnik etti ve adını Abdullah koydu. Ensâr içerisinde ondan daha faziletli bir genç yoktu.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Avn haber verdi. O Enes b. Sîrîn'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Talha'nın hasta bir oğlu vardı. Ebû Talha [evden] çıkınca çocuk öldü. Ebû Talha [eve] dönünce, "Oğlum ne yaptı [nasıldır]?" diye sordu. Ümmü Süleym dedi ki: "O eskisinden daha rahattır." Ümmü Süleym, Ebû Talha'ya akşam yemeğini getirdi, o da yedi. Sonra Ebû Talha, Ümmü Süleym ile cinsel ilişkiye girdi. Ebû Talha işini bitirince Ümmü Süleym, "Çocuğu gizleyin." dedi. Sabah olunca Ebû Talha, Nebî'nin yanına gidip [olanları] haber verdi. Resûlullah, "Bu gece ilişkiye girdiniz mi?" diye sordu. Ebû Talha, "Evet!" dedi. Peygamber, "*Allah'ım! [Bunu] her ikisi için bereketli kıl!"* buyurdu. Ümmü Süleym bir erkek çocuk doğurdu. [Enes dedi ki]: Ebû Talha bana, "Resûlullah'a götürünceye kadar ona iyi bak." dedi. Enes onu Nebî'ye (sas) götürdü. Ümmü Süleym onunla birlikte bir miktar hurma da gönderdi. Nebî (sas) çocuğu aldı ve [Enes'e], "*Beraberinde bir şey var mı?"* diye sordu. "Bir miktar hurma var." dedim. Nebî (sas) onları alıp çiğnedi. Sonra ağzından alıp çocuğun ağzına koydu, hurmayla tahnik etti ve adını Abdullah koydu.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ömer anlattı. O Ümmü Yahya el-Ensâriyye'den, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), Abdullah b. Ebû Talha'yı üç Acve hurması ile tahnik etti. Hurmaları [ağzına alıp] çiğnedi. Onları iyice çiğnedikten sonra çocuğun ağzına koydu, ardından tahnik etti. Enes dedi ki: Çocuk [onu] yalamaya başladı. Bunun üzerine Nebî (sas), "*Ensâr'ın hurma sevgisine bak!"* buyurdu.

Bize İsmail b. Abdullah b. Ebû Üveys haber verdi; dedi ki: Bana Muhammed b. Musa b. Ebû Abdullah anlattı. O Abdullah b. Abdullah

b. Ebû Talha'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Süleym, Abdullah b. Ebû Talha'yı gecenin sonunda doğurdu. Ümmü Süleym,[257] "Uyandırıncaya kadar çocukla ilgili ona bir şey söylemeyin." dedi. Sabah olunca, Ümmü Süleym çocuğu yıkadı. Sonra onu Enes b. Mâlik ile birlikte Resûlullah'a (sas) gönderdi. Ümmü Süleym [Enes'e], "Kardeşini Resûlullah'a götür." dedi. Enes dedi ki: Onu Resûlullah'a götürdüm. Yanına vardım, bir izar[258] içinde ayakta duruyordu ve beraberinde de bir kürek vardı. Resûlullah, *"Bu nedir ey Enes?"* diye sordu. "Ya Resûlullah! Bu benim kardeşim. Onu annem size gönderdi." Enes dedi ki: Resûlullah (sas) çocuğu aldı, sonra bir hurma istedi. Hurmayı çiğnedi, ardından çocuğa tahnik yaptı, çocuk da onu yaladı. Bunun üzerine Nebî güldü, sonra *"Ensâr'ın hurma sevgisine bak!"* buyurdu.

Bize Sa'îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize Ebü'l-Ahvas anlattı. O Sa'îd b. Mesrûk'tan, o da Abâye b. Rifâ'a'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Enes'in annesi, Ebû Talha ile evli idi. Ondan bir çocuk doğurdu. Çocuk hastalandı. Ebû Talha, Resûlullah'ın yanına gitmişti ki, çocuk öldü. Annesi [cenazesinin] üstünü örttü. Ebû Talha [eve] gelince, Ümmü Süleym'e "Oğlum ne yaptı?" diye sordu. Ümmü Süleym, "İyidir." dedi. Her zaman getirdiği hediyesini [yemeğini] getirdi. O da onu yedi. Sonra Ümmü Süleym ondan, bir kadının kocasından istediği şeyi istedi. Ebû Talha da onunla cinsel ilişkiye girdi. Ardından Ümmü Süleym şöyle dedi: "Komşularımızdan bazılarının, yanlarında ödünç olarak bulunan şeyi, sahiplerinin istemesine rağmen onu geri vermemeleri hakkında ne düşünürsün?" Ebû Talha, "Yaptıkları ne kötüdür!" dedi. Ümmü Süleym, "Bu sensin. Oğlun Allah'tan [bize verilen] bir ödünçtü. Allah onu yanına aldı." dedi. Ebû Talha ona, "Allah'a yemin olsun ki, bu gece sabrımı taşıramayacaksın." dedi. Sabahleyin Resûlullah'ın yanına varıp durumu haber verdi. Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *"Allah'ım! Her ikisinin gecesini onlar için bereketli kıl!"* Daha sonra Ümmü Süleym, Ebû Talha'ya bir çocuk doğurdu. [Râvî] Abâye dedi ki: "Bu çocuğun yedi oğlunu gördüm. Hepsi de Kur'ân'ı hatmetmişlerdi."

5401. Ümmü Harâm ﴿أم حرام﴾

[Ümmü Harâm] bt. Milhân b. Hâlid b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Müleyke bt. Mâlik b. Adî b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü Harâm, önce Ubâde b. es-Sâmit b. Kays b. Asrem b. Fihr b. Sa'lebe b. Ganm b. Avf b. Amr b. Avf b. el-Hazrec ile evlenmiş ve ondan Muhammed'i doğurmuş; daha sonra Amr b. Kays b. Zeyd b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da Kays ile Abdullah'ı doğurmuştur.[259] Ümmü Harâm Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O İshâk b. Abdullah b. Ebû Talha'dan, o da Enes b. Mâlik'ten rivayet etti. İshâk, Enes'in şöyle dediğini işitti:

Ümmü Harâm bt. Milhân, Ubâde b. es-Sâmit'in nikâhı altında idi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Yahya b. Sa'îd haber verdi. O Muhammed b. Yahya b. Habbân'dan, o Enes b. Mâlik'ten, o da Ümmü Harâm bt. Milhân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) benim evimde kaylûle [öğle uykusu] yaptı. Gülerek uyandı. Ümmü Harâm dedi ki: "Ey Allah'ın Nebîsi! Annem babam sana feda olsun. Niçin gülüyorsunuz?" dedim. "*Ümmetimden bir grup insan, karyola üzerindeki hükümdarlar gibi şu denize binecekler [üstünde gidecekler].*" buyurdu. "Ya Resûlullah! Beni de onlardan kılması için Allah'a dua et." dedim. "*Sen de onlardansın.*" buyurdu. Ümmü Harâm dedi ki: Sonra Resûlullah (sas) tekrar kaylûle yaptı ve gülerek uyandı. "*Ya Resûlullah! Niçin gülüyorsunuz?" dedim. "Ümmetimden bir grup insan, tahtlar üzerine kurulmuş sultanlar gibi şu denize binecekler [üstünde gidecekler].*" buyurdu. "Ya Resûlullah! Beni de onlardan kılması için Allah'a dua et." dedim. "*Sen ilklerdensin*." buyurdu. Enes dedi ki: Ümmü Harâm, kocası Ubâde b. es-Sâmit ile birlikte savaşa çıktı. Bineğinin onu üzerinden atması sonucu boynu kırılıp öldü. Affân dedi ki: Sanırım [hocam Hammâd, hadisi rivayet ederken], "Şu denizin üstüne binecekler." dedi.

Bize Süleyman b. Harb anlattı; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Yahya b. Sa'îd'den, o Muhammed b. Yahya b. Habbân'dan, o da Enes b. Mâlik'ten şöyle dediğini rivayet etti:

Bana Ümmü Harâm bt. Milhân, Nebî'den (sas) naklen [yukarıdaki hadisin] benzerini rivayet etti. [Râvî] [yukarıdaki hadisten farklı olarak] dedi ki: Ümmü Harâm'a, binmesi için bir katır yaklaştırıldı. Katır onu üzerinden attı. Boynu kırılıp öldü.

5402. Ümmü Abdullah ﴿أم عبد الله﴾

[Ümmü Abdullah] bt. Milhân b. Hâlid b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Abdullah Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5403. Ümmü Bürde ﴿عصيمة﴾

O, Havle bt. el-Münzir b. Zeyd b. Lebîd b. Hıdâş b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Annesi, Zeyneb bt. Süfyân b. Kays b. Za'ûrâ b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Ümmü Bürde, el-Berâ b. Evs b. el-Ca'd b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Bürde Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiş; Resûlullah'ın (sas) oğlu İbrahim'i emzirmiştir.

5404. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Kays b. es-Seken b. Kays b. Za'ûrâ b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Havle bt. Süfyân b. Kays b. Za'ûrâ b. Harâm b. Cündeb'dir. Cündeb, Benî Adî b. en-Neccâr'dandır. Havle, Benî Adî b. en-Neccâr'dan Hişâm b. Âmir b. Ümeyye b. Zeyd b. el-Heshâs b. Mâlik ile evlenmiştir. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

---

[255] Bu tavır, Ümmü Süleym'in çocuğuna karşı olan şefkat ve merhametinin bir göstergesidir (M).

[256] Tahnik; hurma ve benzeri tatlı bir şeyi ağızda çigneyerek yumuşattıktan sonra onu yeni doğan çocuğun damağına sürmeye denir (M).

[257] Metinde "Uyandırıncaya kadar…" diye başlayan sözün faili açıkça bildirilmemekle birlikte müzekker siga ile قال şeklinde geçmektedir. Ancak

başka kaynaklarda حسين şeklinde geçmektedir ki doğrusu da budur, yani sözü söyleyen Ümmü Süleym'dir (M).

[258] İzar, vücudun belden aşağısını örten elbiseye denir (M).

[259] Buradaki bilgiye göre Ümmü Hâram, önce Ubâde b. es-Sâmit ile daha sonra da Amr b. Kays ile evlenmiştir. Ancak sonraki rivayette kocası Ubâde b. es-Sâmit ile birlikte Kıbrıs'ın fethine gitmiş ve orada vefat etmiştir (E).

BENÎ DÎNÂR B. EN-NECCÂR'DAN OLANLAR

5405. Su'ayde ﴿جدامة﴾

[Su'ayde] -Ümmü'r-Rayyâ diye künyelenir- bt. Abduamr b. Mes'ûd b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr.

Annesi, es-Sümeyrâ bt. Kays b. Mâlik b. Ka'b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr'dır. Su'ayde, önce Hazrec kabilesinin Benî Selime kolundan Ebü'l-Yeser Ka'b b. Amr b. Abbâd b. Amr b. Sevâd b. Ganm ile daha sonra ise Ka'b b. Zeyd b. Kays b. Mâlik b. Ka'b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr ile evlenmiş ve ondan Abdullah ile Cemîle'yi doğurmuştur. Ümmü'r-Rayyâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a biat etmiştir. O, *Bedir* savaşına katılan en-Nu'mân b. Abduamr ve ed-Dahhâk b. Abduamr'ın anne-baba bir, kız kardeşidir.

5406. Mendûs ﴿أم قيس﴾

[Mendûs] bt. Kutbe b. Abduamr b. Mes'ûd b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr. Annesi, Benî Selime'den Umeyre bt. Kurt b. Hansâ b. Sinân b. Ubeyd b. Adî'dir. Mendûs, önce Umâre b. el-Hubâb b. Sa'd b. Kays b. Amr b. Zeyd b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Ebû Amr'ı doğurmuş; sonra Abdullah b. Ka'b b. Zeyd b. Kays b. Mâlik b. Ka'b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr ile evlenmiş ve ondan Utbe ile Ümmü Sa'd'ı doğurmuş; daha sonra ise Abdullah b. Ebû Selît Üseyre b. Amr b. Kays b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da Mervân'ı doğurmuştur. Mendûs Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5407. Hüzeyle ﴿صفية﴾

[Hüzeyle] bt. Sa'îd b. Süheyl b. Mâlik b. Ka'b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr. Hüzeyle, Benî Harâm'ın halîfi Şubâs b. Hadîc b. Evs b. el-Kurâkır b. ed-Dahyân ile evlenmiştir. Hüzeyle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5408. es-Sümeyrâ ﴿أم خالد﴾

[es-Sümeyrâ] bt. Kays b. Mâlik b. Ka’b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr. Annesi, Selmâ bt. el-Esved b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. es-Sümeyrâ, önce Abduamr b. Mes’ûd b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan en-Nu’mân ile ed-Dahhâk’ı, *Bi’rü Ma’ûne* savaşında şehit olarak öldürülen Kutbe’yi ve [Resûlullah’a] biat eden [kadınlardan] Ümmü’r-Rayyâ’ı doğurmuştur. Daha sonra es-Sümeyrâ, el-Hâris b. Sa’lebe b. Ka’b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan ve *Uhud* savaşında şehit olan Selm’i, ayrıca [Resûlullah’a] biat eden [kadınlardan] Ümmü’l-Hâris’i doğurmuştur. es-Sümeyrâ bt. Kays Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5409. Ümmü’l-Hâris ﴿أم الحصين﴾

[Ümmü’l-Hâris] bt. el-Hâris b. Sa’lebe b. Ka’b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr. Annesi, es-Sümeyrâ bt. Kays b. Mâlik b. Ka’b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr’dır. Ümmü’l-Hâris, önce Amr b. Gaziyye b. Amr b. Sa’lebe b. Hansâ b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâzin b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan el-Hâris ile Abdurrahman’ı doğurmuş; daha sonra ise el-Hâris b. Hazme b. Mâlik b. Ka’b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da Süheyme’yi doğurmuştur. Ümmü’l-Hâris Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

BENÎ MÂLİK B. EN-NECCÂR'DAN OLANLAR

5410. el-Fâri'a ﴿عصيمة﴾

O, el-Fürey'a bt. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Annesi, Su'âd bt. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir. el-Fâri'a, [İkinci *Akabe* biatında] temsilci olan Ebû Ümâme Es'ad b. Zürâre'nin anne-baba bir, kız kardeşidir. el-Fâri'a, Kays b. Kahd b. Kays b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. el-Fâri'a Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5411. Zuğaybe ﴿صفية﴾

[Zuğaybe] bt. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Su'âd bt. Râfi b. Mu'âviye b. Ubeyd b. el-Ebcer b. Avf b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir. Zuğaybe, el-Gird ile evlenmiştir. el-Gird'in adı, Hâlid b. el-Hashâs b. Mâlik b. Adî b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr'dır. Zuğaybe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5412. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Es'ad b. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Umeyre bt. Sehl b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Habîbe, Evs kabilesinden Sehl b. Huneyf b. Vâhib b. el-Ukeym b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Mecde'a b. Amr b. Haneş b. Avf b. Amr b. Avf ile evlenmiş ve ondan Ebû Ümâme b. Sehl'i doğurmuştur. Sehl b. Huneyf, Ebû Ümâme'yi Resûlullah'a getirip ismini koymasını istemiş, Resûlullah (sas) da ona Sehl adını vermiş ve onu Ebû Ümâme diye künyelemiştir. Habîbe, Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5413. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Es’ad b. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Umeyre bt. Sehl b. Sa’lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Kebşe, Benî Amr b. Avf’tan Abdullah b. Ebû Habîbe b. el-Ez’ar b. Zeyd b. el-Attâf b. Dubey’a b. Zeyd ile evlenmiştir. Kebşe’yi onunla Resûlullah (sas) evlendirmiştir. Kebşe, Es’ad b. Zürâre’nin en küçük kızı idi. Kebşe, Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5414. el-Fâri’a ﴿عصيمة﴾

O, el-Fürey’a bt. Es’ad b. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Annesi, Umeyre bt. Sehl b. Sa’lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. el-Fürey’a, Es’ad b. Zürâre’nin en büyük kızı idi. Büluğ çağına gelince, Nübeyt b. Câbir b. Mâlik b. Adî b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ona talip oldu. Resullullah (sas) da onu Nübeyt ile evlendirdi. Gerdek gecesi olunca, Resûlullah (sas) onlara, “şöyle deyiniz” dedi:

Size geldik, Size geldik.
Bizi hoş karşılayın ki,

Biz de sizi hoş karşılayalım.
Esmer buğday olmasaydı,

Vadinizde konaklamazdık.
Kırmızı altın olmasaydı,
Yanınızda konaklamazdık.

el-Fürey’a, Nübeyt ile gerdeğe girdi. Daha sonra Abdülmelik b. Nübeyt’e hamile kaldı. Çocuğu doğurunca, babası onu Resûlullah’a getirip, “Ya Resûlullah! İsmini koyun.” dedi. Resûlullah (sas) da ona Abdülmelik adını koydu ve onun hakkında bereket duasında bulundu. el-Fürey’a Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5415. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Mes’ûd b. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, rivayet ettiklerine göre Kureyş’in Benî Mahzûm kolundan bir kadındır. Umeyre, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan

Alkame b. Amr b. Sakf b. Mâlik b. Mebzûl ile evlenmiştir. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5416. Sevde ﴿أمامة﴾

[Sevde] bt. Hârise b. en-Nu'mân b. Nef b. Zeyd b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Hâlid bt. Hâlid b. Ya'îş b. Kays b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Sevde, Abdullah b. Ebû Harâm b. Kays b. Mâlik b. Ka'b b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Sevde Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5417. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Hârise b. en-Nu'mân b. Nef b. Zeyd b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Hâlid bt. Hâlid b. Ya'îş b. Kays b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Amre, önce Kays b. Amr b. Sehl b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş, daha sonra ise Benî Âmir b. Avf'tan Osman b. Sehl b. Huneyf b. Vâhib b. el-Ukeym b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Mecde'a b. Amr b. Haneş ile evlenmiştir. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5418. Ümmü Hişâm ﴿أم الزبير﴾

[Ümmü Hişâm] bt. Hârise b. en-Nu'mân b. Nef b. Zeyd b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Hâlid bt. Hâlid b. Ya'îş b. Kays b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü Hişâm, Umâre b. el-Habhâb b. Sa'd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Hişâm Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Abdurrahman b. Muhammed b. Abdurrahman b. Sa'd b. Zürâre anlattı. O Abdullah b. Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm'dan, o Yahya b. Abdullah b. Abdurrahman b. Sa'd b. Zürâre'den, o da Ümmü Hişâm bt. Hârise b. en-Nu'mân'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas) bizimle birlikte idi. Bir yıl veya ona yakın bir süre aynı tandırdan birlikte yiyorduk.

> *Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. İshâk haber verdi. O Abdullah b. Ebû Bekir'den, o Yahya b. Abdullah b. Abdurrahman b. Sa'd b. Zürâre'den, o da Ümmü Hişâm bt. Hârise b. en-Nu'mân'dan şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah, bir yıl veya bir yıldan fazla bir süre bizim yanımızda kaldı. Aynı tandırdan birlikte yiyorduk. ***Kâf ve'l-Kur'âni'l-mecîd***[260] suresini Resûlullah'ın ağzından dinledim. Her Cuma cemaate hitap ettiğinde onu insanlara okuyordu.

Abdullah b. Nümeyr, [rivayet ederken] "Ümmü Hâşim" dedi. O, Ümmü Hişâm'dır.

5419. Ca'de ﴿أمامة﴾

[Ca'de] bt. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, er-Ru'ât bt. Adî b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ca'de, önce en-Nu'mân b. Nef b. Zeyd b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Hârise b. en-Nu'mân'ı doğurmuş; daha sonra ise el-Hubâb b. el-Erkam b. Avf b. Vehb b. Amr b. Abd b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan da el-Hâris'i doğurmuştur. Ca'de Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5420. Afrâ ﴿عائشة﴾

[Afrâ] bt. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, er-Ru'ât bt. Adî b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Afrâ, el-Hâris b. Rifâ'a b. el-Hâris b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, [her üçü de] *Bedir* savaşına katılan Mu'âz, Mu'avviz ve Avf'ı doğurmuştur. Afrâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5421. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, er-Ru'ât bt. Adî b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-

Neccâr’dır. Havle, Hazrec’den Sâmit b. Zeyd b. Halde b. Âmir b. Zürayk b. Âmir ile evlenmiş ve ondan Mu’âviye’yi doğurmuştur. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5422. Havle ﴿خولة﴾

[Havle] bt. Kays b. Kahd b. Kays b. Sa’lebe b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. O, Huveyle olup künyesi Ümmü Muhammed’dir. Annesi, el-Fürey’a bt. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Havle, önce Hamza b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay ile evlenmiş ve ondan, Ya’lâ ve Umâre ile Resûlullah (sas) dönemine yetişmeyen iki kız çocuk doğurmuş; Hamza’dan sonra ise Hanzale b. en-Nu’mân b. Amr b. Mâlik b. Âmir b. el-Aclân b. Amr b. Âmir b. Zürayk ile evlenmiş ve ondan da Muhammed’i doğurmuştur. Havle Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5423. Ruğaybe ﴿صفية﴾

[Ruğaybe] bt. Sehl b. Sa’lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Amre bt. Mes’ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât’tır. Ruğaybe, Râfi b. Ebû Amr b. Âiz b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ruğaybe Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5424. Ümmü’r-Rabî ﴿أم طالب﴾

[Ümmü’r-Rübeyyi] bt. Abd b. en-Nu’mân b. Vehb b. Ubeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Ümmü’r-Rübeyyi, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Küreym[261] b. Adî b. Hârise b. Amr b. Zeydümenât b. Adî ile evlenmiştir. Ümmü’r-Rübeyyi Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5425. Habîbe ﴿أميمة﴾

[Habîbe] bt. Sehl b. Sa’lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Amre bt. Mes’ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât’tır.

Bize Hişâm b. Muhammed haber verdi. O Hammâd b. Zeyd'den, o da Yahya b. Sa'îd'den şöyle dediğini rivayet etti:

Nebî (sas), Habîbe bt. Sehl ile evlenmeye niyet etmişti -O, benim halalarımdan biridir-. Sonra Ensâr'ın kıskançlığını hatırladı da, kadınları konusunda kendilerini kötü hissetmelerine yol açmak istemedi. Bunun üzerine Habîbe'yle, Benî el-Hâris b. el-Hazrec'den Sâbit b. Kays b. Şemmâs b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik b. Sa'lebe evlendi. Habîbe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Sa'îd haber verdi. O da Amre bt. Abdurrahman'dan rivayet ettiğine göre Habîbe bt. Sehl, Sâbit b. Kays b. Şemmâs ile evlenmiştir. Amre dedi ki:

Resûlullah (sas), Habîbe bt. Sehl ile evlenmeye niyet etmişti. Habîbe genç bir kız idi. [Bir gün] Sâbit onu dövdü. Habîbe, sabahın alaca karanlık vaktinde Resûlullah'ın kapısına gitti. Sâbit'i şikâyet ederek, "Ne ben, ne de Sâbit [anlaşamıyoruz, boşanmalıyız]." dedi. Resûlullah (sas) Sâbit'e, "*Ona verdiklerini geri al.*" buyurdu. Râvînin naklettiğine göre Habîbe, Sâbit'in kendisine verdiği mihr karşılığında hul[262] yaparak boşandı ve kendi ailesinin yanında ikamet etti.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O da Yahya b. Sa'îd b. Kays b. Amr b. Sehl'den şöyle dediğini rivayet etti:

Habîbe bt. Sehl, Sâbit b. Kays b. Şemmâs ile evli idi. Sâbit'in huyunda sertlik vardı. Habîbe, alaca karanlıkta Nebî'nin (sas) yanına geldi. Nebî (sas) evinden çıkınca onu gördü ve "Bu kimdir?" diye sordu. O, "Ben Habîbe'yim." dedi. Resûlullah (sas) "*Neyin var?*" dedi. Habîbe, "Ne ben, ne de Sâbit [anlaşamıyoruz, boşanmalıyız]." dedi. [Râvî] dedi ki: O anda Sâbit geldi. Nebî (sas) ona, "*[Verdiğin mihri] ondan al [ve onu boşa].*" dedi. Habîbe, "Ey Allah'ın Nebîsi! Bana verdiği her şey yanımdadır." dedi. Habîbe onları Sâbit'e gönderdi ve kendi ailesinin yanında ikamet etti. [Râvî] dedi ki: Habîbe daha sonra Übey b. Ka'b ile evlendi. Resûlullah, Habîbe ile evlenmeye niyet etmişti. Fakat Ensâr'ın kıskançlığından dolayı bunu uygun görmedi ve kadınları konusunda kendilerini kötü hissetmelerine yol açmak istemedi.[263]

Bize Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdi; dedi ki: Bize Ebân b. Sam'a anlattı; dedi ki:

Muhammed b. Sîrîn'i işittim. O, hapiste yanımıza gelip Yezîd b. Ebû Bekre'ye uğradı ve dedi ki: Habîbe'nin bana anlattığına göre o, Nebî'nin (sas) evinde [Âişe'nin evinde] idi. Nebî gelip [eve] girdi ve oturdu. Ardından şöyle buyurdu: *"Müslüman bir anne-babanın büluğa ermemiş üç çocuğu [kendileri hayatta iken] ölürse, bu çocuklar kıyamet günü getirilir ve Cennet'in kapısında bekletilirler. Onlara, "Giriniz!" denir, onlar da "Anne-babamız [Cennet'e] girinceye kadar [biz girmeyiz]."* derler. İbn Sîrîn dedi ki: İkincide mi, yoksa üçüncüde mi onlara, "*Sizler ve anne-babanız [birlikte cennete] giriniz."* dendiğini hatırlamıyorum. Âişe, kadına [Habîbe'ye], "İşittin mi?" diye sordu. Habîbe "Evet!" dedi. İbn Sa'd dedi ki: Muhammed b. Sîrîn bu şekilde Habîbe'den rivayet etti, ancak onun nesebini söylemedi. Dolayısıyla buradaki kadın, Sehl'in kızı olan Habîbe mi, yoksa başka biri mi olduğunu bilmiyorum.

5426. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Sehl b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Ümeyme bt. Amr b. el-Hâris b. Kays b. Vakş b. Sa'lebe b. Tarîf b. el-Hazrec b. Sâ'ide'dir. Umeyre, Ebû Ümâme Es'ad b. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, Müslüman olup Resûlullah'a (sas) biat eden kızları el-Fürey'a, Kebşe ve Habîbe'yi doğurmuştur. Anneleri Umeyre de Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5427. Remle ﴿خالة﴾

Ümmü Sâbit bt. el-Hâris diye künyelenir. O, el-Hâris b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Remle'nin annesi, Kebşe bt. Sâbit b. en-Nu'mân b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Remle, Mu'âz b. el-Hâris b. Rifâ'a b. el-Hâris b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Remle Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5428. er-Rübeyyi ﴿عائشة﴾

[er-Rübeyyi] bt. Mu’avviz b. el-Hâris b. Rifâ’a b. el-Hâris b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Yezîd bt. Kays b. Za’ûrâ b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr’dır. er-Rübeyyi, Benî Leys’ten İyâs b. el-Bükeyr ile evlenmiş ve ondan Muhammed b. İyâs’ı doğurmuştur. er-Rübeyyi Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

Bize Musa b. İsmail haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O da Ebû Hüseyn Hâlid b. Zekvân’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Biz er-Rübeyyi bt. Mu’avviz b. Afrâ’nın yanına gittik. Şöyle dedi: Resûlullah (sas), düğün günümde yanıma geldi, şu döşeğimin olduğu yere oturdu. Yanımızda da iki cariye vardı, tef çalıyorlar ve *Bedir* savaşında öldürülen aile büyüklerimizin iyiliklerini sayıyorlardı. Sözlerinin arasında “Aramızda, yarın ne olacağını bilen bir Peygamber var.” dediler. Bunun üzerine Allah’ın Nebîsi, *“(Söylediklerinize devam edin) fakat bu sözü söylemeyin.”* buyurdu.

Bize Hâlid b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bana İshâk b. Hâzim anlattı. O Abdullah b. Muhammed b. Ukayl’den, o da er-Rübeyyi bt. Mu’avviz b. Afrâ el-Ensârî’den şöyle dediğini rivayet etti:

Kocama, “Bütün malım karşılığında seninle hul yapmak istiyorum [ne dersin]?” dedim. “Tamam!” dedi. Gömleğim hariç, her şeyi ona verdim. Fakat o, beni Osman’a şikâyet etti. Osman, “Koştuğu şart onun hakkıdır.” dedi. Bunun üzerine gömleği de ona verdim.

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bana Füleyh b. Süleyman anlattı; dedi ki: Bana Abdullah b. Muhammed b. Ukayl anlattı. O da er-Rübeyyi bt. Mu’avviz b. Afrâ’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Benimle amcam oğlu - er-Rübeyyi’in kocasıdır- arasında [nahoş] bir konuşma geçmişti veya münakaşa olmuştu. er-Rübeyyi dedi ki: Ona, “Benim olan her şey senindir, beni boşa!” dedim. “Tamam, boşadım.” dedi. er-Rübeyyi dedi ki: Vallahi, döşeğime varıncaya kadar bana ait olan her şeyi aldı. Bunun üzerine Osman b. Affân’ın yanına gittim, durumu ona anlattım. Osman, kuşatma altında idi.[264] [Kocama] şöyle dedi: “Şart, mülk

edinmede daha etkindir. Saç örgüsü ipine varıncaya kadar, istersen ona ait her şeyi al.”

5429. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. Mu’avviz b. el-Hâris b. Rifâ’a b. el-Hâris b. Sevâd b. Mâlik b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Ümmü Yezîd[265] bt. Kays b. Za’ûrâ b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr’dır. Umeyre, Benî Mâzin b. en-Neccâr kabilesinden Ebû Hasan b. Abduamr ile evlenmiş ve ondan, Ebû Amr’ın[266] çocukları olan Umâre, Amr ve Seriyye’yi doğurmuştur. Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5430. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Hazm b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Amre, Hazm’ın diğer çocukları Umâre, Amr ve Ma’mer’in anne-baba bir, kız kardeşidir. Hepsinin annesi de Benî Sâ’ide’den Hâlide bt. Ebû Enes b. Sinân b. Vehb b. Levzân’dır. Amre, Benî el-Hâris b. el-Hazrec’den Sa’d b. er-Rebî b. Amr b. Ebû Züheyr b. Mâlik ile evlenmiştir. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5431. Umeyre ﴿فاطمة﴾

[Umeyre] bt. er-Rebî b. en-Nu’mân b. Yesâf b. Nadle b. Amr b. Avf b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi ümmü veleddir.[267] Umeyre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5432. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Ebû Eyyûb Hâlid b. Zeyd b. Küleyb b. Sa’lebe b. Abdümenâf b. Abduavf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Benî el-Hâris b. el-Hazrec’den Ümmü Eyyûb bt. Kays b. Sa’d b. Kays b. Amr b. İmruülkays’tır. Amre, Safvân b. Evs b. Câbir b. Kurt b. Kays b. Vehb b. Ka’b b. Mu’âviye b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Hâlid b. Safvân’ı doğurmuştur. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5433. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Sâbit b. el-Münzir b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Benî Sâ'ide'den Suhtî bt. Hârise b. Levzân b. Abdüvüd'dür. Kebşe, önce Benî Mâlik b. en-Neccâr'dan olan Amr b. Mihsan b. Amr b. Atîk ile evlenmiş ve ondan Sa'lebe, Ebû Amre ve Ebû Habîbe'yi doğurmuş; sonra el-Hâris b. Sa'lebe b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan, [Resûlullah'a] biat eden Ümmü Sâbit künyeli Remle'yi doğurmuş; daha sonra ise Benî Mâlik b. en-Neccâr'dan olan Hârise b. en-Nu'mân b. Nef ile evlenmiştir. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. O, Hassân b. Sâbit'in baba bir kız kardeşidir.

5434. Lübnâ ﴿هند﴾

[Lübnâ] bt. Sâbit b. el-Münzir b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Benî Sâ'ide'den Suhtî bt. Hârise b. Levzân b. Abdüvüd'dür. Lübnâ Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5435. Amre el-Ûlâ[268] ﴿عمرة الأولى﴾

[Amre el-Ûlâ] bt. Mes'ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Umeyre bt. Amr b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Amre, Zeyd b. Mâlik b. Abdüvüd b. Ka'b b. Abdüleşhel ile evlenmiş ve ondan Sa'd ve Sâbit'i doğurmuştur. Sa'd, *Bedir* savaşına katılmıştır. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5436. Amre es-Sâniye[269] ﴿عمرة الثانية﴾

[Amre es-Sâniye] bt. Mes'ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât. Annesi, Umeyre bt. Amr b. Harâm'dır. Amre, önce Evs b. Zeyd b. Asrem b. Zeyd b. Sa'lebe b. Ganm ile evlenmiş ve ondan, ismi Mes'ûd olan Ebû Muhammed'i doğurmuş; daha sonra ise Benî Mâlik b. en-Neccâr'dan Sehl b. Sa'lebe b. el-Hâris b. Zeyd ile evlenmiş ve ondan Amr ve Ruğaybe'yi doğurmuştur. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5437. Amre es-Sâlise[270] ﴿عمرة الثانية﴾

[Amre es-Sâlise] bt. Mes'ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât. Annesi, Umeyre bt. Amr b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât'tır. Amre, Sâbit b. el-Münzir b. Harâm ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Ebû Şeyh Übey b. Sâbit'i doğurmuştur. Übey, Hassân b. Sâbit'in baba bir kardeşidir. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5438. Amre er-Râbia[271] ﴿عمرة الرابعة﴾

[Amre er-Râbia] bt. Mes'ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât. Annesi, Umeyre bt. Amr b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât'tır. Amre, Benî Sâ'ide'den Ubâde b. Düleym b. Hârise b. Ebû Hazîme ile evlenmiş ve ondan Sa'd b. Ubâde'yi doğurmuştur. Amre Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. Resûlullah (sas) Dûmetülcendel savaşında iken Amre vefat etmiştir. Savaş, hicrî beşinci yılın Rebîülevvel ayında olmuştu. Sa'd b. Ubâde de Resûlullah ile birlikte idi. Allah Resûlü savaştan döndü ve Amre'nin kabrine gidip onun üzerine cenaze namazı kıldı.

5439. Amre el-Hâmise[272] ﴿هند بنت أثاثة﴾

[Amre el-Hâmise] bt. Mes'ûd b. Kays b. Amr b. Zeydümenât. Annesi, Umeyre bt. Amr b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât'tır. Amre, Kays b. Amr en-Neccârî'nin annesidir. Amre bt. Mes'ûd Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5440. Dubâ'a ﴿ضباعة﴾

[Dubâ'a] bt. Amr b. Mihsan b. Amr b. Atîk b. Amr b. Mebzûl. Mebzûl, Âmir b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Dubâ'a, *Bedir* savaşına katılan Sa'lebe b. Amr'ın ve Ebû Amr Beşîr'in anne- bir kız kardeşidir. Dubâ'a'nın annesi, Amre bt. Hezzâl b. Amr b. Kurbûs'tur. Dubâ'a, Ubeyd b. Umeyr b. Vehb b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Dubâ'a Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5441. Ümmü Sâbit ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Sâbit] bt. Sa'lebe b. Amr b. Mihsan b. Amr b. Atîk b. Amr b. Mebzûl. Mebzûl, Âmir b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü Sâbit'in annesi, Kebşe bt. Mâlik b. Kays b. Muhârib b. el-Hâris b. Sa'lebe b. Mâzin b. en-

Neccâr'dır. Ümmü Sâbit, el-Alâ b. Amr b. er-Rebî b. el-Hâris b. Âmir b. Amr b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Sâbit Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5442. Ümmü Sehl ﴿أم صبية﴾

Şöyle de denir: Ümmü Sâbit bt. Sehl b. Atîk b. en-Nu'mân b. Amr b. Atîk b. Amr b. Mebzûl. Mebzûl, Âmir b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Ümmü Sehl'in annesi, Ümeyme bt. Ukbe b. Amr b. Adî b. Zeyd b. Cüşem b. Hârise b. el-Hâris'tir. Ümmü Sehl, önce Sinân b. el-Hâris b. Alkame b. Amr b. Sakf - Sakf'ın ismi, Ka'b b. Mâlik b. Mebzûl b. Mâlik b. en-Neccâr'dır- ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuş; daha sonra ise Abdullah b. Zeyd b. Âsım b. Amr b. Avf b. Mebzûl b. Amr b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiştir. Ümmü Sehl Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5443. Ümmü Sa'îd ﴿الكلابية﴾

O, Kebşe bt. Sâbit b. Atîk b. en-Nu'mân b. Amr b. Atîk b. Amr b. Mebzûl'dur. Mebzûl, Âmir b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Annesi, Mu'âze bt. Enes b. Kays b. Ubeyd b. Zeyd b. Mu'âviye b. Amr b. Mâlik b. el-Hâris'tir. Ümmü Sa'îd, Benî Selime'den Yezîd b. Ebü'l-Yeser Ka'b b. Amr b. Abbâd b. Amr b. Sevâd ile evlenmiş ve ondan Sa'îd, Abdurrahman ve Ümmü Kesîr'i doğurmuştur. Kebşe Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5444. Ümmü Cemîl ﴿عصيمة﴾

[Ümmü Cemîl] bt. Ebû Ahzem b. Atîk b. en-Nu'mân b. Amr b. Atîk b. Amr b. Mebzûl. Mebzûl, Âmir b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Annesi, Habbâb b. el-Eret'in kızıdır. Ümmü Cemîl, Sa'îd b. Ubeyd b. Umeyr b. Vehb b. Abdüleşhel b. Hârise b. Dînâr ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Hâlid, Cemîl ve Ubeyde'yi doğurmuştur. Ümmü Cemîl Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir.

5445. Ümmü Simâk ﴿أم قيس﴾

O, Dübye bt. Sâbit b. Hâlid b. en-Nu'mân b. Hansâ b. Asîre b. Abd b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr'dır. Annesi, Benî Mürre'den İdâm bt. Amr

b. Mu’âviye’dir. Ümmü Simâk, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Yezîd b. Sâbit b. ed-Dahhâk ile evlenmiş ve ondan Umâre’yi doğurmuştur. Ümmü Simâk Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5446. Ümmü Seleme ﴿أم هانئ﴾

O, Su’âd bt. Râfi b. Ebû Amr b. Âiz b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Annesi, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Ruğaybe bt. Sehl b. Sa’lebe b. el-Hâris’tir. Ümmü Seleme, Evs’ten Eslem b. Harîş b. Adî b. Mecde’a b. Hârise b. el-Hâris ile evlenmiş ve ondan, *Bedir* savaşına katılan Seleme b. Eslem’i doğurmuştur. Su’âd -O, Ümmü Seleme’dir- Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5447. Ümmü Hâlid ﴿أم خالد﴾

[Ümmü Hâlid] bt. Hâlid b. Ya’îş b. Kays b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Benî Adî b. en-Neccâr’dan Ümmü Sâbit bt. Sâbit b. Hansâ b. Amr b. Mâlik b. Adî’dir. Ümmü Hâlid, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Hârise b. en-Nu’mân b. Nef b. Zeyd ile evlenmiş ve ondan Abdullah, Abdurrahman, Sevde, Amre ve Ümmü Hişâm’ı doğurmuştur. Ümmü Hâlid bt. Hâlid Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5448. Ümmü Süleym ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Süleym] bt. Hâlid b. Tu’me b. Sühaym b. el-Esved b. Harâm b. Amr b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr. Ümmü Süleym, Benî Mâlik b. en-Neccâr’dan Kays b. Kahd ile evlenmiş ve ondan Süleym’i doğurmuştur. Ümmü Süleym Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5449. Rukayye ﴿سمية﴾

[Rukayye] bt. Sâbit b. Hâlid b. en-Nu’mân. Benî Mâlik b. en-Neccâr’dandır. Muhammed b. Ömer’in zikrettiğine göre Rukayye Müslüman olmuş ve Resûlullah’a (sas) biat etmiştir.

5450. Ümmü Zeyd ﴿جدامة﴾

Zeyd b. Amr b. Harâm b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr'ın annesi. Muhammed b. Ömer'in zikrettiğine göre Zeyd'in annesi Müslüman olmuş ve Resûlullah'a (sas) biat etmiştir. Zeyd'in annesine Sâhibetü'l-Cemel [deve sahibi] denir. Muhammed b. Ömer böyle demiştir.

5451. Ümmü Atıyye ﴿أم صبية﴾

[Ümmü Atıyye] el-Ensâriyye. Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş, onunla birlikte savaşa katılmış ve ondan rivayette bulunmuştur.

> *Bize Yezîd b. Hârûn, İshâk b. Yusuf el-Ezrak ve Muhammed b. Abdullah el-Ensârî haber verdiler; dediler ki: Bize Hişâm b. Hassân anlattı. O Hafsa bt. Sîrîn'den, o da Ümmü Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) ile birlikte yedi savaşa katıldım. Onlara yemeklerini yapar, göçün gerisinde kalır [eşyalarını toplar], yaralıları tedavi eder ve hastalara bakardım.

> *Bize Ebû Mu'âviye ed-Darîr haber verdi; dedi ki: Bize Âsım el-Ahvel anlattı. O Hafsa'dan, o da Ümmü Atıyye'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah'ın (sas) kızı Zeyneb vefat edince, Nebî (sas) bize şöyle buyurdu: *"Onu tek sayılı rakamla üç veya beş defa yıkayın. Beşincide kâfûr*[273] *veya kâfûr türü bir şey kullanın. Yıkayınca da bana bildirin."* Onu yıkayınca Resûlullah'a haber verdik. Bize izarını verdi ve *"Onu Zeyneb'e giydirin."* buyurdu.

> *Bize Yezîd b. Hârûn, İshâk el-Ezrak ve Ravh b. Ubâde haber verdi. Onlar Hişâm b. Hassân'dan, o da Hafsa'dan rivayet etti; dedi ki: Ümmü Atıyye bana şöyle anlattı:*

Resûlullah'ın (sas) kızlarından biri vefat etmişti. Resûlullah (sas) Bize şöyle emretti: *"Onu tek sayılı rakamla üç veya beş defa, ya da gerekli görürseniz daha fazla yıkayın. Onu su ve sidrle [bir çeşit sabun] yıkayın. Sonuncuda da kâfûr veya kâfûr türü bir şey kullanın. İşinizi bitirince de bana bildirin."* Ümmü Atıyye dedi ki: [İşimizi bitirince] ona haber verdik.

Bize izarını veya bir izar atıp, *“Şunu Zeyneb’e giydirin!”* buyurdu. Yezîd [b. Hârûn, rivayet ettiği] hadisinde şöyle dedi: Ümmü Atıyye dedi ki: Zeyneb’in saçını üç örgü yaptık; iki yan taraf, bir de kâkül. Ön taraftakini arkaya doğru attık. İshâk [el-Ezrak] dedi ki: [Rivayette geçen] “hikvehû” [kelimesi], “izârehû” demektir.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled Ebû Âsım en-Nebîl haber verdi. O Ebü’l-Cerrâh ve Câbir b. Subh’tan, onlar da Ümmü Atıyye’nin mevlâsı Ümmü Şerâhîl’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ali b. Ebû Tâlib, Ümmü Atıyye’nin yanında kaylûle [öğle uykusu] yapardı. Ben de onun koltuk altı kıllarını ona ait vers bitkisi ile yolardım.

Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Atıyye, *Hayber* savaşına Resûlullah (sas) ile birlikte katılmıştır.

5452. Hansâ ﴿ميمونة﴾

Hansâ bt. Hizâm el-Ensâriyye. Müslüman olmuş, Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize Vekî b. el-Cerrâh, el-Fadl b. Dükeyn ve Muhammed b. Abdullah el-Esedî haber verdiler. Onlar Süfyân’dan, o Ebü’l-Huveyris ez-Zürakî’den, o da Nâfi b. Cübeyr’den şöyle dediğini rivayet etti:

Hansâ bt. Hizâm, kocasından [ölüm sebebiyle] dul kaldı. Babası onu, istemediği halde evlendirdi. Hansâ, Peygamber’e (sas) gelip, “Ya Resûlullah! Babam bana danışmadan beni evlendirdi ve bana bildirmedi.” dedi. Allah Resûlü, *“Onun nikâh yetkisi yoktur. Dilediğin kimseyle evlen.”* buyurdu. el-Fadl b. Dükeyn, [rivayet ettiği] hadisinde şöyle dedi: Resûlullah (sas) onun [babanın] nikâhını geçersiz saydı. Bunun üzerine Hansâ, Ebû Lübâbe b. Abdülmünzir ile evlendi.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O Abdurrahman b. el-Kâsım’dan, o babasından, o [el-Kâsım] da Yezîd b. Câriye el-Ensârî’nin iki oğlu Abdurrahman ve Mücemmi’den, onlar da Hansâ bt. Hizâm el-Ensâriyye’den rivayet ettiklerine göre:

Hansâ dul iken, babası onu, istemediği halde evlendirdi. Bunun üzerine Hansâ, Resûlullah'a geldi, Allah Resûlü de onun [babanın] nikâhını geçersiz saydı ve [Hansâ'nın babasına] *"Onun nikâhında senin hakkın yoktur."* dedi.

Bize Ahmed b. Humeyd el-Abdî haber verdi. O Ma'mer'den, o da Sa'îd b. Abdurrahman el-Cahşî'den şöyle dediğini rivayet etti:

Hansâ bt. Hizâm adında bir kadın vardı. Üneys b. Katâde el-Ensârî ile evli idi. Üneys, Hansâ ile evli iken *Uhud* savaşında öldürüldü. Hansâ'nın babası onu bir adamla evlendirdi. Hansâ, Peygamber'e (sas) gelerek "Ya Resûlullah! Babam beni evlendirdi. Adam, amcam yaşında biridir. Ben ise başka birini arzu ediyorum." dedi. [Râvî] dedi ki: "Peygamber (sas), Hansâ'nın kararını kendisine bıraktı."

5453. Ümmü Varaka ﴿أم قيس﴾

[Ümmü Varaka] bt. Abdullah b. el-Hâris. Müslüman olmuş, Resûlullah'a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize el-Velîd b. Abdullah b. Cümey anlattı; dedi ki: Bana ninem anlattı. O da Ümmü Varaka bt. Abdullah b. el-Hâris'ten şöyle rivayet etti:

Resûlullah, Ümmü Varaka'yı ziyaret eder ve onu "eş-Şehîde [şehit]" diye isimlendirirdi. Ümmü Varaka, Kur'ân'ı bir araya toplamıştı. Resûlullah (sas) *Bedir* savaşına çıkınca, Ümmü Varaka ona, "Seninle birlikte [savaşa] çıkmam için bana izin verir misin? Yaralılarınızı tedavi eder, hastalarınıza bakarım. Umulur ki, Allah bana şehitliği bahşeder." dedi. Peygamber, *"Allah sana şehitliği bahşedecektir."* buyurdu. Resûlullah (sas) onu "eş-Şehîde [şehit]" diye isimlendirirdi. Peygamber ona, kendi ev halkına imamlık yapmasını emretmişti. Ümmü Varaka'nın bir de müezzini vardı. Ömer'in hilafeti döneminde yine ev halkına imamlık yapıyordu. [Bir gün] müdebber kıldığı [hür olmalarını kendi ölümüne bağladığı] kendi kölesi ve cariyesi, Ümmü Varaka'ya suikast düzenleyip onu öldürdü. [Ömer'e] denildi ki: "Ümmü Varaka'nın kölesi ve cariyesi, Ümmü Varaka'ya suikast düzenleyip onu öldürdüler ve kaçtılar." [Sonunda yakalanıp] getirildiler. [Ömer], her ikisini asarak öldürdü. Onlar, *Medine*'de ilk asılarak

öldürülenlerdi. Ömer dedi ki: Resûlullah (sas) doğru söylemiştir. Şöyle derdi: “Geliniz, eş-Şehîde’yi [şehidi] ziyaret edelim.”

5454. Temîme ﴿أسماء﴾

[Temîme] bt. Vehb.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O el-Misver b. Rifâ’a el-Kurazî’den, o da ez-Zübeyr b. Abdurrahman b. ez-Zübeyr’den şöyle rivayet etti:

Rifâ’a b. Semev’el,[274] Resûlullah (sas) döneminde eşi Temîme bt. Vehb’i üç talakla boşadı. Temîme, Abdurrahman b. ez-Zübeyr ile evlendi. Ancak Abdurrahman, [iktidarsızlık sebebiyle] ondan uzak durdu ve cinsel ilişkiye giremedi. Ardından onu boşadı. Daha önce Temîme’yi boşayan ilk kocası Rifâ’a, onunla evlenmek istedi ve durumu Resûlullah’a iletti. Fakat Resûlullah, Temîme ile evlenmesine izin vermedi ve *“Temîme balcığı [cinsel ilişki lezzetini] tatmadıkça, o sana helal olmaz.”* buyurdu.

5455. Ümmü Mübeşşir ﴿أم هانئ﴾

Ümmü Mübeşşir el-Ensâriyye. Bir hadiste Ümmü Beşîr olarak geçmektedir. İkisi de aynı kişidir. O, Zeyd b. Hârise’nin eşi idi. Ümmü Mübeşşir Müslüman olmuş, Resûlullah’a (sas) biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur. Ümmü Mübeşşir’den de Câbir b. Abdullah rivayet etmiştir.

Bize Muhammed b. Ubeyd et-Tanâfisî haber verdi; dedi ki: Bize el-A’meş anlattı. O Ebû Süfyân’dan, o Câbir’den, o da Ümmü Beşîr el-Ensâriyye’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ben, bana ait bir hurma ağacının yanında iken Resûlullah (sas) yanıma geldi ve *“Bunu kim dikti? Müslüman mı, yoksa kâfir mi?”* diye sordu. “Müslüman!” dedim. Şöyle buyurdu: *“Bir Müslüman, bir ağaç diker veya ekin eker de ondan bir insan, bir kuş veya yırtıcı bir hayvan yerse, bu onun için bir sadaka olur.”*

Bize Haccâc b. Muhammed haber verdi. O İbn Cüreyc’den şöyle dediğini rivayet etti: Ebü’z-Zübeyr’in bana haber verdiğine göre o, Câbir b. Abdullah’ı şöyle derken işitti:

Ümmü Mübeşşir'in bana haber verdiğine göre o, Nebî'yi (sas) Hafsa'nın yanında şöyle buyururken işitmiş: *"İnşaallah, ağaç altında biat eden Ashâb-ı Şecere'den hiç kimse Cehennem'e girmeyecektir."* Hafsa, [itiraz eder gibi bir edayla] "Evet, [öyle mi?] ya Resûlullah!" dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü onu kınadı. Ardından Hafsa, "[Yüce Allah Kur'ân'da] "***[Ey insanlar!] Sizden Cehennem'e varmayacak hiç kimse yoktur.***"[275] buyuruyor. [Bu nasıl olacak?]" dedi. Allah Resûlü şöyle buyurdu: "[Allah Teâlâ] şöyle de buyurmuştur: "***Sonra Allah'a karşı gelmekten sakınanları kurtarırız da zalimleri orada diz üstü çökmüş halde bırakırız.***"[276]

5456. Ümmü'l-Alâ ﴿أم عمرو﴾

Ümmü'l-Alâ el-Ensâriyye.

Müslüman olmuş, Resûlullah'a biat etmiş ve ondan rivayette bulunmuştur. Ümmü'l-Alâ şöyle demiştir: Ensâr, muhacirler [i misafir etme] konusunda yarıştılar. Nihayet onlarla ilgili kura çektiler. Kurada bize, Osman b. Maz'ûn düştü. Ümmü'l-Alâ, Resûlullah (sas) ile birlikte *Hayber* savaşına katılmıştır.

5457. Husayn b. Mihsan'ın Halası [Esmâ] ﴿عمة حصين بن محصن/أسماء﴾

Bize Ya'lâ b. Ubeyd et-Tanâfisî haber verdi; dedi ki: Bize Yahya b. Sa'îd anlattı. O Beşîr b. Yesâr'dan, o Husayn b. Mihsan'dan, o da halasından şöyle rivayet etti:

O, Nebî'ye (sas) bir ihtiyaç için geldi. İhtiyacını giderince Resûlullah, *"Kocan var mı?"* diye sordu. "Evet!" dedi. *"Ona karşı tavrın nasıldır?"* diye sordu. "Yapamadığım şeyler hariç, hizmette kusur etmiyorum." dedi. Resûlullah, *"Ona karşı tutumuna dikkat et. Zira o, senin Cennet'in ve Cehennem'indir."* buyurdu.

5458. Ümmü Büceyd ﴿ميمونة﴾

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Leys b. Sa'd anlattı; dedi ki: Bize Sa'îd b. Ebû Sa'îd anlattı. O da Abdurrahman b. Büceyd'den rivayet etti. Abdurrahman'ın ninesi -ki o, Ümmü Büceyd'dir ve Resûlullah'a (sas) biat eden kimselerdendir- ona anlattığına göre:

Ümmü Büceyd şöyle demiştir: “Ya Resûlullah! Fakir biri kapıma gelir, fakat ben ona verecek bir şey bulamam.” Bunun üzerine Resûlullah (sas) ona şöyle buyurdu: *“Ona verecek yanmış yarık tırnaktan [koyun, inek tırnağı] başka bir şey bulamazsan da, onu miskinin eline ver.”*

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O Muhammed b. İshâk’tan, o Sa’îd b. Ebû Sa’îd’den, o Abdurrahman b. Büceyd’den, o da Ümmü Büceyd’den şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah (sas), Benî Amr b. Avf kabilesinde yanımıza gelir, ben de büyük su bardağı içinde ona kavut yapardım. Geldiğinde Resûlullah’a onu ikram ederdim. Ümmü Büceyd dedi ki: “Ya Resûlullah! Dilenci bana gelir; fakat ben, yanımdaki şeyi küçümserim [dolayısıyla ona bir şey vermem].” dedim. Allah Resûlü şöyle buyurdu: *“Yanmış yarık tırnak [koyun, inek tırnağı] dahi olsa, fakirin eline bir şey tutuştur.”*

5459. Ümmü Hâni ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Hâni] el-Ensâriyye.

Bize el-Hasan b. Musa haber verdi. O İbn Lehî’a’dan rivayet etti; dedi ki: Bize Ebü’l-Esved Muhammed b. Abdurrahman b. Nevfel anlattı. O Zürre bt. Mu’âz’ı işitti. O da Ümmü Hâni el-Ensâriyye’den rivayet ederek anlattığına göre:

Ümmü Hâni, Resûlullah’a şöyle sordu: “Öldüğümüzde birbirimizi ziyaret edecek ve birbirimizi görecek miyiz?” Resûlullah (sas) şöyle buyurdu: *“Ruhlar, ağaca konan kuş gibidir [birbirini görürler]. Kıyamet günü olunca da her ruh, cesedine girer.”*

5460. Havvâ ﴿خولة﴾

Amr b. Mu’âz el-Ensârî’nin ninesidir.

Bize Sa’îd b. Mansûr haber verdi; dedi ki: Bize Hafs b. Meysere anlattı; dedi ki: Bize Zeyd b. Eslem anlattı. O Amr b. Mu’âz el-Ensârî’den, o da ninesi Havvâ’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Resûlullah’ı (sas) şöyle buyururken işittim: *“Yanmış yarık tırnak [koyun, inek tırnağı] dahi olsa, dilenciye [bir şey] verin.”*

---

[260] Kâf 50/1.
[261] Asıl nüshada Küdeym olarak geçmektedir.
[262] Hul (الخلع), kocanın, kadının ödemeyi kabul ettiği bir bedel karşılığında onu boşamasına denir (M).
[263] Peygamber, Habîbe ile evlenmiş olsaydı, Ensar’dan bazı kimselerde Resûlullah’ın kendi kadınlarına meylettiği şeklinde bir zan oluşabilir veya bir ailenin kızıyla evlenip onlarla akaraba olunca diğer aileler, “bizim aileden niçin almadı” gibi bir düşünceye kapılabilirlerdi. Bunu önlemek için Habîbe ile evlenmekten vazgeçmiştir, denebilir. (M)
[264] Öldürülmesiyle sonuçlanan kuşatmaya atıf yapılıyor (E).
[265] Atâ neşrinde (VIII, 329) “Tezîd” şeklinde yazılmıştır (M).
[266] Doğrusu Ebû Hasan olmalıdır (M).
[267] Ümmü veled, efendisinden çocuğu olan cariye, köle kadındır. Efendisi ölünce hür olur (M).
[268] Birinci Amre (E).
[269] İkinci Amre (E).
[270] Üçüncü Amre (E).
[271] Dördüncü Amre (E).
[272] Beşinci Amre (E).
[273] Kâfur ağacından elde edilen güzel kokulu bir madde (M).
[274] “Samuel” kelimesinin muarreb şekli olmalıdır (E).
[275] Meryem 19/71.
[276] Meryem 19/72.

RESÛLULLAH'TAN (SAS) RİVAYET ETMEYİP ONUN EŞLERİNDEN VE BAŞKALARINDAN RİVAYETTE BULUNAN KADINLAR

5461. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Ebû Seleme b. Abdülesed b. Hilâl b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm. Annesi, Resûlullah'ın eşi Ümmü Seleme bt. Ebû Ümeyye b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm'dur. Zeyneb, Abdullah b. Zem'a b. el-Esved b. el-Muttalib b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman, Yezîd, Vehb, Ebû Seleme, Kebîr, Ebû Ubeyde, Karîbe, Ümmü Külsûm ve Ümmü Seleme'yi doğurmuştur. Esmâ bt. Ebû Bekir es-Sıddîk, Zeyneb bt. Ebû Seleme'yi emzirmiştir. Zeyneb'in ismi Berre idi. Resûlullah (sas) ona Zeyneb adını verdi. Zeyneb, annesinden rivayette bulunmuş, Urve b. ez-Zübeyr de Zeyneb'den [hadis] rivayet etmiştir. Zeyneb, Urve'nin sütkardeşidir.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Leys b. Sa'd anlattı. O Yezîd b. Ebû Habîb'den, o da Muhammed b. Amr b. Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Kızıma Berre ismini koydum. Zeyneb bt. Ebû Seleme bana dedi ki: "Resûlullah (sas), bu ismi koymayı yasakladı. Bana Berre ismi konulmuştu da Resûlullah (sas) *"Kendinizi temize çıkarmayın. Allah, sizden iyi olanları en iyi bilendir."* buyurmuştu. "Ona ne ad koyalım?" dediklerinde de *"Ona Zeyneb adını koyun."* demişti."

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes anlattı. O da Abdurrahman b. Ebû Süfyân b. Huveytıb'ın mevlâsı Muhammed b. Ebû Harmele'den şöyle rivayet etti:

Zeyneb bt. Ebû Seleme vefat ettiğinde [*Medine*'de] insanların emîri Târık idi. Zeyneb'in cenazesi sabah namazından sonra getirildi ve *el-Bakî'e defnedildi*. [Râvî] dedi ki: Târık, sabah namazını alacakaranlıkta kılardı. İbn Ebû Harmele dedi ki: Abdullah b. Ömer'i işittim, Zeyneb'in yakınlarına şöyle diyordu: "Cenazeniz üzerine ya şimdi namaz kılarsınız, ya da onu güneş yükselinceye kadar bekletirsiniz."

5462. Ümmü Külsûm ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Külsûm] bt. Ebû Bekir es-Sıddîk b. Ebû Kuhâfe b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym. Annesi, Habîbe bt. Hârice b. Zeyd b. Ebû Züheyr b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar b. Sa'lebe b. Ka'b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec'dir. Ümmü Külsûm, Talha b. Ubeydullah b. Osman b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym ile evlenmiş ve ondan Zekeriyyâ b. Talha, küçükken vefat eden Yusuf b. Talha ve Âişe bt. Talha'yı doğurmuştur. Talha b. Ubeydullah, Ümmü Külsûm ile evli iken *Cemel* savaşında öldürülmüştür.

Bize İshâk b. Yusuf haber verdi; dedi ki: Bize Abdülmelik anlattı. O da Atâ'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Talha b. Ubeydullah, Ümmü Külsûm ile evli iken öldürüldüğünde Âişe, kız kardeşi Ümmü Külsûm'u iddet süresi içinde *Mekke*'ye [hac için] götürdü.

Bize Süleyman b. Harb haber verdi. O Cerîr b. Hâzim'den, o da Atâ'dan şöyle rivayet etti:

Âişe, kız kardeşi Ümmü Külsûm'a, [kocası] Talha b. Ubeydullah'ın vefatı sebebiyle beklediği iddet süresi içinde hac yaptırdı.

Bize Süleyman b. Harb haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı; dedi ki: Cerîr b. Hâzim'i işittim. Ayrıca bu rivayeti Eyyûb da nakletti. Eyyûb dedi ki:

Âişe, Ümmü Külsûm'u kendi memleketine [*Mekke*'ye] götürdü. Muhammed b. Ömer dedi ki: Ümmü Külsûm, Talha b. Ubeydullah'ın [vefatından] sonra Abdurrahman b. Abdullah b. Ebû Rebî'a b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm ile evlenmiş ve ondan İbrahim el-Ahvel,

Musa, Ümmü Humeyd ve Ümmü Osman'ı doğurmuştur. Müminlerin annesi Âişe, kendi yanına rahat girip çıkmasını sağlamak maksadıyla Sâlim b. Abdullah b. Ömer'i, emzirmesi için Ümmü Külsûm'a göndermiştir. Ümmü Külsûm onu üç defa emzirmiş, sonra ise hastalanmıştır.

5463. Ümmü Külsûm ﴿أم طالب﴾

[Ümmü Külsûm] bt. Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Resûlullah'ın kızı Fâtıma'dır. Fâtıma'nın annesi ise, Hadîce bt. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'dır. Ümmü Külsûm, henüz büluğa ermemiş bir çocuk iken Ömer b. el-Hattâb ile evlenmiş[277] ve Ömer öldürülünceye kadar onun yanında kalmıştır. Ümmü Külsûm, Ömer'den Zeyd b. Ömer ile Rukayye bt. Ömer'i doğurmuştur. Ümmü Külsûm, Ömer'den sonra Avn b. Ca'fer b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib ile evlenmiş, ancak Avn onunla evli iken vefat etmiştir. Ümmü Külsûm daha sonra, Avn'ın kardeşi Muhammed b. Ca'fer b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib ile evlenmiş, fakat Muhammed de onunla evli iken vefat etmiştir. Ardından Muhammed'in kardeşi Abdullah b. Ca'fer b. Ebû Tâlib, Ümmü Külsûm'un kız kardeşi olan [eşi] Zeyneb bt. Ali b. Ebû Tâlib'in vefatı üzerine Ümmü Külsûm ile evlenmiştir. Ümmü Külsûm şöyle demiştir: "Vallahi ben, Esmâ bt. Umeys'ten utanıyorum. İki oğlu da [benimle evli iken] yanımda vefat etti. Bu üçüncüsünden de korkmaktayım." Ancak Ümmü Külsûm, Abdullah ile [evli iken] onun yanında vefat etmiş ve onların hiçbirinden çocuğu olmamıştır.

Bize Enes b. İyâd el-Leysî haber verdi. O Ca'fer b. Muhammed'den, o da babasından şöyle rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb, Ali b. Ebû Tâlib'in yanına gidip kızı Ümmü Külsûm'u ondan istedi. Ali dedi ki: Kızlarımı, Ca'fer'in oğullarına ayırdım. Ömer şöyle dedi: "Ey Ali! Onu benimle evlendir. Allah'a yemin olsun ki, yeryüzünde benim gibi ona iyi davranmaya özen gösterecek kimse yoktur." Ali, "[Sana onu] nikâhladım!" dedi. Ömer, [Resûlullah'ın defnedildiği] kabirle [Mescid-i Nebevî'deki] minber arasında muhacirlerin oturduğu yere geldi. Orada Ali, Osman, ez-Zübeyr, Talha ve Abdurrahman b. Avf oturuyordu. Önemli bir şey olduğunda Ömer ufuktan gelirdi. Onların yanına gelip durumu haber verdi ve konuyu onlarla istişare etti. Ömer gelip şöyle dedi: "Beni tebrik edip hayır dileyin." Onlar da Ömer'i tebrik edip hayır

dilediler ve “Ey Müminlerin Emiri! Kiminle?” diye sordular. “Ali b. Ebû Tâlib’in kızıyla” dedi. Ardından onlara şöyle haber verdi: Nebî (sas) buyurdu ki: *“Benim nesebim ve hısımlığın dışında her nesep ve hısımlık kıyamet günü kesilecektir.”* Ben O’nunla (sas) arkadaş olmuştum. İstedim ki hısımlığımda da olsun.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Hişâm b. Sa’d’dan, o da Atâ el-Horâsânî’den şöyle rivayet etti:

Ömer, Ümmü Külsûm bt. Ali için 40.000 [dirhem] mihr verdi. Muhammed b. Ömer ve başkaları dedi ki: Ömer b. el-Hattâb, Ali’den kızı Ümmü Külsûm’u istediğinde Ali, “Ey Müminlerin Emîri! O henüz çocuktur.” dedi. Ömer, “Vallahi senin dediğin gibi değildir; ancak senin ne demek istediğini biliyoruz.” dedi. Ali emretti de Ümmü Külsûm [Ömer için] hazırlandı. Sonra Ali, bir hırka getirilmesini emretti. Onu sarıp [Ümmü Külsûm’a], “Bunu Müminlerin Emîr’ine götür ve de ki: Beni babam gönderdi. Sana selam edip dedi ki: “Hırkayı kabul edersen onu al. İstemezsen onu geri gönder.” dedi. Ümmü Külsûm, Ömer’e gidince o, “Allah sana ve babana bereket ihsan etsin. [Hırkayı] kabul ettim.” dedi. [Râvî] dedi ki: Ümmü Külsûm babasına geri döndü ve “[Ömer] hırkayı açmadı bile, sadece bana baktı.” dedi. Ali, Ümmü Külsûm’u Ömer ile evlendirdi. Ümmü Külsûm, Ömer’den Zeyd adında bir erkek çocuk doğurdu.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O İsmail b. Ebû Hâlid’den, o da Âmir’den şöyle dediğini rivayet etti:

Zeyd b. Ömer ve Ümmü Külsûm bt. Ali vefat edince, cenaze namazlarını İbn Ömer kıldırdı. Zeyd’i önüne, Ümmü Külsûm’u da kıble tarafına koyup üzerlerine dört tekbir getirdi.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Ebû Husayn’dan, o Âmir’den, o da İbn Ömer’den şöyle rivayet etti:

İbn Ömer, Ümmü Külsûm bt. Ali ve onun oğlu Zeyd üzerine [cenaze] namazı kılmış ve Zeyd’i ön tarafına koyup üzerlerine dört tekbir getirmiştir.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Zeyd b. Habîb'den, o da eş-Şa'bî'den aynı rivayeti nakletti. Ancak râvî, bu rivayette şunu ziyade kıldı:

[İbn Ömer] arkasına Ali'nin iki oğlu el-Hasan ve el-Hüseyn'i, ayrıca Muhammed İbnü'l-Hanefiyye, Abdullah b. Abbâs ve Abdullah b. Ca'fer'i de aldı.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Câbir'den, o Âmir'den, o da Abdullah b. Ömer'den şöyle rivayet etti:

İbn Ömer, Zeyd b. Ömer b. el-Hattâb'ın [cenazesi] üzerine dört tekbir getirdi. Ardında da el-Hasan ve el-Hüseyn vardı. Çok tekbir getirmenin daha hayırlı olduğuna kanaat getirseydi, [tekbir sayısını] artırırdı.

Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O es-Süddî'den, o da Abdullah el-Behî'den şöyle dediğini rivayet etti:

İbn Ömer'in Ümmü Külsûm ve Zeyd b. Ömer b. el-Hattâb üzerine [cenaze] namazı kıldırdığını gördüm. Zeyd'i imamın önüne gelecek şekilde koydu. Hasan ve Hüseyn de bunu gördüler.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O Hammâd b. Seleme'den, o da Benî Hâşim'in mevlâsı Ammâr b. Ebû Ammâr'dan şöyle dediğini rivayet etti:

O gün onları [Ümmü Külsûm ve Zeyd'i] gördüm. Üzerlerine cenaze namazını, o tarihte insanların emîri olan Sa'îd b. el-Âs kıldırdı. Arkasında da Muhammed'in (sas) ashâbından 80 kişi vardı.

Bize Ca'fer b. Avn b. Cüreyc haber verdi. O da Nâfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb'ın eşi Ümmü Külsûm bt. Ali b. Ebû Tâlib'in ve Zeyd adındaki oğlunun cenazesi [musalla taşının] üzerine kondu. O gün imam, Sa'îd b. el-Âs idi.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi; dedi ki: Bize İsmail b. Ebû Hâlid anlattı. O da Âmir'den şöyle dediğini rivayet etti:

İbn Ömer, kardeşi Zeyd ve Ümmü Külsûm bt. Ali üzerine [cenaze] namazı kıldırdı. İkisinin de tabutu aynı hizadaydı. Erkek [cenaze], imamın ön kısmındaydı.

5464. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Resûlullah'ın (sas) kızı Fâtıma'dır. Zeyneb, Abdullah b. Ca'fer b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib ile evlenmiş ve ondan Ali, Avn el-Ekber, Abbâs, Muhammed ve Ümmü Külsûm'u doğurmuştur.

Bize Muhammed b. İsmail b. Ebû Füdeyk haber verdi. O da İbn Ebû Zi'b'den şöyle dediğini rivayet etti:

Abdurrahman b. Mihrân'ın bana anlattığına göre Abdullah b. Ca'fer b. Ebû Tâlib, Zeyneb bt. Ali ile evlenmiştir. [Abdullah b. Ca'fer] Zeyneb ile birlikte Ali'nin eşi Leylâ bt. Mes'ûd ile [Ali'nin vefatından sonra] evlenmiştir. Her ikisi aynı anda [Abdullah'ın] nikâhı altında bulunuyordu.

5465. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

Fâtıma bt. Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf. Annesi ümmü veleddir. Fâtıma, önce Muhammed b. Ebû Sa'îd b. Ukayl b. Ebû Tâlib ile evlenmiş ve ondan Humeyde bt. Muhammed'i doğurmuş; sonra Sa'îd b. el-Esved b. Ebü'l-Bahterî b. Hâşim b. el-Hâris b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay ile evlenmiş ve ondan Berze b. Sa'îd ile Hâlid b. Sa'îd'i doğurmuş; daha sonra ise el-Münzir b. Ubeyde b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evlenmiş ve ondan da Osman b. el-Münzir ve Kübre b. el-Münzir'i doğurmuştur. Fâtıma bt. Ali uzun yaşamış ve kendisinden rivayette bulunulmuştur.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize el-Hakem b. Abdurrahman b. Ebû Nu'm anlattı; dedi ki: Bana Fâtıma bt. Ali b. Ebû Tâlib anlattı; dedi ki:

Babam, Resûlullah'tan (sas) şöyle nakletti: *"Kim bir Müslüman veya Mümin bir kişiyi hürriyetine kavuşturursa, Allah o kişinin her uzvuna karşılık o kimsenin bir uzvunu ateşten korur."*

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı; dedi ki: Bize Urve b. Abdullah b. Kuşeyr'in anlattığına göre:

O, Fâtıma bt. Ali b. Ebû Tâlib'in yanına girdi. Urve dedi ki: Fâtıma'nın iki elinde kalın bilezik gördüm. Her bir elinde ikişer ikişer vardı. Urve dedi ki: Yine elinde bir yüzük, boynunda ise inciden bir gerdanlık gördüm. Urve dedi ki: Ona bunları sordum. "Kadın, erkeklere benzememelidir." dedi.

Bize Abdullah b. Ca'fer er-Rakkî haber verdi; dedi ki: Bize Ubeydullah b. Amr anlattı. O Abdülkerîm'den, o da İsa b. Osman'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Fâtıma bt. Ali'nin yanında idim. Bir adam gelip Fâtıma'nın babasını onun yanında övmeye başladı. Bunun üzerine Fâtıma bir miktar kül alıp adamın yüzüne saçtı.

5466. Ümmü Kusem ﴿فاطمة﴾

[Ümmü Kusem] bt. el-Abbâs. Hadiste bu şekilde gelmiştir. Ancak biz, el-Abbâs b. Abdülmuttalib'in Ümmü Kusem adında bir kızı olduğuna dair bilgiye rastlayamadık.

Bize Esbât b. Muhammed haber verdi. O İbrahim b. İsmail el-Ensârî'den, o Abdülkerîm'den, o Kusem'den, o da Ümmü Kusem bt. Abbâs'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Biz on dört adlı oyunu oynarken yanımıza Ali b. Ebû Tâlib geldi ve "Bu oyun nedir?" diye sordu. Ümmü Kusem dedi ki: "Biz oruçlu idik. Bununla eğlenmekten hoşlanıyorduk." Ali, "Size ceviz alacak birini göndersem de onunla oynayıp bunu terk etseniz?" dedi. Ümmü Kusem, "Olur!" dedi. Ümmü Kusem dedi ki: Ali, onlara ceviz alacak birini gönderdi. [Râvî] dedi ki: Bunun üzerine o oyunu terk ettiler.

5467. Âişe ﴿خديجة﴾

[Âişe] bt. Talha b. Ubeydullah b. Osman b. Amr b. Ka’b b. Sa’d b. Teym. Annesi, Ümmü Külsûm bt. Ebû Bekir es-Sıddîk’dir. Âişe, önce Abdullah b. Abdurrahman b. Ebû Bekir es-Sıddîk ile sonra Mus’ab b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evlenmiş; ez-Zübeyr onunla evli iken öldürülmüştür. Daha sonra Âişe, Ömer b. Ubeydullah b. Ma’mer b. Osman et-Teymî ile evlenmiştir. Âişe bt. Talha, müminlerin annesi Âişe’den rivayette bulunmuştur.

5468. Âişe ﴿خديجة﴾

[Âişe] bt. Sa’d b. Ebû Vakkâs b. Vehb b. Abdümenâf b. Zühre. Annesi, Zebn[278] bt. el-Hâris b. en-Nu’mân b. Şerâhîl b. Cenâb’dır. Cenâb, Benî Kays b. Sa’lebe b. Ukâbe b. Sa’b b. Ali b. Bekir b. Vâil’dendir. Âişe bt. Sa’d; babası Sa’d ve Nebî’nin (sas) bazı eşlerinden hadis rivayet etmiştir. İnsanlar da Âişe bt. Sa’d’dan rivayette bulunmuştur. Âişe uzun yaşamıştır.

Bize Ârim b. el-Fadl haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Zeyd anlattı. O Eyyûb’dan, o da Âişe bt. Sa’d’dan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber’in (sas) altı eşine yetiştim. Onların yanında bulunurdum. Onlardan hiçbir kadının üzerinde beyaz elbise görmedim. Üzerimde zinet olduğu halde yanlarına girerdim, ancak bundan dolayı beni ayıplamazlardı.

Kendisine, “O [zinet] neydi?” denildi. Âişe, “Altın gerdanlık ve altın süsler. Ancak bundan dolayı beni ayıplamazlardı.” dedi.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Vüheyb anlattı; dedi ki: Bize Eyyûb anlattı; dedi ki: Âişe bt. Sa’d’ın yanına girdim. Şöyle dedi:

Peygamber’in (sas) altı eşini gördüm. Üzerlerinde sarıya boyanmış elbiseler vardı. Üzerlerinde asla beyaz elbise görmedim. Yanlarına girerdim, onlardan biri beni kucağına oturtur ve bana bereket duası yapardı. Üzerimde de altın zinet bulunurdu.

Eyyûb dedi ki: “Ona, ‘Üzerinde ne vardı?’ dedim.” Âişe, “Altın gerdanlık ve altın süsler.” dedi.

Bize Ma’n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Ubeyde bt. Nâbil anlattı; dedi ki:

Âişe bt. Sa’d’ın küçük parmağının yanındaki parmaklarında [yüzük parmaklarına takılı] iki gümüş yüzüğü vardı. Abdest aldığında onları çevirirdi.

Bize Abdülazîz b. Abdullah el-Üveysî haber verdi; dedi ki: Bana İbrahim b. Sa’d’ın anlattığına göre:

O, defalarca Âişe bt. Sa’d’ı, sarıya boyanmış elbiseler içinde öndeki grupta yatsı namazına giderken görmüş.

Bize Kesîr b. Hişâm haber verdi; dedi ki: Bize Ca’fer b. Burkân anlattı; dedi ki: Habîb b. Ebû Merzûk’u şöyle derken işittim:

Medine’de mescidin dışında bir kadınla karşılaştım; beraberinde de başka kadınlar ve parıldayan bir ateş, yani mum vardı. Kim olduğunu sordum. “Bu, Sa’d b. Ebû Vakkâs’ın kızıdır.” dediler.

5469. Âişe ﴿خديجة﴾

[Âişe] bt. Kudâme b. Maz’ûn b. Habîb b. Vehb b. Huzâfe b. Cümah. Annesi, Huzâ’a’dan Fâtıma bt. Süfyân b. el-Hâris b. Ümeyye b. el-Fadl b. Munkıf[279] b. Afîf b. Kuleyb b. Hubşiyye b. Selûl’dur. Âişe, İbrahim b. Muhammed b. Hâtıb b. el-Hâris b. Ma’mer b. Habîb b. Vehb b. Huzâfe b. Cümah ile evlenmiş ve ondan Kudâme, Osman el-Âlim -Osman, *Kûfe*’de ikamet ediyordu ve ağzı bozuk biriydi-, Muhammed ve İbrahim’i doğurmuştur. Âişe bt. Kudâme, babasından rivayette bulunmuştur.

5470. Hafsa ﴿ضباعة﴾

[Hafsa] bt. Abdurrahman b. Ebû Bekir es-Sıddîk b. Ebû Kuhâfe b. Âmir b. Amr b. Ka’b b. Sa’d b. Teym. Annesi, Karîbe es-Suğrâ bt. Ebû Ümeyye b. el-Muğîre b. Abdullah b. Ömer b. Mahzûm’dur. Müminlerin annesi Âişe onu, el-Münzir b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evlendirmişti. Hafsa’nın babası Abdurrahman b. Ebû Bekir [nikâh sırasında] yoktu. Döndüğünde bunu kabul etmeyip Hafsa’nın el-Münzir ile evlenmesini onaylamadı. Ancak durum [yani Hafsa’yı Âişe’nin evlendirdiği] kendisine ulaşınca, Hafsa’yı el-Münzir ile evlendirdi. Hafsa, el-Münzir’den Abdurrahman, İbrahim ve Karîne’yi doğurdu. Hafsa, el-Münzir’den sonra Hüseyn b. Ali b.

Ebû Tâlib ile evlenmiştir. Hafsa babasından, halası Âişe'den ve Peygamber'in (sas) eşi olan teyzesi Ümmü Seleme'den sema yoluyla rivayette bulunmuştur.

5471. Esmâ ﴿أسماء﴾

Esmâ bt. Abdurrahman b. Ebû Bekir es-Sıddîk b. Ebû Kuhâfe b. Âmir b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym. Annesi ümmü veleddir. Esmâ, el-Kâsım b. Muhammed b. Ebû Bekir es-Sıddîk ile evlenmiş ve ondan Abdurrahman b. el-Kâsım, Ümmü Ferve -Ümmü Ferve, Ca'fer b. Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn'in annesidir-, Ümmü Hakîm ve Abde'yi doğurmuştur. Esmâ bt. Abdurrahman, müminlerin annesi Âişe'den rivayette bulunmuştur.

> *Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi. O Üsâme b. Zeyd'den, o Abdurrahman b. el-Kâsım'dan, o annesi Esmâ bt. Abdurrahman b. Ebû Bekir'den, o da Âişe'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Resûlullah (sas) bir seferden geldi. Ben ona, üzerinde resim bulunan bir örtü almış ve onu evimin [iç] duvarına asmıştım. Resûlullah (sas) [eve] girince, örtüden dolayı onun yüzünde hoşnutsuzluk hissettim. Ardından onu çekip aldı ve "Duvarı [bununla mı] örtüyorsunuz?" dedi. Âişe dedi ki: Bunun üzerine örtüyü kesip iki yastık [kılıfı] yaptım. Sonra Resûlullah'ın onlardan birine [üzerinde resim olduğu halde] yaslandığını gördüm.

5472. Safiyye ﴿صفية﴾

[Safiyye] bt. Şeybe b. Osman b. Ebû Talha b. Abdüluzzâ b. Osman b. Abdüddâr b. Kusay. [Muhammed b. Ömer] dedi ki: Safiyye, Ümmü Huceyr diye çağrılırdı. Annesi, Ümmü Osman'dır. O, Berre bt. Süfyân b. Sa'îd b. Kânif b. el-Evkas es-Sülemî'dir. Safiyye, Abdullah b. Hâlid b. Üseyd b. Ebü'l-Îs b. Ümeyye ile evlenmiş ve ondan çocuk doğurmuştur. Safiyye, Resûlullah'ın eşlerinden ve başkalarından hadis nakletmiş; insanlar da ondan çokça rivayette bulunmuştur.

5473. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. el-Muhâcir el-Ahmesiyye.

Bize Ebû Üsâme Hammâd b. Üsâme haber verdi. O Mücâlid'den, o Abdullah b. Câbir el-Ahmesî'den, o da halası Zeyneb bt. el-Muhâcir'den şöyle dediğini rivayet etti:

Yanımda bir kadın olduğu halde hac maksadıyla yola çıktım. Benim için bir çadır kuruldu. Ben, konuşmamaya nezrettim. Bir adam geldi, çadırın kapısında durdu ve "es-Selamü aleyküm" dedi. Ona, arkadaşım [olan kadın] cevap verdi. Adam, "Arkadaşına ne oldu, niçin bana cevap vermedi?" diye sordu. Kadın, "O suskundur, konuşmamaya nezretti." dedi. Adam, "Konuş, zira bu [konuşmamak] cahiliye âdetidir." dedi. Zeyneb dedi ki: "Ben, 'Allah sana merhamet etsin, sen kimsin?' dedim. Adam, "Muhacirlerden bir kişi." dedi. "Hangi muhacirlerden?" dedim. "Kureyş'ten." dedi. "Hangi Kureyş'ten?" dedim. "Sen ne de çok soransın! Ben Ebû Bekir'im." dedi. "Ey Resûlullah'ın Halifesi! Biz, cahiliyeden yeni çıkmış, birbirimize güvenmeyen kimselerdik. Allah, işi [iktidar işini] gördüğün noktaya getirdi. Bu durum bizim için ne zamana kadar devam edecektir?" dedim. "Yöneticileriniz iyi olduğu müddetçe." dedi. "Yöneticiler kimlerdir?" dedim. "Senin kabilende itaat edilen şerefli kimseler yok mudur?" dedi. "Evet!" dedim. "İşte yöneticiler onlardır." dedi.

5474. Meyye ﴿برة﴾

[Meyye] bt. Muhriz. Belhâris b. Ka'b kabilesinden bir kadındır. Ömer b. el-Hattâb'dan hadis dinlemiştir. Basralıdır.

Bize Yezîd b. Hârûn ve Affân b. Müslim haber verdiler; dediler ki: Bize Selîm b. Hayyân anlattı; dedi ki: Bana Musa b. Katan anlattı. O da Belhâris b. Ka'b kabilesinden bir kadın olan Meyye bt. Muhriz'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb'ı şöyle derken işittim: "Şu kadınlara hac yaptırın; sorumluluklarını onların boynuna atıp [manevi] rızıklarını yemeyin."

5475. Müseyke ﴿جويرية﴾

Yûsuf b. Mâhek'in annesidir. Osman b. Affân'dan rivayette bulunmuştur.

Bize İsmail b. İbrahim el-Esedî haber verdi; dedi ki: Bize Eyyûb haber verdi. O bir adamdan, o Yûsuf b. Mâhek'ten, o da annesi

Müseyke'den şöyle rivayet etti:

Bir kadın, iddet süresi içindeyken ailesini ziyaret etti. Onların yanında doğum sancısı tuttu. Osman yatsı namazını kılıp yatağına çekildikten sonra beni onun yanına gönderdiler. Allah'a yemin olsun ki, ben ondan utanmadım ve yanına girip, "Falan kadın, iddet süresi içindeyken ailesini ziyaret etti. Şu an onu doğum sancısı tutmuş olduğu halde o boşanmıştır. Ne dersin?" dedim. Osman, "Ona, bu halde iken evine gitmesini emret." dedi.

5476. Süheyye ﴿خولة﴾

[Süheyye] bt. Umeyr eş-Şeybâniyye. Osman ve Ali'den rivayette bulunmuştur. Basralıdır.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Sa'îd b. Ebû Arûbe'den, o Katâde'den, o da Ebü'l-Melîh'ten rivayet etti.

Ebü'l-Melîh'in dediğine göre el-Hakem b. Eyyûb, onu Süheyye bt. Umeyr eş-Şeybâniyye'nin yanına gönderdi. Süheyye şöyle dedi: Bana, kocam Sayfî b. Kuseyl'in *Kandâbîl*'de[280] öldüğü haber verildi. Bunun üzerine ondan sonra Benî Kays'tan el-Abbâs b. Tarîf ile evlendim. Sonra birinci eşim [Sayfî] çıkageldi. Osman'ın yanına gittik. [Evinin etrafı sarılmışken] yukarıdan bize bakıp, "Ben kendi derdime düşmüşken, aranızda nasıl hükmedeyim?" dedi. "Biz, vereceğin hükmü kabul edeceğiz." dedik. Osman, birinci adamı mihr veya kadını alma konusunda muhayyer bıraktı. Adam mihri tercih etti. Süheyye dedi ki: Adam [Sayfî] benden 2.000 [dirhem], ikinci kocadan da 2.000 [dirhem] aldı. Adamın ümmü veledi vardı. Bu ümmü veled evlendi ve çok sayıda çocuk doğurdu. Ali onu ve çocuklarını efendisine geri gönderdi. Babalarına da, istediği zaman çocuklarını annelerinden ayırabileceğini söyledi.

5477. Ümmü Hakîm ﴿أم طالب﴾

Ümmü Hakîm bt. Kâriz. Abdurrahman b. Avf'ın eşidir.

Bize Muhammed b. İsmail b. Ebû Füdeyk haber verdi. O İbn Ebû Zi'b'den, o da Sa'îd b. Hâlid ve Kâriz b. Şeybe'den şöyle rivayet etti:

Ümmü Hakîm bt. Kâriz, Abdurrahman b. Avf'a şöyle dedi: "Birden fazla kişi bana talip oldu. Sen hangisini istersen beni onunla evlendir." Abdurrahman, "Bu işi bana mı havale ediyorsun?" diye sordu. Ümmü Hakîm, "Evet!" dedi. Bunun üzerine Abdurrahman, "Öyleyse ben seninle evlendim." dedi. İbn Ebû Zi'b, "Onun bu şekilde nikâh kıyması caizdir." dedi.

5478. Safiyye ﴿صفية﴾

[Safiyye] bt. Ebû Ubeyd b. Mes'ûd b. Amr b. Umeyr b. Avf b. Ukde b. Gıyere b. Avf b. Kasî. Kasî'nin adı Sakîf'tir. Annesi, Âtike bt. Esîd b. Ebü'l-Îs b. Ümeyye'dir. Âtike'nin annesi de Zeyneb bt. Ebû Amr b. Ümeyye'dir. Safiyye, Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb ile evlenmiş ve ondan Ebû Bekir, Ebû Ubeyde, Vâkıd, Abdullah, Ömer, Hafsa ve Sevde'yi doğurmuştur. Abdullah b. Ömer, Ömer b. el-Hattâb'ın halifeliği döneminde Safiyye ile evlenmiştir. Safiyye, Ömer b. el-Hattâb ve Peygamber'in (sas) eşi Hafsa bt. Ömer'den rivayette bulunmuştur. Safiyye, el-Muhtâr b. Ebû Ubeyd'in kız kardeşidir.

Bize Hâlid b. Mahled el-Becelî haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Ömer anlattı. O Nâfi'den, o da İbn Ömer'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. el-Hattâb, benim adıma Safiyye bt. Ebû Ubeyd'e 400 dirhem mihr verdi. Ben gizlice 200 [dirhem] daha artırdım.

Bize Enes b. İyâd el-Leysî haber verdi. O Musa b. Ukbe'den, o da Nâfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye bt. Ebû Ubeyd'in bana haber verdiğine göre o, Ömer b. el-Hattâb'ı sabah namazında Ashâbü'l-Kehf suresini okurken işitmiş.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi. O Abdullah el-Ömerî'den, o da Nâfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye'yi şöyle derken işittim: "Ömer bazen beni döverdi de gerdanlığım birbirine girerdi. Bir defasında da beni elbise askısıyla dövmüştü."

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Füleyh anlattı. O da Nâfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

Safiyye yaşlanmıştı. Safa ile Merve arasını deve üzerinde tavaf ediyordu.

5479. Ümmü Seleme ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Seleme] bt. el-Muhtâr b. Ebû Ubeyd b. Mes'ûd b. Amr b. Umeyr b. Avf b. Ukde b. Gıyere b. Avf b. Kasî. Kasî'nin adı Sakîf'tir. Annesi, Ümmü'l-Velîd bt. Umeyr b. Rebâh b. Avf b. Câbir b. Süfyân b. Abdüyâlîl b. Sâlim b. Mâlik b. Hutayt'tır. Ümmü Seleme, Abdullah b. Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb ile evlenmiş ve ondan Ömer b. Abdullah'ı doğurmuştur.

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Füleyh anlattı. O da Nâfi'den şöyle dediğini rivayet etti:

el-Muhtâr b. Ebû Ubeyd'in kızı [Ümmü Seleme], Abdullah b. Abdullah b. Ömer ile evli idi. [Hac sırasında] Müzdelife gecesinde doğum yaptı. Halası Safiyye bt. Ebû Ubeyd onun yanında kaldı. [Hacılar] Kurban bayramı günü güneş battığı sırada [*Minâ*'ya] geldiler. Bunun üzerine Abdullah onlara, önce şeytanı taşlamalarını sonra farz tavafı yapmalarını emretti.

5480. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. Hüseyn b. Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay. Annesi, Ümmü İshâk bt. Talha b. Ubeydullah b. Osman b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym'dir. Fâtıma, amcası oğlu Hasan b. Hasan b. Ali b. Ebû Tâlib ile evlenmiş ve ondan Abdullah, İbrahim, Hasan ve Zeyneb'i doğurmuştur. Hasan b. Hasan vefat edince, Abdullah b. Amr b. Osman b. Affân ile evlenmiştir. Fâtıma'yı Abdullah b. Amr ile, Fâtıma'nın emri üzere oğlu Abdullah b. Hasan evlendirmiştir. Fâtıma, Abdullah b. Amr'dan da el-Kâsım, Muhammed -Güzelliğinden dolayı ona ed-Dîbâc [güzel yüzlü] denirdi- ve Rukayye'yi doğurmuştur. Abdullah b. Amr'a, güzelliğinden dolayı el-Mutarrif [güzel] denirdi. Abdullah, Fâtıma ile evli iken vefat etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Muhammed b. Ebû Yahya anlattı; dedi ki:

Yezîd b. Abdülmelik, Abdurrahman b. ed-Dahhâk b. Kays el-Fihrî'yi *Medine*'ye vali olarak tayin etti. Abdurrahman, Fâtıma bt. Hüseyn'e evlenme teklif etti. Fâtıma dedi ki: "Vallahi evlenmeyi düşünmüyorum. Şu çocuklarımın başında bulunuyorum." Fâtıma, onu geri çevirmeye başladı ve ondan korktuğu için de onunla tartışmak istemedi. Abdurrahman ona ısrar edip şöyle dedi: "Allah'a yemin olsun ki, eğer kabul etmezsen, büyük oğluna -Abdullah b. Hasan'ı kastediyor- içkiden dolayı celde [sopa] vurduracağım." [Râvî] dedi ki: Fâtıma bu halde iken, *Medine* divanının başında İbn Hürmüz bulunuyordu. Yezîd b. Abdülmelik ona, hesap görmek üzere yanına gelmesi için yazı yazdı. Bunun üzerine İbn Hürmüz, vedalaşmak üzere Fâtıma'nın yanına gidip, "Bir ihtiyacınız var mı?" diye sordu. Fâtıma, "Müminlerin Emiri'ne, İbnü'd-Dahhâk'ın söylediklerini ve benim onu reddettiğimi haber verseniz!" dedi. [Râvî] dedi ki: Fâtıma, bir elçi ile birlikte Yezîd'e, akrabalık ve yakınlığını hatırlatan ve İbnü'd-Dahhâk'ın kendisine hakaret ve tehdidini anlatan bir mektup gönderdi. İbn Hürmüz gidip durumu Yezîd'e haber verdi ve Fâtıma'nın mektubunu okudu. Yezîd tahtından indi. Elindeki sopasını [yere] vurmaya başlayıp şöyle dedi: "İbnü'd-Dahhâk, ben tahtımda otururken, [kendisine yapılacak] işkence sırasında onun sesini bana işittirecek kimseye karşı cüretkâr oldu!" Sonra bir kâğıt istedi ve o sırada *Tâif*'te bulunan Abdülvâhid b. Abdullah en-Nasrî'ye şöyle yazdı: "Seni *Medine*'ye vali tayin ettim. İbnü'd-Dahhâk'a 40.000 dinar para cezası kes ve ona öyle bir işkence et ki, ben döşeğimde iken onun sesini işiteyim." Bu haber İbnü'd-Dahhâk'a ulaşınca *Şam*'a kaçtı. Mesleme b. Abdülmelik'e iltica edip kendisini Yezîd'den korumasını istedi. Ancak Mesleme kabul etmedi ve "Olanlar olmuştur; bırak onun peşini." dedi ve onu *Medine*'deki en-Nasrî'ye gönderdi. en-Nasrî de ona 40.000 dinar para cezası kesti ve ona işkence edip yün cüppe içinde [şehri] dolaştırdı.

> *Bize Ubeydullah b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize İsrâîl haber verdi. O Câbir'den, o kendisine anlatan bir kadından, o da Fâtıma bt. Hüseyn'den şöyle rivayet etti:*

Fâtıma, "Sübhanallah" diyerek düğümlü bir iple tespih çekerdi.

[Muhammed b. Ömer] dedi ki: Fâtıma bt. Hüseyn'den, başka hadisler [haberler] de nakledilmiştir.

5481. Sükeyne ﴿جدامة﴾

[Sükeyne] bt. el-Hüseyn b. Ali b. Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib. Annesi, er-Rebâb bt. İmruülkays b. Adî b. Evs b. Câbir b. Ka'b b. Uleym b. Hübel b. Abdullah b. Kinâne b. Bekir b. Avf b. Uzre b. Zeydüllât b. Rüfeyde b. Sevr b. Kelb'dir. Sükeyne, bâkire olarak Mus'ab b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evlenmiş ve ondan Fâtıma'yı doğurmuştur. Mus'ab öldürülünce, Abdullah b. Osman b. Abdullah b. Hakîm b. Hizâm b. Huveylid[281] b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay ile evlenmiş ve ondan Osman -ona "Kureyn" denir-, Hakîm ve Rübeyha'yı doğurmuştur. Abdullah b. Osman ölünce, Zeyd b. Amr b. Osman b. Affân ile evlenmiştir. Zeyd b. Amr ölünce, İbrahim b. Abdurrahman b. Avf ez-Zührî ile evlenmiştir. Sükeyne, İbrahim b. Avf ile evlenirken kendi kendinin velisi olmuş ve onun yanında üç ay kalmıştı. Hişâm b. Abdülmelik, *Medine*'deki valisine onların evliliklerine son vermesine dair yazı yazmış, bunun üzerine vali onları ayırmıştır. İlim ehlinden bazıları şöyle demiştir: Zeyd b. Amr b. Osman vefat edince Sükeyne, el-Esbağ b. Abdülazîz b. Mervân ile evlenmiştir.

Bize Ebü's-Sâib el-Kelbî haber verdi; dedi ki: Bana Halef ez-Zührî haber verdi; dedi ki:

Sükeyne bt. el-Hüseyn b. Ali vefat ettiğinde *Medine*'de Hâlid b. Abdullah b. el-Hâris b. el-Hakem vali idi. Hâlid, "Beni bekleyin de Sükeyne'nin üzerine namaz kılayım." dedi ve *el-Bakî*'e gitti. Ancak öğleye kadar geri dönmedi. İnsanlar, cesedin bozulmasından korktular. Bunun üzerine otuz dinarlık kâfur [bir çeşit koku] aldılar. Hâlid gelince, Şeybe b. Nassâh'a emretti de o, Sükeyne'nin cenaze namazını kıldırdı.

5482. Ümmü Osman ﴿أم حبيب﴾

[Ümmü Osman] bt. Ubeydullah b. Abdullah b. Sürâka b. el-Mu'temir b. Enes b. Ezât b. Riyâh b. Abdullah b. Kurt b. Rizâh b. İmrân b. Ka'b. Annesi, Zeyneb bt. Ömer b. el-Hattâb'dır. Bir hadiste rastladığımıza göre Ümmü Osman, Hafsa'dan rivayette bulunmuştur.

5483. Ümmü Muhammed ﴿أم خالد﴾

Muhammed b. Kays b. Mahreme b. el-Muttalib b. Abdümenâf b. Kusay'ın annesi. Annesi, Dürre bt. Ukbe b. Râfi b. İmruülkays b. Zeyd b. Abdüleşhel'dir. Muhammed'in annesi, Peygamber'in (sas) eşi Ümmü Seleme'den rivayette bulunmuştur. Şöyle demiştir: Benî Selime'den bazı kimseler Resûlullah'a (sas) uğradığında o namaz kılıyordu.

5484. Ümmü Muhammed ﴿أم خالد﴾

Muhammed b. Yezîd b. el-Muhâcir b. Kunfuz b. Umeyr b. Cüd'ân b. Amr b. Ka'b b. Sa'd b. Teym'in annesi. Annesi, Ümmü Harâm bt. Süleyman b. Mâti'dir. Ümmü Harâm'ın annesi ise Hind bt. Mâlik b. Abd b. Havlân'dır. Muhammed'in annesi, Peygamber'in (sas) eşi Ümmü Seleme'den rivayette bulunmuştur. Şöyle demiştir: Kadın, namazını geniş uzun gömlek [elbise] ve başörtüsü ile kılar.

Bize İsmail b. İbrahim b. Uleyye haber verdi. O Abdurrahman b. İshâk'tan, o Muhammed b. Yezîd b. el-Muhâcir'den, o da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme'ye, 'Kadın hangi elbiseyle namaz kılar?' diye sordum. Şöyle dedi: Başörtüsüyle ve iki ayağı sırtına kadar örten gömlekle [elbiseyle] kılar.

5485. Ümmü'l-Hasan ﴿أم شريك﴾

el-Hasan el-Basrî'nin annesi. Peygamber'in (sas) eşi Ümmü Seleme'den rivayette bulunmuştur. O, Ümmü Seleme'yi gömlek ve başörtüsüyle namaz kılarken görmüştür.

Bize Ravh b. Ubâde haber verdi; dedi ki: Bize Üsâme b. Zeyd anlattı. O da annesinden şöyle dediğini rivayet etti:

el-Hasan'ın annesini gördüm, kadınlara kıssa anlatıyordu.

5486. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

[Fâtıma] bt. el-Münzir b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm b. Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay.

Annesi ümmü veleddir. Fâtıma, Hişâm b. Urve b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm ile evlenmiş ve ondan Urve ve Muhammed'i doğurmuştur. Fâtıma bt. el-Münzir, ninesi Esmâ bt. Ebû Bekir es-Sıddîk'tan rivayette bulunmuştur.

5487. Ümmü Seleme ﴿أم هانئ﴾

[Ümmü Seleme] bt. Huzeyfe b. el-Yemân el-Absî. Huzeyfe, Benî Abdüleşhel'in halîfidir. Ümmü Seleme, babasından rivayet ettiğine göre o [yani babası], Ramazan'dan olup olmadığı konusunda tereddüt edilen günde [yevm-i şek] oruç tutmalarını onlara yasaklardı.

5488. Ümmü Sa'd ﴿عصيمة﴾

[Ümmü Sa'd] bt. Sa'd b. er-Rebî b. Amr b. Ebû Züheyr b. Mâlik b. İmruülkays b. Mâlik el-Ağar b. Sa'lebe b. Ka'b b. el-Hazrec b. el-Hâris b. el-Hazrec. Ümmü Sa'd'ın ismi Cemîle'dir. Annesi, Hallâde bt. Enes b. Sinân b. Vehb b. Levzân b. Abdüvüd es-Sâ'idî'dir. Sa'd b. er-Rebî *Uhud*'da öldürüldüğünde Ümmü Sa'd, annesinin karnında idi. Annesi onu, Sa'd'ın öldürülmesinden birkaç ay sonra doğurmuştur. Ümmü Sa'd bt. Sa'd, Zeyd b. Sâbit b. ed-Dahhâk b. Zeyd b. Levzân b. Amr b. Avf b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr ile evlenmiş ve ondan Sa'd, Hârice, Süleyman, Yahya, İsmail, Osman ve Ümmü Zeyd'i doğurmuştur.

> *Bize Abdülmelik b. Amr Ebû Âmir el-Akadî haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Sâlih et-Temmâr anlattı; dedi ki: Bize Humeyd b. Nâfi anlattı. O da Ümmü Sa'd bt. Sa'd b. er-Rebî'den şöyle dediğini rivayet etti:*

"Ben ve Zeyd b. Sâbit aynı kaptan yıkanıyorduk." Ümmü Sa'd, Zeyd'in eşi idi.

> *Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik anlattı. O da Zeyd b. es-Sâib'den şöyle dediğini rivayet etti:*

Zeyd b. Sâbit'in eşi ve Hârice b. Zeyd'in annesi olan Ümmü Sa'd'ın elinde fildişinden iki bilezik gördüm. Yine elinde fildişinden bir yüzük vardı.

5489. Kebşe ﴿عائشة﴾

Kebşe bt. Ka’b b. Mâlik b. Ebû Ka’b b. el-Kayn b. Ka’b b. Sevâd b. Ganm b. Ka’b b. Selime. Annesi, Yemenli Safiyye’dir. Kebşe, Benî Selime kabilesinden Sâbit b. Ebû Katâde b. Rib’î el-Ensârî ile evlenmiştir. Kebşe, kızı Humeyde bt. Ubeyd b. Rifâ’a b. Râfi ez-Zürakî’nin kendisinden rivayette bulunduğu kadındır. Mâlik b. Enes’in naklettiğine göre Humeyde’den de İshâk b. Abdullah b. Ebû Talha rivayet etmiştir.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize Mâlik b. Enes haber verdi. O İshâk b. Abdullah b. Ebû Talha’dan, o Humeyde bt. Ubeyd b. Rifâ’a b. Râfi b. Mâlik ez-Zürakî’den, o da annesi Kebşe bt. Ka’b b. Mâlik’ten şöyle dediğini rivayet etti:

[Kayınbabam] Ebû Katâde bizi ziyaret etmişti. Abdest almak için su istedi. Su getirildi. O arada bir kedi geldi. Ebû Katâde, içmesi için kabı eğdi, kedi de içti. Sonra Ebû Katâde şöyle dedi: Resûlullah’ı (sas) şöyle derken işittim: *“Kedi pis değildir. O, etrafınızda dolaşan [evcil] hayvanlardandır.”*

5490. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Nübayt b. Câbir b. Mâlik b. Adî b. Zeydümenât b. Adî b. Amr b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi el-Fâri’a’dır. O, el-Fürey’a bt. Sa’d b. Zürâre b. Udus b. Sa’lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr’dır. Zeyneb, Enes b. Mâlik ile evlenmiştir.

Bize Abdullah b. İdrîs haber verdi; dedi ki: Bize Muhammed b. Umâre haber verdi. O da Enes b. Mâlik’in eşi Zeyneb bt. Nübayt b. Câbir’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ebû Ümâme -Abdullah b. İdrîs dedi ki: O, Es’ad b. Zürâre’dir-, annem ve teyzemi [gözetmesi için] Resûlullah’a (sas) vasiyet etti. Resûlullah’a, er-Ru’âs [gerdanlık, küpe] denen altın ve inci süs eşyası getirildi. Allah Resûlü (sas) onlara bu süs eşyasından taktı. Zeyneb dedi ki: [Sonraları] ailemin yanında o süs eşyasına yetiştim.

5491. Zeyneb ﴿صفية﴾

[Zeyneb] bt. Ka’b b. Ucre. Zeyneb, Ebû Sa’îd el-Hudrî’nin kız kardeşi el-Fürey’a bt. Mâlik b. Sinân’dan rivayette bulunmuştur. el-Fürey’a da Peygamber’den (sas) hadis dinlemiştir.

5492. Ümmü Amr ﴿أم عمرو﴾

Evs’ten [Ümmü Amr] bt. Havvât b. Cübeyr b. en-Nu’mân b. Ümeyye b. İmruülkays b. Sa’lebe b. Amr b. Avf b. Mâlik. Ümmü Amr, Âişe’den rivayette bulunmuştur.

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Füleyh anlattı. O Havvât b. Sâlih’ten, o da halası Ümmü Amr bt. Havvât b. Cübeyr’den şöyle rivayet etti:

O, Âişe’nin yanında iken Ensâr’dan bir kadın Âişe’ye gelip, “Kızım ağır bir hastalık geçirdi. Saçları dökülmektedir. Saçlarını tarayamıyorum. O gelin olup gitmek üzeredir. Saçlarını tarayabilmem için onun saçlarına saç ekleyebilir miyim?” diye sordu. Âişe, “Hayır! Zira Resûlullah (sas), saç ekleyen ve ekletene lanet etmiştir.” dedi.

5493. Ümmü Hafs ﴿أم حبيب﴾

Ümmü Hafs bt. Ubeyd b. Âzib b. el-Hâris b. Adî b. Cüşem b. Mecde’a b. Hârise b. el-Hâris b. el-Evs. Ümmü Hafs, amcası el-Berâ b. Âzib’den riayette bulunmuştur.

Bize Bekir b. Abdurrahman haber verdi; dedi ki: Bize İsa b. el-Muhtâr anlattı. O Muhammed’den, yani İbn Ebû Leylâ’dan, o Ümmü Hafs bt. Ubeyd’den, o amcası el-Berâ b. Âzib’den, o da Resûlullah’tan (sas) şöyle buyurduğunu rivayet etti:

“Kim benim ismimi almışsa, künyem ile künyelenmesin.”

5494. Hafsa ﴿ضباعة﴾

[Hafsa] bt. Enes b. Mâlik b. en-Nadr b. Damdam b. Zeyd b. Harâm b. Cündeb b. Âmir b. Ganm b. Adî b. en-Neccâr.

Bize Muhammed b. Mus'ab el-Karkasânî haber verdi; dedi ki: Bana Basralı bir kadın olan Ümmü Meryem el-Hanefiyye anlattı; dedi ki: Hafsa bt. Enes b. Mâlik'i şöyle derken işittim:

Babam süs olarak Bize altın takar ve bize ipek giydirirdi.

5495. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Abdurrahman b. Es'ad b. Zürâre b. Udus b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik b. en-Neccâr. Annesi, Sâlime bt. Hakîm b. Hâşim b. Kuvâle'dir. Amre, Abdurrahman b. Hârise b. en-Nu'mân b. Nef b. Zeyd b. Ubeyd b. Sa'lebe b. Ganm b. Mâlik ile evlenmiş ve ondan Muhammed b. Abdurahman'ı doğurmuştur. Muhammed'in künyesi Ebü'r-Ricâl'dir. ez-Zührî, Amre'den rivayette bulunmuştur. Ondan ayrıca Abdullah b. Ebû Bekir b. Hazm, Yahya b. Sa'îd el-Ensârî ve başkaları hadis rivayet etmiştir. Amre da Âişe ve Ümmü Seleme'den rivayette bulunmuştur. Amre, âlim bir kadındı.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. O Yahya b. Sa'îd'den, o da Abdullah b. Dînâr'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. Abdülazîz, [*Medine* valisi] Ebû Bekir b. Muhammed b. Hazm'a bir mektup yazarak şöyle emretti: "Resûlullah'ın (sas) hadislerini, geçmişte [uygulanan] sünneti ve Amre'nin hadislerini araştırıp yaz. Ben ilmin [hadisin] kaybolmasından ve ilim ehlinin [hadisçilerin] ölmesinden endişe ediyorum."

Bize Ebû Âsım en-Nebîl haber verdi. O Muhammed b. Umâre'den, o Abdullah b. Ebû Bekir'den, o da Amre bt. Abdurrahman'dan rivayet etti:

Amre ve kız kardeşleri, Âişe'nin himayesi altında ve onun yanında idiler. Amre dedi ki: "Bizim mücevherimiz vardı. Biz onları bir arada tutmazdık."

Bize el-Fadl b. Dükeyn ve Amr b. el-Heysem haber verdiler; dediler ki: Bize el-Mes'ûdî anlattı; dedi ki: Bana Ebû Bekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm anlattı. O da Amre bt. Abdurrahman'dan şöyle rivayet etti:

O, kardeşi çocuklarına şöyle dedi: “Kabrimi bahçe içine alın. -Kardeşi çocuklarının *el-Bakî*’e yakın bir bahçeleri vardı.- Ben Âişe’yi (r) şöyle derken işittim: “Ölünün o halde iken kemiklerini kırmak, onu diri iken kırmak gibidir.”

Bize Hişâm Ebü’l-Velîd et-Tayâlisî haber verdi; dedi ki: Bize Şu’be anlattı. O da Muhammed b. Abdurrahman’dan şöyle dediğini rivayet etti: Amre bana dedi ki:

Toprağından bir parçayı bana ayır da oraya gömüleyim. Çünkü ben Âişe’yi (r) şöyle derken işittim: “Ölünün kemiklerini kırmak, onu diri iken kırmak gibidir.”

5496. Hind ﴿هند﴾

Hind bt. Ma’kıl b. Yesâr. Basralıdır. Babasından rivayette bulunmuştur.

5497. Udeyse ﴿جويرية﴾

[Udeyse] bt. Ühbân b. Sayfî el-Gıfârî. Babasından rivayette bulunmuştur. [Babası Ühbân] Peygamber’in (sas) sahâbîlerindendi.

Bize İsmail b. İbrahim haber verdi; dedi ki: Bana Abdullah b. Ubeyd anlattı. O da Udeyse bt. Ühbân b. Sayfî el-Gıfârî’den -Ühbân, Peygamber’in (sas) sahâbîsidir- şöyle dediğini rivayet etti:

Ali [*Basra*’da] babamın yanına geldi ve kendisiyle birlikte [savaşa] çıkması için babamı çağırdı. Ühbân dedi ki: “Benim dostum ve senin amcan oğlu [Muhammed], Müslümanlar arasında fitne meydana geldiğinde ağaçtan bir kılıç edinmemi bana emretti, ben de edindim. İstersen bu kılıcı alıp seninle birlikte savaşa çıkayım.” Bunun üzerine Ali bırakıp [gitti].

5498. Ümeyme ﴿أميمة﴾

[Ümeyme] bt. en-Neccâr. Resûlullah’ın (sas) eşlerine yetişmiş ve onlardan rivayette bulunmuştur.

Bize Haccâc b. Muhammed ve ed-Dahhâk b. Mahled haber verdiler. Onlar İbn Cüreyc’den rivayet etti; dedi ki: Bana Hakîme bt. Ebû

Hakîm haber verdi. O da annesi Ümeyme bt. en-Neccâr'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Peygamber'in (sas) eşleri, ihrama girmeden önce vers [bir çeşit bitki] ve safranla boyanmış sarıklar edinir ve onları başlarına, alınlarına doğru olan saçlarının alt taraflarına bağlarlardı. Sonra böyle ihrama girerler ve bu şekilleriyle tanınırlardı.

5499. Suhayra ﴿أم قيس﴾

Suhayra bt. Ceyfer. Basralıdır. Safiyye bt. Huyey ile görüşmüş ve onun kanalıyla Peygamber'den (sas), küplerde yapılan nebîz[282] [bir çeşit içki] hakkında bir hadis rivayet etmiştir.

5500. Cümâne ﴿جمانة﴾

Cümâne bt. el-Müseyyeb b. Necebe el-Fezârî. Huzeyfe b. el-Yemân ile evlenmiş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize Hallâd b. Yahya haber verdi; dedi ki: Bize Amr b. Dînâr anlattı; dedi ki: Bize Hanzale b. Sebre b. el-Müseyyeb b. Necebe el-Fezârî'nin haber verdiğine göre onun halası Cümâne bt. el-Müseyyeb, Huzeyfe b. el-Yemân ile evli idi. Huzeyfe, Ramazan'da sabah namazından döner, Cümâne ile birlikte örtünün altına girer; sırtını ona dönerek ısınmak maksadıyla Cümâne'ye yaklaşır, yüzünü ona çevirmezdi.

5501. Hind ﴿هند﴾

[Hind] bt. el-Hâris el-Firâsiyye. Peygamber'in (sas) eşlerine yetişmiş, Ümmü Seleme'den rivayette bulunmuş ve Safiyye bt. Abdülmuttalib'den hadis dinlemiştir. ez-Zührî de Hind bt. el-Hâris el-Firâsiyye'den rivayette bulunmuştur.

5502. Nâile ﴿آمنة﴾

[Nâile] bt. el-Fürâfise el-Hanefiyye. Âişe'den rivayette bulunmuştur. Nâile şöyle demiştir: Âişe bir namazda bize imam oldu. [İmamlık yaptığı sırada] ortamızda durdu.

5503. Rayta ﴿أسماء﴾

[Rayta] el-Hanefiyye. Âişe'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Süfyân haber verdi. O Meysere'den, o da Rayta el-Hanefiyye'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe namazda bize imam oldu. [İmamlık yaptığı sırada] ortamızda durdu.

5504. Mu'âze el-Adeviyye ﴿هند بنت أثاثة﴾

[Mu'âze el-Adeviyye] bt. Abdullah. Sıla b. Eşyem'in eşidir. Mu'âze Basralıdır. Âişe'yle görüşmüş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Keysân haber verdi. Ca'fer dedi ki:

Mu'âze'yi gördüm; dizlerini göğsüne doğru çekerek oturmuştu, etrafında da kadınlar vardı.

5505. er-Rebâb ﴿الرباب﴾

[er-Rebâb] Ümmü'r-Râih bt. Suleya. Selmân b. Âmir'den hadis rivayet etmiş, kendisinden de Hafsa bt. Sîrîn rivayette bulunmuştur.

5506. Hafsa ﴿ضباعة﴾

[Hafsa] bt. Sîrîn. Muhammed b. Sîrîn'in kız kardeşidir. Hafsa, Ümmü'l-Hüzeyl'dir. Selmân b. Âmir, Ümmü Atıyye el-Ensâriyye ve Ebü'l-Âliye'den rivayette bulunmuştur.

Bize, Muhammed b. Sîrîn'in çocuklarından Bekkâr b. Muhammed haber verdi; dedi ki: Hafsa bt. Sîrîn, Sîrîn'in Safiyye'den olan erkek ve kız çocuklarının en büyüğüdür. Safiyye'den olan çocuklar; Muhammed, Yahya, Hafsa, Kerîme ve Ümmü Süleym'dir.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hafs b. Gıyâs haber verdi. O, Âsım el-Ahvel'den, o da Hafsa bt. Sîrîn'den şöyle dediğini rivayet etti:

Enes b. Mâlik bana, "Hangi sebepten ölmeyi istersin?" diye sordu. Ben, "Tâûndan [veba]" dedim. Enes, "O, her Müslüman için şehitliktir." dedi.

Bize el-Fadl b. Dükeyn haber verdi; dedi ki: Bize Hureys b. es-Sâib anlattı; dedi ki:

Hafsa bt. Sîrîn'in cenazesindeydik. el-Hasan, Muhammed b. Sîrîn'i kastederek, "Arkadaşınız nerede?" dedi. "Abdest alıyor." dediler. [Geciktiğini ima ederek] "Bir testi suyla mı?" dedi.

5507. Huceyre ﴿الرباب﴾

Huceyre, Ümmü Seleme'den, onun kadınlara imamlık yaptığını rivayet etmiştir. Huceyre'den de Ammâr ed-Dühnî rivayette bulunmuştur.

Bize Süfyân haber verdi. O Ammâr ed-Dühnî'den, o da Huceyre'den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Seleme ikindi namazında Bize imamlık yaptı. [İmamlık yaptığı sırada] ortamızda durdu.

5508. Âişe ﴿خديجة﴾

[Âişe] bt. Ucre, Ümmü'l-Haccâc el-Cedeliyye.

Bize Vekî haber verdi. O babasından, o Kays b. Müslim'den, o da Ümmü'l-Haccâc el-Cedeliyye'den rivayet ettiğine göre Ümmü'l-Haccâc, kırmızı kubbe içinde, matem meclisinde bulunan Âişe'nin (r) yanında idi. el-Eşter gelip, Osman'ı kastederek, "Ey Müminlerin Annesi! Bu adamın öldürülmesine ne dersin?" dedi. Âişe, "Müslümanların halifesinin kanını akıtmayı emretmekten Allah'a sığınırım!" dedi. Rivayet uzuncadır.

5509. es-Sahbâ ﴿الكلابية﴾

es-Sahbâ bt. Kerîm.

Bize Vekî b. el-Cerrâh haber verdi. O el-Hasan b. Ali'den, o da es-Sahbâ bt. Kerîm'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'ye, "Erkek, hayızlı olan karısından nasıl yararlanabilir?" diye sordum." Âişe, "Cinsel ilişki hariç, her şeyi yapabilir." dedi.

5510. Ümmü Musa ﴿أم حبيب﴾

Ali’den rivayette bulunmuş, kendisinden de el-Muğîre ed-Dabbî hadis nakletmiştir.

5511. Ümmü Hıddâş ﴿أم شريك﴾

Ali’den rivayette bulunmuştur.

Bize İsmail b. İbrahim haber verdi. O Selmân et-Teymî’den, o da Ümmü Hıddâş’tan şöyle dediğini rivayet etti:

Ali’yi, üzüm sirkesini [ekmeğe] katık yaparken gördüm.

5512. Ümmü Zerre ﴿جدامة﴾

Bize Ebû Mu’âviye haber verdi. O Hişâm b. Urve’den, o Muhammed b. el-Münkedir’den, o Ümmü Zerre’den, o da Âişe’den şöyle rivayet etti:

Âişe, İbnü’z-Zübeyr’in kendisine gönderdiği malı dağıtmıştır.

Bize Affân b. Müslim haber verdi; dedi ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı. O da Zeyd b. Eslem’den şöyle dediğini rivayet etti:

Ümmü Zerre’nin bana anlattığına göre o, Âişe ihramlı iken onun başına misk ve anber ile bakım yapıyordu.

5513. Ümmü Bekre ﴿أم خالد﴾

[Ümmü Bekre] el-Eslemiyye.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O Hişâm b. Urve’den, o babasından, o Eslem’in mevlâsı Cühmân’dan, o da Ümmü Bekre el-Eslemiyye’den rivayet etti:

Ümmü Bekre, Abdullah b. Üseyd ile evli idi. Hul yaparak Abdullah’tan boşandı. Ancak hem o, hem de Abdullah pişman oldular. O sırada Osman gelince, olay ona haber verildi. Osman şöyle dedi: “O boşanmıştır. Ancak sen talak sayısını belirtmemişsen, o bir talak sayılır. Bu durumda ona dönebilirsin.”

5514. Ümmü Talk ﴿جويرية﴾

Bize Ebû Ümâme haber verdi; dedi ki: Bana Ali b. Mes'ade haber verdi; dedi ki: Bize İbnü'r-Rûmî anlattı; dedi ki:

Ümmü Talk'ın evine gittim. Baktım ki, evinin tavanı alçak. "Ey Ümmü Talk! Evinin tavanı ne kadar da alçaktır!" dedim. Ümmü Talk şöyle dedi: Ömer valilerine, "Binalarınızı yükseltmeyin. Çünkü en kötü gününüz, binalarınızı yükselttiğiniz gündür." diye yazılı emir göndermişti.

5515. Ümmü Şebîb ﴿أم حكيم﴾

[Ümmü Şebîb] el-Abdiyye. Basralıdır. Âişe'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Hişâm Ebü'l-Velîd et-Tayâlisî ve Ârim b. el-Fadl haber verdiler; dediler ki: Bize Hammâd b. Seleme anlattı; dedi ki: Bize Ümmü Şebîb haber verdi; dedi ki:

Âişe'ye saçı siyaha boyamayı sorduk. Âişe şöyle dedi: "Allah'a yemin olsun ki, yanımda siyah boya olmasını ve onunla saçımı siyaha boyamayı çok isterdim."

5516. el-Âliye ﴿فاطمة﴾

el-Âliye bt. Eyfa b. Şerâhîl. Ebû İshâk es-Sebî'î'nin eşidir. Âişe ile görüşmüş, ona soru sormuş ve ondan hadis dinlemiştir.

Bize Yahya b. Abbâd haber verdi; dedi ki: Bize Yunus b. Ebû İshâk anlattı. O da annesi el-Âliye bt. Eyfa b. Şerâhîl'den şöyle rivayet etti:

el-Âliye, Ümmü Mehabbe ile birlikte hac yaptı. Her ikisi birlikte Müminlerin annesi Âişe'nin (r) yanına girmiş, ona selam vermiş, ona soru sormuş ve ondan hadis dinlemişlerdir. el-Âliye dedi ki: Âişe'nin üzerinde gül rengi [kırmızı] bir gömlek ve *Ceyşân* [*Yemen*'de bir şehir] malı bir başörtüsü gördüm. [Râvî] dedi ki:] Onlar Âişe'nin yanından çıkmak istediklerinde onlara, "Sizden bir kadının, [gördüklerini] kocasına anlatması haramdır." dedi.

5517. Ebü's-Sefer'in Eşi ﴿امرأة أبي السفر﴾

Müminlerin annesi Âişe’den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Ebû Üsâme haber verdi. O Mücâlid’den, o Ebü’s-Sefer’den, o da eşinden şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe’ye (r), kadının saçına, içinde şarap olan [bir madde] ile bakım yapmayı sordum. Bana [bunu] en şiddetli şekilde yasakladı.

5518. Ümmü Mehabbe ﴿جدامة﴾

İbn Abbâs’a soru sormuş ve ondan hadis dinlemiştir. Ümmü Mehabbe’den de Ebû İshâk es-Sebî’î rivayette bulunmuştur.

5519. Âize ﴿أمامة﴾

Benî Esedli bir kadındır. Abdullah b. Mes’ûd’dan hadis dinlemiş ve Ebû Üsâme’nin rivayetine göre ondan bir hadis rivayet etmiştir.

Ebû Üsâme, Süfyân es-Sevrî’den rivayet etti; dedi ki: Bana Vâsıl haber verdi; dedi ki: Bana, Benî Esedli bir kadın olan Âize anlattı. -Vâsıl onu hayırla yadetti-. Âize dedi ki:

Abdullah’ı işittim, erkek ve kadınları ezerek geçiyor, yani onları yararak geçiyor ve şöyle diyordu: “Dikkat edin, Ey İnsanlar! Sizden erkek olsun, kadın olsun kim [fitne zamanına] yetişirse, ilk yola [ilk duruma uymaya] baksın. Çünkü biz bugün fıtrat üzereyiz.”

5520. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. et-Tıbbîh. Ali’den rivayette bulunmuştur.

Bize Ya’lâ b. Ubeyd ve Muhammed b. Ubeyd haber verdiler; dediler ki: Bize Amr b. Şevzeb anlattı. O da Amre bt. et-Tıbbîh’ten şöyle dediğini rivayet etti:

Cariyemizle birlikte çarşıya gittim. Bir küfe içinde, başı ve kuyruğu küfeden çıkmış bir yılan balığı aldık. O sırada Ali geçti ve “Fiyatı ne kadardır? Bu, [miktar olarak] çok ve [tad olarak] güzeldir. Çoluk çocuk onunla doyar.” dedi.

5521. Meryem ﴿آمنة﴾

Meryem bt. Târık. Âişe'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Ya'lâ b. Ubeyd ve Muhammed b. Ubeyd haber verdiler; dediler ki: Bize Ebû Hayyân anlattı. O babasından, o da Meryem bt. Târık'tan şöyle dediğini rivayet etti:

Yaptığım hac sırasında Âişe'nin yanına girdim. Ensâr kadınlarıyla birlikte idi. Ona, içerisinde nebîz yapılan kapları sormaya başladılar. Âişe şöyle dedi: "Ey Mümin Kadınlar! Siz bana, Resûlullah (sas) döneminde çokça bulunmayan kapları soruyorsunuz. Allah'tan korkun ve sizden birinizi sarhoş eden nebîzden sakının. Kabın içine koyduğunuz üzüm tanesinin suyu sizi sarhoş ediyorsa ondan sakının. Zira her sarhoş edici şey haramdır." [İbn Sa'd] dedi ki: Hadis uzuncadır. Muhammed b. Ubeyd dedi ki: Ebû Hayyân şöyle dedi: Babam bana bu hadisi anlattığında Meryem bt. Târık hayattaydı.

5522. Cesre ﴿جدامة﴾

[Cesre] bt. Decâce el-Âmiriyye. Kûfelidir. Ebû Zer'den sema yoluyla -o da Âişe'den olmak üzere- rivayette bulunmuştur.

Bize Ahmed b. Abdullah b. Yunus haber verdi; dedi ki: Bize Ebû Bekir b. Ayyâş anlattı. O Kudâme el-Âmirî'den, o da Cesre bt. Decâce el-Âmiriyye'den şöyle rivayet etti:

Cesre 40 civarında umre yapmış ve Ebû Zer'i *Rebeze*'de görmüştür.

5523. Leylâ ﴿آمنة﴾

Leylâ bt. Sa'd. Âişe'yi görmüş ve ondan rivayette bulunmuştur.

Bize İsmail b. İbrahim el-Esedî haber verdi. O da İbn Cüreyc'den rivayet etti; dedi ki: Bana Leylâ bt. Sa'd'ın haber verdiğine göre:

Leylâ, Âişe'yi gömlek giyinmiş, başörtüsü takmış ve izar giyinmiş vaziyette namaz kılarken görmüş.

5524. Bereke ﴿أمامة﴾

Muhammed b. es-Sâib b. Bereke el-Mekkî'nin annesidir. Bereke, Âişe'den rivayette bulunmuş, kendisinden de oğlu Muhammed b. es-Sâib hadis nakletmiştir.

5525. Amre ﴿أميمة﴾

[Amre] bt. Kays el-Adeviyye. Basralıdır. Âişe ile görüşmüş, ona soru sormuş, ondan hadis dinlemiş ve rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize Ca'fer b. Keysân anlattı; dedi ki: Bize Amre bt. Kays el-Adeviyye anlattı; dedi ki:

Âişe'nin yanına gittim ve ona tâûn hastalığından kaçmayı sordum. Şöyle dedi: Resûlullah (sas) buyurdu ki: *"Tâûndan kaçmak, savaştan kaçmak gibidir."* [283]

5526. Zubeyye ﴿خالة﴾

[Zubeyye] bt. el-Mu'allil. Âişe'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi; dedi ki: Bize el-Fudayl b. Merzûk anlattı. O da Zubeyye bt. el-Mu'allil'den şöyle dediğini rivayet etti:

Âişe'nin yanına girdim. O sırada bir dilenci geldi. Âişe ona bir üzüm tanesi verdi. Sonra bize bakıp şöyle dedi: "Bu yaptığıma şaştığınızı görüyorum. Oysa tanede, [potansiyel olarak] çok miktarda ürün vardır."

5527. Dıkra ﴿أسماء﴾

Abdurrahman b. Üzeyne'nin annesidir. Müminlerin annesi Âişe (r) ile görüşmüş, ondan hadis dinlemiş ve rivayette bulunmuştur.

5528. Ümmü Alkame ﴿أم حكيم﴾

Âişe'nin mevlâsıdır. Ümmü Alkame, Âişe'den rivayette bulunmuş, kendisinden de oğlu Alkame b. Ebû Alkame, sâlih [sahih-hasen olmaya elverişli] hadisler rivayet etmiştir.

5529. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. Ebû Meryem. Ümmü Seleme'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Osman b. Amr haber verdi; dedi ki: Bize Sâbit b. Umâre anlattı. O Rayta'dan, o da Kebşe bt. Ebû Meryem'den şöyle rivayet etti:

Bazı kimseler, Ümmü Seleme'ye içilen şeyleri sordular. Bunun üzerine şöyle dedi: "Ben size, Resûlullah'ın (sas) kendi ailesine yasakladığı şeyi haber vereceğim. Resûlullah (sas) bizi, [içecek yapmak amacıyla] hurma ve kuru üzümü birbirine karıştırmaktan ve çekirdeğini etkileyecek derecede hurmayı pişirmekten menederdi."

5530. Sâfiye ﴿فاطمة﴾

Safiyye bt. Huyey'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. O Hammâd b. Seleme'den rivayet etti. O da Sâfiye'den işiterek onun şöyle dediğini nakletti:

Safiyye bt. Huyey'i gördüm, imam [minbere] çıkmadan önce dört rekât namaz kıldı. Cuma namazını da imamla birlikte iki rekât olarak kıldı.

5531. Ümmü Habîb ﴿أم حكيم﴾

[Ümmü Habîb] bt. Züeyb b. Kays el-Müzeniyye. Safiyye'nin kardeşi oğlu vasıtasıyla Safiyye bt. Huyey'den rivayette bulunmuştur.

Bize Enes b. İyâd haber verdi. O Abdurrahman b. Harmele'den, o da Ümmü Habîb bt. Züeyb b. Kays el-Müzeniyye'den şöyle rivayet etti:

Ümmü Habîb, Müzeynelilerden Müslüman olmuş bir adamla evli idi. Daha sonra Peygamber'in (sas) eşi Safiyye bt. Huyey'in kardeşi oğlu ile evlendi. Abdurrahman dedi ki: Ümmü Habîb bize bir sâ [yiyecek] hibe etti. O bize, Safiyye'nin kardeşi oğlundan, o da Safiyye'den rivayet ederek bu ölçeğin Resûlullah'ın sâ'ı miktarınca olduğunu bildirdi. Enes [b. İyâd] dedi ki: Onu ölçtüm, baktım ki, Hişâm'ın [b. Abdülmelik] müddüne göre bir buçuk müdd idi.

5532. Tufeyle ﴿أمامة﴾

el-Velîd b. Abdullah b. Cümey'in mevlâsıdır. Tufeyle, Âişe'den (r) hadis nakletmiş, kendisinden de el-Velîd b. Abdullah b. Cümey rivayette bulunmuştur.

5533. Ümmü İsa ﴿أم حبيب﴾

İsa b. Abdurrahman es-Sülemî'nin annesi. Âişe'den (r) hadis nakletmiş, kendisinden de [oğlu] İsa b. Abdurrahman es-Sülemî rivayette bulunmuştur.

5534. İbnetü Rukayka ﴿أم شريك﴾

Abdürabbih b. el-Hakem'in annesi Rukayka'nın kızı. Annesi vasıtasıyla Resûlullah'tan (sas) rivayette bulunmuştur.

Bize ed-Dahhâk b. Mahled haber verdi; dedi ki: Bize Abdullah b. Abdurrahman b. Ya'lâ b. Ka'b es-Sekafî anlattı. O Abdürabbih b. el-Hakem'den şöyle dediğini rivayet etti:

Rukayka'nın kızı olan annem bana haber verdi. Ona da annesi [Rukayka'nın] haber verdiğine göre Resûlullah (sas) *Tâif*'e geldiğinde yardım talebiyle Rukayka'nın yanına gitmiş, Rukayka da ona sulandırılmış kavut ikram etmiştir. Rukayka dedi ki: Resûlullah (sas) bana, *"Onların putlarına tapma. Onlara dua etme."* dedi. Rukayka, "O zaman beni öldürürler." dedi. Resûlullah, *"Sana bir şey dediklerinde, 'Benim Rabbim, şu putların rabbidir.' de. Dua ettiğinde de sırtını putlara dön."* dedi. Sonra Resûlullah (sas) onların yanından ayrıldı. Rukayka'nın kızı dedi ki: Kardeşlerim Süfyân b. Kays b. Ebân ve Vehb b. Kays b. Ebân bana haber verdiler; dediler ki: Sakîf kabilesi Müslüman olunca, Peygamber'in (sas) yanına gittiler. Nebî (sas), *"Anneniz ne yaptı?"* diye sordu. Biz, "Onu bıraktığınız hal üzere öldü." dedik. *"Öyleyse anneniz şüphesiz Müslüman olmuştur."* buyurdu.

5535. Temlik ﴿أمامة﴾

Kûfeli bir kadındır. Ümmü Seleme'den hadis rivayet etmiş, kendisinden de Ebû İshâk es-Sebî'î rivayette bulunmuştur.

Bize el-Hasan b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı. O Ebû İshâk'tan, o da Temlik'ten şöyle rivayet etti:

O, Ümmü Seleme'ye bir soru sormuş, bunun üzerine Ümmü Seleme şöyle demiştir: "Bıçağı ekmeğe dokundurduğunda Allah'ın ismini an ve sonra da ye."

5536. Guzeyle ﴿أمامة﴾

Âişe'den (r) rivayette bulunmuştur.

Bize el-Hasan b. Musa haber verdi; dedi ki: Bize Züheyr anlattı; dedi ki: Bize Kâbûs b. Ebû Zabyân anlattı. Guzeyle'nin de ona anlattığına göre:

Guzeyle, müminlerin annesinin yanına girdi. Guzeyle şöyle dedi: O sırada genç bir cariye içeri girdi. Üzerinde, omuzdan koltuk altına geçen süslü iki kemer vardı. Kâbûs dedi ki: [O kemerler] şu sırımlardan [mamuldü]. Guzeyle dedi ki: Ben, "Ey Müminlerin Annesi! Şuna örtünmesini emretmiyor musun?" dedim. O şöyle dedi: "O henüz hayız olmamıştır [büluğ çağına girmemiştir]. Hayız olmadan önce de bir kimse kınanmaz. Üstelik o bir cariyedir." Guzeyle, Kâbûs'a onun Âişe olduğunu söyledi.

5537. Safiyye ﴿صفية﴾

Safiyye bt. Ziyâd. Meymûne'den rivayette bulunmuştur.

Bize Muhammed b. Ömer haber verdi; dedi ki: Bize İbn Ebû Zi'b anlattı. O da Safiyye bt. Ziyâd'dan şöyle dediğini rivayet etti:

Hayız kanından dolayı elbisemi yıkarken, Meymûne beni gördü. Şöyle dedi: "Biz bunu böyle yapmazdık. Fakat onu iyice çitilerdik."

Safiyye dedi ki: Meymûne'yi şöyle derken işittim:

Hayızlı kadının terinde bir beis yoktur.

5538. Kamîr[284] ﴿خالة﴾

Mesrûk'un eşidir. Peygamber'in (sas) eşi Âişe'den rivayette bulunmuştur.

5539. Kebşe ﴿عائشة﴾

[Kebşe] bt. el-Hâris. Şüreyh'in eşidir.

Bize Vekî haber verdi. O Süfyân'dan, o Dâvûd ve Câbir'den, onlar Âmir'den, o da Şüreyh'ten şöyle rivayet etti:

Şüreyh, Kebşe bt. el-Hâris'i boşadı ve mal olarak ona 500 dirhem verdi.

5540. Ümmü İsmail ﴿أم الحارث﴾

Ümmü İsmail bt. Ebû Hâlid. İsmail'in kız kardeşi Sükeyne'dir. İsmail'in annesi ve kız kardeşi, Âişe ile görüşmüşler ve ondan hadis dinlemişlerdir.

Bize Abdullah b. Nümeyr haber verdi. O İsmail b. Ebû Hâlid'den, o da annesi ve kız kardeşinden şöyle rivayet etti:

Onlar, Terviye günü [Zilhicce ayının 8. günü] Âişe'nin yanına girdiler. Bir kadın Âişe'ye, "İhramlı iken yüzümü örtmem benim için helal midir?" diye sordu. Bunun üzerine Âişe, kadının göğsüne doğru sarkan başörtüsünü kaldırıp başının üstüne koydu [ve böylece kadının yüzünü açtı].

Bize Muhammed b. Ubeyd et-Tanâfisî haber verdi. O İsmail b. Ebû Hâlid'den, o da annesinden ve kız kardeşi Kebşe'den şöyle rivayet etti:

Her ikisi Âişe'yi, üzerinde gül renginde bir gömlek ve siyah başörtüsü olduğu halde görmüşler.

5541. Zeyneb ﴿صفية﴾

Kays b. Ebû Hâzim'in eşidir. Âişe'den (r) hadis rivayet etmiş, kendisinden de kocası Kays b. Ebû Hâzim rivayette bulunmuştur.

5542. Sâlih b. Hayyân'ın Ninesi ﴿جدة صالح بن حيان﴾

Safiyye bt. Huyey'den rivayette bulunmuştur.

Bize Ya'lâ b. Ubeyd haber verdi; dedi ki: Bize Sâlih b. Hayyân anlattı. O da ninesinden şöyle dediğini rivayet etti:

Bana, çekirgelerin *Medine*'yi istila ettiği günden daha zor bir gün olmadı. Safiyye bt. Huyey, kendisi için çekirgeleri yağda kızartmayı bana emreder, ardından da yerdi.

5543. er-Rebâb ﴿الرباب﴾

Osman b. Hakîm b. Abbâd b. Huneyf'in ninesidir.

Bize Ya'lâ b. Ubeyd et-Tanâfisî haber verdi; dedi ki: Bize Osman b. Hakîm anlattı. O da ninesi er-Rebâb'dan rivayet ettiğine göre Osman b. Huneyf şöyle dedi:

"Ey genç kız! Bana şu seccadeyi ver." er-Rebâb, "Ben namaz kılmıyorum [yani hayızlıyım]." dedi. Osman b. Huneyf dedi ki: "Hayız eline bulaşmış değildir." Bunun üzerine ben seccadeyi ona verdim. Kalkıp bir tek elbise içinde namaz kıldı. Ridası [üst tarafa giyilen elbisesi] mescidin yanında askıda olduğu halde onu almadı.

5544. Selmâ ﴿فاطمة﴾

Selmâ bt. Ka'b el-Esediyye. Ubeydullah b. Musa b. İsrâîl'in rivayetine göre Selmâ, müminlerin annesi Âişe'den lukata [buluntu mal] hakkında bir hadis rivayet etmiştir.

5545. Ümmü Külsûm ﴿أم طالب﴾

Sâlim b. Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb'ın eşidir.

Bize Ma'n b. İsa haber verdi; dedi ki: Bize Hâlid b. Ebû Bekir anlattı; dedi ki:

Sâlim'in eşi Ümmü Külsûm'un üzerinde sarıya boyanmış bir elbise gördüm.

5546. Ümmü Kays ﴿أم قيس﴾

Amr b. Meymûn b. Mihrân'ın ninesidir. Ümmü Kays, Mesrûk'tan rivayette bulunmuştur.

Bize Yezîd b. Hârûn haber verdi. O Amr b. Meymûn'dan, o babasından, o da Amr'ın ninesi Ümmü Kays'tan şöyle dediğini rivayet etti:

es-Silsile'de Mesrûk'a uğradım. Yanımda peynir ve ceviz yüklü 60 öküz vardı. Mesrûk, "Sen kimsin?" diye sordu. "Mükâtebe"[285] dedim. Şöyle dedi: Onu bırakın. Mükâtebin malında zekât yoktur.

5547. Fâtıma ﴿فاطمة﴾

Fâtıma bt. Muhammed. Abdullah b. Ebû Bekir'in eşidir.

Bize Ya'lâ b. Ubeyd haber verdi. O İbn İshâk'tan, o Abdullah b. Ebû Bekir'den, o da eşi Fâtıma bt. Muhammed'den şöyle rivayet etti:

Fâtıma, müminlerin annesi Âişe'nin himayesinde idi. Fâtıma dedi ki: Kureyşli bir kadın, üzerinde sarımtırak leke bulunan bir parça pamuğu kutu içerisinde Amre'ya gönderip şöyle sordu: "Bir kadın, hayız kanından sadece bu renkte bir akıntı görürse temizlenmiş olur mu, ne dersin?" Bunun üzerine Amre şöyle dedi: "Hayır! Tam beyaz akıntıyı görünceye kadar temizlenmiş olmaz."

5548. Nedbe ﴿سمية﴾

İbn Abbâs'ın mevlâsıdır. Urve'den rivayette bulunmuştur.

Ya'lâ b. Ubeyd dedi ki: Bize Osman b. el-Hakem anlattı. O da İbn Abbâs'ın mevlâsı Nedbe'den şöyle rivayet etti:

Urve b. ez-Zübeyr hacca gideceği ve ailesini hacca götüreceği zaman onlara, bazı şeyleri yapmaları hususunda söz vermelerini emrederdi.

5549. Meymûne ﴿ميمونة﴾

[Meymûne] bt. Abdullah b. Ma'kıl b. Mukarrin el-Müzenî. Ebû Üsâme'nin rivayetine göre Meymûne, babasından bir hadis nakletmiştir.

Muhammed b. Sa'd dedi ki: Ben bu hadisi Ebû Üsâme'den, o da Abdullah b. el-Velîd'den olmak üzere dinlemedim. Bana Meymûne bt. Abdullah b. Ma'kıl'ın anlattığına göre onun babasına kuru üzümden yapılan şerbet [caiz mi, değil mi diye] soruldu. Babası bu şerbeti kerih gördü.

5550. Ümmü Sevr ﴿خديجة﴾

Câbir el-Cu’fî ondan rivayette bulunmuştur. Ümmü Sevr, eşi Bişr’den naklettiğine göre Bişr, İbn Abbâs’a, kadının adet olduktan kaç gün sonra namaz kılacağını sormuştur.

5551. Hüneyde ﴿أمامة﴾

İbrahim en-Neha’î’nin eşidir. Şu’ayb el-Habhâb, Hüneyde’den rivayette bulunmuştur.

5552. Müleyke ﴿عائشة﴾

en-Nu’mân b. Kays’ın teyzesidir. Kendisinden Muhammed b. Fudayl b. Gazvân rivayette bulunmuştur. en-Nu’mân b. Kays’ın Müleyke’den rivayet ettiğine göre o, Ubeyde’ye el-Münzir’i sormuştur.

5553. Hucce bt. Kurt ﴿خولة﴾

5554. Rukayka bt. Abdurrahman ﴿رقيقة بنت عبد الرحمن﴾

Bize Esbât b. Muhammed b. Musa b. Ubeyde er-Rebezî haber verdi; dedi ki: Bana Rukayka bt. Abdurrahman anlattı. O da annesi Hucce bt. Kurt’tan şöyle dediğini rivayet etti:

[Ka’be’deki İbrahim] Makamı, semadan indirilmiştir.

Kadınlar tabakasının sonu

---

[277] Büluğa ermemiş bir kızla evlenmek, Arap geleneğinde olan ve yadırganmayan bir durum idi. Bununla birlikte çok yaygın olduğu söylenemez (M).

[278] Atâ neşrinde (VIII, 341) “Zeyn” şeklinde kaydedilmiştir (E).

[279] Lieden neşrinde böyledir. Ancak III. Ahmed, Mahmûdiye ve Riyâd yazmalarında “Munkız” şeklindedir.

[280] Pakistan’ın Sind bölgesinde bir şehir (M).

[281] “Huveylid” ismi Leiden neşrinde “Huveylif” şeklinde yanlış yazılmıştır. Doğrusu III. Ahmed, Mahmûdiye ve Riyâd yazmaları ile İbn Hazm’ın *Cemhere*’sinden (s. 120-121) tespit edilmiştir.

[282] Nebîz; kuru üzüm, hurma, arpa, buğday vb. şeylerin suda bekletilmesiyle elde edilen bir içki çeşidi olup helal ve haram olan kısımları vardır (M).

[283] Âlimlerin çoğunluğu tâûn’dan kaçmanın haram olduğunu söylerken, bazı alimler mekruh, bazıları ise caiz görmüşlerdir (M).

[284] Leiden neşrinde “Kamîre” şeklinde yazılmıştır. Doğrusu III. Ahmed ve Mahmûdiye yazmaları ile el-Mizzî’nin *Tehzîbü’l-Kemâl*’inden (XV, 273) tespit edilmiştir.

[285] Mükâtebe, bir köle veya cariyeyi kölelikten kurtulması hususunda daha sonra ödenmek üzere belli bir meblağ karşılığında hürriyetine kavuşturmak için yapılan anlaşmaya denir (M).

Bu, el-Vâkıdî'nin kâtibi Muhammed b. Sa'd'ın
Kitâbü't-Tabâkati'l-kebîr
adlı eserinin sonudur.
Allah her ikisine de merhamet etsin.
Hamd, bir olan Allah'a mahsustur.
Allah'ın salât ve selamı, kendisinden sonra Nebî olmayan
Muhammed'e (sas), onun ailesine, arkadaşlarına,
O'na tâbi olanlara ve O'nun grubuna olsun.